

รายงานการวิจัย

เรื่อง

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์
ของสถาบันอุดมศึกษาในสังคมไทย
An Instructional Model of Thai - Myanmar Cross Culture of
Higher Education Institutes in Thai Society

โดย

รองศาสตราจารย์ ดร.พิเชฐ ทั้งโต
พระปลัดระพิน พุทธิสารโ, ผศ.ดร.
ดร.ลำพอง กลมกุล
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พ.ศ. ๒๕๖๐

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
MCU RS 610760228

รายงานการวิจัย

เรื่อง

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์
ของสถาบันอุดมศึกษาในสังคมไทย
An Instructional Model of Thai - Myanmar Cross Culture of
Higher Education Institutes in Thai Society

โดย

รองศาสตราจารย์ ดร.พิเชฐ ทั้งโต
พระปลัดระพิน พุทธิสารโ, ผศ.ดร.
ดร.ลำพอง กลมกุล
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พ.ศ. ๒๕๖๐

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
MCU RS 610760228
(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

Research Report

An Instructional Model of Thai - Myanmar Cross Culture of
Higher Education Institutes in Thai Society

By

Associate Professor Dr. Phichet Thangto
Phrapalad Raphin Buddhisaro, Asst. Prof. Dr.
Dr. Lampong Klomkul
Faculty of Social Sciences
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
B.E. 2560

Research Project Founded by Mahachulalongkornrajavidyalaya University
MCU RS 610760228
(Copyright Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร (Executive Summary)

ชื่อวิจัย	รูปแบบการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์ของสถาบันอุดมศึกษาในสังคมไทย An Instructional Model of Thai - Myanmar Cross Culture of Higher Education Institutes in Thai Society
ผู้วิจัย	รศ.ดร.พิเชฐ ทังโต, พระปลัดระพีณ พุทธิสาร, ผศ.ดร. และ ดร.ลำพอง กลมกุล
งบประมาณ	๒๕๖๐
แหล่งทุน	สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

รายงานการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์ของสถาบันอุดมศึกษาในสังคมไทย ๒) เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน และ ๓) เพื่อนำเสนอรูปแบบการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์โดยใช้การวิจัยเป็นฐานของสถาบันอุดมศึกษาในสังคมไทย ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ แบ่งเป็น ๓ ระยะ ได้แก่ ระยะที่ ๑ การสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์ ระยะที่ ๒ การสัมภาษณ์กลุ่มเพื่อตรวจสอบรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์ โดยใช้วิจัยเป็นฐาน และระยะที่ ๓ การศึกษาภาคสนามเพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์ โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน กลุ่มเป้าหมาย คือ บุคลากรของสถาบันอุดมศึกษา นักวิชาการด้านพม่าศึกษาในไทย นิสิตเมียนมาร์ที่เรียนภาษาไทยและเรียนในสถาบันอุดมศึกษาไทย และนิสิตไทยที่เรียนร่วมกับนิสิตเมียนมาร์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แนวคำถามในการสัมภาษณ์ ประเด็นในการสัมภาษณ์กลุ่ม และแบบบันทึกภาคสนาม วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาและการสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

การนำเสนอสรุปผลการวิจัยในครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น ๓ ประเด็นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

๑) แนวทางการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์ของสถาบันอุดมศึกษาในสังคมไทย สรุปผลวิจัยได้ว่า แนวทางการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์ ภายใต้การส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับความเป็นอาเซียนได้มีการจัดการศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัยโดยในส่วนของมหาวิทยาลัยนเรศวร ได้มีศูนย์พม่าศึกษาที่มีการจัดการเรียนภาษาพม่าและหลักสูตรพม่าศึกษา ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี ผ่านการศึกษาในหลักสูตรด้านภาษาศาสตร์ของพม่า ในส่วนของการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม เป็นการจัดการศึกษาที่เนื่องด้วยการเรียนรู้ในเชิงวัฒนธรรมประเพณี และวิถีชีวิตที่เนื่องด้วยวัฒนธรรม โดยมีการส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ทั้งการวิจัย การสร้างเครือข่ายในส่วนของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับพม่าศึกษา มีวิชาที่กำหนดให้เรียนในหลักสูตรที่เกี่ยวกับอาเซียนศึกษา ให้มีการจัด

กิจกรรมการเรียนการสอนเกี่ยวกับวัฒนธรรมเมียนมาร์โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน รวมทั้งการเปิดโอกาสให้นิสิตเมียนมาร์ที่ได้มาศึกษาในมหาวิทยาลัยได้เข้าร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์และร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์เชิงวัฒนธรรมกับเพื่อนนิสิตที่เป็นคนไทย

๒) รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์โดยใช้การวิจัยเป็นฐานที่พัฒนาขึ้น เป็นรูปแบบที่เน้นการเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมเมียนมาร์เพื่อทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ๕ ขั้นตอน ประกอบด้วย เปิดใจรับวัฒนธรรมใหม่ เตรียมใจเรียนรู้สิ่งที่แตกต่าง ปรับอารมณ์ให้เข้ากับสถานการณ์ เข้าใจพฤติกรรมของกลุ่มคนอื่น และปรับกระบวนทัศน์ในเรื่องวัฒนธรรม สถาบันการศึกษาที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ มหาวิทยาลัยนเรศวร ที่ได้ทำวิจัยด้านพม่าศึกษา หรือองค์ความรู้ด้านภาษาพม่าภายใต้แนวคิดภาษาจะเป็นกลไกร่วมในการทำให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับพม่า และมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยได้ทำวิจัยเกี่ยวกับการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียน ที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ผ่านการจัดกิจกรรมเชิงปฏิบัติการ การสร้างเครือข่ายอาเซียน และการส่งเสริมปลูกฝังทัศนคติที่ดีในการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียนให้นิสิตในระดับปริญญาตรี

๓) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์โดยใช้การวิจัยเป็นฐานของสถาบันอุดมศึกษาในสังคมไทย คือรูปแบบที่เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นจากการจัดการเรียนรู้โดยมหาวิทยาลัยนเรศวร โดยจัดโครงการที่เปิดโอกาสให้นิสิตได้ไปเรียนรู้เกี่ยวกับความเป็นพม่าในโรงเรียนโดยใช้ประสบการณ์ตรงเชิงพื้นที่ การฝึกปฏิบัติการทางภาษาในโรงงานที่มีชาวเมียนมาร์ทำงานอยู่ ในขณะที่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำโครงการส่งเสริมให้นิสิตได้ทำกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานเกี่ยวกับการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมเมียนมาร์ภายใต้แนวคิดที่ว่า การเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดการพัฒนา โดยจัดจำลองกิจกรรมน่านิสิตไปเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมในประเทศเมียนมาร์ เพื่อให้นิสิตไทยได้รับประสบการณ์ ความเข้าใจ โดยเป็นการวิจัยภาคสนามจากชุดปฏิบัติการจริงที่ให้นิสิตได้สร้างชุดความรู้อันเป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยด้วย และการจัดกิจกรรมเชิงปฏิบัติการร่วมกันระหว่างนิสิตเมียนมาร์และนิสิตไทยที่เกิดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมผ่านงานเขียนบทความวิชาการของนิสิต มีเนื้อหาประกอบด้วย ด้านการศึกษา ด้านการศึกษาของคณะสงฆ์ ด้านพระพุทธศาสนา ด้านการปฏิบัติวิปัสสนา ด้านศาสนาและปรัชญา ด้านความเป็นชาติพันธุ์ ด้านประวัติศาสตร์ ด้านประเพณีวัฒนธรรม ด้านวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ ด้านการพัฒนาการเกษตรและเศรษฐกิจ และด้านการพัฒนาประเทศ มีผลงานของนิสิตจำนวน ๘๗ เรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๙๖.๖๗ ของจำนวนนิสิตที่เข้าร่วมกิจกรรมเชิงปฏิบัติการ ดังนั้น รูปแบบการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์โดยใช้การวิจัยเป็นฐานของสถาบันอุดมศึกษาในสังคมไทยเป็นรูปแบบที่มีการวิจัยเป็นฐานในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และมี ๓ รูปแบบที่เป็นองค์ประกอบรวม คือ ๑) รูปแบบที่เกิดจากการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ (Area Studies) ๒) รูปแบบที่เกิดจากการจัดกิจกรรมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) และ ๓) รูปแบบที่เกิดจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน (Classroom Activities)

สำหรับองค์ความรู้จากการวิจัยแสดงรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน จะเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งเป้าไปสู่การเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมที่ผ่านกระบวนการสำคัญ ๓ กระบวนการ ประกอบด้วย ๑) กระบวนการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน ๒) กระบวนการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม และ ๓) กระบวนการสะท้อนคิดเชิงวัฒนธรรม

ข้อเสนอแนะ

๑. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

๑.๑ ผลจากการวิจัย จากแนวทางการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์ของสถาบันอุดมศึกษาในสังคมไทย ควรส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ทั้งการวิจัย และการสร้างเครือข่าย รวมทั้งการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเกี่ยวกับวัฒนธรรมเมียนมาร์-ไทย โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน เพื่อสร้างองค์ความรู้เชิงประจักษ์ให้เกิดขึ้นและทวนสอบผลการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมนั้น ใช้วิธีการดำเนินการวิจัยให้เป็นกลไกหนึ่งหรือเครื่องมือหนึ่งในการแสวงหาความรู้เพื่อให้ได้ซึ่งการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม

๑.๒ แนวทางรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์ โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน ควรมีการเน้นให้เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมเมียนมาร์ ในมิติที่หลากหลาย เพื่อทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ๕ ขั้นตอน เริ่มตั้งแต่ เปิดใจรับวัฒนธรรมใหม่ เตรียมใจเรียนรู้สิ่งที่แตกต่าง ปรับอารมณ์ให้เข้ากับสถานการณ์ เข้าใจพฤติกรรมของกลุ่มคนอื่น และปรับกระบวนทัศน์ในเรื่องวัฒนธรรม รวมทั้งเปรียบเทียบกับวัฒนธรรมอื่นในประชาคมอาเซียนด้วย

๑.๓ ผลการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์โดยใช้การวิจัยเป็นฐานของสถาบันอุดมศึกษาในสังคมไทย ผลการวิจัยพบว่า ควรมีการจัดกิจกรรมเชิงปฏิบัติการร่วมกันระหว่างนิสิตเมียนมาร์และนิสิตไทย ให้หลากหลายครอบคลุมในมิติต่าง ๆ มากขึ้นต่อการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมผ่านการศึกษาเชิงลึก เช่น การวิจัยในเชิงพื้นที่ โดยให้ครอบคลุมในเชิงเปรียบเทียบระหว่างกันในการด้านการศึกษา ด้านการศึกษาของคณะสงฆ์ ด้านพระพุทธศาสนา ด้านการปฏิบัติวิปัสสนา ด้านศาสนาและปรัชญา ด้านความเป็นชาติพันธุ์ ด้านประวัติศาสตร์ ด้านประเพณีวัฒนธรรม ด้านวิถีชีวิตและความเป็นอยู่

๒. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

๒.๑ ควรมีการดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในลักษณะร่วมในการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์ต่อกลุ่มชาติพันธุ์อื่นที่มีบริบททางประวัติศาสตร์ท้องถิ่น วัฒนธรรม ประเพณี ร่วมกับชาติพันธุ์พม่า โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน เพื่อสร้างองค์ความรู้เชิงประจักษ์ให้เกิดขึ้นและสะท้อนคิดผลการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมนั้น

๒.๒ ควรมีการออกแบบการวิจัยกึ่งทดลองเพื่อศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์ โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน ที่พัฒนาขึ้น โดยเน้นกระบวนการให้เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมเมียนมาร์ ในมิติที่หลากหลาย เพื่อทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ๕ ขั้นตอน ตั้งแต่ เปิดใจรับวัฒนธรรมใหม่ เตรียมใจเรียนรู้สิ่งที่แตกต่าง ปรับอารมณ์ให้เข้ากับสถานการณ์ เข้าใจพฤติกรรมของกลุ่มคนอื่น และปรับกระบวนทัศน์ในเรื่องวัฒนธรรม รวมทั้งเปรียบเทียบกับวัฒนธรรมอื่นในประชาคมอาเซียนด้วย

๒.๓ ควรมีการออกแบบการวิจัยเชิงปริมาณเพื่อสร้างและตรวจสอบรูปแบบการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์โดยใช้การวิจัยเป็นฐานของสถาบันอุดมศึกษาในสังคมไทย ในลักษณะของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ โดยระยะแรกเริ่มต้นจากการจัดกิจกรรมเชิงปฏิบัติการร่วมกันระหว่างนิสิตเมียนมาร์และนิสิตไทย ให้หลากหลายครอบคลุมในมิติต่าง ๆ มากขึ้นต่อการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมผ่าน การศึกษาเชิงลึก เช่น การวิจัยในเชิงพื้นที่ โดยให้ครอบคลุมในเชิงเปรียบเทียบระหว่างกันในการด้านการศึกษา ด้านการศึกษาของคณะสงฆ์ ด้านพระพุทธศาสนา ด้านการปฏิบัติวิปัสสนา ด้านศาสนาและปรัชญา ด้านความเป็นชาติพันธุ์ ด้านประวัติศาสตร์ ด้านประเพณีวัฒนธรรม ด้านวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ และในระยะที่สองใช้การตรวจสอบความตรงของโมเดลด้วยการวิเคราะห์โดยใช้สถิติขั้นสูงเพื่อศึกษาความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ชื่อรายงานการวิจัย	รูปแบบการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์ของสถาบันอุดมศึกษาในสังคมไทย
ผู้วิจัย	รศ.ดร.พิเชฐ ทังโต, พระปลัดระพิน พุทธิสารโร, ผศ.ดร., ดร.ลำพอง กลมกุล
ส่วนงาน	คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ปีงบประมาณ	๒๕๖๐
ทุนอุดหนุนการวิจัย	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์ของสถาบันอุดมศึกษาในสังคมไทย ๒) เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน และ ๓) เพื่อนำเสนอรูปแบบการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์โดยใช้การวิจัยเป็นฐานของสถาบันอุดมศึกษาในสังคมไทย ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ แบ่งเป็น ๓ ระยะ ได้แก่ ระยะที่ ๑ การสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์ ระยะที่ ๒ การสัมภาษณ์กลุ่มเพื่อตรวจสอบรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์ โดยใช้วิจัยเป็นฐาน และระยะที่ ๓ การศึกษาภาคสนามเพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์ โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน กลุ่มเป้าหมาย คือ บุคลากรของสถาบันอุดมศึกษา นักวิชาการด้านพม่าศึกษาในไทย นิสิตเมียนมาร์ที่เรียนภาษาไทยและเรียนสถาบันอุดมศึกษาไทย และนิสิตไทยที่เรียนร่วมกับนิสิตเมียนมาร์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แนวคำถามในการสัมภาษณ์ ประเด็นในการสัมภาษณ์กลุ่ม และแบบบันทึกภาคสนาม วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาและการสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

๑) แนวทางการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์ของสถาบันอุดมศึกษาในสังคมไทย ภายใต้การส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับความเป็นอาเซียนได้มีการจัดการศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัยโดยในส่วนของมหาวิทยาลัยนครสวรรค์ ได้มีศูนย์พม่าศึกษาที่มีการจัดการเรียนภาษาพม่า และหลักสูตรพม่าศึกษา ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี ผ่านการศึกษาในหลักสูตรด้านภาษาศาสตร์ของพม่า ในส่วนของการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมเป็นการจัดการศึกษาที่เนื่องด้วยการเรียนรู้ในเชิงวัฒนธรรมประเพณี และวิถีชีวิตที่เนื่องด้วยวัฒนธรรม โดยมีการส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ทั้งการวิจัย การสร้างเครือข่าย ในส่วนของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับพม่าศึกษา มีวิชาที่กำหนดให้เรียนในหลักสูตรที่เกี่ยวกับอาเซียนศึกษา ให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเกี่ยวกับวัฒนธรรมเมียนมาร์โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน รวมไปถึงการเปิดโอกาสให้นิสิตเมียนมาร์ที่ได้มาศึกษาในมหาวิทยาลัยได้เข้าร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์และร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์เชิงวัฒนธรรมกับเพื่อนนิสิตที่เป็นคนไทย

๒) รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน เน้นการเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมเมียนมาร์เพื่อทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ๕ ขั้นตอน ประกอบด้วย เปิดใจรับวัฒนธรรมใหม่ เตรียมใจเรียนรู้สิ่งที่แตกต่าง ปรับ

อารมณ์ให้เข้ากับสถานการณ์ เข้าใจพฤติกรรมของกลุ่มคนอื่น และปรับกระบวนการทัศนในเรื่องวัฒนธรรม สถาบันการศึกษาที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ มหาวิทยาลัยนเรศวร ที่ได้ทำวิจัยด้านพม่าศึกษา หรือองค์ความรู้ด้านภาษาพม่าภายใต้แนวคิดภาษาจะเป็นกลไกร่วมในการทำให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับพม่า และมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยได้ทำวิจัยเกี่ยวกับการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียน ที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ผ่านการจัดกิจกรรมเชิงปฏิบัติการ การสร้างเครือข่ายอาเซียน และการส่งเสริมปลูกฝังทัศนคติที่ดีในการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียนให้นิสิตในระดับปริญญาตรี

๓) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์โดยใช้การวิจัยเป็นฐานของสถาบันอุดมศึกษาในสังคมไทย คือรูปแบบที่เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นจากการจัดการเรียนรู้โดยมหาวิทยาลัยนเรศวร โดยจัดโครงการที่เปิดโอกาสให้นิสิตได้ไปเรียนรู้เกี่ยวกับความเป็นพม่าในโรงเรียนโดยใช้ประสบการณ์ตรงเชิงพื้นที่ การฝึกปฏิบัติการทางภาษาในโรงงานที่มีชาวเมียนมาร์ทำงานอยู่ ในขณะที่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำโครงการส่งเสริมให้นิสิตได้ทำกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานเกี่ยวกับการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมเมียนมาร์ภายใต้แนวคิดที่ว่า การเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดการพัฒนา โดยจัดจำลองกิจกรรมน่านิสิตไปเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมในประเทศเมียนมาร์ เพื่อให้นิสิตไทยได้รับประสบการณ์ ความเข้าใจ โดยเป็นการวิจัยภาคสนามจากชุดปฏิบัติการจริงที่ทำให้นิสิตได้สร้างชุดความรู้อันเป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยด้วย และการจัดกิจกรรมเชิงปฏิบัติการร่วมกันระหว่างนิสิตเมียนมาร์และนิสิตไทยที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมผ่านงานเขียนบทความวิชาการของนิสิต มีเนื้อหาประกอบด้วย ด้านการศึกษา ด้านการศึกษาของคณะสงฆ์ ด้านพระพุทธศาสนา ด้านการปฏิบัติวิปัสสนา ด้านศาสนาและปรัชญา ด้านความเป็นชาติพันธุ์ ด้านประวัติศาสตร์ ด้านประเพณีวัฒนธรรม ด้านวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ ด้านการพัฒนาการเกษตรและเศรษฐกิจ และด้านการพัฒนาประเทศ มีผลงานของนิสิตจำนวน ๘๗ เรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๙๖.๖๗ ของจำนวนนิสิตที่เข้าร่วมกิจกรรมเชิงปฏิบัติการ ดังนั้น รูปแบบการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์โดยใช้การวิจัยเป็นฐานของสถาบันอุดมศึกษาในสังคมไทยเป็นรูปแบบที่มีการวิจัยเป็นฐานในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และมี ๓ รูปแบบที่เป็นองค์ประกอบร่วม คือ ๑) รูปแบบที่เกิดจากการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ ๒) รูปแบบที่เกิดจากการจัดกิจกรรมเชิงปฏิบัติการ และ ๓) รูปแบบที่เกิดจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน

Research Title: An Instructional Model of Thai-Myanmar Cross Culture of Higher Education Institutes in Thai Society

Researchers Assoc. Prof. Dr. Phichet Thangto,
Phrapalad Raphin Buddhiso, Asst. Prof. Dr.
Dr. Lampong Klomkul

Department: Faculty of Social Sciences
Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Fiscal Year: 2560/2017

Research Scholarship Sponsor: Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Abstract

The purposes of this research were 1) to study the guidelines for Thai-Myanmar cross-cultural learning management of higher education institutions in Thai society, 2) to develop an instructional model of Thai-Myanmar cross-cultural learning activities, and 3) to propose an instructional model of Thai-Myanmar cross culture by using research-based education for higher education institutions in Thai society. Qualitative research was used for research design which divided into 3 phases. The first phase was in-depth interviews to study guidelines for managing Thai-Myanmar cross-cultural learning. The second phase was group interviews in order to validate an instructional model of Thai-Myanmar cross-cultural learning activities by using research-based education, and the third phase was field studies to study the results of Thai-Myanmar cross-cultural learning by using research-based education. The target group were personnel of higher education institutions, scholars of Myanmar Studies in Thailand, Myanmar students who studying Thai Studies and studying at Thai higher education institutions, and Thai students who studying with Myanmar students. The research instruments were interview guidelines, issues for group interviews, and the field record. Qualitative data were analyzed by using content analysis and analytic induction. Research results can be summarized as follows:

1) Guidelines for Thai-Myanmar cross-cultural learning management of higher education institutions in Thai society under the promotion of learning about ASEAN, there were cultural education in the university. In the part of Naresuan University, it has a Burmese Education Center that provided learning Burmese language and Burmese Studies Program which has historical content related to culture and tradition through education in Burmese linguistics courses. In terms of cross-cultural learning, it was an educational arrangement that was based on cultural learning and tradition and the way of life due to culture by promoting learning and research network building. In the part of Mahachulalongkornrajavidyalaya University,

there were activities that organized in Myanmar. There were subjects that have been assigned to study in courses related to ASEAN studies that organized learning and teaching activities about Myanmar culture using research-based education. In addition, the opportunity for Myanmar students studying in the university to participate in cross-cultural learning activities between Thailand and Myanmar and share cultural experiences with Thai students was provided.

2) An instructional model of Thai-Myanmar cross-cultural learning activities emphasized on learning about Myanmar culture in order to gain knowledge and understanding about cross-cultural learning has divided into 5 steps consisting of opening up to accept a new culture, preparing your mind to learn different things, adjusting the mood to the situation, understanding the behavior of other groups, and adjusting the paradigm of culture. Educational institutions that organizing learning activities were Naresuan University that had conducted research in Myanmar studies or knowledge of Burmese language under the concept of language will be a common mechanism for understanding about Myanmar, and Mahachulalongkornrajavidyalaya University that had conducted research on cross-cultural learning that led to the learning through workshop activities, creating an ASEAN Network, and promoting good attitude in cross-cultural learning for undergraduate students.

3) Model of the Thai-Myanmar cross culture by using research-based education for higher education institutions in Thai society, it was the process that arising from learning management by Naresuan University by organizing a project that provided students the opportunity to learn about Myanmar in schools using spatial experience Language training in a factory where Myanmar people work, while Mahachulalongkornrajavidyalaya University had done a project to encourage students to conduct research-based learning activities and based on cross-cultural learning in Myanmar under the concept of learning that had led to the development by simulating activities to bring students to learn across cultures in Myanmar for Thai students to gain experience and understanding by doing a field research from real work sets that enable students to create knowledge sets as a part of the research. Organizing joint activities between Myanmar students and Thai students was created cross-cultural learning through academic paper writing. The contents consisted of education, Sangha education, Vipassana practice, religion and philosophy, ethnicity, history, cultural traditions, lifestyle and well-being, agricultural and economic development, and country development. There were 87 of completing academic articles, and representing 96.67 percent of the number of students participating in action activities. Model of the Thai-Myanmar cross culture by using research-based education for higher education institutions in Thai society consisted of 3 sub-models which were models of area studies, workshop and classroom activities.

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัยเรื่อง “รูปแบบการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์ของสถาบันอุดมศึกษาในสังคมไทย (An Instructional Model of Thai-Myanmar Cross Culture of Higher Education Institutes in Thai Society)” สำเร็จลงด้วยดีเนื่องจากได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยปีงบประมาณ ๒๕๖๐ จากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ขอขอบคุณผู้บริหาร คณาจารย์ ที่มีส่วนต่อการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ ในการให้ได้มาซึ่งรูปแบบและแนวทางของการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทยพม่า ในส่วนของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อาทิ ผศ.ดร.ณัฏฐ์ ศรีดี (รองคณบดีคณะพุทธศาสตร์) พระมหาประยูร โชติวิโร (ผู้อำนวยการกองกิจการนิสิต) ผศ.ดร.วีระกาญจน์ กนกกุลเลิศ (หัวหน้าภาควิชาภาษาต่างประเทศ คณะมนุษยศาสตร์) พระศรีธวัชเมธี (ผู้อำนวยการศูนย์อาเซียนศึกษา) พระจิตติวงศ์ อนุตตโร (อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์) เป็นต้น รวมไปถึงขอขอบคุณอย่างสูงยิ่ง ผศ.วิรัช นิยมธรรม และ ผศ.อรนุช นิยมธรรม ผู้บริหารศูนย์พม่าศึกษา แห่งมหาวิทยาลัยนเรศวร พร้อมนิสิตหลักสูตรพม่าศึกษา เช่น นายประสิทธิ์ ทุหน่าย (วิน) นางสาวณัฏฐา สุวรรณเสรี นางสาววิภาดา คงสิบ นางสาวสุภาพร สิงห์ทอง ที่ให้ข้อมูลการสัมภาษณ์สนทนากลุ่ม การเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมพม่า ในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศไทย อาจารย์วรพจน์ วิเศษศิริ (โพธิวิชาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ) ในฐานะนักศึกษาปริญญาเอกเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และทำวิจัยเกี่ยวกับพม่า ที่ประสานงานกับศูนย์พม่าศึกษา และอำนวยความสะดวกต่อการวิจัยอย่างต่อเนื่องตลอดการวิจัย

รวมทั้งขอขอบคุณคณาจารย์และนิสิตจากภาควิชาภาษาไทย YUFL-University of Foreign Languages, Yangon ที่ให้สัมภาษณ์และร่วมสนทนากลุ่มการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมพม่า เช่น Su su Khin, Thet Su Man อาจารย์จากภาควิชาภาษาไทย และนิสิตสาขาวิชาภาษาไทย เช่น Su su Tin, Aung Thu Htet, Aung Naing Wann, Thet Sun Mon ณ ศูนย์พม่าศึกษา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร จังหวัดพิษณุโลก ที่ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์ดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับวัฒนธรรมความรู้ในการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมพม่า ขอขอบคุณนิสิตพม่า หรือในนามสัญชาติพม่าผ่านวัฒนธรรมสาธิตที่เกิดขึ้นภายในเขตมหาวิทยาลัยสงฆ์ อาทิ วันชาติกะเหรี่ยง ปะโอ ไทใหญ่ หรือกิจกรรมเชิงศาสนาของนิสิตชาวพม่า ที่คณะผู้วิจัยได้เข้าร่วมและสังเกตการณ์ตามโอกาสอย่างต่อเนื่อง ในฐานะที่อยู่ในพื้นที่ของการวิจัย รวมไปถึงพระนิสิตที่เป็นชาวไทยในการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมพม่ากับทางคณะนักวิจัย ได้แก่ นิสิตจากวิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี จ.นครปฐม และนิสิตจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขต อุบลราชธานี เป็นต้น

พระเดชพระคุณพระสุธีรัตนบัณฑิต, รศ.ดร. ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ พร้อมผู้บริหารที่จัดสรรทุนวิจัยให้คณะผู้วิจัย พระมหาชุตีภัก อภินนโท ผู้อำนวยการส่วนงานวางแผนและส่งเสริมการวิจัย ที่บริหารประสานงานวิจัย ติดตามความก้าวหน้าการวิจัยอย่างต่อเนื่องด้วยดีเสมอมา จนแล้วเสร็จลงด้วยดี จึงขอระลึกขอบคุณทุกท่านด้วยความเคารพเป็นอย่างสูงยิ่ง

รศ.ดร.พิเชฐ ทั้งโต และคณะ

๒๕ ธันวาคม ๒๕๖๒

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปผู้บริหาร.....	ก
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญ.....	ณ
สารบัญตาราง.....	ม
สารบัญภาพ.....	ม
บทที่ ๑ บทนำ.....	๑
๑.๑ ความสำคัญและความสำคัญของปัญหา.....	๑
๑.๒ คำถามวิจัย.....	๖
๑.๓ วัตถุประสงค์การวิจัย.....	๖
๑.๔ ขอบเขตการวิจัย.....	๖
๑.๕ นิยามศัพท์ในการวิจัย.....	๗
๑.๖ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	๘
บทที่ ๒ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	๙
๒.๑ แนวคิดเรื่องวัฒนธรรม.....	๙
๒.๒ การจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม.....	๒๑
๒.๓ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม.....	๓๐
๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน.....	๓๔
๒.๕ วัฒนธรรมทางศาสนาในประเทศไทยและเมียนมาร์.....	๔๗
๒.๖ แนวคิดเรื่องสถาบันอุดมศึกษา.....	๔๙
๒.๗ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	๕๓
๒.๘ กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	๖๖
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย.....	๖๗
๓.๑ แผนแบบการวิจัย.....	๖๗
๓.๒ การวิจัยระยะที่ ๑ การศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึก.....	๖๘
๓.๓ การวิจัยระยะที่ ๒ การสัมภาษณ์กลุ่มเพื่อตรวจสอบรูปแบบ.....	๗๐
๓.๔ การวิจัยระยะที่ ๓ การศึกษาภาคสนามเพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนรู้.....	๗๑
บทที่ ๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	๗๓
๔.๑ ผลการวิเคราะห์แนวทางการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์ของ สถาบันอุดมศึกษาในสังคมไทย.....	๗๓
๔.๒ ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ข้าม วัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน.....	๑๑๗

	หน้า
๔.๓ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน ของสถาบันอุดมศึกษาในสังคมไทย.....	๑๒๘
๔.๔ องค์ความรู้จากการวิจัย.....	๑๖๑
บทที่ ๕ สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	๑๖๓
สรุปผลการวิจัย.....	๑๖๓
อภิปรายผล.....	๑๖๔
ข้อเสนอแนะ.....	๑๖๕
บรรณานุกรม.....	๑๗๑
ภาคผนวก.....	๑๗๙
ภาคผนวก ก ตัวอย่างจดหมายนำและแนวคำถามในการสัมภาษณ์และ ร่องรอยการศึกษาภาคสนาม.....	๑๘๐
ภาคผนวก ข ร่องรอยการจัดกิจกรรมเชิงปฏิบัติการ.....	๑๙๓
ภาคผนวก ค บทความวิจัยที่ได้นำเสนอในเวทีวิชาการนานาชาติ.....	๒๔๓
ภาคผนวก ง การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์.....	๒๗๐
ภาคผนวก จ ผลผลิต ผลลัพธ์และผลกระทบจากงานวิจัย.....	๒๘๕
ประวัติคณะผู้วิจัย.....	๒๙๔

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๔.๑	ขอบข่ายรายวิชาที่มีการจัดการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยสงฆ์ไทย.....	๗๔
๔.๒	โครงสร้างหลักสูตรพมาศศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร.....	๘๓
๔.๓	องค์ความรู้เพื่อพัฒนานวัตกรรมทางวัฒนธรรมอาเซียน กรณีศึกษาไทย- เมียนมาร์.....	๑๒๔

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
๒.๑	กรอบแนวคิดของการจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน.....	๔๕
๒.๒	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	๖๖
๓.๑	ขั้นตอนการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์ โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน.....	๖๘
๔.๑	ภาพการเก็บข้อมูลเพื่อรองรับการวิจัยของนิสิต.....	๗๙
๔.๒	การเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมเมืองเชียงตุง สหภาพเมียนมาร์.....	๗๙
๔.๓	สถิตินักศึกษาต่างชาติในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยระหว่าง พ.ศ. ๒๕๕๑-๒๕๖๐ (จำแนกตามปีการศึกษา)	๘๐
๔.๔	สถิตินักศึกษาต่างชาติในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยระหว่าง พ.ศ. ๒๕๖๐ (จำแนกตามประเทศ)	๘๐
๔.๕	สถิตินักศึกษาต่างชาติในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยระหว่าง พ.ศ. ๒๕๕๑-๒๕๖๐ (จำแนกตามประเทศ)	๘๑
๔.๖	กระบวนการสร้างการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมวัฒนธรรมชนชาติในพม่า วันชาติกลุ่ม ชาติพันธุ์ปะโอ.....	๘๒
๔.๗	สหกิจศึกษา สำหรับนิสิตผู้เรียนในหลักสูตรพม่าศึกษาในโรงงานที่มีชาวพม่าอยู่.....	๘๗
๔.๘	หนังสือการเรียนรู้เกี่ยวกับพม่าผ่านศูนย์พม่าศึกษามหาวิทยาลัยนเรศวร ชุดที่ ๑	๘๗
๔.๙	หนังสือการเรียนรู้เกี่ยวกับพม่าผ่านศูนย์พม่าศึกษามหาวิทยาลัยนเรศวร ชุดที่ ๒	๘๘
๔.๑๐	หนังสือการเรียนรู้เกี่ยวกับพม่าผ่านศูนย์พม่าศึกษามหาวิทยาลัยนเรศวร ชุดที่ ๓	๘๘
๔.๑๑	หนังสือการเรียนรู้เกี่ยวกับพม่าผ่านศูนย์พม่าศึกษามหาวิทยาลัยนเรศวร ชุดที่ ๔	๘๙
๔.๑๒	มิติของวัฒนธรรม (Dimensions of Culture) อันประกอบด้วยมิติทางความคิด มิติของความรู้สึกและมิติของการประเพณี.....	๑๑๖
๔.๑๓	การเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมผ่านกระบวนการของการศึกษาเชิงอาณาบริเวณศึกษา	๑๒๐
๔.๑๔	การเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมผ่านกระบวนการของการศึกษาโดยใช้วิจัยเป็นกรอบใน การศึกษา.....	๑๒๑
๔.๑๕	กิจกรรม KM และกิจกรรมเชิงปฏิบัติการการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียน สำหรับนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.....	๑๒๑
๔.๑๖	กิจกรรมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียน กรณี CLMV สำหรับนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.....	๑๒๒
๔.๑๗	กิจกรรมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียน กรณีศึกษาเมียนมาร์ สำหรับนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.....	๑๒๓
๔.๑๘	กรอบการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์ โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน	๑๒๗
๔.๑๙	กิจกรรมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียน กรณีพม่าในพื้นที่ประเทศพม่า.....	๑๓๑

๔.๒๐	กิจกรรมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียน กรณีพม่า สำหรับนิสิตมหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี.....	๑๓๑
๔.๒๑	กิจกรรมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียน กรณีพม่า สำหรับนิสิตมหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เชียงราย.....	๑๓๑
๔.๒๒	กิจกรรมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียน กรณีพม่า สำหรับนิสิตมหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี.....	๑๓๑
๔.๒๓	กิจกรรมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียน กรณีพม่า สำหรับนิสิตมหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช.....	๑๓๒
๔.๒๔	กิจกรรมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียน กรณีพม่า สำหรับนิสิตมหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี.....	๑๓๒
๔.๒๕	การส่งเสริมให้นิสิตจัดทำวีดีทัศน์ ส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม.....	๑๓๓
๔.๒๖	บทความวิชาการเพื่อการเรียนรู้วัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์ของนิสิตมหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.....	๑๕๙
๔.๒๗	รูปแบบการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน ของสถาบันอุดมศึกษาในสังคมไทย ของสถาบันอุดมศึกษาในสังคมไทย.....	๑๖๐
๔.๒๘	องค์ความรู้จากการวิจัยแสดงรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ไทย-เมียนมาร์โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน.....	๑๖๒

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความหลากหลายแตกต่างในด้านวัฒนธรรมความเชื่อ ศาสนา และศิลปกรรม มีผลต่อการแสดงออกและพฤติกรรมความเชื่อที่ปรากฏในสังคมที่แม้จะนับถือพระพุทธศาสนาเหมือนกัน แต่มีความแตกต่างในเชิงโครงสร้างวัฒนธรรมและความเชื่อ ในงานค้นคว้าของวาทัญญู ฟักทอง^๑ ได้กล่าวไว้ว่า “สังคมพม่าโดยพื้นฐานแล้ว มิได้เป็นสังคมเอกลักษณะเดียว สะท้อนให้เห็นผ่านศิลปวัฒนธรรม” ซึ่งผู้เขียนใช้เอกสาร “อเม่งต๋อ” เป็นฐานในการยืนยันความแตกต่างดังมีข้อมูลว่า “สังคมพม่ามีความเชื่อมากกว่าหนึ่ง คติความเชื่อเรื่องนัต (ผี) เรื่องการอุทิศกัลปนาและเรื่องการคัดลอกพระไตรปิฎก ประเด็นเรื่องความเชื่อเรื่องนัตที่พบในเอกสาร เช่น เมื่อครั้ง พระเจ้าญองยาน (Nyaungyan Min, ค.ศ. ๑๕๙๙-๑๖๐๕/พ.ศ. ๒๑๔๒-๒๑๔๘) พระมหากษัตริย์รัชกาลที่ ๕ แห่งราชวงศ์ตองอู (Toungoo Dynasty, ค.ศ. ๑๕๑๐-๑๗๕๒/พ.ศ. ๒๐๕๓-๒๒๙๕) โปรดให้ตั้งราชธานีใหม่ ณ เมืองอังวะ พระองค์กำหนดให้ตั้งศาลนัตอ่อง สว่า (ผีผู้ดูแลทหารม้า) และศาลนัตงาซีฉิ่น (ผีดูแลทหารม้า) ตามประตูเมืองทั้ง ๙ ประตู ข้อมูลดังกล่าวมีอยู่ในอเม่งต๋อ วันที่ ๙ เมษายน ค.ศ. ๑๕๙๗” นอกจากนี้ยังมีหลักฐานเพิ่มอีกว่า “ประเด็นทางวัฒนธรรมอีกเรื่องหนึ่ง คือ เรื่องรูปแบบศิลปกรรม ที่เห็นได้เด่นชัด คือ การกำหนดรูปแบบการสร้างวัด” ในบทความนี้ใช้เอกสาร “อเม่งต๋อ” ที่สะท้อนให้เห็นว่าลักษณะเฉพาะของการสร้างวัดพม่า คือ “ลักษณะหลังคาทรงปราสาทซ้อนหลายชั้น ตัวอาคารยกพื้นบันไดอิฐ ประตูเป็นประตูมุข ตัวอาคารตกแต่งด้วยไม้แกะสลัก และให้มีซุ้มครอบพระเจ้า ราชสำนักพม่ากำหนดรูปแบบการสร้างวัดไว้ชัดเจนเพื่อแสดงให้ทราบว่าวัดนี้บุคคลใดเป็นผู้สร้างและเป็นวัดหลวงหรือวัดราษฎร์” ซึ่งผู้เขียนบทความได้สรุปไว้ดังนี้ “วัดที่พระมหากษัตริย์หรือมหาลิขิตทรงสร้างมีลักษณะสำคัญคือ มีปราสาทซ้อนได้มากกว่า ๔ ชั้น ตัวอาคารประกอบด้วยไม้แกะสลัก ทั้งภายในและภายนอกตัวอาคาร ประตูเป็นประตูมุขประดับกระจก มีศาลาหรือซุ้มตามทางเดินเข้าวัด ๕ ซุ้ม มีซุ้มครอบพระเจ้าประดับตกแต่งด้วยเม็ดเพชร มีกำแพงอิฐล้อมรอบอาณาบริเวณของวัด และที่สำคัญคือต้องมีเกยสำหรับให้ช้างเทียบ การที่ต้องกำหนดลักษณะรูปแบบศิลปกรรมดังกล่าว เพราะต้องการกำหนดว่าลักษณะวัดหลวงเป็นอย่างไร และห้ามราษฎรสร้างวัดเลียนแบบพระเจ้าแผ่นดิน...” ในงานวิจัยของวาสนา ละลองปลิว เรื่อง “ความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมข้ามพรมแดน: กรณีศึกษาชาวไทใหญ่ในพื้นที่

^๑ วาทัญญู ฟักทอง, สังคมและวัฒนธรรมพม่าสมัยราชวงศ์ญองยาน ค.ศ. ๑๕๙๗-๑๗๕๒ ในเอกสารอเม่งต๋อ (กฎรับสั่ง): Burmese Society and Culture in the Nyaung Yan period (๑๕๙๗-๑๗๕๒) in Ameidaw (The Royal Orders), วารสารมนุษยศาสตร์, ปีที่ ๑๘ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม-ธันวาคม ๒๕๕๔) <http://www.tci-thaijo.org/index.php/abc/article/viewFile/54180/44972>

เมื่อศึกษาเฉพาะไปที่มหาวิทยาลัยนเรศวร จังหวัดพิษณุโลก ที่ได้มีการจัดการตั้งศูนย์พม่าศึกษาเป้าหมายเพื่อการเรียนรู้วิถีวัฒนธรรม และจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมเมียนมาร์ หรือเฉพาะที่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จ.พระนครศรีอยุธยา เป็นสถาบันการศึกษา ระดับอุดมศึกษา ที่มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการจัดการศึกษาและพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมให้กับพุทธศาสนิกชนและเยาวชนทั้งชาวไทยและต่างชาติตามพันธกิจของมหาวิทยาลัย ๕ ด้าน เพื่อรองรับประชาคมอาเซียน โดยการผลิตบัณฑิตและการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพและมาตรฐาน การส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพการวิจัยพระพุทธศาสนา นานาชาติ การบริการวิชาการด้านพระพุทธศาสนาแก่ชุมชนและสังคมระดับชาติและนานาชาติ การทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาและศิลปวัฒนธรรม และการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล เป็นสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐที่มีนิสิตจากประเทศเพื่อนบ้าน อาทิ กัมพูชา ลาว เมียนมาร์ เวียดนาม ให้ความสนใจเข้ารับการศึกษามากที่สุด ในจำนวนทั้ง ๔ ประเทศนี้ รวมทั้งสิ้น ๑,๓๐๓ รูป/คน รวมกันทั้งหมดจากนอกอาเซียนทั้งหมด ๑๕ ประเทศ รวมจำนวนนิสิตรวมกว่า ๑,๔๔๘ รูป/คน^๗ ในจำนวนนิสิตเหล่านี้ นิสิตชาวเมียนมาร์ ซึ่งอาจเป็นพม่า ไทใหญ่ มอญ กระเหรี่ยง ปะโอ ปะหล่อง เป็นต้น รวมกันแล้วไม่น้อยกว่า ๕๐๐ รูป/คน และนิสิตเหล่านี้ได้สร้างเครือข่ายผ่านวิถีทางศาสนาร่วมกับชุมชนชาวเมียนมาร์ด้วยตนเองในการทำกิจกรรมเชิงศาสนสัมพันธ์ และชุมชนสัมพันธ์ ซึ่งได้ร่วมมือกิจกรรมกันบ่อยครั้ง จึงทำให้เห็นว่ามีบางประเด็นที่ขัดกันภายใต้วิถีทางศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี และค่านิยมทางสังคมที่แตกต่างกัน อาทิว่าด้วยเรื่องวัฒนธรรมทางศาสนา การดำเนินชีวิต ความแตกต่างในนิกายทางศาสนาที่ผสมรวมกับชาติพันธุ์ ทศนคติทางการเมืองและการแสดงออกแตกต่างกัน ทั้งทำให้เห็นว่ามีประเด็นความจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม หรือการแสวงหาองค์ความรู้เกี่ยวกับการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระหว่างไทย-พม่า เพราะจากการสำรวจงานวิจัย ที่เกี่ยวกับเมียนมา ดังกรณีปรากฏในงานเรื่อง “อาหารพม่า: วัฒนธรรมการกินของแรงงานข้ามชาติพม่า ในบริบทจังหวัดขอนแก่น”^๘ หรือในหนังสือเรื่อง “ชุมชนข้ามถิ่น: การก่อร่างทางอัตลักษณ์ของแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่า ในจังหวัดขอนแก่น”^๙ หรือในบทความเรื่อง “งานบุญข้ามถิ่น: การจัดวางตัวตนใหม่และการต่อรอง ของแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่าในจังหวัดขอนแก่น”^{๑๐} หรือในงานวิจัย

^๗ สำนักงานทะเบียนและวัดผล, สถิตินิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ประจำปี ๒๕๕๙, (สำนักทะเบียนและวัดผล: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๙).

^๘ วิลาสินี โสภากุล, อาหารพม่า: วัฒนธรรมการกินของแรงงานข้ามชาติพม่า ในบริบทจังหวัดขอนแก่น, วารสารวิถีสังคมมนุษย์: ฉบับพิเศษ, ชาติพันธุ์ในภาคอีสาน ประวัติศาสตร์สังคม เศรษฐกิจ ภาษา และวัฒนธรรมสู่ประชาคมอาเซียน พ.ศ.๒๕๕๘.

^๙ วิลาสินี โสภากุล, ชุมชนข้ามถิ่น: การก่อร่างทางอัตลักษณ์ของแรงงานข้ามชาติ สัญชาติพม่าในจังหวัดขอนแก่น, (ขอนแก่น: ศูนย์วิจัยพหุลักษณะสังคมกลุ่มน้ำโขง มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๙). https://plurality.kku.ac.th/books/file/2559_9.pdf

^{๑๐} วิลาสินี โสภากุล, งานบุญข้ามถิ่น: การจัดวางตัวตนใหม่และการต่อรอง ของแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่าในจังหวัดขอนแก่น, วารสารราชภัฏสุราษฎร์ธานี, ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๑ (มกราคม – มิถุนายน ๒๕๖๒): ๙๕-๑๑๑.

เรื่อง “พฤติกรรมการดูแลเอื้ออาทรของพยาบาลตามการรับรู้ของมารดาข้ามชาติพม่า”^{๑๑} ในงานวิจัยเรื่อง พื้นที่ทางสังคมของแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่าในจังหวัดสมุทรสาคร^{๑๒} หรือในงานของ กฤตยา อาชวนิจกุลและคณะ เรื่อง “เพศอนามัยเจริญพันธุ์และความรุนแรง: ประสบการณ์ชีวิตของแรงงานอพยพจากประเทศพม่า”^{๑๓} ในงานของ บุษยรัตน์ กาญจนดิษฐ์ เรื่อง “วิถีชีวิตของแรงงานข้ามชาติจากประเทศพม่ากรณีศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร”^{๑๔} ในการศึกษาของสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย เรื่อง “ผลกระทบการจ้างแรงงานข้ามชาติของไทยภายใต้ยุคการพิสูจน์สัญชาติ”^{๑๕} หรือข้อมูลของสำนักงานจัดหางานจังหวัดสมุทรสาคร ที่รวบรวมข้อมูลเรื่อง “ชุมชนแรงงานข้ามชาติชาวพม่าในสมุทรสาคร”^{๑๖} รวมไปถึงข้อมูลของสำนักงานบริหารแรงงานต่างด้าว ได้รวบรวมข้อมูลไว้ในเรื่อง “แรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่าที่ทำงานในประเทศไทย”^{๑๗} ซึ่งทั้งหมดสะท้อนความแตกต่างหลากหลายภายใต้บริบทรวมคือความไม่รู้ในวิถีทางวัฒนธรรม ความเชื่อ ค่านิยมและศาสนา

ดังนั้น ในประชาคมที่มีการอาศัยอยู่ร่วมกันของสมาชิกในสังคมที่มีความแตกต่างทั้งทางด้านเชื้อชาติ ภาษา ขนบธรรมเนียมประเพณี การทำกิจกรรม การอาศัยอยู่ร่วมกันอย่างสงบและสันติ เป็นสิ่งเป้าหมายและความต้องการของชุมชนนั้น ๆ ซึ่งจะส่งเสริมให้เกิดสังคมที่ร่วมมือกันเรียนรู้ และทำกิจกรรมร่วมกันอย่างสร้างสรรค์และเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ไม่แบ่งเป็นกลุ่มๆ ตามชาติพันธุ์หรือประเทศของตน เมื่อความเข้าใจเกิดขึ้น ความเป็นอยู่และการประสานร่วมมือกัน เข้าใจกัน ปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกันจึงเป็นเป้าหมายและความสำคัญ มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันที่จะแสวงหาความรู้ แล้วนำองค์ความรู้เหล่านั้นมาเพื่อให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในรูปแบบของการฝึกอบรมและการวิจัย และส่งเสริมการศึกษาด้านเมียนมาร์ - ไทย หรือการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมของกันและกัน ในประชาคมอาเซียน จึงนับเป็นความจำเป็น ทั้งเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจที่ดีระหว่างประชาชนประเทศต่างๆ โดยการแลกเปลี่ยนทางการศึกษา ภาษาและวัฒนธรรม และเชื่อมโยงกับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ที่มุ่งเน้นการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพในภูมิภาค ส่งเสริมความร่วมมือ เกิดสังคมแห่งการแบ่งปัน และการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สามัคคีกันเพื่อให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองใน

^{๑๑} วชิร เจนเจริญรัตน์, อรุณรัตน์ ศรีจันทร์นิธย์, ทศนี ประสภกิตติคุณ, พฤติกรรมการดูแลเอื้ออาทรของพยาบาลตามการรับรู้ของมารดาข้ามชาติพม่า, พยาบาลสาร, ๔๔ (๓) กรกฎาคม-กันยายน ๒๕๖๐: ๔๑-๕๑.

^{๑๒} อนุรักษ์ สิงห์ชัย และคณะ, พื้นที่ทางสังคมของแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่าในจังหวัดสมุทรสาคร, ศรีปทุมปริทัศน์: ฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์: ๙๐-๙๗.

^{๑๓} กฤตยา อาชวนิจกุลและคณะ, เพศอนามัยเจริญพันธุ์และความรุนแรง: ประสบการณ์ชีวิตของแรงงานอพยพจากประเทศพม่า, (กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๓), บทคัดย่อ.

^{๑๔} บุษยรัตน์ กาญจนดิษฐ์, วิถีชีวิตของแรงงานข้ามชาติจากประเทศพม่ากรณีศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร, (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, ๒๕๕๐).

^{๑๕} สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, ผลกระทบการจ้างแรงงานข้ามชาติของไทยภายใต้ยุคการพิสูจน์สัญชาติ, (กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, ๒๕๕๔).

^{๑๖} สำนักงานจัดหางานจังหวัดสมุทรสาคร, ชุมชนแรงงานข้ามชาติชาวพม่าในสมุทรสาคร, (กรุงเทพมหานคร: กระทรวงแรงงาน, ๒๕๕๗).

^{๑๗} สำนักงานบริหารแรงงานต่างด้าว, แรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่าที่ทำงานในประเทศไทย, (กรุงเทพมหานคร: กระทรวงแรงงาน, ๒๕๕๗).

ประชาคมอาเซียน จากข้อมูลที่ยกมาของสภาพการอยู่ร่วมกันสมาชิกในสังคมที่แตกต่างหลากหลาย เหล่านี้ของชาวเมียนมาร์ในประเทศไทย ทั้งในด้านวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตในมิติทางศาสนาของการอยู่ร่วมกัน ความคาดหวังต่อการแสวงหาองค์ความรู้ และนำไปสู่การจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยและของประชาคมอาเซียน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ และเข้าใจรวมทั้งปรับตัวอยู่ร่วมกันได้อันจะนำไปสู่การอาศัยอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข เป็นเป้าหมายสำคัญ สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ.๒๕๕๕-๒๕๕๙) อันนำไปสู่การพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ว่าด้วย “รักษาความแตกต่างทางวัฒนธรรมและการอยู่ร่วมกันในประชาคมอาเซียนและประชาคมโลก” ภายในสังคมที่เป็นพหุวัฒนธรรม หรือวัฒนธรรมแตกต่างหลากหลายวิถีย่อมส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนและประสานความร่วมมือในด้านต่างๆ ได้หากเกิดการเรียนรู้และเข้าใจซึ่งกันและกันเสียแล้ว

สถาบันอุดมศึกษาของไทย จึงจำเป็นต้องแสวงหาแนวทางหรือวิธีการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมประเทศในกลุ่มประเทศอาเซียน โดยเฉพาะประเทศเพื่อนบ้านที่มีชายแดนติดกัน และมีประวัติศาสตร์ทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมร่วมกันมาอย่างยาวนาน เพื่อให้เกิดการปรับตัวในการดำเนินชีวิตและสร้างความเข้าใจในวัฒนธรรมที่แตกต่างกันเพื่อหลีกเลี่ยงอุปสรรคในการอยู่ร่วมกันที่อาจจะเกิดขึ้นได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเป็นประชาคมอาเซียนร่วมกัน การเคลื่อนย้าย การอพยพของประชาชนในภาคการผลิตแรงงานและจำต้องให้อยู่ร่วมกันภายใต้ความเป็นสังคมเดียวกันที่มีความแตกต่าง หลากหลาย ทั้งทางวัฒนธรรม ประเพณี และความเชื่อ หรือไม่แตกต่างในเชิงความเชื่อ แต่มีความแตกต่างในลักษณะของคตินิยมที่แตกต่างกัน ดังนั้น การศึกษาเพื่อแสวงหา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์ของสถาบันอุดมศึกษาในสังคมไทย เพื่อให้สันติในสถาบันอุดมศึกษา ได้เข้าใจในวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์ ประเทศเพื่อนบ้านของกันและกัน ในฐานะประชาคมอาเซียนนับเป็นความจำเป็นและมีความสำคัญ จึงจำเป็นอย่างยิ่งในการศึกษาและพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมให้กับผู้เรียนในสถาบันอุดมศึกษาของไทย หรือศึกษาสิ่งที่สถาบันอุดมศึกษาของไทยจัดการศึกษาอยู่เพื่อนำมาเป็นแนวทาง รูปแบบ การเรียนรู้สู่การส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมซึ่งกันและกันได้ ซึ่งปัจจุบันยังไม่ปรากฏกลไก องค์ความรู้ แนวปฏิบัติเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติให้เป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน จึงเป็นประเด็นที่คณะผู้วิจัยสนใจศึกษาเพื่อสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับความหลากหลายทางวัฒนธรรมของประเทศที่อยู่ใกล้เคียงประเทศไทยอย่างเมียนมาร์ และหาแนวทางหรือวิธีการจัดการศึกษาเพื่อการเรียนรู้วัฒนธรรมร่วม และวัฒนธรรมอื่นของเมียนมาร์และไทยในฐานะสมาชิกในประชาคมอาเซียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงสนใจทำวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ไทยเมียนมาร์ของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย เพื่อประโยชน์ของการเรียนรู้สู่การเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระหว่างไทยเมียนมาร์ ที่สถาบันอุดมศึกษาพึงมีบทบาทและหน้าที่ในการจัดการศึกษาและส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ผ่านหลักสูตรและส่งเสริมให้เกิดกลไกการเรียนรู้ พร้อมนำเสนอเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ต่อไป

๑.๒ คำถามวิจัย

๑.๒.๑ แนวทางการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์ของสถาบัน อุดมศึกษาใน สังกัดไทย มีลักษณะอย่างไร

๑.๒.๒ องค์ประกอบของรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์ มีลักษณะอย่างไร

๑.๒.๓ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์โดยใช้การวิจัยเป็นฐานของ สถาบันอุดมศึกษาในสังกัดไทยเป็นอย่างไร

๑.๓ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๓.๑ เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์ของสถาบัน อุดมศึกษาในสังกัดไทย

๑.๓.๒ เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์โดยใช้ การวิจัยเป็นฐาน

๑.๓.๓ เพื่อนำเสนอรูปแบบการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์โดยใช้การวิจัย เป็นฐานของสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดไทย

๑.๔ ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยใช้การศึกษา เอกสาร (Documentary study) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) การสัมภาษณ์กลุ่ม (Group interview) และการจัดกิจกรรมเชิงปฏิบัติการโดยใช้วิจัยเป็นฐาน (Research-based Education) เป็นวิธีวิจัยเพื่อสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์โดยใช้การวิจัย เป็นฐานเพื่อให้ได้มาซึ่งการพัฒนาการเรียนรู้นี้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์ มีขอบเขตการวิจัย ดังนี้

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ คือแนวทางการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์ ของสถาบัน อุดมศึกษาในสังกัดไทย ที่ประกอบด้วยวัฒนธรรมการดำรงชีวิตของไทย-เมียนมาร์ เกี่ยวกับความเหมือนและความแตกต่างระหว่าง ๑) ภาษาและวรรณกรรมท้องถิ่นของไทยและเมียนมาร์ ๒) ประเพณีและความเชื่อของไทยและเมียนมาร์ ๓) วิถีชีวิตของคนพื้นเมืองไทยและเมียนมาร์ และ ๔) ศาสนาและวิถีการปฏิบัติของคนไทยและเมียนมาร์ รวมทั้งการศึกษาองค์ประกอบของกระบวนการ จัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ให้ข้อมูลสำคัญในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักวิชาการไทยหรือผู้เชี่ยวชาญด้าน พม่าศึกษา ในศูนย์พม่าศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวรจำนวน ๓ คน นักวิชาการพม่าหรือทำงาน เกี่ยวกับการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์ จำนวน ๒ คน และผู้บริหารและบุคลากรของ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยที่สอนนิสิตเมียนมาร์ จำนวน ๕ รูป/คน นิสิตไทยที่เรียน

พม่าศึกษา จำนวน ๔ คน และนิสิตเมียนมาร์ที่เรียนไทยศึกษาจำนวน ๔ คน รวมทั้งหมด ๑๘ รูป/คน และกลุ่มเป้าหมายในการสัมภาษณ์กลุ่ม จำนวน ๑๐ คน ได้จากการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling)

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาภาคสนามหรือทดลองใช้กระบวนการเรียนรู้ คือ นิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ทั้งนิสิตชาวไทยและนิสิตชาวเมียนมาร์ จำนวน ๙๐ รูป/คน ได้จากการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) โดยเลือกนิสิตชั้นปีที่ ๔ คณะมนุษยศาสตร์ ซึ่งเป็นชั้นเรียนที่ผู้วิจัยรับผิดชอบสอนในรายวิชา Independent Study ภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๑

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัยทั้งหมด ๒ ปี โดยกำหนดระยะเวลาจำแนกตามกิจกรรมหลักของการดำเนินโครงการวิจัย

๑.๕ นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ (Instructional Model) หมายถึง แผนงานหรือรูปแบบที่ออกแบบมาเพื่อใช้จัดการเรียนรู้ในลักษณะที่ผู้เรียนและผู้สอนเผชิญหน้ากัน (Face-to-face teaching) ในห้องเรียนหรือในการจัดการเรียนรู้เสริมความรู้ และเป็นรูปแบบที่ใช้ในการจัดทำสื่อการจัดการเรียนรู้ซึ่งรวมถึงหนังสือ สื่อวีดิทัศน์และโปรแกรมคอมพิวเตอร์ต่างๆ รวมทั้งกำหนดการจัดการเรียนรู้ระยะยาว โดยที่แต่ละรูปแบบการจัดการเรียนรู้จะให้แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อช่วยให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จตามจุดประสงค์ด้านต่างๆ ที่กำหนดไว้ สำหรับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์นี้ เป็นรูปแบบที่กำหนดองค์ประกอบที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้กับนิสิต เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรม โดยมี ๖ องค์ประกอบ ได้แก่ ๑) วัตถุประสงค์เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ (Peaceful Coexistence) ๒) เนื้อหาเรื่องวัฒนธรรมเมียนมาร์ (Content) ๓) วิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน (Research-based education) ๔) เน้นให้นิสิตเขียนบทความวิชาการองค์ความรู้วัฒนธรรมไทยเมียนมาร์ (Articles) ๕) การประเมินผลตามสภาพจริง (Authentic Assessment) และ ๖) สื่อประกอบการเรียนรู้ คือ คู่มือการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์ (Educational Media)

การเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์ (Thai-Myanmar Cross Cultural Learning) หมายถึง กระบวนการในการทำความเข้าใจในความแตกต่างของวัฒนธรรมความหลากหลายของวัฒนธรรมของไทย-เมียนมาร์ อันเป็นเหตุให้ต้องเรียนรู้วัฒนธรรมของกันและกันโดยไม่ปิดกั้นที่จะยอมรับเอาวัฒนธรรมที่ดีจากท้องถิ่นอื่นมาใช้ โดยที่ผู้เรียนให้มีความสามารถในการเตรียมความพร้อมทางวัฒนธรรมเมื่อได้มีโอกาสในการเรียนรู้วัฒนธรรมใหม่ในสังคมที่แตกต่าง ๕ ขั้นตอน ประกอบด้วย เปิดใจรับวัฒนธรรมใหม่ เตรียมใจเรียนรู้สิ่งที่แตกต่าง ปรับอารมณ์ให้เข้ากับสถานการณ์ เข้าใจพฤติกรรมของกลุ่มชน และปรับกระบวนการทัศนในเรื่องวัฒนธรรม โดยเน้นกระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมของนิสิตชาวไทยในระดับปริญญาตรี และเสริมสร้างสมรรถนะข้ามวัฒนธรรมอาเซียนได้ด้วยการปรับตัวให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันได้อย่างเข้าใจเมื่อต้องดำรงชีวิตหรือทำกิจกรรมร่วมกับประชาชนในประเทศอาเซียนที่มาจากพื้นฐานวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน

สถาบันอุดมศึกษา (Higher Education Institute) หมายถึง สถาบันทางการศึกษาของไทยที่มีการจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรีเป็นต้นไป และเป็นสถาบันการศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรพหุศึกษา (เมียนมาร์ศึกษา) หรืออาเซียนศึกษา ซึ่งมีนิสิตที่ศึกษาในหลักสูตรทั้งนิสิตชาวไทยและนิสิตชาวเมียนมาร์

๑.๖ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑.๖.๑ ทำให้ทราบแนวทางการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์ของสถาบันอุดมศึกษาในสังคมไทย ที่สามารถนำไปใช้ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๑.๖.๒ ทำให้ทราบองค์ประกอบของรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์โดยใช้การวิจัยเป็นฐานที่เหมาะสมและสามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์ให้กับผู้เรียนในระดับอุดมศึกษาโดยผ่านกระบวนการวิจัยที่เป็นระบบ

๑.๖.๓ ทำให้ได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์โดยใช้การวิจัยเป็นฐานของสถาบันอุดมศึกษาในสังคมไทยที่นำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์โดยใช้การวิจัยเป็นฐานของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ทั้งนิสิตชาวไทยและชาวเมียนมาร์ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาในระดับอุดมศึกษาอื่นๆ ทั่วประเทศที่มีความสนใจในการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมโดยใช้วิจัยเป็นฐาน

บทที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์ของสถาบันอุดมศึกษาในสังคมไทย” คณะผู้วิจัยได้ศึกษาทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากเอกสาร วารสาร หนังสือ และตำราทางวิชาการ โดยมีวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- ๒.๑ แนวคิดเรื่องวัฒนธรรม
 - ๒.๒ การจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม
 - ๒.๓ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม
 - ๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน
 - ๒.๕ วัฒนธรรมทางศาสนาในประเทศไทยและเมียนมาร์
 - ๒.๖ แนวคิดสถาบันอุดมศึกษาในสังคมไทย
 - ๒.๗ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - ๒.๘ กรอบแนวคิดในการวิจัย
- รายละเอียดการศึกษาของแต่ละประเด็นแสดงได้ดังต่อไปนี้

๒.๑ แนวคิดเรื่องวัฒนธรรม

๒.๑.๑ ความหมายของวัฒนธรรม

คำว่า วัฒนธรรม มาจากภาษาอังกฤษว่า Culture ซึ่งคำเดิมในภาษาละตินคือ Cultura มีความหมายหลายอย่าง เช่น การเพาะปลูก การปลูกฝัง การปลูกพืช การทำให้ดีกว่าเดิมโดยการอบรม หรือฝึกหัด ความหมายตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๒ คำว่า วัฒนธรรม หมายถึง สิ่งทำความเจริญงอกงามให้แก่หมู่คณะ ดังนั้น สิ่งใดก็ตามหากมีการเจริญขึ้นด้วยการศึกษาอบรมจะอยู่ในขอบข่ายความหมายของคำว่าวัฒนธรรมได้ทั้งสิ้น พจนานุกรมศัพท์วัฒนธรรม (พ.ศ. ๒๕๓๔-๒๕๓๕) ทรงบัญญัติไว้ โดยมาจากการรวมกันสองคำ คือ วัฒนธรรม มาจาก วฒฺ วัฒนธรรม ในภาษาบาลี หมายถึง ความเจริญงอกงาม ธรรม มาจาก ธรรม ในภาษาสันสกฤต หมายถึง สภาพที่เป็นอยู่จริง ดังนั้น วัฒนธรรม หมายถึง สภาพที่แสดงถึงความเจริญงอกงาม หรือความมีระเบียบวินัย นิยามของคำว่า วัฒนธรรมนั้น ยังมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้คำจำกัดความไว้แต่กล่าวโดยสรุปแล้ว ความหมายของ “วัฒนธรรม” ไว้ว่า เป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นและเป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละสังคมในการดำเนินชีวิตของคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งที่แสดงออกถึงความเจริญงอกงาม ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความกลมเกลียว ความก้าวหน้าคนส่วนใหญ่ยอมรับว่าเป็นสิ่งดีงาม โดยสร้างเป็นกฎเกณฑ์แบบแผน เพื่อนำไปปฏิบัติให้เป็นไปตามรูปแบบเดียวกัน ถือเป็น “มรดกแห่งสังคม” เพราะวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่มนุษย์ได้รับมาจากบรรพบุรุษหรือถ่ายทอดให้แก่อนุชนรุ่นหลังจนเป็นวิถีของสังคม

อมรรัตน์ เทพกำปนาท^๑ ได้ศึกษาและนำเสนอความหมายของ “วัฒนธรรม” จากผู้รู้ทั้งในต่างประเทศหรือในประเทศ สำหรับผู้รู้ในประเทศนั้น วีระ บำรุงรักษา ได้เขียนไว้ว่า “วัฒนธรรม” เป็นคำที่เกิดขึ้นในสมัยจอมพลป.พิบูลสงคราม (พ.ศ.๒๔๐๐-๒๕๐๗) เป็นนายกรัฐมนตรี (พ.ศ.๒๔๙๑-๒๕๐๐) ซึ่งได้มองเห็นความสำคัญของเรื่องนี้ โดยมาจากคำเดิมภาษาอังกฤษคือ “Culture” ซึ่งในตอนแรกพระมหาหรรษา แห่งวัดมหาธาตุได้แปลคำนี้ว่า “ภูมิธรรม” แต่กรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ ทรงเล็งเห็นว่าคำว่า “ภูมิธรรม” มีความหมายค่อนข้างคงที่ พระองค์ท่านทรงมีความประสงค์ให้คำนี้มีความหมายในลักษณะเคลื่อนไหว เปลี่ยนแปลงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จึงทรงแปลใหม่เป็น “วัฒนธรรม” และได้มีการนำมาใช้สืบต่อมาจนปัจจุบัน นอกจากนี้ พระยาอนุมานราชธน (พ.ศ. ๒๔๓๑-๒๕๑๒) ได้กล่าวว่า “วัฒนธรรม” คือ สิ่งที่มีมนุษย์เปลี่ยนแปลงปรับปรุงหรือผลิตขึ้น สร้างขึ้นเพื่อความเจริญของงามในวิถีของส่วนรวม ถ้ายทอดกันไว้ เอาอย่างกันไว้ รวมทั้งผลิตผลของส่วนรวมที่มนุษย์ได้เรียนรู้มาจากคนแต่ก่อนสืบทอดเป็นประเพณีกันมา ตลอดจนความรู้สึก ความคิดเห็น และกิริยาอาการ หรือการกระทำใดๆ ของมนุษย์ในส่วนรวมลงรูปเป็นพิมพ์เดียวกัน และสำแดงออกมาได้ปรากฏเป็นภาษา ศิลปะ ความเชื่อ ระเบียบประเพณี เป็นต้น รวมทั้ง พระพรหมคุณาภรณ์ (ประยุทธ์ ประยุตโต) (ปัจจุบันเป็นสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์,พ.ศ.๒๕๔๑) ได้เคยให้ความหมายว่า “วัฒนธรรม” เป็นผลรวมของการสั่งสมสร้างสรรค์ภูมิธรรม ภูมิปัญญา ที่ถ่ายทอดสืบทอดกันมาของสังคมนั้นๆ หรือกล่าวสั้นๆได้ว่า วัฒนธรรมคือประสบการณ์ ความรู้ ความสามารถที่สังคมนั้นมีอยู่ หรือเนื้อตัวทั้งหมดของสังคม และ ศาสตราจารย์ ดร.สาโรช บัวศรี (พ.ศ.๒๕๕๙-๒๕๓๖) กล่าวว่า “วัฒนธรรม” หมายถึง ความดี ความงามและความเจริญในชีวิตมนุษย์ ซึ่งปรากฏในรูปแบบต่างๆ และได้ตกทอดมาถึงเราในปัจจุบัน หรือว่าที่เราได้ปรับปรุงและสร้างสรรค์ขึ้นในสมัยเราเอง ประเวศ วะสี กล่าวว่า “วัฒนธรรม” คือ พลังของสังคมทางภูมิปัญญา เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ จิตใจ การเมือง สังคม สิ่งแวดล้อมพร้อมกันไป

สำหรับผู้รู้ต่างประเทศ เช่น Edward Burnett Tylor (ค.ศ.๑๘๓๒-๑๙๑๗/๒๓๗๕-๒๔๖๐) กล่าวว่า “วัฒนธรรม” เป็นส่วนทั้งหมดที่ซับซ้อน ประกอบด้วยความรู้ ความเชื่อ ศิลปะ ศิลธรรม กฎหมาย ประเพณี และความสามารถอื่นๆ ที่มนุษย์ได้มาในฐานะเป็นสมาชิกของสังคม ส่วนคณะกรรมการโลกว่าด้วยวัฒนธรรมและการพัฒนา (The World Commission on Culture and Development) ได้นำเสนอรายงานเรื่อง ความหลากหลายทางวัฒนธรรม (Our Creation Diversity) ต่อที่ประชุมสมัชชาสามัญของยูเนสโก เมื่อตุลาคม ๒๕๓๘ ว่า วัฒนธรรม เป็นปัจจัยในการถ่ายทอดพฤติกรรม และพลังแห่งการเปลี่ยนแปลง สร้างสรรค์ เสรีภาพ และความเป็นผู้ตื่นตัวต่อความแปลกใหม่ที่เกิดขึ้นในวิถีชีวิตอยู่เสมอ และว่า วัฒนธรรม คือ พลัง จิตสำนึก อำนาจ ความรู้และความหลากหลายสำหรับชุมชนและสังคม

โดยสรุป “วัฒนธรรม” หมายถึง วิธีการดำเนินชีวิตของคนในสังคม เริ่มตั้งแต่วิถีการกิน การอยู่ การแต่งกาย การทำงาน การพักผ่อน การแสดงอารมณ์ การสื่อความ การจราจรและขนส่ง การอยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะ การแสดงความสุขทางใจ และหลักเกณฑ์การดำเนินชีวิต โดยแนวทางการ

^๑ อมรรัตน์ เทพกำปนาท, “ความหมาย แนวคิดและประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม”, กลุ่มประชาสัมพันธ์ สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม, ได้รับเมื่อ ๒๐ มีนาคม ๒๕๖๐, จาก <http://www.openbase.in.th/node/5954>

แสดงถึงวิถีชีวิตนั้นอาจมาจากเอกชน หรือคณะบุคคลทำเป็นตัวแบบ แล้วต่อมาคนส่วนใหญ่ก็ปฏิบัติตาม สืบต่อกันมา วัฒนธรรมย่อมเปลี่ยนแปลงไปตามเงื่อนไขและกาลเวลา เมื่อมีการประดิษฐ์หรือค้นพบ สิ่งใหม่ที่สามารถใช้แก้ปัญหาและตอบสนองความต้องการของสังคมได้ดีกว่า ซึ่งอาจทำให้สมาชิกของ สังคมเกิดความนิยม และในที่สุดอาจเลิกใช้วัฒนธรรมเดิมและปรับใช้วัฒนธรรมใหม่ ดังนั้น การรักษา หรือธำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมเดิม จึงต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาวัฒนธรรมให้เหมาะสม และมีประสิทธิภาพตามยุคสมัย

๒.๑.๒ ลักษณะของวัฒนธรรม

วัฒนธรรมมีลักษณะสำคัญซึ่งอาจแยกได้ ๔ ลักษณะ ประกอบด้วย ๑) วัฒนธรรมเป็น พฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้ (Learned Behavior) ๒) วัฒนธรรมเป็นวิถีชีวิต (Way of Life) ๓) วัฒนธรรมเป็นมรดกทางสังคม (Social Heritage) และ ๔) วัฒนธรรมเป็นลักษณะที่เหนืออินทรีย์ (The Superorganic) ในแต่ละลักษณะจะมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๑. วัฒนธรรมเป็นพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้ (Learned Behavior) วัฒนธรรมไม่ใช่ สิ่งที่เกิดตัวมนุษย์มาแต่กำเนิด และไม่ใช่ว่าสิ่งที่ถ่ายทอดทางพันธุกรรมได้ เช่น กริยาท่าทาง การพูด การเขียน การแต่งกาย มารยาทต่าง ฯลฯ พฤติกรรมเหล่านี้ต้องอาศัยการเรียนรู้เท่านั้นจึงจะทำได้ และการที่มนุษย์สามารถเรียนรู้วัฒนธรรมได้ ก็เพราะมนุษย์สามารถติดต่อทำความเข้าใจกัน โดยใช้ สัญลักษณ์ที่สำคัญที่สุดคือ ภาษา ทั้งภาษาพูดและภาษาเขียนแต่ถ้ามนุษย์ถูกแยกออกจากเพื่อนมนุษย์ อื่น และไม่ได้รับการสั่งสอนก็ไม่อาจทำสิ่งต่าง ๆ ได้ ดังนั้น การที่เด็กขาดลักษณะของความเป็นมนุษย์ ที่สมบูรณ์ ก็เพราะไม่ได้เรียนรู้วัฒนธรรม วัฒนธรรมจึงเป็นพฤติกรรมที่ต้องเรียนรู้

๒. วัฒนธรรมเป็นวิถีชีวิต (Way of Life) ในทางสังคมศาสตร์ กล่าวว่า วัฒนธรรมเป็นวิถี ชีวิตของมนุษย์ในสังคม เพราะวัฒนธรรมเป็นสิ่งกำหนดพฤติกรรมของมนุษย์ตั้งแต่เกิดจนตาย เป็น แบบแผนการดำเนินชีวิต เป็นตัวกำหนดรูปแบบที่จดจำสืบต่อกันมา ทั้งด้านครอบครัว เศรษฐกิจ การ ปกครอง การกิน การเขียน การทำงาน ล้วนเป็นเรื่องของวัฒนธรรมที่เป็นวิถีชีวิตของมนุษย์ทั้งสิ้น ซึ่ง เป็นแบบแผนกันไปในแต่ละชาติ เช่น วัฒนธรรมไทย วัฒนธรรมจีนหรือวัฒนธรรมตะวันตก เป็นต้น

๓. วัฒนธรรมเป็นมรดกทางสังคม (Social Heritage) วัฒนธรรมของมนุษย์นั้นสามารถ ถ่ายทอดสืบสานต่อกันได้ ซึ่งเกิดจากการเรียนรู้สิ่งที่มีอยู่แล้ว เช่น ภาษาพูด ภาษาเขียน หรือ สัญลักษณ์ต่าง ๆ ช่วยให้มนุษย์สื่อสารและเข้าใจกันได้

๔. วัฒนธรรมเป็นลักษณะที่เหนืออินทรีย์ (The Superorganic) หมายถึงวัฒนธรรมที่มี การเปลี่ยนแปลงไป เป็นสิ่งไม่คงที่นั่นคือ การเปลี่ยนแปลงที่ไม่เกี่ยวข้องกับกระบวนการทางพันธุกรรม หรือไม่เกี่ยวข้องกับร่างกายนั่นเอง มนุษยชาติทั้งมวล สามารถได้รับประโยชน์ จากสิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ สภาพแวดล้อมที่สะดวกรวดเร็วขึ้น ผลที่ตามมาคือมีการสร้างทำอาคาร ยาน ถนนหนทาง เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีผลต่อสังคมในด้านอื่นๆ มากมาย

วัฒนธรรมที่กล่าวมานี้ จะมีลักษณะของการเป็นสิ่งที่ต้องเรียนรู้ จากแบบแผนการดำเนิน ชีวิต ซึ่งสังคมแรกที่เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้คือ ครอบครัว วัฒนธรรมใดที่สังคมยอมรับว่าดีก็จะ ถ่ายทอดสู่คนรุ่นหลังกลายเป็นมรดกทางวัฒนธรรม นอกจากนี้ วัฒนธรรมยังมีลักษณะเป็นการ แสดงออกในรูปของความคิดการปฏิบัติโดยสมาชิกรับรู้ร่วมกันและประพฤติดปฏิบัติให้เหมาะสมกับ สังคมของตน อย่างไรก็ตามวัฒนธรรมมิใช่เป็นของผู้ใดโดยเฉพาะ แต่เป็นของส่วนรวมจากการที่มนุษย์

อยู่ร่วมกัน สร้างรูปแบบในการดำเนินชีวิตร่วมกันในสังคม ดังนั้น วัฒนธรรมจึงเป็นสิ่งที่สังคมยอมรับ และถือปฏิบัติร่วมกัน ไม่ใช่เป็นของสมาชิกในสังคมคนใดคนหนึ่งที่ยอมรับและถือปฏิบัติเท่านั้น

การกำหนดนิยามของคำว่า วัฒนธรรมนั้น ยังปรากฏจากนักวิชาการหลายท่านได้ให้คำจำกัดความไว้ แต่กล่าวโดยสรุปคือ วัฒนธรรม เป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น และเป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละสังคมในการดำเนินชีวิตของคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งที่แสดงออกถึงความเจริญงอกงาม ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความกลมเกลียว ความก้าวหน้าคนส่วนใหญ่ยอมรับว่าเป็นสิ่งดีงาม โดยสร้างเป็นกฎเกณฑ์แบบแผน เพื่อนำไปปฏิบัติให้เป็นไปตามรูปแบบเดียวกัน ถือเป็น “มรดกแห่งสังคม” เพราะวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่มนุษย์ได้รับมาจากบรรพบุรุษหรือถ่ายทอดให้แก่อนุชนรุ่นหลังจนเป็นวิถีของสังคม

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ได้มุ่งเน้นการศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางศาสนา (Religious Culture) ที่เป็นวัฒนธรรมวิถีปฏิบัติทางศาสนา การเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์ โดยมีกลุ่มเป้าหมายเป็นนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ซึ่งมีวิถีปฏิบัติบางประการเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางศาสนา วิถีชีวิต มีความแตกต่างกัน ทำให้เกิดความขัดกันในวัตรปฏิบัติ อาทิว่าด้วยเรื่องวัฒนธรรมทางศาสนา การดำเนินชีวิต ความแตกต่างในนิกายทางศาสนา ทศนคติทางการเมืองและการแสดงออก อันมีผลต่อความสัมพันธ์ในการอยู่ร่วมกันของนิสิตที่แตกต่างกันในด้านวัฒนธรรม ประเพณี

๒.๑.๓ แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม

กลุ่มคนที่มีโอกาสประสบพบเจอวัฒนธรรมที่แตกต่างมีความจำเป็นต้องเตรียมความพร้อมในการปรับตัวข้ามวัฒนธรรม ซึ่งมี ๘ กลุ่ม ประกอบด้วย ๑) นักท่องเที่ยวข้ามประเทศ (tourists) ๒) นักศึกษาระหว่างประเทศ (international students) ๓) ผู้ที่ไปอยู่ชั่วคราวด้วยเหตุผลทางธุรกิจ (business sojourners) ๔) คู่สมรส ที่สมรสกับชาวต่างชาติและเด็ก (spouses and children) ๕) ผู้อพยพเพื่อไปตั้งรกราก (immigrants) ๖) ผู้ลี้ภัยข้ามประเทศ (refugees) ๗) เจ้าของธุรกิจที่ต้องย้ายธุรกิจ (business expatriate) และ ๘) นักธุรกิจระหว่างประเทศ (international business man) ดังนั้น หากบุคคลทั้ง ๘ กลุ่มนี้ มีการเตรียมความพร้อมทางวัฒนธรรมก่อน ที่จะไปประสบพบเจอกับวัฒนธรรมที่แตกต่าง จะสามารถลดโอกาสของการเกิดขึ้นของความสะเทือนใจทางวัฒนธรรม (culture shock) ได้ในระดับหนึ่ง ดังที่ Kalervo Oberg^๒ ในงานศึกษาเรื่อง Cultural Shock: Adjustment to New Cultural Environments กล่าวว่า การเตรียมความพร้อม ทางวัฒนธรรมมี ๕ ขั้นตอน ดังนี้

๑. ควรมีการจัดหมวดหมู่ผู้ที่จะต้องไปพบเจอวัฒนธรรมใหม่ให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ และ สถานการณ์ เช่น การแบ่งนักท่องเที่ยวเป็นกลุ่ม ๆ ได้แก่ กลุ่มที่รับวัฒนธรรมท้องถิ่นได้ดีอาจจะพาไปรับประทานอาหารพื้นเมือง กลุ่มที่รับไม่ได้อาจจะพาไปร้านอาหาร สากลที่โรงแรม เป็นต้น

๒. ตรวจวัดระดับความสะเทือนใจทางวัฒนธรรม ด้วยการวิเคราะห์จากลำดับความสำคัญ (ABC analysis) ซึ่งเป็นวิธีวิเคราะห์ลำดับความสำคัญหรือก่อนหลัง โดย พิจารณาจากระดับการยอมรับ

^๒ Kalervo Oberg, “Cultural Shock: Adjustment to New Cultural Environments”, *Journal of Practical Anthropology*, Vol 7 No.4, (July 1, 1960): pp.177-182. <https://doi.org/10.1177/009182966000700405>

ได้ของแต่ละบุคคล เช่น คนไทยจะสะท้อนใจมากกับการรับประทานสุนัข ดังนั้นการพานักท่องเที่ยวไทยกลุ่มนี้ไปประเทศเวียดนาม จึงไม่ควรพาไปรับรู้หรือเยี่ยมเยือนสถานที่ดังกล่าว

๓. การเตรียมความพร้อมด้านอารมณ์ (affective) เช่น การให้การสนับสนุนเป็นกำลังใจจากคนรอบข้าง การตรวจสอบสถานะทางจิตวิทยาก่อนออกเดินทาง เตรียมกระบวนการบำบัดลดความสะท้อนใจที่อาจจะเกิดขึ้นหลังจากสิ้นสุดการเดินทาง เช่น หากนักท่องเที่ยว ไปเจอสถานการณ์ที่บีบคั้นอารมณ์และความรู้สึก จนกลายเป็นความสะท้อนใจทางวัฒนธรรม จะเป็นประสบการณ์ที่น่าประทับใจ ดังนั้นต้องมีการเตรียมความพร้อมและแนวทางแก้ไข

๔. เข้าใจพฤติกรรม (behavioural) เป็นขั้นตอน การเตรียมความพร้อมและเรียนรู้พฤติกรรมของกลุ่มชน ที่จะต้องไปพบเจอในวัฒนธรรมอื่น ๆ เช่น ภาษากายที่แตกต่าง พฤติกรรมที่แตกต่าง ซึ่งต้องทำความเข้าใจ เช่น อาจจะมีการเรียนรู้ผ่านการอบรมก่อนการเดินทาง เป็นต้น

๕. ปรับกระบวนการทัศนคติขององค์ความรู้ด้านอัตลักษณ์ทางสังคม (cognitive: social identity) ผู้ที่ ต้องไปอาศัยอยู่ในวัฒนธรรมที่แตกต่างต้องมีการปรับกระบวนการทัศนคติในเรื่องวัฒนธรรม ความแตกต่างทางด้านแนวคิดทางวัฒนธรรม ความแตกต่างของกลุ่มชน ทั้งในและนอกกลุ่มทางวัฒนธรรม เป็นต้น

ผลที่อาจจะเกิดขึ้นหลังจากการประสบพบเจอกับวัฒนธรรมที่แตกต่าง การที่ต้องประสบพบเจอกับวัฒนธรรมใหม่ที่ แตกต่างของกลุ่มคนทั้ง ๘ กลุ่มที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น ผลหรือความเป็นไปได้ที่จะเกิดขึ้นเมื่อได้สัมผัสกับวัฒนธรรมใหม่มี ๔ แบบ ดังนี้ ๑) เกิดการย่อยและดูดซับทางวัฒนธรรม (assimilation) คือ เมื่อเจอกับวัฒนธรรมใหม่ก็จะปฏิเสธและละทิ้งวัฒนธรรมเดิมที่ตนมี และพยายามปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมใหม่ที่จะต้องอาศัยอยู่ โดยจะเปลี่ยนแปลงอย่างสมบูรณ์ให้เข้ากับบรรทัดฐานทางสังคม คุณค่า ตลอดจนปรับพฤติกรรมให้เข้ากับวัฒนธรรมใหม่ ๒) เกิดการแยกตัวออก (separation) คือ เมื่อเจอกับวัฒนธรรมใหม่จะปฏิเสธวัฒนธรรมใหม่โดยสิ้นเชิง เพราะรู้สึกว่าการวัฒนธรรมเดิมของตนเองมีความเข้มแข็ง โดดเด่น ภาคภูมิใจในวัฒนธรรมของตนเองและอาจนำไปสู่การเหยียดหยามชนชาติอื่น อาจนำไปสู่พฤติกรรมการแยกตัวออกมา ๓) ความเท่าเทียมกัน (marginalization) คือ เมื่อเจอวัฒนธรรมใหม่จะรู้สึกว่าวัฒนธรรมทั้งสองใกล้เคียง กันหรือเกือบจะเหมือนกัน (วัฒนธรรมเดิมที่ตนมาจากมาและวัฒนธรรมใหม่) ทั้งที่สองวัฒนธรรมก็ไม่เหมือนกันเสียทีเดียว กลับรู้สึกว่าสามารถอยู่และรับได้ ถึงอย่างไรก็รู้สึกว่าไม่สุขสบายเหมือนอยู่บ้านแต่ก็พอทดแทนกันได้ ๔) ปรับตัวผสมผสาน (integration) คือ เมื่อเจอวัฒนธรรมใหม่จะรู้สึกว่าวัฒนธรรมทั้งเก่าและใหม่ มีทั้งความเหมือนและความต่าง แต่มีความสามารถก้าวข้ามความต่างทางวัฒนธรรมได้ มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม (multicultural) สามารถปรับตัวได้ดี อยู่ในทั้งสองวัฒนธรรมได้อย่างดีปรับตัวเก่ง สามารถเข้าได้ง่ายกับวัฒนธรรมใหม่ ทำให้รู้สึกมีความสุขสบาย เหมือนอยู่บ้าน

ความสะท้อนใจทางวัฒนธรรม (culture shock) ความสะท้อนใจทางวัฒนธรรมมักจะเกิดจาก การที่จะต้องไปประสบพบเจอกับวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างและไม่คุ้นเคยอย่างรุนแรง จนสามารถสร้างอาการสะท้อนใจอย่างกะทันหัน เรียกว่า ความสะท้อนใจทางวัฒนธรรม (culture shock) ซึ่งเป็นอาการที่ทำให้รู้สึกขัดข้องใจ ผิดหวัง เป็นอุปสรรค วิตกกังวล ปฏิเสธวัฒนธรรมที่ตนเองไม่คุ้นเคยนั้น ซึ่งอาการเหล่านี้มีสาเหตุหลักมาจากการพบเจอวัฒนธรรมที่ไม่คุ้นเคย Hofstede,

G. & Hofstede, G.J.,^๓ ได้กล่าวถึง อาการที่แสดงลักษณะของความสะท้อนใจทางวัฒนธรรมไว้ว่า ๑) หดหู่และรู้สึกทำอะไรไม่ถูก ๒) มีความเป็นปรีchyกับวัฒนธรรม ตลอดจนมีความเป็นปรีchyกับคนของวัฒนธรรมที่แตกต่าง ๓) รู้สึกคิดถึงบ้าน (homesickness) จะระลึกถึงสิ่งดี ๆ ที่ตนเองจดจำจากวัฒนธรรมบ้านเกิดและยกย่องวัฒนธรรมตนเองว่าประเสริฐ และ ๔) แสดงอาการกลัวและวิตกกอกทางกาย

เมื่อต้องติดต่อกับคนต่างวัฒนธรรม เช่น อาการสั่น ที่ต้องพูดกับคนต่างชาติหรืออาการกลัวที่จะต้องใช้ สิ่งของในประเทศที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม เช่น กลัวน้ำที่จะต้องดื่ม กลัวอาหารที่ต้องรับประทาน เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีขั้นตอนของการรวมกลุ่มคนต่างชาติหรือ ต่างวัฒนธรรมเพื่อพูดคุย ตีเตียน วัฒนธรรมของ ประเทศที่ไปอาศัยอยู่ โดยคนในกลุ่มจะพูดคุยในทำนองที่เห็นพ้องต้องกันว่าวัฒนธรรมของประเทศนั้น ๆ แย่ และเป็นสาเหตุของปัญหาการไม่สบายใจของพวกเขา ในขณะทีกลุ่มคนต่างชาติที่เป็นชาติเดียวกันจะมีความคิดมุมมองที่ไม่ชอบในวัฒนธรรมของประเทศที่ไปอยู่ไปในลักษณะทิศทางเดียวกันเรื่องเดียวกัน

๒.๑.๔ การเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม

ในอดีตการศึกษาและทำความเข้าใจถึงความแตกต่างของคนในแต่ละพื้นที่ แต่ละภูมิภาค และในแต่ละประเทศ ที่เรียกว่า วัฒนธรรมข้ามชาติ (cross cultural) นั้น จะเป็นไปเพื่อผลประโยชน์เชิงพาณิชย์หรือธุรกิจการค้าเป็นหลัก เพราะสิ่งที่เคลื่อนย้ายไปในที่ต่างๆทั่วโลกนั้น ไม่ใช่ผู้คน หากแต่เป็นผลผลิตที่เกิดจากคน อันเนื่องมาจากความแตกต่างในเชิงภูมิศาสตร์ ทรัพยากรธรรมชาติ สภาพอากาศ ธรณีวิทยา ความอุดมสมบูรณ์ และความหลากหลายทางชีวภาพ ไม่เหมือนกันและมีไม่เท่ากัน ประเทศในภูมิภาคที่สามารถทำเกษตรกรรมได้ดี ก็จะส่งออกผลผลิตทางการเกษตรที่มีมาก จนเกินกว่าจะบริโภคในประเทศได้ ส่งออกไปขายในประเทศอื่นๆ ที่ขาดแคลนอาหาร ในขณะที่บางภูมิภาคก็จะมีทรัพยากรใต้ดินใต้น้ำ เช่น แร่ธาตุ น้ำมัน และก๊าซธรรมชาติ ก็จะส่งเชื้อเพลิงพลังงานไปขายให้กับประเทศที่ต้องการและไม่มีแหล่งพลังงานของตนเอง ประเทศที่มีความสามารถในการผลิตสินค้าอุปโภคและอุตสาหกรรมต่างๆ ก็จะผลิตสินค้าเพื่อประโยชน์ใช้สอยต่างๆ และส่งออก ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า การเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมเริ่มจากการเตรียมความพร้อมที่จะพบเจอวัฒนธรรมที่แตกต่าง จึงทำให้ได้ทฤษฎี ดังนี้

ทฤษฎีการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ได้แก่ ทฤษฎีการเตรียมความพร้อมที่จะพบเจอวัฒนธรรมที่แตกต่าง ดังที่ Kalervo Oberg^๔ กล่าวว่า การเตรียมความพร้อมทางวัฒนธรรมมี ๕ ขั้นตอน ดังนี้

๑. การจัดหมวดหมู่ผู้ที่จะต้องไปพบเจอวัฒนธรรมใหม่ ให้สอดคล้องกับกลุ่มของผู้ไปให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่ต้องพบเจอของผู้ไป ดังกรณีได้มีการจัดแบ่งกลุ่มนักท่องเที่ยวออกเป็นกลุ่มผ่านการสำรวจ กรณีบางกลุ่มรับวัฒนธรรมพื้นถิ่นได้ รับวัฒนธรรมอาหารได้ หรือจะต้องมีการจัดแบ่ง

^๓ Hofstede, G. & Hofstede, G.J, *Cultures and organizations: Software of the mind*, Revised and expanded, 2nd ed, (New York: McGraw-Hill, 2005).

^๔ Ibid., Kalervo Oberg, "Cultural Shock: Adjustment to New Cultural Environments", pp.177-182.

ไปรับประทานอาหารที่สอดคล้องและมีการกำหนดไว้แล้วที่โรงแรม เป็นต้น เหล่านี้เป็นการจัดหมวดหมู่เพื่อเตรียมความพร้อมต่อการเรียนรู้และการปรับตัวทางวัฒนธรรมด้วย

๒. การวัดระดับความสะท้อนใจทางวัฒนธรรม เป็นวิธีการวิเคราะห์ผลกระทบจากความสะท้อนใจทางวัฒนธรรมที่เข้ามากระทบนั้น โดยเป็นวิธีวิเคราะห์จากมากไปหาน้อยลดหลั่นกันไป จากระดับการยอมรับได้ของแต่ละบุคคล เช่น คนไทยจะมีลักษณะของการสะท้อนใจมากกับการรับประทานอาหารที่เป็นเนื้อสัตว์เช่น สุนัขเมื่อเทียบกับคนเวียดนาม หรือการกินเนื้อวัวในวัฒนธรรมอิสลาม หรือการบริโภคเนื้อวัวในวัฒนธรรมฮินดู ในอินเดีย เป็นต้น ดังนั้นการนำพานักท่องเที่ยวกลุ่มใด หรือคนกลุ่มต่างทางวัฒนธรรมย่อมเป็นความสะท้อนใจทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน จึงควรมีการคัดกรองเพื่อเตรียมความพร้อมหรือวัดระดับความสะท้อนใจนี้ด้วย

๓. การสร้างความพร้อมด้านอารมณ์ที่จะเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ดังกรณีการสนับสนุนและคอยให้กำลังใจแก่คนรอบข้างเป็นความสำคัญและเป็นสิ่งจำเป็น การเตรียมความพร้อมด้านจิตความคิด ก่อนที่จะไปสู่การสัมผัสกับบรรยากาศจริงในการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมเป็นความเป็นด้วย การเตรียมกระบวนการปรับจิต หรือบำบัดลดความสะท้อนใจที่อาจจะเกิดขึ้นหลังจากสิ้นสุดการเดินทางเรียนรู้ และได้รับประสบการณ์ใหม่ ดังกรณีนักท่องเที่ยว ไปเจอสถานการณ์ที่บีบคั้นอารมณ์และความรู้สึกจนกลายเป็นความสะท้อนใจทางวัฒนธรรม หรือประสบการณ์ที่แปลกใหม่ หรือนอกเหนือการเรียนรู้ จึงนับเป็นประสบการณ์ที่น่าประทับใจ หรือน่าประทับใจด้วย ดังนั้นการเตรียมความพร้อมทางใจจึงเป็นความสำคัญด้วยเช่นกัน

๔. ขั้นเตรียมความพร้อมเข้าใจพฤติกรรม พร้อมทั้งเริ่มที่จะเรียนรู้พฤติกรรมของกลุ่มชน โดยยอมรับว่าการเปลี่ยนพฤติกรรมของมนุษย์นั้น หรือการยอมรับว่าพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปนั้น เป็นสิ่งที่จะต้องพบเจอหรือเจอได้ในวัฒนธรรมอื่น ๆ เช่น ลักษณะทางภาษากาย ที่แตกต่างกัน โดยต้องเข้าไปเรียนรู้และทำความเข้าใจในความต่างนั้น ดังกรณีมีเทคนิค หรือการเรียนรู้ผ่านการอบรม การเดินทาง และการแสวงหาความรู้จากช่องทางหรือแนวทางอื่น ๆ ด้วย เป็นต้น

๕. การปรับกระบวนการทัศนอันเป็นองค์ความรู้ด้านอัตลักษณ์ของสังคม (cognitive: social identity) เพื่อให้การเรียนรู้ประสบการณ์ข้ามวัฒนธรรม โดยผู้ประสงค์เรียนรู้ต้องไปอาศัยอยู่ในวัฒนธรรมที่แตกต่างควรปรับกระบวนการทัศนในเรื่องวัฒนธรรม รู้ประโยชน์ มีความเคารพ ในพื้นที่ส่วนบุคคล จะช่วยให้สถานการณ์ที่สับสนและไม่แน่ใจดำเนินไปอย่างราบรื่นยิ่งขึ้น ดังนั้นการเรียนรู้ต่อความแตกต่างและยอมรับความแตกต่างทางด้านแนวคิดทางวัฒนธรรม ความแตกต่างของกลุ่มชนทั้งในและนอกกลุ่มทางวัฒนธรรมเป็นความจำเป็น เป็นต้น

ดังนั้น การเตรียมความพร้อมทางวัฒนธรรมมี ๕ ขั้นตอน ประกอบด้วย ๑) การจัดหมวดหมู่ผู้ที่จะต้องไปพบเจอวัฒนธรรมใหม่ ๒) การวัดระดับความสะท้อนใจทางวัฒนธรรม ๓) การสร้างความพร้อมด้านอารมณ์ที่จะเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ๔) ขั้นเตรียมความพร้อมเข้าใจพฤติกรรม และ ๕) การปรับกระบวนการทัศนอันเป็นองค์ความรู้ด้านอัตลักษณ์ของสังคม

เมื่อกล่าวถึงปัจจัยสำคัญของการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ยังมีประสบการณ์การข้ามวัฒนธรรมที่เรียกโดยย่อว่า 4S (Study, Space, Strategy, Start) มีรายละเอียดดังนี้

๑. การศึกษาและทำความเข้าใจ (Study)

๒. การให้พื้นที่และการยอมรับวัฒนธรรมอื่น ๆ (Space) ซึ่งจะช่วยเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมให้สามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่น ที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรมได้ง่ายขึ้น และเป็นคุณลักษณะที่สำคัญของผู้คนในยุคดิจิทัล^๕

๓. การสร้างกลยุทธ์ในการทำงานร่วมกับผู้อื่นที่มาจากวัฒนธรรมอื่น ๆ (strategy) จะต้องประกอบไปด้วย ทักษะทางสังคม (Social Skills) ที่ได้รับการฝึกฝนและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

๔. การเริ่มต้นลงมือปฏิบัติ (Start) และเป็นไปตามทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงของ Kurt Lewin (ค.ศ.๑๘๙๐-๑๙๔๗/พ.ศ.๒๔๓๓-๒๔๙๐)^๖ เป็นนักจิตวิทยาชาวเยอรมันอเมริกันหรือที่รู้จักในฐานะหนึ่งในผู้บุกเบิกยุคใหม่ของจิตวิทยาสังคมองค์กรและประยุกต์ในสหรัฐอเมริกา ที่กล่าวถึงการเปลี่ยนพฤติกรรม มี ๓ ขั้นตอน คือการละลายพฤติกรรมเดิม การเริ่มพฤติกรรมใหม่การย่ำ พฤติกรรมใหม่ให้กลายเป็นพฤติกรรมถาวร ดังนั้นเมื่อต้องการจะพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ที่สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นที่ข้ามวัฒนธรรม การละลายพฤติกรรมเดิม คือการเรียนรู้ การทำความเข้าใจ (Study) และการยอมรับในความแตกต่าง (Space) การเริ่มพฤติกรรมใหม่คือการสร้างกลยุทธ์ (Strategy) การนำจุดแข็งและโอกาสของตนเองมาใช้เป็นประโยชน์ และการย่ำพฤติกรรมใหม่ ๆ ให้กลายเป็นพฤติกรรมถาวรก็คือการเริ่มต้นลงมือปฏิบัติ (Start) ยิ่งปฏิบัติบ่อยมากเท่าไร ความเปลี่ยนแปลงและการเรียนรู้ก็จะเพิ่มมากยิ่งขึ้นเท่านั้น

โดยสรุป การข้ามวัฒนธรรม ถูกอธิบายเหมือนกับวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ความหลากหลายวัฒนธรรม หรือข้ามวัฒนธรรม บางครั้งคำนี้ยังสามารถแบ่งเป็นรายละเอียดเพิ่มเติมได้แก่ การสื่อสารข้ามวัฒนธรรม การรับรู้ข้ามวัฒนธรรม การศึกษาหรือการฝึกอบรมข้ามวัฒนธรรม ในบางกรณีจะมีความเกี่ยวข้องกับความเข้าใจของวัฒนธรรมที่แตกต่างกันอย่างใดอย่างหนึ่งในนั้นคือการประสานงานกันเพื่อหลีกเลี่ยงอุปสรรคจากจุดเริ่มต้น ดังนั้น การเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม จึงหมายถึง การเรียนรู้ความหลากหลายของวัฒนธรรมอื่นๆ นอกเหนือจากวัฒนธรรมของตนเพื่อเข้าใจและรับรู้วัฒนธรรมของประเทศนั้นๆ

๒.๑.๕ รูปแบบและวิวัฒนาการของความเสื่อใจทางวัฒนธรรม

Oberg^๗ พบว่ารูปแบบและวิวัฒนาการของความเสื่อใจทางวัฒนธรรมมีสองรูปแบบ คือ ความเสื่อใจทางวัฒนธรรมแบบตัวยู (U-curve) และ ความเสื่อใจทางวัฒนธรรมแบบตัวดับเบิลยู (W-curve) ดังนี้

^๕ Rafe Esquith. *Teach Like Your Hair's on Fire: The Methods and Madness Inside Room 56*. (New York: A Penguin Book Education, 2007).

^๖ K. Lewin. *Field theory in social science*. (Harper & Row, New York, 1947).

^๗ Ibid., Kalervo Oberg, "Cultural Shock: Adjustment to New Cultural Environments", pp.177-182.

๑. ความสะเทือนใจทางวัฒนธรรมแบบตัวยู เป็นรูปแบบวงจรความสะเทือนใจทางวัฒนธรรม ที่เริ่มจากไม่สะเทือนใจเลยจนไปถึงแย่มาก (จุดต่ำสุด) และตั้งกลับขึ้นมาอีกครั้งหลังจากปรับตัวได้เหมือน รูปตัวอักษรยู (U) ในภาษาอังกฤษ ซึ่งสามารถแบ่งออก ได้เป็น ๔ ช่วง คือ ขั้นที่ ๑ ขั้นน้ำผึ้งพระจันทร์ (honeymoon stage) หรือช่วงเคลิบเคลิ้มเป็นสุข (euphoria) เป็นช่วงแรก ของการได้เข้าไปสัมผัสวัฒนธรรมใหม่ที่ไม่เคยเจอ มาก่อน ทำให้มองว่าอะไร ๆ ก็น่าตื่นเต้น ตื่นตาตื่นใจ กับ สภาพแวดล้อมของวัฒนธรรมใหม่ ๆ ขั้นที่ ๒ ขั้นการเป็นปรปักษ์ (hostility stage) หรือเริ่มพบเจอสิ่งที่ไม่พึงพอใจ เริ่มมีความรู้สึกสะเทือนใจทางวัฒนธรรม โดยในขั้นตอนนี้ ชาวต่างชาติจะเริ่มเผชิญกับด้านลบหรือสิ่งที่ไม่ดีหรือไม่สวยงามแบบที่คาดคิดไว้ของวัฒนธรรมที่ตนไปอาศัยอยู่ ทำให้มีความรู้สึกกังวล ผิดหวัง ตลอดจนเกิดความรู้สึกต่อต้าน ขั้นที่ ๓ ขั้นการปรับตัว (recovery stage) เริ่มเกิดการรับได้ทางวัฒนธรรม (acculturation) ในขั้นนี้ผู้ที่มา อยู่ในวัฒนธรรมใหม่เริ่มยอมรับสภาพแวดล้อมใหม่และ จะเริ่มทำใจยอมรับสิ่งที่ไม่ชอบ และขั้นที่ ๔ เป็นขั้นสุดท้าย (final stage) หรือเรียกว่าขั้นมั่นคง (stable state) เป็นขั้นที่ผู้ที่มาจากรวัฒนธรรมอื่นรับได้กับวัฒนธรรมนั้น ๆ แล้ว ไม่มีความสะเทือนใจทางวัฒนธรรมอีกต่อไป

๒. ความสะเทือนใจทางวัฒนธรรมแบบตัวดับเบิลยู เป็นรูปแบบวงจรวิวัฒนาการความสะเทือนใจ ทางวัฒนธรรมที่ต่อเนื่องมาจากขั้นสุดท้าย (ขั้นมั่นคง ในความสะเทือนใจทางวัฒนธรรมแบบตัวยู) ซึ่งความสะเทือนใจทางวัฒนธรรมแบบตัวดับเบิลยูเป็นวิวัฒนาการที่เกิดขึ้นหลังจากสามารถปรับตัวได้กับวัฒนธรรมต่างประเทศแล้ว แต่ความสะเทือนใจทางวัฒนธรรมแบบตัวดับเบิลยูนี้จะเกิดขึ้นเมื่อต้องเดินทางกลับประเทศของตนหรือเมื่อต้องกลับไปพบเจอกับ วัฒนธรรมเดิม ๆ ซึ่งจะทำให้เกิดความสะเทือนใจ ทางวัฒนธรรมอีกครั้งหนึ่ง เกิดความรู้สึกไม่คุ้นเคย อึดอัดกับวัฒนธรรมเดิมของตนเอง ซึ่งสาเหตุของการ เกิดความสะเทือนใจทางวัฒนธรรมแบบตัวดับเบิลยู อาจเกิดจากคุ้นเคยกับวัฒนธรรมใหม่ หรือการ เปรียบเทียบทางวัฒนธรรมระหว่างวัฒนธรรมใหม่กับ วัฒนธรรมเก่าของตนเองแล้วทำให้รู้สึกแย่งกับวัฒนธรรมเดิมของตน เช่น คนไทยที่ไปอยู่ต่างประเทศนาน ๆ กลับมาไทย ช่วงแรก ๆ จะรู้สึกว่าสังคมไทยไม่มีระเบียบ เป็นต้น ทำให้เกิดความสะเทือนใจทางวัฒนธรรมซ้ำ อีกครั้งหนึ่ง (re-entry shock) หรือเรียกว่าความสะเทือนใจทางวัฒนธรรมย้อนกลับ (reverse culture shock) ทำให้ต้องมีการปรับตัวอีกครั้งหนึ่ง

การเรียนรู้ทางวัฒนธรรมเพื่อการปรับตัว Jansson, Johanson & Ramström^๕ ได้กล่าวถึงกระบวนการเรียนรู้วัฒนธรรมเพื่อการปรับตัวว่ามี ๓ ขั้นตอนใหญ่ ดังนี้

๑. ขั้นเริ่มตระหนักและเริ่มปรับตัวต่อผู้ที่แปลกและแตกต่าง (awareness phase: adaptation to “stranger”) เป็นขั้นแรกเมื่อได้เข้าไปพบปะหรืออาศัยอยู่ในวัฒนธรรมที่แตกต่าง โดยปกติเมื่อมนุษย์เจอสิ่งที่แตกต่างหรือ ไม่คุ้นเคย มนุษย์จะเริ่มกระบวนการเรียนรู้ กระบวนการนี้ แบ่งออกเป็น ๒ ขั้นตอนย่อย คือ ๑) ขั้นตอนการเริ่มเรียนรู้โดยอาศัยความรู้ จากผู้อื่น (initial learning: “second-hand knowledge”) เช่น ศึกษาจากการอ่าน การค้นคว้าข้อมูลจากหนังสือ หรืออินเทอร์เน็ต เป็น

^๕Ibid., Hans Jansson, Martin Johanson & Joachim Ramström, “Institutions and business networks: A comparative analysis of the Chinese, Russian, and West European markets”, pp.955-967.

ต้น ขั้นตอนเรียนรู้นี้จะทำให้ทราบ ลักษณะความแตกต่างของวัฒนธรรม ๒) ขั้นตอนการริเริ่มที่จะปรับ ทางวัฒนธรรม (initial cultural adaptation) เป็นขั้นของการตระหนักว่าวัฒนธรรมที่พบเจอในรูปแบบพฤติกรรมของเพื่อน ร่วมงานหรือผู้ที่ต้องมามีปฏิสัมพันธ์ด้วยนั้นมีความแตกต่าง แต่เป็นขั้นของการรับรู้เท่านั้น ไม่มีการปรับเปลี่ยน พฤติกรรมของตนเองเพื่อตอบสนองวัฒนธรรมที่แตกต่างในขั้นนี้

๒. ขั้นการสำรวจค้นหาความรู้ทางวัฒนธรรม จากประสบการณ์ของตนเอง (exploration phase: adaptation to acquaintance) เป็นขั้นตอนที่将会เข้าไป ค้นหาความแตกต่างทางวัฒนธรรม ด้วยประสบการณ์ของตนเอง มี ๓ ขั้นตอนย่อย ดังนี้

๒.๑) ขั้นการเข้าไปหาประสบการณ์ทางวัฒนธรรม (experiential cultural learning) เป็นขั้นตอน ที่ใช้ตัวเองเข้าไปหาความรู้ ทดลองในวัฒนธรรมใหม่ ๆ เช่น การเดินเที่ยวชม สรรวสังเกต ทดลองรับประทานอาหาร ทดลองใช้สิ่งใหม่ ๆ ที่ไม่เคยพบเจอในวัฒนธรรมตนเอง

๒.๒) ขั้นการเปิดการสื่อสารในระดับบุคคล (open communication at personal level) เป็นขั้นตอน ที่เริ่มเข้าไปพบปะพูดคุย สร้างเพื่อนกับคนในสังคม ที่มีวัฒนธรรมแตกต่าง เป็นขั้นตอนการศึกษาแลกเปลี่ยนความคิดทางวัฒนธรรม

๒.๓) ขั้นการได้ประสบการณ์ว่าต้องปรับตัวทางวัฒนธรรม (experiential cultural adaptation) เป็นขั้นตอน หลังจากได้พบปะพูดคุยกับคนต่างวัฒนธรรม จะเริ่ม รู้สึกว่ามีบางสิ่งที่ทำให้ทั้งสองฝ่ายไม่เหมือนกัน และ ในกระบวนการสร้างความสัมพันธ์นั้นต้องมีการปรับตัว เช่น พบว่าเพื่อนต่างชาติใช้การจับมือเพื่อทักทาย ขณะที่เราใช้การสวัสดี

๓. ขั้นการปรับตัวเข้าหาเพื่อน (expansion phase: adaptation to “friend”) เกิดขึ้นหลังจากที่มีประสบการณ์ ในการปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนที่มีความแตกต่างทาง วัฒนธรรมและพบว่าทั้งสองมีสิ่งที่ไม่เหมือนกัน ดังนั้น เพื่อทำให้ความสัมพันธ์แน่นขึ้น ทั้งสองฝ่ายต้อง เริ่มการปรับตัวเข้าหากัน เช่น เราเลิกสวัสดีเพื่อนต่างชาติ แต่ใช้การจับมือแทน มีขั้นตอนย่อยคือ ๑) ขั้นการได้ประสบการณ์ในการเรียนรู้ทางวัฒนธรรม (experiential cultural learning) หลังจากสามารถสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรมได้แล้ว จะทำให้ผู้นั้นมีประสบการณ์เกิดการเรียนรู้วัฒนธรรมจากกลุ่มเพื่อน เข้าใจว่าหากจะอยู่ในสังคมนั้นต้องทำอะไรบ้าง อาจจะกล่าวได้ว่าสามารถพัฒนาเป็นผู้ที่มีความสามารถในการทำความเข้าใจและเรียนรู้ทางวัฒนธรรมมากขึ้น และ ๒) ขั้นการได้ประสบการณ์ในการปรับตัวทางวัฒนธรรม (experiential cultural adaptation) เป็นขั้นตอนสุดท้ายที่ทำให้ผู้ที่มาอาศัยในวัฒนธรรมอื่น เกิดความสามารถในการปรับตัวข้ามวัฒนธรรม มีความเข้าใจในการสร้างความกลมกลืน ปรับตัวและดำรงตนอยู่ได้อย่างไม่มีอุปสรรค กล่าวคือเกิดมีประสบการณ์ในการปรับตัวข้ามวัฒนธรรม

๒.๑.๖ การปรับตัวทางวัฒนธรรม

การปรับตัวทางวัฒนธรรม คือ กระบวนการที่ผู้ที่พบเจอวัฒนธรรมที่แตกต่างเริ่มเข้าสู่กระบวนการของการปรับตัวเพื่อความเป็นอยู่ที่ยั่งยืน เกิดความ เข้าใจและสบายใจ จากการศึกษา

ของ Black^๙; Bennett^{๑๐}; Earley & Peterson^{๑๑} และ Jia & Rutherford^{๑๒} พบว่ากระบวนการปรับตัวทาง วัฒนธรรม มี ๔ กลุ่ม ซึ่งทั้ง ๔ กลุ่มนี้ยังแสดงถึงขั้นตอน ของการเรียนรู้ทางวัฒนธรรม ด้วย (บางคนพอเจอวัฒนธรรมที่แตกต่างก็อาจจบลงที่ข้อ ๑ บางคนมีความสามารถในการเรียนรู้ วัฒนธรรมมากกว่าอาจจะพัฒนา สู่ข้อ ๔ ดังนี้

๑. กลุ่มไม่ปรับตัว (no adapt) เป็นกลุ่มที่ไม่เข้าใจ ในความแตกต่างทางวัฒนธรรม เห็น ความแตกต่าง ทางวัฒนธรรมเพียงเล็กน้อย ปฏิเสธความแตกต่าง เชื่อในวิถีของตนเองว่าเป็นวิถีสากล หรือวิถีทางปกติ ดังนั้นกลุ่มนี้จะมองว่าหากทำอะไรที่แตกต่างจากที่ เคยทำอยู่นั้นเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง

๒. กลุ่มเข้าใจ (understanding) เป็นกลุ่มที่มองเห็นและเข้าใจวัฒนธรรมที่แตกต่าง ยอมรับพฤติกรรม ทางวัฒนธรรมที่แตกต่าง แต่เป็นแค่การยอมรับและเข้าใจวัฒนธรรมผู้อื่นเท่านั้น และเป็นการยอมรับบน มุมมองและวิถีทางของตนเอง กลุ่มนี้จะแสดงออกมา ตนเองรับได้และยอมรับ ความแตกต่างทางวัฒนธรรมให้ผู้อื่นเห็น แต่โดยปกติจะไม่ปรับตัวหรือปรับเปลี่ยน พฤติกรรมให้เป็นไป ตามวัฒนธรรมอื่น อย่างไรก็ตาม คนกลุ่มนี้ยังมีความอดทนต่อพฤติกรรมของคนต่างวัฒนธรรมได้ดี

๓. กลุ่มปรับตัว (adjusting) กลุ่มนี้จะมีการปรับตัวปรับพฤติกรรมของตนเองให้เข้ากับ วัฒนธรรมอื่น อาจด้วยการจำลองหรือเลียนแบบพฤติกรรมทาง วัฒนธรรมอื่นเพื่อให้การปฏิสัมพันธ์ เป็นไปได้ด้วยดี แต่การปรับตัวนั้นมีระดับ เช่น การเลือกปรับตัวปรับพฤติกรรมให้เข้ากับวัฒนธรรมอื่น เฉพาะส่วนที่ตนเอง รู้สึกทำได้หรืออาจเป็นการปรับตัวแบบชั่วคราวจากพฤติกรรมเดิมของวัฒนธรรม ตนเองไปยังพฤติกรรมของวัฒนธรรมอื่นโดยยังมีความรู้สึกอึดอัด หรือปรับตัวเพื่อปฏิสัมพันธ์กับ วัฒนธรรมอื่นเท่าที่จำเป็นเท่านั้น หรือเป็นความพยายามใช้องค์ความรู้ของวัฒนธรรมอื่น โดยไม่ พยายามทำความเข้าใจ เช่น ฝรั่งเศสมวยไทย อาจมีการไหว้ครูเหมือนคนไทยโดยไม่เข้าใจว่า การไหว้ ครูนั้นทำเพื่ออะไร

๔. กลุ่มเรียนรู้ (learning) เป็นกลุ่มที่เมื่อเจอวัฒนธรรมที่แตกต่างแล้วพยายามทำความเข้าใจ เรียนรู้และผสมผสานองค์ประกอบทางวัฒนธรรม ที่แตกต่างเข้าหาตนเอง เช่น พยายามใช้องค์ ความรู้ ทางวัฒนธรรมเพื่อให้เข้าใจแก่นแท้ จะเป็นผู้ที่ยินดีและ พยายามที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ที่มิ วัฒนธรรมแตกต่าง อยู่ในวัฒนธรรมที่แตกต่างด้วยความตั้งใจ ใฝ่รู้และเคารพ จนในที่สุดกลายเป็นผู้ที่

^๙ Black,J.S., “Work role transitions: A study of American expatriate managers in Japan”, **Journal of International Business Studies**, Vol. 19 No.2 (1988), pp.277-294.

^{๑๐} Bennet, M.J., Towards Ethnorelativism: A developmental Model of intercultural sensitivity. In R.M. Paige (Ed.), **Education for the intercultural experience**, (Yarmouth. Me: Intercultrual Press, 1998).

^{๑๑} Earley.P.C. & Peterson, R.S, “The elusive cultural chameleon: Cultural intelligence as a new approach to intercultural training for the global manager”, **Academy of Management Learning and Education**, Vol. 3 No.1 (2004): pp.100-115.

^{๑๒} Jia.F., Rutherford,C., “Mitigation of Supply chain relational risk caused by cultural differences between China and the West”, **International Journal of Logistics Management**, Vol. 21 No.2 (2010): pp.251-270.

มีลักษณะสองวัฒนธรรม (bicultural) มีความสามารถในการปรับตัวเองไปมา ระหว่างสองวัฒนธรรม ได้อย่างเหมาะสมกลมกลืน

ความชาญฉลาดทางวัฒนธรรมและความสามารถในการปรับตัวข้ามวัฒนธรรม (cross cultural competence, cultural intelligence) ความชาญฉลาดทางวัฒนธรรมและความสามารถในการปรับตัวข้ามวัฒนธรรมนั้น เป็นกระบวนการปรับตัวทางวัฒนธรรมขั้นสูงจนถึงขั้นรู้สึกซึ่งในวัฒนธรรมนั้น เช่น บรูซ แกสตัน (Bruce Gaston; ค.ศ.๑๙๔๗/๒๕๙๐) เป็นชาวต่างชาติ ที่ไม่ได้เชี่ยวชาญแค่การพูดภาษาไทย แต่ยังมีความสามารถในการเล่นดนตรีไทยและสอนดนตรีไทย จนได้รับการยกย่องจากสำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย กระทรวงวัฒนธรรม ได้รับรางวัลศิลปาธรกิตติคุณ สาขาศิลปะการแสดง ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๒ และเป็นชาวต่างชาติ เพียงคนเดียวที่ได้รับรางวัลนี้ ซึ่ง Earley and Ang^{๑๓} ได้กล่าวว่า การที่จะทำให้เป็นผู้ที่มีความรู้และเข้าใจ ในวัฒนธรรมอื่นที่แตกต่างอย่างชาญฉลาดนั้น ต้อง ประกอบไปด้วยการปรับกระบวนการทัศน์ในการเรียนรู้ (cognitive) ใน ๖ มิติ ดังนี้

มิติที่ ๑ เข้าใจในสิ่งที่วัฒนธรรมนั้นเจตนาแสดงให้เห็น (declaration) คือสิ่งใดที่แต่ละวัฒนธรรมพยายาม ที่จะประกาศให้ผู้อื่นทราบว่าเป็นสิ่งที่บ่งชี้ทางวัฒนธรรมของเขาเหล่านั้น ดังนั้น การที่จะเป็นผู้ที่มีความชาญฉลาด ทางวัฒนธรรม ต้องมองเห็นและเข้าใจสิ่งเหล่านั้นอย่าง ลึกซึ้ง เช่น คนไทยกับสถาบันพระมหากษัตริย์

มิติที่ ๒ เข้าใจในกระบวนการของวัฒนธรรม (procedural) การที่จะเป็นผู้เข้าใจในวัฒนธรรมอื่นที่ แตกต่างอย่างชาญฉลาดนั้น ต้องเข้าใจกระบวนการทางวัฒนธรรม เช่น เข้าใจว่าที่วัฒนธรรมมีกระบวนการ อย่างนั้นเพราะเหตุผลอันใด ทำไมต้องทำ เมื่อทำแล้วจะต้องทำสิ่งใดต่อ เป็นต้น

มิติที่ ๓ เข้าใจในความสม่ำเสมอและเป็นผู้มีความสม่ำเสมอ (analogical) สิ่งใดที่ทำอย่างสม่ำเสมอ ปฏิบัติอย่างต่อเนื่องของคนในสังคม มองเห็นว่าสิ่งนั้น น่าจะเป็นสิ่งที่บ่งชี้อันสำคัญอันหนึ่งของวัฒนธรรม ดังนั้น การจะเป็นผู้ชาญฉลาดทางวัฒนธรรมต้องเข้าใจใน ความสม่ำเสมอตลอดจนเป็นผู้มีความสม่ำเสมอทางวัฒนธรรม

มิติที่ ๔ มีการจดจำรูปแบบ (pattern recognition) ถ้าจะเข้าใจวัฒนธรรมต้องสามารถจดจำรูปแบบของวัฒนธรรมได้ เช่น วัฒนธรรมไทย หากผู้น้อย เจอผู้อาวุโสกว่า ผู้น้อยต้องเริ่มไหว้ก่อนเสมอ และผู้อาวุโส กว่าจะรับไหว้ ซึ่งเป็นรูปแบบธรรมเนียมปฏิบัติของวัฒนธรรมไทย

มิติที่ ๕ การตรวจสอบปัจจัยภายนอกอย่างละเอียด (external scanning) การศึกษาวัฒนธรรมต้องมีการศึกษา ปัจจัยรอบนอกอย่างถี่ถ้วนว่า สาเหตุที่เป็นเช่นนั้นหรือเป็นเช่นนั้น เป็นผลมาจากเหตุปัจจัยใดบ้าง

มิติที่ ๖ การรู้สึกตัวและมีสติ (self-awareness) เป็น ผู้ที่มีสติทางวัฒนธรรมตลอดเวลา กล่าวคือ เมื่อพบเจอ ความแตกต่างทางวัฒนธรรม (ที่รู้สึกแปลกประหลาดหรือกระทบความรู้สึก) จะสามารถระลึกได้เสมอว่า เป็นเรื่องปกติเพราะวัฒนธรรมของแต่ละประเทศแตกต่างกันไป นอกจากนี้ การปฏิบัติตัวและพฤติกรรมที่แสดงออก ต้องมีสติไม่พลั้งเผลอทำสิ่งใดที่จะนำไปสู่ความขัดแย้งทางวัฒนธรรม

^{๑๓} Earley, P. C., & Ang, S., *Cultural intelligence: Individual interactions across cultures*. (Stanford University Press, 2003).

๒.๒ การจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม

การจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม มีความสำคัญในฐานะเป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้คนหรือสมาชิกในสังคมเกิดการเรียนรู้และเกิดการปรับตัวเพื่อการอยู่ร่วมกันในความแตกต่างหลากหลาย และในความหลากหลายเหล่านั้นได้ส่งผลให้เป็นการเรียนรู้เพื่อปรับตัวและการเรียนรู้ที่ได้ส่งผลให้เกิดเป็นกลไกร่วมในการพัฒนาระหว่างตัวเองและสังคมชุมชนและประเทศชาติได้ด้วยเช่นกัน ซึ่งสามารถจำแนกได้ คือ

๒.๒.๑ การจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม

การจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม เป็นการเพื่อส่งเสริมให้เกิดความรู้ความเข้าใจ เป้าหมายสำคัญเป็นการจัดการเพื่อส่งเสริมให้เกิดกระบวนการปรับตัว พัฒนาการของการปรับตัว และการเรียนรู้เพื่อก้าวข้ามความต่างต่างนั้นอย่างเหมาะสมจนกระทั่งกลายเป็นพัฒนาการร่วมอย่างเหมาะสมและเป็นไปได้ วัฒนธรรมที่แตกต่างกัน หลากหลายวัฒนธรรม หรือข้ามวัฒนธรรม การศึกษาหรือการฝึกอบรมข้ามวัฒนธรรม ในบางกรณีมีความเกี่ยวข้องกับความรู้ความเข้าใจของวัฒนธรรมที่แตกต่างกันอย่างใดอย่างหนึ่งในนั้นคือการประสานงานกับเพื่อหลีกเลี่ยงอุปสรรคจากจุดเริ่มต้น ผลประโยชน์จากการเรียนรู้การข้ามวัฒนธรรมสามารถแบ่งแยกได้จากความสัมพันธ์ของผู้เข้าพนักในธุรกิจการท่องเที่ยวและพื้นฐานการขายในแผนกร้านค้าต่อการทำงาน

๒.๒.๒ การเรียนรู้ทางวัฒนธรรมเพื่อการปรับตัว

พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส และคณะ^{๑๔} ได้ศึกษาเรื่อง “การเตรียมความพร้อมของสถาบันภาษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน” มีวัตถุประสงค์ในการวิจัย ๓ ประการ คือ (๑) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคสถาบันภาษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (๒) เพื่อศึกษาการเตรียมความพร้อมของสถาบันภาษาต้นแบบ ต่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน และ (๓) เพื่อเสนอแนวทางเตรียมความพร้อมของสถาบันภาษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในการศึกษาวิจัยได้ดำเนินการศึกษาวิเคราะห์จากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม และจากสถาบันภาษาต้นแบบ ๒ แห่ง คือ สถาบันภาษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และสถาบันภาษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จากผลการศึกษาพบว่าสภาพปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการของสถาบันภาษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีปัญหาและอุปสรรคหลายด้าน เริ่มตั้งแต่การก่อตั้งสถาบันภาษา ตลอดจนด้านอื่นๆ คือ ด้านบุคลากร ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านหลักสูตรและภาษา ด้านการวิจัย ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการตลาด และด้านการบริหารจัดการแนวทางการเตรียมความพร้อมของสถาบันภาษาต้นแบบ เพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ทั้งสองแห่ง มีทั้งความคล้ายคลึงกันและแตกต่างกัน โดยสรุปรวมทั้งสองแห่ง มีการเตรียมความพร้อมใน ๘ ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตรและภาษา ด้านบุคลากร ด้านเครือข่าย ด้านแผนงาน ด้านการบริหารจัดการ ด้านโครงสร้าง

^{๑๔} พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส และคณะ, “การเตรียมความพร้อมของสถาบันภาษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน”, รายงานการวิจัย, (สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๗.

องค์กร ด้านการวิจัย และด้านสภาพแวดล้อม ส่วนแนวทางการเตรียมความพร้อมของสถาบันภาษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จากการบูรณาการตามแนวทางของสถาบันภาษาต้นแบบทั้งสองแห่ง พบว่า ได้มีการ ดำเนินการเตรียมความพร้อมและมีแนวทางการเตรียมความพร้อมเพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ใน ๘ ด้าน ได้แก่ การเตรียมความพร้อมด้านแผนงาน การเตรียมความพร้อมด้านบุคลากร การเตรียม ความพร้อมด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ประชาคมอาเซียน การเตรียมความพร้อมด้านหลักสูตรและ ภาษา การเตรียมความพร้อมด้านเครือข่าย การเตรียมความพร้อมด้านโครงสร้างองค์กร การเตรียม ความพร้อมด้านการวิจัย และการเตรียมความพร้อมด้านการบริหารจัดการ เพื่อการเข้าสู่ประชาคม อาเซียนในปี ๒๕๕๘ ต่อไป

เกรียงศักดิ์ พลอยแสง^{๑๕} ได้ศึกษาปัญหาการใช้ภาษาไทยของนิสิตชาวต่างประเทศ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในโครงการวิจัย เรื่อง “การศึกษาปัญหาการใช้ภาษาไทยของนิสิตชาวต่างประเทศมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาการใช้ภาษาไทยในด้านการพูด การอ่าน การเขียน และการสื่อสารของนิสิตชาวต่างประเทศ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ส่วนกลาง และเพื่อเสนอแนวทางการแก้ปัญหาการใช้ภาษาไทยของนิสิตชาวต่างประเทศอย่างมีประสิทธิภาพประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบโควต้า (quota sample) คือ นิสิตชาวต่างประเทศที่ศึกษาอยู่ในปีการศึกษา ๒๕๕๔ ณ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ส่วนกลาง จำนวน ๒๖๒ รูป/คน เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม จากนิสิตชาวต่างประเทศทั้ง ๓ คณะ ได้แก่ คณะพุทธศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และคณะสังคมศาสตร์ ยกเว้นคณะครุศาสตร์ เนื่องจากไม่รับนิสิตชาวต่างประเทศเข้าศึกษาเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามชนิดปลายปิด (closed form) มาตราส่วนประมาณค่าแบบตัวเลข (numerical rating scale) ๕ ระดับ และแบบสอบถามชนิดปลายเปิด (opened form) ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อให้ครอบคลุมประเด็นที่ใช้ในการวัดปัญหาการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารของนิสิตชาวต่างประเทศ โดยแบ่งเป็น ๔ ด้าน คือ การพูด การอ่าน การเขียน และการสื่อสารผลการศึกษาพบว่า สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลได้ทั้งสิ้น ๒๖๒ รูป/คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ เป็นบรรพชิต จำนวน ๒๕๐ รูป คิดเป็นร้อยละ ๙๕.๔ เป็นคฤหัสถ์ จำนวน ๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๑ เป็นภิกษุณี จำนวน ๔ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑.๕ นิสิตชาวต่างประเทศศึกษาอยู่ชั้น ปีที่ ๑ คิดเป็นร้อยละ ๔๓.๑ ชั้น ปีที่ ๒ คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๘ ชั้นปีที่ ๓ คิดเป็นร้อยละ ๘.๘ และชั้นปีที่ ๔ คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๓ ส่วนมากศึกษาอยู่ที่คณะพุทธศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ ๕๘.๔ รองลงมา ได้แก่ คณะมนุษยศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๐ และคณะสังคมศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๖ การศึกษาปัญหาการใช้ภาษาไทยของนิสิตชาวต่างประเทศ พบว่า นิสิตมีปัญหา ต่อการใช้ภาษาไทยโดยรวมทั้ง ๔ ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๓๓ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีปัญหาด้านการพูดอยู่ในระดับปานกลาง มี

๑๕

เกรียงศักดิ์ พลอยแสง, “การศึกษาปัญหาการใช้ภาษาไทยของนิสิตชาวต่างประเทศ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย”, รายงานการวิจัย, (สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๔.

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๑๐ ด้านการอ่านอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๒๘ ด้านการเขียนอยู่ในระดับปานกลางมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๓๘ และด้านการสื่อสารอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๗

อินตอง ชัยประโคน และพระครูสุวิธานพัฒนบัณฑิต^{๑๖} ได้ศึกษาการติดตามพุทธศาสนาบัณฑิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาเขตขอนแก่น กรณีศึกษา บัณฑิตและนิสิตจาก สปป.ลาว การศึกษาครั้งนี้ มุ่งศึกษาผู้สำเร็จการศึกษาและกำลังศึกษาอยู่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่นที่เป็นนิสิต สปป.ลาว มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการเรียนรู้ของบัณฑิตและนิสิตจาก สปป.ลาว ผลการติดตามบัณฑิตและนิสิตจาก สปป.ลาว เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณภาพบัณฑิตและนิสิตจาก สปป.ลาว ที่เรียนอยู่ในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาเขตขอนแก่น จำนวน ๓๔ รูปผลการศึกษา สรุปได้ดังนี้

การติดตามพุทธศาสนาบัณฑิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น กรณีศึกษา บัณฑิตและนิสิตจาก สปป.ลาว และได้แจกแบบสอบถามให้แก่บัณฑิตและนิสิตที่สำเร็จออกจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น และนิสิตที่กำลังศึกษาอยู่ มจร.วิทยาเขตขอนแก่น พบว่าบัณฑิตที่จบออกไปและที่กำลังศึกษาอยู่นั้นมีคุณภาพทั้งด้านกายและจิตใจเข้มแข็งมาก เพราะบัณฑิตและนิสิตมีความตั้งใจศึกษาและปฏิบัติตามคำสอนของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่นอย่างเคร่งครัด ทั้งภาคปฏิบัติและปริยัติอย่างถูกต้อง เช่น มีความซื่อสัตย์ ขยัน ใฝ่รู้ และมีความอดทนไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคใดๆ ทั้งสิ้น มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อนร่วมงานและเพื่อนร่วมห้องเรียนได้ดีมากนอกจากนี้ยังมีความสามารถในการวิเคราะห์ปัญหา และหาทางแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี

พระสุธีธรรมานวัตร และคณะ^{๑๗} ในงานวิจัยเรื่อง “พระพุทธศาสนาในประเทศพม่า (เมียนมาร์) : ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมและความสัมพันธ์ทางสังคม” งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพระพุทธศาสนาในสาธารณรัฐแห่งสหภาพพม่า โดยศึกษาวิเคราะห์ผ่านข้อมูลทางประวัติศาสตร์ การเมืองการปกครอง การจัดการพระพุทธศาสนาความสัมพันธ์ทางสังคมและวัฒนธรรม เพื่อศึกษาวิเคราะห์กระบวนการเสริมสร้างความสัมพันธ์ทางศาสนาและวัฒนธรรม และวิเคราะห์ถึงแนวโน้มและทิศทางของพระพุทธศาสนากับการพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมในสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาข้อมูลจากเอกสาร การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม และจากการสังเกตอย่างไม่เป็นทางการ แล้วทำการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

๑) กลางพุทธศตวรรษที่ ๕ หรือราว พ.ศ.๔๔๓ พระพุทธศาสนาและศาสนาอื่นได้เข้ามาเผยแผ่ในดินแดนแถบนี้มาก่อนแล้วตั้งแต่มยุค “อาณาจักรศรีเกษตร” แต่มยุคสมัยที่พระพุทธศาสนาแบบเถรวาทปรากฏชัดเจน ได้แก่ สมัยพุกาม โดยมีพระเจ้าอโนรธาตั้งชื่อ ปฐมกษัตริย์แห่งเมืองพุกาม

^{๑๖} อินตอง ชัยประโคน พระครูสุวิธานพัฒนบัณฑิต, “การติดตามพุทธศาสนาบัณฑิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาเขตขอนแก่น กรณีศึกษา บัณฑิตและนิสิตจาก สปป.ลาว”, รายงานการวิจัย, (สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๓.

^{๑๗} พระสุธีธรรมานวัตร และคณะ, “พระพุทธศาสนาในประเทศพม่า (เมียนมาร์): ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมและความสัมพันธ์ทางสังคม”, รายงานการวิจัย, (สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๖, หน้า ๑-๒๔.

ประจักษ์พยานทางพุทธศาสนาที่สำคัญในประเทศนี้ ได้แก่ “พระเจดีย์” ในยุคต่อๆ มาพระพุทธศาสนา ยังได้รับการอุปถัมภ์มาอย่างต่อเนื่องทั้งจากกษัตริย์ ผู้นำรัฐ และประชาชน

๒) ในปัจจุบัน การจัดการพระพุทธศาสนาแต่ละด้านมีความโดดเด่นและเป็นเอกลักษณ์เฉพาะและเนื่องกันโดยธรรมชาติ ในด้านการปกครอง มีองค์กรปกครองสูงสุดคือ สภามหาสังฆนายก และมีการปกครองตั้งแต่ระดับรัฐถึงระดับวัด ด้านการศึกษา มีองค์กรที่จัดการโดยอิสระและองค์กรที่รัฐให้ความอุปถัมภ์ ด้านการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน มีสำนักปฏิบัติกรรมฐานที่มีความแข็งแกร่ง เช่น สำนักวิปัสสนาของอาจารย์มหาสีสยาตอ และสำนักวิปัสสนาของอาจารย์เลดีสยาตอ ที่สืบทอดมาถึงรุ่นอาจารย์โกเอ็นก้า สำนักเหล่านี้ได้เป็นต้นแบบ ให้กับสำนักอื่นๆ อีกจำนวนมาก

๓) สังคม วัฒนธรรม และพระพุทธศาสนา เป็นกระบวนการเสริมสร้างซึ่งกันและกันอย่างเหนียวแน่น การยึดมั่นในพระรัตนตรัย มีประเพณีสิบสองเดือนที่เชื่อมโยงระหว่างความเชื่อทางพระพุทธศาสนากับวัฒนธรรมประเพณี สิ่งเหล่านี้ทำให้เกิดกระบวนการ “วิถีพุทธแบบเมียนมาร์”

๔) แนวโน้มและทิศทางของพระพุทธศาสนานั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบทางสังคมและวัฒนธรรม ที่จะกำหนดทิศทางว่าจะเคลื่อนไปข้างหน้าอย่างไร แต่สิ่งที่แสดงให้เห็นว่าพระพุทธศาสนาในประเทศนี้ยังคงมีความแข็งแกร่งและมีทิศทางหรือแนวโน้มที่ต่อเนื่องต่อไปคือแนวปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานของสำนักต่างๆ อีกทั้งมีระบบการจัดการการศึกษาที่ยังคงเป็นเครื่องมือรองรับการสืบทอดศาสนทายาท มีกุลบุตร-กุลธิดาที่เข้ามาศึกษาเล่าเรียนพระบาลี พระไตรปิฎกอย่างต่อเนื่องและถือปฏิบัติกันอย่างจริงจัง

Jansson, Johanson & Ramström^{๑๘} ได้กล่าว ถึงกระบวนการเรียนรู้วัฒนธรรมเพื่อการปรับตัวว่ามี ๓ ขั้นตอนใหญ่ ได้แก่ ขั้นเริ่มตระหนักและเริ่มปรับตัวต่อผู้ที่แปลก และแตกต่าง (awareness phase: adaptation to “stranger”) เป็นขั้นแรกเมื่อได้เข้าไปพบปะหรืออาศัยอยู่ในวัฒนธรรม เมื่อต้องติดต่อกับคนต่างวัฒนธรรม เช่น อาการสั่น ที่ต้องพูดกับคนต่างชาติหรืออาการกลัวที่จะต้องใช้ สิ่งของในประเทศที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม เช่น กลัวน้ำที่จะต้องดื่ม กลัวอาหารที่ต้องรับประทาน เป็นต้น ขั้นตอนของการรวมกลุ่มคนต่างชาติหรือ ต่างวัฒนธรรมเพื่อพูดคุย ตีเถียง วัฒนธรรมของ ประเทศที่ไปอาศัยอยู่ โดยคนในกลุ่มจะพูดคุยในทำนอง ที่เห็นพ้องต้องกันว่า วัฒนธรรมของประเทศนั้น ๆ แย่ และ เป็นสาเหตุของปัญหาการไม่สบายใจของพวกตน - กลุ่มคนต่างชาติที่เป็นชาติเดียวกันจะมี ความคิดมุมมองที่ไม่ชอบในวัฒนธรรมของประเทศ ที่ไปอยู่ไปในลักษณะทิศทางเดียวกัน เรื่องเดียวกัน รูปแบบและวิวัฒนาการของความสะท้อนใจ ทางวัฒนธรรม Oberg^{๑๙} พบว่า รูปแบบและวิวัฒนาการของความสะท้อนใจทางวัฒนธรรมมีสองรูปแบบ คือ ความสะท้อนใจทางวัฒนธรรมแบบตัวยู (U-curve) และความสะท้อนใจทางวัฒนธรรมแบบตัวดับเบิลยู (W-curve) ดังนี้ ๑) ความสะท้อนใจทางวัฒนธรรมแบบตัวยู เป็นรูปแบบวงจรความสะท้อนใจทางวัฒนธรรม ที่เริ่มจากไม่สะท้อนใจเลยจนไปถึงแย่มาก (จุดต่ำสุด) และดังกลับขึ้นมาอีกครั้งหลังจาก

^{๑๘} Hans Jansson, Martin Johanson & Joachim Ramström, “Institutions and business networks: A comparative analysis of the Chinese, Russian, and West European markets”, *Industrial Marketing Management*, Vol. 36 No. 7 (October 2007): pp. 955-967 .

^{๑๙} Ibid., Kalervo Oberg, “Cultural Shock: Adjustment to New Cultural Environments”, pp.177-182.

ปรับตัวได้เหมือน รูปตัวอักษรยู (U) ในภาษาอังกฤษ ซึ่งสามารถแบ่งออก ได้เป็น ๔ ช่วง คือ - ขั้นน้ำผึ้งพระจันทร์ (honeymoon stage) หรือช่วงเคลิบเคลิ้มเป็นสุข (euphoria) เป็นช่วงแรก ของการได้เข้าไปสัมผัสวัฒนธรรมใหม่ที่ไม่เคยเจอ มาก่อน ทำให้มองว่าอะไร ๆ ก็น่าตื่นเต้น ตื่นตาตื่นใจ กับ สภาพแวดล้อมของวัฒนธรรมใหม่ ๆ - ขั้นการเป็นปรปักษ์ (hostilitystage) หรือเริ่ม พบเจอสิ่งที่ไม่พึงพอใจ เริ่มมีความรู้สึกสะเทือนใจ ทางวัฒนธรรม โดยในขั้นตอนนี้ ชาวต่างชาติจะเริ่ม เผลอใจกับด้านลบหรือสิ่งที่ไม่ดีหรือไม่สวยงามแบบ ที่คาดคิดไว้ของวัฒนธรรมที่ตนไปอาศัยอยู่ ทำให้มีความรู้สึกกังวล ผิดหวัง ตลอดจนเกิดความรู้สึกต่อต้าน - ขั้นการปรับตัว (recovery stage) เริ่มเกิด การรับได้ทางวัฒนธรรม (acculturation) ในขั้นนี้ผู้ที่มา อยู่ในวัฒนธรรมใหม่เริ่มยอมรับ สภาพแวดล้อมใหม่และ จะเริ่มทำใจยอมรับสิ่งที่ไม่ชอบ - ขั้นสุดท้าย (finalstage) หรือเรียกว่าขั้นมั่นคง (stable state) เป็นขั้นที่ผู้ที่มาจากวัฒนธรรมอื่นรับได้กับ วัฒนธรรมนั้น ๆ แล้วไม่มีความ สะเทือนใจทางวัฒนธรรม อีกต่อไป ๒) ความสะเทือนใจทางวัฒนธรรมแบบตัวดับเบิลยู เป็นรูปแบบ วงจรวิวัฒนาการความสะเทือนใจ ทางวัฒนธรรมที่ต่อเนื่องมาจากขั้นสุดท้าย (ขั้นมั่นคง ในความ สะเทือนใจทางวัฒนธรรมแบบตัวยู) ซึ่งความ สะเทือนใจทางวัฒนธรรมแบบตัวดับเบิลยูเป็น วิวัฒนาการที่เกิดขึ้นหลังจากสามารถปรับตัวได้กับ วัฒนธรรมต่างประเทศแล้ว แต่ความสะเทือนใจ ทาง วัฒนธรรมแบบตัวดับเบิลยูนี้จะเกิดขึ้นเมื่อต้องเดินทาง กลับประเทศของตนหรือเมื่อต้องกลับไป พบเจอกับ วัฒนธรรมเดิม ๆ ซึ่งจะทำให้เกิดความสะเทือนใจ ทางวัฒนธรรมอีกครั้งหนึ่ง เกิดความรู้สึก ไม่คุ้นเคย อึดอัดกับวัฒนธรรมเดิมของตนเอง ซึ่งสาเหตุการเกิดความสะเทือนใจทางวัฒนธรรมแบบตัว ดับเบิลยู อาจเกิดจากคุ้นเคยกับวัฒนธรรมใหม่ หรือการเปรียบเทียบทางวัฒนธรรมระหว่างวัฒนธรรม ใหม่กับ วัฒนธรรมเก่าของตนเองแล้วทำให้รู้สึกแยกับวัฒนธรรมเดิมของตน เช่น คนไทยที่ไปอยู่ ต่างประเทศนาน ๆ กลับมาไทยช่วงแรก ๆ จะรู้สึกว่าสังคมไทยไม่มีระเบียบ เป็นต้น ทำให้เกิดความ สะเทือนใจทางวัฒนธรรมซ้ำ อีกครั้งหนึ่ง (re-entryshock) หรือเรียกว่าความสะเทือนใจ ทาง วัฒนธรรมย้อนกลับ (reversecultureshock) ทำให้ ต้องมีการปรับตัวอีกครั้งหนึ่ง การเรียนรู้ทาง วัฒนธรรมเพื่อการปรับตัว Jansson, Johanson & Ramström^{๒๐} ได้กล่าว ถึงกระบวนการเรียนรู้ วัฒนธรรมเพื่อการปรับตัวว่ามี ๓ ขั้นตอนใหญ่ ได้แก่

๑) ขั้นเริ่มตระหนักและเริ่มปรับตัวต่อผู้ที่แปลก และแตกต่าง (awarenessphase: adaptationto“stranger”) เป็นขั้นแรกเมื่อได้เข้าไปพบปะหรืออาศัยอยู่ในวัฒนธรรมที่แตกต่าง โดย ปกติเมื่อนุษย์เจอสิ่งที่แตกต่างหรือ ไม่คุ้นเคย มนุษย์จะเริ่มกระบวนการเรียนรู้ กระบวนการนี้ แบ่ง ออกเป็น ๒ ขั้นตอนย่อย คือ ขั้นตอนการเริ่มเรียนรู้โดยอาศัยความรู้ จากผู้อื่น (initial learning:“second-handknowledge”) เช่น ศึกษาจากการอ่าน การค้นคว้าข้อมูลจากหนังสือ หรือ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น ขั้นตอนเรียนรู้นี้จะทำให้ทราบ ลักษณะความแตกต่างของวัฒนธรรม ขั้นตอน การริเริ่มที่จะปรับทางวัฒนธรรม (initial cultural adaptation) เป็นขั้นของการตระหนักว่า วัฒนธรรมที่พบเจอในรูปแบบพฤติกรรมของเพื่อน ร่วมงานหรือผู้ที่ต้องมีปฏิสัมพันธ์ด้วยนั้นมีความ

^{๒๐}Ibid., Hans Jansson, Martin Johanson & Joachim Ramström, “Institutions and business networks: A comparative analysis of the Chinese, Russian, and West European markets”, pp.955-967.

แตกต่างกัน แต่เป็นขั้นของการรับรู้เท่านั้น ไม่มีการปรับเปลี่ยน พฤติกรรมของตนเองเพื่อตอบสนอง วัฒนธรรมที่แตกต่าง ในขั้นนี้

๒) ขั้นการสำรวจค้นหาความรู้ทางวัฒนธรรม จากประสบการณ์ของตนเอง (exploration phase: adaptation to acquaintance) เป็นขั้นตอนที่จะเข้าไป ค้นหาความแตกต่างทางวัฒนธรรม ด้วยประสบการณ์ ของตนเอง มี ๓ ขั้นตอนย่อย คือ - ขั้นการเข้าไปหาประสบการณ์ทาง วัฒนธรรม (experiential cultural learning) เป็นขั้นตอนที่ใช้ตัวเองเข้าไปหาความรู้ ทดลองในวัฒนธรรมใหม่ ๆ เช่น การเดินเที่ยวชม สำรวจ สังเกต ทดลองรับประทาน ทดลองใช้สิ่งใหม่ ๆ ที่ไม่เคยพบเจอใน วัฒนธรรมตนเอง ขั้นการเปิดการสื่อสารในระดับบุคคล (open communication at personal level) เป็นขั้นตอน ที่เริ่มเข้าไปพบปะพูดคุย สร้างเพื่อนกับคนในสังคม ที่มีวัฒนธรรมแตกต่าง เป็น ขั้นตอนการศึกษาแลกเปลี่ยนความคิดทางวัฒนธรรม ขั้นการได้ประสบการณ์ว่าต้องปรับตัวทาง วัฒนธรรม (experiential cultural adaptation) เป็นขั้นตอน หลังจากได้พบปะพูดคุยกับคนต่าง วัฒนธรรม จะเริ่ม รู้สึกว่ามีบางสิ่งที่ทำให้ทั้งสองฝ่ายไม่เหมือนกัน และ ในกระบวนการสร้างความสัมพันธ์นั้นต้องมีการปรับตัว เช่น พบว่าเพื่อนต่างชาติใช้การจับมือเพื่อทักทาย ขณะที่เราใช้การ สวีสตี้

๓) ขั้นการปรับตัวเข้าหาเพื่อน (expansion phase: adaptation to “friend”) เกิดขึ้น หลังจากที่มีประสบการณ์ ในการปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนที่มีความแตกต่างทาง วัฒนธรรมและพบว่าทั้งสองมีสิ่งที่ไม่เหมือนกัน ดังนั้น เพื่อทำให้ความสัมพันธ์แน่นขึ้น ทั้งสองฝ่ายต้อง เริ่มการปรับตัว เข้าหากัน เช่น เราเลิกสวีสตี้เพื่อนต่างชาติ แต่ใช้การจับมือแทน มีขั้นตอนย่อยคือ ขั้นการได้ ประสบการณ์ในการเรียนรู้ทาง วัฒนธรรม (experiential cultural learning) หลังจาก สามารถ สร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนที่มีความแตกต่าง ทางวัฒนธรรมได้แล้ว จะทำให้ผู้นั้นมีประสบการณ์เกิด การเรียนรู้วัฒนธรรมจากกลุ่มเพื่อน เข้าใจว่าหากจะอยู่ ในสังคมนั้นต้องทำอะไรบ้าง อาจจะกล่าว ได้ว่า สามารถพัฒนาเป็นผู้ที่มีความสามารถในการทำ ความเข้าใจและเรียนรู้ทางวัฒนธรรมมากขึ้น - ขั้นการได้ประสบการณ์ในการปรับตัวทาง วัฒนธรรม (experiential cultural adaptation) เป็น ขั้นตอน สุดท้ายที่ทำให้ผู้ที่มาอาศัยในวัฒนธรรมอื่น เกิดความ สามารถในการปรับตัวข้ามวัฒนธรรม มีความเข้าใจ ในการสร้างความกลมกลืน ปรับตัวและดำรงตนอยู่ ได้อย่างไม่มีอุปสรรค กล่าวคือเกิดมี ประสบการณ์ใน การปรับตัวข้ามวัฒนธรรม

๒.๒.๓ รูปแบบการจัดการเรียนรู้

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ หมายถึง แผนงานหรือรูปแบบที่ออกมาเพื่อใช้จัดการเรียนรู้ ใน ลักษณะที่ผู้เรียนและผู้สอนเผชิญหน้ากัน (Face-to-face teaching) ในห้องเรียนหรือในการจัดการ เรียนรู้เสริมความรู้ และเป็นรูปแบบที่ใช้ในการจัดทำสื่อการจัดการเรียนรู้ซึ่งรวมถึงหนังสือ ฟลัม วิดีโอ ทัศนและโปรแกรมคอมพิวเตอร์ต่างๆ ตลอดจนกำหนดการจัดการเรียนรู้ระยะยาว แต่ละรูปแบบการ จัดการเรียนรู้อาจจะให้องค์กรจัดการจัดการเรียนรู้อะไรเพื่อช่วยให้ผู้เรียน ประสบความสำเร็จตามจุดประ สงคตาดต่างๆ ที่กำหนดไว้

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้ดำเนินการจัดทำโครงการวิจัยและพัฒนา รูปแบบ การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยนำรูปแบบการเรียนรู้ของครูต้นแบบมาวิจัยและพัฒนา เพื่อให้

ได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีความชัดเจนเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาโดยได้คัดเลือกรูปแบบการเรียนรู้ จำนวน ๙ รูปแบบ ซึ่งมีความสอดคล้องกับมาตรา ๒๒ การจัดการศึกษาต้องยึดหลัก ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาจากธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ และมาตรา ๒๔ (๒) และ (๓) แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่๒) พ.ศ.๒๕๔๕ หมวด ๔ แนวการจัดการศึกษา ให้เน้นการฝึกทักษะกระบวนการคิด การฝึกทักษะ การแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย การฝึกปฏิบัติจริง และการประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อการป้องกันและแก้ปัญหา โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้สนับสนุนให้ครูต้นแบบวิจัยและพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้ร่วมกับผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนรู้ จากสถาบันการศึกษา ผลการดำเนินงานวิจัยและพัฒนาดังกล่าวพบว่า แนวทางการจัดการเรียนรู้ทั้ง ๙ แนวทางสามารถใช้ได้ผลดี ผลการเรียนรู้ของนักเรียนสูงขึ้น

แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญทั้ง ๙ แนวทางนี้ มิใช่เป็นแนวทางที่ตายตัว ผู้สอนสามารถปรับประยุกต์ใช้ได้ตามความเหมาะสมกับบริบทของตน ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้รวมทั้งกิจกรรมการเรียนรู้นี้เป็นเพียงตัวอย่างให้ผู้สอนพิจารณาเพื่อพัฒนาตามความถนัดและความสนใจ แต่ละแนวทางการจัดการเรียนรู้สามารถผสมผสานให้สอดคล้องกับบริบทของสาระการเรียนรู้ หรือสถานการณ์ในชั้นเรียนได้ แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญทั้ง ๙ ดังกล่าวข้างต้นประกอบด้วย ๑) การจัดการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ ๒) การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการพบปัญหา ๓) การจัดการเรียนรู้แบบประสบการณ์และที่เน้นการปฏิบัติ ๔) การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ๕) การเรียนรู้แบบส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ๖) การจัดการเรียนรู้แบบสร้างองค์ความรู้ ๗) การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ๘) การจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการแก้ปัญหา และ ๙) การจัดการเรียนรู้แบบพัฒนากระบวนการคิดด้วยการใช้คำถาม

สำหรับรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน เป็นการจัดการเรียนรู้ที่สามารถบูรณาการได้จากการจัดการเรียนรู้ ๕ รูปแบบข้างต้น ได้แก่ ๑) การจัดการเรียนรู้แบบประสบการณ์และที่เน้นการปฏิบัติ ๒) การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ๓) การจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการแก้ปัญหา ๔) การเรียนรู้แบบส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ และ ๕) การจัดการเรียนรู้แบบสร้างองค์ความรู้ โดยแนวทางในการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานจะได้นำเสนอในประเด็นต่อไป

๒.๒.๔ การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์และทัศนีย์ บุญเติม^{๒๑} ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบใช้การวิจัยเป็นฐานไว้ว่า เป็นการสอนเนื้อหาวิชาเรื่องราวกระบวนการ ทักษะและอื่น ๆ โดยใช้รูปแบบการสอนชนิดที่ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เนื้อหาหรือสิ่งต่าง ๆ ที่ต้องการสอนนั้นโดยอาศัยพื้นฐานกระบวนการวิจัย ซึ่งคล้ายคลึงกับความหมายของการสอนที่เน้นกระบวนการวิจัย (Research-Based

^{๒๑} สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และทัศนีย์ บุญเติม, “การสอนแบบ Research Based Learning”, *วิธีวิทยาการวิจัย*, ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๖ (๒๕๓๗), หน้า ๑-๑๔.

Instruction) ที่อาชัญญา รัตนอุบล^{๒๒} ได้ให้ความหมายว่าหมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สนับสนุนให้นักเรียนใช้การวิจัยเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ในเรื่องที่ตนสนใจ หรือต้องการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นภายในขอบเขตเนื้อหาที่เรียน โดยมุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ มีโอกาสฝึกการคิด และจดการหาเหตุผลในการตอบปัญหาตามโจทย์ที่นักเรียนตั้งไว้ โดยผสมผสานองค์ความรู้แบบสหวิทยาการและการศึกษาจากสถานการณ์จริงหรือใช้การวิจัย เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ของทีศนา แชนมณี^{๒๓} ที่ได้นิยามไว้ว่า เป็นการจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการแสวงหาความรู้ใหม่หรือคำตอบที่เชื่อถือได้โดยใช้กระบวนการสืบสอบในศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษาวิจัยในการดำเนินการสืบค้น พิสูจน์ ทดสอบ เก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล

John R. Clark^{๒๔} ได้ให้ความหมายและแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอนแบบเน้นการวิจัยหรือการสอน แบบใช้วิจัยเป็นฐานไว้สรุปได้ว่า ในอดีตการศึกษาระดับอุดมศึกษาในสหรัฐอเมริกา มีการทำการวิจัยเฉพาะในการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา คือการทำวิทยานิพนธ์ และทำภาคนิพนธ์ในระดับปริญญาตรี มีการเปิดโอกาสให้นักศึกษาเป็นผู้ช่วยวิจัยของอาจารย์ และได้รับการพัฒนากระบวนการวิจัยมาเชื่อมโยงกับการเรียนการสอนที่เดิมจะมีแต่การสอนแบบบรรยายได้เริ่มมีการจัดการเรียนการสอน ที่ประยุกต์ให้มีการทดลองการสัมมนา ซึ่งสนับสนุนให้ผู้เรียนได้สืบ สอบความรู้ และเกิดการเรีรยรู้แก่ผู้เรียน Russell Monroe Gersten & Joseph Dimino^{๒๕} เสนอความหมายที่เชื่อมโยงกับการวิจัยว่าเป็นการสอนโดยให้กิจกรรมการเรียนการสอนประกอบด้วย การให้ผู้เรียนมีบทบาทเป็นผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยของอาจารย์ และได้ฝึกหัดทำวิจัยมาถ่ายทอดให้ผู้เรียนเกิดข้อค้นพบและสร้างข้อสรุปจนเป็นองค์ความรู้ใหม่ได้

ปัญญา ประดิษฐบาทุกา^{๒๖} ให้นิยามความหมายของการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน นักวิชาการและนักวิจัยทั้งในและต่างประเทศเห็นพ้องต้องกันว่า การจัดการเรียนรู้แบบใช้วิจัยเป็นฐาน หมายถึง แนวคิดที่รวมการวิจัยและการสอนเข้าด้วยกัน ซึ่งการจัดการเรียนรู้แบบวิจัยเป็นฐานที่ตั้นนั้น ต้องมาจากหลักสูตรที่กำหนดให้มีการทำวิจัย ใช้กระบวนการวิจัยในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียน

^{๒๒} อาชัญญา รัตนอุบล, “การสอนแบบเน้นการวิจัย โดยใช้สัญญาแห่งการเรียนรู้,” ใน การเรียนการสอนที่มีการวิจัยเป็นฐาน”, (กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย), ๒๕๔๗, หน้า ๖๑-๗๙.

^{๒๓} ทีศนา แชนมณี, “การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ: องค์ความรู้จากการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน”, ดวงเดือน อ่อนน้อม, บรรณาธิการ. (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานโครงการ วพร. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๘).

^{๒๔} John R. Clark, “The research process: a beginner's guide”, *Health Information and Libraries Journal*, Vol 14, No.3 (September 1997): pp.133-198. <https://doi.org/10.1046/j.1365-2532.1997.1430145.x>

^{๒๕} Russell Monroe Gersten & Joseph Dimino, “The Realities of Translating Research into Classroom Practice”, *Learning Disabilities Research and Practice*, Vol.16 No. 2 (May 2001), pp.120 – 130.

^{๒๖} ปัญญา ประดิษฐบาทุกา, “ปัจจัยเชิงเหตุทางจิตสังคมที่มีอิทธิพลต่อสมรรถนะและพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้แบบวิจัยเป็นฐานของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล”, *วารสารพฤติกรรมศาสตร์*, ปีที่ ๑๙ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม ๒๕๕๖): หน้า ๑-๑๖.

เกิดการเรียนรู้มีการจัดการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนใช้เครื่องมือในการวิจัยและมีการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผลงานวิจัยประกอบเนื้อหาที่ศึกษาให้แก่ผู้เรียน

ทศนา แชมมณี^{๒๗} ให้ความหมายว่า เป็นสภาพการณ์ของการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนใช้กระบวนการวิจัย หรือผลการวิจัยเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้เนื้อหาสาระต่างๆ โดยอาจใช้ การประมวลผลงานวิจัย (Research review) มาประกอบการสอนเนื้อหาสาระ ใช้ผลการวิจัยมาเป็นเนื้อหาสาระในการเรียนรู้ใช้กระบวนการวิจัยในการศึกษาเนื้อหาสาระ หรือให้ผู้เรียนลงมือทำวิจัยโดยตรง หรือช่วยฝึกฝนทักษะการวิจัยต่างๆ ให้แก่ผู้เรียน

ลัดดา ภูเกียรติ^{๒๘} ให้ความหมายว่า เป็นกระบวนการพัฒนาผู้เรียนให้สามารถใช้กระบวนการวิจัยเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ คิดค้นคำตอบและตัดสินใจในการเรียนรู้ของตนเองและเป็นการจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์เพื่อแสวงหาความรู้ใหม่หรือค้นหาคำตอบที่เชื่อถือได้ โดยอาศัยกระบวนการสืบสอบในศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษาวิจัยในการดำเนินการสืบค้น พิสูจน์ ทดสอบ เก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล

ปัญญา ประดิษฐาทุกา^{๒๙} ให้ความหมายว่า พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้แบบวิจัยเป็นฐาน หมายถึง เป็นการกระทำของผู้สอนเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผลงานวิจัยประกอบเนื้อหาที่ศึกษาให้แก่ผู้เรียน ได้แก่ ผลงานวิจัยของผู้สอน หรือผลงานวิจัยของผู้อื่นในวิชาที่ศึกษา ตลอดจนการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ใช้กระบวนการวิจัย ทั้งนี้พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้แบบวิจัยเป็นฐานวัดจากตัวแปรสังเกตได้ ๒ องค์ประกอบ ได้แก่

๑. การใช้ผลการวิจัยประกอบการจัดการเรียนรู้ หมายถึง การที่ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยนำงานวิจัยของตนเอง หรือผู้อื่นในศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ผู้เรียนกำลังทำการเรียนรู้มาเล่าให้ผู้เรียนฟัง หรือให้ผู้เรียนไปศึกษางานวิจัยของผู้สอนหรือผู้อื่นในศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ผู้เรียนกำลังทำการเรียนรู้

๒. การใช้กระบวนการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ หมายถึง การที่ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการวิจัยที่เริ่มจาก การระบุปัญหา การคาดคะเนคำตอบหรือการตั้งสมมติฐาน การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการสรุปและนำเสนอ

ผลการศึกษาตามลำดับ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในเนื้อหาสาระที่เรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนสามารถใช้กระบวนการวิจัยครบทุกขั้นตอน หรือใช้บางขั้นตอนตามความเหมาะสมกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาสาระการเรียนรู้ และข้อจำกัดที่มี

ในการเชื่อมโยงการสอนกับการวิจัย ประกอบด้วยการสอนที่ใช้วิจัยเป็นฐานน่าจะมีความหมายรวมใน ๔ ประเด็นหลัก outcome คือผลการวิจัย ก่อให้เกิดเนื้อหาในหลักสูตร Process

^{๒๗} ทศนา แชมมณี, รูปแบบการเรียนการสอน: ทางเลือกที่หลากหลาย, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๒), หน้า ๑๔๔-๑๔๕.

^{๒๘} ลัดดา ภูเกียรติ, การสอนแบบโครงงานและการสอนแบบใช้วิจัยเป็นฐาน: งานที่ครูประมทำได้, (กรุงเทพมหานคร: โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม, ๒๕๕๒), หน้า ๑๔๖.

^{๒๙} อ่างแล้ว, ปัญญา ประดิษฐาทุกา, “ปัจจัยเชิงเหตุทางจิตสังคมที่มีอิทธิพลต่อสมรรถนะและพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้แบบวิจัยเป็นฐานของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล”, หน้า ๑๑.

คือ กระบวนวิจัย เป็นวิธีการทำให้เกิดการเรียนรู้ Tools คือเรียนรู้การใช้เครื่องมือวิจัย และ Context คือ บริบทหรือสิ่งรอบ ๆ ที่เอื้อให้เกิดการพัฒนา การเรียนรู้รวมทั้งวัฒนธรรมวิจัยในตัวผู้เรียน จากค่านิยมข้างต้น การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน (Research-Based Learning) จึงหมายถึงการนำกระบวนการวิจัย หรือผลการวิจัยมาเป็นพื้นฐานในการจัดการเรียนรู้โดยเอากระบวนการวิจัยมาเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้เพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะกระบวนการวิจัยและการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง โดยผู้สอนหรือครูใช้วิธีการสอนที่หลากหลายอันนำไปสู่การสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน

๒.๓ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม

แนวคิดและรูปแบบการจัดการเรียนรู้ นับเป็นกลไกหนึ่งของการได้มาซึ่งความรู้ และจะเป็นกลไกร่วมในการนำไปศึกษา หรือสนับสนุนให้เกิดการจัดการศึกษาไปสู่การเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมได้ด้วยเช่นกัน ซึ่งได้จำแนกรูปแบบที่เป็นแนวคิดของการจัดการเรียนรู้สู่การจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมได้ดังนี้

๒.๓.๑ รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ เป็นแผนงานหรือรูปแบบที่ออกมาเพื่อใช้จัดการเรียนรู้ ในลักษณะที่ผู้เรียนและผู้สอนเผชิญหน้ากันในห้องเรียนหรือในการจัดการเรียนรู้เสริมความรู้ และเป็นรูปแบบที่ใช้ในการจัดทำสื่อการจัดการเรียนรู้ที่มีการกำหนดการจัดการเรียนรู้ระยะยาว โดยในแต่ละรูปแบบการจัดการเรียนรู้จะให้แนวทางการจัดการจัดการเรียนรู้เพื่อช่วยให้ผู้เรียน ประสบความสำเร็จตามจุดประสงค์ด้านต่างๆ ที่กำหนดไว้ ซึ่งสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้ดำเนินการจัดทำโครงการวิจัยและพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยนำรูปแบบการเรียนรู้ของครูต้นแบบมาวิจัยและพัฒนา เพื่อให้ได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีความชัดเจนเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาโดยได้คัดเลือกรูปแบบการเรียนรู้ จำนวน ๙ รูปแบบ ซึ่งมีความสอดคล้องกับมาตรา ๒๒ การจัดการศึกษาต้องยึดหลักผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาจากธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ ด้วยการสนับสนุนให้ครูต้นแบบวิจัยและพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้ร่วมกับผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนรู้จากสถาบันการศึกษา ผลการดำเนินงานวิจัยและพัฒนาดังกล่าวพบว่า แนวทางการจัดการเรียนรู้ทั้ง ๙ แนวทางสามารถใช้ได้ผลดี ผลการเรียนรู้ของนักเรียนสูงขึ้นสำหรับแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญทั้ง ๙ แนวทางนี้ นำเสนอสำหรับผู้สอนในการนำไปประยุกต์ใช้ได้ตามความเหมาะสมกับบริบทของตน ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้รวมทั้งกิจกรรมการเรียนรู้นี้เป็นเพียงตัวอย่างให้ผู้สอนพิจารณาเพื่อพัฒนาตามความถนัดและความสนใจ แต่ละแนวทางการจัดการเรียนรู้สามารถผสมผสานให้สอดคล้องกับบริบทของสาระการเรียนรู้ หรือสถานการณ์ในชั้นเรียนได้ แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญทั้ง ๙ ดังกล่าวข้างต้นประกอบด้วย ๑) การจัดการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ ๒) การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการพหุปัญญา ๓) การจัดการเรียนรู้แบบประสบการณ์และที่เน้นการปฏิบัติ ๔) การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ๕) การเรียนรู้แบบส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ๖) การจัดการเรียนรู้แบบสร้างองค์ความรู้ ๗) การจัดการเรียนรู้

แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ๘) การจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการแก้ปัญหา และ ๙) การจัดการเรียนรู้แบบพัฒนากระบวนการคิดด้วยการใช้คำถาม สำหรับรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน เป็นการจัดการเรียนรู้ที่สามารถบูรณาการได้จากการจัดการเรียนรู้ ๕ รูปแบบข้างต้น ได้แก่ ๑) การจัดการเรียนรู้แบบประสบการณ์และที่เน้นการปฏิบัติ ๒) การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ๓) การจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการแก้ปัญหา ๔) การเรียนรู้แบบส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ และ ๕) การจัดการเรียนรู้แบบสร้างองค์ความรู้

๑. การจัดการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้

การใช้แหล่งเรียนรู้มีความสำคัญในกระบวนการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนเพราะผู้เรียนสามารถเรียนรู้จากสภาพจริง การจัดการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้จะเกี่ยวข้องกับบุคคล สถานที่ ธรรมชาติ หน่วยงาน องค์กร สถานประกอบการ ชุมชน และสิ่งแวดล้อมอื่นๆ ซึ่งผู้เรียน ผู้สอนสามารถศึกษาค้นคว้าหาความรู้หรือเรื่องที่สนใจได้จากแหล่งเรียนรู้ทั้งที่เป็นธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น ชุมชนและธรรมชาติเป็นชุมชนทรัพยากรมหาศาลที่เราสามารถค้นพบความรู้ได้ไม่จบ ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ลักษณะเด่นของการจัดการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนได้ฝึกทำงานเป็นกลุ่ม ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ และทักษะกระบวนการต่างๆ ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการสังเกตการณ์เก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การตีความและการสรุปความ คิดแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ ผู้เรียนได้ประเมินผลการทำงานด้วยตนเอง ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้และเผยแพร่ความรู้ได้ โดยที่ผู้สอนเป็นที่ปรึกษา ให้ความรู้ ให้คำแนะนำ ให้การสนับสนุน

๒. การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการพหุปัญญา มีลักษณะเด่นดังนี้

การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการพหุปัญญา เป็นการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนในลักษณะเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างสาระการเรียนรู้และความสามารถทางการเรียนรู้ที่มีอยู่ในตัวผู้เรียนตามทฤษฎีพหุปัญญาของโฮเวิร์ด การ์ดเนอร์ (Howard Gardner)^{๓๐} ซึ่งจำแนกไว้ ๘ ด้าน ได้แก่ ด้านวาจา / ภาษา / ด้านดนตรี / จังหวะ ด้านตรรกะ / คณิตศาสตร์ ด้านทัศนสัมพันธ์ / มิติสัมพันธ์ ด้านร่างกาย / การเคลื่อนไหว ด้านธรรมชาติ ด้านการรู้จักตนเอง และด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่น โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนแต่ละคนได้พัฒนาศักยภาพและความสามารถในการแก้ปัญหารวมถึงการสร้างผลงานและเกิดผลลัพธ์การเรียนรู้อย่างมีความสุขและยั่งยืน

๓. การจัดการเรียนรู้แบบประสบการณ์และที่เน้นการปฏิบัติ มีลักษณะเด่นดังนี้

ผู้เรียนได้มีโอกาสรับประสบการณ์ แล้วได้รับการกระตุ้นให้สะท้อนสิ่งต่างๆ ที่ได้จากประสบการณ์ออกมาเพื่อพัฒนาทักษะใหม่ๆ เจตคติใหม่ๆ หรือวิธีการใหม่ๆ มีการใช้ทรัพยากรทั้ง ๔ ด้าน คือ เวลา สถานที่ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและสื่อการสอน เป็น ตัวเชื่อมโยงให้ผู้เรียนก้าวสู่การเรียนรู้ โลกรอบตัวผู้เรียนได้ประยุกต์ใช้ความคิด ประสบการณ์ ความสามารถและทักษะต่างๆ ในเวลา

^{๓๐} Howard E. Gardner, *Multiple Intelligences: New Horizons in Theory and Practice*, (New York: Basic Books, 2006).

เดียวกัน จนสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง และผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดและประสบการณ์ระหว่างผู้เรียนด้วยกัน

๔. การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน มีลักษณะเด่นดังนี้

การเรียนรู้แบบโครงงานเป็นกระบวนการแสวงหาความรู้ หรือการค้นคว้าหาคำตอบในสิ่ง ที่ผู้เรียนอยากรู้หรือสงสัยด้วยวิธีการต่างๆ เป็นวิธีการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้เลือกศึกษาตามความสนใจ ของตนเองหรือของกลุ่มเป็นการตัดสินใจร่วมกัน จนได้ชิ้นงานที่สามารถนำผลการศึกษาไปใช้ได้ ในชีวิตจริง การเรียนรู้แบบโครงงาน เป็นการเรียนรู้ที่ใช้เทคนิคหลากหลายรูปแบบนำมาผสมผสานกัน ได้แก่ กระบวนการกลุ่ม การฝึกคิด การแก้ปัญหา การเน้นกระบวนการ การสอนแบบปริศนาความคิด และการสอนแบบร่วมกันคิด ทั้งนี้ มุ่งหวังให้ผู้เรียนรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่งจากความสนใจอยากรู้อยากเรียน ของผู้เรียนเอง โดยใช้กระบวนการและวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ผู้เรียนจะเป็นผู้ลงมือปฏิบัติกิจกรรม ต่างๆ เพื่อค้นหาคำตอบด้วยตนเอง เป็นการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง กับแหล่งเรียนรู้เบื้องต้น ผู้เรียนสามารถสรุปความรู้ได้ด้วยตนเอง ซึ่งความรู้ที่ผู้เรียนได้มาไม่ จำเป็นต้องตรงกับตำรา แต่ผู้สอนจะสนับสนุนให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม จากแหล่งเรียนรู้ และ ปรับปรุงความรู้ที่ได้ให้สมบูรณ์

๕. การเรียนรู้แบบส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ มีลักษณะเด่นดังนี้

- ๕.๑ ผู้เรียนมีความคิดที่อิสระ
- ๕.๒ ไม่มีรูปแบบตายตัว
- ๕.๓ ใช้ได้ทุกโอกาสทุกเวลา
- ๕.๔ ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง
- ๕.๕ มีการบูรณาการในตัวเอง
- ๕.๖ มีความยืดหยุ่นคล่องตัวสูง
- ๕.๗ เปิดทางเลือกให้ผู้เรียนหาคำตอบที่หลากหลาย
- ๕.๘ ชื่อรูปแบบมีนัยเชิงบวก ทำท่าย กระตือรือร้น
- ๕.๙ ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ในการคิดที่สันติสุข
- ๕.๑๐ ผู้เรียนสร้างชิ้นงานผลงานสิ่งประดิษฐ์แปลกใหม่ที่เป็นรูปธรรม
- ๕.๑๑ เชื่อมโยงความคิดที่เป็นระบบอย่างมีขั้นตอนจากง่ายไปยากและใกล้ตัวไปไกล
- ๕.๑๒ นำไปจัดการเรียนรู้ได้กับทุกกลุ่มสาระและสามารถเชื่อมโยงได้กับรูปแบบการ

เรียนรู้อื่นๆ

๖. การจัดการเรียนรู้แบบสร้างองค์ความรู้ มีลักษณะเด่นดังนี้

การจัดการเรียนรู้แบบสร้างองค์ความรู้มีลักษณะเด่นคือ การให้ความสำคัญของ กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนและความสำคัญของความรู้ ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นผู้แสดง ความรู้ สร้างความรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนสังเกตสิ่งที่ตนอยากรู้ แล้วค้นคว้าแสวงหาความรู้เพิ่ม เชื่อมโยงกับความรู้เดิม ประสบการณ์เดิม ผสมกับความรู้ใหม่ จนสร้างสรรค์เกิดเป็นองค์ความรู้ใหม่ กล่าวโดยสรุปเป็นการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง ค้นหาความรู้ด้วยตัวเอง จนค้นพบความรู้ และรู้จักสิ่งที่ค้นพบ เรียนรู้วิเคราะห์ต่อจนรู้จริง รู้ลึกซึ้งว่าสิ่งนั้นคืออะไรมีความสำคัญมากน้อยเพียงไร

การเรียนรู้แบบนี้ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถในการคิด พร้อมทั้งฝึกทักษะทางสังคมที่ดี ได้ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน

๗. การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน มีลักษณะเด่นดังนี้

การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เริ่มต้นจากปัญหาที่เกิดขึ้นโดยสร้างความรู้จากกระบวนการทำงานกลุ่ม เพื่อแก้ปัญหาหรือสถานการณ์เกี่ยวกับชีวิตประจำวัน และมีความสำคัญต่อผู้เรียน ตัวปัญหาจะเป็นตัวตั้งต้นของกระบวนการเรียนรู้และเป็นตัวกระตุ้นการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาด้วยเหตุผลและการสืบค้นหาข้อมูลเพื่อเข้าใจกลไกของตัวปัญหาของตัวปัญหา รวมทั้งวิธีการแก้ปัญหา การเรียนรู้แบบนี้ มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนในด้านทักษะและกระบวนการเรียนรู้ และพัฒนาผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้โดยการขึ้นำตนเอง ซึ่งผู้เรียนจะได้ฝึกฝนการสร้างองค์ความรู้โดยผ่านกระบวนการคิดด้วยการแก้ปัญหาอย่างมีความหมายต่อผู้เรียน

๘. การจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการแก้ปัญหา มีลักษณะเด่นดังนี้

การจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการแก้ปัญหา มีลักษณะเด่นคือผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติกิจกรรม มีชิ้นงานที่เป็นรูปธรรม ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สอนและเพื่อน ได้พัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหา และตระหนักรู้ในปัญหาที่อาจเกิดขึ้น สามารถใช้ทักษะการคิดแก้ปัญหาที่พบ การจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการแก้ปัญหามีความสำคัญต่อการเรียนรู้เป็นอย่างมาก เพราะเป็นการเรียนรู้จากปัญหาของชีวิตและมีความหมายต่อผู้เรียน ผู้เรียนได้ฝึกคิดด้วยตนเอง จากสถานการณ์หรือปัญหาที่น่าสนใจท้าทายให้คิดกระบวนการเรียนรู้ช่วยพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียนอย่างเป็นลำดับขั้นตอน โดยผ่านการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบตามกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ การจัดการเรียนรู้ใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น บทบาทสมมติ โครงการสืบสวน สอบสวน การศึกษานอกสถานที่ การเรียนรู้รูปแบบนี้จะกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนให้ตั้งใจเรียนมากขึ้น พร้อมกับการเห็นประโยชน์ของการเรียนรู้ สร้างนิสัยใฝ่รู้รักการค้นคว้าหาความรู้และฝึกนิสัยให้เป็นคนมีเหตุผล และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

๙. การจัดการเรียนรู้แบบพัฒนากระบวนการคิดด้วยการใช้คำถามหมวกความคิด ๖ ใบ มีลักษณะเด่นดังนี้

การจัดการเรียนรู้ด้วยการใช้คำถาม เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาการคิดของผู้เรียนให้มีความสามารถด้านทักษะการคิดอย่างเป็นระบบ จุดเน้นคือการกระตุ้นผู้เรียนให้สามารถคิดและตั้งคำถามกระตุ้นให้เกิดความสนใจใฝ่รู้ และคิดหาคำตอบที่ถูกต้อง คำถามมีส่วนสำคัญที่จะจุดประกายให้ผู้เรียนฉกคิด เกิดข้อสงสัย ใคร่รู้เพื่อแสวงหาคำตอบ และความรู้ต่อไปอย่างไม่สิ้นสุด การใช้คำถามจึงเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดเป็น คิดได้ การใช้คำถามเพื่อให้เกิดกระบวนการคิดมีหลากหลาย ในที่นี้จะนำเสนอการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบพัฒนากระบวนการคิดด้วยการใช้คำถามหมวกความคิด ๖ ใบ (Six Thinking Hats)

ลักษณะเด่นของการใช้คำถามหมวกความคิด ๖ ใบ คือ การใช้ “สีหมวก” ได้แก่ หมวกสีขาว หมวกสีแดง หมวกสีเหลือง หมวกสีดำ หมวกสีเขียว และหมวกสีฟ้า เป็นกรอบแนวทางในการตั้งคำถามเพื่อค้นหาคำตอบ ผู้เรียนสามารถค้นหาคำตอบจากเรื่องใดเรื่องหนึ่งได้อย่างรอบด้าน และได้แสดงบทบาทการคิดในแง่มุมมองตามสีของหมวก สีของหมวกแต่ละใบจะมีความหมายที่บอกให้ทราบว่า

ผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนคิดไปทางใด ซึ่งเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยเพิ่มพูนทักษะการคิดของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สำหรับรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน เป็นการจัดการเรียนรู้ที่สามารถบูรณาการได้จากการจัดการเรียนรู้ ๕ รูปแบบข้างต้น ได้แก่ ๑) การจัดการเรียนรู้แบบประสบการณ์ และที่เน้นการปฏิบัติ ๒) การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ๓) การจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการแก้ปัญหา ๔) การเรียนรู้แบบส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ และ ๕) การจัดการเรียนรู้แบบสร้างองค์ความรู้ โดยแนวทางในการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานจะได้นำเสนอในประเด็นต่อไป

๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน

๒.๔.๑ ความหมายของการจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน

การจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐานนั้น มีผู้เรียกแตกต่างกันไป เช่น การสอนแบบเน้นการวิจัย การเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการวิจัย การสอนแบบวิจัยการเรียนการสอน ที่มีการวิจัยเป็นฐาน และการจัดการเรียนรู้แบบใช้การวิจัยเป็นฐาน เป็นต้น เสาวนีย์ กานต์เดชารักษ์^{๓๑)} ได้ให้ความหมายของการ สอนแบบเน้นการวิจัยว่าเป็นการนำแนวคิดการวิจัยมาเป็นพื้นฐาน ในการเรียนการสอน และผสมผสานวิธีสอนแบบต่างๆ เพื่อช่วยให้ ผู้เรียนศึกษา ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง จากตำราเอกสารสื่อ ต่างๆ คำบอกเล่าของอาจารย์ รวมทั้งจากผลการวิจัยต่างๆ ตลอด จนทำรายงานหรือทำวิจัยได้ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ^{๓๒)} ได้ให้คำนิยามของวิธีการจัดการเรียนรู้ที่มีการวิจัยเป็นฐาน ไว้ว่า เป็นการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ (Research for Learning Development) ซึ่งเป็นการบูรณาการการจัดการเรียนการสอนโดย ใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้

จรัส สุวรรณเวลา^{๓๓)} อธิการบดีของ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้กล่าวไว้ในหนังสือชื่อ ‘การศึกษาที่มีการวิจัยเป็นฐาน’ ว่าการวิจัยนั้นเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่สามารถ สร้างคุณลักษณะหลายอย่าง ที่การศึกษาต้องการได้ การวิจัย สามารถปรับเปลี่ยนบุคคลให้ตั้งอยู่บนฐานข้อมูลและเหตุผล มี วิจารณ์ญาณ วิเคราะห์ สังเคราะห์ สร้างสรรค์และเกิดนวัตกรรม ได้ ขั้นตอนของการวิจัยไม่ จะเป็นการเข้าถึงความรู้ การประเมิน ความเชื่อถือได้ของความรู้ การตีค่า ความอิสระทางความคิด และ เป็นตัวของตัวเองย่อมนำมาใช้เป็นเครื่องมือของการเรียนรู้ได้ทั้งสั้น สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และ ทศนีย์ บุญเดิม^{๓๔)} ได้ให้ความ หมายถึงเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบใช้การวิจัยเป็นฐานไว้ว่า เป็นการสอนเนื้อหาวิชา เรื่องราว กระบวนการ ทักษะและอื่นๆ โดยใช้รูปแบบการสอนชนิดที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เนื้อหาหรือ สิ่งต่างๆ ที่ต้องการสอนนั้นโดยอาศัยพื้นฐานกระบวนการวิจัย ซึ่งคล้ายคลึงกับ

^{๓๑)} เสาวนีย์ กานต์เดชารักษ์, “การพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้นวิจัยทางการศึกษา พยาบาล”, วิทยานิพนธ์ดุสิตวิทยานิพนธ์, (บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย), ๒๕๓๙.

^{๓๒)} วิชาการ, กรม, การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ตามหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๔๕).

^{๓๓)} จรัส สุวรรณเวลา, การศึกษาที่มีวิจัยเป็นฐาน พิมพ์ครั้งที่ ๑, (กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๕).

^{๓๔)} อ่างแล้ว, สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และทศนีย์บุญเดิม, “การสอนแบบ Research-Based Learning”, ใน แบบแผนและเครื่องมือ วิจัยทางการศึกษา, หน้า ๔๘๓-๕๐๕.

ความหมายของการสอนที่เน้นกระบวนการวิจัย (Research-based Instruction) ที่ อาชัญญา รัตนอุบล^{๓๕} ได้ให้ความหมายว่า เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สนับสนุนให้ นักเรียนใช้การวิจัยเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ในเรื่องที่ตนสนใจ หรือต้องการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นภายใต้ขอบเขตเนื้อหาที่เรียน โดยมุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกการคิดและจัดการหาเหตุผลในการตอบปัญหาตามโจทย์ที่นักเรียนตั้งไว้โดยการผสมผสานองค์ความรู้แบบสหวิทยาการและศึกษาจากสถานการณ์จริง นอกจากนี้ อมรวิรัช นาครทรรพ^{๓๖} ได้ให้ความหมายของการสอนแบบวิจัยไว้ว่าเป็นกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียน เรียนรู้จากการศึกษาค้นคว้าและค้นพบข้อเท็จจริงต่างๆ ในเรื่องที่ศึกษาด้วยตนเองโดยอาศัยกระบวนการวิจัยอย่างเป็นระบบเป็นเครื่องมือสำคัญ คำอธิบายนี้จึงสอดคล้องกับความหมายของการจัดการเรียนรู้โดยเน้นกระบวนการวิจัยหรือใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่ง ของกระบวนการเรียนรู้ของทศนา แคมมณี^{๓๗} ที่ได้นิยามไว้ว่า เป็นการจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการแสวงหาความรู้ใหม่หรือคำตอบที่เชื่อถือได้โดยใช้กระบวนการสืบสอบในศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษาวิจัยในการดำเนินการสืบค้น พิสูจน์ทดสอบ เก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล

จากคำนิยามข้างต้น การจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน (Research-based Learning หรือ RBL) จึงหมายถึง การนำกระบวนการวิจัยหรือผลการวิจัยมาเป็นพื้นฐานในการจัดการเรียนรู้หรือนำเอากระบวนการวิจัยมาเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้เพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะกระบวนการวิจัยและการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองโดยผู้สอนหรือครูใช้วิธีการสอนที่หลากหลายอันนำไปสู่การสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ลักษณะของการจัดการศึกษาแบบ RBL มีดังนี้ คือ หลักการที่ ๑ แนวคิดพื้นฐาน เปลี่ยนแนวคิดจาก “เรียนรู้โดยการฟัง/ตอบให้ถูก” เป็น “การถาม/หาคำตอบเอง” หลักการที่ ๒ เป้าหมาย เปลี่ยนเป้า หมายจาก “การเรียนรู้โดยการจำ/ทำ/ใช้” เป็น “การคิด/ค้น/แสวงหา” หลักการที่ ๓ วิธีสอน เปลี่ยนวิธีสอนจาก “การเรียนรู้โดยการบรรยาย” เป็น “การให้คำปรึกษา” หลักการที่ ๔ บทบาทผู้สอน เปลี่ยนบทบาทผู้สอนจาก “การเป็นผู้ปฏิบัติเอง” เป็น “การจัดการ ให้ผู้เรียน”^{๓๘}

^{๓๕} อาชัญญา รัตนอุบล, “กระบวนการฝึกอบรมสำหรับการศึกษานอกระบบโรงเรียน”, (กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาการศึกษาออกโรงเรียน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๗).

^{๓๖} อมรวิรัช นาครทรรพ, “เรียนรู้คู่วิจัย: กรณีการสอนด้วย กระบวนการวิจัยภาคสนามวิชาการศึกษากับสังคม คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,” ใน การเรียนการสอนที่มีการวิจัยเป็นฐาน, (กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๗): หน้า ๓๘-๕๘.

^{๓๗} ทศนา แคมมณี, การจัดการเรียนรู้โดยผู้เรียนใช้การวิจัย เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้, (กรุงเทพมหานคร: สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา, ๒๕๔๘).

^{๓๘} ไพฑูรย์ สินลารัตน์, “หลักการสอนแบบเน้นการวิจัย (Research-Based Teaching) ในระดับอุดมศึกษา,” ใน การเรียนการสอนที่มีการวิจัยเป็นฐาน, (กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๗), หน้า ๑-๗.

๒.๔.๒ รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบใช้การวิจัยเป็นฐาน

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และทัศนีย์ บุญเติม^{๓๙} ได้เสนอรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐานไว้ ๔ รูปแบบ ดังนี้

๑. การจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการวิจัย คือ การให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติทำวิจัยในระดับต่างๆ เช่น การทำการทดลองในห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ การศึกษารายกรณี (Case Study) การทำโครงการ การทำวิจัยเอกสาร การทำวิจัยฉบับจุ๋ (Baby Research) การทำวิทยานิพนธ์ เป็นต้น

๒. การสอนโดยให้ผู้เรียนร่วมทำโครงการวิจัยกับอาจารย์ หรือเป็นผู้ช่วยในโครงการวิจัย (Under Study Concept) ในกรณีนี้ ผู้สอนต้องเตรียมโครงการวิจัยไว้รองรับเพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสได้ทำวิจัย เช่น ร่วมเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล อย่างไรก็ตาม วิธีนี้จะมีข้อเสียที่ผู้เรียนไม่ได้เรียนรู้กระบวนการทำวิจัยครบถ้วนทุกขั้นตอน

๓. การสอนโดยให้ผู้เรียนศึกษางานวิจัย เพื่อเรียนรู้องค์ความรู้ หลักการและทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัยเรื่องนั้นๆ วิธีการตั้งโจทย์ปัญหา วิธีการแก้ปัญหา ผลการวิจัยและการนำผลการวิจัยไปใช้และศึกษาต่อไป ทำให้ผู้เรียนเข้าใจกระบวนการทำวิจัยมากขึ้น

๔. การสอนโดยใช้ผลการวิจัยประกอบการสอน เป็นการให้ผู้เรียนได้รับรู้ว่า ทฤษฎีข้อความรู้ใหม่ๆ ในศาสตร์ของตนในปัจจุบันเป็นอย่างไร นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างศรัทธาต่อผู้สอนรวมทั้งทำให้ผู้สอนไม่เกิดความเบื่อหน่ายที่ต้องสอนเนื้อหาเดิมๆ ทุกปี

ทิศนา ขัมมณี^{๔๐} ได้กล่าวถึงแนวทางในการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการวิจัยว่ากระบวนการวิจัยคือวิธี วิจัยเพื่อให้ได้มาซึ่งผลการวิจัย และผลการวิจัยก็คือผลที่ได้มาจากการดำเนินงาน ดังนั้น แนวทางในการใช้การวิจัยในการเรียนการสอนจึงประกอบด้วยการใช้ผลการวิจัยและใช้กระบวนการวิจัยในการเรียนการสอน การจัดการศึกษาแบบ RBL นั้นมีรูปแบบการจัดการศึกษาดังนี้

๑. RBL ที่ใช้ผลการวิจัยเป็นสาระการเรียนการสอน ประกอบด้วย การเรียนรู้ผลการวิจัย/ใช้ผลการวิจัยประกอบการสอน การเรียนรู้จากการศึกษางานวิจัย/การสังเคราะห์งานวิจัย

๒. RBL ที่ใช้กระบวนการวิจัยเป็นกระบวนการเรียนการสอน ประกอบด้วย การเรียนรู้วิชาวิจัย/วิธีทำวิจัย การเรียนรู้จากการทำวิจัย/รายงานเชิงวิจัย การเรียนรู้จากการทำวิจัย/ร่วมทำโครงการ วิจัย การเรียนรู้จากการทำวิจัย/วิจัยขนาดเล็ก และการเรียนรู้จาก การทำวิจัย/วิทยานิพนธ์

อย่างไรก็ตามพบว่ารูปแบบที่มีผู้นำมาใช้ในกระบวนการเรียนการสอนกันอย่างแพร่หลายในสถานศึกษาต่างๆ ได้แก่ การนำผลการวิจัยมาใช้สนับสนุนเนื้อหาวิชาและการใช้กระบวนการวิจัยเป็นกระบวนการเรียนการสอน ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้จะได้ออกแบบโดยใช้ผลการวิจัยในระยะที่ ๑-๒ มาใช้สนับสนุนเนื้อหาวิชา และใช้กระบวนการวิจัยมาเป็นกระบวนการสอนขั้นของการทดลอง (ระยะที่ ๓ ของโครงการวิจัย)

^{๓๙} อ้างแล้ว, สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และทัศนีย์ บุญเติม, “การสอนแบบ Research-Based Learning”, ในแบบแผนและเครื่องมือ วิจัยทางการศึกษา, หน้า ๔๘๓-๕๐๕.

^{๔๐} อ้างแล้ว, ทิศนา ขัมมณี, การจัดการเรียนรู้โดยผู้เรียนใช้การวิจัย เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้.

๒.๔.๓ ตัวอย่างการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ผลการวิจัยประกอบการสอน

เสาวภา วิชาติ^{๔๑} ได้ดำเนินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการนำผลการวิจัยมาพัฒนาความรู้ของด้วยการใช้ผลการวิจัยเป็นสาระการเรียนการสอนในรายวิชาภาษาอังกฤษ ๒๑๑ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาสาระของการใช้ กลยุทธ์ในการอ่านภาษาอังกฤษจากผลงานวิจัย ซึ่งผู้เขียนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้คือ

(๑) ผู้สอนรวบรวมบทความคัดย่อ ผลงานวิจัยเกี่ยวกับกลยุทธ์ ต่างๆ ที่ใช้ในการอ่านภาษาอังกฤษ โดยผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียน เกิดความสนใจใฝ่รู้ เกิดข้อสงสัย อยากรู้ อยากแสวงหาคำตอบ ของข้อสงสัย อีกทั้งแนะนำวิธีการอ่านผลงานวิจัย

(๒) ผู้สอนให้ผู้เรียนค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลยุทธ์ ทางการอ่านเพิ่มเติม โดยผู้สอนได้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับแหล่ง ข้อมูล และงานวิจัยที่ผู้เรียนจะต้องสืบค้นเพื่อการศึกษาหาความรู้

(๓) ผู้สอนมอบหมายให้ผู้เรียนศึกษารายงานวิจัยต่างๆ และสรุปความรู้เพื่อนำมาอภิปรายร่วมกัน โดยเน้นการนำเสนอ สาระของงานวิจัยอย่างเชื่อมโยงกับสาระที่กำลังเรียนรู้ เช่น การนำกลยุทธ์การอ่านมาใช้ขณะที่อ่านเพื่อพัฒนาทักษะด้านการสรุป ใจความสำคัญ หรือพัฒนาทักษะการอ่านเร็ว เป็นต้น หลังจากนั้นมอบหมายให้ผู้เรียนทำการประเมินใน ๒ ประเด็น คือ ๑) ประเมินการแสวงหาแหล่งความรู้ต่างๆ และ ๒) ประเมินการเรียนรู้ของตนเองเกี่ยวกับผลการวิจัย

๒.๔.๔ ประโยชน์จากการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การวิจัยเป็นฐาน

เนื่องจากการวิจัยเป็นกระบวนการในการแสวงหาความรู้ หรือข้อเท็จจริงโดยมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอน เมื่อนำไปใช้ในระดับมหาวิทยาลัยจึงเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างอิสระ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของปรีญันท์ สิทธิจินดา^{๔๒} ที่กล่าวไว้ว่าการเรียนแบบใช้วิจัยเป็นฐานนี้ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจวิชาที่เรียนมากขึ้น ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชานั้นสูงขึ้น เพราะเป็นการเรียนที่ไม่น่าเบื่อ ไม่จำเจ สนุกสนาน ได้เผยแพร่ภาพของตนเอง แต่ที่สำคัญกว่านั้นคือเป็นการเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพ เปลี่ยนมุมมอง/ทัศนะของบุคคลให้คิดเป็น มีคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งแตกต่างจากการเรียนแบบอื่นๆ การเรียนแบบนี้นำไปสู่การเปลี่ยนแปลง สรุปได้ว่า เปลี่ยนรูปแบบจาก Teaching-Based เป็น Learning- Based เปลี่ยนลักษณะการเรียนจาก Passive เป็น Active เปลี่ยนจากวิชาเป็นปัญญา นักศึกษาได้เรียนรู้ (Learning) มากกว่าการรู้ (Knowing) ได้เปลี่ยนแปลงตัวนักศึกษาโดยใช้งานวิจัยเป็นวิถีของการเรียนรู้

อรุณ จันทวานิช^{๔๓} ได้สรุปประโยชน์ของการ จัดการเรียนการสอนที่มีการวิจัยเป็นฐาน ไว้ดังนี้

๑. ประโยชน์ต่อผู้เรียน โดยผู้เรียนได้รับการพัฒนาการ เกิดทักษะการใช้การวิจัยในการแสวงหาความรู้ เรียนรู้ทฤษฎี แนวคิด หลักการและข้อค้นพบที่มีความหมายมีความเที่ยงตรง รู้จัก

^{๔๑} เสาวภา วิชาติ, “การศึกษาในกระบวนทัศน์ใหม่: การเรียนโดยใช้การวิจัยเป็นฐาน, (Executive Journal: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, ๒๕๕๔), หน้า ๒๖-๓๐.

^{๔๒} ปรีญันท์ สิทธิจินดา, “ปรับการเรียนเปลี่ยนการสอนด้วยวิจัยนอกชั้นเรียน”, ออนไลน์: สืบค้นเมื่อ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๕๒, จาก <http://www.node.rbru.ac.th/article/article31.pdf>.

^{๔๓} อรุณ จันทวานิช, การเรียนการสอนโดยผู้เรียนใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้, (กรุงเทพมหานคร: ศุภสมาคมพรวี, ๒๕๔๘), หน้า ๘-๑๐.

วิเคราะห์ปัญหา การวางแผนการแก้ปัญหาหรือการพัฒนา เก็บรวบรวมข้อมูล สรุปผลนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ นอกจากนี้ ผู้เรียนมีโอกาสดำเนินการพัฒนาทักษะการคิด (Thinking Skills) ทักษะการแก้ปัญหา (Problem Solving and Resolution Skills) ทักษะ การบริหารจัดการเวลา (Time Management Skills) ทักษะการสื่อสาร (Communication Skills) ทักษะประมวลผล (Computer Skills) และทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Life Long Learning Skills)

๒. ประโยชน์ต่อครู ทำให้ครูมีการวางแผนทำงานในหน้าที่ ของตนอย่างเป็นระบบ ได้แก่ วางแผนการสอน ออกแบบกิจกรรม โดยให้ผู้เรียนใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน ประเมินผลการทำงานเป็นระยะโดยมีเป้า หมายชัดเจนว่าจะทำอะไรเมื่อไร เพราะอะไร และทำให้ทราบผล การกระทำว่าบรรลุเป้าหมายได้อย่างไร

๓. ประโยชน์ต่อวงการการศึกษา ซึ่งผลของการจัดการเรียนการสอนที่มีการวิจัยเป็นฐาน สามารถนำมาเป็นข้อมูลในการแลกเปลี่ยน การเรียนรู้ของครู เกี่ยวกับวิธีการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนา ผู้เรียนที่ครูแต่ละคน ซึ่งครูแต่ละคนสามารถจะประยุกต์และนำไปใช้ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูอย่างต่อเนื่อง

สรุปได้ว่าการเรียนการสอนโดยใช้การวิจัยเป็นฐานช่วยให้ผู้เรียนได้รู้จักวิธีการแสวงหาความรู้ จนกระทั่งสามารถนำไปใช้ใน การค้นคว้าหาความรู้ที่มีอยู่รอบตัวและเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา หรือ เรียกว่าเป็นการศึกษาตลอดชีวิต ผู้เรียนจึงต้องเรียนรู้ที่จะแสวงหา ความรู้ได้ด้วยวิธีการของตนเอง การเรียนรู้ที่ตัวเนื้อหาแต่อย่าง เดียวจึงไม่ใช่เป้าหมายสำคัญของการเรียนการสอนในยุคปฏิรูป การศึกษาอีกต่อไป

๒.๔.๕ กรณีศึกษาแนวการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้วิจัยเป็นฐานของมหาวิทยาลัยขอนแก่น

กรอบแนวคิดการจัดการเรียนการสอน โดยใช้วิจัยเป็นฐานสู่การเป็นมหาวิทยาลัยแห่งการวิจัยของมหาวิทยาลัยขอนแก่น (Teaching & Research Nexus, Khon Kaen University) มีฐานคิดสำคัญเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิจัยเป็นฐาน โดยอยู่บนฐานคิดของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ผลการวิจัย รวมทั้งกระบวนการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการจัดกระบวนการเรียนการสอน และนำไปสู่การเกิดองค์ความรู้ของผู้เรียนตามความมุ่งหมายของรายวิชาและหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิจัยเป็นฐาน จึงเกี่ยวข้องกับการวิจัยใน ๒ ลักษณะ คือ ๑) การใช้ผลของการวิจัยเป็นเนื้อหาที่สอน และ ๒) การใช้กระบวนการวิจัยเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนได้เรียนรู้และสืบเสาะหาความรู้ได้ด้วยตนเอง จนเกิดองค์ความรู้ในเรื่องที่สนใจใคร่ศึกษา

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นการวิจัยเป็นฐาน จึงถือเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาคุณภาพบัณฑิตให้บรรลุตามกรอบมาตรฐานการเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษา ได้แก่ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ความรู้ ทักษะทางปัญญา ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ สอดคล้องกับแนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รวมทั้งเป็นการบ่มเพาะบัณฑิตที่พึงประสงค์และเป็นฐานสำคัญของการเป็นมหาวิทยาลัยแห่งการวิจัยชั้นนำในระดับชาติและสากลของมหาวิทยาลัยขอนแก่น

จึงเป็นเรื่องที่ทุกคณะวิชาควรเล็งเห็นถึงความสำคัญและกำหนดให้แนวนโยบายในการขับเคลื่อนให้เกิดขึ้นตั้งแต่ในระดับรายวิชาจนถึงระดับหลักสูตร รวมถึงการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ที่ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิจัยเป็นฐานให้เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่เป้าหมายของการผลิตบัณฑิตที่เป็นผลผลิตจากมหาวิทยาลัยแห่งการวิจัยอย่างมีคุณภาพและเป็นที่ยอมรับของสังคมโลก ทั้งยังเป็นการเตรียมทรัพยากรบุคคลของชาติให้สามารถก้าวเข้าสู่การเป็นพลโลก ที่มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดแก้ปัญหา และมีทักษะการใช้ชีวิตภายใต้สังคมแห่งฐานการวิจัย

การวิจัยและการสร้างสรรค์งานจากกระบวนการวิจัย ถือเป็นรากฐานสำหรับการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยที่มุ่งเน้นการวิจัยแบบเข้มข้น ซึ่งการจะสร้างสรรค์งานวิจัยคุณภาพให้เกิดขึ้นได้ต้องส่งเสริมให้วัฒนธรรมของการวิจัยเกิดขึ้นที่รากฐาน ซึ่งได้แก่นักศึกษา อันจะเป็นผลผลิตทางปัญญาของมหาวิทยาลัย ดังนั้น เป้าประสงค์ของการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิจัยเป็นฐาน คือ การที่มหาวิทยาลัยดำเนินการขับเคลื่อนงานวิชาการในเชิงบวก เพื่อพัฒนานักศึกษาให้สามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของความสามารถทางปัญญา การลงมือปฏิบัติจริงเข้ากับกระบวนการวิจัย ผ่านการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาต่างๆของหลักสูตร จนเกิดเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการเรียนรู้ของนักศึกษา การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาต่างๆ ของหลักสูตร จนเกิดเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการเรียนรู้ของนักศึกษาในการพัฒนาการเรียนการสอนโดยใช้วิจัยเป็นฐานสู่การเป็นมหาวิทยาลัยแห่งการวิจัยของมหาวิทยาลัยขอนแก่นภายใต้แนวคิดเชิงระบบ สามารถแสดงถึงองค์ประกอบสำคัญเพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดในการดำเนินงานในทุกภาคส่วน ดังนี้

๑. องค์ประกอบด้านปัจจัยป้อน

ปัจจัยป้อนสำคัญของระบบการพัฒนาการเรียนการสอนโดยใช้วิจัยเป็นฐานสู่การเป็นมหาวิทยาลัยแห่งการวิจัยของมหาวิทยาลัยขอนแก่น ประกอบด้วย นักศึกษาระดับปริญญาตรีและระดับบัณฑิตศึกษา ครอบคลุมศาสตร์สำคัญ ๓ กลุ่ม คือ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี วิทยาศาสตร์สุขภาพ และมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ รวมทั้งแหล่งทรัพยากรสำคัญที่ต้องมีความพร้อมก่อนขับเคลื่อนสู่องค์ประกอบด้านกระบวนการของระบบ ซึ่งได้แก่ ๑) หลักสูตรที่ต้องได้รับการวางแผนจากผู้รับผิดชอบหลักสูตรร่วมกันเกี่ยวกับการบูรณาการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิจัยเป็นฐานในระดับหลักสูตร ๒) งบประมาณ เพื่อใช้ในการส่งเสริมและสนับสนุนนวัตกรรมจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิจัยเป็นฐาน ทั้งในแง่พัฒนาสื่อการเรียนรู้ เครื่องมือหรืออุปกรณ์การวิจัย เป็นต้น ๓) เทคโนโลยี ที่เอื้อต่อการสนับสนุนการเรียนรู้ของนักศึกษา และการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิจัยเป็นฐานของผู้สอน ๔) บุคลากร ที่ต้องได้รับการเตรียมความพร้อม การสร้างความตระหนัก การพัฒนาองค์ความรู้และทักษะด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิจัยเป็นฐาน ๕) เวลา ทั้งในด้านที่ใช้เพื่อการวางแผน และการดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิจัยเป็นฐาน

๒. องค์ประกอบด้านกระบวนการของระบบ

กระบวนการสำคัญของระบบพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิจัยเป็นฐานสู่การเป็นมหาวิทยาลัยแห่งการวิจัยของมหาวิทยาลัยขอนแก่น ประกอบด้วยกระบวนการสำคัญ ๓ กระบวนการ ที่ขับเคลื่อนไปพร้อมกัน ดังนี้

(๑) Learning Information: ผู้สอนต้องวิเคราะห์จากหลักสูตรเพื่อนำไปสู่การกำหนดข้อมูลหรือแนวคิดทั้งที่มาจากแหล่งปฐมภูมิหรือทุติยภูมิ ควบคู่กับการวิเคราะห์ถึงแหล่งประสบการณ์การเรียนรู้ของข้อมูลหรือแนวคิดต่างๆ ทั้งที่เป็นสื่อประสบการณ์ทางตรงและทางอ้อม พร้อมทั้งระบุถึงวิธีการเข้าถึงแหล่งประสบการณ์ดังกล่าวที่หลากหลาย ทั้งที่อยู่ในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียนหรือในระบบออนไลน์

(๒) Learning Experience: การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เชื่อมโยงการจัดการเรียนการสอนและการวิจัยให้ประสบความสำเร็จ มีกลวิธีการสอนที่ใช้เป็นแนวทางสำคัญจากระบบพื้นฐานและสู่ระดับที่เข้มข้นมากขึ้น ดังนี้

๒.๑ ใช้การวิจัยของตนเองในการออกแบบและการจัดการเรียนการสอน

๒.๑.๑ นำการวิจัยที่กำลังดำเนินการอยู่แล้วเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตร โดยกำหนดให้เป็นส่วนหนึ่งของวัตถุประสงค์ของรายวิชาต่างๆ ในหลักสูตร

๒.๑.๒ อ้างอิงถึงประสบการณ์เดิมของผู้สอนในการรับมือกับปัญหาที่ “เกิดขึ้นจริง” ในงานวิจัยของผู้สอนเพื่อฉายภาพตัวอย่างให้นักศึกษาได้เข้าถึงกรอบแนวคิดและทฤษฎี

๒.๑.๓ แสดงให้เห็นถึงคุณค่าของการปฏิบัติและจริยธรรมการวิจัยในสาขาของตนเอง โดยมีคณาจารย์ร่วมกับนักศึกษาระดับระดับบัณฑิตศึกษาอภิปรายเกี่ยวกับโครงการวิจัยในปัจจุบันที่ดำเนินการอยู่

๒.๒ บรรจุงานวิจัยล่าสุดที่อยู่ในสาขาวิชาไว้ในจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน โดยแสดงให้เห็นถึงพัฒนาการของงานวิจัยดังกล่าว

๒.๒.๑ การอภิปรายภายในขอบเขตของผลการวิจัยล่าสุด โดยอ้างอิงถึงทฤษฎีที่มีการหักล้างในอดีต และการโต้แย้งกันอย่างกว้างขวางในปัจจุบัน

๒.๒.๒ แสดงให้เห็นถึงธรรมชาติของความรู้ที่มีอายุเพียงสั้นๆ สามารถขับเคลื่อนและพัฒนาต่อไปได้ด้วยมิติเชิงประวัติศาสตร์ เพื่อแสดงให้เห็นว่านโยบายและการปฏิบัติในปัจจุบันมีการพัฒนามาจากการปฏิบัติในอดีต

๒.๓ การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ตามแบบการวิจัยร่วมสมัย

๒.๓.๑ ให้ผู้เรียนสำรวจปัญหาการวิจัยที่ทันสมัยหรือแนะนำแนวทางการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในยุคปัจจุบันภายใต้ความรู้พื้นฐานของศาสตร์สาขานั้นๆ รวมถึงการให้ผู้เรียนได้ร่วมกิจกรรมที่มีความหลากหลาย เช่น ๑) ตรวจสอบการรายงานผลการวิจัยภายใต้คำถามการวิจัยของงานวิจัยที่เกิดขึ้นในปัจจุบันของสาขาวิชาโดยเปรียบเทียบกับรายงานการวิจัยผ่านสื่อต่างๆ ที่ศึกษาผลการวิจัยดังกล่าวกับรายงานผลการวิจัยที่นำเสนออย่างเป็นทางการ ๒) วิเคราะห์ระเบียบวิธีวิจัยและข้อโต้แย้งที่นำเสนอในบทความวารสารที่แสดงผลของการวิจัยล่าสุด และ ๓) ทบทวนรายงานผลการวิจัยโครงการย่อยๆ เพื่อนำไปสู่ข้อสรุปเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของความรู้ รวมถึงประเด็นข้อคำถามต่างๆ ที่จะเกิดจากข้อสรุปของผลการวิจัยดังกล่าว

๒.๔ สอนวิธีการ เทคนิค และทักษะการวิจัย ไว้อย่างชัดเจนในหลักสูตร

๒.๔.๑ พัฒนาความเข้าใจของนักศึกษาในเรื่องระเบียบวิธีวิจัยในระหว่างการสอนในห้องเรียน

๒.๔.๒ ออกแบบหลักสูตรที่มีการบรรจุวิธีการทำวิจัยที่เปิดโอกาสในการนำทักษะการวิจัยไปใช้กับปัญหาการวิจัยได้จริง

๒.๔.๓ ออกแบบการประเมินผลงานภายในวิชา โดยเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ร่วมเรียนรู้ถึงความแตกต่างและความหลากหลายของวิธีการและทักษะเกี่ยวข้องกับประเด็นสำคัญของการวิจัย

๒.๕ สร้างกิจกรรมการวิจัยขนาดย่อมไว้ในกิจกรรมการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี

๒.๕.๑ ให้นักศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัยจากโครงการที่มีอยู่จริง

๒.๕.๒ ให้คำถามการวิจัยแก่นักศึกษาเพื่อนำไปสู่การทบทวนงานวิจัย เลือกวิธีการทำงานวิจัย รวบรวมข้อมูล เขียนผลการวิจัยและข้อสรุป

๒.๕.๓ เสนอหรือปรับปรุงรายวิชา ที่เน้นโครงการที่ให้นักศึกษาได้ใช้ทักษะการวิจัยและความรู้ด้านระเบียบแบบแผนจากภาคการศึกษาก่อนหน้านี้ไว้ในหลักสูตร

๒.๖ ให้นักศึกษามีส่วนร่วมในโครงการวิจัย

๒.๖.๑ ให้นักศึกษารับผิดชอบโครงการวิจัยย่อย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของโครงการใหญ่

๒.๖.๒ จัดให้นักศึกษาทำหน้าที่ผู้ช่วยวิจัย สำหรับการวิจัยของนักศึกษาในระดับที่สูงกว่า เช่น การให้นักศึกษาระดับปริญญาตรี เป็นผู้ช่วยวิจัยให้กับโครงการวิจัยของนักศึกษาระดับปริญญาโทหรือเอก รวมทั้งบุคลากรและคณาจารย์ในคณะ

๒.๖.๓ จัดการศึกษาดูงานในมหาวิทยาลัยที่เป็นศูนย์การวิจัย

๒.๗ ส่งเสริมให้นักศึกษารู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมการวิจัยของสาขาวิชา

๒.๗.๑ ในระดับปริญญาตรีอาจมีการแจ้งเกี่ยวกับงานวิจัยที่บุคลากรในสาขาวิชาให้ความสนใจและจุดแข็งของบุคลากรเกี่ยวกับการวิจัยในสาขาวิชาที่นักศึกษากำลังศึกษาอยู่

๒.๗.๒ สอบถามเพื่อนร่วมงานในสาขาวิชาเกี่ยวกับงานวิจัยที่แต่ละคนสนใจและประสบความสำเร็จ หากเป็นไปได้เชิญบุคลากรในสาขาวิชาเข้าร่วมพูดคุยกับนักศึกษาเกี่ยวกับการทำงานวิจัย

๒.๗.๓ ส่งเสริมให้นักศึกษาระดับปริญญาตรีและปริญญาโทเข้าร่วมสัมมนาการวิจัย โดยการเชิญนักวิชาการ แจกเอกสารการประชุม และให้ผู้เรียนจัดการประชุมเชิงวิชาการ

๒.๘ บูรณาการคุณค่าของการเป็นนักวิจัยไว้ในกิจกรรมการเรียนการสอน

ส่งเสริมให้นักศึกษาเข้าใจและเห็นคุณค่าของการเป็นนักวิจัย เช่นการมีความเป็นกลาง เคารพในหลักฐาน เคารพความคิดเห็นของผู้อื่น มีความอดทนต่อความคลุมเครือ และเข้มงวดต่อการคิดวิเคราะห์ โดยเป็นต้นแบบที่แสดงถึงคุณค่าของการเป็นนักวิจัยที่ดีในชั้นเรียน พูดคุยเกี่ยวกับกระบวนการที่นักวิจัยได้นำมาใช้ ก่อนที่จะตีพิมพ์ผลงาน รวมถึงจำนวนครั้งที่มีการแก้ไขอย่างนับไม่ถ้วน รวมทั้งการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้นักศึกษา พัฒนาค่านิยมที่ดีของการเป็นนักวิจัย เช่น การให้ศึกษาบทความวิจัยที่มีการนำเสนอข้อโต้แย้งของฝ่ายตรงข้ามในหัวข้อเดียวกัน จากนั้นให้

นักศึกษาวิเคราะห์ความถูกต้องและหาข้อสรุป และสะท้อนคิด (Reflect) ซึ่งเป็นกระบวนการสะท้อนผลการเรียนของนักศึกษาที่มีหลากหลายและให้นักศึกษามีส่วนร่วมที่จะประเมินตนเองและประเมินร่วมกับผู้อื่นที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่ตนได้เรียนรู้และวิธีการเรียนรู้ ว่าเกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามที่ระบุไว้ในวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอนหรือไม่

๓. องค์ประกอบด้านผลผลิตและผลลัพธ์ของระบบ

ในการเป็นมหาวิทยาลัยแห่งการวิจัยของมหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่ต้องจัดหลักสูตรการเรียนการสอนเพื่อพัฒนานักศึกษาในทุกระดับการศึกษาให้ได้คุณภาพตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอุดมศึกษา ๕ ด้าน คือ คุณธรรม ความรู้ และทักษะทางปัญญา ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และความรับผิดชอบ ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีแล้ว แต่การเป็นผู้นำของการเป็นมหาวิทยาลัยแห่งการวิจัยทั้งในระดับประเทศและนานาชาติ มหาวิทยาลัยขอนแก่นต้องพัฒนาคุณภาพบัณฑิตให้มีความโดดเด่นและเป็นที่ยอมรับในฐานะของการเป็นมหาวิทยาลัยแห่งการวิจัย ดังนั้น แล้วองค์ประกอบด้านผลผลิตและผลลัพธ์ของระบบการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิจัยเป็นฐาน สู่การเป็นมหาวิทยาลัยแห่งการวิจัยของมหาวิทยาลัยขอนแก่น จึงได้กำหนดผลผลิตและผลลัพธ์อันเกิดจากการกำหนดปัจจัยป้อน ผ่านกระบวนการของระบบ ดังนี้

ผลผลิตของระบบ ได้แก่ คุณประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับนักศึกษาในฐานะที่เป็นผลผลิตจากระบบการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิจัยเป็นฐาน ประกอบด้วย ๑) นักศึกษามีความเข้าใจองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาที่เรียนและอาชีพรวมทั้งวิธีการวิจัยความท้าทายในการค้นคว้าที่ทันสมัยและเข้าใจปัญหาการวิจัยอย่างถ่องแท้ ๒) สร้างความสามารถทางปัญญาของผู้เรียน และช่วยเพิ่มทักษะในการทำงานและการเรียนรู้ตลอดชีวิต ๓) พัฒนาคุณภาพของผู้เรียนในการทำวิจัยและการแสวงหาความรู้ และ ๔) กระตุ้นให้มีส่วนร่วมละพัฒนาความสามารถของผู้เรียนในการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ผลลัพธ์ของระบบ ได้แก่ บัณฑิตที่มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของบัณฑิตที่แสดงถึงศักยภาพที่โดดเด่นและเทียบเท่ากับบัณฑิตจากสถาบันการศึกษาชั้นนำจากนานาประเทศ ดังนี้

๑) ยอดเยี่ยมด้านวิชาการ คือ มีความซื่อสัตย์ทางปัญญาและจริยธรรมในการศึกษา มีความรู้เชิงลึกในศาสตร์ของตน ประสบความสำเร็จในระดับสูงในการเรียน การวิจัยทั่วไป การแก้ปัญหา และการสื่อสาร เป็นนักคิดที่มีวิจารณ์ญาณและความคิดสร้างสรรค์ สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้อย่างต่อเนื่อง และสามารถปรับวิธีการเรียนรู้ได้อย่างหลากหลาย ทั้งทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

๒) มีความรู้ในสาขาวิชา คือ ตรวจสอบเชิงวิเคราะห์ สังเคราะห์และประเมินความรู้ในหลากหลายแขนง เพิ่มทักษะการคิดวิเคราะห์ผ่านประสบการณ์การเรียนรู้ในวิชาที่มีความหลากหลาย มีความสามารถในการมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ในการเรียนรู้ร่วมกันและเผชิญกับปัญหาที่ไม่คุ้นเคย และมีความยืดหยุ่นและสามารถปรับทักษะสำหรับการจ้างงานที่หลากหลาย

๓) เป็นผู้นำชุมชน คือ เริ่มต้นและดำเนินการเปลี่ยนแปลงที่สร้างสรรค์ในชุมชนทั้งวิชาชีพและสถานที่ทำงาน มีมนุษยสัมพันธ์และทักษะการตัดสินใจที่ดีเยี่ยมรวมถึงตระหนักในจุดแข็งและข้อจำกัดส่วนบุคคล เป็นที่ปรึกษาของผู้เรียนรุ่นใหม่ และมีส่วนร่วมในการอภิปรายในที่สาธารณะและตระหนักถึงความต้องการของชุมชน

๔) ปรับตัวให้เข้ากับ ความหลากหลายทางวัฒนธรรม คือ เห็นคุณค่าของวัฒนธรรมที่แตกต่างเป็นพลเมืองดี เสียสละเพื่อชุมชนที่อาศัยอยู่ มีความเข้าใจเกี่ยวกับความหลากหลายทางสังคมและวัฒนธรรมในชุมชน และมีความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมและค่านิยมของท้องถิ่น

๕) เป็นประชากรโลกที่มีความกระตือรือร้น คือ ยอมรับในความรับผิดชอบต่อสังคมและหน้าที่พลเมือง ได้รับการสนับสนุนในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน และมีความเข้าใจอย่างกว้างขวางเกี่ยวกับโลกเพื่อสิทธิมนุษยชน ความเสมอภาคและจริยธรรม

๔. องค์ประกอบด้านกลไกการควบคุมของระบบ

ในการขับเคลื่อนระบบการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิจัยเป็นฐาน สู่การเป็นมหาวิทยาลัยแห่งการวิจัยของมหาวิทยาลัยขอนแก่น ต้องอาศัยกลไกการควบคุมของระบบสำคัญอีก ๒ ส่วน คือ ๑) การจัดสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ แหล่งการเรียนรู้ และระบบเทคโนโลยีที่ต้องมีคุณภาพสูง เพื่อรองรับต่อการจัดหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนที่ใช้วิจัยเป็นฐาน การเตรียมวัสดุอุปกรณ์ ครุภัณฑ์ทางการวิจัย การจัดหาและเตรียมแหล่งเรียนรู้ รวมถึงระบบเทคโนโลยีให้พร้อมกับการสอนของอาจารย์และการเรียนรู้ของนักศึกษาที่ทุกคนสามารถเข้าถึงได้ทุกที่ทุกเวลา ๒) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และระบบที่ปรึกษา ที่ทุกคณะต้องมีกลไกเชิงยุทธศาสตร์ของการให้บุคลากรได้รับการพัฒนาความรู้ความเข้าใจของการจัดการเรียนการสอนที่ใช้วิจัยเป็นฐาน สู่การเป็นมหาวิทยาลัยแห่งการวิจัยในระดับผู้นำของประเทศและนานาชาติรวมถึงระบบที่ปรึกษาที่ต้องสร้างทีมงานที่ปรึกษาให้มีความเข้มแข็ง รอบรู้ มีประสบการณ์ อุทิศตนเสียสละ เป็นที่ยอมรับและสามารถเป็นที่ปรึกษาให้กับเพื่อนบุคลากรได้

จากองค์ประกอบทั้งหมดของระบบการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิจัยเป็นฐาน สู่การเป็นมหาวิทยาลัยแห่งการวิจัยของมหาวิทยาลัยขอนแก่น ถือเป็นแนวทางสำคัญที่ทุกคณะวิชาควรให้ความสำคัญและนำไปสู่การประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทในแต่ละคณะ เพื่อไปสู่เป้าหมายร่วมกันของการเป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำแห่งการวิจัยของประเทศและเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติต่อไป

สำหรับในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียนได้ประยุกต์กระบวนการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานมาเป็นขั้นตอนของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการวิจัยในการแสวงหาคำตอบได้ด้วยตนเองและเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนได้แสดงศักยภาพในตนเองออกมาผ่านกระบวนการเรียนรู้ โดยจะมีการออกแบบด้วยการใช้ผลการวิจัยในระยะที่ ๑-๒ มาสนับสนุนเนื้อหาวิชา

การจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐานนั้น มีผู้เรียกแตกต่างกัน เช่น การสอนแบบการเน้นการวิจัย การเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการวิจัย การสอนแบบวิจัย การเรียนการสอนที่มีการวิจัยเป็นฐาน และการจัดการเรียนรู้แบบใช้การวิจัยเป็นฐาน เป็นต้น การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน เป็นการแสวงหาความรู้อย่างเป็นระบบระเบียบเพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้ ให้ได้มาซึ่งความรู้ หรือข้อค้นพบใหม่ หรือ การพัฒนาให้ผู้เรียนมีความใฝ่รู้ใฝ่เรียน สามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ดังที่ปรากฏในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ในหมวด ๔ มาตรา ๒๔ (๕) ว่า “ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวก

สะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ วิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้”

การเรียนรู้ที่ใช้การวิจัยเป็นฐานถือว่า เป็นการปฏิรูปการศึกษานั้นเอง ดังนั้นกระบวนการวิจัยไม่ได้เกี่ยวข้องกับเฉพาะกับอาจารย์ผู้สอนเท่านั้น แต่ผู้เรียนก็ต้องเกี่ยวข้องด้วย ผู้เรียนในยุคปฏิรูปการศึกษาควรมีทักษะกระบวนการเรียนรู้ที่เป็นระบบและยั่งยืน สามารถนำเอากระบวนการวิจัยไปพัฒนาการเรียนรู้ของตนเอง การจัดการเรียนรู้แบบใช้การวิจัยเป็นฐาน เป็นการสอนแบบเน้นการวิจัย การเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการวิจัย การสอนแบบวิจัย และการเรียนการสอนที่มีการวิจัยเป็นฐาน

การนำกระบวนการวิจัยหรือผลการวิจัยมาเป็นพื้นฐานในการจัดการเรียนรู้หรือนำเอากระบวนการวิจัยมาเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะกระบวนการวิจัยและกระบวนการวิจัยและการศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเอง โดยผู้สอนหรือครูใช้วิธีการสอนที่หลากหลายอันนำไปสู่การสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ลักษณะของการจัดการศึกษาแบบการใช้วิจัยเป็นฐาน ประกอบด้วย ๑) เปลี่ยนแนวคิดพื้นฐานจาก เรียนรู้โดยการฟังและตอบให้ถูก ให้เป็น การถามหรือการหาคำตอบเอง ๒) เปลี่ยนเป้าหมายจากการเรียนรู้โดยการจำ การทำ และการใช้ ให้เป็น การคิด การค้น และการแสวงหา ๓) เปลี่ยนวิธีสอน จากการเรียนรู้โดยการบรรยาย ให้เป็น การให้คำปรึกษา และ ๔) เปลี่ยนบทบาทผู้สอนจากการเป็นผู้ปฏิบัติเอง ให้เป็นการจัดการให้ผู้เรียน^{๔๔}

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และทัศนีย์ บุญเติม^{๔๕} ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบใช้การวิจัยเป็นฐานไว้ว่า เป็นการสอนเนื้อหาวิชา เรื่องราวกระบวนการทักษะและอื่นๆ โดยใช้รูปแบบการสอนชนิดที่ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เนื้อหาหรือสิ่งต่างๆ ที่ต้องการสอนนั้นโดยอาศัยพื้นฐานกระบวนการวิจัย ซึ่งคล้ายคลึงกับความหมายของการสอนที่เน้นกระบวนการวิจัย (Research-Based Instruction) ดังที่ อาชัญญา รัตนอุบล^{๔๖} ได้ให้ความหมายว่า หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สนับสนุนให้นักเรียนใช้การวิจัยเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ในเรื่องที่ตนสนใจ หรือต้องการแก้ไข ปัญหาที่เกิดขึ้นภายใต้ขอบเขตเนื้อหาที่เรียน โดยมุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกการคิด และจัดการหาเหตุผลในการตอบปัญหาตามโจทย์ที่นักเรียนตั้งไว้ โดยผสมผสานองค์ความรู้แบบสหวิทยาการและการศึกษาจากสถานการณ์จริงหรือใช้การวิจัยเป็นส่วน หนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ของ ทิศนา ขัมมณี^{๔๗} ที่ได้นิยามไว้ว่า เป็นการจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการแสวงหาความรู้ใหม่หรือคำตอบที่เชื่อถือได้โดยใช้กระบวนการสืบสอบในศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับ

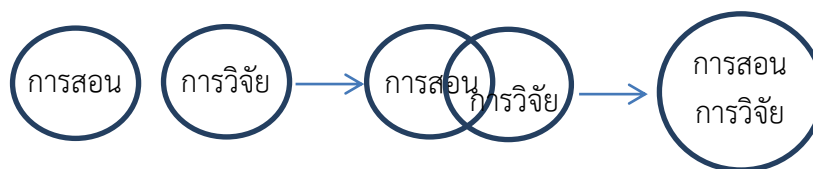
^{๔๔} อ่างแล้ว, ไพฑูรย์ สีนลรัตน์, การเรียนการสอนที่มีการวิจัยเป็นฐาน, พิมพ์ครั้งที่ ๓, กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๗.

^{๔๕} อ่างแล้ว, สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และทัศนีย์บุญเติม, “การสอนแบบ Research-Based Learning”, ใน แบบแผนและเครื่องมือ วิจัยทางการศึกษา, หน้า ๔๘๓-๕๐๕.

^{๔๖} อ่างแล้ว, อาชัญญา รัตนอุบล, “การสอนแบบเน้นการวิจัย โดยใช้สัญญาแห่งการเรียนรู้,” ใน การเรียนการสอนที่มีการวิจัยเป็นฐาน, หน้า ๖๑-๗๙.

^{๔๗} อ่างแล้ว, ทิศนา ขัมมณี, “การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ: องค์ความรู้จากการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน”.

เรื่องที่ศึกษาวิจัยในการดำเนินการสืบค้น พิสูจน์ ทดสอบ เก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล ดังปรากฏในกรอบแนวคิดของการจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน ดังนี้

ภาพที่ ๒.๑ กรอบแนวคิดของการจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน
ที่มา: ไพฑูรย์ สินลารัตน์. การเรียนการสอนที่มีการวิจัยเป็นฐาน. พิมพ์ครั้งที่ ๓.
กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๗.^{๔๘}

การประเมินผลตามสภาพจริง (Authentic Assessment)

การประเมินสภาพจริงเป็นการประเมินจากการปฏิบัติงานหรือกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยงานหรือกิจกรรมที่มอบหมายให้ผู้ปฏิบัติ จะเป็นงานหรือสถานการณ์ที่เป็นจริง หรือใกล้เคียงกับชีวิตจริง จึงเป็นงานที่มีสถานการณ์ซับซ้อนและเป็นองค์รวมมากกว่างานปฏิบัติในกิจกรรมการเรียนรู้ทั่วไป

แนวคิดและหลักการของการประเมินผลตามสภาพจริง ประกอบด้วย ๑) ไม่เน้นการประเมินทักษะพื้นฐานแต่นเน้นการประเมินทักษะการคิดที่ซับซ้อนในการทำงาน ความร่วมมือในการแก้ปัญหา และการประเมินตนเองทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน ๒) เป็นการวัดและประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียน ๓) เป็นการสะท้อนให้เห็นการสังเกตสภาพงานปัจจุบันของผู้เรียนและสิ่งที่ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง ๔) เป็นการให้ความสำคัญกับงานที่เป็นจริงโดยพิจารณาจากงานหลายๆ ชิ้น ๕) ผู้ประเมินควรมีหลายคน มีการประชุมกันเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับตัวผู้เรียน ๖) การประเมินต้องดำเนินการไปพร้อมกับการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ๗) นำการประเมินตนเองมาใช้เป็นส่วนหนึ่งของการประเมินตามสภาพที่แท้จริง และ ๘) ควรมีการประเมินทั้งการประเมินที่เน้นการปฏิบัติจริง และการประเมินจากแฟ้มสะสมงาน

ลักษณะสำคัญของการวัดและการประเมินผลจากสภาพจริง

๑. ใช่วิธีการประเมินกระบวนการคิดที่ซับซ้อน ความสามารถในการปฏิบัติงาน ศักยภาพของผู้เรียนมากกว่าที่จะประเมินว่าผู้เรียนสามารถจดจำความรู้อะไรได้บ้าง

๒. เป็นการประเมินความสามารถของผู้เรียน เพื่อวินิจฉัยผู้เรียนในส่วนที่ควรส่งเสริม และ ส่วนที่ควรแก้ไขปรับปรุง เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาอย่างเต็มศักยภาพตามความสามารถ ความสนใจและความต้องการของแต่ละบุคคล

๓. เป็นการประเมินที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมประเมินผลงานของทั้งตนเอง และ ของเพื่อนร่วมห้อง เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักตัวเอง เชื่อมั่นตนเอง และสามารถพัฒนาข้อมูลได้

^{๔๘} อ่างแล้ว, ไพฑูรย์ สินลารัตน์, การเรียนการสอนที่มีการวิจัยเป็นฐาน.

๔. ข้อมูลที่ประเมินได้จะต้องสะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการจัดการเรียนรู้และการวางแผนการจัดการเรียนรู้ ว่าสามารถตอบสนองความสามารถ ความสนใจ และความต้องการของผู้เรียนแต่ละบุคคลได้หรือไม่

๕. ประเมินความสามารถของผู้เรียนในการถ่ายโอนการเรียนรู้ไปสู่ชีวิตจริงได้

๖. ประเมินด้านต่างๆ ด้วยวิธีที่หลากหลายในสถานการณ์ต่างๆ อย่างต่อเนื่อง

เทคนิคและวิธีการที่ใช้ในการประเมินตามสภาพจริง

การประเมินตามสภาพจริงเป็นการกระทำ การแสดงออกหลายๆ ด้านของผู้เรียนตามสภาพความเป็นจริงทั้งในและนอกห้องเรียน มีวิธีการประเมินโดยสังเขป ดังนี้

๑. การสังเกต เป็นวิธีการที่ตามากวิธีหนึ่งในการเก็บข้อมูลพฤติกรรมด้านการใช้ ความคิด การปฏิบัติงาน และโดยเฉพาะด้านอารมณ์ ความรู้สึก และลักษณะนิสัยสามารถทำได้ ทุกเวลา ทุกสถานที่ทั้งในห้องเรียน นอกห้องเรียน หรือในสถานการณ์อื่นนอกสถานศึกษา เครื่องมืออื่นๆ ที่ใช้ประกอบการสังเกต ได้แก่ แบบตรวจสอบรายการ แบบมาตราส่วนประมาณค่า แบบบันทึกกระบวน สละสม เป็นต้น

๒. การสัมภาษณ์ เป็นอีกวิธีหนึ่งที่ใช้เก็บข้อมูลพฤติกรรมด้านต่างๆ ได้ดี เช่น ความคิด (สติปัญญา) ความรู้สึก กระบวนการขั้นตอนในการทำงาน วิธีแก้ปัญหา อาจใช้ประกอบการสังเกตเพื่อให้ได้ข้อมูลที่แม่นยำมากขึ้น

๓. การตรวจงาน เป็นการวัดและประเมินผลที่เน้นการนำผลการประเมินไปใช้ทันที ใน ๒ ลักษณะ คือ เพื่อการช่วยเหลือผู้เรียนและเพื่อปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ของผู้สอน จึงเป็นการประเมินที่ควรดำเนินการตลอดเวลา

๔. การรายงานตนเอง เป็นการให้ผู้เรียนเขียนบรรยายหรือตอบคำถามสั้นๆ หรือ ตอบแบบสอบถามที่ผู้สอนสร้างขึ้น เพื่อสะท้อนถึงการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งความรู้ ความเข้าใจ วิธีคิด วิธีทำงานความพอใจในผลงาน ความต้องการพัฒนาตนเองให้ดียิ่งขึ้น

๕. การใช้บันทึกจากผู้ที่เกี่ยวข้อง เป็นการรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับตัวผู้เรียนผลงานผู้เรียน โดยเฉพาะความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียนจากแหล่งต่างๆ เช่น จากเพื่อนผู้สอน-โดยประชุมแลกเปลี่ยนข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนรู้ของผู้เรียน

๖. การใช้ข้อสอบแบบเน้นการปฏิบัติจริง ในกรณีที่ผู้สอนต้องการใช้แบบทดสอบ ข้อสอบเสนอแนะให้ใช้แบบทดสอบภาคปฏิบัติที่เน้นการปฏิบัติจริง

กล่าวโดยสรุป วิธีการให้คะแนนตามแนวประเมินตามสภาพจริง เน้นที่การให้ข้อมูลที่ สามารถบ่งชี้ถึงความสำเร็จหรือความรอบรู้ของผู้เรียนว่ามีลักษณะอย่างไรและความสำเร็จหรือความรอบรู้ในระดับที่แตกต่างกันนั้น มีลักษณะแตกต่างกันอย่างไร ไม่ใช่ให้ความหมายเพียงแค่การได้/ตก หรือ ผ่าน/ไม่ผ่าน หรือระดับของการผ่านเท่านั้น นอกจากนี้การนำผลประเมินไปใช้ประโยชน์ด้านการตัดสินใจตัดสินผลการเรียนก็มีความสำคัญเป็นอันดับรองจากการนำไปใช้เพื่อพัฒนาผู้เรียนและตัวผู้สอน

๒.๕ วัฒนธรรมทางศาสนาในประเทศไทยและเมียนมาร์

ในประเทศเมียนมาร์ เป็นประเทศที่มีความคล้ายคลึงและความแตกต่างระหว่างประเทศไทย มีภูมิศาสตร์ตั้งอยู่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีประเพณีและวัฒนธรรมต่าง ๆ ทั้งที่คล้ายคลึงและแตกต่างกันเป็นผลมาจากปัจจัยทางภูมิศาสตร์ รากฐานทางวัฒนธรรมและการนับถือศาสนา ซึ่งจะสรุปให้เห็นเป็นภาพรวมได้ ดังนี้

๑. พระพุทธศาสนา ศาสนาสำคัญที่เผยแผ่เข้ามาและได้รับการยอมรับนับถือจากชนชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้แก่ พระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นศาสนาที่ผู้คนส่วนใหญ่ในประเทศไทย เมียนมาร์ ล้วนนับถือ ดังนั้น ประเพณี พิธีกรรมทางศาสนา ลัทธิความเชื่อต่าง ๆ ของเมียนมาร์ ก็จะคล้ายคลึงกับคนไทย เช่น การทำบุญตักบาตร การสวดมนตร์ไหว้พระ การให้ความเคารพพระสงฆ์ การนิยมนำบุตรหลานเข้ารับการอุปสมบท เป็นต้น

๒. ประเพณีและพิธีกรรมทางศาสนา ชาติที่นับถือพระพุทธศาสนา ประเพณี พิธีกรรมต่าง ๆ จะคล้ายคลึงกัน เช่น การทำบุญเลี้ยงพระ การเวียนเทียนเนื่องในวันสำคัญทางศาสนา ประเพณีเข้าพรรษา เป็นต้น ส่วนประเพณีอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับศาสนา เช่น เมียนมาร์ ก็จะมีประเพณีหลายอย่างคล้ายคลึงกับไทย เช่น ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีลอยกระทง เพียงแต่รายละเอียดของการจัดพิธีจะแตกต่างกันออกไป

โดยสรุปวัฒนธรรม เป็นสิ่งดีงามที่บรรพบุรุษของเราได้สั่งสมและสืบทอดต่อกันมาจนเป็นเอกลักษณ์จะมีวัฒนธรรมบางส่วนที่คล้ายคลึงกันหรือมีมิติความเชื่อและประเพณีที่เหมือนหรือพระพุทธศาสนา เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดประเพณีที่คล้ายคลึงกัน ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าวัฒนธรรมนอกจากจะเป็นสิ่งที่สร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ความเป็นเอกลักษณ์แล้ว วัฒนธรรมยังทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีผ่านมิติวัฒนธรรมทางศาสนา ซึ่งสามารถจำแนกได้ ดังนี้

๑) **แบบแผนในการปฏิบัติตน (จารีต-ธรรมวินัย)** หมายถึง รูปแบบการปฏิบัติในฐานะพระภิกษุ หรือชาวพุทธที่ต้องยึดหลักการคำสอนในทางพระพุทธศาสนา ดังที่ปรากฏแนวคิดทางพระพุทธศาสนาที่ว่า “ธรรมวินัยจะเป็นศาสดาแทนเรา”^{๔๔} ซึ่งหมายถึงหลักการอันเนื่องด้วยพระธรรมวินัยจะเป็นเครื่องมือ หรือกลไกในการปกครองรักษาของพระภิกษุ สามเณร แม่ชี หรือชาวพุทธ ที่มาจากประเทศต่าง ๆ ทั้งไทย เมียนมาร์ โดยแยกเป็น ๒ ส่วน คือ ส่วนที่เป็นหลักการ หรือพระธรรมวินัยที่พระภิกษุ หรือชาวพุทธในแต่ละประเทศจะต้องถือปฏิบัติ ทั้งในส่วนของเถรวาท ที่นับถือในประเทศไทย เมียนมาร์ ที่นับถือโดยส่วนใหญ่ในประเทศเวียดนาม โดยเทียบเคียงกันได้ในส่วนของวัตรปฏิบัติที่จะต้องปฏิบัติร่วมตามกรอบของศีล วินัย และวัตรปฏิบัติอันสัมพันธ์กับพระธรรมวินัย เช่น อาจารย์ที่เนื่องด้วยพระธรรมวินัย คำสอน หรือวัตรแห่งครูอาจารย์ที่เป็นต้นสาย เป็นต้น

๒) **หลักปฏิบัติในการอยู่ร่วมกัน (มารยาทชาวพุทธ)** หมายถึง รูปแบบการปฏิบัติตนอันสัมพันธ์กับความเชื่อ จารีตดั้งเดิม ซึ่งมีแบบแผนมาจากจารีตดั้งเดิม หรือแบบปฏิบัติที่เคยกระทำมาอันมีส่วนต่อจากพระพุทธศาสนา แบบแผนการแต่งกาย สีของผ้า วัตรปฏิบัติเกี่ยวกับการกินอยู่ขบฉันในแต่ละช่วงเวลา อาทิ มหายานจากประเทศเวียดนาม จะฉันอาหารที่ปราศจากเนื้อสัตว์ รวมไปถึงการใช้ผ้าสีที่แตกต่างกันในของพระในแต่ละประเทศ แต่ละนิกาย การโกนคิ้วไม่โกนคิ้ว ซึ่งความ

^{๔๔} ที่มา (ไทย) ๑๐/๒๑๖/๑๖๔.

เหมือนและความต่างในกรณีของธรรมเนียมปฏิบัติ จารัต ประเพณีอันเนื่องด้วยศาสนา นัยหนึ่งคือการเรียนรู้ร่วม นัยหนึ่งคือความขัดกัน หรือไปกระทั่งการกำหนดท่าทีต่อการแสดงออกในวัตรปฏิบัติเหล่านั้น เป็นต้น ดังปรากฏ ในงานวิจัยของ อภิญา เงินดี ที่ศึกษาเกี่ยวกับ “การศึกษาความเชื่อ ประเพณี และพิธีกรรมของพระพุทธศาสนาในฐานะทุนทางสังคม-วัฒนธรรม เพื่อการพัฒนาชุมชนชายแดนไทย-พม่า สองฝั่งแม่น้ำเมย”^{๕๐} รวมทั้งในงานวิจัยของ พระศรีวิสุทธิคุณ และคณะ เรื่อง “พระพุทธศาสนาในประเทศกัมพูชา : ประวัติศาสตร์วัฒนธรรมและความสัมพันธ์ทางสังคม”^{๕๑} ที่ได้ศึกษาวิจัยเพื่อนำเสนอมิติทางวัฒนธรรมทางศาสนาของชาวพุทธในประเทศอาเซียน

๓) การนับถือนิกายทางพุทธศาสนา (วัตรปฏิบัติที่แตกต่างกัน) หมายถึง วัตรปฏิบัติที่เนื่องด้วยนิกายทางศาสนาจะแตกต่างกันผ่านรูปแบบ วิธีการปฏิบัติ อันสัมพันธ์กับการแต่งกาย ระหวางมหายานของเวียดนาม เกรวาทในแบบไทย เมียนมาร์ ความต่างนิกายในเกรวาทจะมีผลต่อการแต่งกาย การครองจีวร การขบฉัน การสวดมนต์ การใช้ศาสนาที่แตกต่างกันในการสวดมนต์ ทำวัตร หรือการขบฉันร่วมกัน ซึ่งวัตรปฏิบัติเหล่านี้เนื่องด้วยนิกายทางศาสนาอันสัมพันธ์กับการแสดงออกและการใช้ชีวิตร่วมกันจากวัตร ธรรมเนียม และวิถีปฏิบัติที่เกิดขึ้น อันสัมพันธ์กับนิกาย ความเป็นชาติพันธุ์ หรือความแตกต่างของชาติพันธุ์ในพม่ากับการนับถือพุทธศาสนา เกรวาท อาทิ กลุ่มชาติพันธุ์มอญ ไทยใหญ่ เมียนมาร์ กระเหรี่ยง หรือกลุ่มคนที่นับถือพุทธที่มีพื้นถิ่นในรัฐยะไข่ เป็นต้น อันมีผลต่อวัตรปฏิบัติที่เนื่องด้วยนิกายด้วยเช่นกัน ดังปรากฏในงานของ Khin Win Thanegi^{๕๒} ในเรื่อง The Influence of Theravada Buddhism on Myanmar Society เป็นต้น

วัฒนธรรมความหลากหลายระหว่างไทยพม่า จะมีลักษณะร่วมกันในหลายกรณี และในความเหมือนและความต่างเหล่านี้ได้สะท้อนให้เห็นสิ่งที่จะเป็นกลไกร่วมระหว่างกันและกัน ทำให้เกิดเป้าหมายที่สถาบันอุดมศึกษาจะต้องเข้าไปจัดการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อให้เกิดประโยชน์เป็นการเรียนรู้ร่วมในวัฒนธรรมระหว่างกันและกันด้วยเช่นกัน การเข้าไปเสริมผ่านหลักสูตร การเข้าไปจัดการหลักสูตร ส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อประโยชน์สำหรับการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม

^{๕๐} อภิญา เงินดี, “การศึกษาความเชื่อ ประเพณี และพิธีกรรมของพระพุทธศาสนาในฐานะทุนทางสังคม-วัฒนธรรม เพื่อการพัฒนาชุมชนชายแดนไทย-พม่า สองฝั่งแม่น้ำเมย”, วิทยานิพนธ์หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวัฒนธรรมศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม), ๒๕๕๔.

^{๕๑} พระศรีวิสุทธิคุณ และคณะ, “พระพุทธศาสนาในประเทศกัมพูชา: ประวัติศาสตร์วัฒนธรรมและความสัมพันธ์ทางสังคม”, รายงานการวิจัย, (สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๙.

^{๕๒} Khin Win Thanegi, “The Influence of Theravada Buddhism on Myanmar Society”, International Conference on “Religion, Conflict and Development,” Southeast Asian Studies, (Passau University, Germany, 25–27 June 2007).

๒.๖ แนวคิดสถาบันอุดมศึกษาในสังคมไทย

สถาบันอุดมศึกษาหรือมหาวิทยาลัยเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ผลิตกำลังคนระดับอุดมศึกษา ศาสตราจารย์พิเศษภาวิช ทองโรจน์ เลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา^{๕๓} ได้เสนอแนวคิดที่ว่า สถาบันอุดมศึกษามีภารกิจหลัก ๔ ประการ คือ การผลิตและพัฒนาากำลังคนระดับกลางและระดับสูง การวิจัยเพื่อสร้างและพัฒนาองค์ความรู้การบริการวิชาการแก่สังคมและการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เป็นแหล่ง รวมของวิทยาการหลายแขนง และเป็นศูนย์รวมของนักวิชาการที่มีความรู้ความสามารถเป็นจำนวนมาก บทบาทสำคัญยิ่งของสถาบันอุดมศึกษาจึงกล่าวได้ว่าเป็น “ตัวนำ การเปลี่ยนแปลง” (Change Agent) หรือเป็นองค์กรขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่จะต้องดำเนินการตามบทบาทและความรับผิดชอบของการเป็นสถาบันอุดมศึกษา เพื่อที่จะนำประเทศไปสู่สังคมที่พึงปรารถนาในที่สุด ตามภารกิจหลักของสถาบันอุดมศึกษาจึงทำให้สถาบันอุดมศึกษามีกิจกรรม ที่กว้างขวาง เกี่ยวข้องกับบุคลากรและงบประมาณเป็นจำนวนมาก งานอุดมศึกษามีลักษณะเฉพาะ มีความหลากหลายตามบริบทและประวัติความเป็นมาของสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่ง การบริหารสถาบันอุดมศึกษาจึงมีความแตกต่างจากการบริหารองค์กรโดยทั่วไป หรือสถานศึกษาที่จัดการในระดับอื่นแม้ว่าสถาบันอุดมศึกษาจะมีความหลากหลายตามวัตถุประสงค์ของการก่อตั้ง พัฒนาการหรือบทบาทหน้าที่ในการมุ่งตอบสนองการพัฒนาคนของประเทศก็ตาม แต่การบริหารงานของ สถาบันอุดมศึกษาจะมีลักษณะเฉพาะที่สำคัญในประการหลักๆ ร่วมกัน ประการหลักที่สำคัญ ได้แก่ การบริหารบุคลากรที่เป็นคณาจารย์ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของคุณภาพการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ประการสำคัญรองลงมาคือ การบริหารวิชาการหรือหลักสูตรที่เป็นสิ่งสะท้อนความเชี่ยวชาญหรือเข้มแข็งของสถาบันนั้น การบริหารทรัพยากรที่สนับสนุนการเรียนการสอน การบริหารการเงิน ทรัพย์สิน บุคลากรสายสนับสนุน การบริหารงานวิจัย การบริหารงานบริการวิชาการแก่ชุมชน รวมทั้งการตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินการต่างๆ ตามภารกิจหลักของแต่ละสถาบัน ภายใต้หลักการของความมีอิสระภาพในการดำเนินการ (autonomy) และความมีเสรีภาพทางวิชาการ (academic freedom) การจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของประเทศไทยนั้นมีคณะกรรมการ การอุดมศึกษา ทำหน้าที่เสนอนโยบาย แผนพัฒนาและมาตรฐานการอุดมศึกษาที่สอดคล้องกับ แผนการศึกษา ศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมชาติการสนับสนุนทรัพยากร การติดตามตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการอุดมศึกษา โดยคำนึงถึงความเป็นอิสระและความเป็นเลิศทางวิชาการของ สถาบันระดับปริญญา ตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งและกฎหมายที่ เกี่ยวข้อง ทั้งนี้มีสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาทำหน้าที่เป็นฝ่ายปฏิบัติการให้กับคณะกรรมการการอุดมศึกษา โดยยึดหลักการกระจายอำนาจจากหน่วยงานนโยบาย คือ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ไปสู่สถาบันอุดมศึกษาในฐานะหน่วยปฏิบัติการ หลักการมีส่วนร่วมการบริหารจัดการที่ดีและหลักการตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ.๒๕๔๒ เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาในสังกัด/กำกับมีอิสระคล่องตัวในการบริหารจัดการในการดำเนินงาน โดยมีสภาสถาบันหรือสภาสถาบันอุดมศึกษาทำหน้าที่เป็นองค์กรกำกับดูแลสถาบัน (governing body) ใน

^{๕๓} ภาวิช ทองโรจน์, “สภาสถาบันอุดมศึกษากับการพัฒนาอุดมศึกษา”, ออนไลน์: สืบค้น ๓๐ เมษายน ๒๕๖๒. จาก http://www.mua.go.th/users/bhes/catalog_h/StdEdu/FormCurr/PavitSpeak.pdf.

ระดับสูงสุด ภายใต้หลักการดังกล่าว สภาสถาบันอุดมศึกษาจึงมีบทบาทที่สำคัญยิ่งทั้งสถาบันอุดมศึกษารัฐและเอกชนในฐานะที่เป็นองค์กรบริหารสูงสุดของสถาบันทำหน้าที่สรรหาและแต่งตั้งอธิการบดีเพื่อทำหน้าที่บริหารมหาวิทยาลัย กำหนดนโยบาย เห็นชอบแผนระยะยาว การเปิดดำเนินการหลักสูตร บริหารงานบุคคล งบประมาณ จัดหาและบริหารทรัพยากร เพื่อให้สามารถดำเนินการตามนโยบายที่กำหนด ติดตามประเมินผลการดำเนินการ และตรวจสอบการบริหารงานของมหาวิทยาลัยและอธิการบดี

กฎหมายหลักที่เกี่ยวกับสถาบันอุดมศึกษาได้กำหนดให้สถาบันอุดมศึกษามีความ เป็นอิสระ (autonomy) เพิ่มขึ้นอย่างชัดเจนทั้งในด้านวิชาการ การบริหารงานบุคคล การพิจารณา กำหนดบุคคลเข้าสู่ตำแหน่งวิชาการ สภาสถาบันอุดมศึกษามีอำนาจและหน้าที่ชัดเจนมาก และต้องใช้อำนาจและหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายด้วยความรับผิดชอบเต็มที่ทั้งในรูปองค์คณะ (สภา สถาบันอุดมศึกษา) และในฐานะตัวบุคคล (กรรมการสภา) ดังนั้นกรรมการสภาจึงต้องมีความรู้ เกี่ยวกับอุดมศึกษาและเรื่องของสถาบันนั้นๆ ที่เข้าไปเป็นกรรมการสภาโดยเฉพาะ ทั้งนี้ต้องอยู่ในกรอบแห่งจรรยาบรรณและจริยธรรม (code of conduct) ที่ได้ประกาศให้สาธารณะรับทราบอย่างชัดเจน สภาสถาบันอุดมศึกษาไม่ใช่คณะกรรมการทางราชการโดยทั่วไป แต่กฎหมายกำหนดให้มี อำนาจและหน้าที่ชัดเจนในการกำหนดนโยบาย กฎ กติกาต่างๆ และต้องทำหน้าที่เป็นผู้รักษา ประพฤติปฏิบัติตามนโยบาย กฎ กติกานั้นด้วย ซึ่งหมายถึงนอกจากบทบาทหน้าที่ในการกำหนด นโยบายเป็นหลักแล้ว ยังมีพันธกิจทางบริหารที่รับผิดชอบเพิ่มขึ้น ในฐานะที่เป็นหน่วยบริหารที่ต้องมี Accountability และ Responsibility ขององค์กร ซึ่งสะท้อนความรับผิดชอบทั้งทางแพ่ง อาญา และทางปกครอง ดังนั้น สภาสถาบันอุดมศึกษาควรต้องมีการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ (Paradigm Shift) ของการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับอำนาจความรับผิดชอบที่กฎหมายกำหนดไว้ สถาบันอุดมศึกษาต้องมีการปรับตัวเชิงระบบ เพื่อให้มีอิสระเต็มที่ในการบริหารจัดการและวิชาการ ภายใต้กรอบนโยบายและมาตรฐานของรัฐตามเงื่อนไขและคุณลักษณะของแต่ละสถาบัน และสถาบัน ต้องมีการปรับตัวในระดับนโยบาย มาตรการ รวมถึงการกำกับดูแลในระดับมหภาคที่ต้องพัฒนา ระบบการกำกับดูแล การเปิดเผยข้อมูลข้อสนเทศ และระบบมาตรฐานกลางที่อย่างน้อยต้องประกอบด้วยมาตรฐานสถาบันและมาตรฐานหลักสูตร นอกจากนี้สถาบันต้องมีการปรับตัวเชิงโครงสร้างให้สัมพันธ์กับพันธกิจระยะยาว ต้องมีความชัดเจนว่า สถาบันจะมีพันธกิจเน้นหนักตาม ศักยภาพและความพร้อมของสถาบันในด้านใด รวมทั้งต้องมีส่วนส่งเสริมให้บุคลากรในสถาบันมีการปรับตัวให้ทันกับความรู้ในศาสตร์ชำนาญการของแต่ละคนอยู่ตลอดเวลาทั้งในด้านความรู้และงาน คำนวณวิจัย

สภาสถาบันอุดมศึกษาต้องอนุมัติและให้ความเห็นชอบหลักสูตรใน สาขาวิชาต่างๆ ก่อนการเปิดสอน ซึ่งก่อนการเปิดสอนหลักสูตรต่างๆ สภาสถาบันอุดมศึกษาควรจัด ให้มีการศึกษาความต้องการจำเป็น (Need Assessment) ความเป็นไปได้ในการเปิดหลักสูตร รวมทั้งความพร้อมด้านทรัพยากรและปัจจัยเกื้อหนุนอื่นๆ ในการผลิตบัณฑิตที่สอดคล้องกับ ความต้องการของตลาดแรงงาน สังคมและชุมชน และสอดคล้องกับนโยบายของรัฐ แผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ทั้งนี้สภาสถาบันอุดมศึกษาควรจัดให้มีคณะกรรมการกลั่นกรองระดับสาขาวิชา/คณะกรรมการวิชาการ ระดับ คณะหรือสถาบัน หรือคณะกรรมการที่มีหน้าที่พิจารณา แต่เรียกชื่อเป็นอย่างอื่นเพื่อพิจารณาเนื้อหา สารทางวิชาการ/วิชาชีพที่เหมาะสมกับ

หลักสูตรในแต่ละสาขาวิชาและระดับการศึกษา และควรกำหนดให้มีการติดตามและประเมินผลหลักสูตร เพื่อนำไปสู่การพัฒนาหลักสูตรเป็นระยะๆ ให้ทันกับความต้องการของผู้ใช้บริการ รวมทั้งกำหนดให้มีระเบียบการวัดและประเมินที่มีประสิทธิภาพเพื่อใช้ ในการเทียบโอนผลการเรียนหรือใช้ศึกษาต่อตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรของสำนักงาน คณะกรรมการการอุดมศึกษา

ในการพิจารณาอนุมัติ/เห็นชอบหลักสูตร นอกจากจะต้องพิจารณา ให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ.๒๕๔๘ ของกระทรวงศึกษาธิการแล้ว มีประเด็นที่ควรพิจารณา คือ สถานสถาบันอุดมศึกษาควรให้ความสำคัญในเรื่องของอาจารย์ประจำหลักสูตรตลอดเวลา ที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรนั้น โดยแต่ละหลักสูตรที่เปิดสอนต้องมีจำนวน อาจารย์ที่มีคุณวุฒิหรือตำแหน่งทางวิชาการและประสบการณ์ในสาขาวิชาที่เปิดสอนหรือในสาขาวิชา ที่เกี่ยวข้อง/สัมพันธ์กัน และควรสนับสนุนให้เปิดสอนหลักสูตรที่กำหนดให้ทำวิทยานิพนธ์ในระดับบัณฑิตศึกษาทุกหลักสูตร เพื่อเป็นการพัฒนาองค์ความรู้ในศาสตร์นั้น รวมทั้งเป็นการส่งเสริมและพัฒนาอาจารย์ด้วย สถานสถาบันอุดมศึกษาต้องรับผิดชอบต่อคุณภาพบัณฑิตโดยควรศึกษาความพึงพอใจและประเมินการใช้บัณฑิตจากผู้บัณฑิตหรือผู้เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงหลักสูตร

จัดให้มีระบบการประกันคุณภาพระดับหลักสูตรและระดับสถาบัน และนำ ผลการประกันคุณภาพภายในมากำหนดแผนพัฒนาหลักสูตรสถาบันอย่างต่อเนื่อง โดยสภา สถาบันอุดมศึกษาต้องมีระบบติดตามและประเมินผลการประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิภาพ

อมรวิทย์ นาครทรรพ ได้เสนอไว้ในงานวิจัยเรื่อง “ความคิดในการพัฒนาอุดมศึกษาไทยในรอบศตวรรษ”^{๕๔} อันเกิดจากการสนับสนุนของสำนักงานคณะกรรมการการ ศึกษาแห่งชาติ อันเป็นส่วนหนึ่งของชุดงานวิจัยเพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการประชุม Thai-U.S. Roundtable เพื่อความร่วมมือแลกเปลี่ยนด้านการอุดมศึกษา ซึ่งจัดขึ้นเป็นครั้งแรกในเดือน มกราคม ๒๕๔๔ ในงานวิจัยดังกล่าวจึงมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจ รวบรวม และสังเคราะห์สาระ สำคัญจากเอกสารวิชาการที่สำคัญเกี่ยวกับการอุดมศึกษาเพื่อสะท้อนให้เห็นความคิดในการพัฒนาอุดมศึกษาในรอบทศวรรษ เพื่อสะท้อนให้เห็นแนวคิดในการพัฒนาอุดมศึกษาไทยในรอบทศวรรษหรือตั้งแต่ทศวรรษ ๒๕๓๐ เป็นต้นมา เพื่อศึกษาให้เห็นความเข้าใจการจัดการการศึกษาอุดมศึกษา ระหว่างนักการศึกษาอุดมศึกษาไทยกับอเมริกัน และในขณะเดียวกันก็เพื่อเป็นแหล่งกลางในการค้นคว้าสำหรับผู้สนใจการ อุดมศึกษาทั่วไป ทั้งนี้ งานวิจัยดังกล่าวเป็น เพียงส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยพัฒนาฐานข้อมูล อุดมศึกษา ระยะที่ ๑ ซึ่งได้ทำการศึกษาเฉพาะข้อมูลของประเทศไทย และในระยะต่อไปอาจจะมีการดำเนินการวิจัยในลักษณะเดียวกันกับประเทศที่เป็นผู้นำและมีบทบาทต่อเวทีอุดมศึกษานานาชาติอาทิสหรัฐอเมริกา อังกฤษ ออสเตรเลีย เป็นต้น เพื่อวัตถุประสงค์เดียวกันนั้นคือการพัฒนาแหล่งข้อมูลอุดมศึกษาในการค้นคว้าที่จะอยู่ในความดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการการศึกษาแห่งชาติต่อไป ทั้งนี้ งานวิจัยนี้ได้ทำการคัดสรรหนังสือ งานวิจัย บทความ รายงานการสัมมนา และเอกสารเฉพาะที่สำคัญทั้งของบุคคลและหน่วยงานที่สามารถสะท้อนแนวความคิดร่วมสมัยในการพัฒนาอุดมศึกษาไทยในด้านต่างๆ

^{๕๔}อมรวิทย์ นาครทรรพ, “ความคิดในการพัฒนาอุดมศึกษาไทยในรอบทศวรรษ”, งานวิจัยในโครงการจัดประชุมโต๊ะกลมไทย-อเมริกันว่าด้วยการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ศึกษาและการปฏิรูปอุดมศึกษา สนับสนุน, (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ), ออนไลน์, สืบค้นเมื่อ ๒๐ มกราคม ๒๕๖๒, จาก <http://lms.bks.ac.th/lms/ebook/pdf/thai/pdf.pdf>

ในรอบระยะเวลาประมาณ ๑๐ ปีภายใต้กรอบประเด็นหลัก ๑๒ เรื่อง จากนั้นได้ทำการสรุปสังเคราะห์สาระสำคัญแต่ละประเด็นเพื่อจัดทำรายงานพร้อม ทั้งบรรจุเนื้อหาเข้า web site ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติในขั้นสุดท้าย กรอบประเด็นหลัก ๑๒ เรื่องนั้นประกอบด้วย ๑) วิสัยทัศน์ อุดมศึกษา ๒) การผลิตบัณฑิต ๓) กิจกรรมนักศึกษา ๔) การวิจัย ๕) การบริการวิชาการ ๖) ความร่วมมือกับภาคเอกชน ๗) เทคโนโลยีสารสนเทศในสถาบันอุดมศึกษา ๘) ความเป็นสากลของการอุดมศึกษา ๙) ระบบบริหารอุดมศึกษา ๑๐) ทรัพยากรและการเงินอุดมศึกษา ๑๑) บุคลากรอุดมศึกษา ๑๒) การประกันคุณภาพอุดมศึกษา ระบบอุดมศึกษาของเราทั้งจะถูกคาดหวังมากขึ้นๆ ทั้งจาก สังคมและจากภายในประชาคมอุดมศึกษาเอง ไม่เพียงแต่เรื่องส่งเสริมความสามารถแข่งขันของประเทศเท่านั้น อุดมศึกษาไทยยังถูกเรียกร้องอีกมากมาย ไม่ว่าจะเป็น ประสิทธิภาพภายในระบบอุดมศึกษาเองที่เฉื่อยและชินที่จะเฉื่อยเช่นนั้นอยู่ในระบบ ราชการ การศึกษามานาน ไปจนถึงการขยายโอกาสการศึกษาไปสู่เยาวชนไทยที่เข้าสู่เส้นทางอุดมศึกษาเพิ่มขึ้นตลอดเวลา แม้กระทั่งหลังจากเศรษฐกิจของเราเริ่มถดถอยลงตั้งแต่ปี ๒๕๓๙ เป็นต้นมา ความคาดหวังที่เด็กไทย คนไทย และสังคมไทยมีต่อการอุดมศึกษาไทยจะมีได้น้อยลงเลย ความเป็นเลิศเพื่อการแข่งขันและอยู่รอดของประเทศในประชาคมโลก ความทั่วถึงในโอกาสเพื่อความเสมอภาคทางสังคม และความมีประสิทธิ ภาพเพื่อการใช้ทรัพยากรของส่วนรวมอย่างคุ้มค่า

ณัฐรณนัท กานต์วิกุลธนา^{๕๕} ในงานศึกษาเรื่อง “กรอบแนวคิดความเสี่ยงเชิงกลยุทธ์กับผลสัมฤทธิ์ของสถาบันอุดมศึกษา: กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ” ที่เสนอแนวถึงความเป็นสถาบันอุดมศึกษาในราชภัฏต่าง ๆ ที่จะต้องมีการพัฒนากลยุทธ์ด้านการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษา ในบริบทของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่จะเป็นเงื่อนไขปัจจัยสำคัญในการพัฒนาการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนที่มาศึกษาในอุดมศึกษาภายใต้กรอบของการพัฒนา

ดังนั้น โดยกรอบของความเป็นมหาวิทยาลัย หรือสถาบันอุดมศึกษา สิ่งที่สำคัญและมีความจำเป็นคือการเข้าไปจัดการศึกษาหรือส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ในรูปแบบต่าง เพื่อให้ผู้เรียน หรือผู้ที่ได้เข้ารับการศึกษได้พัฒนาการศึกษาในองค์กรรวมและได้ประโยชน์จากการศึกษาอย่างแท้จริงและก่อให้เกิดการขับเคลื่อนในองค์กรรวม กระทั่งพัฒนาเป็นทรัพยากรมนุษย์และเป็นกลไกของการพัฒนาในทุก สังคม ส่วนมหาวิทยาลัยหรืออุดมศึกษาได้จัดการศึกษาเพื่อเป็นกรอบของการจัดการศึกษาทางเลือกย่อมจะเป็นประโยชน์อย่างแท้จริงต่อการจัดการศึกษาได้ด้วยเช่นกัน

^{๕๕} ณัฐรณนัท กานต์วิกุลธนา, “กรอบแนวคิดความเสี่ยงเชิงกลยุทธ์กับผลสัมฤทธิ์ของสถาบันอุดมศึกษา: กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ”, วารสารบัณฑิตวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, ปีที่ ๑๐ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม - สิงหาคม ๒๕๕๗): หน้า ๑-๑๐.

๒.๗ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัย “รูปแบบการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์ของสถาบันอุดมศึกษาในสังคมไทย” โดยแนวทางของการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม มีเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรอบการวิจัยที่สามารถ จำแนกเพื่อเป็นกรอบสนับสนุนการวิจัยได้ ดังนี้

๒.๗.๑ งานวิจัยเกี่ยวกับการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม

พรพะเยาว์ กังเม่ง และดวงทิพย์ เจริญรุักษ์ เพื่อนโซติ^{๕๖} ได้ทำวิจัยเรื่อง “ความสามารถทางการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมและการปรับตัวของนักศึกษาจีน มหาวิทยาลัยรังสิต มีวัตถุประสงค์ คือ ๑) เพื่อศึกษาถึงความสามารถทางการสื่อสารของนักศึกษาจีน มหาวิทยาลัยรังสิตภายใต้วัฒนธรรมไทย ๒) เพื่อศึกษาถึงการปรับตัวของนักศึกษาจีน มหาวิทยาลัยรังสิต ๓) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ความสามารถทางการสื่อสารภายใต้วัฒนธรรมไทยกับการปรับตัวของนักศึกษาจีน มหาวิทยาลัยรังสิต รูปแบบการวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงผสมผสาน ผลการวิจัยพบว่า ๑) แนวคิดพื้นฐานของผู้ให้ข้อมูล คือ หลีกเลี่ยงการแข่งขันทางการศึกษาที่มีสูง ภายในประเทศจีน เพิ่มโอกาสที่ดีในการทำงานในอนาคต ชื่นชอบผู้คนและวัฒนธรรมไทย เป็นพื้นฐานในการตัดสินใจเรียนในประเทศไทย ๒) ความสามารถทางการสื่อสารข้าม วัฒนธรรมของนักศึกษาจีน แบ่งออกเป็น ๒ ด้านคือ (๑) มีความสามารถในการตีความหมาย อยู่ในระดับสูง ที่ค่าเฉลี่ย ๓.๖๖ คือ สามารถตีความภาษาท่าทางของคนไทยได้ว่า ต้องการจะสื่อสารอะไร เช่น พยักหน้า การพนมมือ การโบกมือ (๒) มีความสามารถทางด้านทักษะ การฟังการพูด การอ่าน การเขียน คือความสามารถ ทางทักษะการฟังของนักศึกษาจีนอยู่ในระดับปานกลาง ที่ค่าเฉลี่ย ๓.๒๔ แต่ความสามารถทางด้านทักษะการพูด การอ่าน การเขียน มีความสามารถอยู่ที่ระดับน้อย ที่ค่าเฉลี่ย ๒.๔๖, ๒.๐๑, ๑.๗๑ ตามลำดับ ๓) การปรับตัวของนักศึกษาจีน มหาวิทยาลัยรังสิต แบ่งออกเป็น ๒ ด้านคือ (๑) การปรับตัวด้านวัฒนธรรมโดย รวมอยู่ในระดับปานกลาง ที่ค่าเฉลี่ย ๒.๗๘ คือ นักศึกษาจีนสามารถเริ่มต้น สนทนากับคน แปลกหน้าที่เป็นคนไทยได้ รองลงมาคือภาษาที่ใช้สื่อสารในชีวิตประจำวัน (๒) การปรับตัว ด้านการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ที่ค่าเฉลี่ย ๓.๑๖ คือนักศึกษาจีนมีการวางแผน การศึกษา สามารถปรับตัวเข้าร่วมกิจกรรมที่ทางมหาวิทยาลัยจัดขึ้น เช่น งานกีฬามหาวิทยาลัย กิจกรรม Freshy Day & Night ๔) แรงจูงใจและความคาดหวังของนักศึกษา จีนคือการชื่นชอบหลงใหลวัฒนธรรมไทย ต้องการได้ประสบการณ์ใหม่ คาดหวังการหลีกเลี่ยงปัญหาว่างงานในอนาคต ๕) ปัจจัยที่มีผลต่อการปรับตัว คือ การเรียนรู้และยอมรับ ถึงความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมไทยและจีน ๖) ปัญหาและอุปสรรค คือ เรื่องภาษา นักศึกษาจีนยังขาดทักษะด้านการฟังการพูด การอ่าน การเขียนภาษาไทย ๗) ความสามารถ ทางทางการสื่อสารภายใต้วัฒนธรรมไทยไม่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวของนักศึกษาจีน มหาวิทยาลัยรังสิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ คือ นักศึกษาจีนสามารถปรับตัวในสิ่งแวดล้อม สังคม วัฒนธรรมใหม่ ได้ถึงแม้จะพบปัญหาอุปสรรคเรื่องภาษา

^{๕๖} พรพะเยาว์ กังเม่ง และดวงทิพย์ เจริญรุักษ์ เพื่อนโซติ, “ความสามารถทางการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมและการปรับตัวของนักศึกษาจีน มหาวิทยาลัยรังสิต”, วารสารการเงิน การลงทุน การตลาด และการบริหารธุรกิจ, ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๑, (๒๕๕๗): หน้า ๖๓๕-๖๕๕.

ปราณีต ส่องวัฒนา ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการวิจัยทางการพยาบาลข้ามวัฒนธรรม: แนวคิดและประเด็นวิจัย^{๕๗} พบว่า แนวทางการพัฒนารูปแบบหลักสูตรเพื่อส่งเสริมสมรรถนะทางวัฒนธรรมของนักศึกษาพยาบาล ควรมีองค์ประกอบหลัก ๓ ประการเพื่อนำไปสู่ ความสำเร็จคือ ๑) ผู้สอนมีสมรรถนะทางวัฒนธรรมใน ระดับที่มีความตระหนักเป็นอย่างน้อย ๒) มีกระบวนการที่หลากหลายและสื่อในการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมที่เฉพาะ และ ๓) ผู้เรียนเป็นผู้ที่มีความสนใจในการศึกษา ชีวิตคน และต้องการการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นการสั่งสมความรู้พื้นฐานทางวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาการปฏิบัติที่จะส่งเสริมพฤติกรรมสุขภาพทางบวกของ ผู้ใช้บริการ และทำให้เกิดความไวเชิงวัฒนธรรมและการดูแลที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมผู้ให้บริการ (congruent care) จึงมีความจำเป็นทั้งผู้สอนและผู้เรียน สิ่งที่ควรเพิ่มให้กับผู้เรียน คือ สมรรถนะในการสื่อสารแบบทั่วไป (intercultural communicative competence) กับคนต่างวัฒนธรรม และสมรรถนะเฉพาะที่จะนำไป ใช้อย่างบุคคล (cultural communicative competence) ในปัจจุบันมีงานวิจัยข้ามวัฒนธรรมในลักษณะของการค้นหาวิธีการที่ใช้ในการสื่อสารในการดูแลผู้ใช้ บริการต่างวัฒนธรรมเช่น ใช้ล่ามแปล ใช้สื่อเสียงหรือภาพแทนประเด็นที่ต้องตระหนักและประเมินเกี่ยวกับการใช้ล่ามคือ การใช้ล่ามที่เป็นญาติต้องระวัง เพราะ บางคนไม่ต้องการให้ญาติรู้รายละเอียด อีกประการหนึ่ง ค่าใช้จ่ายในการใช้ล่ามค่อนข้างสูง จึงอาจมีข้อจำกัด

พัชรภรณ์ จันทโรตร และคณะ^{๕๘} ในงานวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำข้ามวัฒนธรรมของผู้บริหารโรงเรียนมาตรฐานสากล” โดยในงานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาระดับของภาวะผู้นำข้ามวัฒนธรรมของผู้บริหารโรงเรียนมาตรฐานสากล และ ๒) เพื่อประเมินความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำข้ามวัฒนธรรมของผู้บริหารโรงเรียนมาตรฐานสากล วิธีการและขั้นตอนของการดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น ๒ ระยะ ระยะแรกด้วยวิธีการเชิงปริมาณกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕ จำนวน ๓๘๐ คน ระยะที่ ๒ ด้วยวิธีการเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำข้ามวัฒนธรรมของผู้บริหารโรงเรียนมาตรฐานสากลที่มีความถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้ เป็นประโยชน์ โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องจำนวน ๕ คน ผลการวิจัยพบว่า ระดับภาวะผู้นำข้ามวัฒนธรรมของผู้บริหารโรงเรียนมาตรฐานสากล โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับจากมากไปน้อยรายองค์ประกอบดังนี้ การสื่อสาร ($\bar{X}$ = ๔.๒๔) การเอาใจใส่ ($\bar{X}$ = ๔.๒๔) การจัดการความขัดแย้ง ($\bar{X}$ = ๔.๒๒) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ($\bar{X}$ = 4.21) และ ความไว้วางใจ ($\bar{X}$ = ๔.๑๖) ตามลำดับ สำหรับรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำข้ามวัฒนธรรมของผู้บริหารโรงเรียนมาตรฐานสากล

^{๕๗} ปราณีต ส่องวัฒนา, “การวิจัยทางการพยาบาลข้ามวัฒนธรรม: แนวคิดและประเด็นวิจัย”, วารสารสภาการพยาบาล, ปีที่ ๒๙ ฉบับที่ ๔ (ตุลาคม-ธันวาคม ๒๕๕๗): ๕-๒๑.

^{๕๘} พัทธภรณ์ จันทโรตร, “รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำข้ามวัฒนธรรมของผู้บริหารโรงเรียน”, วารสารแสงอีสาน มหาวิทยาลัยมหาสารคามวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน, ปีที่ ๑๕ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม-ธันวาคม): ๑๒-๒๕.

ภาพรวม ประเมินความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และ ความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากทุกด้าน

นิชาภา จันทรเพ็ญ และวรรณิ แกมเกตุ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้และแบบวัดสมรรถนะข้ามวัฒนธรรมของครู: การทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของการวัดตามหลักของครู โดยในการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ ๑) เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้และแบบวัดสมรรถนะข้ามวัฒนธรรมของครู ๒) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลการวัดสมรรถนะข้ามวัฒนธรรมของครูที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และ ๓) เพื่อทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลการวัดสมรรถนะข้ามวัฒนธรรมของครูที่มีภูมิหลังแตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน ๗๓๒ คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และแบบวัด สมรรถนะข้ามวัฒนธรรมของครูผลการวิจัยพบว่า ๑) ตัวบ่งชี้สมรรถนะข้ามวัฒนธรรมของครูมี ๓ องค์ประกอบจำนวน ๘ ตัวบ่งชี้ได้แก่ (๑) ความตระหนักทางวัฒนธรรมประกอบด้วย ๒ ตัวบ่งชี้คือความไวทางวัฒนธรรมและการเห็นคุณค่าทางวัฒนธรรม (๒) ความรู้ความเข้าใจในวัฒนธรรม ประกอบด้วย ๒ ตัวบ่งชี้คือ ความรู้ในวัฒนธรรมเฉพาะและความรู้ในวัฒนธรรมหลากหลาย และ (๓) ทักษะส่วนบุคคล ประกอบด้วย ๔ ตัวบ่งชี้คือ การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ความสามารถในการสื่อสาร ความยืดหยุ่น และการกำกับตนเอง ผลการวิเคราะห์คุณภาพแบบวัดสมรรถนะข้ามวัฒนธรรมของครูพบว่า แบบวัดมีความตรงเชิงโครงสร้าง ความตรงเชิงเนื้อหาโดยค่าดัชนี IOC ตั้งแต่ ๐.๖-๑.๐ และแต่ละตัวบ่งชี้มีค่าความเที่ยงอยู่ในเกณฑ์ สูงโดยมีค่าตั้งแต่ ๐.๗๕๒-๐.๙๔๘ ๒) ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของโมเดลการวัดสมรรถนะข้ามวัฒนธรรมของครูพบว่า โมเดลการวัดมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์และ ๓) ผลการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลการวัดสมรรถนะข้ามวัฒนธรรมของครูระหว่างภูมิภาค พบว่า โมเดลการวัดมีความไม่แปรเปลี่ยนของ รูปแบบโมเดลแต่มีความแปรเปลี่ยนของค่าพารามิเตอร์ น้ำหนักองค์ประกอบขององค์ประกอบหลักและตัวบ่งชี้

ตติยาพร จารุมณีรัตน์^{๕๙} ได้ทำวิจัยเรื่อง ASEAN: การบูรณาการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมผ่านหลักสูตรการท่องเที่ยวในกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนศึกษาประเทศสิงคโปร์ วัตถุประสงค์ ๒ ประการ คือ เพื่อศึกษาสถานการณ์หลักสูตรการท่องเที่ยวและ/หรือการโรงแรมในประเทศสิงคโปร์ และวิเคราะห์จุดอ่อนและจุดแข็งของหลักสูตรฯ การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง งานวิจัยพบว่าภาครัฐและภาคการศึกษาในประเทศสิงคโปร์ ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยมุ่งยกระดับคุณภาพของทรัพยากรมนุษย์ รวมทั้งเร่งเตรียมความพร้อมของประชาชนสู่การเป็นประชากรโลก (Global Citizen) งานวิจัยพบว่า หลักสูตรฯ ได้รับความนิยมนอย่างแพร่หลายในประเทศสิงคโปร์ โดยจุดเด่นของหลักสูตร ฯ เน้นผสมผสานการเรียนรู้ในห้องเรียนกับประสบการณ์จริง อย่างไรก็ตาม การบูรณา

^{๕๙} ตติยาพร จารุมณีรัตน์, “ASEAN : การบูรณาการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมผ่านหลักสูตรการท่องเที่ยวในกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนศึกษาประเทศสิงคโปร์”, วารสารการบริการและการท่องเที่ยว, ปีที่ ๗ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม-ธันวาคม ๒๕๕๕): ๖๙-๘๕.

การความรู้การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมจัดเป็นจุดอ่อนของหลักสูตรฯ และควรเพิ่มเนื้อหาเกี่ยวกับวัฒนธรรมอาเซียนในหลักสูตร เช่น ภาษาที่ใช้ในกลุ่มประเทศแถบอาเซียน เร่งสร้างความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาในภูมิภาคอาเซียน กระตุ้นให้เกิดการร่วมมือในทุกภาคี เช่น โครงการฝึกปฏิบัติงานที่มีผลตอบแทนที่น่าดึงดูดใจ

ลัดดา แก้วสีนวล^{๖๐} ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมกรณีศึกษาชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ยะลา ปัตตานี และนราธิวาส) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา กระบวนการ และลักษณะของการสื่อสารของชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ศึกษาปัจจัยทางวัฒนธรรมของชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิมที่ส่งผลกระทบต่อ การสื่อสาร ศึกษาอิทธิพลของสื่อมวลชน สื่อบุคคล และสื่ออื่น ๆ ที่มีผลต่อการสร้างความรู้ การสร้างความเข้าใจและความร่วมมือระหว่างประชาชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และเพื่อสร้างรูปแบบการสื่อสารที่เหมาะสมในการสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างประชาชน ชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิม ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการศึกษาเอกสาร การเก็บข้อมูลพื้นฐานโดยใช้แบบสอบถาม การประชุมกลุ่มเฉพาะและการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ผลการศึกษาพบว่า ลักษณะการสื่อสารของชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ที่มีการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนทุกประเภท และสื่อที่เป็นแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือที่สุดคือ สื่อบุคคล โดยเฉพาะผู้นำทางศาสนา โดยเหตุผลที่มีการสื่อสารระหว่างกันได้แก่ ความสัมพันธ์ทางด้านเครือญาติ ความเป็นครูกับศิษย์ ความเป็นเพื่อน ความเป็นผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา และการร่วมธุรกิจกันส่วนเหตุผลที่ไม่สื่อสารกัน ได้แก่ ความแตกต่างด้านภาษาทัศนคติและความเชื่อที่แตกต่างกัน ผลการวิจัยยังพบว่า สื่อบุคคลมีอิทธิพลในการให้ข่าวสารความรู้ แต่ไม่มีผลต่อการสร้างความร่วมมือ ส่วนสื่อมวลชนมีอิทธิพลด้านการให้ข้อมูลข่าวสารความรู้ แต่ไม่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ โดยการเข้าร่วมกิจกรรมหรือประเพณีพบว่าทั้งชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิมจะไม่เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาของกันและกัน สำหรับรูปแบบการสื่อสารที่เหมาะสมในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันคือ การปรับกระบวนการทัศนในการสื่อสารภายใต้กระบวนการทัศน “DO IT RIGHT”

๒.๗.๒ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน

ปัญญา ประดิษฐ์บาทูภา และคณะ^{๖๑} ได้ทำวิจัยเรื่อง ปัจจัยเชิงเหตุทางจิตสังคมที่มีอิทธิพลต่อสมรรถนะและพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้แบบวิจัยเป็นฐานของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อทดสอบและเปรียบเทียบแบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของ สมรรถนะและพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้แบบวิจัย

^{๖๐} ลัดดา แก้วสีนวล, “การสื่อสารข้ามวัฒนธรรมกรณีศึกษาชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ยะลา ปัตตานี และนราธิวาส)”, วิทยานิพนธ์การจัดการการสื่อสารดุขภูมิบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต), ๒๕๕๒.

^{๖๑} อ่างแล้ว, ปัญญา ประดิษฐ์บาทูภา และคณะ, “ปัจจัยเชิงเหตุทางจิตสังคมที่มีอิทธิพลต่อสมรรถนะและพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้แบบวิจัยเป็นฐานของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล”, หน้า ๑-๑๖.

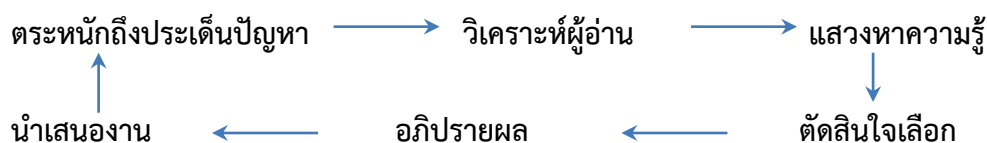
เป็นฐานของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ระหว่างอาจารย์ข้าราชการและอาจารย์พนักงานมหาวิทยาลัย กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๗๒๐ คน และวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานด้วยสถิติพรรณนาและการแจกแจงของตัวแปรด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป และการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานด้วยโปรแกรม LISREL ผลการวิจัยพบว่า ๑) แบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของ สมรรถนะของอาจารย์และพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้แบบวิจัยเป็นฐานที่ปรับมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิง ประจักษ์โดยพิจารณาจาก $\chi^2=440.19$, SRMR=.044, RMSEA=.072, GFI=.93, NFI=.97, CFI=.97, TLI=.97, AGFI=.90, PNFI=.95, $\chi^2/2 = 4.73$ ๒) แบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของสมรรถนะและพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้แบบวิจัยเป็นฐานของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลระหว่างอาจารย์ข้าราชการและอาจารย์พนักงานมหาวิทยาลัยมีความแตกต่างกันเฉพาะค่าอิทธิพลของสมรรถนะของอาจารย์ที่มีต่อพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้แบบวิจัยเป็นฐาน โดยอาจารย์พนักงานมหาวิทยาลัยมีค่าอิทธิพลสูงกว่า และ ๓) อาจารย์ข้าราชการมีค่าเฉลี่ยตัวแปรแฝงสมรรถนะของอาจารย์ ความมีสติรู้คิด ความพึงพอใจในงาน และการรับรู้การสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยมากกว่ากลุ่มอาจารย์พนักงานมหาวิทยาลัย

พวงเพ็ญ อินทรประวัติ^{๖๒} ได้ทำวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่ผู้เรียนใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ในรายวิชาภาษาอังกฤษ โดยได้บูรณาการการสอนโดยใช้วิจัยเป็นฐาน (Research-based method) ควบคู่กับการวิเคราะห์เนื้อหา (Genre Analysis) และกระบวนการเขียน (Writing Process) เพื่อสอนเขียนเรียงความเชิงอภิปรายโวหารในรายวิชาภาษาอังกฤษระดับปริญญาตรี โดยผู้สอนมีความคาดหวัง ๒ ด้าน คือ ด้านเนื้อหาและด้านการใช้ภาษาอังกฤษ สำหรับในด้านเนื้อหา ผู้เรียนจะต้องเรียนรู้วิธีการเขียนที่สามารถชักจูงผู้อ่านให้คล้อยตามความคิดเห็นของตนหรือกระทำกิจกรรมบางอย่างตามข้อเสนอแนะของตนโดยจะต้องเลือกปัญหาตามหัวข้อเรื่องที่ตนเองสนใจ วิเคราะห์ผู้อ่านเพื่อทำความเข้าใจ สิ่งที่ผู้อ่านต้องการทราบ หาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการเปรียบเทียบและจำแนกประเภทนำเสนอข้อมูลโดยการเขียนเรียงความเป็นภาษาอังกฤษ และในด้านการใช้ภาษาอังกฤษ มุ่งหวังให้ผู้เรียนได้ฝึก ทักษะการเขียนเรียงความเชิงอภิปรายโวหารเป็นภาษาอังกฤษ โดยที่ ๑) ต้องวิเคราะห์และเขียนเรียบเรียงข้อความตามรูปแบบ การเขียนเรียงความชนิดนี้ได้ ซึ่งผู้สอนได้นำเอาหลักการวิเคราะห์ เนื้อหาตามหน้าที่มาใช้โดยให้ผู้เรียนพิจารณาข้อความที่ทำหน้าที่ ต่างๆ กันในย่อหน้า เช่น ระบุใจความสำคัญ ยกตัวอย่าง ให้คำจำกัดความ เปรียบเทียบความแตกต่าง เป็นต้น ให้จำแนกข้อความ ที่ทำหน้าที่ต่างๆ กันนี้และให้ฝึกเขียนข้อความดังกล่าวในเรียง ความของตน และ ๒) เขียนประโยคชนิดต่างๆ เป็นภาษาอังกฤษ ได้ถูกต้องตามกฎไวยากรณ์

ผลการศึกษาพบว่า ผู้เรียนมีความสนใจใฝ่รู้ และมีทักษะ ในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง โดยที่สามารถนำเอากระบวนการ ค้นหาความรู้ที่ใช้กระบวนการวิจัย ไปใช้ได้ครบถ้วนในทุกขั้นตอน ของการเขียนเรียงความเชิงอภิปรายโวหาร ผู้เรียนสามารถพัฒนา วิธีการเรียนรู้และกระบวนการคิดของตนเอง ซึ่งสังเกตเห็นจากการ ตั้งข้อสงสัยการถามระหว่างเรียน และการทำ

^{๖๒} พวงเพ็ญ อินทรประวัติ, การจัดการเรียนการสอนที่ผู้เรียนใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ในรายวิชาภาษาอังกฤษ, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๔๘): ๒๖๓-๒๙๐.

กิจกรรมการเรียนรู้รวมทั้งการให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับกระบวนการเรียนของตนเองที่ปรากฏในแบบสอบถามหลังการเรียน จะเห็นได้ว่ากิจกรรมที่ผู้เรียนต้องทำดังกล่าวมีลักษณะหลากหลายและใช้กระบวนการคิดและทักษะที่แตกต่างกันออกไป เช่น การแสวงหาหัวข้อเรื่องและเลือกประเด็นปัญหาหลังจากที่ตัดสินใจเลือกประเด็นปัญหาแล้ว ก็ให้ค้นคว้าหาข้อมูลจากแหล่งต่างๆ ที่เป็นภาษาอังกฤษ เช่น เว็บไซต์ หนังสือ วารสาร เป็นต้น นำมาอ่านวิเคราะห์เพื่อเลือกข้อมูลให้สอดคล้องกับความต้องการ ของผู้อ่าน จัดเก็บข้อมูลอย่างมีระบบในไฟล์ (file) แล้วเรียบเรียง เขียนขึ้นใหม่ตามความคิดของตน ในการเขียนร่างครั้งที่ ๑ นี้เน้น ที่เนื้อหาที่ต้องการเขียน ซึ่งถ้อยคำภาษาอาจจะยังไม่ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ทั้งหมด หลังจากนั้นจัดให้มีการอภิปรายกลุ่มย่อย และปรึกษากับอาจารย์ผู้สอนเพื่อปรับเนื้อหาจึงได้เป็นร่างที่ ๒ เมื่อเนื้อหาที่ได้เป็นที่พอใจแล้วจึงปรับแก้คำศัพท์และแก้ไขภาษาให้ถูกต้อง จึงได้ร่างสุดท้าย สรุปได้ว่ากระบวนการสอนข้างต้นนี้สามารถ นำเสนอรูปแบบได้ดังนี้คือ

จากการศึกษาตัวอย่างงานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานพบว่า เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ได้รับการนำมาปรับใช้กันอย่างแพร่หลายโดยเฉพาะการมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้หรือแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเองโดยผ่านกระบวนการวิจัยและมีผู้สอนเป็นผู้แนะนำและสนับสนุนการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน

๒.๗.๓ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวัฒนธรรมไทยพม่า

สุณี เชื้อนแก้ว และคณะ^{๒๓} ในงานวิจัยเรื่อง “ความสัมพันธ์ของวิถีชีวิตชาวไทใหญ่ กับความหลากหลายทางชีวภาพสู่ภูมิปัญญาท้องถิ่น” ผลการศึกษาพบว่า “...ชาวไทใหญ่ เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ในตระกูลภาษาไท-กะได อาศัยอยู่ในรัฐฉานประเทศพม่าเป็นส่วนใหญ่และ มีบางส่วนที่อาศัยอยู่บริเวณดอยไตแลง ชายแดนไทย-พม่า ชาวไทใหญ่มีวิถีชีวิตที่มีอัตลักษณ์ที่โดดเด่น ทั้งภาษา การแต่งกาย การใช้ชีวิตที่ยังคงพึ่งพาอาศัยธรรมชาติก่อให้เกิดการส่งต่อองค์ความรู้และถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นมา ช้านาน ชาวไทใหญ่ทำอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก และมีการใช้ประโยชน์จากพืชในป่าธรรมชาติ ไม่ว่าจะเป็นการนำไม้มาสร้างบ้าน ทำฟืน การเก็บพืชมาใช้เป็นอาหาร หรือแม้แต่เป็นยาสมุนไพร นอกจากนี้ ชาวไทใหญ่มักยังมีการใช้พืช ตามความเชื่อทางประเพณีที่ถูกถ่ายทอดกันมาช้านานอีกด้วย...” จากสภาพความเป็นจริงเหล่านี้ได้สะท้อนให้เห็นว่ากลไกที่เกิดขึ้นเป็นอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ อันเป็นเอกลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งในประเทศเมียนมาร์ ที่เป็นทั้งความหลากหลาย เป็นทั้งวิถีวัฒนธรรมที่สะท้อนความคล้ายและความต่างวัฒนธรรม และเป็นลักษณะร่วมในการศึกษาและจะเป็นเงื่อนไขในการสร้างการเรียนรู้ในเชิงวัฒนธรรมร่วมด้วยเช่นกัน

^{๒๓} สุณี เชื้อนแก้ว และคณะ, “ความสัมพันธ์ของวิถีชีวิตชาวไทใหญ่ กับความหลากหลายทางชีวภาพสู่ภูมิปัญญาท้องถิ่น”, วารสารวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ปีที่ ๔๑ ฉบับที่ ๒ (๒๕๕๖): ๒๔๘-๓๐๘.

มาลี สันภูวรรณ^{๖๔} ได้ทำการศึกษาเรื่อง “คนข้ามชาติจากพม่าและความเป็นอื่นในสายตาของคนไทย: มองผ่านประเด็นการได้รับอนุญาตให้อยู่อาศัยแบบถาวร” ซึ่งในงานที่ได้ทำการศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของคนไทยต่อประเด็นการอยู่อาศัยอย่างถาวรของลูกของ คนข้ามชาติจากพม่า โดยมองผ่านการติดต่อสื่อสารกับบุคคลนอกกลุ่มของตนเอง ว่าสามารถลดช่องว่างระหว่าง ความเป็นไทยกับความเป็นอื่นได้หรือไม่ ใช้ข้อมูลจากการสำรวจความคิดเห็นของคนไทยต่อผู้พลัดถิ่นและแรงงาน จากพม่า กลุ่มตัวอย่างคือบุคคลทั่วไปอายุ ๑๘ ปีขึ้นไป จำนวน ๑,๖๐๐ คน จากการศึกษาพบว่า คนไทยมากกว่าร้อยละ ๗๐ ปฏิเสธการอนุญาตการให้อยู่อาศัยแบบถาวรแก่ลูกของ คนข้ามชาติจากพม่าที่เกิดในประเทศไทย แต่เมื่อพิจารณาการได้ใกล้ชิดและติดต่อสื่อสารกับคนข้ามชาติจากพม่า ก็พบว่าคนไทยที่มีเพื่อนหรือคนรู้จักที่เป็นคนข้ามชาติมีแนวโน้มที่จะเห็นด้วยกับการอนุญาตการให้อยู่อาศัยแบบถาวร แก่ลูกของคนข้ามชาติจากพม่าที่เกิดในประเทศไทยมากกว่าคนไทยที่ไม่มีเพื่อนหรือคนรู้จักที่เป็นคนข้ามชาติจากพม่า ผลการศึกษาชี้ว่า การปฏิเสธการอยู่อาศัยอย่างถาวรของลูกของคนข้ามชาติจากพม่าของคนไทยอาจ เนื่องมาจากความรู้สึกความเป็นไทยที่เชื่อว่า ความเป็นไทยนั้นจะต้องผ่านกระบวนการขัดเกลาทางสังคมเพื่อหล่อหลอม ให้เกิดความเป็นไทย แต่คนข้ามชาติจากพม่าที่ถูกมองว่าเป็นอื่นนั้นไม่ได้ผ่านกระบวนการขัดเกลาดังกล่าว จึงเปรียบเสมือนภัยคุกคามต่อความภาคภูมิใจในความเป็นชาติหรือความเป็นไทย อย่างไรก็ตาม การได้ใกล้ชิดและติดต่อสื่อสารกับคนข้ามชาติจากพมานั้น สามารถช่วยลดช่องว่างระหว่างความเป็นไทยและความเป็นอื่นลงได้ โดยในงานนี้ได้สะท้อนความเชื่อและค่านิยมที่แตกต่างอันมีผลต่อการเรียนรู้และต้องสร้างความเข้าใจอันเกิดจากวิถีความเชื่อ วิถีทางวัฒนธรรมที่แตกต่างเป็นการกำหนดบทบาทและความสัมพันธ์ที่แตกต่างกัน

จิตรลดา รัตนพันธ์ และคณะ^{๖๕} ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกัน เชิงพหุวัฒนธรรม ระหว่างนักเรียนไทยและนักเรียนข้ามชาติ ที่ให้ผลการวิจัยไว้ว่าขึ้น ตอนศึกษาสถานการณ์และรูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนไทย และนักเรียนข้ามชาติที่ดำรงอยู่ในพื้นที่ที่ศึกษา พบว่า โรงเรียนทั้ง ๔ แห่ง มีนโยบายรับ นักเรียนข้ามชาติ เข้าเรียนในโรงเรียน สำหรับการจัดชั้นเรียนนั้น ๓ ใน ๔ โรงเรียน จัดให้ นักเรียนไทยเรียนร่วมชั้นกับนักเรียนข้ามชาติ โดยมีครูปฐมวัยชาวไทยเป็นผู้สอนและ ใช้ภาษาไทยในการสื่อสาร ส่วนอีก ๑ โรงเรียนจัดชั้นเรียนแยกเป็นชั้นเรียนนักเรียนไทย มีครูปฐมวัยชาวไทยเป็นผู้สอนโดยใช้ภาษาไทยสื่อสาร และชั้นเรียนนักเรียนข้ามชาติ มีผู้สอน เป็นชาวพม่าและสื่อสารโดยใช้ภาษาพม่า ทุกโรงเรียนใช้หลักสูตรปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๔๖ เป็นแนวทางในการจัดการศึกษา ยังไม่มีการพัฒนาศักยภาพบุคลากรในการจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรม รูปแบบการศึกษาที่พบ เน้นให้นักเรียนข้ามชาติปรับตัวเข้ากับสังคมไทย และไม่ใช้การจัดการศึกษาในเชิงพหุวัฒนธรรม

^{๖๔} มาลี สันภูวรรณ, “คนข้ามชาติจากพม่าและความเป็นอื่นในสายตาของคนไทย: มองผ่านประเด็นการได้รับอนุญาตให้อยู่อาศัยอย่างถาวร”, รายงานการวิจัย, (สถาบันวิจัยประชากรและสังคม: มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๕๘).

^{๖๕} จิตรลดา รัตนพันธ์, ชีรวัฒน์ นิเจนตร, ชยพล บัวดิษ, ทวีช บุญแสง, “การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันเชิงพหุวัฒนธรรมระหว่างนักเรียนไทยและนักเรียนข้ามชาติ”, วารสารราชภัฏสุราษฎร์ธานี, ปีที่ ๔ เล่มที่ ๑ (มกราคม – มิถุนายน ๒๕๖๐): ๑๑๕-๑๔๖.

ผลการวิจัยในขั้นตอนการพัฒนาและทดลองรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันเชิงพหุวัฒนธรรมในสถานศึกษาระดับปฐมวัย พบว่า รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันเชิงพหุวัฒนธรรมระหว่างนักเรียนไทยและนักเรียนข้ามชาติในสถานศึกษาระดับปฐมวัย มีองค์ประกอบ ๗ ด้าน คือ ด้านนโยบายของสถานศึกษา ด้านหลักสูตร ด้านบุคลากร ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านบรรยากาศและสภาพแวดล้อม ด้านผู้ปกครองและด้านชุมชน เมื่อนำรูปแบบดังกล่าวไปทดลองใช้กับนักเรียนปฐมวัย ระดับอนุบาล ๑ และ ๒ ที่เข้าร่วมการทดลองจำนวน ๑๐ คน ประกอบด้วย นักเรียนไทย ๓ คน พม่า ๑ คน และมอญ ๖ คน ผลการวิจัย พบว่า ความรู้ของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ และ พบว่า ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการอยู่ร่วมกันเชิงพหุวัฒนธรรมของนักเรียนไทยและนักเรียนข้ามชาติ ภายหลังการทดลองมีค่าสูงกว่าค่าเฉลี่ยก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ นอกจากนี้ ผลการศึกษาในเชิงคุณภาพได้แสดงให้เห็นว่า นักเรียนไทยและนักเรียนข้ามชาติมีพฤติกรรมการอยู่ร่วมกันเชิงพหุวัฒนธรรมเพิ่มมากขึ้น ทั้งระหว่างและภายหลังการทดลอง พฤติกรรมดังกล่าว มีจำนวน ๗ พฤติกรรม ได้แก่ การทักทายผู้อื่นนอกเหนือจากภาษาแม่ของตนเอง การนับเลขเป็นภาษาอื่นนอกเหนือจากภาษาแม่ การแนะนำผู้อื่นเกี่ยวกับวัฒนธรรมของตนเอง การสนใจเรียนวัฒนธรรมผู้อื่น การช่วยเหลือเพื่อนต่างวัฒนธรรม การเล่นกับเพื่อนต่างวัฒนธรรม และการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ปกครองของเพื่อนต่างวัฒนธรรม สำหรับปัจจัยที่ทำให้นักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งในเชิงความรู้และพฤติกรรมนั้น มาจากองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการศึกษาแต่ละด้านที่มีส่วนสนับสนุนซึ่งกันและกัน เช่น ผู้บริหารมีนโยบายสนับสนุนการจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรม มีหลักสูตรที่คำนึงถึงความแตกต่างและหลากหลายของผู้เรียน ครูปฐมวัยได้รับการพัฒนาศักยภาพให้มีความรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมจนสามารถนำไปปฏิบัติได้ มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่คำนึงถึงความหลากหลายของผู้เรียน มีการสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมในห้องเรียนปฐมวัยและโรงเรียนเพื่อให้เอื้อต่อการอยู่ร่วมกันเชิงพหุวัฒนธรรม มีการสร้างการมีส่วนร่วมอย่างเป็นรูปธรรมของผู้ปกครองและชุมชน

ส่วนปัจจัยที่ทำให้องค์ประกอบในแต่ละด้านดังกล่าวข้างต้นสามารถเกิดผลได้ส่วนใหญ่เป็นผลโดยตรงจากการที่ผู้บริหารสถานศึกษาและครูปฐมวัย มีการปฏิบัติการอย่างเป็นรูปธรรมตามรูปแบบการจัดการศึกษาที่พัฒนาขึ้น ส่วนผู้วิจัยนั้นมีบทบาทในฐานะผู้กระตุ้นในบางองค์ประกอบเท่านั้น เช่น ด้านนโยบายสถานศึกษาและหลักสูตรเชิงพหุวัฒนธรรม

ปิยะธิดา นาคะเกษียร และฤดี ปุงบางกะดี^{๖๖} ในงานวิจัยเรื่อง การศึกษาวิถีชีวิต ปัญหาและความต้องการด้านสุขภาพของแรงงานข้ามชาติกลุ่มชาติพันธุ์มอญภายใต้บริบททางสังคมวัฒนธรรมของพื้นที่จังหวัดสมุทรสาคร ผลการศึกษาชี้ให้เห็นถึง ๑) วิถีชีวิตของแรงงานข้ามชาติกลุ่มชาติพันธุ์มอญ ซึ่งประกอบด้วยวิถีการประกอบอาชีพ ที่พักและสภาพแวดล้อม ความเชื่อทางศาสนา และวัฒนธรรม ซึ่งได้แก่ วัฒนธรรมการบริโภค วัฒนธรรมการดูแลสุขภาพและ ๒) ปัญหาและความ

^{๖๖} ปิยะธิดา นาคะเกษียร, ฤดี ปุงบางกะดี, “การศึกษาวิถีชีวิต ปัญหา และความต้องการด้านสุขภาพของแรงงานข้ามชาติกลุ่มชาติพันธุ์มอญภายใต้บริบททางสังคมวัฒนธรรมของพื้นที่จังหวัดสมุทรสาคร”, วารสารพยาบาลทหารบก, ปีที่ ๑๔ เล่มที่ ๓ (กันยายน-ธันวาคม ๒๕๕๖): ๑๐๕-๑๑๕.

ต้องการด้านสุขภาพ ได้แก่ “กรณีเจ็บป่วยไม่ได้รับการรักษาดูแลจากระบบบริการ” เนื่องจากการเข้าเมืองแบบผิดกฎหมายหรือความเชื่อค่านิยมส่วนบุคคล “ป่วยเป็นโรคติดต่อไม่ได้รับการรักษาต่อเนื่องจากการขาดความรู้” “สื่อสารไม่เข้าใจได้รับการรักษาไม่ตรงกับโรคที่ป่วย” “ไม่เท่าเทียม...รู้สึกไม่เป็นธรรมในการได้รับการบริการสุขภาพ” นอกจากนี้ยังพบว่า สื่อด้านสุขภาพผลิตออกมาไม่สามารถตอบสนองความต้องการของแรงงานข้ามชาติกลุ่มชาติพันธุ์ได้ เนื่องจากสื่อเกือบทุกรูปแบบ ทุกประเภท มุ่งเน้นการใช้ภาษาพม่า หากแต่แรงงานผู้ใช้สื่อส่วนใหญ่กลับเป็นแรงงานข้ามชาติกลุ่มชาติพันธุ์มอญ ที่มีความต้องการใช้ “ภาษามอญ” ของตนเองมากกว่าการใช้ภาษาของชนชาติพันธุ์อื่นๆ ดังนั้นจึงควรให้มี “ล่ามทางด้านสุขภาพ” และ “เอกสารให้ความรู้ด้านสุขภาพ” ที่จัดทำเป็นภาษามอญ

ประโยชน์ที่ได้รับจากงานวิจัยนี้ ทำให้ได้ข้อมูลที่สะท้อนถึงชีวิตความเป็นอยู่ พฤติกรรม ความเจ็บป่วยและความต้องการด้านสุขภาพ ซึ่งสามารถนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์หาลักษณะเพื่อการวางแผนการพัฒนารูปแบบสวัสดิการชุมชนในด้านต่างๆ โดยเฉพาะการจัดสวัสดิการเพื่อการบริการสุขภาพสำหรับกลุ่มแรงงานข้ามชาติชาวมอญและกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ ต่อไป

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้เสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการสร้างและพัฒนา งานวิจัยที่เกี่ยวกับแรงงานข้ามชาติในพื้นที่เฉพาะงานวิจัยและพัฒนาเชิงระบบ (R&D) และการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมที่เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับแรงงานข้ามชาติ รวมถึงตัวของแรงงานข้ามชาติเองได้เข้ามาร่วมกันวิเคราะห์ พัฒนาระบบและกลไกต่างๆ เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและอยู่ร่วมกันในสังคมไทยอย่างมีความสุขด้านการพัฒนาวิชาชีพพยาบาล สามารถนำองค์ความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการให้บริการพยาบาลข้ามวัฒนธรรมแก่แรงงานข้ามชาติกลุ่มชาติพันธุ์มอญ และกลุ่มอื่นๆ รวมถึงการออกแบบการบริการพยาบาล พัฒนาเครื่องมือและกระบวนการพยาบาลที่สอดคล้องกับบริบททางสังคมวัฒนธรรม

สกาเวเดือน โอตมี และสุภาวดี เครือโชติกุล^{๖๗} ในงานวิจัยเรื่อง แนวทางการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมในการดูแลสตรีตั้งครรภ์ชาวพม่าของพยาบาลผดุงครรภ์ ปัจจุบันประเทศไทยมีสตรีตั้งครรภ์ชาวพมามามากขึ้น จากรายงานของสำนักสาธารณสุขจังหวัดสมุทรสาคร พบแรงงานสตรีชาวพม่าตั้งครรภ์ ๒,๗๖๕ คนในปี พ.ศ. ๒๕๕๕ และพบอัตราการตั้งครรภ์เพิ่มขึ้นทุกปี ปัญหาที่พบ ในการให้บริการของสตรีตั้งครรภ์ชาวพม่า คือ การเข้าถึงบริการสุขภาพน้อย เนื่องจากปัญหาการสื่อสารระหว่างผู้รับบริการและผู้ให้บริการ ทำให้มีโอกาสเกิดภาวะแทรกซ้อนขณะตั้งครรภ์ ได้แก่ ภาวะพร่องโภชนาการ ทำงานหนักขณะตั้งครรภ์ภาวะเครียด นำไปสู่ภาวะแทรกซ้อนขณะคลอด ซึ่งทำให้เกิดผลกระทบทางด้านค่าใช้จ่ายที่ประเทศไทยต้องรับภาระในการดูแลรักษา พยาบาลผดุงครรภ์จึงมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมสุขภาพสตรีตั้งครรภ์ชาวพม่าให้ลูกเกิดรอดแม่ปลอดภัย เช่นเดียวกับสตรีตั้งครรภ์ชาวไทย โดยการพัฒนาสมรรถนะของตนเองในการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมกับสตรีตั้งครรภ์ชาวพม่า สมรรถนะสำคัญที่พยาบาลผดุงครรภ์จำเป็นต้องมี เพื่อการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม

^{๖๗} สกาเวเดือน โอตมี และสุภาวดี เครือโชติกุล, “แนวทางการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมในการดูแลสตรีตั้งครรภ์ชาวพม่าของพยาบาลผดุงครรภ์”, วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์, ปีที่ ๙ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม-สิงหาคม ๒๕๖๐): ๑๕๐-๑๖๐.

อย่างมีประสิทธิภาพประกอบด้วย ๑) เข้าใจองค์ประกอบสำคัญของการสื่อสาร ๒) มีศักยภาพในการเลือกรูปแบบการสื่อสาร และ ๓) มีทักษะการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม

ชูลีวรรณ ปราณิธรรม จิตรี ไทรทอง เบญญา จริยวิจิตร และจิริติ พูนเอียด ในงานวิจัยเรื่อง สมรรถนะการข้ามวัฒนธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยนานาชาติการท่องเที่ยว^{๖๘} ที่เสนอผลการวิจัยไว้ว่า สมรรถนะเชิงวัฒนธรรมเป็นแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้วัฒนธรรมอีกหนึ่งวัฒนธรรมอย่างถูกหลักการเพื่อจะได้นำไปประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันของบุคคลในยุคโลกาภิวัตน์ที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ความหลากหลายทางเชื้อชาติ การรวมตัวของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมเพิ่มมากขึ้น ประเด็นเหล่านี้อาจส่งผลต่อวิถีชีวิตความเชื่อทัศนคติและพฤติกรรมของมนุษย์ที่มีต่อความหลากหลายทางวัฒนธรรม การวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาถึงระดับสมรรถนะการข้ามวัฒนธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยนานาชาติการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ๒) เพื่อเปรียบเทียบระดับสมรรถนะการข้ามวัฒนธรรมจำแนกตามคุณลักษณะของนักศึกษาวิทยาลัยนานาชาติการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาสังกัดวิทยาลัยนานาชาติการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี จำนวน ๘๔๓ คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาสังกัดวิทยาลัยนานาชาติการท่องเที่ยว ที่ศึกษาในภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๕๙ จำนวน ๒๗๑ คน ด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Sampling) การเก็บข้อมูลใช้แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การทดสอบค่าที (Independent t – test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way-ANOVA) ผลจากการวิจัยปรากฏดังนี้ ๑) การศึกษาสมรรถนะการข้ามวัฒนธรรมของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ๓.๘๐ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทักษะทางวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ ๓.๙๓ รองลงมา ได้แก่ การทำงานเป็นทีมข้ามวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ย ๓.๘๘ ความตระหนักทางวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ย ๓.๘๔ การสื่อสารข้ามวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ย ๓.๘๐ และความรู้ทางวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ย ๓.๕๔ ตามลำดับ ๒) การศึกษาเปรียบเทียบระดับสมรรถนะการข้ามวัฒนธรรม จำแนกตามตัวแปร เพศ อายุ ระดับการศึกษา ศาสนา รายได้ และภาษาที่ใช้ในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน พบว่า ตัวแปร “เพศ อายุ ระดับการศึกษา ศาสนา รายได้ และภาษาที่ใช้ในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน” ไม่มีผลต่อสมรรถนะการข้ามวัฒนธรรม กล่าวโดยสรุป คือ เพศชาย และเพศหญิงมีระดับสมรรถนะการข้ามวัฒนธรรมไม่แตกต่างกัน

พลเทพ พูนพล ในงานศึกษาวิจัยเรื่อง อิทธิพลของความฉลาดทางวัฒนธรรมที่มีต่อการปรับตัวข้ามวัฒนธรรมและ ผลการปฏิบัติงานของพนักงานข้ามชาติในประเทศไทย^{๖๙} วัตถุประสงค์

^{๖๘} ชูลีวรรณ ปราณิธรรม, จิตรี ไทรทอง, เบญญา จริยวิจิตร และจิริติ พูนเอียด, “สมรรถนะการข้ามวัฒนธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยนานาชาติการท่องเที่ยว”, วารสารช่อพะยอม, ปีที่ ๓๐ ฉบับที่ ๑ (มกราคม – พฤษภาคม ๒๕๖๒): ๒๕-๓๔.

^{๖๙} พลเทพ พูนพล, “อิทธิพลของความฉลาดทางวัฒนธรรมที่มีต่อการปรับตัวข้ามวัฒนธรรมและ ผลการปฏิบัติงานของพนักงานข้ามชาติในประเทศไทย”, วิทยการวิจัยและวิทยาการปัญญา มหาวิทยาลัยบูรพา, ปีที่ ๑๒ ฉบับที่ ๒ (ตุลาคม ๒๕๕๗ – มีนาคม ๒๕๕๘): ๑๐๘-๑๒๑.

ของการศึกษานี้ เป็นการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางวัฒนธรรม (Cultural Intelligence: CQ) และการปรับตัวข้ามวัฒนธรรม (Cross-cultural Adjustment: CCA) ในเชิงประจักษ์ ซึ่งมีอิทธิพลต่อผลการปฏิบัติงาน (Job Performance: EJP) ของพนักงานข้ามชาติที่เข้ามาทำงานในประเทศไทย โดยการศึกษาได้ระบุถึงปัจจัยที่เป็นผลในเชิงลบของความขัดแย้งระหว่างวัฒนธรรมของพนักงานข้ามชาติและวัฒนธรรมไทย การวิจัยนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นพนักงานข้ามชาติที่ทำงานในประเทศไทยจำนวน ๓๗๗ คน และใช้โมเดลสมการโครงสร้างในการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าความฉลาดทางวัฒนธรรมมีอิทธิพลทางอ้อมต่อผลการปฏิบัติงานของพนักงานข้ามชาติโดยผ่านตัวแปรการปรับตัวข้ามวัฒนธรรม ในขณะที่งานวิจัยบางฉบับระบุว่าความฉลาดทางวัฒนธรรมกับผลการปฏิบัติงานของพนักงานข้ามชาติในประเทศไทยไม่มีความสัมพันธ์กัน ดังนั้นบริษัทระหว่างประเทศและพนักงานข้ามชาติจึงควรตระหนักถึงอุปสรรคทางด้านวัฒนธรรมที่จำเป็นต้องประสบเมื่อไปทำงานยังประเทศอื่น บริษัทระหว่างประเทศจึงควรจัดการกับเรื่องเกณฑ์การคัดสรรการเตรียมความพร้อมและการส่งเสริมกลไกต่าง ๆ เพื่อลดปัญหาทางด้านความแตกต่างทางวัฒนธรรมให้แก่พนักงาน

Silawat Chaiwong, Sangkaraksuphanut Phuriwattano, and Lampong Klomkul ในงานวิจัยเรื่อง Cross-Cultural Learning of Burmese in Lamphang, Thailand^{๗๐} ที่เสนอมีวัตถุประสงค์ในการวิจัย (๑) เพื่อศึกษาวิถีชีวิตและแรงจูงใจที่ทำให้ชาวพม่าตัดสินใจที่จะอยู่ในจังหวัดลำปาง (๒) เพื่อศึกษาการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมของชาวพม่าในจังหวัดลำปางและ (๓) วิเคราะห์กระบวนการปรับตัวเพื่อการอยู่อาศัย รวมกันอย่างเท่าเทียมกันภายใต้ความแตกต่างทางวัฒนธรรม การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนชาวพม่าที่อาศัยอยู่ในชุมชนท่ามะโอ อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง และสมาชิกชุมชนท่าม้า ผลการวิจัยพบว่าการใช้ชีวิตในจังหวัดลำปางมีความเจริญรุ่งเรืองในด้านเศรษฐกิจสังคมและคุณภาพชีวิตมากกว่าในประเทศของตนเอง นี่คือนโยบายที่ดึงดูดชาวพม่าให้ตัดสินใจย้ายถิ่นฐานเพื่ออยู่อาศัยและทำงานในจังหวัดลำปาง เพราะประเทศของพวกเขาต้องพัฒนาเนื่องจากเศรษฐกิจตกต่ำ และคุณภาพชีวิตไม่ดีนัก พวกเขาต้องอพยพไปหาโอกาสในการทำงาน ในการอพยพไปหางานของชาวพม่าพวกเขายังนำเอาวัฒนธรรมและความเชื่อในประเทศของพวกเขาไปปฏิบัติที่ลำปาง ลักษณะทางวัฒนธรรมของชาวพม่าในลำปางมีลักษณะคล้ายกับชาวลำปาง เช่น พระพุทธศาสนาบูชาพระพุทธรูปและไปวัดเพื่อทำบุญ ดังนั้นกลุ่มเหล่านั้นจึงสามารถปรับและเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมของท้องถิ่นได้อย่างรวดเร็วรวมทั้งวิเคราะห์กระบวนการปรับตัวเพื่อการใช้ชีวิตอย่างเท่าเทียมกันภายใต้ความแตกต่างทางวัฒนธรรม ชาวพม่าสามารถปรับความคิดและพฤติกรรมของพวกเขาให้เข้ากับสภาพแวดล้อมเศรษฐกิจและการเปลี่ยนแปลงทางสังคมจากประเทศของตนเองเพื่อให้สามารถอยู่รอดและมีชีวิตอยู่อย่างมีความสุข

^{๗๐}Silawat Chaiwong, Sangkaraksuphanut Phuriwattano, and Lampong Klomkul, Cross-Cultural Learning of Burmese in Lamphang, Thailand”, *Asian Political Science Review*, Vol.2 No.1 (January 1, 2018): pp.108-116.

อุบลรัตน์ พันธุมินทร์^{๗๑} ในงานวิจัยเรื่อง “มองสังคมและวัฒนธรรมผ่านภาษิตโบราณ” ให้ทัศนะผ่านงานวิจัยได้สะท้อนวิถีทางทางวัฒนธรรมที่หลากหลายโดยสะท้อนผ่านภาษิตโบราณของพม่าที่ว่า “ภาษิตพม่าสะท้อนให้เห็นสังคมและวัฒนธรรมพม่าหลายเรื่อง เช่น สะท้อนถึงฤดูกาลที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต สะท้อนวิถีปฏิบัติ ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ความสัมพันธ์ระหว่างกัน สะท้อนลักษณะสังคมพม่าระดับครอบครัว เช่น การแต่งงาน ความสัมพันธ์ของพ่อแม่ลูก สามี ภรรยา พี่น้อง ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับศิษย์ พระมหากษัตริย์กับประชาชน สะท้อนถึงความเชื่อเกี่ยวกับโชคละตา อำนาจเหนือจริง ความเชื่อเกี่ยวกับพุทธศาสนานิกายเถรวาท คำสอนและการทำบุญ สะท้อนเกี่ยวกับข้อประพฤติปฏิบัติต่าง ๆ เช่น เตือนให้ระมัดระวังไม่ปฏิบัติ หรือแนะให้ปฏิบัติในเรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับการใช้วาจา การระวังตนไม่ตั้งอยู่ในความประมาท สะท้อนเกี่ยวกับความสำคัญของผู้อาวุโส ด้านสุขภาพและยา การให้ความสำคัญกับการอ่าน การแสวงหาความรู้เกี่ยวกับการทำกรรม ปศุสัตว์ การกินการดื่ม การใช้ยา กฎหมาย สถานที่สำคัญ บุคคลสำคัญในพม่า รวมทั้งลักษณะภาษาพม่า สะท้อนมุมมองของคนพม่าที่มีต่อธรรมชาติของคน เช่น ความจน ความขี้เหร่ คนที่มีข้อด้อย ธรรมชาติของสัตว์และพืช การเมืองการปกครอง ความเหมาะสม ธรรมชาติของสิ่งทั่ว ๆ ไป รวมทั้งสิ่งที่ผิดธรรมชาติ

วิลาสินี ยนต์วิทย์ ในงานวิจัยเรื่อง ปัจจัยทางการตลาดกับการเลือกซื้อบะหมี่กึ่งสำเร็จรูปของชาวพม่าในประเทศไทย^{๗๒} โดยในงานวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อทราบข้อมูลลักษณะทางประชากรของผู้บริโภคผลิตภัณฑ์ประเภทบะหมี่กึ่งสำเร็จรูปชาวพม่าในประเทศไทย ๒) เพื่อทราบข้อมูลพฤติกรรมการเลือกซื้อบะหมี่กึ่งสำเร็จรูปของชาวพม่าในประเทศไทย ๓) เพื่อศึกษาปัจจัยทางการตลาดที่ส่งผลกับการเลือกซื้อบะหมี่กึ่งสำเร็จรูปของชาวพม่าในประเทศไทย เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ ที่เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างชาวพม่าจำนวน ๔๐๐ คน ผลงานวิจัยพบว่า พบว่ากลุ่มตัวอย่างชาวพม่าส่วนใหญ่เป็นผู้ชาย มีอายุระหว่าง ๑๕-๒๕ ปี โดยมีส่วนใหญ่สมรสแล้ว ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป มีการศึกษาระดับมัธยม มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ๑๐,๐๐๑-๑๕,๐๐๐ บาท ร้อยละ ๘๔ เคยซื้อบะหมี่กึ่งสำเร็จรูปรับประทาน โดยยี่ห้อที่ได้รับความนิยมสูงสุดสำหรับชาวพม่าในประเทศไทยคือ คิวิก รองลงมาคือ มามา ไวไว และ ย้าย่า ตามลำดับ โดยเหตุผลในการซื้อบะหมี่กึ่งสำเร็จรูปเพราะความประหยัด รสชาติอร่อยและหลากหลาย สื่อที่ทำให้รู้จักบะหมี่กึ่งสำเร็จรูปสูงสุดคือโทรทัศน์ รองลงมาคือ ป้ายโฆษณา โดยชาวพม่าส่วนใหญ่ร้อยละ ๓๕ ซึ่งบะหมี่กึ่งสำเร็จรูปจากร้านขายของชำ รองลงมาคือ ซูเปอร์มาเก็ต ร้อยละ ๒๓.๘ ด้านปัจจัยการตลาดที่ส่งผลต่อการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์บะหมี่กึ่งสำเร็จรูปของชาวพม่าในประเทศไทยคือ ชื่อเสียงของผลิตภัณฑ์ ๔.๐๓ รองลงมาคือ การวางจำหน่ายในร้านค้าทั่วไป ๓.๙๓ เปรียบเทียบโดยลักษณะประชากร พบว่า เพศ สถานภาพ ระดับการศึกษา แตกต่างกัน ไม่ได้รับอิทธิพลจากปัจจัยการตลาดแตกต่างกัน ในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์บะหมี่กึ่งสำเร็จรูป ในขณะที่ อายุ อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกัน ได้รับ

^{๗๑} อุบลรัตน์ พันธุมินทร์, “มองสังคมและวัฒนธรรมผ่านภาษิตโบราณ”, รายงานการวิจัย, (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา), ๒๕๕๓.

^{๗๒} วิลาสินี ยนต์วิทย์, “ปัจจัยทางการตลาดกับการเลือกซื้อบะหมี่กึ่งสำเร็จรูปของชาวพม่าในประเทศไทย”, วารสารวิจัยและพัฒนา วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, ปีที่ ๑๒ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม - สิงหาคม ๒๕๖๐): ๓๕-๔๔.

อิทธิพลจากปัจจัยการตลาดในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์บะหมี่กึ่งสำเร็จรูปแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

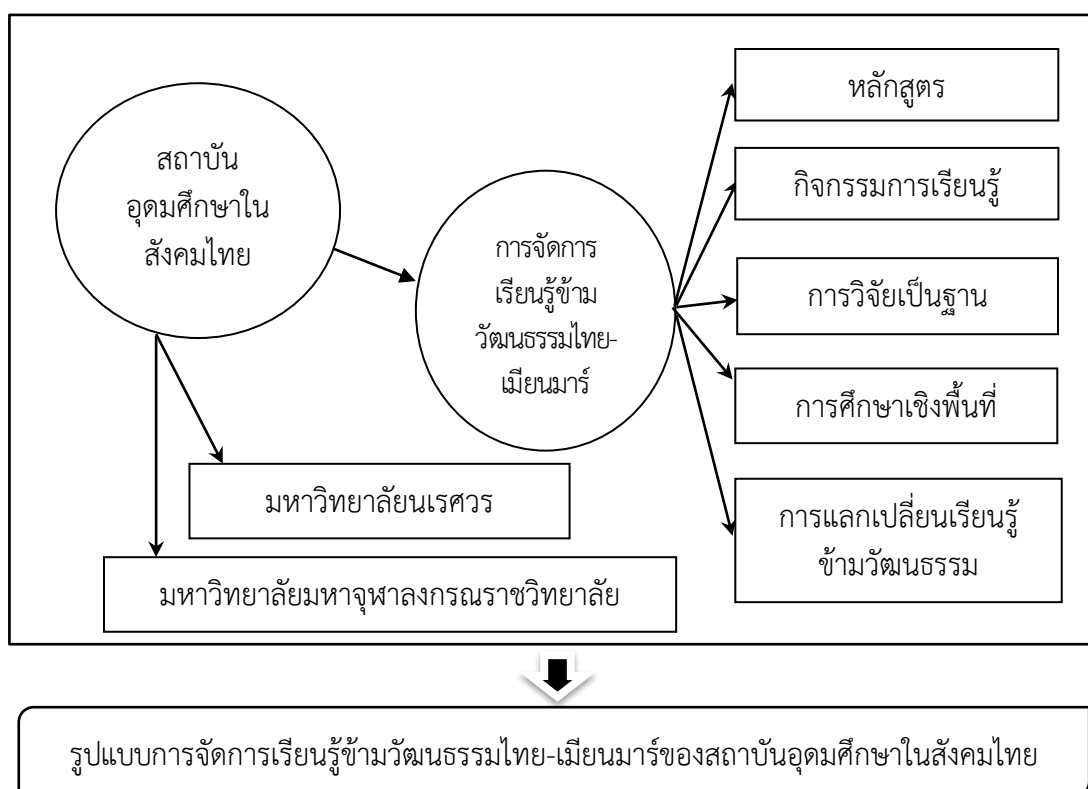
วิลาสินี ยนต์วิทย์^{๗๓} ในงานวิจัยเรื่อง “ปัจจัยทางการตลาดกับการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ยาสีฟันของชาวพม่าในประเทศไทย” โดยในงานวิจัย มีวัตถุประสงค์ ๑.เพื่อทราบลักษณะทางประชากรของผู้บริโภคผลิตภัณฑ์ประเภทยาสีฟันชาวพม่าในประเทศไทย ๒.เพื่อทราบข้อมูลพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ยาสีฟันของชาวพม่าในประเทศไทยข้อมูลประชากร ๓.เพื่อศึกษาปัจจัยทางการตลาดที่ส่งผลกับการเลือกซื้อยาสีฟันของชาวพม่าในประเทศไทยเปรียบเทียบโดยลักษณะทางประชากรเป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ ที่เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างชาวพม่าจำนวน ๔๐๐ คน ผลงานวิจัยพบว่า พบว่ากลุ่มตัวอย่างชาวพม่าส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง มีอายุระหว่าง ๑๕-๒๕ ปี โดยมีทั้งที่ยังโสดและแต่งงานแล้ว ประกอบอาชีพรับจ้าง มีการศึกษาระดับต่ำกว่ามัธยมต้น อยู่ในประเทศไทยระหว่าง ๑-๕ ปี มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ๑๐,๐๐๑-๑๕,๐๐๐ บาท ยาสีฟันที่ได้รับความนิยมสูงสุดคือ คอลเกต เลือกการใช้ยาสีฟันเพื่อฟันขาว โดยส่วนใหญ่ซื้อจากร้านสะดวกซื้อ และนิยมซื้อขนาดบรรจุภัณฑ์ขนาดเล็ก ด้านปัจจัยการตลาดกับการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ยาสีฟันของชาวพม่าในประเทศไทยเปรียบเทียบโดยลักษณะประชากร พบว่า เพศ อายุ สถานภาพสมรส อาชีพ ระยะเวลาการอาศัยอยู่ในประเทศไทย การศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกัน ไม่ได้รับอิทธิพลจากปัจจัยการตลาดแตกต่างกัน ในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ยาสีฟัน

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทำให้เห็นว่าความแตกต่างในบริบทของวัฒนธรรม ทั้งในเรื่องชาติพันธุ์ ภาษา ศาสนา ความเชื่อ ศิลปวัฒนธรรม เป็นความแตกต่างที่มีความเหมือน และในความเหมือนมีรายละเอียดที่ซ้อนทับไปด้วยมิติของการเรียนรู้และการเรียนรู้นั้นต้องนำไปสู่การสร้างความเข้าใจอันมีเป้าหมายเพื่อเรียนรู้ความแตกต่างอย่างเข้าใจ พร้อมส่งเสริมให้เกิดการเปรียบเทียบ ส่งเสริมให้เกิดมิติของการซ้อนทับที่เป็นความรู้จากการศึกษา เป็นความเข้าใจจากการลงพื้นที่วิจัย เพื่อประโยชน์ต่อการเข้าใจซึ่งกัน

^{๗๓} วิลาสินี ยนต์วิทย์, “ปัจจัยทางการตลาดกับการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ยาสีฟันของชาวพม่าในประเทศไทย”, วารสารวิจัยและพัฒนา วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, ปีที่ ๑๑ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-เมษายน ๒๕๕๙): ๙๑-๑๐๐.

๒.๘ กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์ของสถาบันอุดมศึกษาในสังคมไทย ที่เป็นการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่เชื่อมโยงการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์ของสถาบันอุดมศึกษาในสังคมไทย คือ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยนเรศวร โดยที่รูปแบบการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์ มีองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ หลักสูตร กิจกรรมการเรียนรู้ การวิจัยเป็นฐาน การศึกษาเชิงพื้นที่ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม สามารถเขียนแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรได้ดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ ๒.๒ กรอบแนวคิดในการวิจัย

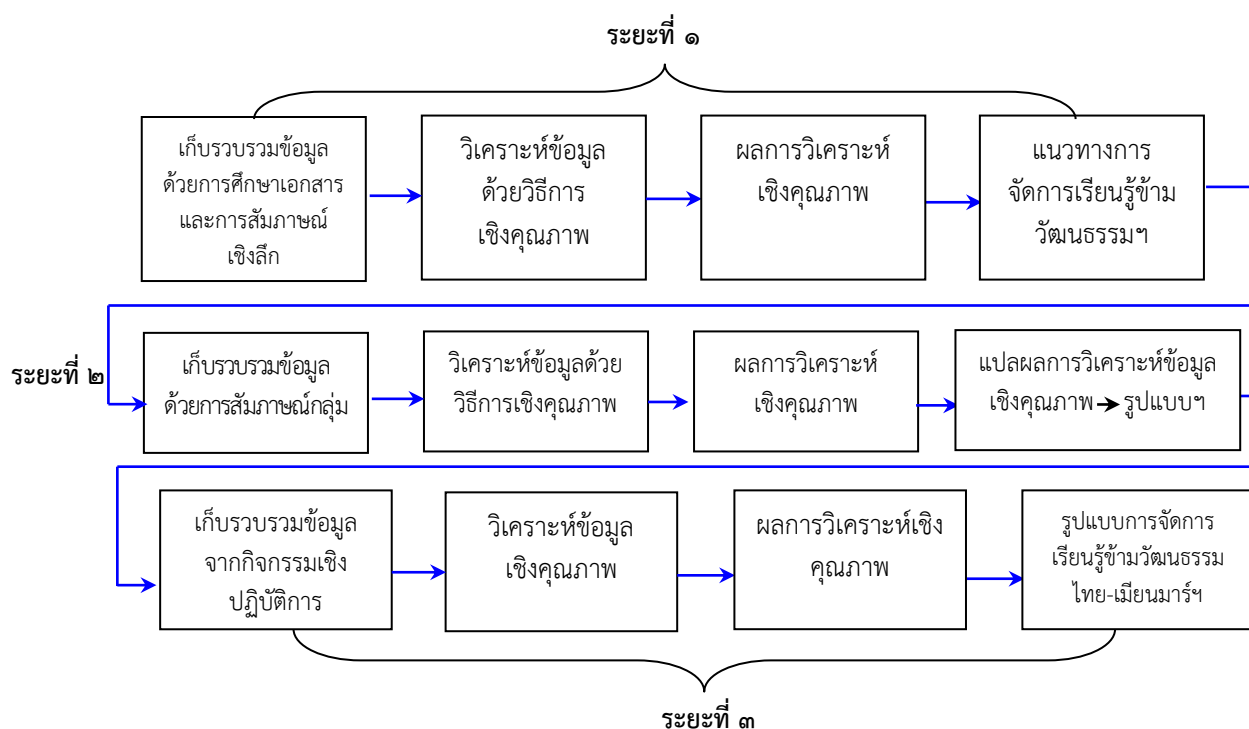
บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์ของสถาบันอุดมศึกษาในสังคมไทย ๒) เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน และ ๓) เพื่อนำเสนอรูปแบบการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์โดยใช้การวิจัยเป็นฐานของสถาบันอุดมศึกษาในสังคมไทย เป็นการวิจัยที่เน้นกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพในการออกแบบการวิจัยเพื่อตอบคำถามวิจัย โดยที่คณะผู้วิจัยได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัยที่แสดงรายละเอียดในการออกแบบการวิจัยโดยการเลือกกลุ่มเป้าหมาย (Sampling Design) การออกแบบการพัฒนาเครื่องมือวิจัย (Measurement Design) และการออกแบบการวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis Design) ดังต่อไปนี้

๓.๑ แผนแบบวิจัย (Research Design)

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยใช้การศึกษาเอกสาร (Documentary study) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) การสัมภาษณ์กลุ่ม (Group interview) และการศึกษาภาคสนาม (Field study) ด้วยการจัดกิจกรรมเชิงปฏิบัติการ มีเป้าหมายของการวิจัยเพื่อพัฒนาผลการศึกษาที่เชื่อมโยงไปสู่การสร้างทฤษฎีฐานราก (Grounded Theory) ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้จึงได้ออกแบบวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่หลากหลาย ซึ่งคณะผู้วิจัยได้ออกแบบการวิจัยแบ่งเป็น ๓ ระยะ ได้แก่ ระยะที่ ๑ การศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์ ระยะที่ ๒ การสัมภาษณ์กลุ่มเพื่อตรวจสอบรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์ โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน และระยะที่ ๓ การศึกษาภาคสนามเพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์ โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน โดยเริ่มจากการพัฒนาผลการวิจัยในระยะที่ ๑ ที่ได้สารสนเทศเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์ของสถาบันอุดมศึกษาในสังคมไทย แล้วนำข้อมูลมาผสมเพื่อเชื่อมโยงกับการเก็บรวบรวมข้อมูลในระยะที่ ๒ แล้วได้องค์ประกอบของรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน จากนั้นดำเนินการศึกษาภาคสนามด้วยการจัดกิจกรรมเชิงปฏิบัติการในระยะที่ ๓ และศึกษาผลการเข้าร่วมกิจกรรมเชิงปฏิบัติการของนิสิต และนำไปสู่การนำเสนอรูปแบบการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์โดยใช้การวิจัยเป็นฐานของสถาบันอุดมศึกษาในสังคมไทย แสดงรายละเอียดของขั้นตอนการวิจัยสามารถได้ดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ ๓.๑ ขั้นตอนการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์
โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน

จากกรอบการดำเนินการวิจัยในภาพที่ ๓.๑ ผู้วิจัยได้แสดงรายละเอียดในการออกแบบการวิจัยโดยวิธีการดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น ๓ ระยะดังต่อไปนี้

๓.๒ การวิจัยระยะที่ ๑ การศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์

ในการศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์ คณะผู้วิจัยได้แบ่งการศึกษาเป็น ๒ ขั้นคือ ขั้นที่ ๑ การศึกษาเอกสารและ ขั้นที่ ๒ การสัมภาษณ์เชิงลึก มีรายละเอียดดังนี้

ขั้นที่ ๑ การศึกษาเอกสาร (Documentary Study)

ในการศึกษาเอกสาร คณะผู้วิจัยได้ศึกษาเนื้อหาจากรายละเอียดของหลักสูตร โครงการ และกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ทั้งของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยนเรศวร ซึ่งเป็นสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์ เป็นการศึกษาเนื้อหาเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์ของสถาบันอุดมศึกษาในสังคมไทย

ขั้นที่ ๒ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษา

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาในระยะที่ ๑ คือ นักวิชาการด้านพม่าศึกษาในไทยและผู้บริหารและบุคลากรมหาวิทยาลัยทั้งของประเทศไทยและประเทศเมียนมาร์ จำนวน ๑๐ รูป/คน จากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จ.พระนครศรีอยุธยา ศูนย์พม่าศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร และศูนย์ไทยศึกษา อย่างกุ้ง ประเทศเมียนมาร์ รวมทั้งนิสิตไทยและเมียนมาร์ จำนวน ๘ คน โดยผู้ที่ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์มีคุณสมบัติดังนี้

๑) เป็นอาจารย์ผู้สอนหรือผู้บริหารในระดับอุดมศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญด้านพม่าศึกษาหรืออาเซียนศึกษา หรืออาณานิคมศึกษา

๒) มีประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้การวิจัยเป็นฐาน

๓) เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการวิจัยหรือศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมด้านภาษา ศาสนา ประเพณีความเชื่อ และวิถีชีวิตของคนพื้นเมือง

โดยมีผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีดังนี้

๑) Su Su Khin, อาจารย์จากภาควิชาภาษาไทย YUFL-University of Foreign Languages, Yangon

๒) Thet Su Man อาจารย์จากภาควิชาภาษาไทย YUFL-University of Foreign Languages, Yangon

๓) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิรัช นิยมธรรม รักษาการผู้อำนวยการศูนย์พม่าศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร

๔) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อรุณ นิยมธรรม (อาจารย์ประจำหลักสูตรพม่าศึกษา) มหาวิทยาลัยนเรศวร

๕) ว่าที่ ร.ต.วรวจน์ วิเศษศิริ นักศึกษาปริญญาเอกเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ด้านพม่าศึกษา) มหาวิทยาลัยนเรศวร

๖) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฏฐ์ ศรีดี รองคณบดีคณะพุทธศาสตร์ ฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๗) พระมหาประยูร โชติวโร ผู้อำนวยการกองกิจการนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๘) พระศรีวัชเมธี ผู้อำนวยการศูนย์อาเซียนศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๙) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีรกานต์ โกมลเกศ หัวหน้าภาควิชาภาษาต่างประเทศ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๑๐) พระอาจารย์ฐิตะวงษ์ อนุตตโร อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาต่างประเทศ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

นอกจากนี้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เป็นนิสิตที่เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมทั้งนิสิตไทยและนิสิตเมียนมาร์ มีดังนี้

๑) นิสิตสาขาวิชาภาษาไทย YUFL-University of Foreign Languages, Yangon ได้แก่ ๑) Su su Tin ๒) Aung Thu Htet ๓) Aung Naing Wann และ ๔) Thet Sun Mon

๒) นักศึกษาชั้นปี ๔ หลักสูตรพม่าศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร จำนวน ๔ คน ได้แก่

๑) ประสิทธิ์ ทุหน่าย วิน ๒) ณัฏชา สุวรรณเสรี ๓) วิภาดา คงสิบ และ ๔) สุภาพร สิงห์ทอง

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แนวคำถามในการสัมภาษณ์ โดยมีประเด็นที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ความเหมือนและความแตกต่างระหว่าง ๑) ภาษาและวรรณกรรมท้องถิ่นของไทยและเมียนมาร์ ๒) ประเพณีและความเชื่อของไทยและเมียนมาร์ ๓) วิถีชีวิตของคนพื้นเมืองไทยและเมียนมาร์ และ ๔) ศาสนาและวิถีการปฏิบัติของคนไทยและเมียนมาร์

การกำหนดวิธีการจัดกระทำข้อมูล

คณะผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ มาทำการลดทอนข้อมูล ตรวจสอบข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งกระบวนการทั้ง ๓ กระบวนการนี้ได้ทำควบคู่ไปกับกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

๑) การลดทอนข้อมูล เป็นการนำข้อมูลในจากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์แล้วจัดลงในหัวข้อ ที่เกี่ยวกับประเด็นที่ศึกษา ทั้งนี้เพื่อเป็นการเลือกหาจุดที่น่าสนใจของแต่ละตัวแปรที่ศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับตัวแปรที่สนใจศึกษาและเป็นข้อมูลที่เกิดจากการประสบการณ์จริงของผู้ให้ข้อมูล รวมทั้งมีความเชื่อมโยงกับประเด็นของตัวแปรที่ผู้วิจัยสนใจศึกษา

๒) การตรวจสอบข้อมูล เป็นกระบวนการที่ใช้ในการตรวจสอบข้อมูลโดยพิจารณาถึงความถูกต้องและความน่าเชื่อถือได้ของข้อมูล โดยพิจารณาจากการสนทนาพูดคุยโดยมีหลักฐานประกอบระหว่างการสนทนา ความพอเพียงของข้อมูล กำหนดได้โดยประเด็นคำถามที่ผู้วิจัยได้เตรียมไว้ก่อนการสัมภาษณ์

๓) การวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิจัยในระยะที่ ๑ นี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อมุ่งพัฒนารอบในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์ โดยใช้การศึกษาทฤษฎีฐานราก และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (analytic induction) ผลลัพธ์ที่ได้คือ แนวทางการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์ของสถาบันอุดมศึกษาในสังคมไทย

๓.๓ การวิจัยระยะที่ ๒ การสัมภาษณ์กลุ่มเพื่อตรวจสอบรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์ โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน

จากกรอบในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์ โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน ที่ได้จากการสัมภาษณ์ในระยะที่ ๑ คณะผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้มาพัฒนาเป็นองค์ประกอบของรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์ และเมื่อได้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน ฉบับร่างแล้ว ได้ออกแบบการศึกษาเพื่อการตรวจสอบรูปแบบฯ โดยใช้การสัมภาษณ์กลุ่ม มีรายละเอียดดังนี้

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการสัมภาษณ์กลุ่ม คือ นักวิชาการศึกษา และอาจารย์มหาวิทยาลัยที่มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม การจัดการเรียนรู้ในประชาคมอาเซียน โดยการเลือกแบบเจาะจง จำนวน ๑๐ รูป/คน

เครื่องมือที่ใช้ในการสัมภาษณ์กลุ่ม ประกอบด้วย แนวคำถามหรือประเด็นที่ใช้ในการสัมภาษณ์กลุ่ม แบ่งเป็น ๒ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ องค์ประกอบของรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์ โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน

ตอนที่ ๒ ประเด็นที่ใช้ในการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการปฏิบัติของรูปแบบรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์ โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน ที่พัฒนาขึ้น

การตรวจสอบและการวิเคราะห์ข้อมูล

สำหรับกระบวนการในการจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลในระยะที่ ๒ นี้ จะมีขั้นตอนดำเนินการเช่นเดียวกับระยะที่ ๑ ผลลัพธ์ที่ได้คือ องค์ประกอบของรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน

๓.๔ การวิจัยระยะที่ ๓ การศึกษาภาคสนามเพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาภาคสนาม

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาภาคสนามหรือทดลองใช้กระบวนการเรียนรู้ คือ นิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ทั้งนิสิตชาวไทยและนิสิตชาวเมียนมาร์ จำนวน ๙๐ รูป/คน ได้จากการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) โดยเลือกนิสิตชั้นปีที่ ๔ คณะมนุษยศาสตร์ ซึ่งเป็นชั้นเรียนที่ผู้วิจัยรับผิดชอบสอนในรายวิชา Independent Study ภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๑

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๑. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ กระบวนการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์ โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน และแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สำหรับให้นิสิตได้ใช้เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์ อย่างเป็นระบบ

๒. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบบันทึกภาคสนาม และแบบสังเกตกระบวนการเรียนรู้ของนิสิตในการลงพื้นที่ภาคสนาม และแบบบันทึกการสะท้อนคิด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการทดลองเพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์ โดยใช้การศึกษภาคสนาม คณะผู้วิจัยได้กำหนดระยะเวลาของการลงพื้นที่ภาคสนามเป็น ๓ ระยะ ดังนี้

๑) ระยะก่อนการเข้าสู่พื้นที่ศึกษา คือ ก่อนการลงพื้นที่ศึกษา นิสิตจะได้มีการเตรียมความพร้อมโดยการเข้าร่วมกิจกรรมเชิงปฏิบัติการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์ โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน

๒) ระยะการทดลอง คือ นิสิตเข้าร่วมกิจกรรมตามกระบวนการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์ โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน

๓) **ระยะการสะท้อนผลการเรียนรู้** คือ นิสิตเข้าร่วมกิจกรรมเชิงปฏิบัติการเพื่อร่วมกันสะท้อนผลการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์ โดยที่นิสิตแต่ละคนจะสะท้อนคิดเกี่ยวกับความรู้ด้านวัฒนธรรมเมียนมาร์ที่ได้รับ ทักษะการวิจัยที่ได้รับการพัฒนา รวมทั้งประเด็นอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาภาคสนามจะเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ ดังนั้น ขั้นตอนในการตรวจสอบข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลจะดำเนินการในลักษณะเดียวกันกับการวิจัยในระยะที่ ๑ โดยที่ผลการวิเคราะห์จะตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อ ๓ และผลลัพธ์ที่ได้คือรูปแบบการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์โดยใช้การวิจัยเป็นฐานของสถาบันอุดมศึกษาในสังคมไทย

การวิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวมสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารมาวิเคราะห์ อธิบายความให้เห็นข้อเท็จจริงเพื่อตอบโจทย์ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ จากนั้นนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์มาเรียบเรียงเป็นลักษณะพรรณนาความ (Descriptive Presentation) ตามโครงสร้างเนื้อหา ประกอบภาพถ่ายและพรรณนาความประกอบโครงสร้างหลักการ วิธีการ และนำข้อมูลทั้งหมดมาสรุปการวิจัย ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการดำเนินการวิจัย อภิปรายผลการวิจัยตามข้อเท็จจริง ให้ข้อเสนอแนะในการวิจัย โดยการจัดพิมพ์เป็นรูปเล่ม และพิมพ์เผยแพร่รายงานการวิจัยต่อไป

บทที่ ๔

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์ของสถาบันอุดมศึกษาในสังคมไทย ๒) เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน และ ๓) เพื่อนำเสนอรูปแบบการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์โดยใช้การวิจัยเป็นฐานของสถาบันอุดมศึกษาในสังคมไทย ใช้การเก็บข้อมูลจาก ๒ สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยและหน่วยที่จัดการศึกษาเพื่อเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอันประกอบด้วยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และศูนย์พม่าศึกษาของมหาวิทยาลัยนเรศวร ซึ่งทั้ง ๒ แห่งจะจัดการศึกษาโดยมีเป้าหมาย โดยกลุ่มเป้าหมายผู้บริหาร อาจารย์ ที่ใช้ในการศึกษาคือใช้เครื่องมือในการศึกษาวิจัยเป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ ได้แก่ การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การลงพื้นที่วิจัยเพื่อสังเกตอย่างมีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์เชิงลึกต่อบุคคลที่มีส่วนร่วมในบริบทของสังคมของกลุ่มประเทศที่ศึกษาด้วยเช่นกัน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงได้ดังต่อไปนี้

๔.๑ ผลการวิเคราะห์แนวทางการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์ของสถาบันอุดมศึกษาในสังคมไทย

๔.๑.๑ ผลการวิเคราะห์จากการศึกษาเอกสารและการบันทึกภาคสนาม (Documentary Study and Writing Field Note)

๔.๑.๑.๑ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ในการจัดการศึกษาด้านการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ไม่ได้มีการจัดการศึกษาโดยตรง แต่มีการจัดการศึกษาผ่านหลักสูตรอาเซียนศึกษา หรือรายวิชาด้านอาเซียนศึกษา ทั้งมีการจัดทำวิจัยเฉพาะด้านเกี่ยวกับอาเซียน หรือเชื่อมโยงไปยังประเทศอาเซียน ทำให้เกิดการขับเคลื่อนเป็นการเรียนรู้ การเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม และการศึกษาเฉพาะเกี่ยวกับพม่าศึกษาโดยตรง ซึ่งในส่วนของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยสามารถจำแนกการจัดการศึกษาได้ คือ

๑) การจัดการเรียนรู้ผ่านหลักสูตร

ในแต่ละคณะของแต่ละชั้นปี จะเป็นการจัดการศึกษาในรายวิชาอาเซียนศึกษาของแต่ละคณะ ซึ่งในส่วนการเรียนรู้เกี่ยวกับพม่าศึกษา หรือการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมพม่า ผ่านการจัดกิจกรรมเสริมที่มุ่งเน้นส่งเสริมการเรียนรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับนิสิตอาเซียนด้วยเช่นกัน ในรายวิชาอาเซียนศึกษา รวมทั้งการศึกษาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนา การปกครองของคณะสงฆ์เปรียบเทียบโดยเจาะจงไปที่พม่า เช่น การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับพระพุทธศาสนาในประเทศพม่าด้วยเช่นกันในส่วนของการส่งเสริมศาสตร์จัดให้มีการศึกษาเกี่ยวกับอาเซียนศึกษาดังปรากฏในรายวิชา การจัดการกิจการพระพุทธศาสนาในอาเซียน ๒ (Management on Buddhism

in ASEAN Countries) รหัสวิชา ๔๐๖ ๔๐๕ โดยกรอบการศึกษาเป็นการศึกษาความเป็นมา พัฒนาการประชาคมอาเซียน พัฒนาการจัดการกิจการพระพุทธศาสนาในอาเซียน แนวโน้มการจัดการกิจการพระพุทธศาสนาในอาเซียน ซึ่งมีประเด็นของการปกครองคณะสงฆ์ การบริหารกิจการคณะสงฆ์พม่าปรากฏในหลักสูตรด้วย ดังปรากฏในหลักสูตรในส่วนของการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ซึ่งจำแนกได้ดังนี้

ตารางที่ ๔.๑ ขอบข่ายรายวิชาที่มีการจัดการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยสงฆ์ไทย

หลักสูตร	รายวิชา	ขอบข่าย	ระดับ	การเชื่อมโยงกับพม่า
คณะสังคมศาสตร์ ภาควิชารัฐศาสตร์ สาขาวิชาการ จัดการเชิงพุทธ	(๔๐๖ ๔๐๕) การ จัดการกิจการ พระพุทธศาสนาใน อาเซียน (Management on Buddhism in Asean Countries)	ศึกษาพัฒนาการ ประชาคมอาเซียน พัฒนาการจัดการ กิจการพระพุทธ ศาสนาในอาเซียน แนวโน้มการจัดการ กิจการพระพุทธ ศาสนาในอาเซียน	ปริญญาตรี	จะมีการศึกษาถึงพม่าใน ฐานะที่มีรูปแบบการ ปกครองบริหารกิจการ พระ พุ ท ศ า ส น า ภายในประเทศพม่าด้วย
คณะสังคมศาสตร์	๔๐๑ ๔๒๕ ประชาคมอาเซียน ศึกษา (Asean Community Studies)	ศึกษากำเนิด พัฒนาการ และ บทบาทของสมาคม ประชาชาติเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้ (อาเซียน) แนวคิด เกี่ยวกับภูมิภาคนิยม การบูรณาการภูมิภาค และประชาคมอาเซียน อาทิ ความสัมพันธ์ ระหว่างอาเซียน กับ ประเทศนอกภูมิภาค ความสำเร็จและ ข้อจำกัดของอาเซียน ความผูกพันต่อการ เป็นหุ้นส่วนในการ พัฒนาสถานภาพทาง การเมืองภายใน ประเทศภูมิภาคสังคม และการพัฒนา วัฒนธรรม สันติภาพ และเสถียรภาพ เศรษฐกิจ การเมือง หลักความยุติธรรมและ	ปริญญาตรี	มีการศึกษาในส่วนของ เมียนมาร์อันเป็นส่วน หนึ่งของการเรียนการ สอนในประเด็นพม่า ตามบริบทและกรอบ การเรียนรู้ของหลักสูตร

หลักสูตร	รายวิชา	ขอบข่าย	ระดับ	การเชื่อมโยงกับพม่า
		หลักนิติธรรมระหว่างประเทศในภูมิภาคและบทบาทของไทยในการเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมอาเซียน		
คณะสังคมศาสตร์	๐๐๐๑๒๒ ภาษาพม่าเบื้องต้น (Basic Burmese)	ศึกษาโครงสร้างของภาษาพม่าในเรื่องระบบเสียง ระบบคำ และระบบประโยค ฝึกอ่าน เขียนภาษาพม่า และการสนทนาโดยอาศัยข้อมูลจากสถานการณ์ปัจจุบัน	ปริญญาตรี	ภาษาพม่าเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม
คณะสังคมศาสตร์	๐๐๐๑๒๓ ภาษาพม่าขั้นสูง (Advanced Burmese)	มีทักษะในการฟัง พูด อ่าน และเขียนภาษาพม่า เป็นการสนทนาโดยอาศัยข้อมูลจากสถานการณ์ปัจจุบัน	ปริญญาตรี	ภาษาพม่าเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม
คณะสังคมศาสตร์	๔๐๒ ๔๑๘ การจัดการทุนมนุษย์ในประชาคมอาเซียน (Asean Human Capital Management) ^๑	ศึกษาปรัชญา ความเป็นมา แนวคิดของการจัดการทุนมนุษย์ ภายใต้หลักการจัดการทุนทางปัญญา ทุนทางสังคม และทุนทางอารมณ์ และนโยบายการบริหารทุนมนุษย์ ตั้งแต่การวางแผน กำลังคน ทิศทางการพัฒนาฝีมือแรงงาน การปรับเปลี่ยน ทุนเวียตนโยบายย้ายฝีมือแรงงานในประชาคมอาเซียน ศึกษาผลของการจัดการทรัพยากรมนุษย์ที่มีต่อสภาพแวดล้อม ๓ เสา	ปริญญาตรี	ศึกษาเมียนมาร์ในฐานะเป็นประเด็นร่วมและบริบทร่วมในความเป็นประชาคมอาเซียน ในส่วนของทุนมนุษย์ และการบริหารทุนมนุษย์ในพม่าด้วย

^๑ ภาควิชารัฐศาสตร์, คณะสังคมศาสตร์, รายละเอียดของหลักสูตร (มคอ.๒) หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.๒๕๕๙, (ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๙).

หลักสูตร	รายวิชา	ขอบข่าย	ระดับ	การเชื่อมโยงกับพม่า
		หลักอาเซียน ประชาคม การเมืองและความมั่นคง อาเซียน ประชาคม เศรษฐกิจอาเซียน แนวทางที่สร้างสรรค์ใน การปรับตัวภายใต้สังคม พหุวัฒนธรรมให้อยู่ ร่วมกันในประชาคม อาเซียนอย่างสันติสุข มุมมองต่ออนาคตของ ประชาคมอาเซียน		
ทุกคณะ	รายวิชาอาเซียน ศึกษา	ศึกษาพัฒนาการ ประชาคมอาเซียน พัฒนาการจัดการกิจการ พระพุทธ ศาสนาใน อาเซียน แนวโน้มการ จัดการกิจการพระพุทธ ศาสนาในอาเซียน	ปริญญาตรี	การศึกษาถึงพม่าใน ฐานะที่มีรูปแบบการ ปกครองบริหารกิจการ พระพุทธศาสนา ภายในประเทศพม่าด้วย
หลักสูตรบัณฑิต ศึกษา	การจัดการกิจการ พระพุทธศาสนาใน อาเซียนเปรียบเทียบ	ศึกษา การ บริหาร กิจการพระพุทธศาสนา ในอาเซียนเปรียบเทียบ ในประเทศอาเซียนทั้ง ๑๐ ประเทศ	ปริญญาเอก	การศึกษาถึงการบริหาร กิจการพระพุทธศาสนา ในด้านต่าง ๆ ทั้งการ บริหารองค์กร การ ปกครอง การเผยแผ่ เป็นต้น ตามกรอบ รายวิชาการบริหาร กิจการพระพุทธศาสนา

ที่มา: มคอ หลักสูตรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (ออนไลน์)

๒) การเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมจากการศึกษาเชิงพื้นที่

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้จัดทำหลักสูตรวิปัสสนาภาวนา ที่ให้การเรียนการสอนในระดับปริญญาโท ที่มีข้อกำหนดว่านิสิตต้องไปปฏิบัติธรรมที่ประเทศพม่า ในสำนักปฏิบัติธรรมภาวนา ทำให้เห็นว่ากลยุทธ์หนึ่งของมหาวิทยาลัย คือการเข้าไปจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมให้นิสิตและผู้เรียนได้ก่อให้เกิดการขับเคลื่อนต่อกลไกการศึกษาในพม่า โดยกำหนดให้นิสิตต้องไปปฏิบัติกรรมฐานต่อเนื่องเป็นเวลา ๗ เดือน ดังปรากฏในการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรวิปัสสนาภาวนา ของวิทยาลัยบาลีพุทธโฆษ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดนครปฐม ที่กำหนดให้ผู้เรียนในหลักสูตรต้องไปปฏิบัติกรรมฐานในสำนักในพม่า อาทิ สำนักมหาสิริยาตอ ในย่างกุ้ง หรือในสำนักงุยเตาอู ท่าซี้เหล็ก รัฐฉาน ในการเดินทาง ทำให้เกิดการเรียนรู้และการปฏิบัติในส่วนของการศึกษาเชิงข้ามวัฒนธรรมในพื้นที่จริง หรือยังประเทศพม่าโดยตรงด้วยเช่นกัน

๓) การศึกษาเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมผ่านการศึกษาวิจัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จัดการศึกษา และกระตุ้นให้เกิด การศึกษาผ่านการวิจัยเกี่ยวกับพม่า หรือการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมพม่า ดังปรากฏในงานวิจัยของนิสิต ในหลักสูตรบัณฑิตศึกษา อาทิ พระมหาบัวสย ปัญญาวิชโร^๒ ในเรื่อง “การศึกษาของคณะสงฆ์ใน ประเทศพม่า” ที่ส่งเสริมการเรียนรู้เกี่ยวกับวิถีวัฒนธรรมพม่าผ่านการศึกษาของคณะสงฆ์ “คณะสงฆ์ พม่านั้นยังคงรักษาการศึกษาพระไตรปิฎกเอาไว้ได้อย่างมั่นคง ส่วนการศึกษาด้านปริยัติของไทยมีการ ปรับเอาวิชาทางโลกเข้ามาเสริมด้วย ทางด้านปริยัติศึกษาในประเทศพม่า มีการปฏิบัติวิปัสสนา กรรมฐานอย่างเดียว ส่วนในประเทศไทยมีทั้งสมณะและวิปัสสนากรรมฐานควบคู่กัน” หรือมีข้อมูล เสริมจากการวิจัยอีกว่า “ผู้วิจัยยังได้นำเอาการศึกษาของคณะสงฆ์ไทยกับพม่ามาเปรียบเทียบกับกันทั้ง ในด้านปริยัติและปฏิบัติ การศึกษาด้านปริยัติของคณะสงฆ์พม่านั้นยังคงรักษาการศึกษาพระไตรปิฎก เอาไว้ได้อย่างมั่นคง ส่วนการศึกษาด้านปริยัติของไทยมีการปรับเอาวิชาทางโลกเข้ามาเสริมด้วย ทางด้านปริยัติศึกษาในประเทศพม่า มีการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานอย่างเดียว ส่วนในประเทศไทยมี ทั้งสมณะและวิปัสสนากรรมฐานควบคู่กัน” หรือในงานวิจัยของพระสุธีธรรมานุวัตร พระสุธีธรรมานุ วุตร และคณะ^๓ ในงานวิจัยเรื่อง “พระพุทธศาสนาในประเทศพม่า (เมียนมาร์) : ประวัติศาสตร์และ วัฒนธรรมและความสัมพันธ์ทางสังคม” โดยงานวิจัยได้ศึกษาถึงพระพุทธศาสนาในสาธารณรัฐแห่ง สหภาพพม่า โดยวิเคราะห์ผ่านข้อมูลทางประวัติศาสตร์ การเมืองการปกครอง การจัดการ พระพุทธศาสนาความสัมพันธ์ทางสังคมและวัฒนธรรม รวมทั้งวิเคราะห์กระบวนการเสริมสร้าง ความสัมพันธ์ทางศาสนาและวัฒนธรรม และวิเคราะห์ถึงแนวโน้มและทิศทางของพระพุทธศาสนากับ การพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมในสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ ซึ่งสะท้อนเกี่ยวกับ พระพุทธศาสนาในพม่า ที่เป็นการเสริมสร้างเอกลักษณ์และการคงอยู่ทางวัฒนธรรม ร่วมกัน การยึด มั่นในพระรัตนตรัย มีประเพณีสิบสองเดือนที่เชื่อมโยงระหว่างความเชื่อทางพระพุทธศาสนากับ วัฒนธรรมประเพณี สิ่งเหล่านี้ทำให้เกิดกระบวนการ “วิถีพุทธแบบเมียนมาร์” รวมไปถึงสะท้อนถึง แนวโน้มและทิศทางของพระพุทธศาสนานั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบทางสังคมและวัฒนธรรม ที่จะ กำหนดทิศทางว่าจะเคลื่อนไปข้างหน้าอย่างไร แต่สิ่งที่แสดงให้เห็นว่าพระพุทธศาสนาในประเทศนี้ ยังคงมีความแข็งแกร่งและมีทิศทางหรือแนวโน้มที่ดีอยู่ต่อไปคือแนวปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานของ สำนักต่างๆ อีกทั้งมีระบบการจัดการการศึกษาที่ยังคงเป็นเครื่องมือรองรับการสืบทอดศาสนทายาท มี กุลบุตร-ธิดาที่เข้ามาศึกษาเล่าเรียนพระบาลี พระไตรปิฎกอย่างต่อเนื่องและถือปฏิบัติกันอย่างจริงจัง

^๒ พระมหาบัวสย ปัญญาวิชโร, “การศึกษาของคณะสงฆ์ในประเทศพม่า”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร มหาบัณฑิต (พระพุทธศาสนา), (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๐), บทคัดย่อ.

^๓ พระสุธีธรรมานุวัตร และคณะ, “พระพุทธศาสนาในประเทศพม่า (เมียนมาร์): ประวัติศาสตร์และ วัฒนธรรมและความสัมพันธ์ทางสังคม”, รายงานการวิจัย, (สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ ราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖), หน้า ๑-๒๔.

ในงานวิจัยของพระมหาหรรษา ธมฺมหาโส และคณะ^๔ เรื่อง “การเตรียมความพร้อมของสถาบันภาษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน” เป็นการวิจัยที่มีเป้าหมายเพื่อแสวงหาองค์ความรู้ในอันที่จะกำหนดทิศทางของสถาบันภาษา “ตอบสนองความต้องการในการสื่อสารภาษาต่างประเทศ ของบุคคลหรือหน่วยงานต่างๆ และเพื่อรองรับงานด้านภาษาต่างประเทศภาษาต่างๆ ให้กับทั้งหน่วยงานราชการและเอกชนต่างๆ ได้” เป็นการวิจัยที่กำหนดทิศทางภาษาสำหรับผู้เรียนมหาวิทยาลัยสงฆ์ ทั้งพระภิกษุและฆราวาส ส่งผลให้มีนิสิตโดยเฉพาะในอาเซียนมาศึกษาที่ยังมหาวิทยาลัยสงฆ์จำนวนมาก โดยเฉพาะนิสิตชาวพม่าซึ่งในแต่ละปีจะมีสถิติจำนวนมากต้องเข้ารับการศึกษารวมทั้งเข้ารับการทดสอบภาษาอังกฤษที่สถาบันภาษาจัดขึ้นเพื่อประโยชน์ในการเรียนรู้ตลอดหลักสูตรในมหาวิทยาลัยสงฆ์ในองค์กรรวมด้วย

๔) การเรียนการศึกษาผ่านหลักสูตรภาษาพิเศษของสถาบันภาษา

การเปิดสอนภาษาพม่าสำหรับชาวไทย และการเปิดสอนภาษาไทยให้กับนิสิตชาวต่างชาติ ซึ่งรวมทั้งพม่าด้วยของศูนย์ภาษาที่มีเป้าหมาย ภารกิจหลักเพื่อส่งเสริมให้เกิดการขับเคลื่อนในภาพรวมต่อการบริหาร ในส่วนงานของคณะมนุษยศาสตร์ได้จัดการเรียนการสอนภาษาไทยสำหรับนิสิตชาวต่างชาติ เป้าหมายเพื่อเป็นการส่งเสริมภาระงานของมหาวิทยาลัย และอีกส่วนหนึ่งเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาเพื่อเข้าใจวัฒนธรรมซึ่งกันและกัน

การจัดการเรียนภาษาไทย สำหรับชาวพม่าโดยศูนย์อาเซียนศึกษา ทำให้เกิดความเข้าใจการทำงาน และการสื่อสารระหว่างกันของศูนย์อาเซียนศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทำให้เกิดการขับเคลื่อนเป็นประโยชน์ในภาพรวม

๕) ศูนย์อาเซียนศึกษากับการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม

ศูนย์อาเซียนศึกษา หน่วยงานสนับสนุนการเรียนรู้ด้านอาเซียนศึกษา ได้ส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม และอาเซียนด้านวัฒนธรรม ศาสนาและประเด็นเกี่ยวเนื่องผ่านการวิจัย การนำทัศนะศึกษานอกสถานที่ รวมไปถึงการศึกษาดูงานและการแลกเปลี่ยน ซึ่งด้วยเหตุผลนิสิตของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีนิสิตที่ส่วนใหญ่อยู่ในประเทศอาเซียนและกลุ่มประเทศที่นับถือพระพุทธศาสนา เช่น ลาว กัมพูชา เวียดนาม เมียนมาร์ อินโดนีเซีย สิงคโปร์ และฟิลิปปินส์ ดังนั้นการดำเนินกิจกรรมจึงมุ่งเน้นส่งเสริมการเรียนรู้ซึ่งกันและกันในหลากหลายมิติ ในส่วนของการจัดการเรียนรู้ที่จำเพาะไปที่เมียนมาร์ ศูนย์อาเซียนศึกษา ได้ดำเนินกิจกรรมเสริมหลักสูตร นำพานิสิตข้ามวัฒนธรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในกิจกรรมนิสิตอาเซียน การเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียน ซึ่งจัดและดำเนินการระหว่างวันที่ ๑-๓ สิงหาคม ๒๕๖๐ โดยมีผู้บริหารระดับสูง อาทิ พระศรีธวัชเมธี รองผู้อำนวยการศูนย์อาเซียนศึกษา (ASEAN Studies Center, MCU) เป็นหัวหน้าคณะ นำคณาจารย์และนิสิตจากส่วนงานต่าง ๆ อาทิ คณะครุศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ คณะพุทธศาสตร์ วิทยาเขตเชียงใหม่ วิทยาลัยสงฆ์เชียงราย วิทยาลัยสงฆ์ลำปาง วิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี (วัดไร่ขิง จ.นครปฐม) เป็นต้น ศึกษาดูงาน และแลกเปลี่ยน เรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ภายใต

^๔ พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส และคณะ. “การเตรียมความพร้อมของสถาบันภาษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน”, รายงานวิจัย, (สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๙), หน้า ๕.

โครงการการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมพระพุทธศาสนาอาเซียน ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย รวม ๒๒ ท่านเข้าร่วมศึกษาแลกเปลี่ยนเรียนรู้และดำเนินการวิจัย

ภาพที่ ๔.๑ ภาพการเก็บข้อมูลการเรียนรู้ของนิสิต ในโครงการศึกษาเชิงพื้นที่การเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียนของนิสิต มจร กับศูนย์อาเซียนศึกษา ระหว่างวันที่ ๑-๓ สิงหาคม ๒๕๖๐ นำโดย พระศรีธวัชเมธี รองผู้อำนวยการศูนย์อาเซียนศึกษา (ASEAN Studies Center, MCU) (ภาพ : คณะผู้วิจัย)

๖) การเรียนรู้ผ่านกิจกรรมนอกสถานที่/ศึกษาภาคสนาม

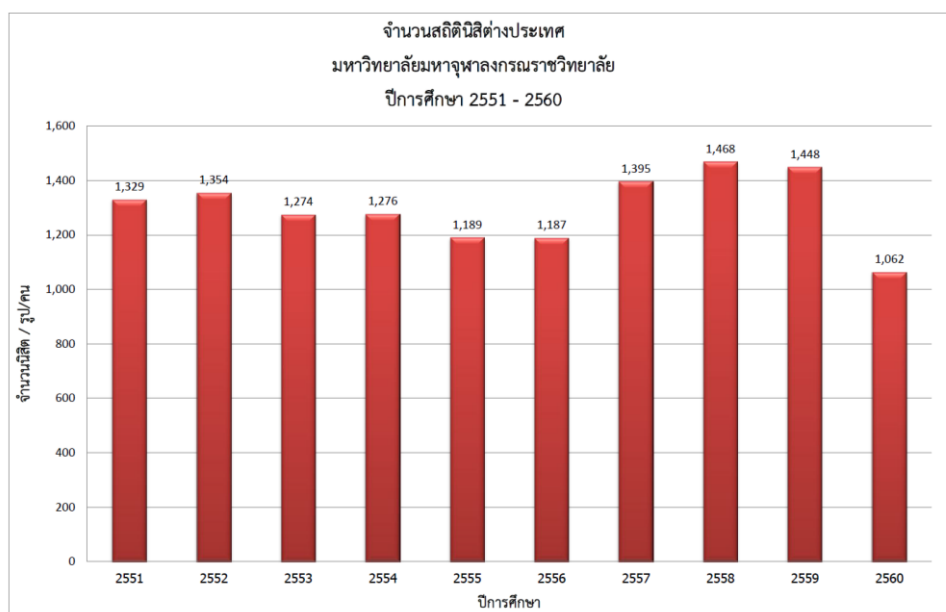
เมื่อพิจารณาไปเฉพาะหลักสูตร จะมีหลักสูตรที่จัดการศึกษาสำหรับการศึกษาวัฒนธรรมไทยในองค์กรหรือนักศึกษาในนามนานาชาติ ซึ่งต้องดูแลนิสิตชาวต่างชาติในนามกองกิจการนิสิต ที่ต้องให้ความสำคัญกับวัตรปฏิบัติของนิสิต มีการจัดการเรียนรู้ด้านวัฒนธรรมไทย^๕ จากข้อมูลนักศึกษาต่างชาติที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

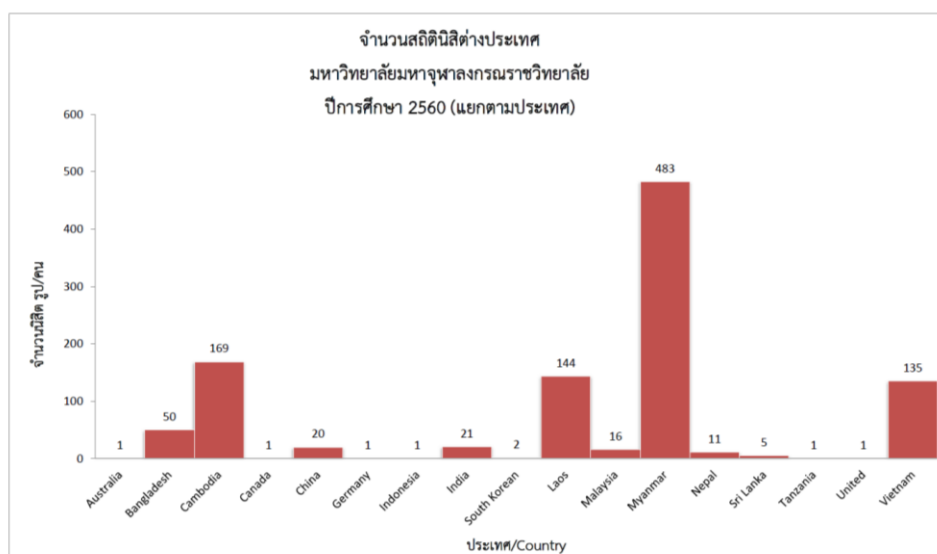
ภาพที่ ๔.๒ การเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมเมืองเชียงตุง สหภาพเมียนมาร์ นำพาคณาจารย์ ผู้บริหาร นิสิตจัดการวิจัยเชิงพื้นที่เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม (ภาพ: คณะผู้วิจัย)

^๕ บันทึกภาคสนาม, กองกิจการนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๑๐ ตุลาคม ๒๕๖๐.

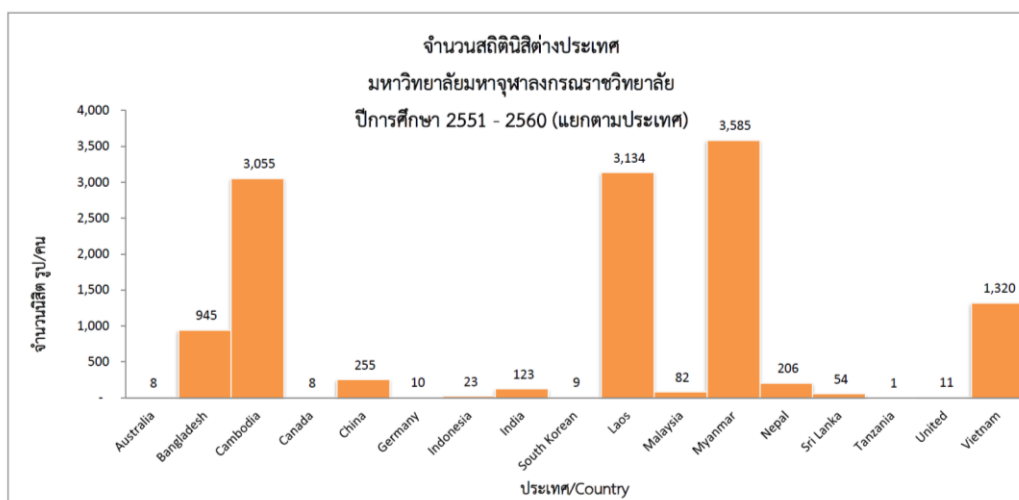
จากภาพที่ ๔.๒ จะเห็นว่า นอกเหนือจากการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับการเรียนการสอนในหลักสูตร จะพบว่ายังมีการจัดการเรียนการสอนในแบบ กลไกการจัดการในพม่าให้เกิดขึ้นร่วมกัน รวมทั้งยังเป็นกลไกการจัดการเชิงวัฒนธรรมที่จะก่อให้เกิดพลังขับเคลื่อนในความเป็นพระพุทธศาสนาในองค์กรร่วมด้วยเช่นกัน

ภาพที่ ๔.๓ สถิตินักศึกษาต่างชาติในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยระหว่าง พ.ศ. ๒๕๕๑-๒๕๖๐ สัดส่วนของนิสิตที่มาศึกษาในประเทศไทย ได้ย้อนความคิด เป็นกลไกร่วมของการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมโดยมีแบบอย่างหรือต้นแบบที่มีอยู่จริงในสังคมด้วย (จำแนกตามปีการศึกษา) (ที่มา: สำนักทะเบียนและวัดผล)

ภาพที่ ๔.๔ สถิตินักศึกษาต่างชาติรายประเทศที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ระหว่าง พ.ศ.๒๕๖๐ (จำแนกตามประเทศ) (ที่มา: สำนักทะเบียนและวัดผล)

ภาพที่ ๔.๕ สถิตินักศึกษาต่างชาติ ระหว่าง พ.ศ.๒๕๕๑-๒๕๖๐ ที่ศึกษาในมหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (ที่มา: สำนักทะเบียนและวัดผล)

จากตาราง ๔.๕ สำนักทะเบียน และวัดผล ให้ข้อมูลถึงสถิตินิสิตชาวต่างประเทศ ที่มาศึกษาในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีปรากฏว่ามาจาก ๑๗ ประเทศ สถิตินิสิตในปลายสุดอันดับหนึ่งเป็นนิสิตจากประเทศพม่า ๔๘๓ รูป/คน รองลงมาเป็นกัมพูชา ๑๖๙ รูป/คน ลาว ๑๔๔ รูป/คน และเวียดนาม ๑๓๕ รูป/คน ยอดรวมทั้งหมด ๑๐๖๒ รูป/คน ซึ่งหน่วยสนับสนุนฝ่ายทะเบียนการศึกษาในแต่ละหน่วยจัดการศึกษาในแต่ละคณะ อาทิ คณะมนุษยศาสตร์ และคณะพุทธศาสตร์ที่จัดการศึกษาโดยมีเป้าหมายเป็นชาวต่างชาติ และนิสิตนักศึกษาที่ถือสัญชาติเมียนมาร์ส่วนใหญ่ศึกษาในคณะพุทธศาสตร์ ด้วยว่ามีการจัดการศึกษาเป็นหลักสูตรภาษาอังกฤษ ทำให้นักศึกษาต่างชาติโดยเฉพาะนิสิตในนามสัญชาติเมียนมาร์เข้ารับการการศึกษา ในส่วนของหน่วยจัดการศึกษาหรือหน่วยสนับสนุน เช่น กองกิจการนิสิต ได้มีการรณรงค์ในเรื่องวิถีทางศาสนาและวิถีทางวัฒนธรรมในองค์กรรวมแก่นิสิต รวมทั้งนิสิตเมียนมาร์ด้วยเช่นกัน ทั้งมีการส่งเสริมให้นิสิตมีกิจกรรมที่จะพึงกระทำร่วมกัน อาทิ การจัดให้อยู่ร่วมกันในหอพักที่เป็นหอนานาชาติสำหรับนิสิตต่างชาติ^๖ เพื่อความเข้าใจทั้งในส่วนของภาษาและวัฒนธรรม แต่จากข้อมูลผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้ข้อมูลว่าก็ไม่ประสบผลนักในส่วนของการนิสิตไทยและนิสิตเมียนมาร์ มีการจัดโครงการด้านวัฒนธรรม แต่ก็ไม่ประสบผลในการเข้าใจต่อภาพรวมด้วยเช่นกัน นอกจากนี้มีการจัดการศึกษาภาษาไทยสำหรับนิสิตต่างชาติของภาควิชาภาษาไทย ซึ่งเป็นช่องทางในการทำความเข้าใจร่วมกัน ผลนิสิตก็เรียนภาษาไทยด้วย เนื่องจากผู้สอนไม่ได้สอนโดยใช้ภาษาอังกฤษ จึงทำให้ไม่ได้รับความนิยมนักจากนิสิต เรียนน้อยลงและหยุดเรียนไปในที่สุด

๗) การส่งเสริมการเรียนรู้จากสถานการณ์จริง

กิจกรรมพิเศษ ที่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยได้ เข้าไปมีส่วนสนับสนุน เช่น กิจกรรมวัดชาติไทใหญ่ วันชาติกะเหรี่ยง วันชาติมอญ วันชาติกลุ่มชาติพันธุ์ปะโอ เป็นต้น โดยกิจกรรมเหล่านี้ไม่ได้เกิดขึ้นจากมหาวิทยาลัยโดยตรง แต่ด้วยเหตุว่านิสิตกลุ่มชาติพันธุ์ที่อยู่ในแผ่นดินเมียนมาร์ ส่วนใหญ่เป็นนิสิตที่มีสถิติในแต่ละปีการศึกษาไม่น้อยกว่า ๕๐๐ รูป/คน ที่เข้ารับการการศึกษาทั้ง

^๖ บันทึกภาคสนาม, กองกิจการนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๑๐ ตุลาคม ๒๕๖๐.

พระภิกษุ สามเณร แม่ชี และฆราวาส และในกลุ่มนิสิตชาติพันธุ์เมียนมาร์ ได้จัดกลุ่มตั้งชมรมขึ้นมา ทั้งพม่า ไทใหญ่ กะเหรี่ยง ปะโอ อาระกัน (ยะไข่) เป็นต้น โดยกลุ่มเหล่านี้ได้จัดกิจกรรมต่าง ๆ ขึ้นมา ทั้งบุญประเพณี วิทยาศาสตร์ การเมืองว่าด้วยเรื่องวันชาติและการสถาปนารัฐ ได้มีการการเชิญชวนชาว ชาติพันธุ์นั้น ๆ มาร่วมกิจกรรมโดยผสมผสานศาสนากับความเป็นชาติพันธุ์ มาร่วมกิจกรรมพิธีกรรม เนื่องในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา โดยมีคติเรื่องพระพุทธศาสนาเป็นฐาน ดังที่คณะผู้วิจัยได้เข้าร่วมสังเกต การดำเนินกิจกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์พม่า ที่เป็นทั้งวัฒนธรรมสาธิต การเรียนรู้ และการ เรียนรู้นอกห้องเรียน ดังเช่น วันชาติปะโอ วันชาติไทใหญ่ กิจกรรมทางศาสนา วันกฐิน ผ้าป่า ของชาว พม่าโดยตรง เป็นต้น ความหมายนี้คือการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมผ่านการส่งเสริมการเรียนรู้จาก สถานการณ์จริง ดังภาพที่ ๔.๖ ที่คณะผู้วิจัยได้เข้าร่วมและสังเกตกิจกรรมนอกพื้นที่ในการเรียนรู้ข้าม วัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ภาพที่ ๔.๖ กระบวนการสร้างการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมวัฒนธรรมชนชาติในพม่า วันชาติกลุ่มชาติพันธุ์ปะโอ ที่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยส่งเสริมให้จัดกิจกรรมเป็นการพบปะแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมร่วมกัน (ภาพ: คณะผู้วิจัย)

๔.๑.๑.๒ มหาวิทยาลัยนเรศวร จังหวัดพิษณุโลก

ในการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยได้ใช้กลุ่มตัวอย่างตามกรอบการวิจัย คือสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยจัดการเรียนรู้ส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม โดยมหาวิทยาลัยนเรศวร ได้มีการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับเมียนมาร์และวัฒนธรรมเมียนมาร์ผ่านการจัดตั้งหลักสูตรพม่าศึกษา และจัดการการเรียนการสอนหลักสูตรพม่าศึกษา จะได้จำแนกตามแนวปฏิบัติ ดังนี้

๑) การจัดการเรียนรู้ผ่านหลักสูตรพม่าศึกษา

มหาวิทยาลัยนเรศวรมีการจัดการเรียนการสอน ผ่านหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต (พม่าศึกษา)^๗ มุ่งผลิตบัณฑิตให้มีทักษะภาษาพม่าจนสามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรมพม่าอย่างลึกซึ้ง และมีเจตคติที่ดีต่อการแสวงหาความรู้ใหม่อย่างสืบเนื่อง เน้นการเรียนการสอนแบบบูรณาการสหวิทยาการ โดยให้ความสำคัญทั้งด้านทักษะภาษาและเนื้อหาความรู้ด้านสังคมวัฒนธรรม อีกทั้งมีกลุ่มวิชาเลือกเฉพาะสาขา (วิชาโท) ให้นิสิตเลือก

^๗ หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพม่าศึกษา หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๕๖ ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, ออนไลน์: <http://www.human.nu.ac.th/academic/course/meanmar๕๖.pdf>, สืบค้น ๑๐ มิถุนายน ๒๕๖๑.

เรียนตามความสนใจ รายวิชาทักษะด้านภาษาพม่าครอบคลุมทักษะการพูด การฟัง การอ่าน การเขียน และการแปล อีกทั้งมีรายวิชาเสริมทักษะภาษาในด้านวรรณคดี ธุรกิจ สื่อสิ่งพิมพ์ การท่องเที่ยว และภาษาศาสตร์ ส่วนรายวิชาด้านสังคมวัฒนธรรมพม่ามีรายวิชาต่าง ๆ อาทิ ประวัติศาสตร์ ศิลปะโบราณคดี ความเชื่อ ชาติพันธุ์ เศรษฐกิจ การเมือง กฎหมาย วิเทศคดี คติชน สื่อสารมวลชน และการพัฒนาประเทศ ซึ่งความเป็นศูนย์พม่าศึกษาได้จัดหลักสูตร ได้จัดแปลตำรา รวมไปถึงการจัดการเรียนภาษาพม่าเพื่อการสื่อสาร โดยมีพันธกิจและเป้าหมายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เกี่ยวกับพม่า ศูนย์พม่าศึกษา เป้าหมายเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ภาษาเมียนมาร์ โดยคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร วิจัยและพัฒนาการเรียนรู้ของภาษาของกันและกันเพื่อการทูตในภาคประชาชนระหว่างไทยและเมียนมาร์

ผลการบันทึกภาคสนาม^๘ เกี่ยวกับการจัดการศึกษาผ่านภาษาพม่านั้นหนึ่งเพื่อเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้าใจวัฒนธรรมพม่าซึ่งกันและกันผ่านภาษาพม่า รวมทั้งนิสิตที่มาเรียนศึกษา จาก การขอสัมภาษณ์ให้ข้อมูลทุกคนก็มองว่าภาษาเป็นหน้าต่างทางวัฒนธรรม ทำให้เข้าใจภาษาพม่ามากขึ้นรวมทั้งการดำเนินการจัดการสำหรับพม่าศึกษาได้มีวิชา “สหศึกษา” ที่เป็นเงื่อนไขว่านิสิตจะต้องไปศึกษาและปฏิบัติในหน่วยงานที่มีความจำเป็นภาษาพม่า เช่น โรงงาน โรงพยาบาล และหน่วยงานที่ต้องใช้บุคลากรด้านพม่าศึกษา

ตารางที่ ๔.๒ โครงสร้างหลักสูตรพม่าศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร

รหัส	วิชา	ขอบข่าย
๒๑๘๑๐๑	ภาษาพม่า ๑	ระบบอักษรพม่า โดยสัมพันธ์กับระบบเสียง เรียนรู้โครงสร้างประโยคพื้นฐาน คำศัพท์พื้นฐาน และคำแสดงวิภัติปัจจัยที่สำคัญ ฝึกทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียน ให้สามารถสื่อสารภาษาพม่าได้ในระดับเบื้องต้น
๒๑๘๑๐๒	ภาษาพม่า ๒	โครงสร้างประโยคที่ซับซ้อนขึ้น จำแนกความแตกต่างระหว่างภาษาพูดและภาษาเขียน โดยเฉพาะการใช้วิภัติปัจจัยที่ซับซ้อน ฝึกทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียน ในรูปของความเรียงขนาดกลาง
๒๑๘๑๓๑	การสนทนาภาษาพม่า ๑ Myanmar Conversation I	การสนทนาภาษาพม่า โดยเน้นรูปประโยค และศัพท์สำนวนที่ใช้ในชีวิตประจำวัน การ แลกเปลี่ยนข้อมูล

^๘ บันทึกภาคสนาม, ศูนย์พม่าศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๑๑ ตุลาคม ๒๕๖๐.

รหัส	วิชา	ขอบข่าย
		ข่าวสาร การแสดงความคิดเห็นอย่างง่าย ๆ พร้อมกับการเรียนรู้ สังคมและวัฒนธรรม พม่าในแง่มุมต่าง ๆ
๒๑๘๑๔๑	การอ่านภาษาพม่า ๑ Myanmar Reading I	ทักษะและความชำนาญในการอ่าน ความเรียงภาษาพม่าในระดับพื้นฐาน ศึกษาการใช้ ถ้อยคำ โวหาร และไวยากรณ์ที่ได้จากการอ่าน พร้อมการฝึกสรุปประเด็น
๒๑๘๒๕๑	การเขียนภาษาพม่า ๑ Myanmar Writing I	เขียนความเรียงภาษาพม่าเรียนรู้ ถ้อยคำ และคำทางไวยากรณ์ในรูปแบบของภาษา เขียนกึ่งรูปแบบ
๒๑๘๒๐๑	ภาษาพม่าเชิงสังคมและวัฒนธรรม Social and Cultural Aspects of Myanmar Language	ความสัมพันธ์ระหว่างภาษาพม่ากับสังคมและวัฒนธรรม เพื่อการใช้ภาษาพม่า อย่างถูกต้องเหมาะสมกับกาลเทศะ
๒๑๘๓๒๑	ประวัติศาสตร์คดีพม่า History of Myanmar Literature	ประวัติความเป็นมา ภูมิหลังทางสังคม วัฒนธรรม และเนื้อหาสำคัญของวรรณคดีพม่า ในยุคราชวงศ์ ยุคอาณานิคม และยุคเอกราช เลือกเรื่องที่เด่นมาศึกษา
๒๑๘๑๑๐	สัทศาสตร์ภาษาพม่า Myanmar Phonetics	เสียงและระบบเสียงในภาษาพม่า ในด้านเสียงพยัญชนะ เสียงสระ เสียงวรรณยุกต์ พยางค์ และโครงสร้างคำ ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเสียงและอักษรในภาษาพม่า และฝึกการจำแนกเสียงและออกเสียงให้ถูกต้องด้วยวิธีการทางภาษาศาสตร์
๒๑๘๓๖๓	พุทธศาสนา ความเชื่อ และโลกทัศน์พม่า Myanmar Buddhism, Beliefs and Worldview	ศึกษาอิทธิพลของพุทธศาสนาและความเชื่อพื้นถิ่นต่อวิถีการดำเนินชีวิต และโลกทัศน์ ของชาวพม่า โดยเน้นความสำคัญของสถาบันสงฆ์ พิธีกรรม ความเชื่อที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนบทบาทของรัฐ และประชาชนต่อพุทธศาสนา
๒๑๘๓๖๒	สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมของพม่า Myanmar Society, Culture and Environment	สภาพภูมิศาสตร์ สิ่งแวดล้อม และวิถีชีวิตของชาวพม่า

รหัส	วิชา	ขอบข่าย
๒๑๘๓๖๔	เศรษฐกิจและการเมืองพม่า Myanmar Economy and Politics	โครงสร้างทางเศรษฐกิจของพม่าในอดีตและปัจจุบัน การค้าการลงทุน และการเงิน ศึกษา ปัญหาสำคัญทางเศรษฐกิจ ตลอดถึงการพัฒนาประเทศในด้านเกษตรและอุตสาหกรรม ศึกษา การพัฒนา และทิศทางการเมืองการปกครองอันเกี่ยวเนื่องกับระบบเศรษฐกิจของพม่า
๒๑๘๓๖๕	สังคมและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในพม่า Society and Culture of Ethnic Groups in Myanmar	ชนกลุ่มน้อย ชาติพันธุ์กลุ่มต่าง ๆ ในประเทศพม่า ในด้านความเป็นมา วัฒนธรรม เศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ตลอดจนปัญหาความขัดแย้งระหว่างชาติพันธุ์
๒๑๘๓๖๖	สื่อสารมวลชนในสังคมพม่า Mass Media in Myanmar Society	ความเป็นมาของการสื่อสารมวลชนในพม่า ประเภทและบทบาทของสื่อมวลชนในประเทศพม่า โดยเน้นการสื่อสารมวลชนของรัฐ ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับสื่อ การควบคุมสื่อของรัฐ และ ปัญหาด้านการสื่อสารมวลชนในสังคมพม่า
๒๑๘๓๗๑	การแปลภาษาพม่า Myanmar Translation	หลักการแปล และฝึกฝนการถ่ายทอดภาษา โดยเน้นการแปลบทความ ภาษาพม่าเป็น ภาษาไทย และภาษาไทยเป็น ภาษาพม่าที่ถูกต้อง
๒๑๘๔๒๑	วรรณกรรมพม่าปัจจุบัน Contemporary Myanmar Literature	วรรณกรรมพม่าร่วมสมัย โดยเลือกจากผลงานที่โดดเด่น
๒๑๘๔๖๑	คติชนพม่า Myanmar Folklore	คติชนท้องถิ่นเพื่อความเข้าใจสังคมและวัฒนธรรมในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศพม่า โดยศึกษาจาก นิทาน ภาษิต คำพังเพย ปริศนาคำทาย การละเล่น และ เพลงพื้นบ้าน เป็นต้น
๒๑๘๔๖๒	กฎหมายพม่า Myanmar Law	กฎหมายที่สำคัญของพม่า อาทิ กฎหมายรัฐธรรมนูญ กฎหมายแพ่ง กฎหมายพาณิชย์ กฎหมายอาญา ประกาศ

รหัส	วิชา	ขอบข่าย
		ข้อกำหนด และข้อบังคับต่าง ๆ
๒๑๘๔๔๗	สหกิจศึกษา Co-operative Education	การฝึกปฏิบัติงานในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาพม่าศึกษา ในสถานประกอบการ หรือ องค์กรผู้ใช้บัณฑิตที่ทำความร่วมมือกับสถานศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศ อย่างเป็นระบบก่อน สำเร็จการศึกษา ตามระเบียบโดยมีระยะเวลาไม่ต่ำกว่าสี่เดือน

ที่มา: ศูนย์พม่าศึกษา. หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพม่าศึกษา หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.

๒๕๕๖. คณะมนุษยศาสตร์: มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒๕๕๖. (ข้อมูล Online, สืบค้น ๓๐ ตุลาคม ๒๕๖๐)

จากตารางที่ ๔.๒ เป็นข้อมูลบางส่วน รายวิชาการในการเรียนการสอน หลักสูตรพม่าศึกษามีเป้าหมายเพื่อ “รู้ลึกภาษาพม่า รอบรู้สังคมเมียนมาร์ เปิดประตูสู่ภูมิภาค” อันเป็นปรัชญาของหลักสูตร โดยมีเป้าหมายความสำคัญ เพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียนให้มีความสามารถด้านการใช้ภาษาพม่า และเข้าใจ สังคมวัฒนธรรมพม่า เพื่อเข้าสู่ตลาดแรงงานที่ต้องการผู้รู้ภาษาพม่า ในหลักสูตรพม่าศึกษามีแนวคิด อันเป็นวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่ว่า เพื่อผลิตบัณฑิตให้มีคุณลักษณะ ดังนี้ ๑) มีทักษะภาษาพม่าจนสามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีความรอบรู้ในวิชา โท ๒) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรมพม่า ๓) สามารถนำความรู้ด้านภาษาพม่าและวิชาโทไปประยุกต์ใช้กับงานอาชีพที่เกี่ยวข้อง และการศึกษาต่อในระดับสูง

๒) การจัดการเรียนรู้ผ่านการวิจัย/หรือศึกษาวิจัยเฉพาะเรื่องตามความสนใจ

การจัดการเรียนรู้ผ่านการส่งเสริมด้านวัฒนธรรมอันสัมพันธ์กับการลงพื้นที่จริง การทำวิจัย และการส่งเสริมนิสิตให้เข้าสู่พื้นที่การวิจัย อันหมายถึงการลงไปฝึกปฏิบัติในรูปแบบสหศึกษา ทำให้นิสิตมีประสบการณ์ตรงผ่านการเรียนรู้และประสบการณ์นั้น ๆ โดยตรง

๓) การจัดการเรียนรู้ผ่านหลักสูตรในแต่ละสาขาวิชา

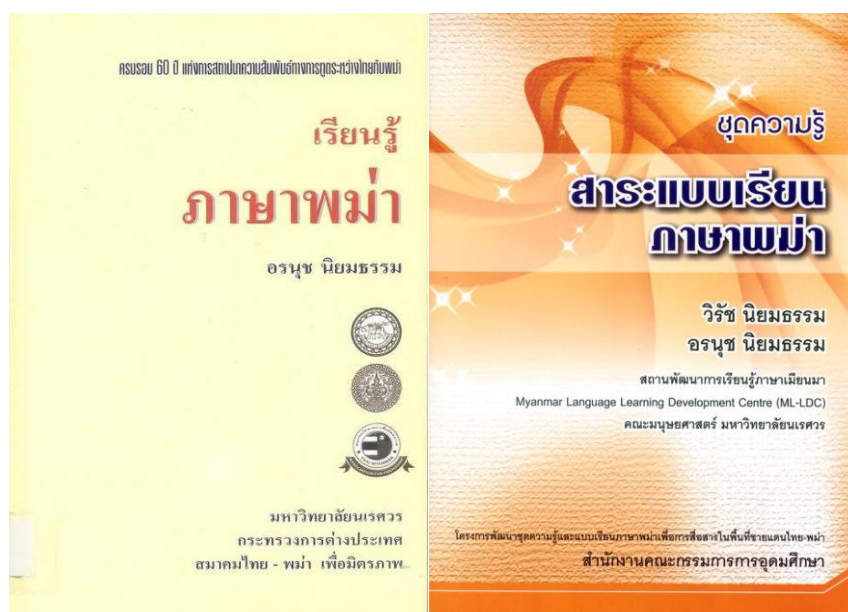
จากการพบและสัมภาษณ์ผู้บริหารศูนย์พม่าศึกษา ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับดำเนินการเรียนจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรพม่าศึกษาที่ผู้บริหารให้ข้อมูลว่า มีการจัดการเรียนการสอนผ่านหลักสูตร ที่ใช้ภาษาเป็นฐานหลักในการดำเนินการ จากนั้นนิสิตผู้เรียนจะเข้าถึงเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมพม่า การดำเนินการของพม่า และในเวลาเดียวกัน ก็จะเป็นการกระตุ้นและส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับพม่าด้วย

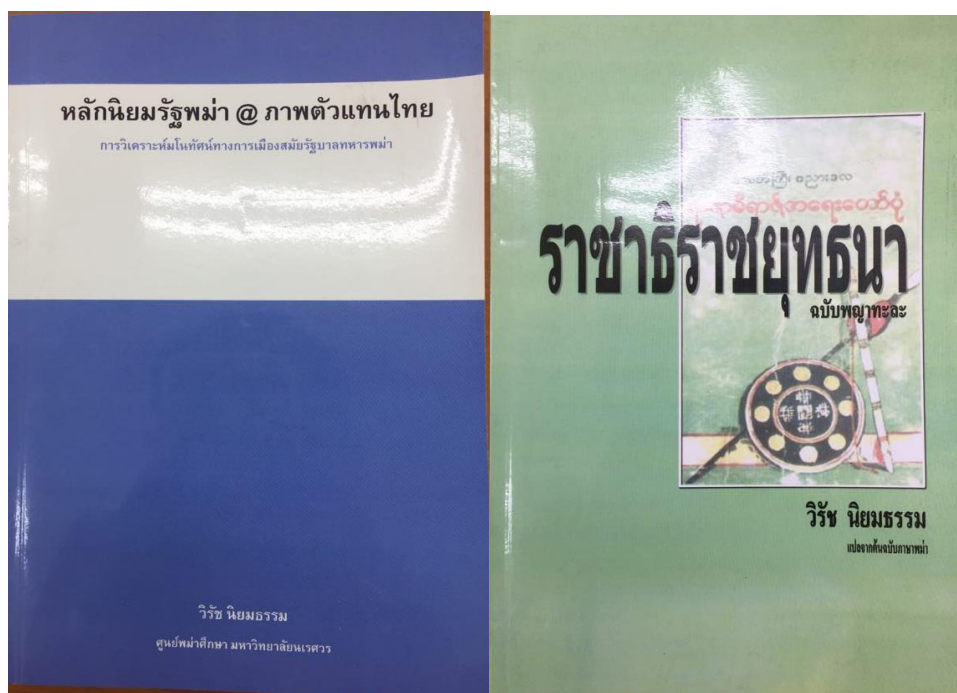
ภาพที่ ๔.๗ สหกิจศึกษา สำหรับนิสิตผู้เรียนในหลักสูตรพม่าศึกษาในโรงงานที่มีชาวพม่าอยู่
(ภาพ: เครือข่ายนักวิจัย)

๔) การจัดทำตำราและหนังสือเกี่ยวกับองค์ความรู้ด้านพม่าศึกษา

จากการสัมภาษณ์และพบผู้บริหารของศูนย์พม่าศึกษา มีแนวคิดในเรื่องภาษาพม่าจะเป็นเครื่องมือในการเปิดการเรียนรู้เกี่ยวกับพม่าศึกษา หรือการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมโดยตรงโดยกิจกรรมที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้และเป็นกลไกการพัฒนาสำหรับนิสิตผู้เรียนด้านพม่าโดยตรง ได้สะท้อนให้เกิดกลไกการเรียนรู้ นวัตกรรมการเรียนรู้และกระบวนการที่พัฒนาการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นด้วย

ภาพที่ ๔.๘ หนังสือ ตำรา เอกสารประกอบการเรียนรู้เกี่ยวกับพม่าผ่านศูนย์พม่าศึกษา
มหาวิทยาลัยนเรศวร ชุดที่ ๑ (ภาพ: จากการศึกษภาคสนาม)

ภาพที่ ๔.๙ หนังสือเอกสาร ตำรา ประกอบการเรียนรู้เกี่ยวกับพม่า ของศูนย์พม่าศึกษามหาวิทยาลัยนเรศวร ชุดที่ ๒ (ภาพ: จากการศึกษาภาคสนาม)

ภาพที่ ๔.๑๐ หนังสือการเรียนรู้เกี่ยวกับพม่าผ่านศูนย์พม่าศึกษามหาวิทยาลัยนเรศวร ชุดที่ ๓ (ภาพ: จากการศึกษาภาคสนาม)

ภาพที่ ๔.๑๑ หนังสือการเรียนรู้เกี่ยวกับพม่าผ่านศูนย์พม่าศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร ชุดที่ ๔ (ภาพ: จากการศึกษาภาคสนาม)

จากภาพที่ ๔.๘ ถึง ๔.๑๑ ภาพทั้งหมดจะเป็นข้อมูลเกี่ยวหนังสือ ตำรา เอกสาร ประกอบการสอน ที่ศูนย์พม่าศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร จ.พิษณุโลก ได้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นองค์ความรู้ เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการและการส่งเสริมการเรียนรู้ในภาพรวมทั้งหมด เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมพม่า ศูนย์พม่าศึกษาได้จัดพิมพ์เอกสารสิ่งพิมพ์ ตำราเกี่ยวกับภาษา วัฒนธรรม ประเพณี ประวัติศาสตร์ และอื่น ๆ ที่เป็นข้อมูลความรู้ด้านพม่าศึกษา ซึ่งสามารถทำหรือดำเนินการได้ด้วยเช่นกัน และจากการสัมภาษณ์ ผศ.วิรัช นิยมธรรม ที่ให้ข้อมูลว่า การจัดการเรียนรู้ของศูนย์พม่าศึกษาด้านการข้ามเรียนรู้วัฒนธรรม จะใช้ภาษาพม่าเป็นเครื่องมือหรือกลไกในการสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับพม่าศึกษา

๔.๑.๒ ผลการศึกษาจากการสัมภาษณ์ (Interview)

๑) การจัดการศึกษาเป้าหมายเพื่อการเรียนรู้วัฒนธรรมพม่า

ในหลักสูตรพม่าศึกษา จึงวางกรอบการศึกษาและให้น้ำหนักไปที่ “ภาษา” โดยภาษาจะเป็นเครื่องมือ เป็นกรอบทางการศึกษา โดยจะเป็นการศึกษาภาษาพม่าเพื่อการสื่อสารเป็นสำคัญ อาทิ ภาษาพม่าเบื้องต้น สัทศาสตร์ว่าด้วยเรื่องของเสียง การอ่าน การเขียน และภาษาในเชิงวัฒนธรรม และไวยากรณ์พม่า เป็นต้น ข้ามไปถึงประวัติศาสตร์ ประเพณี สังคมวัฒนธรรม พระพุทธศาสนา เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม สามารถแปลภาษาพม่าได้ ไปจนถึงการวิจัยด้านพม่าเป็นกรณีพิเศษ เมื่อได้ภาษาพม่าแล้วรอบเชื่อมต่อไปถึงการใช้ภาษาพม่าเพื่อการท่องเที่ยว ชุมชนพื้นที่ที่ใช้ภาษาพม่า และมีภาษาแตกต่างจากภาษาพม่าจำนวนมาก คติชนในพม่า และกฎหมายพม่า เป็นต้น จากกรอบการศึกษาสะท้อนให้เห็นว่าการออกแบบหลักสูตรด้านพม่าศึกษามีความสำคัญต่อการกระตุ้นและ

ส่งเสริมการเรียนรู้ รวมทั้งการส่งเสริมการเรียนรู้ไปสู่การขับเคลื่อนต่อการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมและกลไกอย่างสำคัญของความเป็นพม่าศึกษา

ดังนั้น หลักสูตรพม่าศึกษา สัมพันธ์กับแนวคิดและการจัดการด้านพม่าศึกษาและแนวคิด โดยในการจัดการศึกษา ในระดับชั้นปีที่ ๓ มีการเรียนในรายวิชา อาทิ ประวัติวรรณคดีพม่า (History of Myanmar Literature) เศรษฐกิจและการเมืองพม่า (Myanmar Economy and Politics) การแปลภาษาพม่า (Myanmar Translation) เป็นต้น

นอกจากนี้จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารศูนย์พม่าศึกษาได้ให้ข้อมูลและทัศนะไว้ว่า

(๑) การเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมผ่านการจัดหลักสูตรพม่าศึกษา

การที่มหาวิทยาลัยนเรศวรได้จัดตั้งศูนย์พม่าศึกษา พร้อมจัดให้มีการจัดการเรียนการสอนผ่านหลักสูตรพม่าศึกษา นอกเหนือจากการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในประเทศในเรื่องการเป็นผู้รู้หรือผู้เชี่ยวชาญด้านพม่าศึกษาแล้ว ยังเป็นการสร้างการเรียนรู้ทำให้เกิดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมผ่านภาษา ความรู้ที่ผ่านภาษาอีกชั้นหนึ่ง รวมไปถึงการเข้าใจในวิถีทางวัฒนธรรมร่วมกัน ดังที่ผู้บริหารศูนย์พม่าศึกษาได้ข้อมูลเป็นทัศนะไว้ดังนี้

“...หลักสูตรจัดทำขึ้นมีเป้าหมายเพื่อการสื่อสาร และสื่อสารอย่างเข้าใจบริบททางวัฒนธรรม โดยเกณฑ์หลักสูตรคือใช้ภาษาเป็นหลักในการสื่อสารก่อน ส่วนเนื้อหาหลักในรายวิชาที่เป็นตัวประวัติศาสตร์ต่างๆ เรียนเพื่อเอาคำศัพท์ ไม่ใช่เรียนในแบบประวัติศาสตร์ หลังจากนั้นก็มีอีกสองรายวิชาที่ต้องลงพื้นที่ เป็นลักษณะของสหกิจศึกษา คิดว่า ณ เวลานี้คือยังไม่ถึงไหน เนื่องจากนักศึกษามหาวิทยาลัยนเรศวร มีวิชาสหกิจต้องเฉลี่ย ๆ กันไป ตอนนี้เริ่มมีแล้ว ในปีหน้าจะมีส่งนักศึกษาไปหนึ่งคน ก่อนหน้านั้นเราใช้ความร่วมมือจากภาคเอกชน อย่างธนาคารออมสินให้ทุนเด็กไทย แต่เมื่อสิบปีก่อนเราไปทำงานได้ในเฉพาะพื้นที่ทางราชการของไทย เช่น สถานทูต ซึ่งไม่ใช่เป้าหมายที่จะให้เด็กเราไป อีกที่หนึ่งในปัจจุบันภาคเอกชนเข้าไปทำธุรกิจเราก็ส่งเด็กไป โดยที่เด็กเขาจะติดต่อกันเอง บางคนก็อยากพัฒนาตัวเองในพม่า เขาก็ไป อีกส่วนคือที่เข้าไปสอนภาษาไทย...”^๔

นอกจากจากการจัดหลักสูตร เปิดหลักสูตรแล้วทางศูนย์พม่าศึกษายังได้จัดส่วนเสริมจากหลักสูตรคือการส่งเสริมให้นิสิตเข้ารับการศึกษาดูงานเชิงพื้นที่ หรือฝึกประสบการณ์ทางภาษาในพื้นที่จริงตามกรอบของรายวิชา และกรอบของสหกิจศึกษา อันเป็นข้อดีคือทำให้ผู้เรียนได้ประสบการณ์ตรงจากพื้นที่ ประสบการณ์ตรงจากการใช้ภาษาโดยตรงทำให้เกิดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมในส่วนนี้ด้วยเช่นกัน

“...การเรียนในหลักสูตรสหกิจศึกษา เป็นการส่งเสริมให้นักศึกษาที่เรียนในหลักสูตรพม่าศึกษาไปดำเนินกิจกรรมในพื้นที่ของการศึกษาจริง ๆ ดังกรณีมหาวิทยาลัยนเรศวร ส่งนักศึกษาไปยังโรงเรียน ไปเป็นล่าม ในโรงงานที่มีชาวพม่าทำงานอยู่เช่นในจังหวัดสมุทรสงครามและสมุทรสาคร ให้เขาเรียนรู้ ใช้ และเข้าใจภาษาพม่าได้อย่างมั่นใจ เป็น

^๔ สัมภาษณ์ ผู้บริหารศูนย์พม่าศึกษา คนที่ ๑, ศูนย์พม่าศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๑๑ ตุลาคม ๒๕๖๐.

การสร้างชุมชนทางภาษา (language community) ให้นักศึกษาไปอยู่ในพื้นที่ชุมชนทางภาษา (language community) การจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนไม่เพียงพอต่อการพานิสิตไปถึงเป้าหมายได้ กิจกรรมที่ดำเนินอยู่นั้นฉาบฉวย กิจกรรมที่เราทำคือกิจกรรมฉาบฉวย ทำอาหารพม่าไม่ได้ใช้ภาษาและมาทำร่วมกับภาษาอื่น เช่นภาษาจีน ฯ ณ ตอนนั้นมันมีข้อจำกัดทางด้านงบประมาณ ทางมหาวิทยาลัยนเรศวร เป็นหลักสูตรเดียวในประเทศไทย ไม่มีคู่แข่งมาลิบกว่าปีแล้วที่ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่เพิ่งเปิดหลักสูตรมาหนึ่งปี มหาวิทยาลัยมหาสารคามเปิดมาได้สองปี แต่เริ่มจะปิดแล้ว อาจจะเนื่องจากงบประมาณ อัตรากำลังและเกณฑ์ของ สกอ. และเด็กพวกนี้จบไปแล้วเข้าสู่อาชีพด้วยภาษาพม่า ตอบโจทย์ชัดเจนและเด็กพวกนี้ถ้าทำงานในพื้นที่เขาให้ค่าล่ำม่ออีกสามพัน นอกจากเงินเดือนเด็กเอกพม่าศึกษาส่วนใหญ่มุ่งไปเองเลย คือ พวกการเป็นพนักงานในกลุ่ม call center เนื่องจากคนพม่าเข้ามาอยู่ในประเทศไทยเป็นล้าน ๆ คน การสื่อสารในยุคนั้นเมื่อสิบปีที่แล้ว call center มีพลังมาก DTAC, AIS ต้องดึงเด็กจากเราไปบริการ เขาไม่ใช่คนพม่าใช้คนไทยที่พอสื่อสารได้เป็นคู่แข่งทางธุรกิจกัน call center ทำให้เด็กบางส่วนตั้งตัวได้เลย แต่ภายหลังเนื่องจากรุ่นใหม่เข้าไป รุ่นเก่าออกมา ตอนนี้เริ่มมีเป็นล่ำม่อในกองทัพ ปัจจุบันนี้คนที่จบรุ่นแรกไปได้ยศพันตรี นอกนั้นเป็นนายร้อยหมด เข้าไปคือเป็นนายร้อย เป็นสัญญาบัตร ประมาณลิบกว่าคน...”^{๑๐}

การจัดการศึกษาผ่านหลักสูตรพม่าศึกษา ข้อดีคือทำให้นิสิตได้ประสบการณ์ตรงทางภาษาคือรู้ภาษาและใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการเชื่อมประสานไปยังส่วนอื่น ๆ อาทิ การทำให้เป็นอาชีพ เป็นรายได้ และเป็นทูตทางภาษาและวัฒนธรรมเชื่อมระหว่างพม่าและคนไทยดังกรณีที่สหกิจศึกษา ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนไปฝึกปฏิบัติในพื้นที่ รวมทั้งเมื่อจบการศึกษาไปแล้วได้เป็นบุคลากรในหน่วยงานเอกชน อาทิ Call Center ของบริษัทสื่อสารโทรคมนาคม ทำให้เกิดช่องทางการสื่อสารระหว่างพม่าที่อยู่ในภาคแรงงานและภาคการผลิตเป็นจำนวนตามสถิติหลักล้านคนทั่วประเทศด้วย และยังเชื่อมไปถึงการพัฒนาคนให้หน่วยจัดการศึกษา การเสริมสร้างศักยภาพให้กับหน่วยงานทั้งเอกชนและภาครัฐได้มีบุคลากรรองรับการเชื่อมต่อในพื้นที่ ซึ่งเป็นการสะท้อนทัศนคติว่าศูนย์พม่าศึกษาที่จัดตั้งขึ้นทำให้เกิดภาคีเครือข่ายและเชื่อมไปยังการเรียนรู้แลกเปลี่ยนได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ให้ผู้ข้อมูลยังเสนอทัศนคติต่อไปอีกว่า

“...มหาวิทยาลัยคงไม่ใช่แบบนี้ มหาวิทยาลัยจะเป็นเรื่องของผลิตตำรา ปรัชญา รูปแบบของกิจกรรมก็แลกเปลี่ยนเยาวชนด้วยกันถ้าถึงขั้นแลกเปลี่ยนเยาวชนระหว่าง ซึ่งทางมหาวิทยาลัยนเรศวรคาดว่าเป็นความเหมาะสม อย่างกรณีที่ศูนย์พม่าศึกษาทำในเรื่องการแลกเปลี่ยนเยาวชนทางภาษา พยายามให้นิสิตในหลักสูตรที่จัดการเรียนการสอนอยู่ไปใช้ชีวิตที่พม่า เป็นอาสาสมัคร ที่ผ่านมาได้ ๑๐ กว่าคน หลังจบการศึกษามาแล้วได้ไปเป็นครูในสังกัดของ สพฐ. โรงเรียนต่างๆ รวมทั้งการที่สำนักงาน สพฐ. เริ่มเปิดอัตราบรรจุ เข้าไปส่งเสริมพร้อมให้ทุนสนับสนุนจะทำให้เกิดการเชื่อมโยง (connection) ทาง

^{๑๐} สัมภาษณ์ ผู้บริหารศูนย์พม่าศึกษา คนที่ ๒, ศูนย์พม่าศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๑๑ ตุลาคม ๒๕๖๐.

วัฒนธรรมผ่านบุคคลที่มีความรู้ มีประสบการณ์ทางด้านภาษาและวัฒนธรรม รวมทั้งเป็น การสร้างทรัพยากรมนุษย์ (Human resources) เกิดความร่วมมือกันให้เขาสามารถเป็น ครูสอนภาษาพม่าที่รู้เรื่องพม่าจริงๆ ไม่ใช่รู้เรื่องพม่าจากภาษาไทย รู้เรื่องวิถีชีวิต เปลี่ยน ความเข้าใจที่ถูกต้อง (Mind set) อันนี้คือสิ่งที่ทำก็สร้างคนด้วย เมื่อก่อนศูนย์ก็สร้างตัว ความรู้ ตัวความรู้นั้นไปไม่ถึงไหนหรอก สร้างคนให้ผลิตความรู้จะเป็นประโยชน์มากกว่า ตรงนี้นับเป็นความสำคัญประการหนึ่ง ถ้าอยากได้ความรู้อะไรเกี่ยวกับพม่าก็ต้องมี กำลังคนที่รู้ภาษาพม่าทางพระพุทธศาสนา การที่คณะ ๕ วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ ได้ เคยดำเนินไว้ ก็ได้มีการสร้างคนไว้ แต่ละคนเมื่อกลับมาแล้วก็เอาแนวทางศาสนาของ พระพม่ามาเผยแพร่ ลักษณะนี้ก็ถือว่าเป็นตัวตาราลแล้ว ซึ่งก่อนหน้านี้เป็นลักษณะของ วิปัสสนา ไปจบปริญญาตรีภาษาพม่ามาจากพระพม่า เขาเรียกธรรมจริยา (Dhamma Jariya) พระไตรปิฎก วินัย เราได้ตัวทฤษฎีมา นี่คือเครือข่ายที่คณะ ๕ วัดมหาธาตุฯ ได้ เคยสร้างดำเนินไว้ ตรงนี้ผมว่าจะเกิด เครือข่ายขึ้น แต่จะเกิดขึ้นหรือเชื่อมโยงอย่างไรเป็น อีกเงื่อนไขหนึ่ง โดยเครือข่ายจะเกิดขึ้นมาอย่างไร ด้วยเมื่อพระภิกษุกลับมาคงไม่ได้ตาม ไปดูแล ท่านก็อยู่วัดไปและท่านจะทำกิจกรรมอะไร การเชื่อมโยงจึงเป็นความสัมพันธ์ ธรรมดาไม่ใช่ลักษณะการทำงานแบบเครือข่าย อย่างที่ศูนย์พม่าศึกษาดำเนินการอยู่ เป็น เครือข่ายอาชีพคือเป้าหมายผ่านกิจกรรมแลกเปลี่ยนภาษา...”^{๑๑}

จากภาพรวมของการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมผ่านการจัดหลักสูตร ทำให้เกิดการเรียน ศึกษา ในภาษาพม่า วัฒนธรรม วรรณกรรม ความคิด เกิดการเรียนรู้ ปรับตัว เข้าใจและนำไปเป็นส่วนหนึ่ง ของการฝึกปฏิบัติเมื่อลงพื้นที่จริงในการทำงานเกี่ยวกับภาษาพม่า วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตพม่า กลายเป็นวิถีของการปรับตัวภายใต้สถานการณ์อย่างใหม่และเรียนรู้ร่วมกันดังที่มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้จัดตั้งศูนย์และจัดหลักสูตรเกี่ยวกับพม่าศึกษาไว้

(๒) การเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมผ่านการเรียนภาษา

ภาษาเป็นเครื่องมือ หรือกลไกเชื่อมประสานระหว่างคนสู่คน ที่ความหมายของภาษา คือ เป็นเครื่องมือในการสื่อสารระหว่างกันและกัน ระหว่างกลุ่มคนกับกลุ่มคน และเป็นเครื่องหมาย แสดงออกถึงอัตลักษณ์ของความเป็นชาติพันธุ์ เผ่าพันธุ์ และรัฐอย่างสำคัญด้วยเช่นกัน ซึ่งในการ สัมภาษณ์ผู้บริหารศูนย์พม่าศึกษาได้สะท้อนคิดในเรื่องภาษาจะเป็นกุญแจเชื่อมโยงไปยังส่วนต่าง ๆ ทั้งใน เรื่องวัฒนธรรม ศาสนา ภาษา ความคิด ประวัติศาสตร์ และเศรษฐกิจ ซึ่งในฐานะผู้จัดตั้งศูนย์พม่า ศึกษาและจัดการศึกษาภาษาพม่าได้สะท้อนคิดในเรื่องภาษากับการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไว้ว่า

“...เด็กไทยให้เรียนรู้ภาษาพม่าโดยให้เขาเป็นอาสาสมัครไปสอนภาษาไทย ปีหนึ่ง ๆ ส่งไป ๕-๖ คนเราก็ได้ล่ามมืออาชีพ กลับมาเป็นครูอาจารย์ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาเป็นการสร้างทรัพยากรชิ้นงานเชื่อมโยงกันไว้ นี่ไม่ใช่ความสัมพันธ์ระหว่าง ไทยกับพม่าในระดับผู้ปฏิบัติงาน แต่เป็นระดับนิสิต เด็กพม่าก็ต้องมารู้จักกับเด็กไทยที่นี้

^{๑๑} สัมภาษณ์ ผู้บริหารศูนย์พม่าศึกษา คนที่ ๒, ศูนย์พม่าศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๑๑ ตุลาคม ๒๕๖๐.

เด็กไทยก็ต้องไปรู้จักเด็กพม่า เรามีโครงการย่อยๆ ที่ช่วยเหลือเขา คือ ๑. พัฒนาอาจารย์ผู้สอนให้ได้จบโท จบเอก ทางสายภาษาไทยหรือมนุษยศาสตร์ที่เกี่ยวข้องที่จะเอื้อต่อหลักสูตรเขา เพราะหลักสูตรเขาเป็น Thai Studies ไม่ใช่ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ของเราเองก็เป็นพม่าศึกษา Myanmar Studies เพราะการรู้ภาษาต่างประเทศแบบภาษาเพื่อนบ้าน มันต้องรู้มากกว่าตัวภาษา คุณต้องรู้คำศัพท์ที่กว้าง คำศัพท์ทางกฎหมาย วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ การประกอบการธุรกิจต่างๆ หรือวงคำศัพท์ทางการเมือง คือเด็กที่เรียนถิ่นนี้ก็จะรู้ภาษาและจะผสมองค์ความรู้ด้านอื่น ๆ เข้าไปด้วย ที่เป็นสังคมวัฒนธรรม คนพม่ากับคนไทยใกล้เคียงกัน ฉะนั้นการเรียนภาษาหรือการแลกเปลี่ยนจะเหมือนคนต่างจังหวัดไม่ใช่ต่างประเทศเพราะเขาไป ๆ มาๆ เขามาอยู่ในเมืองไทยส่วนหนึ่งเขาจะกลายเป็นประชากรแฝงในเมืองไทย ดูจากทิศทางอีก ๑๐ ปีในอนาคตโครงสร้างประชากรของประเทศไทยจะต้องมีคนกลุ่มนี้ เข้ามาแฝงในลักษณะของผู้ประกอบการไม่ใช่แรงงาน เขาออกจากพื้นที่แรงงานแล้วนะเขารู้ด้านขนส่ง (logistic) เยอะ เขาเดินทางได้มากกว่าคนไทยเดินทาง คนไทยไม่กล้าข้ามไปประเทศพม่าแต่คนพม่ากล้าข้ามมาประเทศไทยและรู้จักพื้นที่ทำมาหากินไม่ใช่แค่รู้จักที่ท่องเที่ยว คนไทยเองยังเป็นลักษณะของการเที่ยว ณ ตอนนั้นผมมองว่าความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนภาษาคนที่ได้เปรียบคือฝ่ายพม่า เด็กพม่าจะเข้าสู่อาเซียนและข้ามมาเรียนต่อในไทยได้เยอะเพราะเขารู้ภาษาไทยแล้วก็จะมาเรียนกับคนไทยได้ ปีหนึ่งจบประมาณห้าสิบคนไปแล้วประมาณสามรุ่น ถ้าสิบปีคนที่จบปริญญาตรีด้านภาษาไทยในพม่าจะเยอะซึ่งเราจะเป็นรอง ตลาดแรงงานด้านล่ามจะเป็นคนพม่า แต่เราก็รู้ว่ามีต้นทุนต้องเอื้อต่อเศรษฐกิจไทยและการที่เขามาเป็นประชากรแฝงคือเพิ่มศักยภาพประชากร ไม่ได้มองในด้านความมั่นคงแต่มองในเรื่องของวัฒนธรรม ส่วนด้านศาสนาจะเป็นอีกโลกหนึ่ง ทางพม่าก็เป็นอีกโลกหนึ่งที่เรารู้...”^{๑๒}

ภาษาเป็นเครื่องมือในความหมายตามที่ปรากฏเป็นทศณะที่สื่อให้เห็นว่า ช่องทางการสื่อสารหรือภาษาเพื่อการสื่อสารเป็นเครื่องหมาย และเครื่องมือในการเชื่อมประสานรวมกันรวมทั้งการที่มหาวิทยาลัยนเรศวร ในส่วนของศูนย์พม่าศึกษาได้จัดตั้งศูนย์และขยายความร่วมมือไปยังประเทศพม่า Yangon University of Foreign Languages (YUFL) และนำบุคลากรของประเทศพม่ามาฝึกด้านภาษาไทย และนำกลับไปเปิดด้านไทยศึกษาและภาษาไทยทำให้เกิดความเชื่อมโยงในด้านภาษาและการใช้ภาษาเป็นเครื่องมืออย่างสำคัญในการเรียนรู้ร่วมกันที่ว่า

“...นิสิตไทยที่เรียนภาษาพม่าในประเทศไทย ที่มหาวิทยาลัยนเรศวร และทางมหาวิทยาลัยที่จะเอื้ออำนวยไปยังที่อื่น ๆ ไปยังคนไทยที่เรียนภาษาพม่าตามโรงเรียนตามวิทยาลัยชุมชนที่จะเข้าสู่อาเซียน มีมหาวิทยาลัยอื่น มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ก็มี connection มีการเปิดหลักสูตรปริญญาตรี มีโมเดลส่วนสำคัญในการแลกเปลี่ยนภาษา โดยการส่งอาสาสมัครที่เป็นนักศึกษาเอกทางด้านพม่าศึกษาที่จบปริญญาตรีแล้ว ไปสอนภาษาไทยให้กับมหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศที่ย่างกุ้ง

^{๑๒} สัมภาษณ์ อาจารย์ผู้สอนศูนย์พม่าศึกษา คนที่ ๒, ศูนย์พม่าศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๑๑ ตุลาคม

เรียกว่า Yangon University of Foreign Languages (YUFL) เป็นโครงการที่อยู่ภายใต้ความร่วมมือระหว่างรัฐต่อรัฐทุนสนับสนุน คือ กรมความร่วมมือระหว่างประเทศของกระทรวงการต่างประเทศ ไปช่วยสร้าง Thai Department ให้ที่ Yangon ประมาณ ๑๐ กว่าปีมาแล้ว ตอนนี้กำลังจะไปสร้างที่มันตะเล่ย์ซึ่งเพิ่งจะเริ่มในปีนี้อยู่ร่วมกับมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่เปิดปริญญาตรีภาษาพม่า แต่ที่มหาวิทยาลัยนเรศวร มี MOU ระหว่าง YUFL กับ ND ตรงนี้ก็จะจัดกิจกรรมหลายอันที่กำลังพยายามพัฒนาออกมาเป็นผลผลิต เพื่อต่อยอดจากที่กระทรวงการต่างประเทศให้ เรามีโมเดลแบบนี้เรียกว่า โครงการแลกเปลี่ยนภาษา Language Exchange ในลักษณะนี้ ส่วนโมเดลที่เรารองรับคือเครือข่ายอาชีพ เครือข่ายล่าม เครือข่ายครู ซึ่งทางพม่าก็สอนภาษาไทยให้แก่เด็กพม่าทางฝ่ายเราก็สอนภาษาพม่าให้เด็กไทย อีกหน่อยจะมีเส้นทาง logistic เชื่อมโยงไทยกับพม่าทางบกก็จะเห็นภาพชัดมากขึ้น จะเกิดวงจรทางเศรษฐกิจเกิดขึ้นระหว่างพม่ากับไทยทาง มหาวิทยาลัยนเรศวรซึ่งอยู่ในพื้นที่ยุทธศาสตร์ที่สำคัญคือภาคเหนือตอนล่าง มีความร่วมมือในการพัฒนาที่จะเชื่อมโยงระหว่างชายแดนฝั่งพม่ามาถึงฝั่งไทย ซึ่งจะเกิดภาคธุรกิจ แนวทางที่เห็นตอนนี้คือ ด้านการแพทย์ (Medical) การท่องเที่ยว (Tourism) เรามองไปที่อาชีพ ไม่ได้มองว่าเราไปสร้างสาขาไทยศึกษา (Thai department) แล้วจะผลิตบัณฑิต ไปพัฒนาอาจารย์อย่างเดียว แต่เมื่อได้จบไปแล้วต้องมีอาชีพ ส่วนหนึ่งเมื่อจบไปแล้วไปประกอบอาชีพภาคธุรกิจไทยในพม่าและบางส่วนเนื่องจากล่ามภาษาไทยในพื้นที่ติดกัน คนพม่าจะต้องมาในมิติใหม่ไม่ใช่มาเพื่อเป็นแรงงานแต่อาจในสถานะที่มีทักษะมากขึ้น เช่น เป็นล่าม รู้ภาษาไทยและเป็นล่ามได้ เด็กไทยเรารู้ภาษาพม่าเป็นล่ามได้พวกนี้ก็จะเพื่อนกันก็จะเกิดเครือข่ายอาชีพ ฉะนั้นการแลกเปลี่ยนภาษาและเครือข่ายอาชีพจะไปด้วยกัน แล้วมาตอบโจทย์ยุทธศาสตร์ในการพัฒนาพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของมหาวิทยาลัยนเรศวร อย่างยุทธศาสตร์เขตเศรษฐกิจแม่สอด กับลาว พวกนี้จะต้องเชื่อมโยงกัน...”^{๑๓}

ความเชื่อมโยงที่เกิดขึ้นทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมวัฒนธรรมผู้ให้ข้อมูลยังยืนยันและเสนอต่อไปว่าภาษาเป็นกุญแจสำคัญ และเรื่องอย่างสำคัญในการเชื่อมประสานร่วมกัน และที่สำคัญการจัดการศึกษาต้องเสนอให้พม่าจัดการศึกษาเอง แต่ผ่านการเข้าไปสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ผ่านภาษาด้วยซึ่งผู้ให้ข้อมูลมีประสบการณ์ตรงและให้ทัศนะตามกรอบการสัมภาษณ์เพื่อเป็นส่วนสนับสนุนการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมดังที่ยกมา นอกจากนี้ยังเสนอต่อไปอีกว่า

“...ในอนาคตการสอนภาษาไทยในประเทศพม่า ไม่อยู่ในเฉพาะมหาวิทยาลัยแต่จะอยู่ในโรงเรียนระดับประถม มัธยมได้ด้วย นี่คือภาพที่เราเห็นว่าทิศทางจะเป็นไปอย่างนั้นและอยู่ตามพื้นที่ตะเข็บ วิทยาลัยชุมชนทั้งหลายซึ่งเกี่ยวข้องกับแรงงานพม่าในการพัฒนาตัวเอง พม่าเองในกรณีระนองจะเห็นว่ามีคนพม่าเข้ามาทำงานเยอะและมีพระพม่าเข้ามาดูแลลูกหลานคนพม่าที่อยู่ในจังหวัดระนอง ก็ต้องทำโปรแกรมพัฒนาอาชีพคน เช่น

^{๑๓} สัมภาษณ์ อาจารย์ผู้สอนศูนย์พม่าศึกษา คนที่ ๒, ศูนย์พม่าศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๑๑ ตุลาคม

สอนภาษาไทยให้พม่าในภาคธุรกิจไทยให้ทำงานได้ มันเป็นโมเดลของการนำเข้าสู่อาชีพ พร้อมกับการพัฒนาทางการศึกษาระหว่างไทยกับพม่าด้วยทำไปพร้อมกัน...”^{๑๔}

ในประเด็นนี้การเตรียมพร้อมของคนเพื่อรองรับอนาคตทางภาษาไม่จำกัดเฉพาะในรั้วมหาวิทยาลัยแต่หมายถึงทุกที่เป็นจุดเชื่อมและข้ามผ่านทางวัฒนธรรม เศรษฐกิจ สังคม และอื่น ๆ ระหว่างไทยพม่าด้วย

“...เรามองแล้วว่าบัณฑิตที่จบไปทั้งสองฝ่ายเขาต้องเป็นเครือข่ายกันต้องทำงานร่วมกัน จะมีหน่วยในการผลิต มหาวิทยาลัยนเรศวร ก็หน่วยหนึ่งผลิตปริญญาตรีภาษาพม่าและ support นวัตกรรมการสอนภาษาพม่าให้กับประเทศไทย คนพม่าก็จะได้ประโยชน์จากนวัตกรรมตรงนี้ด้วยก็คือเรียนรู้ภาษาไทยจากนวัตกรรมตัวเดียวกัน อย่างเช่นตาม application, ตามตำราเรียน, สื่อการสอนและอบรมครูให้พัฒนาการเรียนการสอน เพื่อความใกล้ชิดแต่ไม่ได้ครอบงำเขา พม่าก็ยังสอนใน style เขา เราก็สอนใน style ของเรา...”^{๑๕}

ในข้อเสนอของผู้ให้ข้อมูลว่าให้ความสนใจและให้ความสำคัญกับพม่าหรือผู้เรียนในการเลือกที่จะพัฒนาตัวเอง ตามกรอบและประสบการณ์ที่เคยมี ผ่านการแนะนำ และให้ช่องมิใช่เข้าไปประเมินหรือกำหนดให้เขาเป็นอย่างที่เราต้องการแต่อย่างใด ซึ่งเป็นทัศนะของผู้มีประสบการณ์ตรงในการจัดการศึกษาและมีส่วนสนับสนุนการจัดการศึกษาผ่านภาษาด้วย

“...โมเดลของมหาวิทยาลัยนเรศวร คือพยายามเข้าไปช่วยพม่า อุ้มพม่า เพื่อให้พม่าช่วยตัวเองได้ จัดการเรียนการสอนไปด้วยตามบริบทของเขา จะไม่เอาหลักสูตรการจัดการศึกษาหรือวิธีการเรียนการสอนแบบเรา การประเมินแบบเราไปยึดเย็ดให้เขาเพราะมันเป็นเรื่องยาก ณ เวลานี้ มหาวิทยาลัยนเรศวร ใช้พื้นที่พม่าคือพื้นที่พัฒนาเด็กพม่า เด็กไทยให้เรียนรู้ภาษาพม่าโดยให้เขาเป็นอาสาสมัครไปสอนภาษาไทย ปีหนึ่ง ๆ ส่งไป ๕-๖ คนเราก็ได้ล่ามมีอาชีพแล้ว กลับมาเป็นครูอาจารย์ประถม มัธยมเป็นการสร้างทรัพยากรชิ้นงานเชื่อมโยงกันไว้ นี่ไม่ใช่ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับพม่าในระดับผู้ปฏิบัติงาน แต่เป็นระดับนิสิต เด็กพม่าก็ต้องมารู้จักเด็กไทยที่นี่ เด็กไทยก็ต้องไปรู้จักเด็กพม่า เรามีโครงการย่อยๆที่ช่วยเหลือเขา...”^{๑๖}

จากภาพรวมและข้อมูลที่ปรากฏทำให้เห็นว่าการจัดการศึกษาผ่านภาษา เป็นเครื่องมือและกลไกที่สำคัญต่อการเรียนรู้เกี่ยวกับพม่าศึกษา และการใช้ภาษาไทยเป็นเครื่องมือให้กับนิสิตพม่าได้เรียนรู้เกี่ยวกับไทย ซึ่งในประเด็นทางภาษาทำให้เห็นว่าเครื่องมือทางภาษาเป็นกุญแจ หรือเป็นหน้าต่างในการเรียนรู้เกี่ยวกับพื้นที่ของประเทศพม่า ไทย ทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ วัฒนธรรม

^{๑๔} สัมภาษณ์ อาจารย์ผู้สอนศูนย์พม่าศึกษา คนที่ ๑, ศูนย์พม่าศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๑๑ ตุลาคม ๒๕๖๐.

^{๑๕} สัมภาษณ์ อาจารย์ผู้สอนศูนย์พม่าศึกษา คนที่ ๒, ศูนย์พม่าศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๑๑ ตุลาคม ๒๕๖๐.

^{๑๖} สัมภาษณ์ ผู้บริหารศูนย์พม่าศึกษา คนที่ ๒, ศูนย์พม่าศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๑๑ ตุลาคม ๒๕๖๐.

สังคม และด้านอื่น ๆ ที่เนื่องต่อ ดังที่ผู้ให้ข้อมูลเสนอว่าการพูดภาคประชาชน ชุมชนทางภาษาและวัฒนธรรม และการเชื่อมโยงผ่านมิติทางศาสนา หรือกลายเป็นนักการทูตของพระสงฆ์ที่ข้ามผ่านแดนเข้ามาทั้งหมดเป็นเงื่อนไขของภาษากับการเชื่อมประสานและเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมร่วมกัน

(๓) การเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมผ่านลักษณะร่วมในวิถีทางประวัติศาสตร์รัฐชาติ

ในข้อเท็จจริงการเรียนรู้จากข้อเท็จจริงที่เคยเกิดขึ้นในอดีต คือประวัติศาสตร์มีความสำคัญต่อการเรียนรู้และสร้างการเรียนรู้ร่วมกัน ประหนึ่งไทยรบพม่า พม่ารบไทย หรือเรื่องวิถีทางภาษา วิถีทางศาสนา การเชื่อมโยงทางประวัติศาสตร์ของศาสนา การศึกษาอิทธิธรรม การศึกษาแนวสติปัญญาของสำนักมหาสัสยาตอ หรือเรื่องอื่น ๆ ล้วนเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์ในมิติทางประวัติศาสตร์หรือกรณีประวัติศาสตร์การเสียกรุงศรีอยุธยา ประวัติศาสตร์เกี่ยวกับพระนเรศวรก็ดี อันเป็นที่มาของชื่อมหาวิทยาลัยนเรศวร อันเป็นที่ตั้งของในจังหวัดพิษณุโลกล้วนเกี่ยวข้องกับประเด็นทางประวัติศาสตร์ ดังนั้นเมื่อจัดการศึกษาผ่านภาษา จึงทำให้เกิดการเรียนรู้ผ่านประเด็นทางประวัติศาสตร์ด้วย ซึ่งผู้ให้ข้อมูลได้สะท้อนทัศนะในประเด็นดังกล่าวไว้เป็นประโยคเปิดในการพบและสัมภาษณ์ไว้ว่า

“...ประวัติศาสตร์เป็นภาพมายาคติ มันไม่ใช่ของจริง...”^{๑๗} โดยผู้ให้ข้อมูลสะท้อนแนวคิดต่อไปอีกว่า “...คนไทยมักจะติดใจเรื่องอดีต ประวัติศาสตร์พม่าเป็นยังไง แต่คนพม่าปัจจุบันนี้ไม่สนใจเรื่องประวัติศาสตร์เลย อาจจะมีคนเข้าใจผิดบ้างเพราะเรื่องภาษา บางทีภาษาที่เราใช้ไม่เหมาะสมไม่สุภาพเวลาคนไทยฟัง การออกเสียงหรือการใช้ภาษาทำให้เกิดความเข้าใจผิดอย่างนั้น อย่างอื่นก็ไม่ค่อยมีอะไรที่อยากบอกคนพม่าที่ควรรู้เกี่ยวกับไทย คนไทยรับวัฒนธรรมของสากลแล้ว ทันสมัย คนพม่าไม่ค่อยทันสมัยเท่ากับคนไทย คนไทยส่วนใหญ่คิดแบบฝรั่งมากขึ้น เวลาการคิดการทำงาน คนพม่ายังเป็นแบบพม่าๆอยู่ เมื่อก่อนเป็นประเทศที่ปิดอยู่บางคนก็รับคำสั่งไม่ค่อยคิดเอง เวลาทำงานก็ต้องรอผู้ใหญ่สั่ง ส่วนที่ไทยเรา แล้วแต่ความคิดเห็นของผู้ทำงานร่วมกันสามารถคุยกันได้ ความคิดเห็นเราเป็นยังไงบ้าง ปรึกษากันได้ คิดว่าที่นี้ทันสมัยมากขึ้น แล้วเด็กพม่าเวลาให้เขาทำงานกลุ่ม คุยกันแลกเปลี่ยนกัน ปฏิบัติตอบสนอง ให้ความร่วมมือทำงานกลุ่มดีมัย ให้ความร่วมมือดี คือเราต้องสร้างสถานการณ์ให้ เช่นมหาวิทยาลัยมีกิจกรรมต่างๆ ให้เด็กทำ เช่นโต้วาที พุทธศต มีกิจกรรมหลายกิจกรรมทำให้เขาแสดงออก มีการเปรียบเทียบวัฒนธรรมไทยกับพม่า มีอะไรบ้าง เหมือนยังไงแตกต่างยังไง ขนบไทยกับพม่า การเต้นรำและการละเล่นให้เด็กแสดง...”^{๑๘}

จากประเด็นตรงนี้ผู้เสนอทัศนะในส่วนของประวัติศาสตร์ที่นัยหนึ่งเป็นการสร้างข้อมูลเพื่อให้เกิดความรู้ ในส่วนของสิ่งควรรู้ในประวัติศาสตร์ทำให้เกิดความเข้าใจ เห็นใจ และทัศนะเชิงประจักษ์ระหว่างกันได้ประเด็นร่วมทางประวัติศาสตร์ โดยในข้อเท็จจริงคนพม่าได้ถูกสร้างสำนึกในเชิงรัฐศาสตร์ผ่านประวัติศาสตร์อาจจะด้วยเหตุผลในเรื่องความเป็นรัฐของพม่ามีหลากหลายชาติพันธุ์ทำให้

^{๑๗} สัมภาษณ์ ผู้บริหารศูนย์พม่าศึกษา คนที่ ๑, ศูนย์พม่าศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๑๑ ตุลาคม ๒๕๖๐.

^{๑๘} สัมภาษณ์ Daw Su Su Khin หรือ อาจารย์บัวหลวง (ชาวพม่า) ผู้ทรงคุณวุฒิศูนย์พม่าศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๐.

เกิดลักษณะเฉพาะทางชาติพันธุ์และความเป็นรัฐชาติด้วย แต่ในประเด็นนี้คณะผู้วิจัยเห็นว่าประวัติศาสตร์จะเป็นเครื่องมือหรือกลไกในการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมผ่านการเรียนรู้อดีตสะท้อนผลในปัจจุบัน และขับเคลื่อนเป็นกลไกความร่วมมือในปัจจุบันได้ด้วยเช่นกัน

(๔) การการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมผ่านสหวิชาชีพฝึกปฏิบัติในพื้นที่จริง

ในหลักสูตรพม่าศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวรได้จัดให้มีการศึกษาที่เกี่ยวกับภาษาพม่าและได้มีการส่งนิสิตก่อนสำเร็จการฝึกไปฝึกปฏิบัติงานเกี่ยวกับการใช้ภาษาไทยพม่า ซึ่งนัยหนึ่งเป็นการฝึกปฏิบัติจริง อีกนัยหนึ่งเป็นการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมจริงในพื้นที่ปฏิบัติงาน เช่น เป็นล่ามชายแดน เป็นครูชายแดน หรือเป็นพนักงานฝึกหัดสหกิจศึกษาในโรงงานที่มีกลุ่มชาติพันธุ์จากเมียนมาร์อยู่อาศัยประกอบอาชีพ และทำงาน

“...การเรียนในหลักสูตรสหกิจศึกษา เป็นการส่งเสริมให้นักศึกษาที่เรียนในหลักสูตรพม่าศึกษาไปดำเนินกิจกรรมในพื้นที่ของการศึกษาจริง ๆ ดังกรณีมหาวิทยาลัยนเรศวรส่งนักศึกษาไปยังโรงเรียน ไปเป็นล่าม ในโรงงานที่มีชาวพม่าทำงานอยู่เช่นในจังหวัดสมุทรสงครามและสมุทรสาคร ให้เขาเรียนรู้ ใช้ และเข้าใจภาษาพม่าได้อย่างมั่นใจ เป็นการสร้างชุมชนทางภาษา (language community) การจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนไม่เพียงพอต่อการพานิสิตไปถึงเป้าหมายได้ กิจกรรมที่ดำเนินอยู่มีขนาดบวญ กิจกรรมที่เราทำคือกิจกรรมบวญ ทำอาหารพม่าไม่ได้ใช้ภาษาและมาทำร่วมกับภาษาอื่น เช่น ภาษาจีนอะไรต่างๆ ของพวกนี้ผมว่ามันจับฉ่ายมาก ณ ตอนนี้นั้นมีข้อจำกัดทางด้านงบประมาณ ถ้าจะทำจริงๆ ของท่านผมว่ามันมี Community อยู่แล้วท่านไม่ต้องสร้างเลย แต่ทางมหาวิทยาลัยนเรศวร ต้องสร้าง อยู่ชายแดนที่แม่สอด เนื่องจากเป็นหลักสูตรเดียวในประเทศไทย มันไม่มีคู่แข่งมาสิบกว่าปีแล้ว ที่มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เพิ่งเปิดหลักสูตรมาหนึ่งปี มหาวิทยาลัยมหาสารคามเพิ่งเปิดสองปีแต่เริ่มจะปิดแล้ว อาจจะเนื่องจากงบประมาณ อัตราค่าจ้างและเกณฑ์ของสกอ. และเด็กพวกนี้จบไปแล้วเข้าสู่อาชีพด้วยภาษาพม่า ตอบโจทย์ชัดเจนและเด็กพวกนี้ถ้าทำงานในพื้นที่เขาให้ค่าสามพันจากเงินเดือน เด็กสำเร็จการศึกษาด้านพม่าศึกษา ที่เขาเข้าไปฝึกงานหรือทำงานโดยตรง เช่น เป็น call center เนื่องจากคนพม่าเข้ามาอยู่ในประเทศไทยเป็นล้านๆคน การสื่อสารในยุคนี้เมื่อสิบปีที่แล้ว call center มีความต้องการมาก DTAC, AIS ต้องดึงเด็กจากศูนย์พม่าศึกษาไปใช้งาน เขาไม่ใช่คนพม่า ใช้คนไทยที่พอสื่อสารได้เป็นคู่แข่งทางธุรกิจกัน call center ทำให้เด็กบางส่วนตั้งตัวได้เลย แต่ภายหลังเนื่องจากรุ่นใหม่เข้าไปรุ่นเก่าออกมา ตอนนี้เริ่มมีเป็นล่ามในกองทัพ ปัจจุบันนี้คนที่จบรุ่นแรกไปได้ยศพันตรี นอกนั้นเป็นนายร้อยหมด เข้าไปคือเป็นนายร้อย เป็นสัญญาบัตร ประมาณสิบกว่าคน”^{๑๔}

“...นิสิตที่เข้ารับการศึกษาศาสตร์พม่าศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร มีวิชาสหกิจศึกษาที่ต้องลงพื้นที่ปฏิบัติงานจริงในพื้นที่ทางภาษาและวัฒนธรรมของพม่า เป็น

^{๑๔} สัมภาษณ์ อาจารย์ประจำศูนย์พม่าศึกษา คนที่ ๑, ศูนย์พม่าศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๑๑ ตุลาคม ๒๕๖๐.

หน่วยงานหรือพื้นที่ต้องใช้ภาษาพม่าเป็นกลไกในการสื่อสาร ในปีหน้าจะมีส่งเด็กไปหนึ่งคน ก่อนหน้านั้นเราใช้ความร่วมมือจากภาคเอกชน อย่างธนาคารออมสินให้ทุนเด็กไทย แต่เมื่อสิบปีก่อนเราไปทำงานได้ในเฉพาะพื้นที่ทางราชการของไทย เช่น สถานทูต ซึ่งไม่ใช่เป้าหมายที่จะให้เด็กเราไป อีกที่หนึ่งในปัจจุบันภาคเอกชนเข้าไปทำธุรกิจเราก็ส่งเด็กไป โดยที่เด็กเขาจะติดต่อกันเอง บางคนก็อยากพัฒนาตัวเองในพม่า เขาก็ไป อีกส่วนคือที่เข้าไปสอนภาษาไทย”^{๒๐}

ในการปฏิบัติงานในพื้นที่จริง ที่มีกลุ่มชาวพม่า หรือชาติพันธุ์ที่ใช้ภาษาพม่า ในโรงงานที่จังหวัดสมุทรปราการ สมุทรสาคร หรือปทุมธานี ในฐานะล่าม หรือผู้อำนวยการความสะดวกด้านแรงงาน ทำให้นิสิตที่เข้ารับการศึกษามุ่งเน้นในหลักสูตรพม่าศึกษามีความรู้และมีประสบการณ์ ตรงเป็นการพัฒนาภาษา เป็นการปรับตัวต่อความหลากหลายแตกต่าง และในเป็นการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมพม่า ภายใต้กรอบของการศึกษารู้อย่างเข้าใจ ปรับตัวและเรียนรู้ความแตกต่างนั้นด้วย

(๕) การเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมผ่านลักษณะร่วมในวิถีความเชื่อและศาสนา

การที่ไทยและพม่ามีชายแดนติดกัน และมีวัฒนธรรมรวมทางศาสนาเป็นเอกลักษณ์และเชื่อมสัมพันธ์ระหว่างกันระหว่างไทยพม่า ความเหมือนทำให้ง่ายต่อการให้คำอธิบายในเชิงเปรียบเทียบ ทั้งในส่วนของรูปแบบทางกายภาพ ตั้งแต่การแต่งกายของพระสงฆ์ รูปแบบของวัดและศาสนา รวมทั้งวิถีทางศาสนาที่เห็นในเชิงประจักษ์ ทำให้ง่ายต่อการศึกษา ดังนั้นในการจัดการศึกษา การที่นิสิตไปลงพื้นที่จริง หรือการได้ไปศึกษา ทัศนศึกษา หรือการไปพื้นที่วัฒนธรรมทางศาสนาทั้งในส่วนของวัด ศาสนสถาน พระสงฆ์ และพิธีกรรมทำให้เกิดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมเชิงประจักษ์ในตัวด้วย ดังที่ผู้บริหารศูนย์พม่าศึกษาให้ข้อมูลไว้ว่า

“...ในเรื่องของศาสนาสมัยก่อนอยู่ภายใต้อำนาจของรัฐดูแล รัฐอุปถัมภ์ จัดกิจกรรมหรือจะมอบอะไรต่างๆ คือดูแลอย่างใกล้ชิดในพื้นที่ของศาสนา ซึ่งเป็นพื้นที่ทางความเชื่อและความสุขของคนพม่า ความเข้มข้นของศาสนาในสมัยนั้นอยู่ภายใต้การดูแลและควบคุมด้วยไปในตัวและพยายามพัฒนา สร้างพระขึ้นมาเด่นๆ เป็นนักคัมภีร์ นักเทศนา แต่ไม่มีวัดถ่มงคัล ถ้าเขาจับได้โดนจับสึกนะไม่ได้เลย ดูแลพระได้ดีตั้งแต่ยุค ๙๐ ขึ้นมาก่อนหน้านั้นศาสนาถูกละเลย ยุคสังคมนิยม มันก็จะมีหลายสำนักเกิดขึ้น พอยุคทหารเข้ามาประมาณปี ๙๐ จนถึงปี ๒๐๐๘-๒๐๑๐ เราเห็นภาพชัดเลยว่าศาสนาอยู่ภายใต้การดูแลของรัฐ แต่พอปี ๒๐๑๐ ศาสนาโผล่ขึ้นมาในพื้นที่การเมือง เพื่อมาต่อต้านมุสลิม ประเด็นก็คือเรื่องเอกภาพ ความคิดของกองทัพพม่าถือความเป็นเอกภาพสำคัญ เอกภาพของความหลากหลาย ช่วงปี ๑๙๘๘ -๒๐๐๘ เป็นช่วงที่เอกภาพไข่มิติของชาติพันธุ์แล้ว เขาก็กักตัวพระไว้เพื่อมาใช้ในปี ๒๐๐๘ ถึงปัจจุบันเพื่อให้เป็นวิถีทางการเมืองในเรื่องของศาสนา แต่ทุกเรื่องเชื่อมโยงกับชาตินิยม ถ้าจะเป็นประชาธิปไตยก็เป็นแบบชาตินิยมเนื่องจากเป็นประเทศแบบทุนนิยมด้วย ความจริงพระก็พยายามจะเปิดโลกตัวเองก่อน

^{๒๐} สัมภาษณ์ อาจารย์ประจำศูนย์พม่าศึกษา คนที่ ๒, ศูนย์พม่าศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๑๑ ตุลาคม ๒๕๖๐.

ชาวบ้านนับตั้งแต่ยุคสมัยนั้นแล้ว ในยุคสมัยที่ปิดประเทศคนที่เข้าออกได้และเดินทางไปไหนมาไหนสะดวกคือพระ เป็นการแลกเปลี่ยนผ่านวิถีทางศาสนา กรณีพระภิกษุไทใหญ่ มาอยู่อาศัยและใช้ชีวิตในจังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน หรือการที่พระในกลุ่มชาติพันธุ์พม่าข้ามแดนในชุมชนทางวัฒนธรรมพม่า เช่น อำเภอแม่สอดที่วัดพม่า เป็นต้น โดยการเข้าออกจะมีหนังสือ มีหนังสือผ่านแดน (border pass) พระบางรูปอาจจะมียัตรประชาชนไทยด้วยซ้ำ คือช่วงนั้นคนที่ออกนอกประเทศมา มีพระกับพ่อค้าขายแดนที่ออกมาประเทศไทย... ”^{๒๑}

นอกจากนี้ในความเป็นพื้นที่ทางศาสนา ความโดดเด่นในพื้นที่ทางศาสนา และเอกลักษณ์ทางศาสนา ได้กลายเป็นลักษณะร่วมและก่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันในมิติทางศาสนา ซึ่งเป็นมิติที่นำมาใช้เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้วัฒนธรรมร่วมกัน สู่การรู้ เข้าใจ และปรับตัวให้สอดคล้องกับบริบทของความเข้าใจ สู่การเปลี่ยนผ่านและปรับตัว

“...วัดยังเป็นที่ศรัทธาของชาวบ้าน เป็นพื้นที่ความสุขจนถึงปัจจุบันวัดพระหยกเหมือนกับที่ไปคราวที่แล้วคือคนเต็มไปหมด แต่ไปงวดหลังไม่มีคนเลย อาจจะเป็นช่วงเทศกาล คนก็มากัน แต่การสร้างเจดีย์เป็นเอกลักษณ์ และเป็นสัญลักษณ์ของการแสดงออกต่อพระพุทธศาสนาในพม่า สร้างได้เรื่อยๆ เหมือนสร้างโบสถ์ การสร้างเจดีย์เป็นวิถีทางวัฒนธรรมของพม่า เจดีย์ใหม่ ๆ เกิดขึ้นมาอย่างต่อเนื่อง เจดีย์เก่าก็บูรณะไป หากจะถามว่าศาสนากระทบหรือไม่อย่างไร ก็ต้องย้อนกลับไปดูเปรียบเทียบกับประเทศไทยซึ่งพัฒนาการและความก้าวหน้าทางสังคม การเมืองและเศรษฐกิจได้ปรับเปลี่ยนวิถีทางศาสนาในประเทศไทยไป เมื่อกลับไปเทียบเคียงกับพม่าเมื่อเปิดประเทศ มีการเลือกตั้งในแบบประชาธิปไตย แม้ว่าประชาธิปไตยของเขาไม่ใช่แบบของไทย มันจะเป็นประชาธิปไตยแบบควบคุม คือควบคุมแล้วว่าศาสนาจะพลิกตัวไม่ได้ จะอิสระไม่ได้แล้ว พระจะต้องอยู่ในหลักธรรมในวิถีชีวิตที่มีความศรัทธาของชาวบ้าน ความจริงเรื่องทุนนิยมคิดว่ามันไม่กระทบใจพระมากเท่าไร พระยังเรียบง่าย แล้วพระสังฆราชไม่สูงส่งมากเหมือนพระธรรมดาเข้าถึงได้ง่าย ไม่ได้ทำให้สูงส่ง ส่วนของเราพระสงฆ์ระดับสังฆราชเหมือนพระราชา พม่าไม่มีแบบนั้น สังฆราชนี้เข้าหาได้เลย เขาเห็นชาวบ้านก็มาละ ท่านอยู่ยังงี้ก็อยู่แบบห้องนี้ ดีแบบนี้ง่าย ๆ...”^{๒๒}

จากข้อมูลเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา และรูปแบบวิถีของพระสงฆ์ ชาวพุทธ และชาวบ้านรัฐ จะทำให้เห็นว่ามีเชื่อมโยงและเกาะเกี่ยวกันในมิติทางศาสนา ซึ่งในส่วนของการบริหารจัดการพระพุทธศาสนาในประเทศพม่าปรากฏดังนี้

“...ที่พม่าจะมีกรมศาสนาอยู่ มีการปกครองในรูปแบบสังฆสภา จากคณะสงฆ์ทุกนิกาย จำนวนทั้งหมด ๙ นิกาย มีส่วนในการเป็นสมาชิกสังฆสภา คาดว่าในอีก ๑๐ ปีข้างหน้า พม่าก็ยังเป็นสังคมชาวพุทธอยู่ ก็เหมือนประเทศอินเดีย แต่รูปแบบก็คงมีการ

^{๒๑} สัมภาษณ์ ผู้บริหารศูนย์พม่าศึกษา คนที่ ๒, ศูนย์พม่าศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๑๑ ตุลาคม ๒๕๖๐.

^{๒๒} สัมภาษณ์ ผู้บริหารศูนย์พม่าศึกษา คนที่ ๑, ศูนย์พม่าศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๑๑ ตุลาคม ๒๕๖๐.

เปลี่ยนแปลงไปได้เรื่อยๆ ความเป็นทุนนิยมที่มาพร้อมกับวิถีประชาธิปไตย และการเปิดประเทศจะทำให้สังคม รวมทั้งสังคมศาสนา และพระสงฆ์มีความเป็นทุนนิยมอยู่ด้านใน เพราะว่าเทคโนโลยีใหม่พระได้รับก่อน จากประสบการณ์ในวัยเด็ก และการใช้ชีวิตในพม่าเป็นเวลาหลายปี ที่วีเครื่องแรกเข้าไปที่วัดก่อน ญาติเจ้าอาวาส ไปดูที่พม่าเหมือนกันเลย ความเจริญเข้าวัดก่อน พระแทบจะมีทุกอย่าง ชาวบ้านเขาก็วางพระให้ดีที่สุด ที่สำคัญคือชาวบ้านมีการอุปถัมภ์พระเป็นรูปๆไป พระสามารถบิณฑบาตรเข้าไปที่บ้านนั้นๆได้ ในฐานะที่มหาวิทยาลัยสงฆ์ในประเทศไทย มีนิสิตอยู่เยอะ หากมองย้อนกลับไปในปีบริบทนี้และพัฒนาหลักสูตร มองไปที่มหาวิทยาลัยสงฆ์และใช้โอกาสตรงนั้นในการพัฒนาหลักสูตรด้วยนิสิตที่เป็นชาวพม่า หรือชาติพันธุ์อื่นแต่มาในสัญชาติพม่า จำนวนมาก น่าจะเป็นประโยชน์และช่องทางในการจัดการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้ ควรจะจัดหลักสูตรอย่างไร เข้าไปเสริมอย่างไร...”^{๒๓}

ผู้ให้ข้อมูลสะท้อนทัศนะว่าในความเหมือนระหว่างศาสนา ในเรื่องการปกครอง วิถีทางศาสนาและความโดดเด่นที่เชื่อมโยงมายังสถาบันการศึกษามหาวิทยาลัยสงฆ์ในประเทศไทย ที่ในปัจจุบันมีนิสิตต่างชาตินานาชาติจำนวนมาก น่าจะถูกนำมาใช้ประโยชน์เป็นจุดแข็งในการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมต่อกัน ผ่านการจัดการศึกษา หรือศึกษาถึงความเป็นไปได้ในการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งผู้ให้ข้อมูลได้เสนอดังปรากฏและเสนอต่อไปอีกว่า

“...การเรียนพระพุทธศาสนาที่มหาวิทยาลัยสงฆ์ เป็น Buddhist Studies ใช้ภาษาอังกฤษเป็นหลัก เรียนพระไตรปิฎกเป็นหลัก โดยกรอบคิดในเรื่องพระสงฆ์ มาเรียนพระพุทธศาสนาด้วยกัน แต่เป็นพุทธศาสนาแบบที่เราวางโครงสร้าง แต่สิ่งที่สะท้อนให้เห็นคือการที่สถาบันสงฆ์ในประเทศไทยจัดการศึกษา เหมือนหนึ่งกำลังดำเนินการเป็นทูตทางการศึกษา ซึ่งสถานที่ดังกล่าวจะเป็นการแลกเปลี่ยนรู้เกี่ยวกับพระพุทธศาสนาในประเด็นกลาง ที่ว่าด้วยเรื่องประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนา การเรียนรู้ร่วมและประเด็นของการตีความผ่านมิติทางศาสนาที่เป็นทัศนะในชั้นหลัง สถาบันการศึกษาจะกลายเป็นที่เจรจาการเรียนรู้ เป็นพื้นที่ทางการทูตนานาชาติ คือนิสิตรู้จักกัน นิสิตทุกรูปที่มาคือนำความเป็นชาติพันธุ์มาหมด ไทยใหญ่ ยะไข่อะไรพวกนี้ ท่านก็จะมีอุดมคติอันเป็นกรอบของท่าน ขึ้นอยู่กับปรัชญาการศึกษาของสถาบันการศึกษาสงฆ์ที่จะเป็นจุดเชื่อมการเรียนรู้เหล่านี้ให้เป็นผลการเรียนรู้ร่วมกันได้ และในการอยู่อาศัยจะทำให้เกิดพิธีกรรมร่วม พิธีกรรมแนวนี้ รูปแบบนี้ มันก็จะเกี่ยวข้องกับหลักสูตร รายวิชาที่จะสอน บางวิชาอาจจะคิดจากมหาวิทยาลัยสงฆ์ฝ่ายไทย อาจไม่ใช่รายวิชาที่เราจะได้จากพม่า ผมคิดว่าหลักสูตรต้องมีการบูรณาการ ต้องมีคล้ายตะกร้าหลายใบ พระพุทธศาสนาในพม่า เวียดนาม เขมรไทยคือต้องมีพื้นที่ให้เขาและให้ทุกคนที่เข้ามาแล้วได้เรียนแบบบูรณาการ ไม่ใช่ลักษณะของการผนวกรวม คือถ้าทำเป็นเอกลักษณ์เดียวเมื่อไหร่มันก็ไม่ใช่ มันต้องมีรายวิชาที่คนพม่ามาสอน รายวิชาที่พระลาว กัมพูชา เวียดนามมาสอน ที่สำคัญก็คือภาษาอังกฤษเป็น

^{๒๓} สัมภาษณ์ ผู้บริหารศูนย์พม่าศึกษาคนที่ ๒, ศูนย์พม่าศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๑๑ ตุลาคม ๒๕๖๐.

ภาษากลางก็อย่าละเลยภาษาของพระแต่ละรูป ก็ตั้งขึ้นมาอาจจะมีรายวิชาที่เรียนภาษาต่างๆเหล่านี้ให้เกิดขึ้น ให้สัมผัสกับภาษา มันเป็นเส้นที่อาจจะไม่ได้เรียนจนถึงขั้นสื่อสารได้หรอก แต่มันจะทำให้คนคบกันได้ คือควรจะมีวิชาภาษาเพื่อการสื่อสาร แรกๆอาจจะมีตัวนี้ก่อนก็ได้ ต่อไปถ้าจะลึกขึ้นมาอย่างพวกพระคัมภีร์หรือพิธีกรรมของพม่า เราต้องเรียน คนที่ไปเรียนก็ต้องรู้ภาษาพม่าแบบบาลี ตัวอักษรอาจจะต่างกันแต่ภาษาเป็นแบบเดียวกัน แต่คำสวดมนต์อาจจะต่างกันผมก็ไม่ทราบนะ เพียงแต่เอาตัวอักษรมาเปลี่ยนเป็นไทย เป็นพม่า เป็นบาลีอะไรทำนองนี้ ผมรู้จักพระพม่าที่มาเรียนบาลีไทยจนท่านได้บาลีไทย คือถ้าเอาตรงนี้เพิ่มเข้าไปเหมือนการสื่อสาร การโฆษณา ศัพท์ง่าย ๆ สัก ๑๐๐ – ๓๐๐ คำ แล้วเข้าไปในตัวที่ยากขึ้นนำไปสู่คัมภีร์หรือตำราเรียน คัมภีร์อาจจะไม่ใช่ original ก็ได้ อาจจะ เป็นทฤษฎีความคิด คำเทศนาของพระลาว พม่า เวียดนาม ต่อยอดได้ ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของพระแต่ละรูป มีทุกประเทศ เมื่อเป็นหลักสูตรนานาชาติและนานาชาติมาจากเพื่อนบ้านตัวหลักสูตรก็ควรมียุทธศาสตร์ที่จะสร้างพระกลุ่มหนึ่งที่รู้ภาษาเพื่อนบ้านเพื่อเข้าถึงสิ่งเหล่านี้และวางเขาให้เป็นผู้สอนในอนาคต พร้อมทั้งจะเป็นผู้สอนและสามารถต้อนรับ อาคันตุกะจากประเทศต่างๆได้ แลกเปลี่ยนอะไรต่างๆ อันนี้มองว่าพัฒนาคนโดยใช้หลักสูตรพัฒนา เหมือนเป็น Road Map แต่ต้องสร้างหลักสูตรให้เสร็จก่อน หลักสูตรปรัชญาและตัวคนที่จะมารองรับ อย่างที่ผมทำ ผมทำหลักสูตรได้ก็จริงแต่มาจากปรัชญาแนวคิดเรื่องการสร้างงานข้ามแดนแต่พอถึงเวลาการสร้างคนก็ยากพอสมควร บางทีก็ไม่เป็นไปอย่างที่เราต้องการ แต่สิ่งสำคัญคือคนที่อยู่ตรงนั้นต้องมี connection คือช่วยกันทำมาหากิน ครูบาอาจารย์ไม่ใช่สอนหนังสืออย่างเดียว ต้องมีเครือข่ายของตนเองและดึงเข้ามาใช้กับส่วนกลางนะไม่ใช่ใช้ส่วนตัว ต้องบริหารองค์กรให้ได้ ถ้าทำได้ผมว่ามันน่าสนใจและเราจะเป็นศูนย์กลางทางพระพุทธศาสนา เป็นที่พึ่งหนึ่งในภูมิภาคนี้...”^{๒๔}

ผู้ให้ข้อมูลได้เสนอแนวคิดพื้นฐานอันเป็นความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนผ่านหลักสูตรพระพุทธศาสนา และหลักสูตรเชิงพื้นที่ในศาสนา ซึ่งจะทำให้มหาวิทยาลัยสงฆ์ได้กลายเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้พระพุทธศาสนาตามคำที่กล่าวอ้าง นอกจากนี้ผู้ให้ข้อมูลยังได้เสนอต่อไปอีกในเรื่องความพร้อมของการสร้างหลักสูตร การสร้างเครือข่ายระหว่างศาสนา วัด และพระสงฆ์ให้กลายเป็นสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมร่วมกันได้โดยใช้ระบบทวิภาคีทางศาสนาเป็นเครื่องประสานการเรียนรู้ร่วมกัน

“...การที่มหาวิทยาลัยสงฆ์ที่มีชุดความรู้ มีการจัดการศึกษาพร้อมมีปริญญาให้กับผู้มาเรียน ก็จะส่งเสริมเปิดโอกาสให้ผู้นิสิตได้มาเรียนอย่างต่อเนื่อง ถ้าสร้างเครือข่ายก็จะเป็นอีกรูปแบบหรือแนวทางหนึ่ง นัยหนึ่งต้องมองในมิติความมั่นคงทางสังคม ต้องดูว่าทำมิตินี้ต้องใช้กิจกรรมอะไร เมื่อก่อนนี้ NGO เขาทำงานเรื่องเครือข่ายและความร่วมมือเชิงพื้นที่ เขาสามารถทำงานเหนือมิติเรื่องความมั่นคงได้ เขามี NGO ดูแลอยู่ มีองค์กรระดับโลกที่เหนือรัฐดูแลอยู่ แต่เรื่องของศาสนา มีระดับเท่าๆกัน เป็นเรื่องของการแลกเปลี่ยน

^{๒๔} สัมภาษณ์ ผู้บริหารศูนย์พม่าศึกษา คนที่ ๑, ศูนย์พม่าศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๑๑ ตุลาคม ๒๕๖๐.

และระดับทวิภาคี กรณีที่มหาวิทยาลัยนเรศวรดำเนินการอยู่จะเป็นการแลกเปลี่ยนภาษา รัฐบาลมียุทธศาสตร์ใช้ความร่วมมือทางด้านการถ่ายทอดทางเทคโนโลยีไปสู่ประเทศ เพื่อนบ้าน คือต้องช่วยเพื่อนบ้านเพื่อให้ได้ความไว้วางใจและความร่วมมือ เป็นการ ดำเนินการระหว่างรัฐต่อรัฐ ส่งเสริมความสัมพันธ์ของสมาชิกในรัฐให้มีปฏิสัมพันธ์กัน มีการพูดคุยกันว่าอยากให้ช่วยอะไร หรือมีอะไรที่เป็นการเสริมซึ่งกันและกันได้ ให้ไปถึง ภาคประชาชน ซึ่งแต่เดิมถือว่ายังไม่ประสบความสำเร็จมากนัก...”^{๒๕}

ผู้ให้ข้อมูลเสนอในเชิงของการสร้างความร่วมมือ ระหว่างศาสนาทั้งในส่วนของการ แลกเปลี่ยนพระสงฆ์ระหว่างกัน การทำกิจกรรมทางศาสนาร่วมกัน อาทิ การทอดกฐิน ผ้าป่า การ แลกเปลี่ยนองค์ความรู้เกี่ยวกับคัมภีร์ในทางศาสนา ซึ่งถือว่าเป็นทัศนคติที่สอดคล้องในประเด็นทาง ศาสนาร่วมกันที่ว่า

“...การเชื่อมประสานกันระหว่างศาสนากับศาสนาอยู่แล้ว แต่ว่าเรื่องของรูปแบบใน การแลกเปลี่ยนเป็นอย่างไร ให้น้ำหนักหรือความสำคัญอย่างไร เน้นในเรื่องเอกสาร (document) หรือเน้นในเรื่องพิธีกรรม หรือจะเอาในเรื่องปรัชญา (Philosophy) ทาง ปรัชญาซึ่งน่าจะสอดคล้องสุด ความร่วมมือทางปรัชญาศาสนาน่าจะเหมาะสมที่สุด การ แลกเปลี่ยนระบบคิดทางศาสนา การแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมศาสนา ทางด้านพิธีกรรม ซึ่งคงไม่ใช่แค่ไปทอดผ้าป่า ทอดกฐิน ซึ่งอาจจะต้องมีอะไรมากกว่านี้ สมมติหลักธรรมะ เราตีๆ เรามีพระรูปไหนเด่น ๆ บ้าง คัมภีร์ตัวไหนที่จะแปลเป็นภาษาพม่า ตัวคัมภีร์ก็ เหมือนทฤษฎี คือต่อยอดทางด้านทฤษฎีและภาคปฏิบัติให้ไปได้ เพราะเรื่องของศาสนา เป็นเรื่องของการตั้งคำถาม การตอบคำถามของพม่ากับไทยอาจจะไม่เหมือนกัน แต่ไม่ใช่ เป็นการเถียงกันเพื่อเอาชนะ เรื่องทฤษฎี ตำราที่เรามีอยู่ผมว่าเรามีเยอะมาก เรื่อง พิธีกรรม ภาคปฏิบัติของสังคม มันไม่ควรมาจากวิถีทางวัฒนธรรม (culture) ที่เราเห็นอยู่ แต่ควรมาจากลักษณะการคิดร่วมกัน ต้องมีคลังความรู้ (Think Tank) เกิดขึ้นระหว่าง พระพุทธกับพระไทย ต้องคิดตรงนี้และจับออกไปให้ได้ ผมว่ามันจะเห็นมิติของศาสนาที่ มันก้าวหน้าขึ้น มากกว่าพิธีกรรม อย่าลืมนะของเรา พิธีกรรมของเราเองง่ายๆคือ เรา ศรัทธาพระในลักษณะของการครอบครอง เช่น ครองพระพุทธรูป ครองเครื่องบูชาทั้งหลายเอาไว้กับตัว แต่พม่าไม่มี พม่าไม่กล้าแตะรูปพระพุทธรูปอย่างมากมายก็เป็น ภาพถ่าย จะไม่เอาพุทธรูปมาคล้อง แต่วิถีวัฒนธรรมของเรามันเริ่มไปพม่าแล้ว แต่คนพม่า ถือว่าการเก็บพระไว้กับตัว โดยเฉพาะพระที่อาจจะมาจากกรุมีค่าสาป เขาจะไม่กล้าแตะเลย แต่ของไทยเรานี้เป็นพระที่เราผลิตขึ้นมาเองเลยเพื่อการค้าเชิงพาณิชย์ จนเป็นพุทธพาณิชย์ เป็นประเด็นที่น่าท้อใจทางฝ่ายพระพม่ากับไทย พม่าเองก็มีพุทธพาณิชย์แต่ไม่เหมือนของไทย ของเราที่ปราบกันอยู่ในปัจจุบันนี้ เหมือนกับเราสังคายนา ส่วนพม่าพุทธพาณิชย์จะเป็นอีกแบบหนึ่ง แต่เราพุทธพาณิชย์แบบไปเอาเทพทันใจ คนไทยที่ไปพม่า

^{๒๕} สัมภาษณ์ ผู้บริหารศูนย์พม่าศึกษา คนที่ ๑, ศูนย์พม่าศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๑๑ ตุลาคม ๒๕๖๐.

แทนที่จะไปไหว้พระสังฆราช พระที่เทศนาดัง ๆ เทศน์คัมภีร์ดี ๆ ไม่ไปกลับไปไหว้เทพ
ทันใจ ไปไหว้รูปเคารพ และที่มาปรากฏในประเทศไทยคือเจดีย์รูปทรงขเวดากองตาม
ชายแดน ตามพื้นที่ จะเห็นพุทธพาณิชย์ในรูปแบบวิถีคิดของคนไทย...”^{๒๖}

ดังนั้น ภาพรวมในการเชื่อมประสานเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมผ่านมิติทางศาสนา อาจเป็น
ภาคีทางศาสนาเดิมที่มีการเชื่อมประสานกันอยู่แล้วในเบื้องต้นระหว่างศาสนา แต่อีกนัยหนึ่งเป็นการ
เรียนรู้ภายใต้ความเหมือนและความแตกต่างอยู่แล้ว แต่เมื่อสถาบันการศึกษาทั้งในส่วนของ
มหาวิทยาลัยนเรศวร หรือมหาวิทยาลัยสงฆ์ได้จัดการศึกษาทำให้เกิดการเคลื่อนตัวของผู้เรียน และทำ
ให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมภายใต้วิถีทางศาสนา ใช้ศาสนาเป็นเครื่องมือในการเชื่อม
ประสานระหว่างกัน และใช้เป็นกลไกร่วมในการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมร่วมกันดังที่ผู้ให้ข้อมูลได้ยืนยัน
ข้อมูลเป็นทักษะดังปรากฏ

(๖) การเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมผ่านเครือข่ายเชิงพื้นที่

ความเชื่อมโยงระหว่างพื้นที่ระหว่างไทยและพม่า เป็นความสำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้เกิด
การข้ามแดนของพลเมือง ทั้งภาคประชาชน ภาคศาสนา และภาครัฐ ผ่านการค้าขายชายแดน การ
ข้ามไปมาประกอบอาชีพค้าขาย การแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมความเชื่อศาสนา และที่สำคัญทำให้
เกิดการข้ามผ่านระหว่างแรงงานข้ามชาติเข้าไปสนับสนุนภาคการผลิตของประเทศไทยเรา และใน
ความสำคัญนี้ทำให้เกิดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมผ่านเครือข่ายดังกล่าวเหล่านี้ด้วยที่เรียกว่าการทูต
ภาคประชาชน หรือการสร้างชุมชนสังคม แห่งการเรียนรู้ผ่านวัฒนธรรม ภาษา ศาสนาในพื้นที่
เชื่อมต่อกันดังกล่าวนี้ด้วย ดังที่ผู้ให้ข้อมูลต่อทักษะในประเด็นนี้ที่ว่า

“...การที่ไทยกับพม่ามีชายแดนติดกัน ในภาคประชาชน การค้าขายแดนเขาอยู่
ร่วมกันมานาน คนที่รู้เรื่องพม่าดีคือคนชายแดน คนพม่ารู้จักประเทศไทยอย่างดีจากการ
ใช้ชีวิตเป็นแรงงานต่อกันมาหลายรุ่น บางส่วนมีความรู้ภาษาไทยและใช้ได้เป็นอย่างดี
หนึ่งในสามสามารถพูดภาษาไทย คนพม่าในช่วงเวลาปัจจุบันสามารถใช้ภาษาไทยเป็น
ภาษาที่สองได้ ช่องว่างทางการเรียนรู้และวัฒนธรรมในการเรียนรู้จึงไม่ค่อยมีเพราะเกิด
ชุมชนทางวัฒนธรรม (culture community) มาพร้อมกันด้วย การแลกเปลี่ยนทาง
วัฒนธรรม เกิดจากชุมชนทางภาษา (language community) มาก่อนแล้ว สังเกตจาก
คนพม่าที่ทำงานกับคนไทยในโรงงานอุตสาหกรรมต่างๆ อีกหน่อยคนไทยก็อาจต้องไป
ทำงานในพม่าในฐานะแรงงานเหมือนกันก็ไม่แนในอนาคตโครงการพื้นฐานของพม่า
อาจจะพัฒนาไปได้ดี ผมมองว่าตรงนี้ความไม่เข้าใจกันเป็นปัญหาแต่ไม่ได้เกิดจากภาค
ประชาชน แต่มาจากภาคการศึกษาคือผมคิดว่าเราไม่รู้เรื่องพม่าเยอะ ภาคการศึกษา
นำไปสู่ภาคราชการ ฉะนั้นความรู้ของเรื่องพม่าในสังคมไทยเกิดจากระบบการศึกษาที่ไม่มี
ความรู้ที่ถูกต้องเป็นจริง แต่เป็นเรื่องประวัติศาสตร์กาลเวลาไม่มีความรู้เชิงพื้นที่ ไม่มี
ความรู้เชิงภูมิศาสตร์ เรารู้จักพม่าผิวเผิน เอาง่าย ๆ เปิดประชาคมอาเซียน สังคมไทย
แสดงออกในการรับรู้ประชาคมอาเซียนในกลุ่ม CLMV คนไทยอย่างมาก็แต่งชุด พุดมิง

^{๒๖} สัมภาษณ์ ผู้บริหารศูนย์พม่าศึกษา คนที่ ๑, ศูนย์พม่าศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๑๑ ตุลาคม ๒๕๖๐.

กะลาบา ปักธงชาติ มันบอกว่าเราไม่เข้าใจเรื่องชีวิตคนแต่รู้จักแค่สัญลักษณ์ในบางเรื่อง และก็เอาสัญลักษณ์มาครอบตัวเองว่าเรารู้เรื่องอาเซียนแล้ว รู้เรื่องพม่าแล้วเป็นสิ่งที่เรา เห็นอยู่ งบประมาณในส่วนนี้ลงไปในส่วนจัดกิจกรรมเสียมาก ในช่วงรณรงค์การเรียนรู้ อาเซียน แต่ความรู้ของพม่าที่มีต่อไทยคือคนละมิติเลย เขารู้จักพื้นที่ของความเป็นจริง แต่ของเราเป็นพื้นที่ความรู้ของการ construct มันถูกสร้างขึ้นมาจากแสดงออกที่เด่นชัด ประเทศพม่าไม่มีใครมาแต่งตัวชุดไทยเพื่อเข้าร่วมประชาคมอาเซียน เขาไม่สนใจเรื่องนี้แต่ เราตื่นตัวแบบวัตถุนิยม การรู้ต้องสำรวจจากภาคประชาชนถ้าจะทำวิจัยต้องดูว่าตอนนี้ เขากำลังสนใจเรื่องอะไร ที่ผมเห็นชัดคือตั้งแต่ระดับสถาบันกษัตริย์เป็นสิ่งที่พม่าสนใจ เพราะเป็นสิ่งที่เขาเคยมีแล้วไม่มี คือถ้ามีข่าวเรื่องการเปลี่ยนแปลงในช่วงที่มีการถวาย พระเพลิง ข่าวนพม่าก็จะพูดถึงไทยในเรื่องนี้ สมเด็จพระเทพฯ เป็นที่รู้จัก สองคือเรื่อง ศาสนาอย่างวัดพระธรรมกายพม่าก็สนใจ มาเมืองไทยก็เพิ่งรู้ว่าเมืองไทยเป็นเมืองพุทธ ชีวิตเมืองไทยมันอบอุ่นถึงแม้ไม่ปรับตัวเรื่องอาหารการกิน แต่วิถีชีวิตก็อยู่อย่างไอย่างนั้น แต่เวลาเข้าวัดจะมีบุคลิกแบบพม่าที่คนไทยเห็นก็จะศรัทธา บุคลิกภาพชาวพุทธแบบพม่า นี่น่าเรียนรู้ นี่เป็นอย่างหนึ่ง นอกนั้นจะเป็นเรื่องการแสดง ดารา เรื่องเพลงไม่บ่อยมาก หลัง ๆ เป็นเรื่องภาพยนตร์...”^{๒๗}

ผู้ให้ข้อมูลเชิงทัศนะว่าที่จริงการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมผ่านเครือข่ายทางวัฒนธรรมและ สังคม ศาสนาในแบบนี้ ไม่ใช่แค่ไทยไปเรียนรู้ผ่านการแต่งกาย พูดคำสองคำแล้วบอกว่านี่คือการ เรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม หรือรวมไปถึงการไปพื้นที่บางพื้นที่แล้วจะบอกว่าเป็นการเรียนรู้ร่วมกัน แต่ใน ความเป็นจริงชุมชนชายแดนคือด้านหน้าของการเรียนรู้ร่วมกัน ประวัติศาสตร์แบบรัฐชาติไม่ได้เป็น เงื่อนไขหรือขวางกั้นการอยู่ร่วมแบบคนในรัฐ หรือรัฐของทั้งสองกำหนดร่วมกันแต่อย่างใด ดังทัศนะที่ ผู้ให้ข้อมูลเสนอต่อไปอีกว่า

“...ความสนใจในลักษณะเฉพาะพื้นที่ บนสื่อต่างๆ เริ่มมีแล้ว ปัจจุบันมีพวกซีดีต่างๆ อีกอย่างที่เขาสนใจคือสินค้าไทย ที่เขารู้จักคนไทยคือรู้จักจากสินค้า สินค้าในสมัยที่พม่า ยังเป็นสังคมนิยมอยู่ ไม่ว่าจะเป็นผงซุส รองเท้าตราช้างดาวต่างๆ พม่าจะรู้จักดี รู้จักคน ไทยผ่านสินค้า และในเรื่องของการรักษาพยาบาล คนพม่าจะรู้จักว่ามาเมืองไทยแล้วมา รักษาพยาบาล ตรงนี้จะเข้ากับที่ผมทำเรื่องเล่า เป็น Medical tourism ทำอย่างไรให้ พื้นที่นี้เป็นพื้นที่ของการเดินทางมารักษาสุขภาพ เพราะพม่ามีปัญหาเรื่องสาธารณสุข การเข้าถึงที่ทันสมัยยังอีกนาน โรงพยาบาลเอกชนก็แพง คนชั้นกลาง ชั้นสูงเท่านั้นที่จะ เข้าได้ อีกหน่อยชนชั้นล่างยกระดับขึ้นมาหน่อยก็จะเข้ามารักษาพยาบาลที่เมืองไทย เสน่ห์ของเมืองไทยสำหรับคนพม่าไม่ใช่แค่เรื่องบริการสุขภาพ เรื่องศาสนาด้วย ฉะนั้น เรื่องเส้นทางท่องเที่ยว เส้นทางศาสนา คิดว่าตรงนี้พม่าน่าจะเห็นและเรา พื้นที่ตรงนี้ต้อง เปิดให้เขา เพียงแต่รอให้การเดินทางหดยุคของการจำกัด เพราะปัจจุบันแม้เราจะมียาน นเส้นทางเชื่อมต่อกัน อย่างที่แม่สอด ไม่ต้องขึ้นดอยแล้ว มีถนนเลาะไปด้านล่างที่แถว

^{๒๗} สัมภาษณ์ ผู้บริหารศูนย์พม่าศึกษา คนที่ ๑, ศูนย์พม่าศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๑๑ ตุลาคม ๒๕๖๐.

กาญจนบุรี แกวทวาย มะริด เชียงตุง แม่ฮ่องสอนมีอุปสรรค แต่อีกหน่อยจะมีพื้นที่ตรงนั้น เส้นทางพวกนี้จะเป็นเส้นทางที่คนพม่าใช้เข้ามาเพื่ออาชีพ เพื่อการรักษาพยาบาล เพื่อการท่องเที่ยว ศาสนาแสวงบุญ คิดว่าเป็นไปได้ ที่ผ่านมามีไทยเราไปแสวงบุญ ไปอินเดีย ไปพม่าบ้าง การรับรู้ของคนไทยมองพม่า มองอย่างไร รู้จักคนพม่าผ่านมุมมองทางศาสนา ผ่านในเรื่องของการวิปัสสนาแบบพม่า ในเรื่องของบาสิอภิธรรมก็ถือว่าเป็นเรื่องที่พม่าเหนือเรา จริง ๆ เขาเชี่ยวชาญทั้ง ๓ ปีฏกแต่ในเรื่องของอภิธรรมพม่าโดดเด่นถึงขั้นสร้างพระไตรปิฎก ซึ่งตรงนั้นผมคิดว่าทางฝ่ายศาสนาไทยก็สนใจ แม้แต่ธรรมกายก็ทำก็เอาพระเหล่านี้มาเรียนรู้ คือการเชื่อมโยง พม่ามองไทยก็จะมองในเรื่องของศาสนา อันที่ ๒ ลืมไม่ได้คือเรื่องประวัติศาสตร์แต่มันเป็นภาพมายาคติ มันไม่ใช่ของจริง...”^{๒๘}

พื้นที่เขตแดน เป็นการเชื่อมประสานทางวัฒนธรรม ที่ผู้ให้ข้อมูลบอกว่าป็นยุทธศาสตร์เชิงพื้นที่และยุทธศาสตร์เชิงปฏิบัติการที่สำคัญ ดังทัศนะที่ว่า

“...ตามเขตแดน มันมีลุ่มหลายแบบ เวลาที่มีผู้ใหญ่มากเจอ การประชุมต่างๆ ที่ผ่านมามีลุ่มถูกพัฒนามาจากมะละ แหม่ง เอามาจากแม่สอด จากชายแดน อย่างท่านทองศักดิ์ที่เสียไปแล้ว รุ่นนั้นเป็นรุ่นแรกของลุ่มและเมื่อไม่มีท่านแล้วทางกองทัพจึงต้องพัฒนามาจากเด็กของเรา ปัจจุบันเป็นสิบๆคนแล้วครับที่ไปอยู่ในกองทัพบก ทหารเรือ ทหารอากาศ ทั้งผู้หญิงผู้ชาย DSI ก็เอาไปคนหนึ่ง นอกนั้นก็ยังมีบางคนไปทำอยู่แถวชายแดน มีการพัฒนาตัวเช่น กองทัพเองก็ส่งเด็กพวกนี้ไปพัฒนาตัวในพม่าไปใกล้ชิดกับ Thai Department ที่เราไปสร้างไว้ให้ก็พึ่งพาอาศัยกันระหว่างเด็กไทยที่จบเอกพม่า กับเด็กพม่าที่เรียนรู้ภาษาไทย ที่ YUFL Yangon University of Foreign Languages เป็นมหาวิทยาลัยแต่มีลักษณะคล้าย ๆ กับคณะมนุษยศาสตร์ มีภาษาจีน ญี่ปุ่น เกาหลี อะไรต่าง ๆ ทั่วไป ลูกศิษย์ก็เป็นหัวหน้าภาคอยู่ที่นี่ คนที่จะเป็นอาจารย์ที่นั่นได้คือลูกศิษย์มหาวิทยาลัยนเรศวร ปี ๑๙๙๙ โดยประมาณผมก็เคยไปสอนภาษาไทยที่นั่น ไปสร้าง Thai Department ให้เขา สร้างอนุปริญา ที่ผมทำงานกับพม่าในปัจจุบันนี้ ระบบพม่าคือต้องใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัวในการเข้าไปติดต่อ ตามหนังสือ อะไรพวกนี้เป็นเรื่องปกติมาก ผมว่าทางศาสนาก็ต้องใช้พลังความเชื่อมโยงแบบนี้ ระหว่างกระทรวงศาสนาของเรากับเขา ผมว่าไม่เอื้อ ที่ผ่านมามีพระครูวรปัญญาคุณ (วรวิทย์ วรปัญญา) ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ ใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัวติดต่อทั้งนั้น ในการส่งคนไปติดต่อทางพระไว้ตรงนั้นตรงนี้ที่ต่างๆ ใช้แบบนี้ รัฐช่วยอะไรไม่ได้...”^{๒๙}

รวมทั้งเครือข่ายเชิงพื้นที่ระหว่างมหาวิทยาลัยนเรศวร มหาวิทยาลัย Yangon University of Foreign Languages นับเป็นเครือข่ายที่จะเป็นเครื่องมือและกลไกในการเรียนรู้ข้าม

^{๒๘} สัมภาษณ์ ผู้บริหารศูนย์พม่าศึกษา คนที่ ๑, ศูนย์พม่าศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๑๑ ตุลาคม ๒๕๖๐.

^{๒๙} สัมภาษณ์ ผู้บริหารศูนย์พม่าศึกษา คนที่ ๒, ศูนย์พม่าศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๑๑ ตุลาคม ๒๕๖๐.

วัฒนธรรมร่วมกันผ่านการจัดการศึกษา ผ่านการแลกเปลี่ยนบุคลากร ผ่านการจัดหลักสูตรพัฒนาหลักสูตร ดังทัศนะของผู้ให้ข้อมูลที่ว่า

“...เครือข่ายที่ต้องสร้าง จากประสบการณ์ของศูนย์พม่าศึกษา ที่ดำเนินการอยู่คือ แลกเปลี่ยนด้านภาษา มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันการศึกษาผู้เรียนมาเรียนเรียนจบแล้วก็ไป การเสริมสร้างการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีเครือข่าย (connection) ผ่านการศึกษา การกำหนด กิจกรรมที่เขานิสิตจะได้ประโยชน์ รวมทั้งผู้สอนก็มีส่วนร่วมด้วย ทั้งจะต้องมีความ ต่อเนื่องของกิจกรรมที่มีความหลากหลาย กรณีของพม่าจะมีประเด็นอ่อนไหว เรื่อง ศาสนาต้องระมัดระวัง ด้วยสถานการณ์เดิมเมื่อประมาณ ๒๐-๓๐ ปี ที่ผ่านมารัฐบาล ทหารพม่าได้ใช้กลยุทธ์ความขัดแย้งของกลุ่มชาติพันธุ์เป็นตัวคุมเกมทางการเมืองใน ประเทศ เป็นอำนาจทางการเมือง (power politics) เป็นวัฒนธรรมทางการเมืองของเขา สภาพข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในปัจจุบันมีการใช้ความความขัดแย้งทางศาสนา เป็นประเด็น ของความขัดแย้ง...”^{๓๐}

ดังนั้น ในการเชื่อมประสานระหว่างพื้นที่ทางวัฒนธรรม คือระหว่างประเทศพม่า กับ ประเทศไทย หรือการเชื่อมประสานระหว่างสถาบันการศึกษาของไทยและของพม่า รวมทั้งพื้นที่ เกิดขึ้นในปัจจุบัน จะเป็นส่วนสำคัญทำให้เกิดการเรียนรู้ ทำให้เกิดการข้ามผ่านเป็นวิถีทางวัฒนธรรม ผ่านกระบวนการหรือกลไกที่จัดตั้งขึ้น ผ่านวิถีทางสังคมเครือข่ายทางวัฒนธรรม เกิดการเรียนรู้ผ่าน พื้นที่จริงดังปรากฏด้วย

(๓) การสร้างเครือข่ายทางวิชาการประเด็นร่วมของการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม

ในความหมายนี้ต้องการสะท้อนคิดร่วมกับผู้ให้ข้อมูลว่า นอกเหนือจากการเชื่อมประสาน ทางภาษา ศาสนาและประเด็นอื่น ๆ ร่วมกันแล้ว การที่นักวิชาการกรณีที่มีมหาวิทยาลัยนเรศวรเป็น สถาบันการศึกษามหาวิทยาลัยสงฆ์ก็เป็นสถาบันการศึกษา ความเชื่อมโยงระหว่างสถาบันการศึกษา คือความร่วมมือ คือการเชื่อมประสานผ่านการให้ความรู้ด้านวิชาการ การที่นักวิจัยของทั้งสอง ประเทศได้จัดทำวิจัยในเรื่อง ๆ ที่เป็นประเด็นร่วมในหลาย ๆ เรื่องดังที่ยกมา ล้วนสะท้อนให้เห็นว่า ความเชื่อมโยงด้วยความรู้ นับเป็นเครื่องมือและกลไกสำคัญในการเชื่อมประสานความเป็น วัฒนธรรมร่วม และสู่การสร้างการเรียนรู้ร่วมกันภายใต้สิ่งที่เกิดขึ้นและเป็นไปได้ ดังที่ผู้ให้ข้อมูลเสนอ เป็นทัศนะข้อคิดเห็นไว้ว่า

“...ประสบการณ์เกี่ยวกับพม่า เกิดขึ้นตอนมาอยู่มหาวิทยาลัยนเรศวร ประมาณปี ค.ศ.๑๙๙๘ ก่อนหน้านี้อยู่ที่มหาวิทยาลัยมหิดลสอนปริญญาโทด้านภาษาศาสตร์ที่นั่น ที่นี้มาทำปริญญาตรีด้านภาษาพม่า การที่ภาษาพม่ามาอยู่ที่มีมหาวิทยาลัยนเรศวรเป็น เรื่องปกติมากเลย ด้วยเหตุผลที่ว่า สมเด็จพระนเรศวรท่านจะรู้เรื่องพม่าในแบบประชาชน ในยุคนั้นแล้วรู้สึกด้วย คนที่ไปมาหาสู่จะเป็นพ่อค้า ขุนนาง นักบวช ชาวบ้าน ตอนที่ไป พม่าก็ประมาณปี ๑๙๙๙ ไปอยู่วัดเกาะชายผ้าเหลืองที่ย่างกุ้ง ได้วิชาพม่าแบบพระ ไปที่

^{๓๐} สัมภาษณ์ ผู้บริหารศูนย์พม่าศึกษา คนที่ ๑, ศูนย์พม่าศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๑๑ ตุลาคม ๒๕๖๐.

ไหนไม่ต้องกลัวทหารจับ ไปอยู่ในพื้นที่ที่เข้าถึงยากนะ คือพื้นที่วัด พื้นที่มหาวิทยาลัยคือ
ผมทำงานในมหาวิทยาลัย...”^{๓๑}

การเชื่อมโยงผ่านการศึกษา คำนวณ วิจัยในแบบวิชาการจะเป็นเครื่องมือสำคัญและกลไก
ร่วมในการจัดการการเชื่อมประสานผ่านองค์ความรู้ที่ได้รับว่าจะไปทำการเชื่อมประสานกับใครที่ไหน
อย่างไร และจะก่อให้เกิดผลแก่ใครอย่างไรในองค์กรวม ซึ่งผู้ให้ข้อมูลสะท้อนทัศนะไว้ว่า

“...การสร้างเครือข่ายทางวิชาการ เป็นช่องทางหนึ่งของการเรียนรู้ หรือการส่งเสริม
ให้เกิดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม กรณีกระทรวงการต่างประเทศได้ส่งบุคลากรไปสอน
ภาษาไทย และเรียนรู้ภาษาพม่าจนกระทั่งสามารถทำพจนานุกรมภาษาพม่าได้ โดย
แนวทางหรือกลไกในการสร้างเครือข่ายแบบนี้เป็นสิ่งที่ทำได้ยาก ซึ่งในข้อเท็จจริงต้องทำ
ให้มันเกิดแล้วค่อยพัฒนาไป..จนกระทั่งสามารถพัฒนาเป็นหลักสูตรไทยศึกษาดังปรากฏ
อยู่ในปัจจุบัน...”^{๓๒}

การเชื่อมประสานระหว่างวิชาการ เครือข่ายทางวิชาการ อาจารย์ ศิษย์ และคนรุ่นต่อรุ่น
จะเป็นกลไกในการแสวงหาความรู้ร่วมมือระหว่างกันและกัน ดังที่ผู้ให้ข้อมูลได้สะท้อนทัศนะไว้

“...การมี connection ก็เป็นสิ่งที่สำคัญมาก ๆ เป็นหัวใจหลักเลย โดยเฉพาะ
connection ที่ไม่เป็นทางการ ผมไม่เอาที่เป็นทางราชการนะเพราะเดี๋ยวเขาก็เปลี่ยน
ผู้บริหาร ผมเอาระดับล่าง พอรุ่นลูกศิษย์แล้วก็หลานศิษย์ อาจารย์รุ่นใหม่ผมก็พยายามให้
เขาต่อ ไปรู้จักกันส่วนวิธีการเป็นยังไงก็เป็นเรื่องของเขา...”^{๓๓}

จากข้อมูลที่ปรากฏจะทำให้เห็นว่าความเป็นวิชาการ การจัดการศึกษา ผ่านการทำ
หลักสูตร ผ่านการทำวิจัยเชิงพื้นที่ หรือประเด็นร่วมสนใจ จะเป็นเครื่องมือหรืออีกช่องทางหนึ่งในการ
สร้างความเข้าใจในประเด็นร่วม และนับว่า จะเป็นประโยชน์ต่อการเชื่อมประสานทางวัฒนธรรม
ความรู้และวิชาการได้ หรือการเชื่อมประเด็นร่วมกันและทำการศึกษาในพื้นที่เฉพาะของกันและกันจะ
ทำให้ประเด็นร่วมในการศึกษาได้เช่นกัน

(๘) การเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ผู้เรียน ผู้สอนสู่การสะท้อนคิดนิสิต คณาจารย์

ในประเด็นนี้จะพบว่าเมื่อจัดการศึกษาแล้ว จัดหลักสูตรแล้ว นิสิตผู้เรียนได้ออกไป
ปฏิบัติการสหกิจศึกษาแล้วได้อะไร หรือประสบการณ์อะไร เป็นเชิงความคาดหวังเล่าเรื่อง เป็น
ประสบการณ์และแบ่งปัน ซึ่งจากการสัมภาษณ์ผู้เรียนโดยตรงว่าได้อะไรเป็นเครื่องมือ หรือได้
ประสบการณ์อะไรต่อการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ซึ่งผู้เรียนที่เป็นนิสิตทั้งไทย ที่เรียนด้านพม่าศึกษา
และนิสิตพม่าที่เรียนด้านไทยศึกษาได้สะท้อนคิดผ่านประสบการณ์ของตนเองในมุมที่เหมือนและ
แตกต่างกันที่ว่า

^{๓๑} อ่างแล้ว

^{๓๒} สัมภาษณ์ ผู้บริหารศูนย์พม่าศึกษา คนที่ ๒, ศูนย์พม่าศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๑๑ ตุลาคม ๒๕๖๐.

^{๓๓} สัมภาษณ์ ผู้บริหารศูนย์พม่าศึกษา คนที่ ๑, ศูนย์พม่าศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๑๑ ตุลาคม ๒๕๖๐.

“...นิสิตมาจากแม่สอด ภาคเหนือตอนล่างบางจังหวัด และมีจากพม่ามาศึกษาที่ ศูนย์พม่าศึกษา โดยนิสิตที่มาจากแม่สอด ให้ข้อมูลว่าด้วยความที่อยู่ในพื้นที่แม่สอด ใกล้ จังหวัดเมียวดี ก็จะสามารถพูดภาษาพม่าได้ แต่ไม่ถึงกับเข้าใจทั้งหมด แต่ก็เข้าใจ วัฒนธรรมพม่า และวิถีพม่าตามที่เราสัมผัสและคลุกคลีในชุมชนแม่สอด...”^{๓๔}

เมื่อถอดคำบอกเล่าของนิสิต ในฐานะผู้เรียนและผู้ใช้ ก็มินิกิตที่มีความสัมพันธ์ ในทางพื้นที่และมีบ้านเกิดอยู่ในอำเภอแม่สอด และเป็นกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง จึงทำให้ง่ายต่อความ เข้าใจและสะท้อนคิดเป็นประสบการณ์ตรงต่อการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมผ่านการเข้ามาศึกษา รู้ภาษา และใช้ภาษาที่ว่า

“... เป็นชาวกระเหรี่ยงในอำเภอแม่สอด พูดไทย พม่า และกระเหรี่ยงได้ แต่เมื่ออยู่ ในครอบครัวจะพูดภาษาไทย ส่วนพ่อแม่พูดภาษากระเหรี่ยง มาศึกษาด้านพม่าศึกษา คาดว่าจะทำให้มีโอกาสในการทำงานที่เกี่ยวกับประเทศพม่า หมายถึงเมื่อเรียนจบ อาจไป อยู่ฝั่งนั้น เพื่อช่องทางอาชีพ เมื่อมาเรียนเกี่ยวกับพม่าศึกษา ทำให้เข้าใจวัฒนธรรมพม่า หรือว่ารู้วัฒนธรรมพม่ามากขึ้น เนื่องจากอยู่ในพื้นที่อยู่แล้ว ชอบไปสัมผัสเช่น งานแต่ง งานศพ หรือวิถีวัฒนธรรมพม่าในชายแดน โดยเข้าไปร่วมงาน อาทิ คนพม่าเวลาเขา แต่งงาน หรือพม่าทำงานศพ ผมจะเข้าไปร่วมงานด้วยในหลาย ๆ ครั้ง...นิสิตที่มาเรียนมี ความหลากหลายและในความหลากหลายนั้นมีทั้งนิสิตพม่า หรือคนที่ใกล้เคียงความเป็น พม่า จึงทำให้ง่ายและสนใจศึกษาพม่าโดยตรง ทำให้เกิดการเรียนรู้และสนใจ.....วินเป็น กระเหรี่ยงที่เกิดในฝั่งไทย เรียนหนังสือในโรงเรียนฝั่งไทย พูดได้ทั้งพม่า กระเหรี่ยง เต็บโต ในวัฒนธรรมไทย กระเหรี่ยงและพม่า มีบัตรต่างด้าว ๑๐ ปี สำหรับอยู่อาศัยในประเทศไทย เรียนพม่าศึกษาจึงทำให้ง่ายและเข้าใจการเรียนรู้ได้รวดเร็วขึ้น...”^{๓๕}

จากการสัมภาษณ์ผู้เรียนพม่าในการแบ่งปันประสบการณ์เกี่ยวกับการเรียนพม่าศึกษามี ผู้เรียนพม่าศึกษาอีกท่านที่ให้ข้อมูลว่า

“...เรียนพม่าศึกษา ภาษาพม่าคิดว่ามีประโยชน์สำหรับตัวเอง แต่เดิมมาเรียนโดย ไม่ได้คิดว่าจะมีประโยชน์อะไร เมื่อเข้ามาเรียนใหม่ ๆ คิดจะย้ายไปสาขาอื่น ๆ และพื้น เดิมเป็นชาวจังหวัดกำแพงเพชร ไม่ได้มีความรู้หรือความเกี่ยวข้องกับพม่าโดยตรง ถึงพื้นที่ จะใกล้กับตาก แต่เมื่อเรียนไปได้สักระยะหนึ่งเริ่มปรับตัวและเปรียบเทียบการเรียนภาษา พม่ากับภาษาอังกฤษ ทำให้เข้าใจง่ายขึ้น เมื่อมีอาจารย์มาสอนภาษาโดยตรง ทำให้เข้าใจ ได้เร็วขึ้น รวมทั้งโดยส่วนตัวชอบสนทนาแลกเปลี่ยนสื่อสารกับอาจารย์ที่มาสอนพม่า ทำ ให้สื่อสารได้เร็ว และเรียนรู้ได้เร็วกว่าภาษาอังกฤษ ทำให้เกิดการเรียนรู้เชิงสังคม

^{๓๔} สัมภาษณ์ นิสิตหลักสูตรพม่าศึกษา คนที่ ๒, ศูนย์พม่าศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๑๑ ตุลาคม ๒๕๖๐.

^{๓๕} สัมภาษณ์ นิสิตหลักสูตรพม่าศึกษา คนที่ ๔, ศูนย์พม่าศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๑๑ ตุลาคม ๒๕๖๐.

วัฒนธรรม และการสื่อสาร รวมทั้งทำให้ติดตามข้อมูลข่าวสารทางสื่อออนไลน์ที่เป็นภาษาพม่า ทำให้เข้าใจวิถีทางวัฒนธรรมประเพณี และอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับพม่ามากขึ้น...”^{๓๖}

นอกจากนี้ยังมีนิสิตที่เป็นผู้ที่มิพื้นถิ่นจากแม่สอดในฐานะพื้นที่เชื่อมโยงกับพม่าโดยตรง และมีการข้ามผ่านทางวัฒนธรรมได้สะท้อนคิดเกี่ยวกับวิถีของตนเองจากประสบการณ์ของการเป็นผู้เรียนไว้ดังนี้

“...ในฐานะที่อยู่แม่สอด และมีความใกล้เคียง ใกล้ชิดกับวิถีของพม่าอยู่แล้วโดยส่วนใหญ่ และพูดภาษาพม่าได้อยู่แล้วพม่าเรียนเหมือนได้มาต่อยอดเกี่ยวกับพม่าหรือภาษาพม่า ทำให้ได้ตัวเขียน และมีพัฒนาการให้สามารถฟังชาวภาษาพม่าได้ ประโยชน์ที่ว่าพอกลับไปทำงานที่บ้านได้ พม่าเรียนแล้วได้พัฒนาทักษะ เช่น การเขียน อ่าน ตอนแรกพูดได้อย่างเดียว และสามารถพูดภาษาที่เป็นทางการได้จากเดิมที่พูดภาษาชาวบ้าน ฟังข่าวรู้เรื่อง อ่านข่าวรู้เรื่อง สามารถเอาไปใช้ได้จริงมากกว่าตอนที่พูดได้ ตอนแรกที่พูดตั้งแต่เด็กคือภาษาแบบชาวบ้าน เวลาไปคุยกับผู้ใหญ่ก็ไม่รู้จะใช้ภาษายังไง พม่าเรียนทำให้เข้าใจระดับภาษามากขึ้น อยู่ชายแดนตรงนั้น มองเห็นวัฒนธรรมที่เป็นพม่าโดยตรงกับวัฒนธรรมที่ข้ามมาตรงนี้ มีทั้งที่มีความเหมือนและความต่าง สำหรับคนไทยและคนพม่าที่เห็นจะมีศาสนาเป็นเรื่องที่เหมือนกัน คือมีความศรัทธาในพระพุทธศาสนา ทั้งไทยและพม่าค่อนข้างศรัทธาในเรื่องของศาสนามาก คือเอาศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ ส่วนความต่างสำหรับหนูเป็นคนที่อยู่พหุวัฒนธรรม หนูอยู่ทั้งสองที่จึงไม่ค่อยเห็นความต่าง คือค่อนข้างชินเพราะมันคือวิถีชีวิตของหนูเพราะเห็นของทั้งสองฝั่งมาตั้งแต่เด็กจนโต ส่วนเรื่องความขัดแย้งที่เกิดขึ้นตอนนี้ หนูไม่ค่อยรู้สึกอะไรเพราะที่บ้านหนูเองก็มีปัญหาเรื่องความขัดแย้งมาอยู่เยอะ ก็จะเข้าใจอะไรได้ง่าย ๆ มากกว่าฟังจากสื่ออย่างเดียว...”^{๓๗}

จากทัศนะของนิสิตผู้เรียนด้านพม่าศึกษาแต่พื้นถิ่นอาจอยู่ใกล้ชายแดนพม่า แต่ด้วยความที่เป็นคนอีกพื้นถิ่น และอยู่ในพื้นที่ที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับพม่ามากนัก จึงทำให้ยังมองไม่ออกว่าตัวเองมาเรียนเพื่ออะไร แต่เมื่อมาเรียนพม่าศึกษาทำให้เห็นและมองเห็นความสำคัญของการเรียนและมองว่าเป็นประโยชน์ รวมทั้งจะเป็นเครื่องมือและกลไกในการข้ามผ่านองค์ความรู้เป็นการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมร่วมกัน ดังทัศนะของนิสิตที่ว่า

“...ที่หนูสนใจ ตอนแรกหนูไม่สนใจ ไม่เคยอยากเรียนเอกลัเลย แต่รู้มาจากอาจารย์ที่หนูไปเรียนพิเศษด้วยว่ามันดี เราก็เลยลองเรียนดู ก็คำว่าพม่าของเราทั่วไป ตอนเข้ามาเรียนหนูไม่ใช่เด็กเรียนเก่งแต่ถ้าเราชอบเราก็พยายาม หนูก็ให้เพื่อนช่วย และหนูก็จะมีคำถามเยอะเวลาที่เรียน อย่างเช่นเวลาอาจารย์สอนเรื่องการนับถืออะไรของเขา อย่างนับถือันต์ หนูก็ถามเขาว่าทำไมต้องเอาอันนี้มาวางแบบนี้ ถ้าเอาไปวางที่อื่นจะเป็นอะไรไหม คือถามแบบเราไม่รู้จริงๆ พอได้รู้ก็เข้าใจว่าวัฒนธรรมเขาเป็นอย่างนี้นะ ถ้าเรามีโอกาสได้ไปพม่าจริงๆเราจะรู้ว่าสิ่งไหนทำได้หรือห้ามทำแล้วเกิดประโยชน์อะไรกับตัวเองบ้าง กับ

^{๓๖} สัมภาษณ์ นิสิตหลักสูตรพม่าศึกษา คนที่ ๒, ศูนย์พม่าศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๑๑ ตุลาคม ๒๕๖๐.

^{๓๗} สัมภาษณ์ นิสิตหลักสูตรพม่าศึกษา คนที่ ๑, ศูนย์พม่าศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๑๑ ตุลาคม ๒๕๖๐.

การเรียนรู้และประกอบอาชีพในอนาคต ถ้าเราเรียนภาษาพม่าเราก็จะได้ไปคุยกับแรงงานพม่าได้เพราะว่าในประเทศไทยมีเยอะ ถ้าเราคุยได้แต่ภาษาอังกฤษ ก็ทำให้เราไม่เข้าใจความเป็นอยู่ของเขา ถ้าเราคุยพม่าก็เหมือนกับว่าเขาเข้าใจเราและเราก็เข้าใจเขา เขาจะได้รู้สึกรู้ว่าอยากคุยกับเราให้มากขึ้น ไม่ต้องกลัวเรา ถ้าคุยแต่ภาษาอังกฤษเขาก็อาจจะคุยไม่ได้ อาจจะเขินอายไม่อยากจะคุยด้วย ไม่อยากเข้าใจและคิดว่าเราเป็นคนที่น่ากลัว ถือตัว หยิ่งอะไรแบบนี้ แต่ถ้าเรารู้วัฒนธรรมเขา รู้ภาษาเขาก็จะดีกับตัวเราและเขาด้วยจะไปฝึกตอนหลังปีใหม่นี้ เป็นสหกิจศึกษาแล้วคิดว่าถ้าไปจริง ๆ จะใช้วิธีไหนในการปรับตัว ไปเรียนรู้เขาครั้งแรกจะเรียนรู้ว่างานเขาทำอย่างไรก่อน และจะดูว่าคนพม่าที่ทำงานในนั้นเป็นคนลักษณะอย่างไร ถ้าไปถึงแล้วจัดการเลยอาจจะผัดผ่อนไปก็ได้ เขาอาจมองเราในแง่ลบ ถ้าเราศึกษาเรียนรู้จะค่อยๆเข้าใจเขาทีละขั้นไป...”^{๓๘}

นิสิตผู้เรียนได้สะท้อนคิดให้ความเห็นโดยเป็นภาพสะท้อนถึงความคาดหวัง จากประสบการณ์ตรงในฐานะผู้เรียน และในฐานะผู้ที่ถูกฝึกให้มีความรู้เฉพาะเรื่องเฉพาะประเด็น จนกระทั่งกลายเป็นมีประสบการณ์ทางภาษาและใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการสร้างความเชื่อมโยงต่อวิถีวัฒนธรรมพม่าได้ และสะท้อนคิดได้ว่า

“...สิ่งที่เป็นความรู้ของเราที่มาเรียนพม่าศึกษา มองว่าอะไรที่จะทำให้ปรับตัวในการที่จะอยู่ร่วมกันมีอะไรที่เป็นจุดเชื่อมได้บ้าง หลังจากที่เราเรียนพม่า รู้ภาษา เข้าใจวัฒนธรรม มีอะไรที่คั่นกลางบ้าง มีความเอื้อเพื่อเอื้ออาทรมั้ยหรือว่ามีมิตรภาพ ในความเข้าใจของพวกเรา คือในฐานะที่เราอยู่ในสังคมพหุวัฒนธรรมอะไรเป็นตัวเชื่อมความสัมพันธ์ที่เราอยู่ในสังคม สำหรับหนูคือความเข้าใจซึ่งกันและกัน การยอมรับในความต่าง อย่างหนูจะมีเพื่อนบ้านเป็นชาวพม่าที่ไม่ใช่มุสลิม เราก็จะไม่เอาประเด็นที่เราแตกต่างกันมาพูดจาทำร้ายให้ขัดแย้งกัน เหมือนกับที่เราเข้าใจเขาและเขาก็เข้าใจเรา การรู้จักใจเขาใจเรา....”^{๓๙}

การเชื่อมประสาน การสร้างมุมมองที่จะปราศจากอคติในการทำงาน การใช้ชีวิต และการถอดประสบการณ์ตรงของการใช้ชีวิตในพื้นที่ทางวัฒนธรรมร่วม ได้ทำให้นิสิตมองเห็นว่าควรลดและควรเพิ่ม อันหมายถึงเพิ่มความเข้าใจ และลดอคติ หรือมุมมอง ซึ่งประเด็นเหล่านี้จะทำให้เกิดการข้ามผ่านและเปลี่ยนเป็นเข้าใจสู่การพัฒนาเป็นการเรียนรู้ร่วมกัน นอกเหนือจากรู้ภาษาและรู้วัฒนธรรมดังทัศนะที่ว่า

“พวกเราคิดว่าถ้าจะไปเชื่อม จะเอาอะไรไปเชื่อมหลังจากที่เราเรียนพม่าแล้ว ไม่ว่าเรื่องภาษาหรือลักษณะร่วมที่เราคิด หนูคิดว่าอันดับแรกคือเราต้องเปิดใจก่อน ไม่มีอคติกับเขาถ้าเรายังมีอคติกับพม่าหรือความเป็นอยู่ของเขา เราก็จะไม่สามารถเข้าหาเขาและไม่สามารถคุยกันได้ ก็ต้องเปิดใจ ถ้าอย่างหนูไปทำงานถ้ามีอคติ ไม่อยากอยู่ใกล้ ไม่ชอบ ไม่อยากคุย มันก็จะไม่ได้งานและก็ทำให้เขาไม่ชอบเราด้วย งานก็จะไม่ดำเนินไปตามที่เขา

^{๓๘} สัมภาษณ์ นิสิตหลักสูตรพม่าศึกษา คนที่ ๓, ศูนย์พม่าศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๑๑ ตุลาคม ๒๕๖๐.

^{๓๙} สัมภาษณ์ นิสิตหลักสูตรพม่าศึกษา คนที่ ๑, ศูนย์พม่าศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๑๑ ตุลาคม ๒๕๖๐.

ต้องการ เราก็ต้องรับฟังเขาก่อนว่าเขาคิดยังไง เข้าใจเขา อย่างเช่นในโรงงานที่พม่าชอบหาแข่งทานาคากัน ในโรงงานก็จะมีกฎไม่ให้หาเพราะจะไปเบียดกับสินค้าของเขา คนที่เป็นล่ามก็ต้องเข้าไปคุยกับเขาว่ามันทำให้สินค้าเสียหายนะ เข้าไปเจรจาดีๆ ให้เขาเข้าใจ ไม่ใช่อยู่ดีๆ เราพุ่งเข้าไปโดยไม่บอกเหตุผลให้เขาเข้าใจ แต่ไปห้ามเขาเลย มันก็จะเกิดความรู้สึกไม่ดี ชัดแย้งกัน เหมือนเราต้องแลกใจกันมากกว่า ไม่อย่างนั้นก็คุยกันไม่ได้ อยู่ดีเกิดความแตกต่างว่าฉันเป็นคนไทย คุณเป็นคนพม่า นะ อะไรแบบนี้ ถ้าเราลดของเราลงว่า เราก็คนเหมือนกัน คุยกับเขาทำให้เราเท่าเทียมกันจะทำให้เราเชื่อมความสัมพันธ์กัน ได้ดีกว่าพูดภาษาพม่าคล้องมัย ไม่คล้อง แต่หลังฝึกงานน่าจะคล้อง คือหนูชอบลงพื้นที่มากกว่า อย่างตอนปี ๓ ที่ไปพม่ากับอาจารย์อีกคนหนึ่ง ไปสอนเด็กข้ามไปทางเมียวดี พอลงพื้นที่แล้วหนูจำคำศัพท์ได้มากกว่าเรียนที่นี่ เหมือนหนูไม่ชอบเรียนในห้องสี่เหลี่ยม ชอบออกไปข้างนอก เห็นอาจารย์ทำอะไรหนูก็ทำตามเขา อย่างไปร้านขายข้าวหนูก็จะถามว่าอันนี้คืออะไร เขาก็บอกหนูเป็นภาษาพม่าหนูก็พูดตามเขา เขาก็จะแก้ไขให้ หนูก็จะจำได้ ก็สนุกไปอีกแบบ อย่างในห้องเรียนก็จะเรียนกันอยู่ในห้องสี่เหลี่ยม ไปข้างนอกหนูก็จะได้มากกว่า เห็นอาจารย์เรียกเก็บเงินผิวปาก เราก็ดูแต่ทำไม่ได้เพราะเราเป็นผู้หญิง มันทำให้หนูจำได้เยอะกว่าถ้าลงพื้นที่จริงๆ”^{๔๐}

เมื่อสัมภาษณ์เกี่ยวกับการเรียนการสอน และอาจารย์ผู้ออกแบบการเรียนสอน ทำให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์ว่าประสบการณ์ การลงพื้นที่ปฏิบัติการทางภาษา ที่นัยหนึ่งเป็นการเสริมสร้างประสบการณ์อีกนัยหนึ่งเป็นการสร้างการเรียนรู้ผ่านระบบคิด ทำให้เกิดประสบการณ์ตรงเป็นการเรียนรู้โดยตรงซึ่งนิสิตสามารถสะท้อนคิดได้ดังนี้

“...นิสิตปี ๓ จะมีบางส่วนหนึ่งส่งไปทำโครงการค้นหาคนที่ชายแดนเพราะเป็นตัว support ให้เด็กไปเรียนรู้เรื่องภาษาวัฒนธรรมที่พม่า ให้เขาลองเอาสิ่งที่เรียนไปใช้จริงๆ ในขณะเดียวกันเราก็หวังให้เป็นตัวบริการวิชาการด้วย คือให้เขาไปลงพื้นที่ ไปสอนหนังสือตามโรงเรียนที่สอนภาษาพม่าด้วย กับอีกตัวหนึ่งคือทำแผนพับเกี่ยวกับเรื่องสุขภาพ เขาจะต้องไปลงชุมชนและให้ความรู้เรื่องของโรคที่กำลังมีปัญหาอยู่ ณ เวลานั้นก็จะทำสองตัวคือฝึกนิสิต พัฒนานิสิตกับบริการวิชาการ และเขาก็มีโอกาสเข้าไปฟังพม่าตามที่เขาเล่า ไปทางเมียวดี แต่ด้วยปีนี้หลายเรื่องที่ต้องทำจึงต้องงดเรื่องชายแดนไปก่อน แต่ปีหน้าอาจจะกลับมาทำอีก การบริหารหลักสูตร งบประมาณคือแล้วแต่ทางมหาวิทยาลัยจะจัดสรรให้ มหาวิทยาลัยก็จะมีเกณฑ์ เช่น ๖๐:๔๐ ตัว ๖๐ ที่เข้าคณะก็จะมาตัดอีกรอบหนึ่ง เราก็จะเหลือแค่ชนิดเดียวที่จะมาบริหารเด็กเรา สิ่งที่เราอยากทำเต็มที่เราก็จะมีข้อจำกัด แล้วครูบาอาจารย์ที่สอนในหลักสูตรนี้มีกี่ท่าน ตอนนี้มี ๕ คน แต่มีอีกคนคนที่ ๖ ที่ส่งไปเรียนภาษาพม่าที่ฝรั่งเศส และก็มีครูต่างชาติที่เป็นครูสอนภาษาพม่า...”^{๔๑}

^{๔๐} สัมภาษณ์, นิสิตหลักสูตรพม่าศึกษา คนที่ ๓, ศูนย์พม่าศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๑๑ ตุลาคม ๒๕๖๐.

^{๔๑} สัมภาษณ์ อาจารย์ประจำศูนย์พม่าศึกษา คนที่ ๑, ศูนย์พม่าศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๑๑ ตุลาคม

จากทัศนะของผู้ทำหน้าที่ในการสอน และแบ่งปันประสบการณ์ถอดบทเรียนต่อการจัดการเรียนรู้สร้างกระบวนการเรียนรู้ให้กับนิสิต พร้อมสัมผัสวัฒนธรรมจากประสบการณ์จริง สู่การออกแบบการเรียนรู้ หรือสร้างกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนานิสิตให้เป็นผู้รู้จริง ใช้ได้ เข้าใจการดำเนินชีวิตในฐานะผู้เรียนด้านภาษาได้ ให้ทัศนะว่า

“...ความคุ้นชินอันเป็นวิถีประเพณีในเชิงสังคม ทำให้เกิดจารีตและแนวปฏิบัติทั้งในเชิงศาสนาและสังคมทำให้นิสิตพม่าที่เป็นพระเมื่อพบครูอาจารย์ จะแสดงออกซึ่งความเคารพอย่างมาก เวลาเขาเจอเรา เขายกมือไหว้อัตโนมัตแล้วเราที่เป็นคฤหัสถ์เราก็ตกใจ รีบรับไหว้ นั่นคือหมายความว่าเขาสัมผัสได้ว่าเราคือครูเขา เขาจะไหว้ เขาจะไหว้ก่อน อันต์คุณ ๕ ถ้าไม่ใช่แบบนี้เขาจะแค่นั่งจิบช็อคตัวเองเฉยๆ แบบนี้คือเรียบริ่อยที่สุดแล้ว เราต้องรู้ความเป็นเขา ใจเราจะกว้างขึ้น เว้นแต่บางอย่างที่เรามันจะมีรายวิชาที่เกี่ยวกับสังคมวัฒนธรรม เวลาที่เราสอนเราก็จะคุมด้วย พวกสำนวน ภาษาที่เหมาะสมกับพระ ครูอาจารย์ พ่อแม่ เพื่อน ในรายวิชาปี ๒ แต่ในปี ๑ อย่างแต่งเรื่องอาหารมาเราจะดึงเด่นๆมาว่าอาหารนี้มีผลต่อคนพม่าอย่างไร โรคประจำตัวของคนพม่าคืออะไร ที่มันเป็นชีวิตเขา อาศัยจากที่เราไปอยู่พม่าจึงได้รู้ว่าอันไหนคือวัฒนธรรมหลักที่เด็กต้องรู้ก่อน และตัวไหนคือที่เด็กต้องไปเรียนรู้เพิ่มเติม การจะเป็นล่ามต้องไปอยู่ที่พม่า ๑ ปี ไม่อย่างนั้นไม่สมบูรณ์ เพราะเป็นเรื่องที่อธิบายไม่ได้ในหนังสือ มันคือประสบการณ์ต้องไปสัมผัสเอง อย่างเช่นผมใส่เสื้อขาด ไม่ได้คิดอะไร เขาก็จะบอกไม่ได้อาจารย์เอามาเดี่ยวยีบให้ คือเป็นอาจารย์ต้องดูดี เรียบริ่อย ต้องมีบุคลิกของอาจารย์ หรือบางที่อาจารย์ต้องนั่งนะ หนูจะกราบละ ให้พรด้วย ผมก็ต้องฝึกให้พรเป็นภาษาพม่า หรือบางที่เขาบอกอาจารย์นั่ง หน่อยหนูจะกราบ เราไม่โอเคที่เขาต้องมากราบเราแต่เขาบอกว่าเป็นสิ่งที่เขาต้องทำ มันเป็นวัฒนธรรม เราไปเปลี่ยนเขาไม่ได้ เขาผิคนะถ้าไม่ได้ไหว้เรา ขนาดทะเลาะกับเรา วันรุ่งขึ้นก็มาขอโทษ ถึงเขาจะไม่เห็นด้วยแต่หน้าที่คือต้องขอโทษอาจารย์ อย่างสมุดทุกเล่มด้านหลังจะเขียนหน้าที่ต่อพ่อแม่ ต่อครูอาจารย์เหมือนธรรมนูญชีวิต ตอนแรกก็ cultural shock ตอนหลังก็ชิน แต่บางอย่างเรารับไม่ได้ก็ไม่ต้องรับ พอติมันไม่ใช่เรื่องสำคัญมาก...”^{๔๒}

จากการสัมภาษณ์และขอข้อมูลด้านไทยศึกษาในประเทศพม่า อาจารย์ Daw Su Su Khin (บัวหลวง) ในฐานะทีมงานที่เป็นส่วนของเครือข่ายมหาวิทยาลัยนเรศวรในรุ่นแรก ๆ ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาเครือข่ายรวมทั้งการสร้างงานภายในมหาวิทยาลัยที่ประเทศพม่าที่ว่า

“....การเรียนการสอนในหลักสูตรไทยศึกษา เป็นหลักสูตรที่เรียนเกี่ยวกับไทยศึกษา แต่เรียนสอนด้วยภาษาพม่า โดยที่มหาวิทยาลัย YUFL มหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศอย่างกุ่ม ที่ได้ร่วมพัฒนาหลักสูตรกับมหาวิทยาลัยนเรศวร โดยสอนเกี่ยวกับภาษาไทย หรือ

^{๔๒} สัมภาษณ์ อาจารย์ประจำศูนย์พม่าศึกษา คนที่ ๑, ศูนย์พม่าศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๑๑ ตุลาคม ๒๕๖๐.

ไทยศึกษาโดยมีจำนวน ๒ สถาบัน คือ ที่เมืองย่างกุ้ง กับมันทะเลย์ YUFL^{๔๓} กับ MUFL^{๔๔} โดย M หมายถึงมันทะเลย์ ที่ YUFL มีหลักสูตรตอนเช้า มีหลักสูตรอนุปริญญา ผู้เรียนคือผู้ที่เรียนจบปริญญาตรีมาแล้ว ต้องสมัครและสอบเข้า สอบผ่านแล้วมาเรียนได้ หลักสูตร ๔ ปี เริ่มสอนตั้งแต่ ๐๗.๐๐ – ๐๘.๔๐ น. ต้องเรียนวันจันทร์ – ศุกร์ สัปดาห์ละ ๕ วัน เป็นหลักสูตรอนุปริญญาตอน และมีหลักสูตรปริญญาตรี สอนตั้งแต่ ๐๙.๐๐ – ๑๕.๐๐ น. ผู้เรียนคือผู้ที่เรียนผ่านมัธยมด้วยคะแนนสูง สมัครได้ไม่ต้องสอบเข้า เด็กที่ได้คะแนนสูงจากมัธยมส่วนใหญ่ผู้ที่ได้คะแนนสูงสุดจะสอบเข้ามหาวิทยาลัยแพทย์ วิศวกรรมและมหาวิทยาลัยภาษา ผู้เรียนทุกคนเป็นคนเก่ง ได้รับคะแนนสูงๆ ส่วนอาจารย์แผนกสอนภาษาไทยมีผู้สอนค่อนข้างน้อย จึงรับสอนต่อปีการศึกษาเพียงปีละ ๑ ห้องประมาณ ๕๐ คน ส่วนในวิชาภาษาอื่น ๆ รับ ประมาณ ๑๐๐ คน ในส่วนสาขาภาษาไทย หรือไทยศึกษามีอาจารย์รวมทั้งหมด ๑๕ คน โดยเป็นชาวเมียนมาร์ ทั้งหมด...”^{๔๕}

การสัมภาษณ์ขอข้อมูลเป็นประสบการณ์ตรงของนิสิตพม่าที่เรียนด้านไทยศึกษา ที่ย่างกุ้ง และเดินทางมายังศูนย์พม่าศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร ในฐานะนิสิตแลกเปลี่ยนของกระทรวงการต่างประเทศ ซึ่งจะเป็นความเชื่อมโยงของนิสิตในฐานะที่เป็นประสบการณ์ตรง ได้แบ่งปันประสบการณ์เกี่ยวกับเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไว้ว่า

“...เครือข่ายเกิดจากมีอาจารย์จากประเทศไทย คือการที่มีอาจารย์วิรัช กับอาจารย์อรนุช นิยมธรรม แห่งมหาวิทยาลัยนเรศวรไปสอนที่นั่น เท่ากับเป็นการวางรากฐานด้านการเรียนการสอนด้านไทยศึกษา และภาษาไทย จนกระทั่งจบปริญญาตรี จากนั้นจึงย้ายมาแผนกภาษาไทยและทำงานเกี่ยวกับสาขาไทยศึกษา รวมทั้งเคยมีประสบการณ์มาอบรมที่มหาวิทยาลัยนเรศวร รวมทั้งจบปริญญามหาบัณฑิตด้านภาษาไทยที่มหาวิทยาลัยด้วยเช่นกัน...”^{๔๖}

นิสิตด้านไทยศึกษา จากประเทศพม่าได้แบ่งปันประสบการณ์และเล่าคณะผู้วิจัยฟังเป็นประสบการณ์ตรงและทักษะต่อการเรียนไทยศึกษาและความรู้เหล่านั้นเป็นสิ่งสำคัญต่อการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไว้คือ

“....เมื่อได้เรียนภาษาไทยในรุ่นแรก ๆ จากนั้นจึงย้ายมาทำงานที่ YUFL ได้มีการจัดทำหลักสูตรในแบบประกาศนียบัตร ๖ เดือน สอนภาษาไทย มีการจัดการเรียนการสอนแบบภาคค่ำ โดยมีกลุ่มผู้ที่มาเรียนเป็นทั้งแบบไม่มีพื้นฐานเลย และมีพื้นฐาน โดยทั้งหมดเป็นชาวพม่าที่มาเรียนในหลักสูตรดังกล่าว ในส่วนหลักสูตรระดับมหาวิทยาลัยหรือปริญญาตรี ที่ YUFL นิสิตที่มาเรียนมีเหตุผลในก่อนการคัดเลือก คือ แนนที่สูงที่สุด

^{๔๓} สัมภาษณ์ Daw Su Su Khin (อาจารย์บัวหลวง), YUFL Yangon University of Foreigner Language, ๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๐.

^{๔๔} สัมภาษณ์ Daw Su Su Khin (อาจารย์บัวหลวง), MUFL Mandalay University of Foreigner Language, ๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๐.

^{๔๕} สัมภาษณ์ นิสิตพม่านักศึกษาแลกเปลี่ยน MA2, ศูนย์พม่าศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๐.

^{๔๖} สัมภาษณ์ นิสิตพม่าแลกเปลี่ยน MA3 ศูนย์พม่าศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๐.

เลือกเรียนภาษาอังกฤษ รองลงมาก็ภาษาญี่ปุ่น ภาษาจีน ภาษาเกาหลีและภาษาไทย เป็นตามลำดับ รวมไปถึงบางส่วนที่เลือกเรียนภาษาไทย เพราะมีทัศนคติที่ดีต่อคนไทย สินค้าไทย รวมทั้งมีเป้าหมายอยากมาเรียนที่ประเทศไทย รวมไปถึงเมื่อเรียนจบแล้วประสงค์จะไปทำงานในสถานประกอบการของคนไทย เช่น ทำงานที่สถานทูตไทย บริษัทที่ตั้งอยู่ในพม่าที่เจ้าของเป็นคนไทย อยากมีธุรกิจส่วนตัวค้าขายกับประเทศไทย อยากเป็นอาจารย์สอนภาษาไทย โดยนักศึกษาที่จบหลักสูตรภาษาไทย ไทยศึกษา มีจำนวน ๙ คนที่จบปริญญาตรีแล้ว ได้มาเป็นบุคลากรของหลักสูตรภาษาไทย...”^{๔๗}

จากการบอกเล่าของนิสิตที่เข้าร่วมโครงการและมาเรียนรู้เชิงประสบการณ์ตรง เป็นประสบการณ์ของการเดินทางและแบ่งปันเป็นข้อมูลในเรื่องการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไว้ดังนี้

“...หลักสูตรด้านภาษาไทย ไทยศึกษามีคนสนใจจำนวนมาก ทุก ๆ รุ่นจะรับเพียงปีละ ๕๐ คน เท่าที่สำรวจมีคนสนใจหรืออยากศึกษาจำนวนมาก แต่เรารับจำกัดได้เพียง ๕๐ คนเท่านั้น เป็นหลักสูตรอนุปริญญาเรียน ๔ ปี และหลักสูตรปริญญาตรีก็เรียน ๔ ปี โดยมีความแตกต่างคือหลักสูตรอนุปริญญาภาษาไทย จะเรียนเฉพาะภาคเช้า ส่วนหลักสูตรปริญญาตรี จะเรียนทั้งภาคเช้าและบ่าย เป็นต้น โดยผู้ที่เรียนภาคเช้าหรืออนุปริญญา ก็สามารถไปประกอบอาชีพอื่น ๆ ได้ และหลักสูตรพิเศษหรือสอนภาคค่ำเป็นการสอนภาษาไทยตั้งแต่ ๑๗.๐๐ – ๑๙.๐๐ น. เป็นภาคพิเศษ โดย YUFL จัดการศึกษาทั้ง ๓ หลักสูตร ตอนเช้าส่วนใหญ่เป็นผู้ใหญ่จบปริญญาตรีแล้ว มีอาชีพแล้ว ไม่จำกัดอายุ ก็จะเข้ามาสมัครเรียน ภาคค่ำก็เหมือนกันส่วนใหญ่เป็นผู้ใหญ่ คนอายุน้อยๆก็มี ถ้าจบมัธยมแล้วก็เข้ามาเรียนได้ไม่จำเป็นต้องจบปริญญาตรี...”^{๔๘}

มหาวิทยาลัยทั้งสองแห่งมีการทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ร่วมกันและให้ทุนแก่นักศึกษาจำนวน ๒๐ คนทุกปีให้มาศึกษาทำกิจกรรมที่นี้เป็นเวลา ๒๐ วัน มาศึกษาเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรม ความเป็นอยู่ของไทย พร้อมทั้งมีคณะอาจารย์มาเป็นผู้ดูแลนิสิต ทั้งตอนนี้ คณะของคณาจารย์มาผลิตตำราและองค์ความรู้ร่วมกับมหาวิทยาลัยนเรศวร จากนั้นจะนำตำราไปทดลองใช้กับการเรียนการสอนด้านไทยศึกษาที่พม่า เป็นการเรียนรู้ทักษะการฟัง การพูด สำหรับนักศึกษาเบื้องต้น โดยให้คณาจารย์ทางด้านไทยศึกษาของมหาวิทยาลัยนเรศวรเป็นผู้ทรงคุณวุฒิร่วมตรวจสอบ ทางมหาวิทยาลัยนเรศวร ได้จัดให้นิสิตที่เรียนด้านพม่าศึกษาได้ให้การต้อนรับและดูแลนิสิตที่มาศึกษาในโครงการแลกเปลี่ยนกับมหาวิทยาลัยดังที่อาจารย์บัวหลวง จากมหาวิทยาลัย UFL ของย่างกุ้งให้ข้อมูลไว้ดังนี้

“...นิสิตที่มาทำกิจกรรมมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านภาษาและศิลปวัฒนธรรมอาทิ ต้องรู้ศิลปการแสดงไทย มวยไทย ค่อยๆศึกษาพื้นที่ มาดูสถานที่จริงทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และประเพณี โดยมี มีรัฐบาลไทยให้ทุนทุกปี รวมทั้งหมด ๑๕ ทุน เป็นการกระตุ้น และเด็กเราก็ไม่เคยใช้ภาษาไทยที่เมืองไทย ก็อยากให้เด็กมีประสบการณ์ ให้เขา

^{๔๗} สัมภาษณ์ นิสิตพม่าแลกเปลี่ยน MA1 ศูนย์พม่าศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๐.

^{๔๘} สัมภาษณ์ นิสิตพม่าแลกเปลี่ยน MA1, ศูนย์พม่าศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๐.

มั่นใจว่าเรียนมาแล้วใช้ภาษาไทยได้และที่เมืองไทยมีกิจกรรมที่ทำให้ทำเหมือนที่เคยอ่านในหนังสือ ก็อยากให้เด็กเขามีประสบการณ์ รุ่นเก่าที่มาแล้ว เมื่อนิสิตไทยศึกษา มาเมืองไทย ได้พบกับนักศึกษาพม่าศึกษาที่มหาวิทยาลัยนเรศวร กลับได้เขาก็จะมีความมั่นใจในตัวเอง ในการใช้ภาษาไทย สอนภาษาไทยในอนาคต เป็นความคาดหวังและต้องการในการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านพม่าศึกษาร่วมกัน...”^{๔๙}

“ผลได้เชิงประจักษ์ จากการบอกเล่าของนิสิตเอง และคำบอกเล่าของการนำนิสิต พม่ามาเข้าร่วมกิจกรรมทำให้เกิดการเรียนรู้เชิงประจักษ์และเกิดการเปรียบเทียบทำให้ เห็นว่าอย่างไรเสียกระบวนการ หรือการเรียนรู้เหล่านี้ได้ก่อให้เกิดผลเชิงประจักษ์และ ภาพลักษณ์เชิงประจักษ์ แล้วทัศนคติของเขาหลังจากที่มาร่วมกิจกรรม ทำให้มีความรู้สึก และความมั่นใจ ในเรื่องของประวัติศาสตร์หรือมุมมองของประเทศไทย ซึ่งไม่ค่อยเปลี่ยน มาก จะมีแต่ในเรื่องของภาษา ถ้าเขาไปทำงานที่บริษัทหรือที่ไหนที่ต้องใช้ภาษาไทยก็มี ความมั่นใจมากขึ้น มีการปรับตัวเวลาที่นิสิตมาที่นี่ เพราะประเทศไทยกับพม่าอยู่ติดกัน มาก อาหารการกินก็คล้ายๆกัน ส่วนใหญ่เด็กพม่าจะเชื่อฟังอาจารย์มาก ข้อดีคือเวลา สอนก็สบายใจเพราะเชื่อฟัง บอกให้ทำอะไรก็ทำ ตั้งใจเรียน ห้ามใช้โทรศัพท์ ห้ามใจลอย คือบังคับ เกือบทุกคนก็เชื่อฟัง เวลาสอนก็เน้นบทเรียน แต่ข้อเสียก็เหมือนเราป้อนอาหาร เขาเชื่อฟังพ่อแม่ ครูบาอาจารย์ เป็นวัฒนธรรมพม่า เขาคิดว่าอาจารย์ก็เป็นเหมือนพ่อแม่ บางทีในใจเขามีความขัดแย้งไหม อยากโต้ตอบไหม อาจจะมีในใจแต่ไม่พูด ที่นี้เมืองไทย นักศึกษาส่วนใหญ่มีการคุยกับอาจารย์และอิสระมากกว่า ซึ่งช่วยให้เด็กคิดเป็น แต่ที่พม่า คือต้องเชื่อฟัง นี่คือความแตกต่างกัน”^{๕๐}

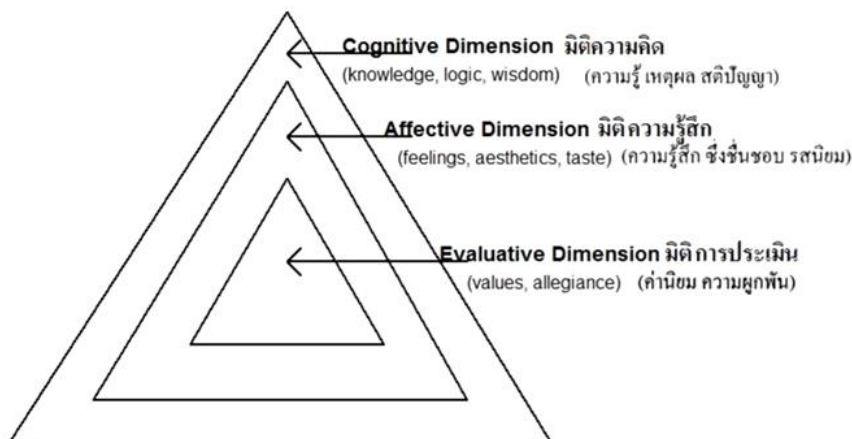
โดยสรุป ผลการสัมภาษณ์ Daw Su Su Khin หัวหน้าสาขาไทยศึกษา ที่มหาวิทยาลัย (Thai Language at YUFL) ซึ่งเป็นเครือข่ายและจัดการศึกษาร่วมกับมหาวิทยาลัยนเรศวรด้านไทย ศึกษา และการสอนภาษาไทยโดยมีการแลกเปลี่ยนและแบ่งปันข้อมูลซึ่งกันและกัน พบว่า การเรียนรู้ ร่วมกันของพม่ากับเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย ได้ร่วมกันจัดทำพจนานุกรมโดยใช้ภาษาเป็นเครื่องมือใน การเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ทำให้เกิดความเข้าใจและมองเห็นความสำคัญของการจัดการศึกษาบน พื้นฐานของพม่าศึกษา ผลิตผู้ที่รู้ภาษาไทย เพื่อเป็นพนักงาน บุคลากร ให้กับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้ง บริษัทห้างร้าน และหน่วยงานที่ต้องใช้ภาษาไทย วัฒนธรรม ผลิตบุคลากรให้กับหน่วยงานราชการ เช่น กระทรวงการต่างประเทศ สถานทูตไทย และหน่วยประกอบการธุรกิจ บริษัทสัญชาติไทย จึงควร รู้พม่าเพื่อศึกษาพม่าและในเวลาเดียวกันความรู้หรือองค์ความรู้นั้นจะต้องเป็นประโยชน์ต่อ พระพุทธศาสนาและประเทศชาติ จากการนำเสนอผลการศึกษาข้างต้นเป็นภาพของการเรียนรู้ข้าม วัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์ ในมิติของวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับภาพที่ต่อไปนี้

^{๔๙} สัมภาษณ์ Daw Su Su Khin (อาจารย์บัวหลวง), YUFL Yangon University of Foreigner Language, ๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๐.

^{๕๐} อ้างแล้ว

DIMENSIONS OF CULTURE

มิติของวัฒนธรรม

ภาพที่ ๔.๑๒ มิติของวัฒนธรรม (Dimensions of Culture) อันประกอบด้วยมิติทางความคิด มิติของความรู้สึก และมิติของการประเมิน (ภาพ: ออนไลน์)

โดยกรอบการศึกษาได้กำหนดไว้โดยการคัดเลือกให้นิสิตศึกษาด้านวัฒนธรรมพม่า เป็นการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ในวัฒนธรรมของพื้นที่วิจัย คือประเทศพม่า ได้ศึกษาทั้งในส่วนของกลไกทางศาสนา

๑. การกำหนดให้นิสิตได้เรียนรู้จากพื้นที่จริง โดยการนำนิสิตไปร่วมศึกษาดูงานในพื้นที่วิจัย ณ ประเทศเมียนมาร์

๒. การกำหนดกรอบให้นิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้กำหนดประเด็นพูดคุยแลกเปลี่ยนเรียนรู้และบันทึกผลการเรียนรู้จากการศึกษาเชิงพื้นที่

๓. การกำหนดให้นิสิต ได้แบ่งปันผลการเรียนรู้ การบันทึกความสนใจต่อปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรมที่เกิดขึ้น เพื่อเสริมสร้างกลไกของการเรียนรู้และประสบการณ์การเรียนรู้ของนิสิตแบบองค์รวม

โดยสรุป มหาวิทยาลัยนเรศวร มีการจัดตั้งศูนย์พม่าศึกษา มีหลักสูตรด้านพม่าศึกษาโดยตรง ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ที่ต้องการทราบแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทยพม่า สำหรับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย แม้ไม่ได้มีการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับพม่าโดยตรง แต่มีโครงการจัดกิจกรรมเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมให้กับนิสิตภายใต้โครงการของส่วนวิจัย สารสนเทศและบริการวิชาการของศูนย์อาเซียนศึกษา และตลอดระยะ ๑๐ ปีที่ผ่านมา ๒๕๕๑-๒๕๖๑ เป็นต้น มีนิสิตเมียนมาร์มาลงทะเบียนเรียน จำนวนกว่า ๕๐๐ รูป/คน ซึ่งเป็นสังคมที่มีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันระหว่างนิสิตไทยกับนิสิตเมียนมาร์ในระหว่างการเรียนรู้และการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้และกิจกรรมของมหาวิทยาลัย

๔.๒ ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน

รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์โดยใช้การวิจัยเป็นฐานมีองค์ประกอบสำคัญ ๕ ด้าน ประกอบด้วย ๑) หลักสูตรการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์ ๒) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์ ๓) การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน ๔) การเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์จากการศึกษาเชิงพื้นที่ และ ๕) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์ด้วยกิจกรรมเชิงปฏิบัติการ รายละเอียดของผลการศึกษา มีดังนี้

๔.๒.๑ หลักสูตรการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์

มหาวิทยาลัยนเรศวรมีความชัดเจนในด้านการจัดการเรียนการสอน ผ่านหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต (พม่าศึกษา)^{๔๑} มุ่งผลิตบัณฑิตให้มีทักษะภาษาพม่าจนสามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรมพม่าอย่างลึกซึ้ง และมีเจตคติที่ดีต่อการแสวงหาความรู้ใหม่อย่างสืบเนื่อง เน้นการเรียนการสอนแบบบูรณาการสหสาขา โดยให้ความสำคัญทั้งด้านทักษะภาษาและเนื้อหาความรู้ด้านสังคมวัฒนธรรม อีกทั้งมีกลุ่มวิชาเลือกเฉพาะสาขา (วิชาโท) ให้นิสิตเลือกเรียนตามความสนใจ รายวิชาทักษะด้านภาษาพม่าครอบคลุมทักษะการพูด การฟัง การอ่าน การเขียน และการแปล อีกทั้งมีรายวิชาเสริมทักษะภาษาในด้านวรรณคดี ธุรกิจ สื่อสิ่งพิมพ์ การท่องเที่ยว และภาษาศาสตร์ ส่วนรายวิชาด้านสังคมวัฒนธรรมพม่านั้นมีรายวิชาต่าง ๆ อาทิ ประวัติศาสตร์ ศิลปะโบราณคดี ความเชื่อ ขาดิพันธุ์ เศรษฐกิจ การเมือง กฎหมาย วิเทศคดี คติชน สื่อสารมวลชน และการพัฒนาประเทศ ซึ่งความเป็นศูนย์พม่าศึกษาได้จัดหลักสูตร ได้จัดแปลตำรา รวมไปถึงการจัดการเรียนภาษาพม่าเพื่อการสื่อสาร โดยมีพันธกิจและเป้าหมายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้พม่า ศูนย์พม่าศึกษา เป้าหมายเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ภาษาเมียนมา โดยคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร วิจัยและพัฒนาการเรียนรู้ของภาษาของกันและกันเพื่อการทูตในภาคประชาชนระหว่างไทยและเมียนมาร์ ในการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับพม่าศึกษามีเป้าหมายเพื่อ “รู้ลึก ภาษาพม่า รอบรู้สังคมเมียนมาร์ เปิดประตูสู่ภูมิภาค” อันเป็นปรัชญาของหลักสูตร โดยมีเป้าหมายสำคัญ เพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียนให้มีความสามารถในการใช้ภาษาพม่าและเข้าใจ สังคมวัฒนธรรมพม่า เพื่อเข้าสู่ตลาดงานที่ต้องการผู้รู้ภาษาพม่า ในหลักสูตรพม่าศึกษามีแนวคิด อันเป็นวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่ว่า เพื่อผลิตบัณฑิตให้มีคุณลักษณะ ดังนี้ ๑) มีทักษะภาษาพม่าจนสามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีความรอบรู้ในวิชาโท ๒) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรมพม่า ๓) สามารถนำความรู้ด้านภาษาพม่าและวิชาโทไปประยุกต์ใช้กับงานอาชีพที่เกี่ยวข้อง และการศึกษาต่อในระดับสูง

^{๔๑} หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพม่าศึกษา หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๕๖ ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, ออนไลน์: <http://www.human.nu.ac.th/academic/course/meanmar๕๖.pdf>, สืบค้น ๑๐ มิถุนายน ๒๕๖๑.

๔.๒.๒ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์ ได้มุ่งเน้นการจัดกิจกรรมตามกระบวนการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ๕ ขั้นตอน คือ ๑) เปิดใจรับวัฒนธรรมใหม่ ๒) เตรียมใจเรียนรู้สิ่งที่แตกต่าง ๓) ปรับอารมณ์ให้เข้ากับสถานการณ์ ๔) เข้าใจพฤติกรรมของนิสิตชาติอื่น และ ๕) ปรับกระบวนการทัศนในเรื่องวัฒนธรรม โดยเน้นการจัดการเรียนรู้ที่มีการบูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์ การนำเทคโนโลยีมาช่วยในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการบูรณาการศาสตร์การสอนโดยผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้วิจัยเป็นฐานร่วมกันกระบวนการสะท้อนคิดทั้ง ๖ ขั้น ได้แก่ ขั้นที่ ๑ รู้ในสิ่งที่ทำ ขั้นที่ ๒ ยอมรับเพื่อปรับเปลี่ยน ขั้นที่ ๓ เรียนรู้จากการปฏิบัติ ขั้นที่ ๔ นำสู่ความเข้าใจใหม่ ขั้นที่ ๕ ปฏิบัติตามที่สะท้อนคิด และขั้นที่ ๖ การสร้างนวัตกรรมจากการสะท้อนคิด โดยเน้นกระบวนการเรียนรู้จากการปฏิบัติและสร้างนวัตกรรมทางวัฒนธรรม อันจะนำไปสู่การเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมระหว่างนิสิตไทยกับนิสิตเมียนมาร์

๔.๒.๓ การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน (Research - Based Education)

การจัดการเรียนรู้แบบใช้วิจัยเป็นฐาน เป็นแนวคิดที่รวมการวิจัยและการสอนเข้าด้วยกัน ซึ่งหมายถึงการจัดการเรียนรู้แบบวิจัยเป็นฐานที่ดีนั้น ต้องมาจากหลักสูตรที่กำหนดให้มีการทำวิจัย ใช้กระบวนการวิจัยในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มีการจัดการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนใช้เครื่องมือในการวิจัยและมีการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผลงานวิจัยประกอบเนื้อหาที่ศึกษาให้แก่ผู้เรียน ทั้งเป็นการจัดการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนใช้กระบวนการวิจัย หรือผลการวิจัยเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้เนื้อหาสาระต่างๆ โดยอาจใช้ การประมวลผลงานวิจัย (Research review) มาประกอบการสอนเนื้อหาสาระ ใช้ผลการวิจัยมาเป็นเนื้อหาสาระในการเรียนรู้ใช้กระบวนการวิจัยในการศึกษาเนื้อหาสาระ หรือให้ผู้เรียนลงมือทำวิจัยโดยตรง หรือช่วยฝึกฝนทักษะการวิจัยต่าง ๆ ให้แก่ผู้เรียน โดยในการสัมภาษณ์กลุ่มได้ให้แนวคิดสำคัญไว้ดังนี้

“ในฐานะเป็นนักการศึกษา เห็นว่าในส่วนของนิสิตของเรา ควรมีการพัฒนาหลักสูตร พัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับอยู่ร่วมกันในสังคม กลุ่มเป้าหมายเป็นพระนิสิตไทย ตัวแปรตามก็จะเป็นการเรียนรู้วัฒนธรรม ควรกำหนดกรอบว่าพระนิสิตไทยต้องการที่จะเรียนรู้อะไร หรือควรเรียนรู้อะไร เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมด้านเนื้อหา แต่ถ้าอยากเรียนรู้อะไรก็เรียนรู้ตัวนั้น การปฏิบัติของทั้ง ๔ ประเทศ ก็ถ้าเกิดว่ามีการที่จะต้องการเรียนรู้เรื่องราวนี้แล้ว จะต้องจัดการเรียนการสอนอย่างไร ที่มันจะทำให้ท่านรู้ว่ามัน จะต้องเรียนรู้อย่างไรคือมันมีองค์ประกอบ องค์ประกอบของ Model อยากจะให้ศึกษาเอกสารที่เป็นโมเดลรูปแบบของการสอนเลย เพราะว่ามันเป็นการสร้างรูปแบบการสอน ที่เป็นโมเดล เดียวนี้ก็เป็นกรอบแบบทางการศึกษาคับ มีதியังไง ฉะนั้นเราจะต้องดูที่ตามรูปแบบการสอนและขั้นตอนการสอนที่เป็นไปตามขั้นตอนของ EQ นี่ก็เป็นรูปแบบการสอน นี่คือนิสิตที่ได้ทราบมาคือสิ่งที่ต้องการอธิบายก็คือว่า ขั้นที่ ๑ ของงานวิจัย คือจะต้องถามนักศึกษาด้วยว่าเขาต้องการเรียนอะไร จะเรียนรู้อะไรของสังคม และเมื่อรู้

อย่างนี้แล้วเราก็จะมีวิธีการเรียนการสอนอย่างไรที่เหมาะสมกับผู้เรียน ตอนนี้นั้นไม่พ้นการใช้ Research-based Learning”^{๕๒}

“เราต้องมาทำกรอบของ Research คือ จะเริ่มต้นที่ Research-based Learning เลย วิธีการทำให้วิจัยของเราก็จะมาจาก ตัวแปรต้นตัวแปรตาม เป็นฐานอยู่แล้ว แล้วที่เจอดีอันแรกก็คือขึ้นอยู่กับการอภิปรายการเรียนรู้ว่าทฤษฎีแรกมันคืออะไร ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของเนื้อหาหรือว่ากลุ่มของวัฒนธรรม แล้วตัวแปรต้นของเราใช้โมเดลโดยใช้ Research-based Learning เราก็ไปสังเคราะห์ก่อนว่า มีขั้นตอนอะไรบ้าง ขั้นนี้เราก็ดูก่อนว่า ตัวแปรต้น ว่า Model และ Research นี้ไปสัมพันธ์กันอย่างไร ครบนี้ก็คือวิธีที่ผมมองแล้ว หลังจากนั้นก็เอาตัวแปรตาม คือการเรียนรู้ของนิสิตคือปกติแล้วที่เราสร้างโมเดลของทฤษฎีนี้”^{๕๓}

“Research-based Learning ตามหลักวิชาการแล้ว ของเราตัวแปรตามที่ชัดเจนก็คือ เรื่องของวัฒนธรรม ทางสังคม อยากให้ไปดูตรงนี้ว่า การอยู่ร่วมกันของสังคมพื้นฐานคือการยอมรับ ความเชื่อหรือความเข้าใจทางวัฒนธรรมต่างๆมาปฏิบัติร่วมกัน มันก็จะมีตัวแปรตามตัวนี้มา ทักษะทางสังคมหรือทักษะทางวัฒนธรรม ที่ออกมาชัดเจนตอนนีตัวแปรต้น ตัวแปรตามที่เกิดขึ้น จะต้องการบ่งบอกถึงวัฒนธรรมที่ข้ามวัฒนธรรม อยู่ในกรอบของ ๓R ๗C ในศตวรรษที่ ๒๑ ตัวนี้สำคัญมากนะครับมันเป็นรายละเอียดที่จะต้องดูที่เป็นทั้งตัวแปรต้นและตัวแปรตามที่มีรูปแบบโมเดลการสอนโดยใช้ Research-based Learning เป็นฐานหรือจะให้นิสิตทำ Research ก็ได้”^{๕๔}

“งานวิจัยควรเป็น Research-based ถ้าข้างในเราเป็นรูปแบบที่เป็นการวิจัยที่เป็น Activity-based learning ซึ่งดูลักษณะแล้วมันมีการลักษณะของการสัมภาษณ์อาจจะเป็นเรื่องของการอยู่ร่วมกันหรือสวดมนต์กันคนละอย่างมันน่าจะเป็นการสอนในเรื่องของ activity based ของพฤติกรรมบุคคลเป็นการปฏิบัติซึ่งกิจกรรมต่างๆ เช่น ถ้าวันอังคารให้พระเมียนมาร์สวดมนต์ วันพุธให้พระอื่น ๆ สลับกันไป ทางไทยสวดมนต์มันก็ต้องเรียนรู้ไปซึ่งกันและกัน ฉะนั้นน่าจะเสนอว่ามาน่าจะเป็นการสอนแบบ Activity-based learning โดยการใช้กิจกรรมเป็นฐานเช่นกิจกรรมสวดมนต์ ในวันนี้เป็นของพระนิสิตเราก็ต้องเรียนรู้และทำไปด้วยคือสามารถคลุกคลีในกิจกรรมได้ทั้ง ๒-๓ รูปแบบที่เรากำหนดถ้าเราใช้ Activity-based learning เป็นฐานก่อนนำไปสู่การใช้ Research-based learning ในการจัดการเรียนการสอน”^{๕๕}

โดยสรุป รูปแบบในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียนสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ได้นำการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งนี้เพื่อเน้นให้

^{๕๒} สัมภาษณ์กลุ่ม นักการศึกษา A๑, ๒๗ เมษายน ๒๕๖๑.

^{๕๓} สัมภาษณ์กลุ่ม นักการศึกษา A๓, ๒๗ เมษายน ๒๕๖๑.

^{๕๔} สัมภาษณ์กลุ่ม นักการศึกษา A๔, ๒๗ เมษายน ๒๕๖๑.

^{๕๕} สัมภาษณ์กลุ่ม นักการศึกษา A๒, ๒๗ เมษายน ๒๕๖๑.

ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านกระบวนการวิจัย ซึ่งคณะผู้วิจัยจะได้ออกแบบชุดการเรียนรู้ และคู่มือการจัดกิจกรรมที่เน้น Research-based Learning ที่เหมาะสำหรับนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยต่อไป รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน

๔.๒.๔ กิจกรรมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์จากการศึกษาเชิงพื้นที่

จากการที่ศูนย์อาเซียนได้ดำเนินการจัดการศึกษาข้ามวัฒนธรรมอาเซียน ได้สะท้อนออกมาเป็นการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอันจะส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ รวมไปถึงกลไกร่วมของการจัดการเรียนการสอนและก่อให้เกิดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมจนกระทั่งกลายเป็นกลไกของการเรียนรู้ เป็นประสบการณ์สำหรับนิสิตรวมไปถึงวัฒนธรรมและการเรียนรู้วัฒนธรรมอาเซียน นิสิตอาเซียนได้ใช้กลไกของการพัฒนาเรียนรู้เพื่อการพัฒนาศูนย์อาเซียนได้ใช้กลไกของการวิจัย ได้กำหนดสมมติฐานให้กับนิสิตในการทำวิจัย โดยใช้วิธีการในการนำนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยจำนวน ๒๒ รูป/คน ดำเนินการทำกิจกรรมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม โดยการฝึกการเก็บตัวอย่างอย่างง่าย ในการเก็บข้อมูล

ภาพที่ ๔.๑๓ การเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมผ่านกระบวนการของการศึกษาเชิงอาณาบริเวณศึกษา โดยระหว่างวันที่ ๑-๓ สิงหาคม ๒๕๖๐ ในนามศูนย์อาเซียนศึกษา (ASEAN Studies Center, MCU) (ภาพ: คณะผู้วิจัย)

ภาพที่ ๔.๑๔ การเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมผ่านกระบวนการของการศึกษาโดยใช้วิจัยเป็นกรอบในการศึกษา โดยระหว่างวันที่ ๑-๓ สิงหาคม ๒๕๖๐ ในนามศูนย์อาเซียนศึกษา (ASEAN Studies Center, MCU) โดยมีพระศรีธวัชเมธี (รองผู้อำนวยการศูนย์อาเซียนศึกษา) เป็นหัวหน้าคณะ (ภาพ: คณะผู้วิจัย)

๔.๒.๕ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์ด้วยกิจกรรมเชิงปฏิบัติการ

การใช้วิจัยเป็นการผสมผสานระหว่างกิจกรรมโครงการการเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมอาเซียน และการปรับตัวการเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมพม่า ได้มีการนำพานิสิตในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้วัฒนธรรม ในกลุ่มประเทศอาเซียน และจำเพาะไปที่ประเทศเมียนมาร์ ทั้งนิสิตวิทยาลัยสงฆ์เชียงใหม่ วิทยาเขตอุบลราชธานี วิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี นิสิตวิทยาเขตนครศรีธรรมราช เป็นต้น เป้าหมายเพื่อให้ นิสิตแสวงหาความรู้จากการอบรมเชิงปฏิบัติการให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ ผ่านการลงมือปฏิบัติ ใช้เทคนิคการวิจัยในชั้นเรียน ทำเอกสารให้นิสิตเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงโดยตรงกับข้อมูลและแนวทางเหล่านั้น

ภาพที่ ๔.๑๕ กิจกรรม KM และกิจกรรมเชิงปฏิบัติการการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียน สำหรับนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (ภาพ: คณะผู้วิจัย)

ผลการสังเคราะห์องค์ความรู้วัฒนธรรมอาเซียน กรณีศึกษาไทย-เมียนมาร์ จากการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

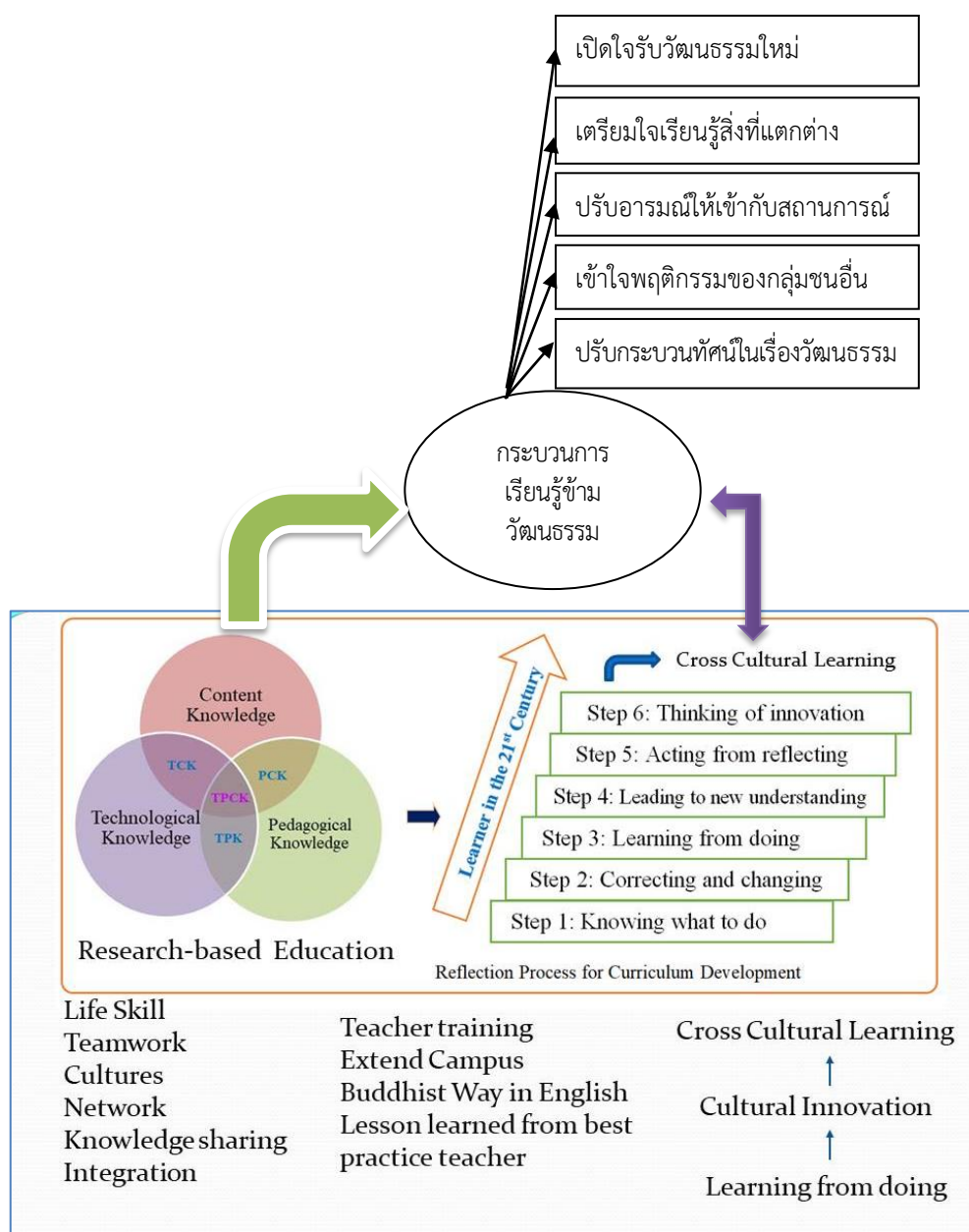
จากการเข้าร่วมกิจกรรมเชิงปฏิบัติการและผลการทำกิจกรรมของนิสิตในหัวข้อ “การเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมสู่นวัตกรรมอาเซียน กรณีศึกษาไทย-เมียนมาร์” โดยที่นิสิตได้ร่วมกันวางแผนงานเพื่อพัฒนาสื่อนวัตกรรมทางวัฒนธรรมอาเซียน รายละเอียดของแผนงานที่เกิดจากการร่วมมือกันเรียนรู้ ปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๔.๓ องค์ความรู้เพื่อพัฒนานวัตกรรมทางวัฒนธรรมอาเซียน กรณีศึกษาไทย-เมียนมาร์

เรื่องที่	ชื่อเรื่อง (Title)	สาระสำคัญ (Concept)	เนื้อหา (Content)	วิธีการนำเสนอ (Presentation)	ข้อคิด/หลักธรรม (Moral)
๑	มารยาททางพระพุทธศาสนาไทยและเมียนมาร์	หลัก ปฏิบัติการ อยู่ร่วมกัน	วัฒนธรรมการเกิดความเข้าใจ เกิดการเรียนรู้ การอยู่ร่วมกัน และการปฏิบัติตามวิถีทางศาสนาการอยู่ร่วมกัน และการปฏิบัติตามวิถีทางศาสนา	สัมภาษณ์นิสิตที่เป็นตัวแทนประเทศและเมียนมาร์	การนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน
๒	มารยาทในการเข้าวัดของชาวพุทธไทยเมียนมาร์	หลัก ปฏิบัติการ อยู่ร่วมกัน (มารยาท การแต่ง กาย)	๑) ที่มาของเรื่องมารยาทในการเข้าวัดไทยเมียนมาร์ ๒) เรื่องมารยาทในการแต่งกายเข้าวัดเพื่อเคารพสถานที่ มารยาทในการแต่งกายให้เรียบร้อย การเตรียมตัวไปวัด ทำ กิจกรรม ตนเองให้เรียบร้อย ทำจิตใจให้แจ่มใสเป็นต้น และ ๓) การดำเนินเรื่องมารยาท การแต่งกายที่วัดไทยเมียนมาร์ การมีระเบียบ ในการเข้าวัดไทย- เมียนมาร์ องค์ประกอบต่างๆที่มีผลต่อการเข้าวัด	นำเสนอแบบบรรยายและมีภาพประกอบ	ข้อคิด เป็นเรื่อง การมีมารยาทในการเข้าวัด คือ เรื่องการมีระเบียบในการเข้าวัด สรุป เพื่อให้รู้ถึงวัฒนธรรม ทำให้รู้ถึงมารยาทในการเข้าวัด ทำให้รู้ถึงเรื่องการแต่งกายระหว่าง ศาสนาไทยเมียนมาร์
๓	การดำรงชีวิตตามวิถีพุทธไทยพม่า การดำเนินเรื่องเปรียบเทียบ	หลัก ปฏิบัติการ อยู่ร่วมกัน (มารยาท การแต่ง กาย)	ในการแต่งกายมารยาทการเข้าสังคม การเข้าวัดทำบุญ ความ เป็นอยู่วัฒนธรรมประเพณีระหว่างประเทศ ข้อคิด คุณธรรม จริยธรรมในการดำเนินชีวิต และ ให้ความแตกต่าง	นำเสนอแบบบรรยายและมีภาพประกอบ	สรุป อธิบาย ความแตกต่างระหว่างประเทศ และ เรี ย น รู้ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
๔	ประเพณีวัฒนธรรมที่คล้ายกันระหว่างไทย	การ เปรียบเทียบ ประเพณี และ	เริ่มต้นเรื่องการเทศน์มหาชาติ การแห่หน้าก การใช้ชีวิต ประเพณีสงกรานต์ความเชื่อ ศรัทธา การดำเนินงาน ร่วมกันคิด	นำเสนอแบบบรรยายและมีภาพประกอบ	ข้อคิดได้รู้ว่า ประเทศไทย และเมียนมาร์ ต่างก็มีประเพณี

เรื่อง ที่	ชื่อเรื่อง (Title)	สาระสำคัญ (Concept)	เนื้อหา (Content)	วิธีการนำเสนอ (Presentation)	ข้อคิด/หลักธรรม (Moral)
	เมียนมาร์	วัฒนธรรมที่คล้ายกันระหว่างไทย-เมียนมาร์	หัวข้อสืบค้นหาข้อมูลทำการบินที่กวีตีโอและนำเสนอ สรุปได้ว่าประเพณีและวัฒนธรรมที่คล้ายกันมีความเหมือนกันเกือบทั้งหมดเพียงแค่แตกต่างในการเรียกและ การใช้ภาษาไม่เหมือนกัน		และวัฒนธรรมที่ปฏิบัติกันมานานคล้ายๆ กัน
๕	วัฒนธรรมการทักทายไทย-เมียนมาร์	หลักปฏิบัติในการอยู่ร่วมกัน	Never Laugh at anyone Dreams อย่าดูถูกความฝันของคนอื่น วิธีการนำเสนอพิธีกรรมภาษาทักทายในประเทศไทย-เมียนมาร์ Myanmar มิงกะลาบา เป็นคำกล่าวทักทายของประเทศเมียนมาร์จะมีการจับมือเป็นการทักทาย จะถือเป็นการให้เกียรติซึ่งกันและกัน ประเทศไทย สวัสดิ์เป็นคำทักทายของประเทศไทยโดยการใช้เมื่อเราพบกัน หรือ ต้องการบอกลาโดยใช้คำพูดว่าสวัสดิ์ครับสวัสดิ์ค่ะโดยใช้คำการไหว้โดยการพนมมือสองข้างเข้าหากันอยู่ระดับอกพร้อมก้มหัวเล็กน้อย	นำเสนอแบบบรรยายและมีภาพประกอบ	การอยู่ร่วมกันด้วยการทักทาย การใช้ภาษาท่าทาง ประกอบการทักทายในแต่ละวัฒนธรรมแสดงถึงเอกลักษณ์ของแต่ละท้องถิ่นที่แสดงออกมาจากภายในจิตใจที่งดงาม
๖	มารยาทในการเข้าวัดไทยพม่า	การปฏิบัติตนเมื่อเข้าไปยังสถานที่สำคัญทางพุทธศาสนาว่าแตกต่างกันอย่างไร	เริ่มต้นเรื่องโดยนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับมารยาทในการปฏิบัติตัวเมื่อเข้าไปในวัดของ ๒ ประเทศ ๓ มีวิธีการบรรยายประกอบภาพของมารยาทในการเข้าวัดของ ๒ ประเทศคือไทยพม่าบทสรุปจุดเด่นและเอกลักษณ์ของทั้ง ๒ ประเทศคือไทยและเมียนมาร์	นำเสนอแบบบรรยายและมีภาพประกอบ	ข้อคิด ได้ทราบถึงความแตกต่างระหว่างชนชาติไทยพม่าที่มีศรัทธาเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา
๗	สารศาสน์มารยาทชาวพุทธ	แบบแผนการปฏิบัติตน (จารีต)	เปรียบเทียบการกราบของพุทธศาสนิกชนไทยกับเมียนมาร์	นำเสนอด้วยวิดีโอ	การแสดงออกซึ่งศรัทธาในพระพุทธศาสนาของชาวพุทธอาเซียน

จากตารางที่ ๔.๓ เป็นผลลัพธ์ที่เกิดจากการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียนสำหรับนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยนั้น มีความสอดคล้องกับสภาพที่เป็นจริงของการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยที่การจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียนจะส่งผลให้เกิดการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขได้นั้นจำเป็นต้องมีองค์ประกอบของเนื้อหาการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียน ประกอบด้วย แบบแผนในการปฏิบัติตน หลักปฏิบัติในการอยู่ร่วมกัน และการนับถือศาสนาทางพระพุทธศาสนา ที่นำมาใช้เป็นส่วนสำคัญในการกำหนดขอบเขตของเนื้อหาหรือสาระการเรียนรู้ในการออกแบบการจัดการกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้ นิสิตได้ฝึกปฏิบัติผ่านกิจกรรมเชิงปฏิบัติการที่จะเชื่อมโยงให้เกิดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียน การเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียน ตามกระบวนการ ๕ ขั้นตอน คือ ๑) เปิดใจรับวัฒนธรรมใหม่ ๒) เตรียมใจเรียนรู้สิ่งที่แตกต่าง ๓) ปรับอารมณ์ให้เข้ากับสถานการณ์ ๔) เข้าใจพฤติกรรมของนิสิตชาติอื่น ๆ และ ๕) ปรับกระบวนการทัศนคติในเรื่องวัฒนธรรม กรอบการพัฒนา รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน โดยเน้นการจัดการเรียนรู้ที่มีการบูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์ การนำเทคโนโลยีมาช่วยในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการ บูรณาการศาสตร์การสอนโดยผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้วิจัยเป็นฐานร่วมกันกระบวนการสะท้อนคิดทั้ง ๖ ขั้น ได้แก่ ขั้นที่ ๑ รู้ในสิ่งที่ทำ ขั้นที่ ๒ ยอมรับเพื่อปรับเปลี่ยน ขั้นที่ ๓ เรียนรู้จากการปฏิบัติ ขั้นที่ ๔ นำสู่ความเข้าใจใหม่ ขั้นที่ ๕ ปฏิบัติตามที่สะท้อนคิด และขั้นที่ ๖ การสร้างนวัตกรรมจากการสะท้อนคิด โดยเน้นกระบวนการเรียนรู้จากการปฏิบัติ (Learning from doing) และสร้างนวัตกรรมทางวัฒนธรรม (Cultutal Innovation) อันจะนำไปสู่การเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม (Cross cultural learning) ต่อไป โดยกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานจะมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะชีวิต การทำงานเป็นทีม การเข้าใจวัฒนธรรม การสร้างเครือข่าย การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการบูรณาการของศาสตร์ โดยบุคลากรจะต้องเป็นผู้ที่มีคุณลักษณะที่ประกอบด้วย การฝึกฝนอย่างต่อเนื่องด้านการสอน การรู้จักบูรณาการกิจกรรมวิถีพุทธ และการเรียนรู้จากแนวปฏิบัติที่ดี (Best practice) โดยที่กรอบการพัฒนา รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน ได้นำเสนอไว้ในภาพต่อไปนี้

ภาพที่ ๔.๑๘ กรอบการพัฒนาแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน

๔.๓ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์โดยใช้การวิจัยเป็นฐานของสถาบันอุดมศึกษาในสังคมไทย

๔.๓.๑ รูปแบบที่เกิดจากการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ (Area Studies)

รูปแบบที่พบของการจัดการศึกษา เป็นการจัดการศึกษามีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาคน ด้านพม่าศึกษา แต่ในส่วนของการจัดการศึกษาเพื่อเรียนรู้วัฒนธรรม เป็นการจัดการศึกษาภายใต้วัฒนธรรมและการจัดการวัฒนธรรม ในส่วนของพม่า จัดการศึกษาเพื่อให้คนได้สัมผัสและเรียนรู้วัฒนธรรมไทยผ่านวัฒนธรรมและการใช้ชีวิตร่วมกัน อันเป็นเครื่องหมายและกลไกของการสร้างการเรียนรู้ระหว่างกันของประเทศไทยและพม่า โดยเน้นการสร้างกระบวนการเรียนรู้เชิงประจักษ์ นับเป็นความคล้ายคลึงและความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีประเพณีและวัฒนธรรมต่าง ๆ ทั้งที่คล้ายคลึงและแตกต่างกันเป็นผลมาจากปัจจัยทางภูมิศาสตร์ รากฐานทางวัฒนธรรมและการนับถือศาสนา ซึ่งจะสรุปให้เห็นเป็นภาพรวมได้ ดังนี้

๑) ด้านศาสนา ศาสนาสำคัญที่เผยแผ่เข้ามาและได้รับการยอมรับนับถือจากชนชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้แก่ พระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นศาสนาที่ผู้คนส่วนใหญ่ในประเทศไทย พม่า ลาว กัมพูชา ล้วนนับถือ ดังนั้น ประเพณี พิธีกรรมทางศาสนา ลัทธิความเชื่อต่าง ๆ ของพม่า ลาว กัมพูชา ก็จะคล้ายคลึงกับคนไทย เช่น การทำบุญตักบาตร การสวดมนต์ไหว้พระ การให้ความเคารพพระสงฆ์ การนิยมนำบุตรหลานเข้ารับการอุปสมบท เป็นต้น สำหรับประเทศเมียนมาร์และไทย วิถีวัฒนธรรมทางศาสนา จึงเป็นลักษณะร่วมในหลายประการ ทั้งการนับพุทธเถรวาท มีความเชื่อประสานในแนวปฏิบัติธรรมการฐานในรูปแบบใกล้เคียงกัน

๒) ด้านภาษา ประเทศเพื่อนบ้านที่มีการพูด เขียน คล้ายคลึงกับไทยก็คือ ลาวเพียงชาติเดียวเท่านั้น ส่วนชาติอื่น ๆ ก็จะใช้ภาษาของตน ไม่ว่าจะเป็นพม่า เวียดนาม อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ โดยที่ภาษาอังกฤษและภาษาจีนจะเป็นภาษากลางที่ใช้ติดต่อกันได้ทั่วทั้งภูมิภาค ภาษาไทยกลาง เป็นภาษาราชการและภาษาประจำชาติของประเทศไทย ภาษาไทยเป็นภาษาในกลุ่มภาษาไทซึ่งเป็นกลุ่มย่อยของตระกูลภาษาขร้า-ไท สันนิษฐานว่า ภาษาในตระกูลนี้มีถิ่นกำเนิดจากทางตอนใต้ของประเทศจีน และนักภาษาศาสตร์บางส่วนเสนอว่า ภาษาไทยน่าจะมีความเชื่อมโยงกับตระกูลภาษาออสโตร-เอเชียติก ตระกูลภาษาออสโตรนีเซียน และตระกูลภาษาจีน-ทิเบต ภาษาไทยเป็นภาษาที่มีระดับเสียงของคำแน่นอนหรือวรรณยุกต์เช่นเดียวกับภาษาจีน และออกเสียงแยกคำต่อคำ ภาษาไทยปรากฏเป็นระบบครั้งแรกในพุทธศักราช ๑๘๒๖ โดยพ่อขุนรามคำแหง และปรากฏอย่างสากลและใช้ในงานของราชการ เมื่อวันที่ ๓๑ มีนาคม พุทธศักราช ๒๔๗๖ ด้วยการก่อตั้งสำนักงานราชบัณฑิตยสภาขึ้น และปฏิรูปภาษาไทย พุทธศักราช ๒๔๘๕ ในส่วนภาษาเมียนมา เป็นภาษาราชการของประเทศพม่า จัดอยู่ในตระกูลภาษาย่อยทิเบต-พม่า อันเป็นสาขาย่อยของตระกูลภาษา โดยเป็นภาษาแม่ของคนประมาณ ๓๔.๕ ล้านคนในพม่า และเป็นภาษาที่สองของชนกลุ่มน้อยในพม่า และในประเทศอินเดีย ประเทศบังกลาเทศ ประเทศมาเลเซีย ประเทศไทย และสหรัฐอเมริกา ภาษาพม่าเป็นภาษาที่มีระดับเสียงหรือวรรณยุกต์ มีวรรณยุกต์ ๔ เสียงและเขียนโดยใช้อักษรพม่า ซึ่งดัดแปลงจากอักษรมอญอีกทอดหนึ่ง และจัดเป็นสมาชิกในตระกูลอักษรพราหมี

๓) **ด้านประเพณี พิธีกรรม** การนับถือศาสนาเป็น พระพุทธศาสนา ประเพณี พิธีกรรมต่าง ๆ ก็จะคล้ายคลึงกับของไทย เช่น การทำบุญเลี้ยงพระ การเวียนเทียนเนื่องในวันสำคัญทางศาสนา ประเพณีเข้าพรรษา เป็นต้น ส่วนประเพณีอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับศาสนา พบว่าหากเป็นประเทศที่มีพรมแดนติดต่อกับไทย เช่น พม่า ลาว กัมพูชา ก็จะมีประเพณีหลายอย่างคล้ายคลึงกับไทย เช่น ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีลอยกระทง เพียงแต่รายละเอียดของการจัดพิธีจะแตกต่างกันออกไป ขณะเดียวกันวัฒนธรรมไทยในการแสดงความเคารพ โดยการไหว้ของคนไทย ชาติเหล่านี้ก็จะมีธรรมเนียมการไหว้เช่นเดียวกัน สำหรับชาติอื่น ๆ ได้แก่ มาเลเซีย อินโดนีเซีย บรูไน จะมีประเพณีพิธีกรรมตามแบบอิสลาม เวียดนามกับสิงคโปร์จะมีประเพณีพิธีกรรมตามแบบจีน และมีวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามาผสมผสาน ส่วนชาติที่มีแบบแผนประเพณีพิธีกรรมเหมือนอย่างตะวันตก คือ ฟิลิปปินส์

๔) **ด้านอาหาร** อาหารของประชากรในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ส่วนใหญ่จะประกอบด้วยข้าว พืชผัก และเนื้อสัตว์ที่หาได้ง่ายในท้องถิ่น การปรุงอาหารโดยมากจะใช้เครื่องเทศประเภท กะทิ น้ำมันรสชาติจัดจ้าน โดยอาหารของประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จะมีอยู่อย่างหลากหลาย สีสันดูน่ารับประทาน รสชาติเผ็ดร้อน ประเทศที่รับประทานอาหารไม่แตกต่างกันจากคนไทยก็ยังคงเป็นพม่า จะมีชนิดอาหารที่ไม่แตกต่างกันในเรื่องของเครื่องหรือองค์ประกอบ แต่อาจจะแตกต่างในเรื่องรสชาติ รูปแบบวิธีการปรุง กรณีของอาหารพม่า อาหารของทั้งชาวพม่า และชนกลุ่มน้อยในประเทศพม่ามีส่วนประกอบเป็นปลาหลายชนิด เช่น น้ำปลาและงะปิหรือกะปิ อาหารพม่าบางส่วนได้รับอิทธิพลจากอาหารจีน อาหารอินเดีย โหระพาอื่น เป็นอาหารประจำชาติของพม่า อาหารทะเลเป็นที่นิยมตามแนวชายฝั่งเช่น ชิตเว เจาะพยู เมาะลำเลิง มะริด และทวาย และทวาย ส่วนเนื้อสัตว์และสัตว์ปีกเป็นอาหารสำคัญทางตอนบนของประเทศ เช่น มังทะเล ปลาและกุ้ง น้ำจืดเป็นที่นิยมทั้งในรูปรับประทานสดหรือทำเค็ม ตากแห้ง หมักให้เปรี้ยว หรืออบเป็นกะปิ อาหารพม่ามีหลายรูปแบบเช่น ยำหรือสลัด อาหารจำพวกแกงเป็นข้าว และเส้นหมี่จากข้าว ขนมหจิม เครื่องปรุงนอกจากนั้นมีมันฝรั่ง ขิง มะเขือเทศ ใบมะกรูด ถั่วฝักยาว ใบเมี่ยงหรือละแพะ และงะปิ ยำมักรับประทานเป็นอาหารจานด่วนในพม่า ชาวพม่านิยมรับประทานอาหารแบบล้อมวง โดยใช้โต๊ะขนาดเล็กหรือบนเสื่อไม้ไผ่ อาหารหนึ่งมื้อประกอบด้วยข้าว แกงปลาน้ำจืด ปลาเค็มหรือปลาแห้ง แกงเนื้อหรือสัตว์ปีก ซุปใสหรือซูปเปรี้ยว จะตักอาหารให้ผู้สูงอายุในวงก่อน ปกติรับประทานด้วยตะเกียบ โดยได้รับอิทธิพลจากประเทศจีน ซึ่งชาวพม่านิยมใช้ตะเกียบมาก ตะเกียบที่ชาวพม่าใช้จะเรียกว่า ตู ใช้สำหรับรับประทานอาหารปกติและอาหารประเภทเส้น หรือไม่ก็จะใช้ช้อน ส้อม เพื่อความสะดวกรวดเร็ว และรับประทานด้วยมือสำหรับผลไม้และผัก ส่วนเครื่องดื่มที่นิยมเป็นชา ทั้งแบบร้อนและเย็น อาหารส่วนใหญ่เป็นข้าว ข้าวโพด ข้าวฟ่าง นิยมปรุงด้วยการต้มมากกว่าการทอด ส่วนวิถีแบบไทย คนไทยบริโภคข้าวเป็นอาหารหลัก โดยนิยมกิน ๒ ชนิดคือ ข้าวเหนียวและข้าวเจ้า คนไทยภาคอีสานและภาคเหนือนิยมกินข้าวเหนียวเป็นหลัก ส่วนคนไทยภาคกลางและภาคใต้นิยมกินข้าวเจ้าเป็นหลัก ประเทศไทยนั้นเป็นประเทศที่ผูกพันกับสายน้ำมาช้านาน ทำให้อาหารประจำครัวไทยประกอบด้วยปลาเสียเป็นส่วนใหญ่ ทั้ง ปลาย่าง ปลาบั้ง จิมน้ำพริก กินกับผักสดที่หาได้ตามหนองน้ำ ชายป่า หากกินปลาไม่หมดก็สามารถนำมาแปรรูปให้เก็บไว้ได้นาน ๆ ไม่ว่าจะเป็นปลาแห้ง ปลาเค็ม ปลาร้า ปลาเจ่า ส่วนอาหารรสเผ็ดที่ได้จากพริกนั้น ไทยได้รับนำมาเป็นเครื่องปรุงจากบาทหลวง

ชาวโปรตุเกสในสมัยพระนารายณ์ ส่วนอาหารประเภทผัดไฟแรง ได้รับมาจากชาวจีนที่อพยพมาอยู่ในเมืองไทยในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ เมื่อมีการเลี้ยงสัตว์ขายเป็นอาชีพและมีโรงฆ่าสัตว์ ทำให้มีการหาเนื้อสัตว์มารับประทานมากขึ้น มีการใช้เครื่องเทศหลากชนิดเพื่อช่วยดับกลิ่นคาวของเนื้อที่นำมาปรุงเป็นอาหาร เครื่องเทศที่คนไทยนิยมนำมาปรุงอาหารประเภทนี้เช่น ขิง กระชาย ที่ใช้ดับกลิ่นคาวปลามานาน ก็นำมาประยุกต์กับเนื้อสัตว์ประเภทวัว ควาย เป็นสูตรใหม่ของคนไทยได้อีกด้วย

๕) การแต่งกาย ผู้คนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หากไม่นับชุดพื้นเมืองและชุดประจำชาติแล้ว จะแต่งกายไม่แตกต่างกัน กล่าวคือสังคมเมืองในปัจจุบัน ผู้ชายสวมเสื้อ กางเกง ส่วนผู้หญิงสวมเสื้อ กางเกง หรือกระโปรง แต่ในชนบทผู้หญิงจำนวนมากก็ยังคงสวมใส่ผ้าซิ่นกันอยู่ ทั้งนี้ชุดประจำชาติของประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ล้วนมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่ไม่เหมือนกัน ทำให้เมื่อดูแล้วสามารถบอกได้ทันทีว่าชุดแต่งกายนั้นๆ เป็นของชนชาติใด

กล่าวโดยสรุปการศึกษาวัฒนธรรมด้วยการศึกษาเชิงพื้นที่ ทำให้ได้ข้อค้นพบที่แสดงให้เห็นสิ่งดั่งามที่บรรพบุรุษได้สั่งสมและสืบทอดต่อกันมาจนเป็นเอกลักษณ์ที่แสดงถึงความเป็นชาติ อย่างไรก็ตามประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้านที่ใกล้ชิดและมีดินแดนติดต่อกัน เช่น ลาว พม่า กัมพูชา และมาเลเซีย จะมีวัฒนธรรมบางส่วนที่คล้ายคลึงกันหรือมีมิติความเชื่อและประเพณีที่เหมือนหรือคล้ายกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านศาสนา เช่น พระพุทธศาสนา เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดประเพณีที่คล้ายคลึงกัน วิถีวัฒนธรรมที่เนื่องด้วยศาสนา เช่น วันเข้าพรรษา ออกพรรษา วันสำคัญในทางพระพุทธศาสนา และประเพณีที่เนื่องด้วยวิถีทางความเชื่อ อาทิ วันสงกรานต์ วันลอยกระทง การปฏิบัติตนตามแบบศีล ทำบุญ บริจาค เป็นต้น ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าวัฒนธรรม นอกจากจะเป็นสิ่งที่สร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของคนในชาติ ความเป็นเอกลักษณ์ที่แสดงถึงความเป็นชาติแล้ว วัฒนธรรมยังทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดี ความรู้สึกเป็นบ้านพี่เมืองน้องกับประเทศเพื่อนบ้านอีกด้วย ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ได้เน้นการจัดกิจกรรมด้วยการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างวัฒนธรรมซึ่งกันและกัน

๔.๓.๒ รูปแบบที่เกิดจากการจัดกิจกรรมเชิงปฏิบัติการ

การจัดกิจกรรมเชิงปฏิบัติการโดยการนำนิสิตศึกษาผ่านกระบวนการวิจัย โดยตั้งโจทย์เป็นชุดการเรียนรู้ แล้วฝึกปฏิบัติต่อผลการเรียนรู้เกี่ยวกับพม่าศึกษา ทำให้นิสิตได้ประสบการณ์ตรงผ่านการเรียน การฝึกทำวิจัยโดยใช้แบบทดสอบ แบบฝึก และแบบปฏิบัติการ ผ่านชุดการเรียนรู้เกี่ยวกับพม่าศึกษา หรือองค์ความรู้ด้านพม่า ดังปรากฏเป็นชุดฝึก ชุดปฏิบัติการ และชุดการเรียนรู้ภายใต้กรอบคิด คือการทำให้นิสิต มีทักษะและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม

ภาพที่ ๔.๑๙ กิจกรรมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียน กรณีเมียนมาร์ในพื้นที่ประเทศเมียนมาร์ได้
สัมภาษณ์ เก็บรวบรวมข้อมูลและสะท้อนวิถีทางวัฒนธรรมภายใต้ความเหมือนและ
ความต่างที่เมืองเชียงตุง รัฐฉาน เมียนมาร์ (ภาพ: คณะผู้วิจัย)

ภาพที่ ๔.๒๐ กิจกรรมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียน กรณีเมียนมาร์ สำหรับบัณฑิตมหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี (ภาพ: คณะผู้วิจัย)

ภาพที่ ๔.๒๑ กิจกรรมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียน กรณีเมียนมาร์ สำหรับบัณฑิตมหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เชียงราย (ภาพ: คณะผู้วิจัย)

ภาพที่ ๔.๒๒ กิจกรรมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียน กรณีเมียนมาร์ สำหรับบัณฑิตมหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี (ภาพ: คณะผู้วิจัย)

ภาพที่ ๔.๒๓ กิจกรรมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียน กรณีเมียนมาร์ สำหรับนิสิตมหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช (ภาพ: คณะผู้วิจัย)

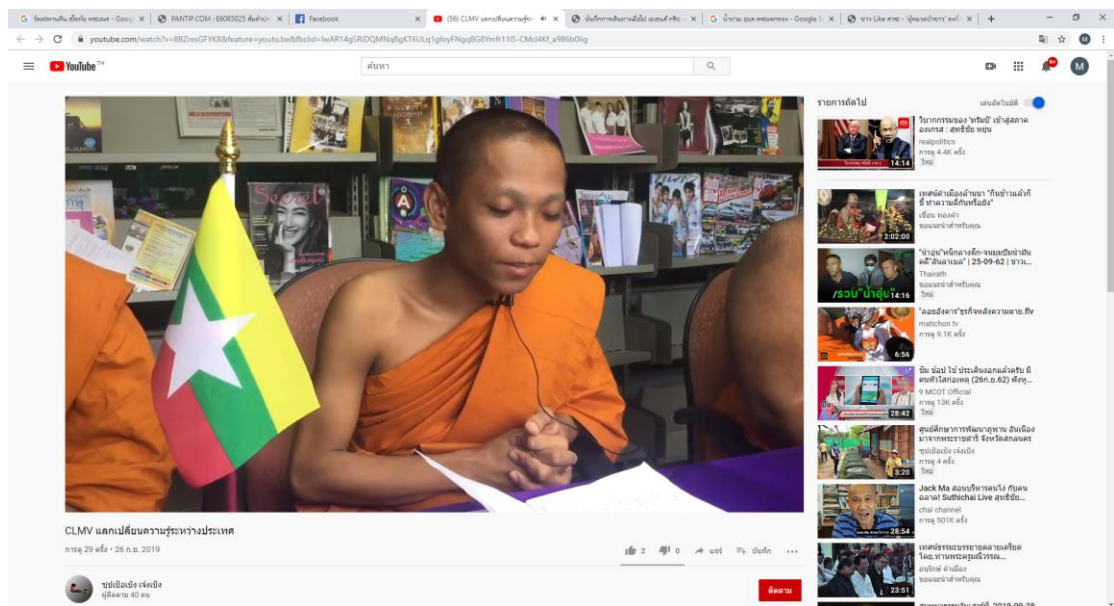

ภาพที่ ๔.๒๔ กิจกรรมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียน กรณีเมียนมาร์ สำหรับนิสิตมหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี (ภาพ: คณะผู้วิจัย)

จากภาพทางคณะผู้วิจัย ได้มีการจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการการวิจัย คือใช้
สถานการณ์ของการเรียนการสอน ประกอบให้เกิดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในส่วนที่เป็นการสร้าง
องค์ความรู้ได้ด้วยตนเองของนิสิตโดยตรง ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้และสร้าง
ความรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรมเชิงปฏิบัติการใช้การวิจัยเป็นฐานของนิสิตเป็นสำคัญ

๔.๓.๓ รูปแบบที่เกิดจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนในชั้นเรียน

รูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับนิสิต ได้จัดขึ้นและเกิดขึ้นภายใต้เงื่อนไข และกลไกของการใช้การเรียนรู้ ฝึกอบรม และการพัฒนาเชิงวิจัยเชิงพื้นที่ เช่น การฝึกอบรม การเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมโดยศูนย์อาเซียนศึกษา จากนั้นใช้กิจกรรมชุดการเรียนรู้ ใช้การวิจัยเป็นฐานในการจัดกิจกรรมเรียนรู้ เช่น การลงพื้นที่ การฝึกอบรม การอบรมเชิงปฏิบัติการ หรือกิจกรรมอื่นใดที่เนื่องด้วยการเรียนรู้ ย่อมทำให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ในองค์กรร่วมด้วยเช่นกัน

ภาพที่ ๔.๒๕ การส่งเสริมให้นิสิตจัดทำวิดิทัศน์ ส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา ดำเนินการโดยศูนย์อาเซียนศึกษากับวิทยาเขต (ภาพออนไลน์)

โดยสรุปผลการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์โดยใช้การวิจัยเป็นฐานของสถาบันอุดมศึกษาในสังคมไทย คือกระบวนการที่เกิดขึ้นจากการจัดการเรียนรู้โดยมหาวิทยาลัยนเรศวร โดยจัดโครงการที่เปิดโอกาสให้นิสิตได้ไปเรียนรู้เกี่ยวกับความเป็นพหุวัฒนธรรมในโรงเรียนโดยใช้ประสบการณ์ตรงเชิงพื้นที่ การฝึกปฏิบัติการทางภาษาในโรงงานที่มีชาวเมียนมาร์ทำงานอยู่ ในขณะที่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำโครงการส่งเสริมให้นิสิตได้ทำกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานเกี่ยวกับการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมเมียนมาร์ภายใต้แนวคิดที่ว่า การเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดการพัฒนา โดยจัดจำลองกิจกรรมนำนิสิตไปเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมในประเทศเมียนมาร์ เพื่อให้นิสิตไทยได้รับประสบการณ์ ความเข้าใจ โดยเป็นการวิจัยภาคสนามจากชุดปฏิบัติการจริงที่ทำให้นิสิตได้สร้างชุดความรู้อันเป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยด้วย และการจัดกิจกรรมเชิงปฏิบัติการร่วมกันระหว่างนิสิตเมียนมาร์และนิสิตไทยที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมผ่านงานเขียนบทความวิชาการของนิสิต มีเนื้อหาประกอบด้วย ด้านการศึกษาและการศึกษาของคณะสงฆ์ ด้านพระพุทธศาสนา ด้านการปฏิบัติวิปัสสนา ด้านศาสนาและปรัชญา ด้านความเป็นชาติพันธุ์ ด้านประวัติศาสตร์ ด้านประเพณีวัฒนธรรม ด้านวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ ด้านการพัฒนาการเกษตรและเศรษฐกิจ และด้านการพัฒนา

ประเทศ มีผลงานของนิสิตจำนวน ๘๗ เรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๙๖.๖๗ ของจำนวนนิสิตที่เข้าร่วมกิจกรรมเชิงปฏิบัติการ

ผลงานของนิสิตที่พัฒนาเป็นบทความกึ่งวิชาการจากการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้การสอนในชั้นเรียน จำแนกเป็นรายด้าน ปรากฏดังนี้

๑) ด้านการศึกษาและการศึกษาของคณะสงฆ์

ผลงานการเขียนบทความกึ่งวิชาการของนิสิตเมียนมาร์เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมกับนิสิตไทยของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีตัวอย่างผลงานของนิสิตด้านการศึกษาและการศึกษาของคณะสงฆ์ ดังนี้

“...การศึกษาในโรงเรียนระดับอุดมศึกษา วิธีการสอนสำหรับคนรุ่นใหม่ จากที่ศึกษาในจังหวัดพะโค (Bago) เมียนมาร์ จะพบว่าการศึกษาแห่งชาติ เป็นสิ่งที่รัฐบาลเมียนมาร์ได้พยายามจัดขึ้นเพื่อประชาชนเมียนมาร์ ที่มีการเปลี่ยนแปลงนโยบายการศึกษาแบบใหม่ ที่ให้จัดการศึกษาแบบผสมรวมกับการจัดการศึกษาท้องถิ่นได้ พร้อมจัดให้มีการฝึกอบรมวิธีการสอนแบบใหม่ สำหรับครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนประถมศึกษา ในทุกวิชา ในจังหวัดพะโค (Bago) ภายใต้สถานการณ์การจัดการศึกษาแบบใหม่ โรงเรียน ครู กำลังทำการทดสอบ เรียนรู้ พร้อมฝึกการสอนในโรงเรียนวิทยาศาสตร์ ที่ใช้วิธีการสอนแบบใหม่ ซึ่งไม่เพียงอาจารย์ชาวพม่าเท่านั้น แต่ยังมีอาจารย์ชาวต่างชาติ และนักวิชาการที่สนใจเข้าร่วมสังเกตการณ์การจัดการศึกษาของพม่าด้วย พวกเขาจัดการเรียนรู้และสอนให้ใช้เทคโนโลยีการศึกษาขั้นสูงสำหรับคนรุ่นใหม่ นักเรียนต้องมีความคิดอย่างมีวิจารณญาณ คนรุ่นใหม่ได้รับการศึกษาจากระบบการศึกษาที่ดีขึ้นกว่าระบบการศึกษาจากรัฐแบบเดิม ผู้ปกครองที่มีฐานะสามารถส่งลูกไปเข้ารับการศึกษเอกชนที่ต้องมีค่าใช้จ่ายที่สูง แต่ในทางตรงกันข้ามเด็กที่ยากจนจะไม่ได้รับการสนับสนุนการศึกษาด้วยฐานะยากจน เพราะเด็ก ๆ ต้องทำงานเพื่อหารายได้ โรงเรียนมัธยมในหลาย ๆ สถานที่พวกเขาได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล วิทยาลัยและมหาวิทยาลัยมักจะเรียกเก็บเงินค่าเล่าเรียนซึ่งอาจแตกต่างกันมากในประเทศต่างๆ...”^{๕๖}

“...การจัดการศึกษาในรัฐอรกัน (ยะไข่) อันเป็นภาคส่วนหนึ่งของเมียนมาร์ จะใช้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางจัดการศึกษา มีความมุ่งหวังที่จะเปลี่ยนระบบการจัดการศึกษา ที่แต่เดิมเน้นการจัดการศึกษาโดยใช้การท่องจำ ซึ่งอิงอยู่กับระบบการจัดการศึกษาในพระพุทธศาสนาด้วย การจัดการศึกษาแนวใหม่ในเมียนมาร์ ควรต้องเป็นระบบการศึกษาแบบตะวันตก และจะสร้างระบบการคิด โดยวิธีการปรับปรุงการศึกษาในศตวรรษที่ ๒๑ ควรต้องเปลี่ยนระบบการศึกษาจากการศึกษานั่งการจำ ให้เป็นการศึกษาที่เน้นการเข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ได้อย่างแท้จริง คิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ วิจัย ทดลอง เป็นต้น

^{๕๖} บทความกึ่งวิชาการ นิสิตเมียนมาร์ คนที่ ๑, ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๒.

ซึ่งเชื่อว่าคนรุ่นใหม่จะได้ประโยชน์จากการจัดการศึกษาแบบใหม่ ทั้งเป็นประโยชน์อันจะมีส่วนต่อการพัฒนาประเทศเมียนมาร์ด้วย...”^{๕๗}

“...ระบบการศึกษาของเมียนมาร์ กำลังอยู่ในช่วงการพัฒนาทั้งระบบ การศึกษาระดับอุดมศึกษา มหาวิทยาลัย ยังมีหน่วยงานที่เข้ามาควบคุมสถาบันการศึกษาอย่างเข้มงวด ผู้บริหารแห่งรัฐให้ความสำคัญกับการสนับสนุนหรือพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ผ่านระบบการศึกษา ครูในสถาบันการศึกษาของรัฐโดยทั่วไปจะมีรายได้น้อย ซึ่งไม่เพียงพอต่อการยังชีพ ซึ่งนำไปสู่การขาดแรงจูงใจที่จะนำคนเก่ง มีความสามารถเข้ามาเป็นทรัพยากรครูในสถาบันการศึกษา รวมไปถึงการไม่ยอมลงทุนในการพัฒนาทรัพยากรครู หรือบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ทั้งอุปกรณ์การเรียน อาคารโรงเรียนสำหรับการศึกษาไม่ได้รับการสนับสนุน การจัดเก็บค่าธรรมเนียมทางการศึกษาไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง เด็กในชนบทไม่สามารถจ่ายค่าธรรมเนียมเหล่านี้ได้ จึงเป็นเสมือนถูกบังคับกลาย ๆ ให้ถอนตัวจากการเข้ารับการศึกษาลงไปโดยอัตโนมัติ ยูเนสโกระบุว่าผู้ใหญ่โดยเฉลี่ยในประเทศพม่าได้รับการศึกษาเพียงเล็กน้อย และมีเพียง ๓๖.๕% ของนักเรียนที่มีสิทธิ์ลงทะเบียนเรียนในระดับมัธยมศึกษา สุขภาพด้านโภชนาการ ระบบการศึกษาอยู่ในการพัฒนาให้ได้มาตรฐาน บุคลากรทางการศึกษา ทั้งในระดับโรงเรียนมัธยมหรือมหาวิทยาลัยไม่ได้เข้ารับการพัฒนา การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมที่สำคัญคือต้องปรับวิธีคิดต่อการจัดการศึกษา การศึกษาแบบท่องจำที่แพร่หลาย ยังคงเป็นปัญหาของการศึกษาแบบใหม่ ที่ต้องใช้การคิดวิเคราะห์ ผู้เข้ารับการศึกษาระบบใหม่ ทั้งคณะสงฆ์ ประชาชน เยาวชนทั่วไป จะต้องเป็นผู้ที่ได้รับโอกาสทางการศึกษา แบบภาษาใหม่ที่เต็มไปด้วยความรู้...”^{๕๘}

“...การศึกษาของเด็กในเมืองเมียนอง เมียนมาร์ โดยการศึกษามักจะเข้าใจว่าเป็นหลักสูตรการเรียนรู้ที่จะได้รับองค์ความรู้หรือทักษะที่ดำเนินการเพื่อเพิ่มความสามารถในการทำงานและสามารถทำเงินได้มากขึ้น การศึกษาของเด็กรวมถึงพุทธศาสนาและงานสังคมสงเคราะห์ นักสังคมสงเคราะห์ยังทำงานกับเด็ก ๆ ที่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่หลากหลาย พวกเขาตอบสนองต่อวิกฤตการณ์ในห้องเรียนและประเมินและให้คำปรึกษาเด็กนักเรียนที่กำลังประสบกับความเครียดแสดงออกหรือถูกรังแก กลุ่มพฤติกรรมบางกลุ่มมุ่งเป้าไปที่การป้องกัน การศึกษาคือการเรียนการสอนและการเรียนรู้ในโรงเรียน วิทยาลัย มหาวิทยาลัย การศึกษามักจะเข้าใจว่าเป็นหลักสูตรการเรียนรู้ที่จะได้รับองค์ความรู้หรือทักษะที่เพิ่มความสามารถในการทำงานและการประกอบอาชีพ...”^{๕๙}

“...การศึกษาในพม่ากำลังเข้าสู่ช่วงเปลี่ยนผ่าน โครงสร้างองค์กรทางการศึกษาในพม่า ไม่เอื้อต่อการปฏิรูปการศึกษา แม้ว่าสำนักงานการศึกษาท้องถิ่น (DEOs) จะถูกสร้าง

^{๕๗} บทความกึ่งวิชาการ นิสิตเมียนมาร์ คนที่ ๓, ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๒.

^{๕๘} บทความกึ่งวิชาการ นิสิตเมียนมาร์ คนที่ ๖, ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๒.

^{๕๙} บทความกึ่งวิชาการ นิสิตเมียนมาร์ คนที่ ๒๑, ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๒.

ขึ้นระหว่างสำนักงานการศึกษาของรัฐ / ภูมิภาค (SEO / REO) และ TEO ตามนโยบาย การกระจายอำนาจของ GoM มาตรการกระจายอำนาจในปัจจุบันเช่น การจัดตั้ง DEO ไม่ได้มาพร้อมกับการทบทวนและการมอบหมายอำนาจหน้าที่ระหว่าง SEO / REO, TEO และโรงเรียน ดังนั้น จึงเป็นเรื่องยากที่จะรับมือกับความต้องการด้านการศึกษาในท้องถิ่น และปัญหาเฉพาะในพื้นที่ชนบทเมือง และพื้นที่ด้อยโอกาสทำให้โรงเรียนยากต่อการ จัดการอย่างมีประสิทธิภาพ และงบประมาณ ด้านการศึกษาที่มีอยู่อย่างจำกัด ทำให้ยาก ต่อการระบุ หรือจะใช้จ่ายตามสภาพที่ต้องการได้ ทั้งงบประมาณด้านอาคารสถานที่ งบประมาณครู บุคลากร และงบประมาณสำหรับปัจจัยพื้นฐานทางการศึกษาในแต่ละ ระดับที่ต้องได้รับการปรับปรุง เพื่อให้การบริหารโรงเรียนดีขึ้น ขอแนะนำอย่างยิ่งให้ ตรวจสอบงบประมาณการศึกษาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษา พม่า กำลังเข้าสู่ระบอบประชาธิปไตยหลังจากการปกครองของทหารมานานกว่า 5 ทศวรรษ รัฐบาลวางแผนที่จะเสริมสร้างศักยภาพของชาติในด้านสวัสดิการสังคมและการฝึกอบรม งานสังคมสงเคราะห์ รวมทั้งการศึกษา...”^{๖๐}

“...การศึกษาในพม่ากำลังเข้าสู่ช่วงการปฏิรูปการศึกษา หลังจาก ค.ศ.๒๐๑๑ เป็นต้นมา การริเริ่มนโยบายปฏิรูปการศึกษาได้เกิดขึ้น การบริหารแบบใหม่ หลังจากที่รัฐบาล ทหารครองอำนาจกว่า ๕๐ ปี ไปสู่ระบอบประชาธิปไตย การศึกษามีการอภิปรายที่ หลากหลาย เช่น การจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาในระยะต่อไป ตามแผนพัฒนาแห่งชาติ การปรับโครงสร้างระบบการศึกษา ๑๑ ปีในปัจจุบันเป็น ๑๒ ปี การกระจายอำนาจ การศึกษาขั้นพื้นฐาน การบริหารรวมถึงการให้ความเป็นอิสระทางการบริหารให้กับ มหาวิทยาลัย รวมทั้งส่งเสริมมหาวิทยาลัยเอกชนให้มีประสิทธิภาพทางการจัดการด้วย ใน ขณะเดียวกันหุ้นส่วนการพัฒนา (DPs) ในพม่าก็ให้การสนับสนุนเพิ่มขึ้น กอง ทุนการศึกษาที่เป็นส่วนสนับสนุนการศึกษาจากนานาชาติ ได้เข้าไปสนับสนุนการพัฒนา คน พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในพม่าด้วย ระยะที่ ๒ นอกเหนือจากพันธมิตรที่มีอยู่ ได้แก่ UNICEF, EU, Aus AID, DFID, เดนมาร์กและนอร์เวย์, ธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย (ADB) และธนาคารโลกได้วางแผนที่จะเข้าร่วม อยู่ในกระบวนการของ CESR ซึ่งมี วัตถุประสงค์เพื่อให้ข้อมูล เข้าสู่แผนการปฏิบัติในแผนพัฒนาการศึกษาระยะกลาง การ ปฏิรูปที่ริเริ่มโดยรัฐบาลได้เร่งขึ้นอย่างมาก จนต้องมีการดูแลที่เหมาะสมเพื่อให้แน่ใจว่า กระบวนการในการกำหนดกรอบการสนับสนุนของ DPs ตามการวางแผนภาคที่รอบคอบ จะไม่ถูกทิ้งไว้เบื้องหลัง ยิ่งกว่านั้นการเคลื่อนไหวเพื่อประชาธิปไตย เป็นความคาดหวัง ของการรวมกลุ่มอาเซียนในปี ๒๕๕๘ รวมทั้งจะเป็นการกระตุ้นให้ผู้ประกอบการ ส่งเสริม ความคาดหวังจากนักลงทุนต่างชาติ ภายใต้การเปลี่ยนแปลงปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานใน ด้านต่าง ๆ รวมทั้งการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ผ่านการศึกษาด้วย...”^{๖๑}

^{๖๐} บทความกึ่งวิชาการ นิสิตเมียนมาร์ คนที่ ๕๕, ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๒.

^{๖๑} บทความกึ่งวิชาการ นิสิตเมียนมาร์ คนที่ ๕๘, ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๒.

“...ความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษาและนโยบายภาษาและการปฏิบัติ อันเนื่องด้วยความขัดแย้งด้วยอาวุธ ถูกนำมาสู่การพูดคุยในประเด็นของการเจรจาสันติภาพในพม่าเมื่อเร็ว ๆ นี้ ระบบการศึกษามุ่งเน้นไปที่รัฐและระบบการศึกษาภายใต้อำนาจของกลุ่มชาติพันธุ์หลัก (EAGs) อาทิในนามรัฐมอญใหม่พรรค (NMSP) ได้หยุดยั้งกับรัฐบาลมาตั้งแต่ปี ๑๙๙๕ ชาวคะฉิ่น องค์กรอิสระ: KIO ซึ่งเห็นการหยุดยั้งในรอบ ๑๗ ปี ใน ค.ศ. ๒๕๕๔ และครั้งที่สาม สหภาพแห่งชาติกะเหรี่ยง KNU ซึ่งในช่วงต้นปี ๒๕๕๕ เห็นด้วยกับการหยุดยั้งเบื้องต้น ตามมามากกว่าครึ่งหนึ่งของความขัดแย้งทางอาวุธ สรุปได้ว่าการแก้ปัญหายังย่ำแย่ แม้ความขัดแย้งทางชาติพันธุ์จะเป็นเรื่องยากที่จะประสบความสำเร็จ หากไม่มีการปฏิรูปการศึกษาที่เน้นนโยบายด้านภาษาที่ถูกต้อง ดังนั้น การจัดการศึกษาที่เนื่องด้วยรัฐ และความเป็นชาติพันธุ์จึงถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษานี้ ซึ่งจะส่งเสริมในส่วนของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ทางการศึกษา และการส่งเสริมสันติภาพให้เกิดขึ้นภายใต้กระบวนการของการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องด้วย...”^{๖๒}

“...ในสามเสาหลักของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นสิ่งสำคัญเนื่องจากกำลังของมนุษย์สามารถบรรลุทุกสิ่ง ในการสร้างการปรับปรุงเพื่อประโยชน์ของพลเมืองที่มีความสามารถและมีประโยชน์มากมายการศึกษาเป็นกุญแจสำคัญที่จะเปิดประตูสู่ชุมชนที่ดีและมีระเบียบวินัย นอกจากนี้ไม่สามารถปฏิเสธได้ว่าทุกคนต้องการการศึกษา การทำให้การศึกษาฟรีและเข้าถึงได้สำหรับทุกคนบนพื้นฐานของความเมตตาเป็นรูปแบบของโรงเรียนวัดพุทธทั้งหมด พวกเขาไม่เพียงให้การศึกษาฟรีพร้อมกับการพัฒนาด้านจริยธรรม แต่ยังให้อาหารและที่พักอาศัยโดยไม่คิดค่าใช้จ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับเด็ก ๆ จากครอบครัวที่ยากจนและเด็กกำพร้า...โรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนเอกชน โรงเรียนสำหรับพระสงฆ์ ต่างมีความคาดหวังของทุกครอบครัวรวมทั้งชาวนาที่ยากจนก็ตาม โดยทฤษฎีและการปฏิบัติของโรงเรียนสงฆ์ในพม่าจะเป็นส่วนหนึ่ง และส่วนสำคัญในอดีตต่อการจัดการศึกษาให้กับชุมชนสังคมชาวพุทธ ในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของการมีส่วนร่วมของชาวพุทธในสังคม โรงเรียนสำหรับพระสงฆ์ในพม่าจัดการศึกษาที่ผสมผสานทั้งความรู้ตามแนวพระพุทธศาสนา ศาสตร์ร่วมสมัย และจริยธรรมทางสังคม พวกเขาเรียนรู้ที่จะวัดคุณภาพความประพฤติและแรงจูงใจของตนเองและของผู้อื่นด้วยการรับรู้ถึงเนื้อความความรู้สึกลึกซึ้งและวัตถุทางจิตอื่น ๆ โดยการช่วยเปลี่ยน "กลุ่มมโนธรรม" ของพระพุทธเจ้าในสังคมขนาดใหญ่ให้เป็น "มโนธรรม" ของแต่ละคนในเชิงจริยธรรม แต่อีกนัยหนึ่งก็ได้กลายเป็นสัญลักษณ์ชาตินิยมหรือโฆษณาชวนเชื่อเครื่องมือของรัฐ...”^{๖๓}

“...สำหรับรัฐชาติการศึกษาถูกมองว่าเป็นวิธีการขั้นพื้นฐานและมีประสิทธิภาพในการคงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ประจำชาติมาเป็นเวลานาน ในประเทศพม่า มีเงื่อนไขของความแตกต่างทางชาติพันธุ์สูง ด้วยเหตุนี้ นักวิชาการหลายคนเริ่มแสดงความกังวลเกี่ยวกับ

^{๖๒} บทความกึ่งวิชาการ นิสิตเมียนมาร์ คนที่ ๗๗, ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๒.

^{๖๓} บทความกึ่งวิชาการ นิสิตเมียนมาร์ คนที่ ๘๐, ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๒.

วิธีการส่งเสริมจิตสำนึกของพลเมืองและเอกลักษณ์ประจำชาติผ่านการศึกษา พม่าเป็นรัฐที่มีหลายเชื้อชาติ และมีปัญหาความขัดแย้งจากความแตกต่างในด้านชาติพันธุ์มาเป็นเวลานาน ดังนั้น การศึกษาอาจมีบทบาทสำคัญในการประนีประนอมความขัดแย้งทางชาติพันธุ์และเสริมสร้างการทำงานร่วมกันของชาติและในที่สุดก็รักษาความชอบธรรมของรัฐบาล นอกจากนี้ประวัติศาสตร์การศึกษาของพม่าใน ๓ ช่วงเวลาสั้น ๆ ซึ่งได้อธิบายถึงอิทธิพลที่มีต่อเอกลักษณ์ประจำชาติของประชาชนชาวพม่า นอกจากนี้บทความนี้จะวิเคราะห์การปฏิรูปการศึกษาของพม่าเมื่อเร็ว ๆ นี้ ดังนั้น จึงมีข้อเสนอแนะบางประการการศึกษาพบว่าโรงเรียนพม่ามีการสอนและการเรียนรู้ที่เน้นครูเป็นหลักและเน้นการเรียนรู้เป็นหลักโดยการฝึกอบรมครูและหลักสูตรที่กำลังพัฒนาอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ชนพื้นเมืองยังมีโอกาสน้อยที่จะส่งเสริมภาษาและวัฒนธรรมของพวกเขาเนื่องจากอำนาจสูงสุดของภาษาพม่า แม้ว่าพม่าจะอยู่ในกระแสของการทำให้เป็นประชาธิปไตยตั้งแต่ปี ๑๙๘๘ ระบบการศึกษาในภาพรวมกำลังพัฒนาให้สอดคล้องตามระบอบประชาธิปไตย...”^{๖๔}

“...ระบบการศึกษาของพม่าในองค์รวมเป็นสิ่งที่ต้องได้รับการพัฒนา ด้วยเหตุผลว่าปัจจัยพื้นฐานทางการศึกษา ทั้งในส่วนของสถานที่ ครู และหรือบุคลากรทางการศึกษายังต้องได้รับการพัฒนา ปัจจัยโครงสร้างทางการศึกษา ตั้งแต่โรงเรียนระดับมัธยม จนถึงมหาวิทยาลัย มีอยู่อย่างจำกัด ไม่ครอบคลุมทั่วถึง และไม่สอดคล้องกับบริบทของการดำเนินชีวิตที่เปลี่ยนไป ระบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ไม่ติดตามมาตรฐานและครูไม่ว่าจะในโรงเรียนวิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัย มีโอกาสในการเข้ารับการพัฒนตนเองค่อนข้างน้อย การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม ภายในประเทศภายใต้สถานการณ์อย่างใหม่ มีผลต่อการจัดการศึกษา รูปแบบของการเป็นผู้นำและการจัดการในทุกระดับของรัฐบาลยังคงมีความสำคัญและความจำเป็นต่อการจัดการศึกษาในองค์รวม งบประมาณ นโยบายเฉพาะทางเพื่อส่งเสริมการศึกษา ยังเป็นความจำเป็น ปัจจุบันระบบการศึกษาในประเทศเมียนมาร์ ยังต้องพัฒนา...”^{๖๕}

จากการสังเคราะห์ประเด็นสำคัญด้านการศึกษา สรุปได้ว่า การศึกษาในพม่ากำลังเข้าสู่ช่วงการปฏิรูปการศึกษา โดยมุ่งเน้นการฝึกอบรมวิธีการสอนแบบใหม่สำหรับครูมุ่งเน้นให้ผู้เรียนต้องมีความคิดอย่างมีวิจารณญาณ คิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ วิจัย ทดลอง มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ ซึ่งเป็นการจัดการศึกษาแบบใหม่ ดังนั้น หลักสูตรการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นจะเน้นให้ผู้เรียนได้รับองค์ความรู้หรือทักษะที่เพิ่มความสามารถในการทำงานและการประกอบอาชีพ ด้วยเหตุนี้การศึกษาเป็นกุญแจสำคัญที่จะเปิดประตูสู่ชุมชนที่ดีและมีระเบียบวินัย สำหรับในด้านโรงเรียนสงฆ์ในพม่าได้จัดการศึกษาที่ผสมผสานทั้งความรู้ตามแนวพระพุทธศาสนา ศาสตร์ร่วมสมัย และจริยธรรมทางสังคม อย่างไรก็ตาม ปัจจัยพื้นฐานทางการศึกษาทั้งในส่วนของสถานที่ ครู และหรือบุคลากรทางการศึกษา ยังต้องได้รับการพัฒนาเพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนงานด้านการศึกษาของชาติต่อไป

^{๖๔} บทความกึ่งวิชาการ นิสิตเมียนมาร์ คนที่ ๘๒, ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๒.

^{๖๕} บทความกึ่งวิชาการ นิสิตเมียนมาร์ คนที่ ๘๓, ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๒.

๒) ด้านพระพุทธศาสนา

ผลงานการเขียนบทความกึ่งวิชาการของนิสิตเมียนมาร์เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมกับนิสิตไทยของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีตัวอย่างผลงานของนิสิตด้านพระพุทธศาสนา ดังนี้

“....การศึกษาเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาในเมียนมาร์ ^{๖๖} โดยผู้ค้นคว้าได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการศึกษาไว้ว่า คือ ๑) ในพระไตรปิฎกศึกษา อภิธรรมปิฎก (Abhidhamma Pitaka) เป็นฐานของการศึกษาพระพุทธศาสนา และการทำสมาธิ จะทำให้เข้าใจได้ง่ายต่อคำสอนในพระพุทธศาสนา เพื่อทำความเข้าใจกับระบบอภิธรรม (Abhidhamma) ดังนั้นในบางช่วงของวิวัฒนาการของพุทธศาสนานิกายเถรวาทจึงจำเป็นต้องมีความรู้ สำหรับบทสรุปรวบยอดในองค์ความรู้ที่ศึกษานั้น ๆ ด้วย และ ๒) ผู้เรียนเข้าใจมากขึ้นเกี่ยวกับอภิธัมมัตถะสังคหะ (Abhidhammattha Sangaha) เชื่อมโยงกับอรรถกถา (Adhakatha) อันจะช่วยเสริมการเรียนรู้เพิ่มเติมในธรรมสังคณี (Dhammasangani) ซึ่งมีรายละเอียดของปรากฏการณ์ทั้งหมด...”

“...การปลูกให้ตื่นจากความไม่รู้และเห็นสิ่งต่าง ๆ ตามที่เป็นจริง พระพุทธเจ้าเป็นบุคคลที่ปราศจากข้อบกพร่องและสิ่งกีดขวางทางจิตอย่างสมบูรณ์ มีบุคคลที่เป็นพระพุทธเจ้ามาแล้วจะเป็นในอนาคต ไม่มีสิ่งใดที่พระพุทธเจ้าไม่รู้ เนื่องจากพระองค์ตื่นขึ้นจากการหลับใหลและไม่รู้และกำจัดสิ่งกีดขวางทั้งหมดออกจากจิตใจของพระองค์จึงรู้ทุกสิ่งในอดีตปัจจุบันและอนาคตโดยตรงและพร้อมกัน ยิ่งไปกว่านั้นพระพุทธเจ้ายังมีพระมหากรุณาอย่างหาที่สุดมิได้ พระองค์ได้โปรดสิ่งมีชีวิตทุกชนิดโดยไม่มีข้อยกเว้นจากการสร้างรูปแบบต่าง ๆ ทั้งทั้งจักรวาลและโดยการให้พรของพระองค์มีผลต่อแก้จิตใจของพวกเขาเหล่านั้น เมื่อผ่านการรับพรจากพระพุทธเจ้าทุกคนแม้แต่สัตว์ที่ต่ำต้อยบางครั้งก็พัฒนาจิตใจที่สงบสุขและมีคุณธรรม ในที่สุดเมื่อผ่านการเข้าเฝ้าของพระพุทธเจ้าแล้วนั้นทุกคนจะมีโอกาสเข้าสู่เส้นทางสู่การพ้นทุกข์และการตรัสรู้ ดังนั้นกวีวิชาการชาวพุทธชาวอินเดียผู้ยิ่งใหญ่มาคารุณ (Nagarjuna) กล่าวว่าไม่มีใครที่ไม่ได้รับความช่วยเหลือจากพระพุทธเจ้า...”^{๖๗}

“... วิถีแห่งความเชื่อในพระพุทธศาสนา ที่ศึกษาเกี่ยวกับพระธาตุอินทร์แขวน หรือเจดีย์หินทองคำ ซึ่งพระสงฆ์ชาวเมียนมาร์ ส่วนใหญ่มีความเชื่อและความเกี่ยวข้องกับพระธาตุอินทร์แขวน ด้วยเชื่อในวิถีแห่งบุญตามหลักศาสนา และการเข้าไปฝึกปฏิบัติบิณฑบาตตามโอกาส ในส่วนสถานที่ควรมีการบูรณะระบบความสะอาด สภาพแวดล้อม รวมทั้งระบบการขนส่งที่ต้องเอื้อให้กับผู้แสวงบุญได้เข้าถึงได้ง่ายและรองรับจำนวนคนที่มากพอ ด้วยพระธาตุอินทร์แขวนมีความสำคัญในฐานะแหล่งโบราณคดีทางประวัติศาสตร์

^{๖๖} บทความกึ่งวิชาการ นิสิตเมียนมาร์ คนที่ ๕, ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๒.

^{๖๗} บทความกึ่งวิชาการ นิสิตเมียนมาร์ คนที่ ๘, ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๒.

พระพุทธศาสนาในประเทศเมียนมาร์ และเชื่อมโยงกับบริบททางประวัติศาสตร์อื่น ๆ ของพม่าด้วยเช่นกัน...”^{๖๘}

“...ลักษณะของพระพุทธศาสนาในพม่า^{๖๙} นำเสนอเกี่ยวกับลักษณะของพุทธศาสนาในพม่าและในอดีตและปัจจุบัน นำเสนอว่าแนวทางของพระพุทธเจ้ามีส่วนช่วยในการพัฒนาสังคมมนุษย์การปลดปล่อยจากความทุกข์ทรมานและการเกิดขึ้นของผู้มีพรสวรรค์และคุณธรรม ศาสนาในประเทศสามารถนำไปสู่การพัฒนาคุณธรรมการปรากฏตัวของผู้มีคุณธรรมและผู้ที่มีพรสวรรค์รวมถึงวุฒิภาวะทางความคิดที่มีการนำเสนอด้วยความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล การขยายตัวของพระพุทธศาสนาในพม่า ศึกษาโดยตำนานพงศาวดารบันทึกต่างประเทศและการสำรวจทางโบราณคดีเกี่ยวกับเศษซากและการขุดค้น พัฒนาการของพุทธศาสนาตามอายุและสภาพของพุทธศาสนาในพม่าสมัยใหม่ ตั้งแต่การมาถึงครั้งแรกจนถึงวันนี้ พุทธศาสนาในพม่าหลักฐานสำคัญที่เชื่อโดยคนพม่าจะถูกระบุจากตำนานหรือบันทึกทางประวัติศาสตร์และจารึกหลักฐานซึ่งสามารถบ่งบอกถึงพระพุทธศาสนาในพม่า พม่าเป็นที่รู้จักกันดีในดินแดนแห่งเจดีย์และสิ่งสร้างทางศาสนา เจดีย์เป็นอนุสรณ์สถานทางศาสนาเพื่อรำลึกถึงเหตุการณ์ทางศาสนาในยุคหนึ่ง ยังเป็นสถานที่สำคัญในประวัติศาสตร์และการพัฒนาของกิจกรรมทางพุทธศาสนาเถรวาทในประเทศ เจดีย์และอนุสาวรีย์มากมายในพุกาม, พะโค, ท่าตอน, ปาย, มัณฑะเลย์, ซากะ และแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์อื่น ๆ อีกมากมายในประเทศเป็นพยานถึงขอบเขตที่ศาสนาพุทธนิกายเถรวาทแพร่กระจายไปถึงจุดสูงสุดที่รุ่งเรือง ยิ่งกว่านั้นพระอภิธรรมปิฎก (Abhidhamma Pitaka) ลึกซึ้งที่สุดในคำสอนของพระพุทธเจ้า เป็นสิ่งที่เรียนรู้ได้ยาก แต่ชาวพุทธพม่าก็สามารถเรียนรู้และสอนพระอภิธรรมได้ชำนาญ...”

“...มีหลักฐานว่าพม่ายอมรับนับถือพระพุทธศาสนาตั้งแต่ศตวรรษที่ ๙ โดยส่วนใหญ่เป็นพุทธศาสนาเถรวาท ที่ผสมรวมกับพุทธ ฝั พราหมณ์ ที่สะท้อนให้เห็นว่าพม่ายังไม่ได้ละทิ้งความเชื่อเดิมที่มีมาก่อนพระพุทธศาสนา แม้จะมีหลักฐานว่าพุกามได้ติดต่อกับอินเดียก่อนที่จะสร้างความสัมพันธ์กับศรีลังกา แต่ทั้งหมดก็เกิดขึ้นภายใต้การรับอย่างใหม่และรักษาสืบสานแบบเดิมไว้...”^{๗๐}

“...พุทธศาสนาในพม่า มีความน่าสนใจในพระพุทธศาสนา สำหรับประชาคมที่ศึกษาเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา และพระพุทธศาสนาในประเทศพม่า เพราะชาวพม่าทุกคนปฏิบัติตามหลักธรรมของพระพุทธเจ้าอย่างลึกซึ้ง และผสมผสานอยู่ในวิถีชีวิตประจำวัน นับตั้งแต่ครั้งราชวงศ์มอญ อันมีศูนย์กลางอยู่ที่เมืองสะเทิม (Thaton) กษัตริย์จันทราทุริยาแห่ง Mraung U อารกัน (Arakan Chandrathuriya) และอนุรุธะแห่งพม่า (Anawratha) ราชวงศ์ทั้งสามอยู่ในพม่าในช่วง ๖ ปีก่อนคริสตกาลในช่วง

^{๖๘} บทความกึ่งวิชาการ นิสิตเมียนมาร์ คนที่ ๑๗, ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๒.

^{๖๙} บทความกึ่งวิชาการ นิสิตเมียนมาร์ คนที่ ๑๑, ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๒.

^{๗๐} บทความกึ่งวิชาการ นิสิตเมียนมาร์ คนที่ ๓๖, ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๒.

ระยะเวลาของพระพุทธเจ้าแห่งอินเดีย และสืบต่อเนื่องมาจนกระทั่งปัจจุบัน พุทธศาสนาในพม่านับเป็นความจำเป็นต่อวิถีชีวิตของชาวพุทธในเมียนมาร์ พระสงฆ์ต้องศึกษาพระไตรปิฎกภาษาบาลี...”^{๗๑}

“...พระพุทธศาสนาเถรวาทในพม่า จะให้ความสำคัญกับพระไตรปิฎกที่บรรจุคำสอนแบ่งเป็น ๓ หมวด คือ พระวินัย (Vinaya) พระสูตร (Sutta) และพระอภิธรรม (Abhidhamma) นับรวมทั้งเป็นเสมือนตะกร้า ๓ ใบที่บรรจุคำสอนของพระพุทธเจ้าไว้ ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ ที่เกิดขึ้นระหว่างที่พระพุทธองค์ทรงประกาศธรรม ๔๕ ปี ก่อนที่พระองค์จะปรินิพพาน คำเทศนาทั้งหมดที่พระพุทธเจ้าเทศน์เป็นวิธีสอนให้ใช้ชีวิตมนุษย์ และวิธีการตายในฐานะมนุษย์ การรักษาและสืบอายุพระพุทธศาสนาสามารถกระทำได้ โดยการศึกษาไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ และปัญญา คุณธรรม (ศีล) หมายถึงนิสัยที่ดีหรือความต้องการผลประโยชน์ของผู้อื่น แม้แต่คนเดียวที่ร่ำรวยหรือล่อหลาถ้าเขาไม่มีคุณธรรมเพียงพอเขาก็เป็นแค่คนโง่และไร้ค่า มนุษย์ทุกคนที่ไม่มีศีลธรรมสามารถทำลายตนเองได้ในตอนแรก คุณธรรม (ศีล) เป็นสิ่งสำคัญสำหรับมนุษย์ทุกคนและหากไม่มีคุณธรรมโดยพื้นฐานแล้วมันเป็นไปได้ที่จะมีสมาธิ และปัญญา แยกแยะสิ่งที่ดีหรือไม่ดี ในคำสอนของพระพุทธเจ้า การยกแนวคิดเรื่องพระไตรปิฎก พร้อมองค์ประกอบทั้ง คือ พระวินัย พระสูตร และอภิธรรม เป็นสิ่งที่พระพุทธเจ้าสอน โดยมีเป้าหมายเพื่อการใช้ชีวิตในสังคมมนุษย์ในฐานะมนุษย์ ที่ต้องมีศีลธรรม...”^{๗๒}

“...แนวคิดเรื่องพระโพธิสัตว์ในพุทธศาสนาเถรวาท ที่ปรากฏในประเทศพุทธศาสนาเถรวาททั้งไทย ลาว กัมพูชา เมียนมาร์ ซึ่งแนวคิดดังกล่าวล้วนมีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของชาวพุทธเถรวาทโดยทั่วไป ชาวพุทธปฏิบัติตามคำสอนที่จะช่วยบรรเทาทุกข์ของผู้อื่น กรุณา เป็นคำที่แสดงความเห็นอกเห็นใจ นี่คือการเข้าใจและความปรารถนาที่จะช่วยขจัดอันตรายและความทุกข์ทรมานจากผู้อื่น แนวคิดวิถีแห่งพระโพธิสัตว์ที่ปรากฏในชาดก ๑๐ เรื่อง (ทศชาติชาดก) ในองค์รวมพิจารณาถึงความสำคัญของคุณธรรมความเมตตาและการบรรลุเจตนาธรรมของความเสียสละบนเส้นทางแห่งพระโพธิสัตว์ เป็นความปรารถนาที่จะช่วยขจัดอันตรายและความทุกข์ทรมานจากผู้อื่น นอกจากนี้พระโพธิสัตว์ยังสามารถรักษาความเห็นอกเห็นใจหรือระดับความเห็นอกเห็นใจในโอกาสที่อ้างถึงในการศึกษา ในพระพุทธศาสนาเถรวาท “กรุณา” (karuṇā) เป็นองค์ประกอบหนึ่งในแนวคิดเรื่องพรหมวิหารธรรม (brahmavihāra) ซึ่งประกอบไปด้วยเมตตา (mettā) ความเห็นอกเห็นใจ (mudita) และความเห็นใจ และใส่ใจ (upekkhā) การวางท่าที่ที่เหมาะสม ซึ่งเป็นวิถีแห่งพระโพธิสัตว์ตามคติในทางพระพุทธศาสนาเถรวาท ที่พระพุทธเจ้าทรงแนะนำ...”^{๗๓}

^{๗๑} บทความกึ่งวิชาการ นิสิตเมียนมาร์ คนที่ ๔๘, ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๒.

^{๗๒} บทความกึ่งวิชาการ นิสิตเมียนมาร์ คนที่ ๔๘, ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๒.

^{๗๓} บทความกึ่งวิชาการ นิสิตเมียนมาร์ คนที่ ๔๘, ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๒.

“...พุทธศาสนาเป็นแบบเถรวาท ราว ๘๙% ของประชากรของประเทศ นับถือศาสนาพุทธ เป็นประเทศที่มีสัดส่วนของประชากรและพระสงฆ์มากที่สุดในประเทศ พระพุทธศาสนา พระภิกษุซึ่งเป็นที่รู้จักกันในนามคณะสงฆ์เป็นสมาชิกที่เคารพนับถือของสังคมพม่า ในกลุ่มชาติพันธุ์จำนวนมากในประเทศเมียนมาร์ ในกลุ่มที่นับถือพระพุทธศาสนาเถรวาท แนวคิดเรื่อง นัต ยังคงถูกนับถือและปฏิบัติร่วมกับพระพุทธศาสนา นัตเป็นวิญญูณที่สามารถขอร้อง บรวงสรวง บอนบานได้ ประหนึ่งคติเรื่องผีที่มีส่วนสำคัญต่อสังคมแบบเดิม กิจวัตรประจำวันของชาวพุทธในพม่ามีสอง แนวทางปฏิบัติที่นิยมมากที่สุดคือการทำบุญ และปฏิบัติวิปัสสนา (vipassanā) การทำบุญเป็นแนวทางที่ชาวเมียนมาร์นิยมปฏิบัติ การปฏิบัติตามศีล ๕ และการสะสมบุญที่ดีผ่านการกุศลและการทำความดีเพื่อให้ได้รับการเกิดใหม่ที่ดี การทำสมาธิอย่างลึกซึ้งที่เชื่อว่าจะนำไปสู่การตรัสรู้ ตามวิถีแห่งพระพุทธเจ้าก็ยังคงเป็นแนวทางที่เกิดขึ้นและเป็นแนวปฏิบัติที่ปรากฏอยู่ในสังคมพม่าอยู่...”^{๗๔}

“...พระพุทธศาสนาในวิถีของชาวอารกัน (รัฐยะไข่) ในเมียนมาร์เป็นขนบธรรมเนียมประเพณี ที่สะท้อนถึงความเชื่อ ความศรัทธาและการแสดงออกในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของชุมชนที่จะพึงปฏิบัติตามหลักศาสนา และนับเป็นมรดกและความภาคภูมิใจต่อประวัติของพระพุทธศาสนาในอารกัน (รัฐยะไข่) เมียนมาร์ด้วยเช่นกัน...”^{๗๕}

“...ความดีในพุทธศาสนา ตามคติของพุทธศาสนาเถรวาทในเมียนมาร์ การตายแล้วเกิด หรือการเกิดใหม่ เป็นสิ่งที่ยากต่อความเข้าใจ จนกระทั่งการตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า แนวคิดเรื่องตายแล้วเกิดใหม่ หรือตายแล้วไม่เกิดถูกนำมาอธิบาย และศึกษาผ่านการสอนของพระพุทธเจ้า และถูกส่งต่อถ่ายทอดมาสู่ประเทศที่นับถือพระพุทธศาสนาเถรวาทด้วยโดยมุมมองของพระพุทธศาสนาเถรวาท พบสาเหตุของการเกิด ว่าทำไมเราเกิด เราเกิดมาเพื่อไม่ให้เกิดใหม่อีกครั้ง ตามหลักวงจรแห่งปฏิจจสมุปบาท และถือปฏิบัติตามเป้าประสงค์ปลายทางของพระพุทธศาสนาคือการไม่กลับมาเกิดนั่นเอง...”^{๗๖}

จากการสังเคราะห์ประเด็นสำคัญด้านพระพุทธศาสนา สรุปได้ว่า พุทธศาสนาเป็นแบบเถรวาท ราว ๘๙% ของประชากรของประเทศ นับถือศาสนาพุทธ พุทธศาสนาในพม่าหลักฐานสำคัญที่เชื่อโดยคนพม่าจะถูกระบุจากตำนานหรือบันทึกทางประวัติศาสตร์และจารึกหลักฐานซึ่งสามารถบอกถึงพระพุทธศาสนาในพม่า พม่าเป็นที่รู้จักกันดีในดินแดนแห่งเจดีย์และสิ่งสร้างทางศาสนา เจดีย์เป็นอนุสรณ์สถานทางศาสนาเพื่อรำลึกถึงเหตุการณ์ทางศาสนาในยุคนี้ การรักษาและสืบอายุพระพุทธศาสนาสามารถกระทำได้โดยการศึกษาไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ และปัญญา คุณธรรม (ศีล) หมายถึงนิสัยที่ดีหรือความต้องการผลประโยชน์ของผู้อื่น และแนวทางของพระพุทธเจ้ามีส่วนช่วยในการพัฒนาสังคมมนุษย์การปลดปล่อยจากความทุกข์ทรมานและการเกิดขึ้นของผู้มีพรสวรรค์และ

^{๗๔} บทความกึ่งวิชาการ นิสิตเมียนมาร์ คนที่ ๕๓, ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๒.

^{๗๕} บทความกึ่งวิชาการ นิสิตเมียนมาร์ คนที่ ๖๓, ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๒.

^{๗๖} บทความกึ่งวิชาการ นิสิตเมียนมาร์ คนที่ ๘๓, ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๒.

คุณธรรม นอกจากนี้พระพุทธานุศาสนายังเป็นขนบธรรมเนียม ประเพณี ที่สะท้อนถึงความเชื่อ ความศรัทธาและการแสดงออกในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของชุมชนที่จะพึงปฏิบัติตามหลักศาสนา

๓) ด้านการปฏิบัติวิปัสสนา

ผลงานการเขียนบทความกึ่งวิชาการของนิสิตเมียนมาร์เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมกับนิสิตไทยของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีตัวอย่างผลงานของนิสิตด้านการปฏิบัติวิปัสสนา ดังนี้

“...ในคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาเถรวาทของพม่า หรือรวมทั้งเถรวาทอื่น ๆ ก็ตาม ได้เสนอแนวคิด และให้คำอธิบายไว้ในเรื่องความรักความเมตตาในพระพุทธศาสนาเถรวาท ซึ่งถูกอธิบายอย่างกว้างขวางในวรรณคดีเถรวาทและหากพระภิกษุเถรวาทสวดมนต์ตอนเช้าและเย็นในตอนท้ายพวกเขามักจะเพิ่มการแผ่เมตตาความรัก ในบางแห่งพระสงฆ์ฝึกฝนตามคำสอนของพระพุทธเจ้าประมาณสิบนาทีหรือมากกว่านั้น วิธีที่มีประโยชน์และมีความสำคัญต่อมนุษย์ จากข้อความการส่งความรักความเมตตาไปทั่วทิศทั้งด้านบน ด้านล่าง และแนวกว้าง เมตตาสูตร การทำสมาธิโดยปราศจากความเมตตาพวกเขาก็ไม่สามารถอยู่ได้ด้วยตนเอง ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในโลกที่เราสามารถพูดได้ดังนั้นผู้คนไม่ฝึกการทำสมาธิ แผ่เมตตาความรักทั้งทางกายและวาจา แม้ให้ผู้ที่กำลังประกอบอาชีพการทำงานทั้งที่มีความสุขและความทุกข์ ดังนั้นการฝึกฝนความรักความเมตตาใด ๆ และทำให้พวกเขามีความแข็งแกร่งที่ได้ปฏิบัติมาก่อน เมื่อพูดถึงการทำสมาธิด้วยการแผ่ความเมตตาความรัก ฉันไม่ได้เอ่ยถึงการส่งความรักความเมตตาด้วยเสียงหรือปากเท่านั้นแต่ต้องมาจากใจ แม้ด้วยการกระทำที่เข้มแข็งขึ้นผ่านการพัฒนาให้แข็งแกร่งขึ้นตามลำดับ...”^{๗๗}

“...การฝึกสติมีบทบาทสำคัญในการฝึกทำสมาธิอย่างสงบ ผลของการศึกษาแสดงให้เห็นว่าการฝึกสมาธิที่พระพุทธเจ้าสอนและผู้ปฏิบัติงานได้รับประโยชน์จากการฝึกการทำสมาธิในชีวิตปัจจุบันและที่นั่นหลังชีวิตได้อย่างไร พระพุทธเจ้าได้รับผลประโยชน์เจ็ดประการด้วยการฝึกการทำสมาธิแบบฝึกสติกับผู้ที่กำลังปฏิบัติอยู่ การทำสมาธิแบบฝึกสติไม่เพียง แต่สำหรับการเอาชนะความทุกข์ที่ต้องเผชิญในชีวิตนี้ แต่ยังรวมถึงการปลดปล่อยตนเองออกจากวัฏจักรของการเกิด แก่ เจ็บตาย การกระทำทุกอย่างในกิจกรรมประจำวันเป็นกุญแจสำคัญในการเจริญสติ...”^{๗๘}

“...การศึกษาเชิงวิเคราะห์ของการทำสมาธิแบบวิปัสสนา (VipassanāBhāvanā) ในพระพุทธศาสนาเถรวาทและเทคนิคแนวสติปัฏฐานของสำนักมหาสิยาดอ (Mahāsi Sayādaw) ที่ตั้งอยู่ในย่างกุ้ง โดยเป็นวิถีปฏิบัติบนพื้นฐานของความรู้ในเทคนิคการทำสมาธิ โดยเทคนิควิธีการของสำนักมหาสิยาดอ (Mahāsi Sayādaw) ได้รับการยอมรับ ปฏิบัติจนแพร่หลาย ในนานาประเทศ ทั้งไทย พม่า จีน และอีกหลายแห่งทั่วโลก การจัดการฝึกสมาธิซึ่งเป็นพื้นฐานทางทฤษฎีสำหรับเทคนิคการทำสมาธิ มันเป็นเทคนิค

^{๗๗} บทความกึ่งวิชาการ นิสิตเมียนมาร์ คนที่ ๑๕, ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๒.

^{๗๘} บทความกึ่งวิชาการ นิสิตเมียนมาร์ คนที่ ๑๖, ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๒.

การทำสมาธิแบบเดียวกันในประเพณีทางพุทธศาสนาเถรวาท สำหรับชาวพุทธทุกคน “วิปัสสนา” (vipassanā) เป็นหนึ่งในเครื่องมือหลักของการสอนศาสนาพุทธเถรวาท เป็นความพยายามที่จะเปลี่ยนแปลงตนเองเพื่อให้เกิดความเข้าใจ เห็นจริง และปลดปล่อย ต่อวัฏจักรของชีวิต อย่างไรก็ตามยังมีความแตกต่างระหว่างเทคนิคการทำสมาธิในประเพณีชาวพุทธพม่า อะไรคือสิ่งที่สำคัญกว่าและพิเศษในเทคนิคการทำสมาธิในประเพณีของเมียนมาร์ เช่นการไตร่ตรองเกี่ยวกับสิ่งที่เกิดขึ้นและสลายไปของสรรพสิ่งของธรรมชาติอย่างต่อเนื่อง วิธีการมาจากตำราทางพุทธศาสนา รูปแบบการทำสมาธิที่แตกต่างกัน การปฏิบัติที่มีชื่อเสียงที่สุดเนื่องจากการสอนของมหาสี สยาดอ เป็นที่รู้จักกันว่าเป็นวิถีชีวิตแบบใหม่ของพม่าในความจริง ในด้านที่ว่าใช้การเคลื่อนไหวที่เพิ่มขึ้นและการเคลื่อนไหวของช่องท้องตามที่หายใจเป็นวัฏธูลึกสำหรับผู้เริ่มต้น...”^{๗๙}

“...ในพม่า การพัฒนาการศึกษาตามแนวสติปัฏฐาน ผ่านการปฏิบัติในพระพุทธรูปนั้นนับว่าเป็นความโดดเด่นและมีความจำเป็น ในการวิจัยพบว่าการทำสมาธิสอดคล้องกับการปฏิบัติตามหลักสติปัฏฐาน (satipatthana) ขั้นตอนการไตร่ตรองร่างกายดูเหมือนจะเป็นนวัตกรรมที่ไม่พบในพระสูตร การเคลื่อนไหวตามกระบวนการของการพัฒนาและเสริมสร้างสติ ผู้ที่บรรลุเป้าหมายสูงสุดฝึกฝนอย่างถูกต้องและต่อเนื่องเพื่ออุทธรณะ นอกจากนี้วิธีการจากมหาสีสยาดอ (Mahasi Sayadaw) คล้ายคลึงกันและสอดคล้องกับหลักการทางพระพุทธศาสนาในส่วนของมหาสติปัฏฐานสูตร...”^{๘๐}

“...การทำสมาธิ สถานที่ปฏิบัติธรรมที่เหมาะสมในการปฏิบัติธรรมตามคำสอนของพระพุทธศาสนาเถรวาท ที่พำนักและที่ตั้งที่เหมาะสมมีความสำคัญมากสำหรับการฝึกทำสมาธิ พวกเขาสามารถช่วยให้จิตใจของผู้ฝึกมีสมาธิได้อย่างง่ายดาย ผู้ทำสมาธิเลือกที่อยู่อาศัย ๙ ประเภทเช่นที่พักกระยะไกลในป่า ตามโคนต้นไม้ ภูเขา เนินเขา ถ้ำหิน ป่าช้า ป่าลึก หุบเขาหรือกองฟาง นอกจากนี้ห้าปัจจัยของสถานที่พักผ่อนหรือที่พักที่เหมาะสมสำหรับการทำสมาธิควรเป็น: ๑) ที่พักไม่ใกล้ไม่ไกลจากหมู่บ้านหรือผู้คนจนเกินไป เดินทางไปมาได้สะดวก ๒) สถานที่คนไม่พลุกพล่านเงียบสงบ ๓) สถานที่ที่ไม่ถูกรบกวนจากสัตว์ต่างๆ เช่น ฝูงสัตว์ แมลงวัน ลม แดด และสัตว์เลื้อยคลาน ๔) สถานที่ที่ผู้ปฏิบัติสมาธิกรรมฐานหาปัจจัย ๔ ได้ง่าย ๕) สถานที่ที่มีอาจารย์สอนปฏิบัติสมาธิที่เข้าใจธรรมะ สามารถสอบถามผู้ปฏิบัติกรรมฐานและพร้อมที่จะตอบคำถามของผู้ปฏิบัติ นอกจากนี้ที่ปฏิบัติกรรมฐานควรเป็นสถานที่ที่เหมาะสม ๑๘ ประการตามที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ นอกจากนี้ยังมีอีกหลายปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการทำสมาธิ ตัวอย่างเช่น ผู้ปฏิบัติงานควรตัดปณิธิ สิ่งกีดขวาง พวกเขาควรหาเพื่อนที่ดี (กัลยาณมิตร) ซึ่งมีประสบการณ์ในการทำสมาธิ ที่พำนักที่เหมาะสมหรือที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติสามารถช่วยให้ผู้คนรู้สึกสะดวกสบายและผ่อนคลาย

^{๗๙} บทความกึ่งวิชาการ นิสิตเมียนมาร์ คนที่ ๔๐, ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๒.

^{๘๐} บทความกึ่งวิชาการ นิสิตเมียนมาร์ คนที่ ๕๖, ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๒.

ตัวอย่างเช่นปาล้าธารภูเขาและน้ำตกซึ่งจะสร้างสภาพแวดล้อมที่สงบและช่วยให้ผู้คนผ่อนคลายร่างกายและจิตใจ...”^{๘๑}

“...พระพุทธศาสนาเถรวาทในประเทศไทยมา เน้นการส่งเสริมการพัฒนาสติให้เกิดขึ้นในการดำเนินชีวิต โดยสติเป็นวิธีการในการจัดการอารมณ์ที่ยากลำบาก การเปลี่ยนแปลงภายในที่ยั่งยืน การฝึกสติในการพัฒนาอารมณ์เป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญ การพัฒนาอารมณ์ของผู้ใหญ่ และรายงานผลของการศึกษาการนำร่องของสติและอารมณ์ จากมุมมองทางด้านสหวิทยาการ ที่ต้องเชื่อมโยงชีววิทยาพฤติกรรมและประสบการณ์เชิงอัตวิสัยเพื่อทำความเข้าใจการฝึกสติและผลกระทบ ภาพจากการวิจัยทางจิตวิทยาของชาวพุทธและชาวตะวันตก ทฤษฎีและการปฏิบัติ ฉันทนาเสนอกรอบสามระดับสำหรับการทำความเข้าใจว่าสติคืออะไรและมันกระตุ้นการเปลี่ยนแปลงอย่างไร ประการแรกการฝึกสติหมายถึงทักษะการเรียนรู้ที่ดำเนินการในสามประการเพื่อการมีสติ: การเอาใจใส่อย่างมีสติการดูดซึมแบบมีสติและการรับรู้อย่างมีสติ มีการสำรวจการปฏิบัติที่ก้าวหน้าประการที่สองหลักฐานจากระบบประสาทของเรา ซึ่งยืนยันได้ว่า เป็นการกระตุ้นการเปลี่ยนแปลงผ่านการบูรณาการวิคิดและแนวคิดก่อนการรับรู้ที่เหมาะสม ประการที่สามศักยภาพของการฝึกสติ เกี่ยวข้องกับการมีโรคประสาทที่ต่ำโดยเฉพาะอย่างยิ่งการเป็นปรปักษ์กับความโกรธ ความฉลาดทางอารมณ์ที่สูงขึ้นโดยเฉพาะการรับรู้ด้วยตนเองทางอารมณ์...”^{๘๒}

“...เทคนิคการปฏิบัติวิปัสสนา (Vipassana) ของสำนักมหาสิสยาตอ (Mahasi Sayadaw) ในย่างกุ้ง เมียนมาร์เน้นการปฏิบัติได้ผลในช่วงสั้น ๆ การฝึกอบรมที่จะต้องไตร่ตรองเกี่ยวกับการเกิดดับของจิตแต่ละครั้งไม่ว่าดีหรือไม่ดี การเคลื่อนไหวของร่างกายไม่ว่าจะเป็นอิริยาบถใหญ่หรือเล็ก ในทุกความรู้สึก (ความรู้สึกทางร่างกายหรือจิตใจ) ที่น่าพอใจหรือไม่เป็นที่พอใจต้องกำหนด; การกำหนดความเคลื่อนไหวของช่องท้อง แต่การปฏิบัติกรรมฐานต้องมีการปรับสมดุลด้วยการเปลี่ยนอิริยาบถยืน เดิน นั่ง นอน ดังนั้นผู้ปฏิบัติอาจเปลี่ยนจากการนั่งกำหนดช่องท้องเปลี่ยนมาสู่การเดินด้วยความตระหนักรู้อย่างสมบูรณ์ แต่ละขั้นตอนควรถูกบันทึกไว้สั้น ๆ ว่าเดินซ้ายและขวา แต่การเคลื่อนไหวการเดินต้องให้ครบองค์ประกอบสามส่วนดังกล่าวแล้ว นักเรียนที่อุทิศตัวเองให้กับการฝึกอบรมทั้งกลางวันและกลางคืนจะสามารถเห็นผลได้ในเวลาไม่นานเกินไปในการพัฒนาสมาธิในระยะเริ่มต้นของระดับที่สี่ของความเข้าใจ (ความรู้ที่เกิดขึ้นและจากไป) และต่อไปสูงขึ้นไป ซึ่งเป็นขั้นตอนของการเจริญวิปัสสนา (Vipassana bhavana)...”^{๘๓}

โดยสรุปเกี่ยวกับเนื้อหาด้านการปฏิบัติวิปัสสนาตามทัศนะของนิสิตเมียนมาร์ พบว่า การฝึกสติมีบทบาทสำคัญในการฝึกทำสมาธิอย่างสงบ และเทคนิคแนวสติปัญญาของสำนักมหาสิสยาตอ

^{๘๑} บทความกึ่งวิชาการ นิสิตเมียนมาร์ คนที่ ๖๐, ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๒.

^{๘๒} บทความกึ่งวิชาการ นิสิตเมียนมาร์ คนที่ ๗๒, ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๒.

^{๘๓} บทความกึ่งวิชาการ นิสิตเมียนมาร์ คนที่ ๗๕, ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๒.

(Mahāsi Sayādaw) ที่ตั้งอยู่ในย่างกุ้ง เป็นวิถีปฏิบัติบนพื้นฐานของความรู้ ในเทคนิคการทำสมาธิ โดยเทคนิควิธีการของสำนักมหาสี สยาดอ (Mahasi Sayādaw) ได้รับการยอมรับ ปฏิบัติจนแพร่หลาย ในนานาชาติประเทศ ทั้งไทย พม่า จีน และอีกหลายแห่งทั่วโลก โดยที่วิธีการจากมหาสีสยาดอ (Mahasi Sayādaw) คล้ายคลึงกันและสอดคล้องกับหลักการทางพระพุทธศาสนาในส่วนของมหาสติปัฏฐานสูตร เน้นการปฏิบัติได้ผลในช่วงสั้น ๆ การฝึกอบรมที่จะต้องไตร่ตรองเกี่ยวกับการเกิดดับของจิตแต่ละครั้งไม่ว่าดีหรือไม่ดี การเคลื่อนไหวของร่างกายไม่ว่าจะเป็นอิริยาบถใหญ่หรือเล็ก ในทุกความรู้สึก (ความรู้สึกทางร่างกายหรือจิตใจ) ที่น่าพอใจหรือไม่เป็นที่พอใจต้องกำหนด การกำหนดความเคลื่อนไหวของช่องท้อง แต่การปฏิบัติกรรมฐานต้องมีการปรับสมดุลด้วยการเปลี่ยนอิริยาบถยืน เดิน นั่ง นอน ซึ่งเป็นขั้นต้นที่จะเข้าสู่ขั้นสูง คือ ขั้นตอนของการเจริญวิปัสสนา (vipassana bhavana) ต่อไป

๔) ด้านศาสนาและปรัชญา

ผลงานการเขียนบทความทางวิชาการของนิสิตเมียนมาร์เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมกับนิสิตไทยของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีตัวอย่างผลงานของนิสิตด้านการปฏิบัติวิปัสสนา ดังนี้

“...ผู้ทำสมาธิ สะท้อนคิดว่า ผู้ปฏิบัติมักจะพบว่า ตัวเองเข้าใจผิดในบางประเด็นบางเรื่อง ทั้งมีความมั่นใจและตัดสินใจ ขจัดแนวคิดที่มีมาแต่เดิม การสร้างความรู้ใหม่จากเดิมและยอมรับว่าเป็นความจริงเท่านั้น ความเชื่อมั่นของผู้ปฏิบัติธรรมเกี่ยวกับการดำรงอยู่ของเขามาจากการรับรู้ที่ชัดเจนและชัดเจน เขาสงสัยว่าตนเองจะสามารถรู้อะไรได้อีกด้วยวิธีนี้ เพื่อให้แน่ใจว่าการรับรู้ที่ชัดเจนและแตกต่างของเขานั้นเป็นสิ่งที่ต้องสงสัยแน่นอน เขาให้เหตุผลว่าแนวความคิดเกี่ยวกับเทพเจ้าไม่เกิดขึ้นเพราะความสมบูรณ์จากการเข้าใจสัจธรรมการเข้าใจตนเอง ข้อผิดพลาดเกิดขึ้นไม่ใช่เพราะผู้ทำสมาธิถูกหลอกลวงแต่เพราะมักจะเกิดจากข้อจำกัดของสติปัญญา ไม่เข้าใจอย่างชัดเจนและปลอดโปร่งสมาธิจะสร้างปัญญาให้เข้าใจสิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริง ผู้ปฏิบัติจะเข้าใจสภาวะเข้าใจรูปร่างกายของตนเองอย่างถึมนเป็นตามคติในทางพระพุทธศาสนาโดยเฉพาะแนวคิดในเรื่องสติปัฏฐานใช้ฐานของกาย เวทนา จิตและธรรม เป็นช่องทางในการแสวงหาความรู้หรือการได้มาซึ่งความรู้ นับเป็นความจำเป็นและมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการศึกษามีการปฏิบัติเป็นหัวใจสำคัญและเป็นปรัชญาต่อการตระหนักรู้ในตนเองด้วย...”^{๘๔}

โดยสรุปเกี่ยวกับเนื้อหาด้านศาสนาและปรัชญาจากงานเขียนของนิสิต แสดงให้เห็นถึงทัศนะหรือมุมมองของการปฏิบัติตามคติในทางพระพุทธศาสนาที่เน้นสติปัฏฐานใช้ฐานของกาย เวทนา จิตและธรรมที่เป็นแนวทางการปฏิบัติที่เป็นปรัชญาต่อการตระหนักรู้ในตนเอง

^{๘๔} บทความทางวิชาการ นิสิตเมียนมาร์ คนที่ ๒๖, ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๒.

๕) ด้านความเป็นชาติพันธุ์

ผลงานการเขียนบทความกึ่งวิชาการของนิสิตเมียนมาร์เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมกับนิสิตไทยของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีตัวอย่างผลงานของนิสิตด้านความเป็นชาติพันธุ์ ดังนี้

“...ชาวกะเหรี่ยงคือใคร ชาวกะเหรี่ยงเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ชาวกะเหรี่ยงมีความหลากหลายทางชาติพันธุ์และภาษา ภายในกะเหรี่ยงมีกลุ่มย่อยที่แตกต่างกันซึ่งมีภาษาประเพณีและศาสนาต่างกัน ชาวกะเหรี่ยงต้องระบุว่ามีพ่อแม่หรือบรรพบุรุษเป็นกะเหรี่ยง ชาวกะเหรี่ยงหลายคนบอกว่าการเป็นชาวกะเหรี่ยงจะต้องระบุถึงชาติกำเนิดตน ต้องรู้วัฒนธรรมและประเพณีของชาวกะเหรี่ยงและพูดภาษากะเหรี่ยง หลายคนที่มีพ่อแม่มาจากกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ แต่ที่เติบโตขึ้นมาในหมู่บ้านชาวกะเหรี่ยงเลือกที่จะระบุว่าเป็นชาวกะเหรี่ยงและถูกมองว่าเป็นชุมชนชาวกะเหรี่ยง ตัวอย่างคือผู้ลี้ภัยที่พูดว่า “แม่ของฉันเป็นชนเผ่าฉานพ่อของฉันเป็นชาวพม่าฉันเกิดในหมู่บ้านชาวกะเหรี่ยงและฉันเป็นชาวกะเหรี่ยง” ชาวกะเหรี่ยงชอบอธิบายตัวเองว่าชื่อสัตว์ทำงานหนักเป็นมิตรและมีอัธยาศัยดี พวกเขายอมรับว่าชาวกะเหรี่ยงบางคนไม่เหมาะสมกับความเป็นกะเหรี่ยงในอุดมคตินี้ ชาวกะเหรี่ยงที่เติบโตในพม่าหรือเมืองไทยไม่สามารถพูดภาษากะเหรี่ยงได้และวัฒนธรรมอาจใกล้ชิดกับคนพม่าหรือคนไทยมากกว่าหรือใกล้ชิดกับชาวกะเหรี่ยงอื่น ๆ อย่างไรก็ตามมิตรภาพและการต้อนรับของชาวกะเหรี่ยงมีชื่อเสียงและผู้คนที่ทำความรู้จักกับชาวกะเหรี่ยงมักจะพบว่าพวกเขามีเพื่อนตลอดชีวิต...”^{๘๕}

“... คนกะเหรี่ยงส่วนใหญ่ในพม่าอาศัยอยู่ในรัฐกะเหรี่ยง (Mergui-Tavoy) ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นอกจากนี้ยังมีประชากรชาวกะเหรี่ยงจำนวนมากในสามเหลี่ยมปากแม่น้ำอิระวดีและเขต Pegu ในภาคกลางของพม่า มีชุมชนกะเหรี่ยงเล็ก ๆ ในรัฐฉานและพื้นที่อื่น ๆ ในพม่า มีชาวกะเหรี่ยงไทยอาศัยอยู่ทางตะวันตกมากกว่าหนึ่งในสี่ของล้านคนเป็นกะเหรี่ยงที่มีหมู่บ้านบรรพบุรุษอยู่ในประเทศไทยและมีสถานะทางกฎหมายไทย คนไทยกะเหรี่ยงไม่ใช่คนไทยทุกคน บางคนถือ "บัตรสีขาว" ซึ่งอนุญาตให้อยู่ในประเทศไทยแต่ให้สถานะของพลเมืองชั้นสอง มีผู้ลี้ภัยชาวพม่ากว่า ๑๔๐,๐๐๐ คนในประเทศไทยที่ลงทะเบียนกับข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ (UNHCR) ผู้ลี้ภัยเหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นชาวกะเหรี่ยง ชาวกะเหรี่ยงจำนวนมากอาศัยอยู่ในประเทศไทยในฐานะแรงงานข้ามชาติซึ่งส่วนใหญ่ผิดกฎหมาย ตั้งแต่ปี ๒๕๔๘ ผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงกว่า ๕๐,๐๐๐ คนได้อพยพไปตั้งถิ่นฐานในประเทศตะวันตก ส่วนใหญ่ไปอเมริกาโดยมีจำนวนน้อยไปที่ออสเตรเลีย แคนาดา นิวซีแลนด์และบางประเทศในยุโรป...”^{๘๖}

^{๘๕} บทความกึ่งวิชาการ นิสิตเมียนมาร์ คนที่ ๒๒, ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๒.

^{๘๖} บทความกึ่งวิชาการ นิสิตเมียนมาร์ คนที่ ๒๓, ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๒.

“... "ขอบเขตชาติพันธุ์" ของ Barth เกี่ยวกับวิธีการระบุสมาชิกของกลุ่มและวิธีการแยกความแตกต่างจากผู้อื่น ประการที่สองตำนาน“ รอยเงิน” และการเดินร่ำรอยเอ็ดชาติพันธุ์ Dara-Ang เป็นตัวอย่างที่ดีของ“ ประเพณีการประดิษฐ์” เป็นการใช้วัสดุโบราณเพื่อสร้างประเพณีที่ประดิษฐ์ขึ้นมาใหม่ เพื่อจุดประสงค์ที่ค่อนข้างแปลกใหม่ ถึงกระนั้นในกรณีของคนดารา- อัง มีประเพณีการประดิษฐ์ของการเดินแบบชาติพันธุ์ในระดับท้องถิ่น ไม่ใช่ในระดับชาติ การเดินร่ำแบบดั้งเดิมนี้ เป็นกลยุทธ์อำนวยความสะดวกด้านความสัมพันธ์กับสังคมไทยและกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ อีกมาก ประการที่สามการปิดประตูเพื่อถวายเป็นเครื่องบูชาแก่ผู้พิทักษ์หมู่บ้าน“ เป็นสถานการณ์การติดต่อทางสังคมระหว่างบุคคลที่มีวัฒนธรรมที่แตกต่าง ในที่สุดอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์นี้เริ่มต้นจากการเปิดตัวเพื่อรักษาเอกลักษณ์ทางชาติพันธุ์และปรับให้เข้ากับขนบธรรมเนียมไทย Dara-Ang ยังคงตั้งชื่อลูกของพวกเขาโดยใช้พยัญชนะเริ่มต้นที่เหมาะสมตามวันที่พวกเขาเกิดรวมถึงการให้ชื่อไทยตามประเพณีและกฎหมายไทย รัฐบาลที่เพิ่งได้รับการเลือกตั้งในพม่าพยายามยุติความขัดแย้งมากกว่า ๖๐ ปี กับกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ (ไทใหญ่ / กระเหรี่ยง/ว้าแดง/คะฉิ่น) องค์กรติดอาวุธชาติพันธุ์ต่างๆในประเทศ รัฐบาลกำลังทำงานเพื่อสร้างระบบประชาธิปไตยที่เข้มแข็งขึ้นผ่านการเสริมสร้างหลักนิติธรรม...”^{๘๗}

“...การจำแนกภาษาปะหล่อง การเคลื่อนไหวในประเทศไทย สถานที่และลักษณะทางประชากรของดาราอัง (ปะหล่อง) ในประเทศไทย นอกจากนี้ยังมีการกล่าวถึงอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของดาราอัง ในส่วนสุดท้าย ประการแรกการได้รับอนุญาตจากกษัตริย์ให้ตั้งรกรากในประเทศไทยและเป็นคนที่มีบวชศาสนาพุทธในทางหนึ่งก็ช่วยให้คนดาราอังเข้ามาอยู่ร่วมกับคนไทยได้ง่าย อย่างไรก็ตามมันทำให้พวกเขาแตกต่างจากกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ ที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย ยิ่งไปกว่านั้นผู้หญิงแต่งงานด้วยหยาวยหรือหว่งเอาจึงทำให้อัตลักษณ์ชาติพันธุ์ของพวกเขาโดดเด่นมาก ทั้งหมดนี้สามารถอธิบายได้โดย "ขอบเขตชาติพันธุ์" ของ Barth เกี่ยวกับวิธีการระบุสมาชิกของกลุ่มและวิธีการแยกความแตกต่างจากผู้อื่น...”^{๘๘}

“...วัฒนธรรมอารกัน (ยะไข่) ไม่เคยถูกกำหนดให้เป็นการแลกเปลี่ยนทางการทูตในอาระกัน มีบทกวีที่มีความซับซ้อน การเขียนประวัติศาสตร์ทางวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์เพื่อมุ่งสู่ความเป็นผู้ใหญ่และเป็นนักวิชาการ จุดมุ่งหมายของวิธีการดังกล่าวมีความชัดเจน: สร้างพื้นฐานร่วมกันในหมู่ผู้ที่มีความสนใจในอดีตและวัฒนธรรมของอาระกันโดยแยกประเด็นทางการเมืองออกจากการอภิปรายทางวิชาการในระดับการรวบรวมและแก้ไขแหล่งข้อมูลแบ่งปันกำหนดวาระทางวัฒนธรรม ชาวยะไข่การออกเสียงชาวยะไข่การออกเสียงภาษาพม่า เดิมชื่อ Arakanese เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ในพม่า (พม่า) ก่อตัวส่วนใหญ่ตามภูมิภาคชายฝั่งของรัฐยะไข่ในปัจจุบัน (เดิมชื่อ Arakan) อย่างเป็นทางการ พวก

^{๘๗} บทความกึ่งวิชาการ นิสิตเมียนมาร์ คนที่ ๒๗, ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๒.

^{๘๘} บทความกึ่งวิชาการ นิสิตเมียนมาร์ คนที่ ๔๖, ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๒.

เขาอาจเป็น ๕.๕๓% หรือมากกว่าของประชากรทั้งหมดของพม่า แต่ไม่มีตัวเลขการสำรวจสำมะโนประชากรที่ถูกต้อง ชาวอาระกันอาศัยอยู่ทางภาคตะวันออกเฉียงใต้ของบังคลาเทศโดยเฉพาะในเขตจิตตะกองและกองบาร์ล กลุ่มลูกหลาน Arakanese ซึ่งอาศัยอยู่ใน Chittagong Hill Tracts ของบังคลาเทศอย่างน้อยตั้งแต่ศตวรรษที่ ๑๖ เป็นที่รู้จักในนามคน Marma หรือชาว Mog ลูกหลานของชาวอาระกัน แพร่กระจายไปทางเหนือถึงรัฐตรีปุระในอินเดียซึ่งมีการปรากฏตัวของพวกเขาย้อนหลังไปถึงปีขึ้นของอาณาจักรอาระกัน คานเมื่อตรีปุระถูกปกครองโดยกษัตริย์อาระกัน ในอินเดียตะวันออกเฉียงเหนือคนอาระกันเหล่านี้ถูกเรียกว่า Mog ...”^{๘๙}

“...ปะโอ หรือ ต่องสู หรือ ต่องสู หรือ ต่องซู เป็น กลุ่มคนที่อยู่กระจัดกระจายในตอนเหนือของประเทศพม่า เนื่องจากชาวต่องสูตั้งถิ่นฐานร่วมกับชาวไทใหญ่ โดยชาวต่องสูอยู่บนดอยและที่ราบเชิงเขา ส่วนชาวไทใหญ่อยู่บริเวณที่ราบ ดังนั้นชาวต่องสูจึงมีความสัมพันธ์กับชาวไทใหญ่ และมีวัฒนธรรมคล้ายไทใหญ่ ชาวไทใหญ่เรียกชาวต่องสูว่า “ต่องสู” พม่าเรียกว่า “ต่องตู” แปลว่า “ชาวดอย” หรือ “คนหอย” แต่ชาวต่องสูไม่ชอบให้เรียกคำนี้ เพราะถือว่าเป็นคำไม่สุภาพ ชาวต่องสูเรียกชื่อชาติของตนเองว่า “ปะโอ” หรือ ปะโอ แปลว่าชาวดอยเหมือนกัน เมื่อแยกคำแล้ว มีผู้สันนิษฐานที่มาของคำว่า “ปะโอ” ว่าน่าจะมาจากคำว่า “พะโอ” แปลว่าผู้อยู่ป่า เพราะในภาษาไทยคำนี้ คำว่า “อยู่” แปลว่าอยู่ เมื่อชาวต่องสูอพยพเข้ามาตั้งรกรากในดินแดนล้านนา คนล้านนาเรียกตามชาวไทใหญ่ แต่สำเนียงเปลี่ยนไปว่า “ต่องสู” ตำนาน Pa-O เผ่าพันธุ์ Pa-O สืบสายมาจากนาคา (Naga) โดยมีตำนานเล่าว่า Zawgy และ แม่เป็นมังกรตัวเมียวันหนึ่งนาคลงมาจากอาณาจักรนาคมาสู่โลกมนุษย์ในฐานะหญิงสาวที่น่าดึงดูดเธอพบ Vijjar และตกลงรักพวกเขาอาศัยอยู่ด้วยกันในถ้ำในไม่ช้านาคก็ตั้งครรภ์วันหนึ่งเมื่อ Vijar นาคกลับไปเมื่อเขากลับมาเขาพบมังกรหลับอยู่ซึ่งเขาทิ้งภรรยาคนสวยของเขาเขาออกจากถ้ำและบินขึ้นไปบนฟ้าไม่กลับมาเมื่อเวลาของเธอมานาควางไข่สองฟองเธอชื่อ Vijar ไป กลับมาและเมื่อเขาไม่ทำเช่นนั้นเธอมอบไข่ให้กับนักบวชทางศาสนาสองคน จากนั้นเธอกลับสู่อาณาจักรนาค ในที่สุดไข่ทั้งสองก็เริ่มเปิดออก ฤๅษีได้ปอกเปลือกไข่สองใบเพื่อเผยให้เห็นเด็กผู้ชายคนหนึ่งและเด็กผู้หญิงอีกคน...”^{๙๐}

จากการสังเคราะห์เกี่ยวกับความเป็นชาติพันธุ์ของนิสิตเมียนมาร์ พบว่า กลุ่มชาติพันธุ์ที่นำเสนอไว้มี ๔ กลุ่ม ประกอบด้วย ๑) ชาวกะเหรี่ยงเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ชาวกะเหรี่ยงมีความหลากหลายทางชาติพันธุ์และภาษา ภายในกะเหรี่ยงมีกลุ่มย่อยที่แตกต่างกันซึ่งมีภาษาประเพณีและศาสนาต่างกัน ชาวกะเหรี่ยงต้องระบุว่ามีพ่อแม่หรือบรรพบุรุษเป็นกะเหรี่ยง คนกะเหรี่ยงส่วนใหญ่ในพม่าอาศัยอยู่ในรัฐกะเหรี่ยง (Mergui-Tavoy) ในภาคตะวันออกของพม่า นอกจากนี้ยังมีประชากรชาวกะเหรี่ยงจำนวนมากในสามเหลี่ยมปากแม่น้ำอิระวดีและเขต Pegu ในภาคกลางของพม่า มีชุมชนกะเหรี่ยงเล็ก ๆ ในรัฐฉาน ๒) ปะหล่อง หรืออัตลักษณ์ทางชาติ

^{๘๙} บทความกึ่งวิชาการ นิสิตเมียนมาร์ คนที่ ๖๘, ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๒.

^{๙๐} บทความกึ่งวิชาการ นิสิตเมียนมาร์ คนที่ ๖๙, ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๒.

พันธุ์ของดารารัง ได้รับอนุญาตจากกษัตริย์ให้ตั้งรกรากในประเทศไทยและเป็นคนที่น่าเชื่อถือศาสนาพุทธ ในทางหนึ่งก็ช่วยให้คนดารารังเข้ามาอยู่ร่วมกับคนไทยได้ง่าย อย่างไรก็ตามมันทำให้พวกเขาแตกต่างจากกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ ที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย ยิ่งไปกว่านั้นผู้หญิงแต่งตัวด้วยหยาหรือห้วงเอาจัฟทำให้อัตลักษณ์ชาติพันธุ์ของพวกเขาโดดเด่นมาก ๓) ชาวยะไข่การออกเสียงชาวยะไข่ การออกเสียงภาษาพม่า เดิมชื่อ Arakanese เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ในพม่า (พม่า) ก่อตัวส่วนใหญ่ตามภูมิภาคชายฝั่งของรัฐยะไข่ในปัจจุบัน (เดิมชื่อ Arakan) อย่างเป็นทางการ พวกเขาอาจเป็น ๕.๕๓% หรือมากกว่าของประชากรทั้งหมดของพม่า และ ๔) ปะโอ หรือ ต่องสู หรือ ต่องสู หรือ ต่องซู เป็น กลุ่มชนที่อยู่กระจัดกระจายในตอนเหนือของประเทศพม่า เนื่องจากชาวต่องสูตั้งถิ่นฐานร่วมกับชาวไทใหญ่ โดยชาวต่อง สู้อยู่บนดอยและที่ราบเชิงเขา ส่วนชาวไทใหญ่อยู่บริเวณที่ราบ ดังนั้นชาวต่องสูจึงมีความสัมพันธ์กับชาวไทใหญ่ และมีวัฒนธรรมคล้ายไทใหญ่ ชาวไทใหญ่เรียกชาวต่องสูว่า “ต่องสู” พม่าเรียกว่า “ต่องตู” แปลว่า “ชาวตอย” หรือ “คนหลอย” โดยความเป็นจริงยังมีอีกมากมาย เพียงนิสิตเมียนมาร์ที่นำเสนอผลงานไว้มีความเกี่ยวข้องและเลือกศึกษาดังปรากฏข้างต้น

๖) ด้านประวัติศาสตร์

ผลงานการเขียนบทความกึ่งวิชาการของนิสิตเมียนมาร์เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมกับนิสิตไทยของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีตัวอย่างผลงานของนิสิตด้านประวัติศาสตร์ ดังนี้

“...ในช่วงเวลาของประวัติศาสตร์พม่าได้รับอิทธิพลอย่างมากจากการเมืองและเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงในนโยบายของรัฐบาล ในอันที่จะบรรเทาปัญหาด้านที่ดินทำกิน ความซับซ้อนความไร้ประสิทธิภาพและความอ่อนแอของระบบก่อนยุคอาณานิคมถูกแทนที่ด้วยระบอบอาณานิคมแบบทุนนิยม ประเด็นของความไร้ที่ดินและการควบคุมจากต่างประเทศในยุคอาณานิคมถูกตอบโต้โดยลัทธิชาตินิยม หลังลัทธิอิสระซึ่งส่งเสริมการกระจายทรัพยากรธรรมชาติที่คั่งทุนมากขึ้น เช่นเดียวกับการแยกเศรษฐกิจและการเมือง อย่างไรก็ตามเมื่อระบบเศรษฐกิจนี้ล้มเหลว สภาสันติภาพและการพัฒนาแห่งรัฐ(State Law and Order Restoration Council) หรือสโลร์ค (SLORC) ที่ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ.๒๕๓๑ ได้จัดตั้งเศรษฐกิจที่มีการเปิดเสรีมากขึ้นแม้ว่ากองทัพจะยังถูกควบคุมอย่างหนัก เมื่อช่วงเวลาเหล่านี้ผ่านไปแล้วบางแง่มุมของระบบ SLM ได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก อย่างไรก็ตามคนอื่น ๆ ยังคงออกจากพม่าด้วยระบบที่ซับซ้อนและแยกส่วน...”^{๑๑}

“...ลักษณะทางสถาปัตยกรรมของเจดีย์ในสมัยรัชกาลที่พระเจ้านรปติสัตุ (Narapatisithu, พ.ศ.๑๗๑๗-๑๗๕๔/๑๑๗๔-๑๒๑๑) ในพุกามประเทศพม่า มี ๓ ปัจจัยหลักดังนี้ ๑) ภาพสะท้อนของภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ในรัชสมัยของพระเจ้านรปติสัตุ ๒) คุณสมบัติพิเศษและความคิดของความสามารถในการสร้างสรรค์ในช่วงรัชสมัยของการศึกษา ๓) การพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงลักษณะทางสถาปัตยกรรมของวัดและเจดีย์พุกาม ในช่วงรัชสมัยของพระนารายณ์ผู้สร้างอนุสรณ์สถานมากที่สุดกว่าสมัยอื่น

^{๑๑}บทความกึ่งวิชาการ นิสิตเมียนมาร์ คนที่ ๒๘, ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๒.

จากนั้นอนุสาวรีย์พุกามต้นถูกสร้างขึ้นในเมืองและบริเวณใกล้เคียง ในรัชสมัยของพระเจ้านรปติสัตุ อนุสาวรีย์ถูกสร้างขึ้นในสถานที่ใหม่ ๆ นอกเหนือจากเมือง ตามที่จารึกหินพวกเขาถูกสร้างขึ้นที่ Myinkaba, Minnanthu, ตะวันออกและตะวันตก Pwasaw โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อ Tuyintaung กษัตริย์นรปติสัตุ ทรงสร้างวัดและเจดีย์หลายแห่งในสถานที่อื่น ๆ เช่น Kyaukse, Monywa, Shwebo, Thayet, Taloke, Aneint, Kale, Kyankhin, Kanbalu, Sidoktaya, Kyanhnyat, Samoon, Sagaing และ Amyint เป็นไปไม่ได้ที่พระเจ้านรปติสัตุ ประสงค์จะขยายอำนาจออกไปในสถานที่เหล่านี้ แม้ว่าจะได้รับการอนุรักษ์ในด้านสถาปัตยกรรมในช่วงต้นของพุกาม แต่ก็มีความคิดสร้างสรรค์มากมายระหว่างรัชสมัยของการศึกษา พวกเขาสร้างวัดไม่เพียงหนึ่งหรือสองชั้นเท่านั้น แต่รวมถึงสามและสี่ชั้น หลังจากนั้นพวกเขาสร้างวัดและเจดีย์บนแท่นซึ่งแสดงให้เห็นถึงคุณลักษณะที่โดดเด่นของปรัชญาของพุทธศาสนาและพลังของพวกเขา และจากนั้นไม่เพียง แต่เป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า แต่ยังรวมถึงรูปห้าเหลี่ยมและรูปวงกลมอีกด้วยศิลปะและสถาปัตยกรรมของพม่าได้ผ่านยุคทอง ในช่วงต้นพุกามพวกเขาส่วนใหญ่สร้างเจดีย์และวัดหนึ่งชั้นที่มีหลังคาโค้ง จากนั้นพวกเขาได้เตรียมหน้าต่างที่มีรูปพญาวัวเพื่อรับแสงเข้าสู่วัด ในช่วงหลังพุกามพวกเขาสร้างวัดให้สูงที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ด้วยสองหรือสามหรือสี่ชั้นที่มีระเบียงราบ ในช่วงรัชสมัยของพระเจ้านรปติสัตุลักษณะสถาปัตยกรรมได้รับการเปลี่ยนแปลงและค่อยพัฒนา บทความวิจัยนี้หวังที่จะถ่ายทอดความสำเร็จทางสถาปัตยกรรมและเทคโนโลยีของสถาปัตยกรรมทางศาสนาของพม่าที่มาถึงจุดสูงสุดในช่วงรัชสมัยของพระเจ้านรปติสัตุ...”^{๑๒}

“...สถาปัตยกรรมโบราณของพุกามพุทธศาสนาในพม่า เป็นที่นิยมมากในพุกามเนื่องจากพุกามเป็นเมืองโบราณที่เป็นเมืองหลวงของอาณาจักรพม่าแห่งแรก ตั้งอยู่ในที่ราบภาคกลางของประเทศบนฝั่งตะวันออกของแม่น้ำอิระวดี พุกามเป็นหัวใจของพม่าในสมัยโบราณพุกามทำหน้าที่เป็นที่ตั้งของวัดและอาคารต่าง ๆ ที่สร้างขึ้นตั้งแต่ศตวรรษที่ ๑๑ ถึงศตวรรษที่ ๑๓ มีเจดีย์และวัดหรืออารามมากกว่า ๒,๐๐๐ แห่งซึ่งส่วนใหญ่สร้างโดยกษัตริย์และผู้นำชาวพม่าโบราณ ในบรรดาเมืองทั้งหมดในพม่าพุกามเป็นจุดหมายปลายทางที่เหมาะสมที่สุดสำหรับนักท่องเที่ยวไม่เพียง แต่ยังเป็นสถานที่ที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเยี่ยมชม เนื่องจากมีสิ่งที่น่าสนใจมากมายที่จะเห็นทิวทัศน์ของมุมมองที่น่าสนใจเพื่อให้เป็นอาคารสถาปัตยกรรมโบราณวัฒนธรรมระบบสังคมโบราณและสิ่งทางศาสนาที่น่านั้น ชาวพุกามหรือชาวพม่าเชื่อใน ajigyi ว่าพวกเขาเป็นสมาชิกของกลุ่มศาสนาพุทธที่เปี่ยมเบนที่แพร่หลายในพุกามก่อนการถือกำเนิดของพุทธศาสนาเถรวาท หลังจากนั้นเมื่อ Ashin Arahan มาถึงเมืองพุกามกษัตริย์ Anoyadha และผู้คนในประเทศเคารพเขาที่นำพุทธศาสนาเถรวาทมาจากการสอนพระพุทธรูปในอินเดีย ในบางครั้ง King Anoyadhaต่อต้านความเชื่อของ ajigyi หลังจากทำลายความเชื่อทางศาสนาของ ajigyi, Ashin Arahan และ King Anoyadha ได้นับถือพระพุทธศาสนาเถรวาทซึ่งเป็นที่ยอมรับของ

^{๑๒} บทความวิจัยวิชาการ นิสิตเมียนมาร์ คนที่ ๓๑, ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๒.

พระพุทธเจ้า จนถึงปัจจุบันพุทธศาสนาเถรวาทไม่เพียง แต่พุกามเท่านั้น แต่ยังแพร่กระจายไปทั่วพม่า ขอบคุณ Ashin Arahān และ King Anoyadha เป็นอย่างมาก พวกเขาเป็นผู้มีพระคุณต่อชาวพม่าทุกคน นั่นคือเหตุผลที่ถ้าคุณต้องการที่จะเห็นสถาปัตยกรรมโบราณวัฒนธรรมเศรษฐกิจความเชื่อทางศาสนาและคนพม่าหรือพม่าโบราณอาศัยอยู่พวกเขามีอาชีพอย่างไรและพวกเขาสื่อสารกันอย่างไรฉันจะชี้ให้เห็นพุกามของเมืองโบราณพุกาม เป็นศูนย์กลางของพม่า....”^{๙๓}

“...ประเทศพม่าเป็นประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่มีกลุ่มชาติพันธุ์มากกว่า ๑๐๐ กลุ่ม โดยมีพรมแดนติดกับอินเดียบังคลาเทศจีนลาวและไทย เป็นประเทศที่วัดในพระพุทธศาสนา ที่งดงามเป็นเอกลักษณ์จำนวนมาก อย่างกุ่ม เป็นเมืองที่ใหญ่ที่สุดของประเทศเป็นที่ตั้งของตลาดที่คึกคัก สวนสาธารณะ และทะเลสาบมากมาย รวมถึงวัฒนธรรมเมียนมาร์ ที่ได้รับการขนานนามว่าเป็น "ดินแดนแห่งเจดีย์" เนื่องจากภูมิประเทศเป็นเจดีย์พุทธหรือเจดีย์ สถานที่แสวงบุญชาวพุทธทั้งที่สำคัญที่สุดในพม่า คือเจดีย์ชเวดากองในย่างกุ่ม ซึ่งบรรจุพระบรมสารีริกธาตุที่มีหลักฐานว่าเกิดขึ้นตั้งแต่ศตวรรษที่ ๖ นอกจากนี้ยังมีวัฒนธรรมอาหารอาหารและเครื่องดื่มของพม่าที่มีจำนวนมากและหลากหลาย อาหารคาวจะมีลักษณะที่ผสมน้ำมัน และออกรสชาติหวานเล็กน้อยสำหรับชาวต่างประเทศ ในบรรดาอาหารทั้งหมดในพมานั้นมีสองรายการที่พิเศษเป็นพิเศษสำหรับชาวพม่า ความหลากหลายของอาหารพม่า ชนกลุ่มน้อยแม้ว่าจะมีหลายศาสนาและชาติพันธุ์อยู่ในพม่า แต่กว่า ๘๐% เป็นชาวพุทธ ในพระพุทธศาสนามีหลักศีล ๕ ที่ชาวพุทธ ควรเชื่อ และควรปฏิบัติ อาทิ อย่าฆ่าสิ่งมีชีวิต ไม่ขโมย ไม่โกหก ไม่ดื่มแอลกอฮอล์และล่วงประเวณี เป็นต้น เป้าหมายสูงสุดในชีวิตตามความเชื่อของชาวพุทธคือการไม่กลับมาเกิดใหม่ และไปถึงนิพพาน นอกจากนี้ในวิถีชีวิตของชาวเมียนมาร์ จะมีความเชื่อเกี่ยวกับโหราศาสตร์ วิชาดูเส้นลายมือและการมีญาณทิพย์ ซึ่งยังคงมีบทบาทและความสำคัญสำหรับวิถีชีวิตคนเมียนมาร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระหว่างการตัดสินใจแต่งงาน การประกอบอาชีพ ทำธุรกิจ ตั้งชื่อทารก เป็นต้น นอกจากนี้พระพุทธศาสนายังเป็นศาสนาที่ถูกนับถือโดยชาวเมียนมาร์ส่วนใหญ่...”^{๙๔}

จากการสังเคราะห์งานเขียนของนิสิตเมียนมาร์เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ทำให้เห็นมุมมองที่น่าสนใจเกี่ยวกับการบอกเล่าประวัติศาสตร์ของเจ้าของประเทศทั้งประวัติศาสตร์ด้านการเมือง การปกครอง พระพุทธศาสนาที่รวมถึงสถาปัตยกรรมโบราณของพุกามพุทธศาสนาในพม่า และการที่ได้รับการขนานนามว่าเป็น "ดินแดนแห่งเจดีย์" เนื่องจากภูมิประเทศเป็นเจดีย์พุทธหรือเจดีย์ สถานที่แสวงบุญชาวพุทธทั้งที่สำคัญที่สุดในพม่า คือ เจดีย์ชเวดากองในย่างกุ่ม ซึ่งบรรจุพระบรมสารีริกธาตุที่มีหลักฐานว่าเกิดขึ้นตั้งแต่ศตวรรษที่ ๖ นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีมากกว่า ๑๐๐ กลุ่ม โดยมีพรมแดนติดกับอินเดียบังคลาเทศจีนลาวและไทย

^{๙๓} บทความกึ่งวิชาการ นิสิตเมียนมาร์ คนที่ ๕๔, ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๒.

^{๙๔} บทความกึ่งวิชาการ นิสิตเมียนมาร์ คนที่ ๗๑, ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๒.

๗) ด้านประเพณีวัฒนธรรม

ผลงานการเขียนบทความกึ่งวิชาการของนิสิตเมียนมาร์เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมกับนิสิตไทยของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีตัวอย่างผลงานของนิสิตด้านประเพณีวัฒนธรรม ดังนี้

“...ประเพณีและวัฒนธรรมไทยใหญ่ (ฉาน) กลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งในเมียนมาร์ ในวิถีวัฒนธรรมสิบสองเดือน เป็นวัฒนธรรมที่น่าสนใจ รวมทั้งเป็นกิจกรรมที่มีอยู่ในรัฐฉานทุกเดือน มีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ เป็นวิถีวัฒนธรรมที่น่ามาชิกในชุมชนและสังคมให้เป็นหนึ่งเดียวมีเอกภาพ แม้วัฒนธรรมบางอย่างสามารถทำลายสภาพแวดล้อมได้ แต่ก็ไม่ได้ทั้งหมดไปเสียทีเดียวทั้งแสดงให้เห็นว่าวัฒนธรรมสามารถนำคนให้เป็นหนึ่งเดียว มีความสามัคคีและเป็นเอกภาพได้ด้วยเช่นกัน....”^{๙๕}

“...วัฒนธรรมของชาวฉานในพม่า Shan-Ni (Tai Laining) เป็นภาษาไท (ไทยใหญ่) ที่พูดในภาคเหนือของพม่า พวกเขาอาศัยอยู่ในเขตชากะและรัฐคะฉิ่น ภาษาของพวกเขาคล้ายกับไทยใหญ่ในรัฐฉานและไทย พวกเขาเคยเป็นผู้ปลูกข้าวมาก่อนและอาศัยอยู่ในป่ามรสุมเขตร้อนและกึ่งร้อนตามหุบเขาแม่น้ำและในดินแดนระดับในประเทศจีนภาคตะวันออกเฉียงเหนือและในภาคใต้ของจีน Shan-Ni ส่วนใหญ่เป็นชาวพุทธเถรวาทอาจจะมากกว่าหนึ่งล้านคนในพม่า เอกลักษณ์และวิถีวัฒนธรรมของ ชาวฉาน – นิ กำลังเฉลิมฉลองวันหยุดทางพระพุทธศาสนาจำนวนมากและจัดพิธีทางศาสนาและพิธีกรรมต่าง ๆ ซึ่งมักเกี่ยวข้องกับการถวายอาหารและดอกไม้แก่พระพุทธรูปที่วัดและแท่นบูชาของครอบครัวในบ้านของผู้คน Shan-Ni ตามปฏิทินจันทรคติของชาวพุทธ มีสี่วันศักดิ์สิทธิ์ (วันพระ) ในแต่ละเดือน มีเทศกาลเฉลิมฉลองเหตุการณ์ต่าง ๆ อันเนื่องด้วยพระพุทธรูปอาทิ วันสำคัญในทางพระพุทธศาสนา เป็นต้น นอกจากนี้ชาว Shan Ni ยังมีวันสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรและจุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุดของฤดูฝน ผู้ชายมักจะทำงานหนักเช่นการไถในทุ่งนา การล่าสัตว์ ผู้หญิงทำงานเกษตรแบบดั้งเดิมทำงานบ้านและขายของในตลาด ชาวฉาน – นิ ได้จัดการกับข้อพิพาทตามประเพณีด้วยการชี้แนะของผู้ใหญ่ในหมู่บ้าน ผ่านระบบการพิจารณาคดีของท้องถิ่น การตัดสินและลงโทษมักทำจากความเชื่อตามคติในทางพระพุทธศาสนา เราเข้าใจหลักคำสอนเกี่ยวกับสาเหตุและผล ตามวิธีการที่ชัดเจน โดยเฉพาะอย่างยิ่งชีวิตของมนุษย์ทุกคนไม่ใช่ชะตาที่จัดไว้ตามที่หลายคนเชื่อ หลักคำสอนเกี่ยวกับเหตุและผล (ปฏิจจสมุปบาท) สอนให้เราเรียนรู้บทเรียนอันมีค่า เพื่อสร้างชีวิตที่มีความสุข และแบ่งปัน จัดสรรให้กับแต่ละคน โดยที่มีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับกฎแห่งธรรมชาติ และกฎแห่งเหตุผล ผู้คนจะมีน้ำใจสงบสุขและรื่นรมย์ ตอนนี้ผู้คนก็พร้อมที่จะสนับสนุนการแบ่งปันซึ่งกันและกันในทุกสภาพความเป็นอยู่ ฉาน-นิ เข้าใจว่าการให้สิ่งที่โชคร้ายแก่ผู้คนจะได้รับความทุกข์ทรมาน ในทางตรงกันข้ามการให้ความสุขและสันติสุขแก่ผู้คนจะเป็นประโยชน์ต่อตัวเอง หลักคำสอนเกี่ยวกับสาเหตุและ

^{๙๕} บทความกึ่งวิชาการ นิสิตเมียนมาร์ คนที่ ๑๘, ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๒.

ผลสอนให้เราควบคุมความทุกข์ทั้งหมดป้องกันไม่ให้เกิดความชั่วร้ายเกิดขึ้นปิดเป่ากรรมอันชั่วร้ายและนำสันติสุขมาสู่ตนเองผู้อื่นและสังคม ในครอบครัวที่อยู่นอกชุมชนสังคม หากทุกคนเชื่ออย่างลึกซึ้งในสาเหตุและผลกระทบของมนุษยชาติคนในสังคมจะมีความกรุณาเพียงใด สังคมที่ผู้คนใช้ความเป็นมนุษย์อยู่เสมอปฏิบัติต่อกันอย่างถูกต้องด้วยจิตวิญญาณของเพื่อนมนุษย์และเพื่อนมนุษย์ การใช้ชีวิตเพื่อความสุขของผู้อื่นและส่วนรวมเป็นวิถีชีวิตที่ทันสมัยที่สุดตามคติการเรียนรู้ในแบบชาวพุทธ การเห็นคุณค่าของกฎธรรมชาติ เหตุ สู้ผล และที่จำเป็นต้องนำไปใช้กับชีวิตในทางปฏิบัติและมีความหมายมากที่สุด...”^{๙๖}

“...เทศกาลและกิจกรรมของพม่า พม่ามีความพึงพอใจมาก เพราะพม่ามีเทศกาลในทุกเดือน ทั้งเต็มไปด้วยความสะดักสะบายนั่นและรื่นเริงในเทศกาลและกิจกรรมนั้น ๆ พม่าเป็นที่รู้จักกันดีว่าเป็นดินแดนแห่งวัดและงานเทศกาล ตามฤดูกาลซึ่งเฉลิมฉลองและกราบไหว้เพื่อปกป้องวิญญาณ เช่นเดียวกับเทศกาลในประเทศเอเชีย เทศกาลพม่ามีบทบาทสำคัญในวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมและจิตวิญญาณของชาวพม่า ทั้งหมดเป็นสัญลักษณ์ของชีวิตที่สดใสและวัฒนธรรมอันยาวนาน ตรวจสอบรายชื่อเทศกาลที่ได้รับความนิยมมากที่สุด เทศกาลไหว้เจดีย์ และเทศกาลกีฬา เทศกาลมีไว้สำหรับการรื่นเริงเพื่อรักษาประเพณีการปฏิบัติทางศาสนาเพื่อการแข่งขันและการค้า เทศกาลสงกรานต์ในเดือนเมษายน หรือเทศกาลปีใหม่ตามคติของอุษาคเนย์ ทั้งประเทศเปี่ยมขึ้นในเทศกาลสงกรานต์ (Thingyan Water) เทศกาลศักดิ์สิทธิ์เดือนพฤษภาคมเพื่อระลึกถึงวันตรัสรู้และปรีณิพพานของพระพุทธเจ้าที่ได้รับการยกย่องมากที่สุด ล่วงไปถึงเดือนกรกฎาคม จะเป็นเทศกาลเข้าพรรษา ฤดูฝนของพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนา เทศกาลที่มีความสุขที่สุดคือแสงไฟในเดือนตุลาคมเมื่อคู่รักหนุ่มสาวได้รับอนุญาตให้แต่งงานหลังจากประกาศพักชำระหนี้สามเดือน เป็นต้น...”^{๙๗}

“....วรรณกรรมพม่าภาษาอังกฤษ ภาพตัวแทนเพศชายและเพศหญิงในวัฒนธรรมพม่า พบว่าบทบาททางเพศที่เกิดจากวัฒนธรรมเมียนมาร์ป้องกันไม่ให้ผู้หญิงผลิตเพลินกับสิทธิความปลอดภัยส่วนบุคคล การจ้างงาน เสรีภาพในการเคลื่อนไหว การประกอบอาชีพของผู้หญิงอ้างถึงเพศหญิงมีสถานะต่ำ เมื่อเทียบกับผู้ชาย ผู้หญิงมีบทบาทสำคัญในทางสังคมและศาสนา ผู้หญิงพม่ามีความเป็นอิสระ และไม่อยู่ภายใต้การควบคุม ทั้งปฏิบัติตนให้เป็นที่โปรดปรานกับสามีและลูกชาย ผู้หญิงส่วนใหญ่คิดว่าความปรารถนาที่ยิ่งใหญ่ที่สุดของพวกเขาคือการเป็นภรรยาที่ซื่อสัตย์ต่อสามี โดยมีหน้าที่ต้องทำงานบ้านและดูแลลูก ๆ ของพวกเขา ผู้หญิงเป็นผู้ได้บังคับบัญชาและด้อยกว่าเมื่อเทียบกับผู้ชาย แม้ว่าจะมีกฎหมายที่ผู้ชายและผู้หญิงสามารถมีสิทธิเท่าเทียมกัน ผู้หญิงต้องทำหน้าที่หลักในการทำกิจกรรมหลายอย่างแม้ว่าจะอยู่ในอันดับที่สองเสมอ ดังนั้นจากการศึกษา

^{๙๖} บทความกึ่งวิชาการ นิสิตเมียนมาร์ คนที่ ๑๙, ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๒.

^{๙๗} บทความกึ่งวิชาการ นิสิตเมียนมาร์ คนที่ ๓๕, ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๒.

วรรณกรรมพม่าจึงเป็นที่รู้กันว่าผู้หญิงอยู่กับผู้ชายแม้ว่าจะมีการเลือกปฏิบัติในบางกรณี เนื่องจากประเพณีและวัฒนธรรมของพม่าด้วย...”^{๙๘}

“....อิทธิพลอันเป็นค่านิยมทางวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ทางสังคมที่มีต่อความพึงพอใจของผู้บริโภคชาวพม่าอย่างกว้าง รับรู้ถึงกลไกการบริโภค จากผลิตภัณฑ์ของประเทศต้นทาง รวมทั้งมีทัศนคติต่อโลกาภิวัตน์ในเชิงบวก โดยขณะที่ บริษัท ของประเทศต่าง ๆ เช่น สหรัฐได้เพิ่มจำนวนการลงทุนในการทำธุรกิจกับพม่ามากขึ้นเรื่อย ๆ และสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกในประเทศ ซึ่งแนวทางดังกล่าวเป็นวิถีทางวัฒนธรรมต่อผู้บริโภค สถิติพบว่าผู้บริโภคชาวเมียนมาร์ มีความโน้มเอียงไปทางมีศักยภาพสูง (Mean = ๓.๔๐, SD = ๑.๑๐) ทั้งยอมรับและคาดหวังว่าจะมีการกระจายอำนาจในอนาคตด้วย...”^{๙๙}

โดยสรุปเกี่ยวกับประเพณีวัฒนธรรมจากมุมมองของนิสิตเมียนมาร์ผ่านงานเขียนบทความ กึ่งวิชาการพบว่า ความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์ของเมียนมาร์ก่อให้เกิดความหลากหลายของประเพณีวัฒนธรรม เช่น วิถีวัฒนธรรมสิบสองเดือนของประเพณีและวัฒนธรรมไทใหญ่ (ฉาน) กลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งในเมียนมาร์ เมื่อพิจารณาเทศกาลภาพรวมของประเทศ พบว่า เทศกาลที่ได้รับความนิยมมากที่สุด เทศกาลโหว่นพเคาพเจตีย์ และเทศกาลกีฬา เทศกาลมีไว้สำหรับการรื่นเริงเพื่อรักษาประเพณีการปฏิบัติทางศาสนาเพื่อการแข่งขันและการค้า เทศกาลสงกรานต์ในเดือนเมษายน หรือเทศกาลปีใหม่ของชาตินี้ตามคติของอุษาคเนย์ ทั้งประเทศเปิกขึ้นในเทศกาลสงกรานต์ (Thingyan Water) เทศกาลศักดิ์สิทธิ์เดือนพฤษภาคมเพื่อระลึกถึงวันตรัสรู้และปรินิพพานของพระพุทธเจ้าที่ได้รับการยกย่องมากที่สุด นอกจากนี้ยังพบว่าการใช้ชีวิตเพื่อความสุขของผู้อื่นและส่วนรวมเป็นวิถีชีวิตที่ทันสมัยที่สุดตามคติการเรียนรู้ในแบบชาวพุทธ การเห็นคุณค่าของกฎธรรมชาติดิน หุ่น สัตว์ และที่จำเป็นต้องนำไปใช้กับชีวิตในทางปฏิบัติและมีความหมายมากที่สุด

๘) ด้านวิถีชีวิตและความเป็นอยู่

ผลงานการเขียนบทความกึ่งวิชาการของนิสิตเมียนมาร์เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมกับนิสิตไทยของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีตัวอย่างผลงานของนิสิตด้านวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ ดังนี้

“....การพัฒนาทะเลสาบอินเล รัฐฉาน ในเมียนมาร์ เกิดขึ้นภายใต้การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นและการสนับสนุนจากภาคส่วนต่าง ๆ มีการรณรงค์สร้างความตระหนักในการดำเนินการวนเกษตรปลูกป่าการเข้าถึงน้ำดื่มที่ปลอดภัยและสุขอนามัยที่ดีขึ้นในช่วงสิบปีที่ผ่านมาเกษตรกรสามารถทำเกษตรได้ง่าย ด้วยมีพื้นที่ทางการเกษตร ที่ดินอย่างเพียงพอ แต่ในทะเลสาบอินเลไม่มีพื้นที่สำหรับการทำเกษตร ความอุดมสมบูรณ์ของดินและการอนุรักษ์การทำฟาร์มต้องได้รับการส่งเสริม วิถีของการการเผาพืชอาจเป็นเรื่องธรรมดาในพื้นที่สูง แต่ในกลุ่มควรให้เปื่อยสลายไปตามวิถีธรรมชาติ เพื่อควบคุมการเจริญเติบโตของวัชพืชลดการพังทลายของดินและรักษาความชื้น กฎหมายที่จะหยุดการ

^{๙๘} บทความกึ่งวิชาการ นิสิตเมียนมาร์ คนที่ ๕๑, ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๒.

^{๙๙} บทความกึ่งวิชาการ นิสิตเมียนมาร์ คนที่ ๖๖, ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๒.

เผาไหม้ในฟาร์มควรได้รับการออกกฎหมาย การสร้างความตระหนักผ่านการศึกษาของเกษตรกรเป็นกุญแจสู่ความสำเร็จ เริ่มจากโรงเรียนประถมเด็ก (ผู้นำในอนาคต) ควรได้รับแรงจูงใจจากต้นไม้ พวกเขาจำเป็นต้องเข้าใจว่าผลผลิตของที่ดินทางเลือกของวัฏจักรของพืชการเติมสารอาหารเสริมเพื่อชดเชยการได้รับสารอาหารที่พืชนำไปสู่การฟื้นฟูดิน อัตราการพังทลายของดินสูงกว่าการก่อตัวของดิน การปลูกป่าและระบบวนเกษตรร่วมกันจะช่วยลดการพังทลายของดิน ทะเลสาบอินเลควรได้รับการประกาศให้เป็น พื้นที่เก็บกักปลดปล่อยเคมีพื้นที่ทำเกษตรอินทรีย์ เกษตรกรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่างๆ ควรได้รับความเชื่อมั่นในประโยชน์หลายประการของการไม่ใช้ปุ๋ยเคมีและยาฆ่าแมลงในพื้นที่กักเก็บน้ำและในทะเลสาบ ขนาดการหดตัวของพื้นที่น้ำของทะเลสาบอินเลมลพิษทางน้ำและความเสื่อมโทรมของที่ดินโดยรอบไม่จำเป็นต้องให้ความสำคัญต่อไป การใช้ถังหมักชีวภาพแบบชีวภาพหรือส้วมที่ใช้ชุมชนเป็นฐานสามารถจับมลพิษเพิ่มเติมจากน้ำในทะเลสาบอินเล การก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกเหล่านี้มีราคาแพง ประชาชนในชุมชนควรได้รับการสนับสนุนทางการเงิน ...” ๑๐๐

จากการสังเคราะห์งานเขียนของนิสิตเมียนมาร์เกี่ยวกับวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ทำให้ทราบเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นและการสนับสนุนจากภาคส่วนต่าง ๆ ในการสร้างความตระหนักผ่านการศึกษาของเกษตรกรเป็นกุญแจสู่ความสำเร็จเริ่มจากโรงเรียนในการปลูกฝังให้ความรู้เพื่อการบริหารจัดการพื้นที่เพื่อการประกอบอาชีพตามทรัพยากรที่มีอยู่เพื่อให้ประชาชนชาวเมียนมาร์มีคุณภาพชีวิตที่ดี

๙) ด้านการพัฒนาการเกษตรและเศรษฐกิจ

ผลงานการเขียนบทความกึ่งวิชาการของนิสิตเมียนมาร์เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมกับนิสิตไทยของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีตัวอย่างผลงานของนิสิตด้านการพัฒนาการเกษตรและเศรษฐกิจ ดังนี้

“...ระบบการขนส่งในย่างกุ้ง เป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งในการพัฒนาการเกษตรและระบบเศรษฐกิจในองค์กรรวม การที่ย่างกุ้งมีระบบขนส่ง ทำให้ผลิตผลทางการเกษตรจากพื้นที่ห่างไกล กระจายไปสู่การบริโภคทั้งในเมืองหลวงและพื้นที่ห่างไกล การขนส่งจึงมีความสำคัญและเป็นความจำเป็นต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและผลิตผลทางการเกษตร อย่างยิ่งเป็นเมืองหลวงเก่าของสหภาพพม่า เป็นศูนย์กลางการค้าที่สำคัญที่สุด มีระบบการขนส่ง ๔ ประเภทหลัก ๆ ทั้งรถไฟ รถยนต์ส่วนตัว แท็กซี่ และรถบัส การที่ประชาชนจะมีรถยนต์ส่วนตัวเป็นเรื่องยากเพราะราคาสูง บริการขนถ่ายในย่านธุรกิจกลางและค่าโดยสารแท็กซี่สูงคนส่วนใหญ่ที่เดินทางจากพื้นที่ชานเมืองไปยังย่านธุรกิจกลางใช้บริการขนส่งรถบัส ข้อมูลของรัฐบาลท้องถิ่นระบุว่ากำลังซื้อรถยนต์ในย่างกุ้ง อยู่ที่ประมาณ ๐.๐๕๐ ในปี ๒๕๔๙ การเป็นเจ้าของรถยนต์ส่วนตัวเป็นเรื่องที่ยากเนื่องจากรายได้อันน้อย ประกอบกับรถยนต์เป็นสิ่งของที่มีราคาแพงเกินกว่ากำลัง แม้จะเป็นรถยนต์มือสองก็ตาม คนในท้องถิ่นไม่สามารถใช้บริการรถแท็กซี่ มอเตอร์ไซด์ หรือ

๑๐๐ บทความกึ่งวิชาการ นิสิตเมียนมาร์ คนที่ ๓๐, ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๒.

บริการขนส่งระหว่างทางรวมถึงรถลากจักรยานในย่านธุรกิจกลาง ดังนั้น ระบบการขนส่งในพม่าจึงเป็นปัจจัยพื้นฐานและสำคัญในการส่งเสริมระบบการขนส่งผลิตผลทางการเกษตร และกระจายยังแหล่งต่าง ๆ ทั่วประเทศเพื่อการบริโภคค้าขายกระตุ้นเศรษฐกิจโดยตรง ทั้งสิ่งสนับสนุนการทำเกษตรเช่น พืชพันธุ์ ปุ๋ย และอื่น ๆ ที่สนับสนุนการเกษตรสามารถกระจายไปจากเมืองไปสู่ชนบทได้ด้วยเช่นกัน...”^{๑๐๑}

“...หลายประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เช่น ประเทศไทยและกัมพูชาได้สนับสนุนธุรกิจการท่องเที่ยวในฐานะที่เป็นเครื่องมือสร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจที่สำคัญ ส่วนในเมียนมาร์ด้วยทรัพยากรทางกายภาพ เหตุการณ์ในทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมจำนวนมาก จะสามารถเป็นเครื่องมือและกลไกในการส่งเสริมการท่องเที่ยวได้เช่นกัน โบราณสถานทางประวัติศาสตร์ที่มีชื่อเสียง เป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยว เช่น พุกาม ทะเลสาบอินเล เมืองโบราณ Mrauk-U เป็นเมืองหลวงเก่าแก่ของอาระกัน รัฐยะไข่ เป็นหนึ่งในสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจ มีเจดีย์โบราณและซากวังเก่า การท่องเที่ยวและการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นของ Mrauk-U จะสามารถได้รับการส่งเสริม ทั้งนี้และทั้งนั้น การส่งก็มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในเมืองโบราณมรคฺอู (Mrauk-U) การพัฒนาการท่องเที่ยว จะเป็นฐานในการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและเป็นส่วนหนึ่งของธุรกิจการท่องเที่ยว...”^{๑๐๒}

โดยสรุปการพัฒนาการเกษตรและเศรษฐกิจจากการสังเคราะห์งานเขียนของนิสิตเมียนมาร์พบว่า ระบบการขนส่งในย่างกุ้ง เป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งในการพัฒนาการเกษตรและระบบเศรษฐกิจในองค์กรวม รวมทั้งการสนับสนุนธุรกิจการท่องเที่ยวในฐานะที่เป็นเครื่องมือสร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจที่สำคัญ ด้วยทรัพยากรทางกายภาพประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมจำนวนมากของเมียนมาร์ ซึ่งมีสถานที่อันมีชื่อเสียงเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยว เช่น พุกาม ทะเลสาบอินเล เมืองโบราณ Mrauk-U ซึ่งเป็นฐานในการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ นั่นเอง

๑๐) ด้านการพัฒนาประเทศ

ผลงานการเขียนบทความกึ่งวิชาการของนิสิตเมียนมาร์เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมกับนิสิตไทยของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีตัวอย่างผลงานของนิสิตด้านการพัฒนาประเทศ ดังนี้

“การขนส่งพบว่า ในปัจจุบันรถโดยสาร (ขนส่งสาธารณะ) ในเมืองย่างกุ้ง เป็นปัจจัยสำคัญหลัก จะมีหน่วยงานกำกับดูแลรถบัสในท้องถิ่นคอยดูแล ร่วมกับคณะกรรมการควบคุมรถบัส (ขนส่งสาธารณะ) บริษัท รถบัสเจ้าของรถส่วนตัวและพนักงานขับรถ / ผู้ควบคุมรถโดยสาร มีการควบคุมความถี่ในการให้บริการการ บันทึกข้อมูลนำเสนอ การให้บริการต่อสาธารณะ ระบบการควบคุมการนำเข้ารถบัสและระเบียบการใช้น้ำมันเชื้อเพลิง นอกจากนี้ผู้ประกอบการรถโดยสารและเจ้าของรถ ได้มีการบริหาร จัดการ

^{๑๐๑} บทความกึ่งวิชาการ นิสิตเมียนมาร์ คนที่ ๔๒, ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๒.

^{๑๐๒} บทความกึ่งวิชาการ นิสิตเมียนมาร์ คนที่ ๔๔, ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๒.

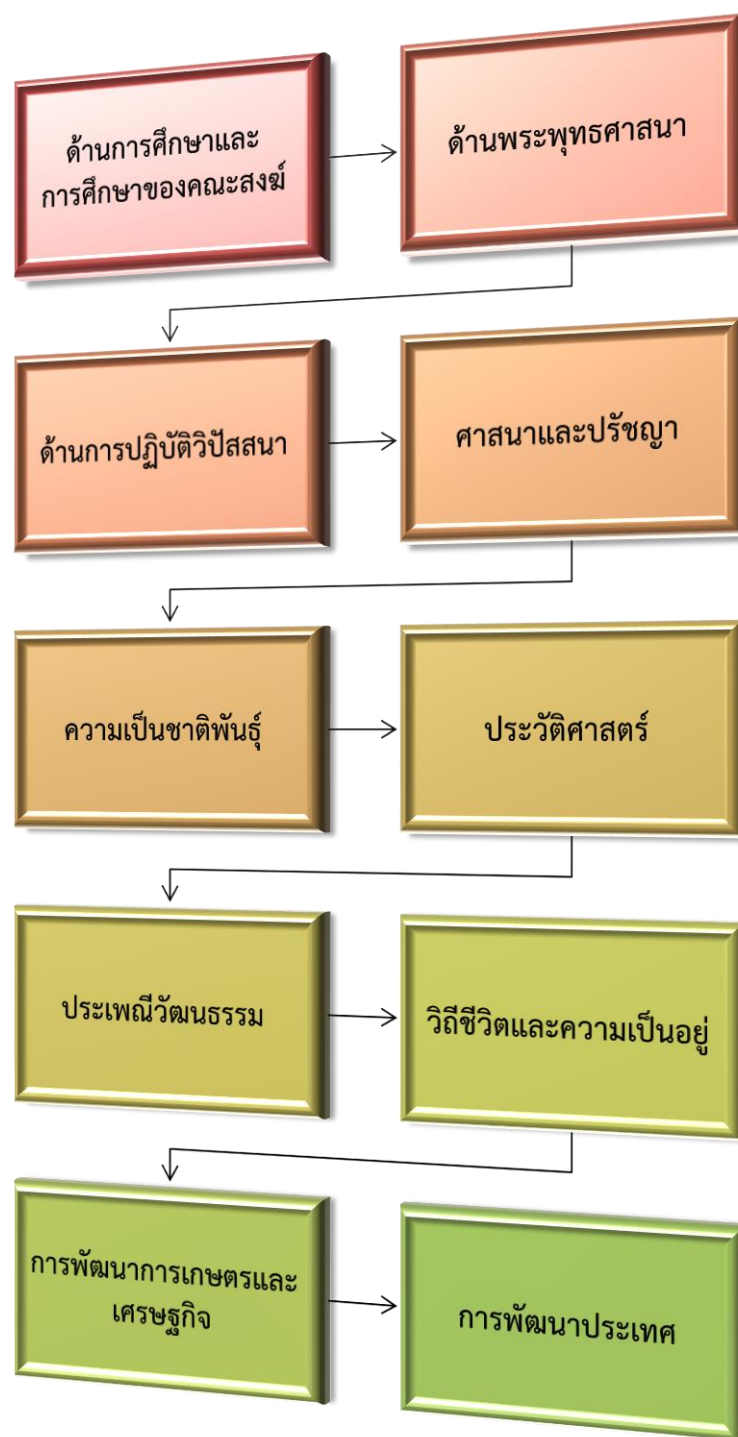
ประเภทของรถบัส สิ่งสนับสนุนเครือข่ายรถบัส อย่างกึ่งเป็นเมืองหลวงเก่าของสหภาพพม่า เป็นเมืองที่ใหญ่ที่สุดของประเทศและเป็นศูนย์กลางการค้าที่สำคัญที่สุด มีระบบ สาธารณูปการขั้นพื้นฐานอันเป็นปัจจัยหนึ่งในการพัฒนาประเทศ ด้านการขนส่งสาธารณะ โดยหลัก ๆ มี ๔ ประเภท อันประกอบด้วย รถยนต์ส่วนตัว รถไฟ แท็กซี่ และรถบัส บ่งชี้ว่าส่วนแบ่งการขนส่งของรถบัสคือร้อยละ ๘๔ ในขณะที่เพียงร้อยละ ๔ เป็นทางรถไฟ และร้อยละ ๒ โดยรถยนต์ส่วนตัว เนื่องจากความยากลำบากในการเป็นเจ้าของรถยนต์ คุณภาพของบริการรถไฟไม่ดีถูกระเบียบที่บังคับให้บริการมอเตอร์ไซด์และบริการขนถ่าย ในย่านธุรกิจกลางและค่าโดยสารแท็กซี่สูงคนส่วนใหญ่ที่เดินทางจากพื้นที่ชนเมืองไปยัง ย่านธุรกิจกลางใช้บริการขนส่งรถบัส”^{๑๐๓}

จากการศึกษางานเขียนของนิสิตเมียนมาร์เกี่ยวกับการพัฒนาประเทศทำให้ทราบทัศนะ เกี่ยวกับการมองการพัฒนาประเทศในมิติของระบบการขนส่ง ทั้งการขนส่งสาธารณะ และการขนส่งท เพื่อทางธุรกิจ รวมทั้งระบบสาธารณูปการขั้นพื้นฐาน อันบ่งบอกถึงแนวทางการพัฒนาของประเทศใน อีกมิติหนึ่ง

โดยสรุปจากภาพรวมวิถีทางวัฒนธรรม ความเชื่อ การดำเนินชีวิต การศึกษา และ พระพุทธศาสนา เป็นช่วงของการเปลี่ยนแปลง และกำลังมีพัฒนาการของการสอดคล้องกับสถานการณ์ ใหม่ ภายหลังการเปิดประเทศ เป็นความสำคัญและมีความจำเป็นต่อการพัฒนาประเทศในองค์รวม แต่สาระสำคัญของสิ่งที่นำเสนอเพื่อเปรียบเทียบให้เห็นว่า ในมิติของความหลากหลายภายในพม่า เป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนา ซึ่งแนวคิดของนิสิตพม่าเอง สะท้อนให้เห็น ถึงความแตกต่างหลากหลาย ทั้งในส่วนของประวัติศาสตร์ ที่มีมิติของประวัติศาสตร์ตามฐานของ ความเป็นชาติพันธุ์ มีมิติของการสร้างพัฒนาการแตกต่างกัน ความแตกต่างในเรื่องคติความเชื่อ แม้ ส่วนใหญ่จะนับถือพระพุทธศาสนา แต่การผสมรวมระหว่างพระพุทธศาสนากับความเป็นอัตลักษณ์ เฉพาะของความเชื่อเดิม ผสมรวมกับชาติพันธุ์ทำให้พระพุทธศาสนามีความเป็นเฉพาะภายใต้ความ เป็นชาติพันธุ์เป็นหลัก ดังนั้น ในภาพรวมของประเด็นที่ยกมาเป็นกรณีศึกษาสะท้อนคิด ผ่าน การศึกษาและการเขียนของนิสิตทำให้เห็นว่าในความเหมือนในภาพใหญ่ของวัฒนธรรมพม่า ที่เป็น ปัจจัยนำไปสู่การเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม จะมีวิถีทางศาสนา ซึ่งในส่วนนี้จะเห็นคติความเชื่อเรื่อง การศึกษาพระพุทธศาสนา การศึกษาเพื่อการพัฒนาแห่งรัฐ และแนวปฏิบัติที่เรียกว่า การศึกษาใน พระพุทธศาสนาทั้งในส่วนของการศึกษาพระไตรปิฎก จนกระทั่งพม่ามีพระสงฆ์ ที่ทรงพระไตรปิฎก การศึกษาเฉพาะที่จำเพาะไปส่วนของพระพุทธศาสนาที่เรียกว่า พระวินัย พระสูตร และพระอภิธรรม นอกจากนี้ยังมีการศึกษาตามแนวปฏิบัติที่เรียกว่า กรรมฐาน หรือสติปัฏฐานแนวปฏิบัติที่ถูกส่งออกไป ยังนานาประเทศ จนกระทั่งกลายเป็นสิ่งที่ป็นหน้าตาและเอกลักษณ์ของพระพุทธศาสนาพม่าด้วย ดังนั้นในภาพรวมของประเด็นที่หยิบมาผ่านการศึกษานิสิตพม่าที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยโดยตรง จึงเป็นการศึกษาผ่านระบบคิด ประสบการณ์ และการสถานคิดภายใต้ ความแตกต่างหลากหลาย ทั้งในเชิงประวัติศาสตร์ ชาติพันธุ์ ความเชื่อ และเจตคติต่อการมองเรื่องใด เรื่องหนึ่งแบบวิชาการ ดังปรากฏในนำเสนอด้วย

^{๑๐๓} บทความกึ่งวิชาการ นิสิตเมียนมาร์ คนที่ ๔๒, ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๒.

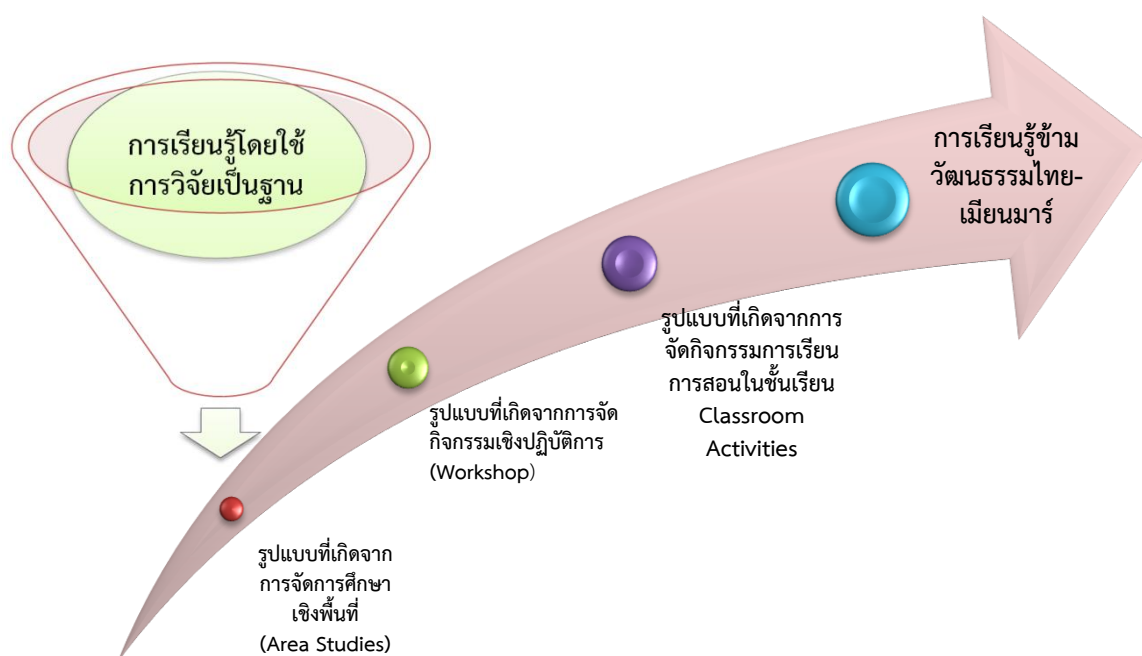
จากผลการเรียนรู้และผลิตบทความวิชาการเพื่อการเรียนรู้วัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์ของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย สามารถสรุปได้ดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ ๔.๒๖ บทความวิชาการเพื่อการเรียนรู้วัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์ของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์โดยใช้การวิจัยเป็นฐานของสถาบันอุดมศึกษาในสังคมไทย

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์โดยใช้การวิจัยเป็นฐานของสถาบันอุดมศึกษาในสังคมไทย เป็นรูปแบบที่มีการวิจัยเป็นฐานในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และมี ๓ รูปแบบที่เป็นองค์ประกอบรวม คือ ๑) รูปแบบที่เกิดจากการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ (Area Studies) ๒) รูปแบบที่เกิดจากการจัดกิจกรรมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) และ ๓) รูปแบบที่เกิดจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน (Classroom Activities) ดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ ๔.๒๗ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์โดยใช้การวิจัยเป็นฐานของสถาบันอุดมศึกษาในสังคมไทย ของสถาบันอุดมศึกษาในสังคมไทย

๔.๔ องค์ความรู้จากการวิจัย

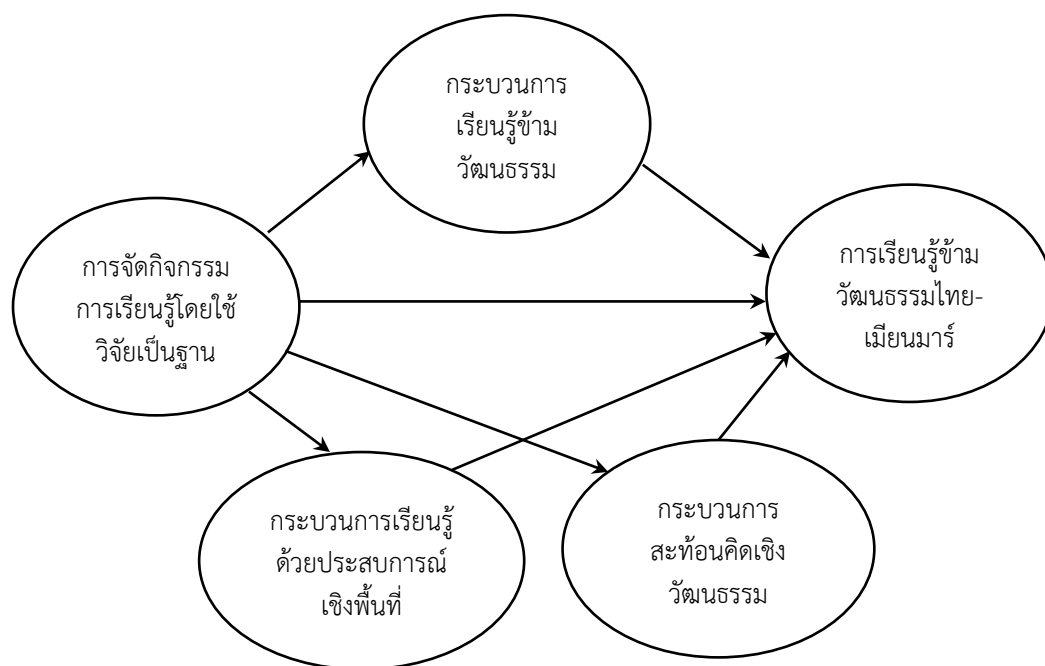
จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ต่อบัตถุประสงค์การวิจัยข้างต้น ทำให้ได้ข้อค้นพบที่น่าสนใจและสามารถพัฒนาเป็นแผนภาพแสดงความเชื่อมโยงระหว่างตัวแปรที่เกี่ยวข้องให้เป็นแนวคิดพื้นฐานที่จะนำไปสู่การพัฒนางานวิจัยในอนาคตต่อไปได้ โดยเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งเป้าไปสู่การเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมที่ผ่านกระบวนการสำคัญ ๓ กระบวนการ ประกอบด้วย ๑) กระบวนการเรียนรู้ด้วยประสบการณ์เชิงพื้นที่ ๒) กระบวนการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม และ ๓) กระบวนการสะท้อนคิดเชิงวัฒนธรรม สามารถสรุปองค์ความรู้สำคัญได้ดังภาพต่อไปนี้

๑) กระบวนการเรียนรู้ด้วยประสบการณ์เชิงพื้นที่ เป็นการจัดการศึกษาที่ออกสำหรับนิสิตที่เรียนในสถาบันการศึกษาทั้ง ๒ แห่งอันประกอบด้วยการศึกษาภาคสนาม ดังกรณีมหาวิทยาลัยนเรศวร ได้จัดการศึกษาในหลักสูตรพม่าศึกษาในระดับปริญญาตรี แล้วทำกิจกรรมร่วมกับนิสิตในส่วนของการนำนิสิตศึกษาในเชิงพื้นที่ในประเทศพม่าหรือดินแดนที่เป็นชายแดน ด้วยมหาวิทยาลัยนเรศวรมีพื้นที่ชายแดนใกล้กับพม่า รวมทั้งก่อนที่นิสิตที่จะสำเร็จการศึกษาได้นำนิสิตไปฝึกปฏิบัติการในส่วนของการปรับตัวและใช้ภาษาในสถานประกอบการที่มีชาวเมียนมาร์มาใช้พม่าในการสื่อสาร เช่น ในโรงงานที่มีชาวเมียนมาร์ประกอบอาชีพ เช่น ในจังหวัดสมุทรปราการ สมุทรสาคร และปทุมธานี เป็นต้น ส่วนมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตหลากหลายชาติพันธุ์ที่มีพื้นกำเนิดในดินแดนแบบรัฐสมัยปัจจุบันคือเมียนมาร์ ปัจจุบันเป็นนิสิตภายในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยที่มีสถิติกว่า ๕๐๐ รูป/คนในแต่ละปีการศึกษา ทำให้นิสิตภายใต้การจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัย ในรายวิชาการบริหารกิจการคณะสงฆ์อาเซียนเปรียบเทียบ หรืออาเซียนศึกษา ได้พบเห็นเชิงประจักษ์ผ่านการศึกษา อยู่อาศัย ร่วมกินร่วมอยู่ประหนึ่งเป็นพื้นที่จำลองการเรียนรู้ให้กับนิสิตไทยและประเทศอื่น ๆ ในนามอาเซียนภายในมหาวิทยาลัยด้วย นอกจากนี้ส่วนจัดการ และสนับสนุนการจัดการศึกษาเช่น การจัดกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ของศูนย์อาเซียนศึกษา ได้มีการศึกษาภาคสนามและการลงพื้นที่วิจัยในประเทศพม่าโดยการนำนิสิตภายใต้โครงการ “อาณาบริเวณศึกษา” คัดเลือกนิสิตไปศึกษาผ่านการศึกษาเชิงพื้นที่ในประเทศพม่า โดยให้นิสิตได้สัมผัสสภาพ สอดถามภายใต้กรอบวิถีทางวัฒนธรรม ศาสนา ความเชื่อและการดำเนินชีวิตในฐานะผู้ช่วยนักวิจัยภาคสนาม การเรียนรู้ของนิสิตจึงเป็นประสบการณ์ตรงและได้ความรู้จากพื้นที่ภาคสนามจริงดังปรากฏในส่วนของการนำเสนอแนวทางการเรียนรู้ของนิสิตในส่วนของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๒) กระบวนการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ ตระหนักเห็นความสำคัญของการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม กระบวนการจัดการกระบวนการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม โดย ในหน่วยสถาบันการศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้จัดให้นิสิตได้ศึกษาเชิงพื้นที่อาณานิคมเมียนมาร์ และถอดความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมสู่การข้ามวัฒนธรรม (๒) การจัดการฝึกอบรมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้เชิงประจักษ์ (๓) กระบวนการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมเชิงประจักษ์ จนกระทั่งกลายเป็นวัฒนธรรมทำให้เกิดความเข้าใจ รู้จริงและส่งผลเป็นการเรียนรู้ร่วม

๓) กระบวนการสะท้อนคิดเชิงวัฒนธรรม เป็นการสะท้อนคิดเป็นการเรียนรู้โดยมีกลุ่มเป้าหมายเป็นนิสิตที่จะส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ ทำให้เห็นอย่างไรเสีย สิ่งที่เกิดขึ้นย่อมเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ และสิ่งที่ได้พึงได้ และก่อให้เกิดการขับเคลื่อนออกมาเป็นชุดการเรียนรู้หรือกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพื้นที่ได้จริง โดยใช้วิธีวิทยาของการ (ก) สะท้อนคิดเชิงวัฒนธรรม ผ่านสิ่งที่เห็น การกระตุ้นให้คิด การจัดการเรียนรู้ และการบันทึกองค์ความรู้ผ่านกระบวนการวิจัยเริ่มตั้งแต่ การสังเกต การทวนสอบองค์ความรู้ การบันทึกความรู้ที่พบเห็น แล้วนำมาทวนสอบการสนทนา แลกเปลี่ยน ภายใต้กระบวนการของการสะท้อนคิด ทำให้เกิดการเรียนรู้เชิงประจักษ์ การคงอยู่ของการเรียนรู้ และความรู้ที่ผ่านการสังเคราะห์ด้วยตัวผู้เรียนเป็นเบื้องต้น ว่าอะไร อย่างไร ที่ไหน เมื่อไหร่ รวมทั้งการที่หน่วยจัดการศึกษาภายในมหาวิทยาลัยได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ในพื้นที่ทดลอง เช่น วิทยาลัยสงฆ์เชียงราย วิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทราวดี วิทยาเขตนครศรีธรรมราช วิทยาเขตอุบลราชธานี ต่อกระบวนการสะท้อนคิด ทำให้ได้ข้อค้นพบว่า (ข) การจัดกิจกรรมการวิจัยการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน ทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้เชิงประจักษ์ ผ่านการทวนสอบ ตรวจสอบ และความเข้าใจด้วยตัวผู้เรียนเอง และมีผู้ทรงคุณวุฒิให้คำแนะนำ ปรับกระบวนการเรียนรู้ผ่านการวิจัย ในส่วนของการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม จึงทำให้เกิดความเข้าใจ ตระหนัก และเห็นความสำคัญต่อวัฒนธรรมของตนเอง เห็นความสำคัญของวัฒนธรรมผู้อื่น ที่ร่วมในสังคม พร้อมทั้งเรียนรู้สู่การปรับตัวอยู่ร่วมกัน ในฐานะสมาชิกในสังคม หรือประชาคมนั้น

ดังนั้น กระบวนการทั้ง ๓ ขั้นตอนตามที่ยกมาจึงจัดเป็นองค์ความรู้เชิงประจักษ์ที่ได้จากการวิจัย และทำให้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม จนกลายเป็นการเรียนรู้สิ่งที่แตกต่างทางวัฒนธรรมของประเทศเพื่อนบ้าน ปรากฏดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ ๔.๒๘ องค์ความรู้จากการวิจัยแสดงรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์ของสถาบันอุดมศึกษาในสังคมไทย ๒) เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน และ ๓) เพื่อนำเสนอรูปแบบการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์โดยใช้การวิจัยเป็นฐานของสถาบันอุดมศึกษาในสังคมไทย ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ แบ่งเป็น ๓ ระยะ ได้แก่ ระยะที่ ๑ การศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์ ระยะที่ ๒ การสัมภาษณ์กลุ่มเพื่อตรวจสอบรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์ โดยใช้วิจัยเป็นฐาน และระยะที่ ๓ การศึกษาภาคสนามเพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์ โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน กลุ่มเป้าหมาย คือ บุคลากรของสถาบันอุดมศึกษา นักวิชาการด้านพม่าศึกษาในไทย นิสิตเมียนมาร์ที่เรียนภาษาไทยและเรียนในสถาบันอุดมศึกษาไทย และนิสิตไทยที่เรียนร่วมกับนิสิตเมียนมาร์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แนวคำถามในการสัมภาษณ์ ประเด็นในการสัมภาษณ์กลุ่ม และแบบบันทึกภาคสนาม วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาและการสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๑.๑ แนวทางการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์ของสถาบันอุดมศึกษาในสังคมไทย สรุปผลวิจัยได้ว่า แนวทางการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์ ภายใต้การส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับความเป็นอาเซียนได้มีการจัดการศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัยโดยในส่วนของมหาวิทยาลัยนเรศวร ได้มีศูนย์พม่าศึกษาที่มีการจัดการเรียนภาษาพม่าและหลักสูตรพม่าศึกษา ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี ผ่านการศึกษาในหลักสูตรด้านภาษาศาสตร์ของพม่า ในส่วนของการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม เป็นการจัดการศึกษาที่เนื่องด้วยการเรียนรู้ในเชิงวัฒนธรรมประเพณี และวิถีชีวิตที่เนื่องด้วยวัฒนธรรม โดยมีการส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ทั้งการวิจัย การสร้างเครือข่าย ในส่วนของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับพม่าศึกษา มีวิชาที่กำหนดให้เรียนในหลักสูตรที่เกี่ยวกับอาเซียนศึกษา ให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเกี่ยวกับวัฒนธรรมเมียนมาร์โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน รวมไปถึงการเปิดโอกาสให้นิสิตเมียนมาร์ที่ได้มาศึกษาในมหาวิทยาลัยได้เข้าร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์และร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์เชิงวัฒนธรรมกับเพื่อนนิสิตที่เป็นคนไทย

๕.๑.๒ รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน สรุปผลวิจัยได้ว่า เป็นรูปแบบที่เน้นการเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมเมียนมาร์เพื่อทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ๕ ขั้นตอน ประกอบด้วย เปิดใจรับวัฒนธรรมใหม่ เตรียมใจเรียนรู้สิ่งที่แตกต่าง ปรับอารมณ์ให้เข้ากับสถานการณ์ เข้าใจพฤติกรรมของกลุ่มชนอื่น และปรับกระบวนทัศน์ในเรื่องวัฒนธรรม สถาบันการศึกษาที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ มหาวิทยาลัย

นเรศวร ที่ได้ทำวิจัยด้านพม่าศึกษา หรือองค์ความรู้ด้านภาษาพม่าภายใต้แนวคิดภาษาจะเป็นกลไกร่วมในการทำให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับพม่า และมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยได้ทำวิจัยเกี่ยวกับการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียน ที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ผ่านการจัดกิจกรรมเชิงปฏิบัติการ การสร้างเครือข่ายอาเซียน และการส่งเสริมปลูกฝังทัศนคติที่ดีในการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียนให้นิสิตในระดับปริญญาตรี

๕.๑.๓ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์โดยใช้การวิจัยเป็นฐานของสถาบันอุดมศึกษาในสังคมไทย คือรูปแบบที่เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นจากการจัดการเรียนรู้โดยมหาวิทยาลัยนเรศวร โดยจัดโครงการที่เปิดโอกาสให้นิสิตได้ไปเรียนรู้เกี่ยวกับความเป็นพม่าในโรงเรียนโดยใช้ประสบการณ์ตรงเชิงพื้นที่ การฝึกปฏิบัติการทางภาษาในโรงงานที่มีชาวเมียนมาร์ทำงานอยู่ ในขณะที่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำโครงการส่งเสริมให้นิสิตได้ทำกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานเกี่ยวกับการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมเมียนมาร์ภายใต้แนวคิดที่ว่า การเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดการพัฒนา โดยจัดจำลองกิจกรรมนำนิสิตไปเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมในประเทศเมียนมาร์ เพื่อให้นิสิตไทยได้รับประสบการณ์ ความเข้าใจ โดยเป็นการวิจัยภาคสนามจากชุดปฏิบัติการจริงที่ทำให้นิสิตได้สร้างชุดความรู้อันเป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยด้วย และการจัดกิจกรรมเชิงปฏิบัติการร่วมกันระหว่างนิสิตเมียนมาร์และนิสิตไทยที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมผ่านงานเขียนบทความวิชาการของนิสิต มีเนื้อหาประกอบด้วย ด้านการศึกษา ด้านการศึกษาของคณะสงฆ์ ด้านพระพุทธศาสนา ด้านการปฏิบัติวิปัสสนา ด้านศาสนาและปรัชญา ด้านความเป็นชาติพันธุ์ ด้านประวัติศาสตร์ ด้านประเพณีวัฒนธรรม ด้านวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ ด้านการพัฒนาการเกษตรและเศรษฐกิจ และด้านการพัฒนาประเทศ มีผลงานของนิสิตจำนวน ๘๗ เรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๙๖.๖๗ ของจำนวนนิสิตที่เข้าร่วมกิจกรรมเชิงปฏิบัติการ ดังนั้น รูปแบบการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์โดยใช้การวิจัยเป็นฐานของสถาบันอุดมศึกษาในสังคมไทยเป็นรูปแบบที่มีการวิจัยเป็นฐานในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และมี ๓ รูปแบบที่เป็นองค์ประกอบรวม คือ ๑) รูปแบบที่เกิดจากการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ (Area Studies) ๒) รูปแบบที่เกิดจากการจัดกิจกรรมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) และ ๓) รูปแบบที่เกิดจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน (Classroom Activities)

๕.๒ อภิปรายผล

จากข้อค้นพบที่ได้รับจากการวิจัยมีประเด็นที่น่าสนใจและคณะผู้วิจัยได้แบ่งประเด็นในการอภิปรายผลได้ ๓ ประเด็น ดังนี้

ประเด็นแรกเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์ของสถาบันอุดมศึกษาในสังคมไทย ผลการวิจัยพบว่า การเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม เป็นการจัดการศึกษาที่เนื่องด้วยการเรียนรู้ในเชิงวัฒนธรรมประเพณี และวิถีชีวิตที่เนื่องด้วยวัฒนธรรม โดยมีการส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ทั้งการวิจัย และการสร้างเครือข่าย รวมทั้งการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเกี่ยวกับวัฒนธรรมเมียนมาร์โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน ที่เปิดโอกาสให้นิสิตเมียนมาร์ที่ได้มาศึกษาในมหาวิทยาลัยได้เข้าร่วมในกิจกรรมกับนิสิตไทย ดังปรากฏในงานวิจัยของ สมศักดิ์ ศรีสันติสุข ในเรื่อง

“การวิจัยข้ามวัฒนธรรม: ประสบการณ์ภาคสนามในการศึกษาชุมชนชาติพันธุ์”^๑ ซึ่งผู้วิจัยได้สะท้อนให้เห็นว่าในการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม การวิจัยจะเป็นกลไกและเครื่องมือหนึ่งในการให้ได้มาซึ่งความรู้ธรรมชาติของการวิจัยข้ามวัฒนธรรม คุณสมบัติบทบาทของนักวิจัยข้ามวัฒนธรรม ข้อคิดบางประการของการวิจัยข้ามวัฒนธรรม และสรุปองค์ความรู้การวิจัยข้ามวัฒนธรรม นับเป็นความจำเป็นต่อการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม และจากข้อมูลของ จิตรลดา รัตนพันธ์ และคณะ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกัน เชิงพหุวัฒนธรรม ระหว่างนักเรียนไทยและนักเรียนข้ามชาติ^๒ ที่ให้ผลการวิจัยไว้ว่าการวิจัยเชิงปฏิบัติการทำให้ที่ทดลองใช้กับสถานศึกษาเพื่อทดสอบการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมพม่า และพหุวัฒนธรรมใช้กระบวนการวิจัยเป็นเครื่องมือหรือกลไกสำหรับการเรียนรู้ และจากข้อมูลที่ปรากฏของศูนย์พม่าศึกษา หรือไทยศึกษา ล้วนใช้แนวทางการวิจัยเป็นช่องทางหนึ่งในการแสวงหาความรู้เพื่อนำไปสู่การแลกเปลี่ยนและข้ามวัฒนธรรม เช่น วิรัช นิยมธรรม กับคณะ ในงานวิจัยหลายเรื่อง อาทิ การเทียบต่างภาษาพม่ากับภาษาไทยและการวิเคราะห์ข้อผิดพลาดในการเรียนภาษาพม่าเพื่อพัฒนาตำราเรียน^๓ ไทยในการรับรู้และความเข้าใจของประเทศเพื่อนบ้าน กรณีศึกษาตัวบทในตำราเรียนสังคมศึกษาของพม่า ว่าด้วย “ความสัมพันธ์เมียนมา-โยดะยา”^๔ มโนทัศน์ทางการเมืองของรัฐพม่าบนพื้นที่สื่อรัฐบาลทหาร^๕ การศึกษาความคิดเห็นของคนพม่าต่อคนไทยและประเทศไทย ซึ่งผู้เขียนและส่วนงานที่รับผิดชอบ ก็ใช้และดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมในเรื่อง “รูปแบบการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียนในกลุ่มประเทศ CLMV สำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย”^๖ ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติประจำปี ๒๕๖๐ ก็ได้ดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับพม่าเป็นอีกหนึ่งกรณีศึกษาที่ใช้วิธีการดำเนินการวิจัยให้เป็นกลไกหนึ่งหรือเครื่องมือหนึ่งในการแสวงหาความรู้เพื่อให้ได้ซึ่งการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม

^๑ สมศักดิ์ ศรีสันติสุข, “การวิจัยข้ามวัฒนธรรม: ประสบการณ์ภาคสนามในการศึกษาชุมชนชาติพันธุ์”. เอกสารประกอบการเสวนาเรื่อง “การวิจัยข้ามวัฒนธรรม”, ในการประชุมวิชาการวัฒนธรรมแห่งชาติ ครั้งที่ ๗ วันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๖๐ ณ โรงแรมคเณรมะริตัล กรุงเทพมหานคร, บทคัดย่อ.

^๒ จิตรลดา รัตนพันธ์, ชีววัฒน์ นิเจนตร, ชยพล บัวดิช, ทวีช บุญแสง, “การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกัน เชิงพหุวัฒนธรรม ระหว่างนักเรียนไทยและนักเรียนข้ามชาติ”, วารสารราชภัฏสุราษฎร์ธานี, ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๑, (มกราคม – มิถุนายน ๒๕๖๐): ๑๑๕-๑๔๖.

^๓ วิรัช นิยมธรรม, “การเทียบต่างภาษาพม่ากับภาษาไทยและการวิเคราะห์ข้อผิดพลาดในการเรียนภาษาพม่าเพื่อพัฒนาตำราเรียน”, รายงานการวิจัย, (พิษณุโลก มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒๕๕๑), บทคัดย่อ.

^๔ วิรัช นิยมธรรม, “ไทยในการรับรู้และความเข้าใจของประเทศเพื่อนบ้าน กรณีศึกษาตัวบทในตำราเรียนสังคมศึกษาของพม่า ว่าด้วย “ความสัมพันธ์เมียนมา-โยดะยา”, รายงานการวิจัย, (พิษณุโลก มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒๕๕๒), บทคัดย่อ.

^๕ วิรัช นิยมธรรม, “มโนทัศน์ทางการเมืองของรัฐพม่าบนพื้นที่สื่อรัฐบาลทหาร”, รายงานการวิจัย, (พิษณุโลก มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒๕๕๓), บทคัดย่อ.

^๖ พระราชวรเมธี และคณะ, “รูปแบบการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียนในกลุ่มประเทศ CLMV สำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย”, รายงานการวิจัย, (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, ๒๕๖๐), บทคัดย่อ.

ประเด็นที่สอง ผลการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ไทย-เมียนมาร์โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน ผลการวิจัยพบว่า เน้นการเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมเมียนมาร์ เพื่อทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ๕ ขั้นตอน ประกอบด้วย เปิดใจรับวัฒนธรรมใหม่ เตรียมใจเรียนรู้สิ่งที่แตกต่าง ปรับอารมณ์ให้เข้ากับสถานการณ์ เข้าใจพฤติกรรมของกลุ่มชนอื่น และปรับกระบวนทัศน์ในเรื่องวัฒนธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชูลีวรรณ ปราณีธรรม จิตรี ไทรทอง เบญญา จริยวิจิตร จิรติ พูนเอียด ในงานวิจัยเรื่อง สมรรถนะการข้ามวัฒนธรรม ของนักศึกษาวิทยาลัยนานาชาติการทองเทียว^๗ ที่เสนอผลการวิจัยไว้ว่าสมรรถนะเชิงวัฒนธรรมเป็นแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้วัฒนธรรมอีกหนึ่งวัฒนธรรมอย่างถูกหลักการเพื่อจะได้นำไปประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันของบุคคลในยุคโลกาภิวัตน์ที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ความหลากหลายทางเชื้อชาติ การรวมตัวของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมเพิ่มมากขึ้น ประเด็นเหล่านี้อาจส่งผลต่อวิถีชีวิตความเชื่อทัศนคติและพฤติกรรมของมนุษย์ที่มีต่อความหลากหลายทางวัฒนธรรม โดยผลการวิจัยว่า ๑) การศึกษาสมรรถนะการข้ามวัฒนธรรมของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ๓.๘๐ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทักษะทางวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ ๓.๙๓ รองลงมา ได้แก่ การทำงานเป็นทีมข้ามวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ย ๓.๘๘ ความตระหนักทางวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ย ๓.๘๔ การสื่อสารข้ามวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ย ๓.๘๐ และความรู้ทางวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ย ๓.๕๔ ตามลำดับ ๒) การศึกษาเปรียบเทียบระดับสมรรถนะการข้ามวัฒนธรรม จำแนกตามตัวแปร เพศ อายุ ระดับการศึกษา ศาสนา รายได้ และภาษาที่ใช้ในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน พบว่า ตัวแปร “เพศ อายุ ระดับการศึกษา ศาสนา รายได้ และภาษาที่ใช้ในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน” ไม่มีผลต่อสมรรถนะการข้ามวัฒนธรรม กล่าวโดยสรุป คือ เพศชาย และเพศหญิงมีระดับสมรรถนะการข้ามวัฒนธรรม ไม่แตกต่างกัน รวมทั้งสอดคล้องกับงานของ พลเทพ พูนพล ในการศึกษาวิจัยเรื่อง อิทธิพลของความฉลาดทางวัฒนธรรมที่มีต่อการปรับตัวข้ามวัฒนธรรมและ ผลการปฏิบัติงานของพนักงานข้ามชาติในประเทศไทยที่ตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางวัฒนธรรม (Cultural Intelligence: CQ) และการปรับตัวข้ามวัฒนธรรม (Cross-cultural Adjustment: CCA) ในเชิงประจักษ์ ซึ่งมีอิทธิพลต่อผลการปฏิบัติงาน (Job Performance: EJP) ของพนักงานข้ามชาติที่เข้ามาทำงานในประเทศไทย โดยการศึกษาได้ระบุถึงปัจจัยที่เป็นผลในเชิงลบของความขัดแย้งระหว่างวัฒนธรรมของพนักงานข้ามชาติและวัฒนธรรมไทย การวิจัยนี้ใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากพนักงานข้ามชาติที่ทำงานในประเทศไทยจำนวน ๓๗๗ คน ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าความฉลาดทางวัฒนธรรมมีอิทธิพลทางอ้อมต่อผลการปฏิบัติงานของพนักงานข้ามชาติโดยผ่านตัวแปรการปรับตัวข้ามวัฒนธรรม ในขณะที่งานวิจัยบางฉบับระบุว่าความฉลาดทางวัฒนธรรมกับผลการปฏิบัติงานของพนักงานข้ามชาติในประเทศไทยไม่มีความสัมพันธ์กัน ดังนั้นบริษัทระหว่างประเทศและพนักงานข้ามชาติจึงควรตระหนักถึงอุปสรรคทางด้านวัฒนธรรมที่จำเป็นต้องประสบเมื่อไปทำงานยังประเทศอื่น บริษัท

^๗ ชูลีวรรณ ปราณีธรรม จิตรี ไทรทอง เบญญา จริยวิจิตร จิรติ พูนเอียด, สมรรถนะการข้ามวัฒนธรรม ของนักศึกษาวิทยาลัยนานาชาติการทองเทียว, วารสารช่อพะยอม, ปีที่ ๓๐ ฉบับที่ ๑, (มกราคม – พฤษภาคม ๒๕๖๒): ๒๕-๓๔.

ระหว่างประเทศจึงควรจัดการกับเรื่องเกณฑ์การคัดสรร การเตรียมความพร้อม และการส่งเสริมกลไกต่าง ๆ เพื่อลดปัญหาทางด้านความแตกต่างทางวัฒนธรรมให้แก่พนักงาน^{๘๘}

รวมทั้งงานของ Silawat Chaiwong Sangkaraksuphanut Phuriwattano, Lampong Klomkul ในเรื่อง Cross-Cultural Learning of Burmese in Lampang, Thailand^{๘๙} ที่เสนอมีวัตถุประสงค์ในการวิจัย (๑) เพื่อศึกษาวิถีชีวิตและแรงจูงใจที่ทำให้ชาวพม่าตัดสินใจที่จะอยู่ในจังหวัดลำปาง (๒) เพื่อศึกษาการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมของชาวพม่าในจังหวัดลำปางและ (๓) วิเคราะห์กระบวนการปรับตัวเพื่อการอยู่อาศัย รวมกันอย่างเท่าเทียมกันภายใต้ความแตกต่างทางวัฒนธรรม การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนชาวพม่าที่อาศัยอยู่ในชุมชนท่ามะโอ อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง และสมาชิกชุมชนท่ามะโอ ผลการวิจัยพบว่าการใช้ชีวิตในจังหวัดลำปางมีความเจริญรุ่งเรืองในด้านเศรษฐกิจสังคมและคุณภาพชีวิตมากกว่าในประเทศของตนเอง นี่คือปัจจัยที่ดึงดูดชาวพม่าให้ตัดสินใจย้ายถิ่นฐานเพื่ออยู่อาศัยและทำงานในจังหวัดลำปาง เพราะประเทศของพวกเขาต้องพัฒนาเนื่องจากเศรษฐกิจตกต่ำ และคุณภาพชีวิตไม่ดีนัก พวกเขาต้องอพยพไปหาโอกาสในการทำงาน ในการอพยพไปหางานของชาวพม่าพวกเขายังนำเอาวัฒนธรรมและความเชื่อในประเทศของพวกเขาไปปฏิบัติที่ลำปาง ลักษณะทางวัฒนธรรมของชาวพม่าในลำปางมีลักษณะคล้ายกับชาวลำปาง เช่น พระพุทธศาสนาบูชาพระพุทธรูปและไปวัดเพื่อทำบุญ ดังนั้นกลุ่มเหล่านั้นจึงสามารถปรับและเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมของท้องถิ่นได้อย่างรวดเร็วรวมทั้งวิเคราะห์กระบวนการปรับตัวเพื่อการใช้ชีวิตอย่างเท่าเทียมกันภายใต้ความแตกต่างทางวัฒนธรรม ชาวพม่าสามารถปรับความคิดและพฤติกรรมของพวกเขาให้เข้ากับสภาพแวดล้อมเศรษฐกิจและการเปลี่ยนแปลงทางสังคมจากประเทศของตนเองเพื่อให้สามารถอยู่รอดและมีชีวิตอยู่อย่างมีความสุข

ประเด็นที่สาม รูปแบบการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์โดยใช้การวิจัยเป็นฐานของสถาบันอุดมศึกษาในสังคมไทย พบว่า เป็นรูปแบบของการจัดกิจกรรมเชิงปฏิบัติการร่วมกันระหว่างนิสิตเมียนมาร์และนิสิตไทยที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมผ่านงานเขียนบทความวิชาการของนิสิต มีเนื้อหาประกอบด้วย ด้านการศึกษา ด้านการศึกษาของคณะสงฆ์ ด้านพระพุทธศาสนา ด้านการปฏิบัติวิปัสสนา ด้านศาสนาและปรัชญา ด้านความเป็นชาติพันธุ์ ด้านประวัติศาสตร์ ด้านประเพณีวัฒนธรรม ด้านวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สกาวเดือน โอดมี และสุภาวดี เครือโชติกุล ที่ทำการศึกษารื่อง แนวทางการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมในการดูแลสตรีตั้งครรภ์ชาวพม่าของพยาบาลผดุงครรภ์^{๙๐} ที่ใช้การสื่อสารเป็นเครื่องมือในการสื่อสารข้าม

^{๘๘} พลเทพ พูนพล, อิทธิพลของความฉลาดทางวัฒนธรรมที่มีต่อการปรับตัวข้ามวัฒนธรรมและ ผลการปฏิบัติงานของพนักงานข้ามชาติในประเทศไทย, วิทยการวิจัยและวิทยาการปัญญา มหาวิทยาลัยบูรพา, ปีที่ ๑๒ ฉบับที่ ๒, (ตุลาคม ๒๕๕๗ – มีนาคม ๒๕๕๘): ๑๐๘-๑๒๑.

^{๘๙} Silawat Chaiwong, Sangkaraksuphanut Phuriwattano, Lampong Klomkul, Cross-Cultural Learning of Burmese in Lampang, Thailand, *Asian Political Science Review*, Vol.2 No.1 (January 1, 2018): 108-116.

^{๙๐} สกาวเดือน โอดมี, สุภาวดี เครือโชติกุล, แนวทางการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมในการดูแลสตรีตั้งครรภ์ชาวพม่าของพยาบาลผดุงครรภ์, *วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์*, ปีที่ ๙ ฉบับที่ ๒, (พฤษภาคม-สิงหาคม ๒๕๖๐): ๑๕๐-๑๖๐.

วัฒนธรรมและส่งผลให้มีประสิทธิภาพซึ่งประกอบด้วย ๑) เข้าใจองค์ประกอบสำคัญของการสื่อสาร ๒) มีศักยภาพในการเลือกรูปแบบการสื่อสาร และ ๓) มีทักษะการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม และในงานของวิลาลินี ยนต์วิทย์ ในงานวิจัยเรื่อง ปัจจัยทางการตลาดกับการเลือกซื้อบะหมี่กึ่งสำเร็จรูปของชาวพม่าในประเทศไทย^{๑๑} และเรื่อง ปัจจัยทางการตลาดกับการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ยาสีฟันของชาวพม่าในประเทศไทย^{๑๒} ที่ใช้วิจัยเป็นฐานในการแสวงหาองค์ความรู้ทางพฤติกรรมการบริโภคของชาวเมียนมาร์ต่อการบริโภคบะหมี่กึ่งสำเร็จ และผลิตภัณฑ์อย่างยาสีฟัน ดังนั้นพฤติกรรมการบริโภค และการตัดสินใจซื้อส่วนหนึ่งเนื่องด้วยมาด้วยวิจัยเป็นกลไกต่อการเรียนรู้พฤติกรรมการบริโภคด้วยเช่นกัน รวมทั้งในงานวิจัยยังสะท้อนให้เห็นว่าการรับข้อมูลผ่านสื่อ มีผลต่อการบริโภคและการตัดสินใจด้วยเช่นกัน

รวมถึงในงานของ ปิยะธิดา นาคะเกษียร ฤดี ปุ่งบางกะดี วิจัยเรื่อง การศึกษาวิถีชีวิต ปัญหา และความต้องการด้านสุขภาพของแรงงานข้ามชาติกลุ่มชาติพันธุ์มอญภายใต้บริบททางสังคมวัฒนธรรมของพื้นที่จังหวัดสมุทรสาคร^{๑๓} ที่เสนอให้มีการการสร้างและพัฒนางานวิจัยที่เกี่ยวกับแรงงานข้ามชาติในพื้นที่เฉพาะงานวิจัยและพัฒนาเชิงระบบ (R&D) และการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมที่เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับแรงงานข้ามชาติ รวมถึงตัวของแรงงานข้ามชาติเองได้เข้ามาร่วมกันวิเคราะห์ พัฒนาระบบและกลไกต่างๆ เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและอยู่ร่วมกันในสังคมไทยอย่างมีความสุขด้านการพัฒนาวิชาชีพพยาบาล สามารถนำองค์ความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการให้บริการพยาบาลข้ามวัฒนธรรมแก่แรงงานข้ามชาติกลุ่มชาติพันธุ์มอญและกลุ่มอื่นๆ รวมถึงการออกแบบการบริการพยาบาล พัฒนาเครื่องมือและกระบวนการพยาบาลที่สอดคล้องกับบริบททางสังคมวัฒนธรรม อีกความหมายคือวิจัยส่งผลให้เกิดการเรียนรู้และเข้าใจวิถีทางวัฒนธรรมระหว่างกันหรือในงาน จิตรลดา รัตนพันธ์ และคณะ ที่ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกัน เชิงพหุวัฒนธรรม ระหว่างนักเรียนไทยและนักเรียนข้ามชาติ^{๑๔} ที่เสนอข้อมูลผลการวิจัยว่า การพัฒนาและทดลองรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันเชิงพหุวัฒนธรรมในสถานศึกษาระดับปฐมวัย พบว่า รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันเชิงพหุวัฒนธรรมระหว่างนักเรียนไทยและนักเรียนข้ามชาติในสถานศึกษาระดับปฐมวัย มีองค์ประกอบ ๗ ด้าน คือ ด้านนโยบายของสถานศึกษา ด้านหลักสูตร ด้านบุคลากร ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้าน

^{๑๑} วิลาลินี ยนต์วิทย์, ปัจจัยทางการตลาดกับการเลือกซื้อบะหมี่กึ่งสำเร็จรูปของชาวพม่าในประเทศไทย, วารสารวิจัยและพัฒนา วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, ปีที่ ๑๒ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม – สิงหาคม ๒๕๖๐): ๓๕-๔๔.

^{๑๒} วิลาลินี ยนต์วิทย์, ปัจจัยทางการตลาดกับการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ยาสีฟันของชาวพม่าในประเทศไทย, วารสารวิจัยและพัฒนา วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, ปีที่ ๑๑ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-เมษายน ๒๕๕๙): ๙๑-๑๐๐.

^{๑๓} ปิยะธิดา นาคะเกษียร, ฤดี ปุ่งบางกะดี, การศึกษาวิถีชีวิต ปัญหา และความต้องการด้านสุขภาพของแรงงานข้ามชาติกลุ่มชาติพันธุ์มอญภายใต้บริบททางสังคมวัฒนธรรมของพื้นที่จังหวัดสมุทรสาคร, วารสารพยาบาลทหารบก, ปีที่ ๑๔ ฉบับที่ ๓, (กันยายน-ธันวาคม ๒๕๕๖): ๑๐๕-๑๑๕.

^{๑๔} จิตรลดา รัตนพันธ์, ชีรวัฒน์ นิเจนตร, ชยพล บัวดิษ, ทวีช บุญแสง, การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกัน เชิงพหุวัฒนธรรม ระหว่างนักเรียนไทยและนักเรียนข้ามชาติ, วารสารราชภัฏสุราษฎร์ธานี, ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๑, (มกราคม – มิถุนายน ๒๕๖๐): ๑๑๕-๑๔๖.

บรรยากาศและสภาพแวดล้อม ด้านผู้ปกครองและด้านชุมชน เมื่อนำรูปแบบดังกล่าวไปทดลองใช้กับนักเรียนปฐมวัย ระดับอนุบาล ๑ และ ๒ ที่เข้าร่วมการทดลองจำนวน ๑๐ คน ประกอบด้วย นักเรียนไทย ๓ คน พม่า ๑ คน และมอญ ๖ คน ผลการวิจัย พบว่า ความรู้ของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ และ พบว่า ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการอยู่ร่วมกันเชิงพหุวัฒนธรรมของนักเรียนไทยและนักเรียนข้ามชาติ ภายหลังการทดลองมีค่าสูงกว่าค่าเฉลี่ยก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ นอกจากนี้ ผลการศึกษาในเชิงคุณภาพได้แสดงให้เห็นว่า นักเรียนไทยและนักเรียนข้ามชาติมีพฤติกรรมการอยู่ร่วมกันเชิงพหุวัฒนธรรมเพิ่มมากขึ้น ทั้งระหว่างและภายหลังการทดลอง พฤติกรรมดังกล่าว มีจำนวน ๗ พฤติกรรม ได้แก่ การทักทายผู้อื่นนอกเหนือจากภาษาแม่ของตนเอง การนับเลขเป็นภาษาอื่นนอกเหนือจากภาษาแม่ การแนะนำผู้อื่นเกี่ยวกับวัฒนธรรมของตนเอง การสนใจเรียนวัฒนธรรมผู้อื่น การช่วยเหลือเพื่อนต่างวัฒนธรรม การเล่นกับเพื่อนต่างวัฒนธรรม และการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ปกครองของเพื่อนต่างวัฒนธรรม สำหรับปัจจัยที่ทำให้นักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งในเชิงความรู้และพฤติกรรมนั้น มาจากองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการศึกษาแต่ละด้านที่มีส่วนสนับสนุนซึ่งกันและกัน เช่น ผู้บริหารมีนโยบายสนับสนุนการจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรม มีหลักสูตรที่คำนึงถึงความแตกต่างและหลากหลายของผู้เรียน ครูปฐมวัยได้รับการพัฒนาศักยภาพให้มีความรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมจนสามารถนำไปปฏิบัติได้ มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่คำนึงถึงความหลากหลายของผู้เรียน มีการสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมในห้องเรียนปฐมวัยและโรงเรียนเพื่อให้เอื้อต่อการอยู่ร่วมกันเชิงพหุวัฒนธรรม มีการสร้างการมีส่วนร่วมอย่างเป็นรูปธรรมของผู้ปกครองและชุมชน

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

๑) ผลจากการวิจัย จากแนวทางการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์ของสถาบันอุดมศึกษาในสังคมไทย ควรส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ทั้งการวิจัย และการสร้างเครือข่าย รวมทั้งการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเกี่ยวกับวัฒนธรรมเมียนมาร์-ไทย โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน เพื่อสร้างองค์ความรู้เชิงประจักษ์ให้เกิดขึ้นและทวนสอบผลการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมนั้น ใช้วิธีการดำเนินการวิจัยให้เป็นกลไกหนึ่งหรือเครื่องมือหนึ่งในการแสวงหาความรู้เพื่อให้ได้ซึ่งการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม

๒) แนวทางรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์ โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน ควรมีการเน้นให้เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมเมียนมาร์ ในมิติที่หลากหลาย เพื่อให้เกิิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ๕ ขั้นตอน ตั้งแต่ เปิดใจรับวัฒนธรรมใหม่ เตรียมใจเรียนรู้สิ่งที่แตกต่าง ปรับอารมณ์ให้เข้ากับสถานการณ์ เข้าใจพฤติกรรมของกลุ่มคนอื่น และปรับกระบวนทัศน์ในเรื่องวัฒนธรรม รวมทั้งเปรียบเทียบกับวัฒนธรรมอื่นในประชาคมอาเซียนด้วย

๓) ผลการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์โดยใช้การวิจัยเป็นฐานของสถาบันอุดมศึกษาในสังคมไทย ผลการวิจัยพบว่า ควรมีการจัดกิจกรรมเชิงปฏิบัติการร่วมกันระหว่างนิสิตเมียนมาร์และนิสิตไทย ให้หลากหลายครอบคลุมในมิติต่าง ๆ มากขึ้นต่อการเรียนรู้ข้าม

วัฒนธรรมผ่าน การศึกษาเชิงลึก เช่น การวิจัยในเชิงพื้นที่ โดยให้ครอบคลุมในเชิงเปรียบเทียบระหว่างกันในด้านการศึกษา ด้านการศึกษาของคณะสงฆ์ ด้านพระพุทธศาสนา ด้านการปฏิบัติวิปัสสนา ด้านศาสนาและปรัชญา ด้านความเป็นชาติพันธุ์ ด้านประวัติศาสตร์ ด้านประเพณีวัฒนธรรม ด้านวิถีชีวิต และความเป็นอยู่

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

๑) ควรมีการดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในลักษณะร่วมในการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์ต่อกลุ่มชาติพันธุ์อื่นที่มีบริบททางประวัติศาสตร์ท้องถิ่น วัฒนธรรม ประเพณี ร่วมกับชาติพันธุ์พม่า โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน เพื่อสร้างองค์ความรู้เชิงประจักษ์ให้เกิดขึ้นและสะท้อนคิดผลการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมนั้น

๒) ควรมีการออกแบบการวิจัยกึ่งทดลองเพื่อศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์ โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน ที่พัฒนาขึ้น โดยเน้นกระบวนการให้เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมเมียนมาร์ ในมิติที่หลากหลาย เพื่อทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ๕ ขั้นตอน ตั้งแต่ เปิดใจรับวัฒนธรรมใหม่ เตรียมใจเรียนรู้สิ่งที่แตกต่าง ปรับอารมณ์ให้เข้ากับสถานการณ์ เข้าใจพฤติกรรมของกลุ่มชนอื่น และปรับกระบวนการทัศนในเรื่องวัฒนธรรม รวมทั้งเปรียบเทียบกับวัฒนธรรมอื่นในประชาคมอาเซียนด้วย

๓) ควรมีการออกแบบการวิจัยเชิงปริมาณเพื่อสร้างและตรวจสอบรูปแบบการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์โดยใช้การวิจัยเป็นฐานของสถาบันอุดมศึกษาในสังคมไทย ในลักษณะของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ โดยระยะแรกเริ่มต้นจากการจัดกิจกรรมเชิงปฏิบัติการร่วมกันระหว่างนิสิตเมียนมาร์และนิสิตไทย ให้หลากหลายครอบคลุมในมิติต่าง ๆ มากขึ้นต่อการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมผ่าน การศึกษาเชิงลึก เช่น การวิจัยในเชิงพื้นที่ โดยให้ครอบคลุมในเชิงเปรียบเทียบระหว่างกันในด้านการศึกษา ด้านการศึกษาของคณะสงฆ์ ด้านพระพุทธศาสนา ด้านการปฏิบัติวิปัสสนา ด้านศาสนาและปรัชญา ด้านความเป็นชาติพันธุ์ ด้านประวัติศาสตร์ ด้านประเพณีวัฒนธรรม ด้านวิถีชีวิต และความเป็นอยู่ และในระยะที่สองใช้การตรวจสอบความตรงของโมเดลด้วยการวิเคราะห์โดยใช้สถิติขั้นสูงเพื่อศึกษาความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์

บรรณานุกรม

๑. ภาษาบาลี – ไทย:

๑.๑ ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

๑.๒ ข้อมูลทุติยภูมิ

๑.๒.๑ หนังสือ

จรัส สุวรรณเวลา. การศึกษาที่มีวิจัยเป็นฐาน. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๕.

ชาย โพธิ์สีดา. ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้งติ้ง, ๒๕๕๒.

ทิศนา ขัมมณี. การจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง: โมเดลชิปปา. กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๓.

_____. การจัดการเรียนรู้โดยผู้เรียนใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร: สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา, ๒๕๔๘.

_____. “การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ: องค์ความรู้จากการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน”, ใน ดวงเดือน อ่อนน้อม (บรรณาธิการ). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานโครงการ วพร. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๘.

_____. รูปแบบการเรียนการสอน: ทางเลือกที่หลากหลาย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๒.

ธานีษฐ์ กองแก้ว. การสื่อสารและการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติในมหาวิทยาลัยไทย. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๔.

ธีระ อาชาวเมธี, สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และกมลวรรณ ตังชันกานนท์. พื้นฐานการวิจัยเชิงประจักษ์. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๗.

พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และคณะ. ประมวลบทความนวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้สำหรับครูยุคปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๓.

ไพฑูรย์ สินลารัตน์. การเรียนการสอนที่มีการวิจัยเป็นฐาน. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๗.

_____. รูปแบบการเรียนการสอน: ทางเลือกที่หลากหลาย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่ง “หลักการสอนแบบเน้นการวิจัย (Research-Based Teaching) ในระดับอุดมศึกษา.” ใน การเรียนการสอนที่มีการวิจัยเป็นฐาน. กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๗.

พวงเพ็ญ อินทรประวัตติ. การจัดการเรียนการสอนที่ผู้เรียนใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ในรายวิชาภาษาอังกฤษ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๔๘.

- _____ . “การบูรณาการสอนโดยใช้การวิจัย วิเคราะห์เนื้อหาและกระบวนการเขียนในการสอนเขียนเรียงความภาษาอังกฤษเชิงอภิปรายโวหาร”, ใน **การเรียนการสอนโดยผู้เรียนใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๔๘.
- มาลี สันภูวรรณ. “คนข้ามชาติจากพม่าและความเป็นอื่นในสายตาของคนไทย: มองผ่านประเด็นการได้รับอนุญาตให้อยู่อาศัยแบบถาวร”, ใน **ความหลากหลายทางประชากรและสังคมในประเทศไทย ปี ๒๕๕๘**. สถาบันวิจัยประชากรและสังคม: มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๕๘.
- ลัดดา ภูเกียรติ. **การสอนแบบโครงงานและการสอนแบบใช้วิจัยเป็นฐาน: งานที่ครูประมณทำได้**. กรุงเทพมหานคร: โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม, ๒๕๕๒.
- วิชาการ, กรม, **การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ตามหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๔๕.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และทัศนีย์ บุญเติม. “การสอนแบบ Research-Based Learning”, ใน **แบบแผนและเครื่องมือวิจัยทางการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๐.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และทัศนีย์ บุญเติม. “การเรียนการสอนที่มีการวิจัยเป็นฐาน: ประมวลบทความ”, ใน **ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (บรรณาธิการ). การเรียนการสอนที่มีการวิจัยเป็นฐาน**. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ตำราและเอกสารทาง วิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๗.
- สำนักยุทธศาสตร์และประเมินผล. **ความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน (ASEAN Community)**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ๒๕๕๖.
- อมรวิทย์ นาคทรรพ. “เรียนรู้คู่มือวิจัย: กรณีการสอนด้วยกระบวนการวิจัยภาคสนามวิชาการศึกษากับสังคม คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย”, ใน **การเรียนการสอนที่มีการวิจัยเป็นฐาน**. กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๗.
- อาชัญญา รัตนอุบล. “กระบวนการฝึกอบรมสำหรับการศึกษานอกระบบโรงเรียน”. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาการศึกษาออกโรงเรียน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๗.
- _____ . “การสอนแบบเน้นการวิจัย โดยใช้สัญญาแห่งการเรียนรู้”, ใน **การเรียนการสอนที่มีการวิจัยเป็นฐาน**. กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๗.
- อำรุง จันทวานิช. **การเรียนการสอนโดยผู้เรียนใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้**. กรุงเทพมหานคร: คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๔๘.
- _____ . “ปาฐกถาพิเศษ เรื่องนโยบายส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนโดยผู้เรียนใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้”, ใน **การเรียนการสอนโดยผู้เรียนใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๔๘.

๑.๒.๒ บทความ

- จิตรลดา รัตนพันธ์, ชีรวัฒน์ นิเจนตร, ชยพล บัวดิษ และทวัช บุญแสง. “การพัฒนาแบบการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกัน เชิงพหุวัฒนธรรม ระหว่างนักเรียนไทยและนักเรียนข้ามชาติ”, **วารสารราชภัฏสุราษฎร์ธานี**. ปีที่ ๔ เล่มที่ ๑ (มกราคม – มิถุนายน ๒๕๖๐): ๑๑๕-๑๔๖.

- ชูลีวรรณ ปราณิธรรม จิตรี ไทรทอง เบญญา จริยวิจิตร จีรติ พูนเอียด. “สมรรถนะการข้ามวัฒนธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยนานาชาติการท่องเที่ยว”, **วารสารช่อพะยอม**. ปีที่ ๓๐ ฉบับที่ ๑ (มกราคม – พฤษภาคม ๒๕๖๒): ๒๕-๓๔.
- ณัฐฐนนท์ กานต์รวิกุลธนา. “กรอบแนวคิดความเสี่ยงเชิงกลยุทธ์กับผลสัมฤทธิ์ของสถาบันอุดมศึกษา: กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ”, **วารสารบัณฑิตวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต**. ปีที่ ๑๐ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม - สิงหาคม ๒๕๕๗): ๑-๑๐.
- ตติยาพร จารุมณีรัตน์. “ASEAN : การบูรณาการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมผ่านหลักสูตรการท่องเที่ยวในกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจกรณีศึกษาประเทศสิงคโปร์”, **วารสารการบริการและการท่องเที่ยว**. ปีที่ ๗ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม-ธันวาคม ๒๕๕๕): ๖๙-๘๕.
- ทัศนีย์ บุญเดิม. (๒๕๕๖). “การจัดการเรียนการสอนโดยใช้การวิจัยเป็นฐาน”. **รายงานการวิจัย**. ศึกษาศาสตร (กันยายน-พฤศจิกายน ๒๕๕๖): ๖๕-๗๖.
- ปัญญา ประดิษฐ์บาททุกา. “ปัจจัยเชิงเหตุทางจิตสังคมที่มีอิทธิพลต่อสมรรถนะและพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้แบบวิจัยเป็นฐานของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล”, **วารสารพฤติกรรมศาสตร์**. ปีที่ ๑๙ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม ๒๕๕๖): ๑-๑๖.
- ปราณีต ส่องวัฒนา. “การวิจัยทางการพยาบาลข้ามวัฒนธรรม: แนวคิดและประเด็นวิจัย”, **วารสารสภาการพยาบาล**. ปีที่ ๒๙ ฉบับที่ ๔ (ตุลาคม-ธันวาคม ๒๕๕๗): ๕-๒๑.
- ปิยะธิดา นาคะเกษียร, ฤดี ปุงบางกะดี, “การศึกษาวลีชีวิต ปัญหา และความต้องการด้านสุขภาพของแรงงานข้ามชาติกลุ่มชาติพันธุ์มอญภายใต้บริบททางสังคมวัฒนธรรมของพื้นที่จังหวัดสมุทรสาคร”, **วารสารพยาบาลทหารบก**, ปีที่ ๑๔ เล่มที่ ๓ (กันยายน-ธันวาคม ๒๕๕๖): ๑๐๕-๑๑๕.
- ปรีชา ช้างขวัญยืน. “ทุนนิยมกับพุทธศาสนา”, **วารสารพุทธศาสนศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**. ปีที่ ๙ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-เมษายน ๒๕๔๕): ๘.
- พรพะเยาว์ กังเม่ง และดวงทิพย์ เจริญรุขข์ เพื่อนโชติ. “ความสามารถทางการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมและการปรับตัวของนักศึกษาจีน มหาวิทยาลัยรังสิต”, **วารสารการเงิน การลงทุน การตลาดและการบริหารธุรกิจ**. ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๑ (๒๕๕๗): ๖๓๕-๖๕๕.
- พลเทพ พูนพล. “อิทธิพลของความฉลาดทางวัฒนธรรมที่มีต่อการปรับตัวข้ามวัฒนธรรมและ ผลการปฏิบัติงานของพนักงานข้ามชาติในประเทศไทย”, **วิทยาการวิจัยและวิทยาการปัญญามหาวิทยาลัยบูรพา**. ปีที่ ๑๒ ฉบับที่ ๒ (ตุลาคม ๒๕๕๗ – มีนาคม ๒๕๕๘): ๑๐๘-๑๒๑.
- พระมหาไพโรจน์ โชติยะ, สุพร ตังสมวรพงษ์ และอัจฉรา วัฒนาณรงค์. “การศึกษาจิตสำนึกสาธารณะของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (วังน้อย)”, **วารสารวิทยาลัยพาณิชยศาสตร์บูรพาปริทัศน์**. ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๑ (๒๕๕๔): ๑๗-๓๗.
- พิทักษ์ ศิริวงศ์. “ทฤษฎีฐานราก (Grounded Theory) วิธีวิทยาการวิจัยเพื่อสร้างทฤษฎีในการพัฒนาประเทศ”, **บรรณสาร มศก.ท**. ปีที่ ๑๙ ฉบับที่ ๑ (เมษายน – กันยายน, ๒๕๕๗).
- พัชรภรณ์ จันทระโคตร. “รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำข้ามวัฒนธรรมของผู้บริหารโรงเรียน”, **วารสารแสงอีสาน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน**. ปีที่ ๑๕ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม-ธันวาคม): ๑๒-๒๕.

- ภาควิชารัฐศาสตร์, คณะสังคมศาสตร์. **รายละเอียดของหลักสูตร (มคอ.๒) หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.๒๕๕๙.** ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๙.
- เมธพันธ์ โพธิ์ธีโรจน์. “การศึกษาปัญหาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย”, **วารสารสถาบันวิจัยญาณสังวร.** ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๑ (๒๕๕๓): ๔๗-๕๘.
- วิลาสินี ยนต์วิทย์. “ปัจจัยทางการตลาดกับการเลือกซื้อบะหมี่กึ่งสำเร็จรูปของชาวพม่าในประเทศไทย”, **วารสารวิจัยและพัฒนา วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์.** ปีที่ ๑๒ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม – สิงหาคม ๒๕๖๐): ๓๕-๔๔.
- _____. “ปัจจัยทางการตลาดกับการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ยาสีฟันของชาวพม่าในประเทศไทย”, **วารสารวิจัยและพัฒนา วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์.** ปีที่ ๑๑ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-เมษายน ๒๕๕๙): ๙๑-๑๐๐.
- สกวเดือน โอตมี สุภาวดี เครือโชติกุล. “แนวทางการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมในการดูแลสตรีตั้งครรภ์ชาวพม่าของพยาบาลผดุงครรภ์”, **วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์.** ปีที่ ๙ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม-สิงหาคม ๒๕๖๐): ๑๕๐-๑๖๐.
- สุณี เชื้อนแก้ว และคณะ. “ความสัมพันธ์ของวิถีชีวิตชาวไทยใหญ่ กับความหลากหลายทางชีวภาพสู่ภูมิปัญญาท้องถิ่น”, **วารสารวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.** ปีที่ ๔๑ ฉบับที่ ๒ (๒๕๕๖): ๒๙๘-๓๐๘.
- สุณี เชื้อนแก้ว, ประสิทธิ์ วังภคพัฒน์วงศ์ และอรุณทัย จำปีทอง. “ความสัมพันธ์ของวิถีชีวิตชาวไทยใหญ่ กับความหลากหลายทางชีวภาพสู่ภูมิปัญญาท้องถิ่น”, **วารสารวิทยาศาสตร์ มข.** ปีที่ ๔๑ ฉบับที่ ๒ (๒๕๕๖): ๒๙๘-๓๐๘.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และทัศนีย์ บุญเติม. “การสอนแบบ Research Based Learning”, **วิธีวิทยาการวิจัย.** ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๖ (๒๕๓๗): ๑-๑๔.
- เสาวภา วิชาดี, “การศึกษาในกระบวนทัศน์ใหม่: การเรียนโดยใช้การวิจัยเป็นฐาน”, **Executive Journal: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.** (๒๕๕๔): ๒๖-๓๐.
- อัศวรณ แสงวิภาค. “กระบวนการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมที่มีความจำเป็นต่อการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน”, **วารสารวิชาการศรีปทุม.** ปีที่ ๑๑ ฉบับที่ ๑, (กรกฎาคม - กันยายน ๒๕๕๙): ๑๙-๒๖.

๑.๒.๓ รายงานการวิจัย

- กัญญา โพธิ์วัฒน์. “ทีมผู้นำการเปลี่ยนแปลงในโรงเรียนประถมศึกษา: การศึกษาเพื่อสร้างทฤษฎีฐานราก”. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๔๘.
- เกรียงศักดิ์ พลอยแสง. “การศึกษาปัญหาการใช้ภาษาไทยของนิสิตชาวต่างประเทศ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย”. รายงานการวิจัย สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.
- นภาพรณ หะวานนท์ และคณะ. “การศึกษาเงื่อนไขความสำเร็จในการดำเนินงานของคณะกรรมการโรงเรียน”. รายงานการวิจัย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, ๒๕๔๓.

พระราชวรเมธี และคณะ. “รูปแบบการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียนในกลุ่มประเทศ CLMV สำหรับ นักศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย”. รายงานการวิจัย. กรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, ๒๕๖๐.

พระสุธีธรรมานวัตร และคณะ. “พระพุทธศาสนาในประเทศพม่า (เมียนมาร์): ประวัติศาสตร์และ วัฒนธรรมและความสัมพันธ์ทางสังคม”. รายงานการวิจัย สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖.

พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส และคณะ. “การเตรียมความพร้อมของสถาบันภาษามหาวิทยาลัยมหา จุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน”. รายงานการวิจัย สถาบันวิจัย พุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๙.

พระศรีวิสุทธิคุณ และคณะ. “พระพุทธศาสนาในประเทศกัมพูชา: ประวัติศาสตร์วัฒนธรรมและ ความสัมพันธ์ทางสังคม”. รายงานการวิจัย สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหา จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๙.

มาลี สันภูวรรณ. “คนข้ามชาติจากพม่าและความเป็นอื่นในสายตาของคนไทย: มองผ่าน ประเด็น การได้รับอนุญาตให้อยู่อาศัยอย่างถาวร”. รายงานการวิจัย สถาบันวิจัยประชากรและ สังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๕๘.

ลัดดา แก้วสีนวน. “การสื่อสารข้ามวัฒนธรรมกรณีศึกษาชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ยะลา ปัตตานี และนราธิวาส)”. วิทยานิพนธ์การจัดการ การสื่อสารดุซงึ่บัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, ๒๕๕๒.

วิรัช นิยมธรรม. “การเทียบต่างภาษพม่ากับภาษาไทยและการวิเคราะห์ข้อผิดในการเรียนภาษา พม่าเพื่อพัฒนาตำราเรียน”. รายงานการวิจัย. พิษณุโลก มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒๕๕๑.

_____. “ไทยในการรับรู้และความเข้าใจของประเทศเพื่อนบ้าน กรณีศึกษาตัวบทในตำรา เรียนสังคมศึกษาของพม่าว่าด้วย "ความสัมพันธ์เมียนมา-โยดะยา". รายงานการวิจัย. พิษณุโลก มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒๕๕๒.

_____. “มโนทัศน์ทางการเมืองของรัฐพม่าบนพื้นที่สื่อรัฐบาลทหาร”. รายงานการวิจัย. พิษณุโลก มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒๕๕๓.

เสาวนีย์ กานต์เดชารักษ์. “การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้นวิจัยทางการศึกษา พยาบาล”. วิทยานิพนธ์ดุซงึ่บัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

หัตถุภรณ์ แก่นท้าว. “การพัฒนาบทบาทมหาวิทยาลัยสงฆ์ของรัฐเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน”. ดุซงึ่ นิพนธ์พุทธศาสตร์ดุซงึ่บัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗.

อภิญา เงินดี. “การศึกษาความเชื่อ ประเพณี และพิธีกรรมของพระพุทธศาสนาในฐานะทุนทางสังคม- วัฒนธรรม เพื่อการพัฒนาชุมชนชายแดนไทย-พม่า สองฝั่งแม่น้ำเมย”. วิทยานิพนธ์ ปริญาปรัชญาดุซงึ่บัณฑิต (สาขาวิชาวัฒนธรรมศาสตร์) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย มหาสารคาม, ๒๕๕๔.

อินตอง ชัยประโคน พระครูสุวิธานพัฒนบัณฑิต, “การติดตามพุทธศาสตร์บัณฑิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาเขตขอนแก่น กรณีศึกษา บัณฑิตและนิสิตจาก สปป.ลาว”. รายงานการวิจัย สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓.

อุบลรัตน์ พันธุมินทร์. “มองสังคมและวัฒนธรรมผ่านภาษิตโบราณ: Myanmar Society and Culture Outlooks as Reflected through Proverbs”. รายงานการวิจัย. คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๓.

๑.๒.๔ ออนไลน์

ปริยนันท์ สิทธิจินดา. “ปรับการเรียนเปลี่ยนการสอนด้วยวิจัยนอกชั้นเรียน”. ออนไลน์: สืบค้นเมื่อ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๕๒. จาก <http://www.node.rbru.ac.th/article/article31.pdf>.

ภาวิธ ทองโรจน์, “สภาพสถาบันอุดมศึกษากับการพัฒนาอุดมศึกษา”, ออนไลน์: สืบค้น ๓๐ เมษายน ๒๕๖๒. จาก http://www.mua.go.th/users/bhes/catalog_h/StdEdu/FormCurr/PavitSpeak.pdf.

สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. “การวิจัยข้ามวัฒนธรรม: ประสบการณ์ภาคสนามในการศึกษาชุมชนชาติพันธุ์”. เอกสารประกอบการเสวนาเรื่อง “การวิจัยข้ามวัฒนธรรม. (ในการประชุมวิชาการวัฒนธรรมแห่งชาติ ครั้งที่ ๗ วันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๖๐ ณ โรงแรมดอมนีเมอริตล กรุงเทพมหานคร), ออนไลน์: สืบค้นเมื่อ ๒๐ มกราคม ๒๕๖๒ จาก http://www.culture.go.th/culture_th/images/akasit/170860.pdf

อมรวิทย์ นาคทรพร. “ความคิดในการพัฒนาอุดมศึกษาไทยในรอบทศวรรษ”. งานวิจัยใน โครงการจัดประชุมโตะกลมไทย-อเมริกันวาทะการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ศึกษาและการปฏิรูปอุดมศึกษาสนับสนุน. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, ออนไลน์: สืบค้นเมื่อ ๒๐ มกราคม ๒๕๖๒, จาก <http://lms.bks.ac.th/lms/ebook/pdf/thai/pdf.pdf>

๑.๒.๕ สัมภาษณ์

ณัชชา สุวรรณเสรี. นิสิตหลักสูตรพม่าศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร. สัมภาษณ์, ๑๑ ตุลาคม ๒๕๖๐.

ดร.ลำพอง กลมกุล. ผู้อำนวยการส่วนวิจัย สารสนเทศ และบริการวิชาการ ศูนย์อาเซียนศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. สัมภาษณ์, ๖ ตุลาคม ๒๕๖๐.

ประสิทธิ์ ทุหนาย วิน. นิสิตหลักสูตรพม่าศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร. สัมภาษณ์, ๑๑ ตุลาคม ๒๕๖๐.

พระศรีธวัชเมธี. ผู้อำนวยการศูนย์อาเซียนศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. สัมภาษณ์, ๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๐.

พระมหาประยูร โชติวิโร. ผู้อำนวยการกองกิจการนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. สัมภาษณ์, ๑๒ ตุลาคม ๒๕๖๐.

พระอาจารย์ฐิตะวงษ์ อนุตฺตโร. อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาต่างประเทศ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. สัมภาษณ์, ๒๑ ตุลาคม ๒๕๖๐.

ผศ.ดร.วีรกาญจน์ กนกกมล. หัวหน้าภาควิชาภาษาต่างประเทศ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. สัมภาษณ์, ๗ ตุลาคม ๒๕๖๐.

- ผศ.วิรัช นิยมธรรม. รก.ผู้อำนวยการศูนย์พหุภาษา มหาวิทยาลัยนเรศวร. สัมภาษณ์, ๑๑ ตุลาคม ๒๕๖๐.
- ผศ.อรนุช นิยมธรรม. อาจารย์ประจำหลักสูตรพหุภาษา. สัมภาษณ์, ๑๑ ตุลาคม ๒๕๖๐.
- รศ.ดร.ณัฏฐ์ ศรีดี. รองคณบดีคณะพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. สัมภาษณ์, ๑๔ ตุลาคม ๒๕๖๐.
- ว่าที่ ร.ต.วรพจน์ วิเศษศิริ. นักศึกษาปริญญาเอกเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มหาวิทยาลัยนเรศวร. สัมภาษณ์, ๑๑ ตุลาคม ๒๕๖๐.
- วิภาดา คงสิบ. นิสิตหลักสูตรพหุภาษา มหาวิทยาลัยนเรศวร. สัมภาษณ์, ๑๑ ตุลาคม ๒๕๖๐.
- สุภาพร สิงห์ทอง. นิสิตหลักสูตรพหุภาษา มหาวิทยาลัยนเรศวร. สัมภาษณ์, ๑๑ ตุลาคม ๒๕๖๐.
- Aung Naing Wann. นิสิตสาขาวิชาภาษาไทย YUFL-University of Foreign Languages, Yangon. สัมภาษณ์, ๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๐.
- Aung Thu Htet. นิสิตสาขาวิชาภาษาไทย YUFL-University of Foreign Languages, Yangon. สัมภาษณ์, ๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๐.
- Su su Khin (อาจารย์บัวหลวง). อาจารย์จากภาควิชาภาษาไทย YUFL-University of Foreign Languages, Yangon. สัมภาษณ์, ๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๐.
- Su su Tin. นิสิตสาขาวิชาภาษาไทย YUFL-University of Foreign Languages, Yangon. สัมภาษณ์, ๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๐.
- Thet Su Man. อาจารย์จากภาควิชาภาษาไทย YUFL-University of Foreign Languages, Yangon. สัมภาษณ์, ๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๐.
- Thet Sun Mon. นิสิตสาขาวิชาภาษาไทย YUFL-University of Foreign Languages, Yangon. สัมภาษณ์, ๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๐.

๒. ภาษาอังกฤษ:

๒.๑ Books

- Bennet, M. J. Towards. Ethnorelativism: A developmental Model of intercultural sensitivity. In R.M. Paige (Ed.). **Education for the intercultural experience.** Yarmouth Me : Intercultural Press, 1998.
- Earley, P. C., & Ang, S. **Cultural intelligence: Individual interactions across cultures.** Redwood City: Stanford University Press, 2003.
- Esquith, R. **Teach Like Your Hair's on Fire: The Methods and Madness Inside Room 56.** New York: A Penguin Book Education, 2007.
- Howard E. Gardner. **Multiple Intelligences: New Horizons in Theory and Practice,** New York: Basic Books, 2006.
- Hofstede, G. & Hofstede, G. J. **Cultures and organizations: Software of the mind.** Revised and expanded 2nd ed. New York: McGraw-Hill, 2005.
- Lewin, K. **Field theory in social science.** Harper & Row, New York, 1947.

๒.๒ Articles

- Black,J.S. “Work role transitions: A study of American expatriate managers in Japan”, **Journal of International Business Studies**. Vol. 19 No.2 (1988): 277-294.
- Earley,P.C.&Peterson,R.S. “The elusive cultural chameleon: Cultural intelligence as a new approach to intercultural training for the global manager”, **Academy of Management Learning and Education**. Vol. 3 No.1 (2004): 100-115.
- Hans Jansson, Martin Johanson & Joachim Ramström. “Institutions and business networks: A comparative analysis of the Chinese, Russian, and West European markets”, **Industrial Marketing Management**. Vol. 36 No. 7 (October 2007): 955-967.
- Jia.F., Rutherford, C. “Mitigation of Supply chain relational risk caused by cultural differences between China and the West”, **International journal of logistics Management**. Vol. 21 No.2 (2010): 251-270.
- John R. Clark. “The research process: a beginner's guide”, **Health Information and Libraries Journal**. Vol 14, No.3 (September 1997): 133-198.
- Kalervo Oberg. “Cultural Shock: Adjustment to New Cultural Environments”, **Journal of Practical Anthropology**. Vol 7 No.4, (July 1, 1960): 177-182.
- Khin Win Thanegi. “The Influence of Theravada Buddhism on Myanmar Society”, **International Conference on “Religion, Conflict and Development.” Southeast Asian Studies**. Passau University, Germany, 25– 27 June 2007.
- Russell Monroe Gersten & Joseph Dimino. “The Realities of Translating Research into Classroom Practice”, **Learning Disabilities Research and Practice**. Vol.16 No. 2 (May 2001): 120 – 130.
- Silawat Chaiwong Sangkaraksuphanut Phuriwattano. “Lampang Klomkul.and others. Cross-Cultural Learning of Burmese in Lampang, Thailand”, **Asian Political Science Review**. Vol.2 No.1 (January 1, 2018): 108-116.

๒.๓ Report of the Research

- Mae Chee Huynh Kim Lan. **A Study of Theravada Buddhism in Vietnam**. Master Degree of Arts (Buddhist Studies). Graduate School Mahachulalongkornrajavidyalaya University, 2010.

๒.๔ Electronics

- Ashin Pannasiri. (2014). “A Survey on the International student’s preferences for living in MCU and Temples”. Online: <http://ashinpannasiri.blogspot.com/2014/02/a-survey-on-international-students.html>. สืบค้น 22 กันยายน 2562. Online: <http://www.mcu.ac.th/userfiles/file/library1/Thesis/818.pdf>

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ตัวอย่างจดหมายนำและแนวคำถามในการสัมภาษณ์
และร่องรอยการศึกษาภาคสนาม

ที่ ศธ. ๖๑๐๕.๒/พิเศษ

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๗๙ หมู่ที่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอบางบาล

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

๙ ตุลาคม ๒๕๖๐

เรื่อง สัมภาษณ์ข้อมูลวิจัยเรื่องการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์

เรียน ผศ.วิรัช นิยมธรรม ผู้อำนวยการศูนย์พหุศึกษา

สิ่งที่ส่งมาด้วย แนวคำถามในการสัมภาษณ์

ด้วย ผศ.ดร.พิเชฐ ทังโต ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ ได้เสนอโครงการวิจัยเรื่อง “รูปแบบการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์ของสถาบันอุดมศึกษาในสังคมไทย An Instructional Model of Thai - Myanmar Cross Culture of Higher Education Institutes in Thai Society” ซึ่งได้รับงบประมาณสนับสนุนจากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๐ โดยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัย (๑) เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์ของสถาบันอุดมศึกษาในสังคมไทย (๒) เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการจัดการเรียนรู้อบรมไทย-เมียนมาร์โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน และ (๓) เพื่อนำเสนอผลการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์โดยใช้การวิจัยเป็นฐานของสถาบันอุดมศึกษาในสังคมไทย ซึ่งอยู่ระหว่างดำเนินการวิจัยตามช่วงเวลาที่กำหนดไว้

ในการนี้ เพื่อให้การดำเนินการวิจัยมีความสมบูรณ์เป็นไปตามวัตถุประสงค์และสอดคล้องกับวิธีการดำเนินการวิจัย คณะผู้วิจัยได้เล็งเห็นเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงขอท่านเป็นผู้ให้ข้อมูลแก่คณะนักวิจัย ในวันพุธที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๖๐ ระหว่างเวลา ๑๓.๐๐-๑๖.๓๐ น. ตามกรอบการสัมภาษณ์แนบมาพร้อมกันนี้ด้วย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์เอื้อเฟื้อทางวิชาการจากท่านด้วยดี

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิเชฐ ทังโต)

หัวหน้าโครงการวิจัย

ประสานงาน : พระปลัดระพิน พุทธิสาร (ผู้ร่วมวิจัย)

โทร.๐๘๖๗๗๑๓๖๓๘ Email : raphind@yahoo.com

แนวคำถามในการสัมภาษณ์
โครงการวิจัยเรื่อง
“รูปแบบการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์ของสถาบันอุดมศึกษาในสังคมไทย”
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

แนวคำถามในการสัมภาษณ์ (สำหรับผู้บริหาร/ผู้สอน)

๑. ความเป็นมา วัตถุประสงค์ แนวทางของการจัดหลักสูตรด้านวัฒนธรรมพม่า/พม่าศึกษา
๒. ประสิทธิผลจากการจัดการศึกษาของหลักสูตรที่ผ่านมาเป็นอย่างไรบ้าง
๓. รูปแบบและแนวทางในการจัดการศึกษาด้านวัฒนธรรมพม่า สำหรับนักศึกษาไทย ควรมีลักษณะอย่างไร
๔. แนวทางในการจัดการศึกษาด้านวัฒนธรรมไทย/ไทยศึกษา สำหรับนักศึกษาพม่า เป็นอย่างไร
๕. มีการทำวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหรือปรับปรุงหลักสูตรหรือไม่ อย่างไร
๖. ในหลักสูตรมีการนำกระบวนการวิจัยมาใช้เป็นวิธีการสร้างความรู้ใหม่ให้กับคณาจารย์และนิสิตหรือไม่ อย่างไร
๗. แนวทางการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-เมียนมาร์ของศูนย์พม่าศึกษา และส่วนงานอื่นของมหาวิทยาลัยนเรศวร
๘. เทคนิคหรือวิธีการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม (ไทย-เมียนมาร์) ควรเป็นอย่างไร

แนวคำถามในการสัมภาษณ์ (สำหรับนิสิต)

๑. นักศึกษามีการปรับตัวอย่างไรในการเรียนรู้วัฒนธรรมอื่น (ไทย-เมียนมาร์)
๒. การเรียนรู้และเข้าใจวัฒนธรรมไทย/เมียนมาร์ มีประโยชน์ต่อนักศึกษาอย่างไร
๓. ลักษณะเด่นของวัฒนธรรม (ไทย/เมียนมาร์) ที่ได้เรียนรู้ คืออะไร
๔. นักศึกษามีวิธีการในการเรียนรู้วัฒนธรรมของชาติอื่น (ไทย-เมียนมาร์) อย่างไร
๕. ผลลัพธ์ที่ได้จากการศึกษาวัฒนธรรมของประเทศสมาชิกอาเซียน เช่น เมียนมาร์ จะส่งผลต่อการอยู่ร่วมกันในประชาคมอาเซียนอย่างไร

ร່องรอยการศึกษาภาคสนาม

๒๑ ตุลาคม ๒๕๖๐ คณะนักวิจัยได้พบและสัมภาษณ์ พระมหาประยูร โชติวโร ผู้อำนวยการกองกิจการนิสิต ที่ดูแลนิสิตซึ่งเป็นนิสิตต่างชาติด้วย อันประกอบด้วยนิสิตนานาชาติและนิสิตภายใต้ร่มสัญญาติเมียนมาร์ จำนวน ๑๑ ชาติพันธุ์ เช่น พม่า ไทยใหญ่ กระเหรี่ยง มอญ กระเหรี่ยง ปะโอ ปะหล่อง อาระกัน เป็นต้น ต่อการปรับตัวและเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมร่วมกัน ภายในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (ภาพ : คณะนักวิจัย)

๓๐ ตุลาคม ๒๕๖๐ พบ สัมภาษณ์ รศ.ดร.ณัฏฐ์ ศรีดี (รองคณบดีคณะพุทธศาสตร์) ผู้ที่มีส่วนต่อการจัดการศึกษา พระพุทธศาสนาภาคภาษาอังกฤษ (English Program) โดยมีกลุ่มเป้าหมายเป็นนิสิตต่างชาติ และส่วนใหญ่เป็นนิสิตชาติพันธุ์พม่า มีแนวทางในการจัดการเรียนรู้ต่อการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ที่เน้นการปรับตัว การอยู่ร่วมกันภายใต้ความแตกต่างหลากหลาย (ภาพ : คณะนักวิจัย)

๒๑ ตุลาคม ๒๕๖๐ พบ สัมภาษณ์ เก็บข้อมูลวิจัยกับหัวหน้าภาควิชาภาษาต่างประเทศ: ผศ.ดร.วีรกาญจน์ กนกมเกลศ [หัวหน้าภาค สาขาต่างประเทศ /ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาภาษาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์] ในฐานะผู้สอนและจัดการเรียนรู้ภายในคณะมนุษยศาสตร์ โดยมีกลุ่มนิสิตเป็นเมียนมาร์ ที่มีสถิติเข้ารับการศึกษา มาก มีแนวทางในการจัดการเรียนรู้ การสอนภาษาเพื่อส่งเสริมความเข้าใจวัฒนธรรม และการจัดการเรียนรู้วัฒนธรรมไทยให้นิสิตพม่า โดยมีแนวคิดในเรื่องการอยู่หอ การสวดมนต์ร่วมกัน การฉัน ฯลฯ ที่มีการบูรณาการร่วมกับการเรียนการสอน (ภาพ : คณณัฏวิชัย)

๒๗ ตุลาคม ๒๕๖๐ สัมภาษณ์ พระศรีธวัชเมธี (รก.ผู้อำนวยการศูนย์อาเซียนศึกษา) ต่อการสร้างองค์ความรู้ จัดการความรู้ด้านการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียน และวัฒนธรรมเมียนมาร์ ภายในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (ภาพ : คณณัฏวิชัย)

๑๑ ตุลาคม ๒๕๖๐ เก็บข้อมูลวิจัยการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมพม่าของศูนย์พม่าศึกษา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรัตนนคร จ.พิษณุโลก สัมภาษณ์ สันทนา กลุ่ม โดยมี ผศ.วิรัช นิยมธรรม (รก.ผู้อำนวยการศูนย์) และ ผศ.อรนุช นิยมธรรม (อาจารย์ประจำหลักสูตรพม่าศึกษา) พร้อมนักศึกษาชั้นปี ๔ หลักสูตรพม่าศึกษา จำนวน ๔ คน (ประสิทธิ์ ทุนนาย วิน/ณัชชา สุวรรณเสรี/วิภาดา คงสิบ/สุภาพร สิงห์ทอง) นักศึกษาปริญญาเอกเอเซียตะวันออกเฉียงใต้ [ด้านพม่าศึกษา] (ว่าที่ ร.ต.วรพจน์ วิเศษศิริ) ให้ข้อมูลประกอบการวิจัย (ภาพ : คณะนักวิจัย)

๑๑ ตุลาคม ๒๕๖๐ คณะนักวิจัย เก็บข้อมูลวิจัยการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมพม่า สัมภาษณ์ และสนทนาแลกเปลี่ยน ณ ศูนย์พม่าศึกษา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร จ.พิษณุโลก โดยมี ผศ.วิรัช นิยมธรรม (รศ.ผู้อำนวยการสถานพัฒนาการเรียนรู้ภาษาเมียนมา) และ ผศ.อรนุช นิยมธรรม (อาจารย์ประจำหลักสูตรพม่าศึกษา/รองหัวหน้าภาควิชาภาษาตะวันออก) พร้อมนักศึกษาชั้นปี ๔ หลักสูตรพม่าศึกษา จำนวน ๔ คน นายประสิทธิ์ ทุหน่าย วิน/นางสาวณัชชา สุวรรณเสรี/นางสาววิภาดา คงสิบ/นางสาวสุภาพร สิงห์ทอง) ว่าที่ ร.ต.วรพจน์ วิเศษศิริ (นักศึกษาปริญญาเอกเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ [ด้านพม่าศึกษา]/อาจารย์ประจำวิทยาลัยโพธิวิชชาลัย ม.ศรีนครินทรวิโรฒ) (ภาพ : คณะนักวิจัย)

๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ คณะนักวิจัย เก็บข้อมูลวิจัยการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมพม่า สัมภาษณ์ และสนทนากลุ่ม แลกเปลี่ยน ณ ศูนย์พม่าศึกษา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร จ.พิษณุโลก โดยมี ผศ.วิรัช นิยมธรรม (รศ. ผู้อำนวยการสถานพัฒนาการเรียนรู้ภาษาเมียนมา) และ ผศ.อรนุช นิยมธรรม (อาจารย์ประจำหลักสูตรพม่าศึกษา/รองหัวหน้าภาควิชาภาษาตะวันออก) ว่าที่ ร.ต.วรพจน์ วิเศษศิริ (นักศึกษาปริญญาเอกเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ [ด้านพม่าศึกษา]/อาจารย์ประจำวิทยาลัยโพธิวิชชาลัย ม.ศรีนครินทรวิโรฒ) นิสิตชาวพม่า Aung Naing Wann,(ปัญญา) Aung Thu Htet (ชัยชนะ) Thet Sun Mon (ใบพลู) Su su Tin (มะปราง) นักศึกษาหลักสูตรสาขาวิชาภาษาไทย YUFL-University of Foreign Languages, Yangon และThet Su Man (อาจารย์ใบพลู) อาจารย์จากภาควิชาภาษาไทย YUFL-University of Foreign Languages, Yangon (ภาพ : คณะนักวิจัย)

๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ สัมภาษณ์กลุ่ม สนทนากลุ่ม ทวนสอบข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญด้านพม่าศึกษา จากของไทย ผศ.วิรัช นิยมธรรม (ผู้บริหารศูนย์พม่าศึกษา ม.นเรศวร) และจากประเทศเมียนมาร์ Su su Khin (บัวหลวง) ผู้สอนภาษาไทยและทำตำราและพจนานุกรมพม่า-ไทย (ภาพ : คณะนักวิจัย)

๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ คณะนักวิจัยสัมภาษณ์ สันทนา กลุ่ม การเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมเมียนมาร์ กับ นักศึกษาแลกเปลี่ยนของศูนย์พม่าศึกษา ม.นเรศวร ที่เป็นนิสิตชาวพม่า Aung Naing Wann,(ปัญญา) Aung Thu Htet (ชัยชนะ) Thet Sun Mon (ใบพลู) Su su Tin (มะปราง) นักศึกษา หลักสูตรสาขาวิชาภาษาไทย YUFL-University of Foreign Languages, Yangon และ Thet Su Man (อาจารย์ใบพลู) อาจารย์จากภาควิชาภาษาไทย YUFL-University of Foreign Languages, Yangon. (ภาพ : คณะนักวิจัย)

๑ พุทธจิกายน ๒๕๖๐ คณะนักวิจัย พบและสัมภาษณ์สนทนา Su su Khin (บัวหลวง) Thet Su Man (ช่อฟ้า) อาจารย์จากภาควิชาภาษาไทย ผู้กำลังจัดทำตำรา และพจนานุกรมภาษาไทย-เมียนมาร์ พร้อมสนทนากลุ่มกับ นิสิต สาขาวิชาภาษาไทย Aung Naing Wann,(ปัญญา) Aung Thu Htet (ชัยชนะ) Thet Sun Mon (ใบพลู) Su su Tin (มะปราง) จาก YUFL-University of Foreign Languages, Yangon ณ ศูนย์พม่าศึกษา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร จังหวัดพิษณุโลก (ภาค : คณะนักวิจัย)

๑-๓ สิงหาคม ๒๕๖๐ คณะนักวิจัย ร่วมกับเดินทางกับศูนย์อาเซียนศึกษา เก็บข้อมูลวิจัย สัมภาษณ์ สนทนากลุ่ม ถอดองค์ความรู้ นิสิตไทยที่เข้าร่วมโครงการการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมเมียนมาร์ เป็นนิสิตจากคณะครุศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ คณะพุทธศาสตร์ วิทยาเขตเชียงใหม่ วิทยาลัยสงฆ์เชียงราย วิทยาลัยสงฆ์ลำปาง วิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี (วัดไร่ขิง จ.นครปฐม) เป็นต้น รวม ๒๒ รูป/คน ศึกษาแลกเปลี่ยน เรียนรู้ ข้ามวัฒนธรรม ภายใต้โครงการการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม พระพุทธศาสนาอาเซียน เมียนมาร์ ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (ภาพ : คณะนักวิจัย)

๑-๓ สิงหาคม ๒๕๖๐ คณะนักวิจัย ร่วมกับเดินทางกับศูนย์อาเซียนศึกษา เก็บข้อมูลวิจัย สัมภาษณ์ สนทนากลุ่ม ถอดองค์ความรู้ นิสิตที่เข้าร่วมโครงการการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมเมียนมาร์ ของนิสิตจากคณะครุศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ คณะพุทธศาสตร์ วิทยาเขตเชียงใหม่ วิทยาลัยสงฆ์เชียงราย วิทยาลัยสงฆ์ลำปาง วิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี (วัดไร่ขิง จ.นครปฐม) เป็นต้น รวม ๒๒ รูป/คน ศึกษาแลกเปลี่ยน เรียนรู้ ข้ามวัฒนธรรม ภายใต้โครงการการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม พระพุทธศาสนาอาเซียน เมียนมาร์ ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (ภาพ: คณะนักวิจัย)

๒๘ ธันวาคม ๒๕๖๑ สัมภาษณ์ สันทนา กลุ่ม การเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมเมียนมาร์ และกลุ่มชาติพันธุ์
ในเมียนมาร์ กับคณะครู ผู้บริหาร Jao Khamleng Kheminda, Kham Kyar, Morn Kyio และ
นักเรียน WYI - School of Youth Improvement, Keng Tung, Myanmar, (ภาพ: คณະนักรวิชัย)

ภาคผนวก ข

ร่องรอยการจัดกิจกรรมเชิงปฏิบัติการ

บทสรุปของบทความวิจัยของนิสิตเมียนมาร์

จากการเข้าร่วมกิจกรรมเชิงปฏิบัติการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม

ภาพกิจกรรมในชั้นเรียนและตัวอย่างบทความฉบับสมบูรณ์ของนิสิต

Raw Data of Classwork from Myanmar Students

87 Abstracts of Independent Study papers

1. The objectives of this independent study were higher education system school and teaching method of new generation the method of the study was qualitative study consisted of documentary study and in-depth interview. The key information these studies was new generation of education in BaGo Myanmar and were selected by purposive sampling .interview from was used for data collection and data was unanalyzed by using analytic induction. Results showed .that are from national education system to international education system Myanmar government was changeable new policy of education with the local education department , giving training new methods teaching program for all teachers who have taken duty primary school to university .that are not reading by heard for all subjects. Now our village in Bago all most schools of teachers are testing or practice teaching in the schools science 2010 that are using and teaching new methods of teaching programs not only Myanmar's teachers and professor but also with foreigner teacher and professor or scholar who participate Myanmar's education department. They gave higher education knowledge and technology for running new generation .all students have to have critical thinking themselves .now day for new generation of education systems are so bright and good more than before old education system any public schools provide a free education through the government. Parents may send their own children to a private school, but they must pay for it. In some poorer places, some children cannot go to school, because their countries do not make education available in their countries, or because their families do not have enough money, or because the children have to work for money, .There are primary schools and secondary schools. In many places they are government funded. Colleges and universities usually charge Tuition payments which may be very different in different countries. (ด้านการศึกษา)

2.The first part contradicts the vision sometimes officially expressed that the agribusinesses should take the leading role in the farm modernization drive since the large, modern farms operate more efficiently than the small-scale farms. This vision and its reasoning serve as a justification for land acquisitions in favour of the large business. The aim of this presentation is to clarify the concept and the underlying economic conditions of the Rural Reconstruction policy in Burma. Access to public services is hampered by cumbersome and time consuming procedures, often necessitating daylong trips to the capital for administrative procedures. Streamlining such procedures could yield. With regard to electricity, the biggest problems are installing new connections and the unreliability of supply. For benchmarking of concerns, we showed re respondents vignettes describing hypothetical businesses facing a particular difficulty, and asked them to rate the gravity of the problem. Although we find some differences in response scales across socio-economic and ethnic groups, the qualitative conclusions about which problems are most important generally hold. This suggests that broad-based policy intervention aimed at easing a particular difficulty can be implemented. We would like to focus specifically on the Land Alienation Act, the Tenancy Act, and the Rice Export Control Ordinance. The committee boldly proposed land redistribution, tenancy restriction, and similar measures. The Burma Congress, which was founded in 1937, discussed the committee's proposal, and the Land Alienation Act and the Tenancy Act were passed in 1941. The idea behind these Acts was adopted in the Blue Print for Burma, which was prepared by the Burmese government in exile. The point is that these Acts were passed through the confrontation of various interests groups: the ICS, British export companies, Burmese landlords, Burmese merchants I would like to focus specifically on the Land

Alienation Act, the Tenancy Act, and the Rice Export Control Ordinance. (ด้านการพัฒนาการเกษตรและเศรษฐกิจ)

3. My summary is a brief of Arakan education in future, I will run education center, school and change system because our education system is a memorize system, the oldest system in the world or military government system and also I thought that this system is dead brain system so I would like to change this system. I want to be western education system and will be creating thinking system, brain storm system in the future so I choose this topic and also my favorite this paper. According to western education system, and if we want to change from memorize system to creating thinking system, We have to study about that how to change, what we need to do? How to take resource, how to do policy, we can see this paper. So I believe that you have got many things from here. And how to different between memorize system and creating thinking system in education, How to improve education in the 21st century and also if we want to change education system from Arakan state in Myanmar we are going to talk to history so I show about how to become memorize education system. And I believe that when I change this education system, my generation will got benefit and opportunities from everything and also will develop my state in Myanmar. (ด้านการศึกษา)

4. The Objectives of this independent study were Two. (1) was Yangon Reviews and (2) was Environmental Problems. The method of the study was qualitative study consisted of documentary study and in-depth interview. The key informants of this study were 3 students from Myanmar and were selected by purposive sampling. Interview form was used for data collection and data was analyzed by using analytic induction. Results showed that Yangon is the former capital city of Myanmar and its main gate-way to the world, has been considered as the most suitable location for the majority of non-agricultural activities in Myanmar in the last decade. In the past few years, Yangon has through a phase of rapid constructional development. This development has resulted in the growth of Yangon over its previous administrative boundaries, and in tremendous changes of land use. The land use changes led to more and more environmental problems and to shortages in the provision with infrastructure. As the negative effects of spontaneous land use pattern such as insufficient land use and damage of the natural resources along with the urban environmental problems of the mega-size urban area hardly can be overcome after arising, they are thus to be minimized in advance by a foresighted concept of efficient framework for land utilization pattern of future urban expansion in the Yangon City. This city has higher population density due to more accessible and positive economic situations than other areas. Due to the increase in population and urban-expansion policy of the government, there were significant environmental changes, especially in land use during the period from 1988 to 2005. (ด้านสิ่งแวดล้อม)

5. The objectives of this independent study were 1) In the Abhidhamma Pitaka. The Abhidhamma Pitaka is the background of Meditation, who knows about abhidhamma pitaka will easy to understand The Buddha's teaching in the insight of Dhamma. To understanding the abhidhamma pitaka Venerable Anurutta reteach The 9 part of Abhi Dhammatth Sanghaha. As the Abhidhamma system, already massive in its canonical version, grew in volume and complexity, it must have become increasingly unwieldy for purposes of study and comprehension. Thus at certain stage in the evolution of Theravada Buddhist thought the need must have become felt for concise summaries of the Abhidhamma as a whole in order to provide the novice student of the subject with a clear picture of its main outlines faithfully and thoroughly, yet without an unmanageable mass of detail. And 2) who learner to be understand more about Abhidhammattha sangaha the teacher of Adhakatha to write and explain in the Dhammasangani. The Dhammasangani contains detailed enumeration of all phenomena. The second part of this introduction gives a more detailed description of it.

Dhammasangani is the title given to the first book of the Abhidhamma Pitaka. The Pali word dhamma varies in meaning according to context; here as part of the term dhammasangani, dhamma means ultimate realities. Sangani means collecting together or complete enumeration. Thus Dhammasangani deals with collecting and enumerating the ultimate realities by the method of triads (tikas) and dyads (duka) as set out in its Matika. For instance, in such a phrase as 'kusala dhamma' or 'akusala dhamma', or 'abyakata dhamma' which occurs in the Dhammasangani, the word dhamma means ultimate realities. In here, I will explain more about detail of Kusala or merit in the Abhidhamma pitaka. The method of the study was qualitative study consisted of documentary study and in-depth interview. The key informants of this study were Abhidhammattha sangaha in Dhamma sangani adhakatha and were selected by purposive sampling. Interview form was used for data collection and data was analyzed by using analytic induction. Results showed that how to understand about the merit in teaching of Buddha. (ด้านพระพุทธศาสนา)

6. Myanmar's education system is in a very weakened state. Education, particularly higher education, is often perceived as a potential threat by the authorities who exercise strict control over education institutions. Investment in this sector is accorded a low priority by the government. Teachers in state education institutions commonly earn around US\$20-30 per month, leading to a lack of motivation, difficulties in recruiting quality teaching staff, and encouraging teachers to prioritize paid private tuition over their school jobs. Due to the lack of investment, schools often charge students a range of unofficial fees. Many families, particularly those in poorer rural areas, cannot afford to pay these fees and so are forced to withdraw their children from education. According to UNESCO figures, the average adult in Burma has received only 2.8 years of schooling, and only 36.5% of eligible students enroll in secondary education. The physical condition and human resource capacity of the system is poor by any standard, and teachers, whether in schools, colleges or universities, have few opportunities and little incentive for professional development. A process of recovery is getting underway, but it will take years before significant improvements are evident. Major cultural change is required in the style of leadership and management at all levels of government, and there is also a desperate need for more financial resources. This paper documents the current state of the education system in Myanmar and advances three priority areas for immediate attention. Throughout the education system, there is prevailing culture of rote-learning which discourages the development of analytical thinking. Students are considered as vessels to be filled with pre-ordained 'knowledge' which they must learn by heart. There is little or no emphasis on understanding the information being committed to memory, or being able to practically apply it. Both girls and boys are equally likely to remain in school through to the final year of secondary education. (ด้านการศึกษา)

7. Myanmar is one of the most famous Buddhist countries around the world in which over eighty-seven percent of the population are Buddhist so that majority of people learn the teaching of the Buddha from starting in primary school. According to the Myanmar tradition, every teenager has made to ceremony of the novice in the Buddhist Order and twenty passage to adulthood is to spend at least 15 days or one rain season as a monk. One who ordains can learn many useful tools and gain knowledge of Tipitaka (three baskets) in both Pali and Myanmar languages. They practice meditation, learn to arrange flowers, organize ceremonies, spread the Buddha's teaching (Dhamma) and other awesome activities such as alms collection and maintenance of the monastery, etc. The purpose of learning and training is to cultivate the mind, to propagate the Buddha of Dhamma to the whole nation and the world, especially effecting a harmonious society. Moreover, Myanmar is well known for its traditional, architectural designs and cultural heritages. Thus, besides spreading Buddha's Dhamma teaching, as well as Myanmar people try to maintain and protect their traditional cultures. Our ancestor left cultural traditions for us what are customs and consuetude. It is important that

the next generation maintains and preserves them. Additionally, the next generation needs to foster and advance cultural traditions of their country to the world. Realizing the importance of education in growing nation and its contribution to developing wealth, improving civilization, and strengthening democracy, the Myanmar Government has to continue to spend substantially to its education system. (ด้านพระพุทธศาสนา)

8. Awakened One', someone who has awakened from the sleep of ignorance and sees things as they really are. A Buddha is a person who is completely free from all faults and mental obstructions. There are many people who have become Buddhas in the past, and many people will become Buddhas in the future. There is nothing that Buddha does not know. Because he has awakened from the sleep of ignorance and has removed all obstructions from his mind, he knows everything of the past, present, and future, directly and simultaneously. Moreover, Buddha has great compassion which is completely impartial, embracing all living beings without discrimination. He benefits all living beings without exception by emanating various forms throughout the universe, and by bestowing his blessings on their minds. Through receiving Buddha's blessings, all being, even the lowliest animals, sometimes develop peaceful and virtuous states of mind. Eventually, through meeting an emanation of Buddha in the form of a Spiritual Guide, everyone will have the opportunity to enter the path to liberation and enlightenment. As the great Indian Buddhist scholar Nagarjuna said, there is no one who has not received help from Buddha. (ด้านพระพุทธศาสนา)

9. The objectives of this independent study were 1) to study Mahasi sayataw's meditation techniques and teaching methods, and 2) to analyze the opinions of people from Yangon on daily life. The method of the study was qualitative study consisted of documentary study and in-depth interview. The key informants of this study were meditation, mindfulness and wisdom and were selected by purposive sampling. Interview form was used for data collection and data was analyzed by using analytic induction. Results showed that more Finnish people have started to practice yoga in Tampere and already some people are aware of its value and effect. Many people recognized positive effects of meditation not only physical changes but also psychological changes. All respondents wanted to recommend meditation to others. Moreover, people considered that meditation would be suitable for Finnish society. For more comprehensive results, a comparative study of different kinds of meditation would be needed. Meditation is for all human beings. If we practiced meditation well, we will be able to solve our social problems. Social problems are based on the mind that right the practice meditation is to observe mental verbal. Especially people live in Yangon who they should to practice more because of they have no time to practice meditation even they don't free to listen the dhamma and observe the moral precept in uposatha day. People have to go through various changes and social problems in the modern society. In these living circumstances, people have to compete for surviving and it causes a lot of health problems and stress. Thus, there must be a way where mind and body could relax and operate systematically and meditation can help us in it. Many studies have already demonstrated that meditation has a good effect on stress management, obtaining insight and self-understanding, and controlling physical and psychological problems. (ด้านการปฏิบัติวิปัสสนา)

10. Key to Myanmar's current reform is the shift towards people-centered development. In wake of this trend, I/NGOs are localizing their projects through autonomous village organizations. This research appraises the motivations leading to the proliferation and effect of such VOs in Myanmar. Data was gathered through desk review, surveys, FGDs and interviews. Sample for this study was drawn from development projects funded by Livelihoods and Food Security Trust Fund in Myanmar. The findings and conclusions suggest: motivation of I/NGOs for creating VOs are reactive and opportunistic; VOs are established in response to the government's development strategy and gradual opening of

development space in Myanmar. VOs also manifest national mood of economic liberalization, and I/NGO's unwavering faith on market as the solution to poverty reduction. I/NGOs are setting up VOs for instrumental ends, as channels to implement projects efficiently. Most of the VOs have created a boundary spanning role, working with decision makers at the grassroots to make services work with and for local people. Similarly, power over development works are being shared amongst different VOs and given rise to plurality of development actors and increased social capital at the village level. However, interference from village authorities and influential leaders over VOs appear to be a pertinent challenge facing all villages. As the findings suggest VOs are also frequented by micro-management from host I/NGOs to larger extent, attended three meetings to discuss and select a project for my village. We chose to build a fence for the school," she says, "We're located next to a road where cars and motorbikes pass from time to time. Since we don't have a school fence, it's dangerous for the children when they play outside," "I am confident that the fence will be a success because I've participated in all the meetings for it," she adds. (ด้านการพัฒนาประเทศ)

11. The Characteristics of Buddhism in Myanmar. This paper is a presentation about the characteristics of Buddhism in Myanmar and both in the past and present days. The aim of this paper is to present that Buddha's guidance contributed much the development of human society, liberation from suffering and to the emergence of gifted and moral persons. The religion in the country can contribute much to improvement of morality, emergence of moral and gifted persons and maturity of thought are presented with cause and effect relationship. The arrival of an expansion of Buddhism in Myanmar in to be studied by the legends, chronicles, foreign records and archaeological survey on remnants and excavations. This paper will discuss about the development of Buddhism age by age and the condition of Buddhism in modern Myanmar. In presentation about characteristics of Buddhism in Myanmar, the conditions of Buddhism from the first arrival to today and its developmental progress will be described. Regarding the arrival of Buddhism in Myanmar, the significant evidences which are believed by Myanmar people will also be stated. And then the legends or historical records and evidential inscriptions which can indicate the Buddhism in ancient Myanmar will be expressed briefly. Myanmar is well-known for far and wide land of Pagodas and religious buildings. Pagodas are religious monuments commemorating religious events of the time. They are also landmarks in the history and development of Theravada Buddhist activities in the country. A multitude of pagodas and monuments in Bagan, Bago, Thaton, Pyay, Mandalay, Sagaing and several other historic sites in the country stand witness to the extent to which Theravada Buddhism had spread to the peak to which it had flourished. Moreover, Abhidhamma Pitaka is most profound and subtle in the Buddha's Teachings, no common people can comprehend thoroughly and deeply. But Myanmar monks could learn and teach Abhidhamma in easy ways. Thus, Myanmar could stand first in learning and teaching Abhidhamma. (ด้านพระพุทธศาสนา)

12. Burma has never been a popular subject for academic research but, since a massive pro-democracy uprising drew worldwide attention to the country in 1988, the number of scholars and students engaged in the field has grown considerably. However, they still face a number of major challenges. Along with other kinds of area studies, Burma studies have been accused by academics from the more 'scientific' disciplines of being too narrowly focused and lacking theoretical rigour. Also, it has been difficult to conduct research in Burma's closed society. While the latest military government has relaxed some controls, field work is still constrained and reliable sources are hard to find. Often, the knowledge gap has been filled by myths and misconceptions. Adding to these problems, since 1988 the Burma studies community has become highly polarized, with political and moral factors often featuring more prominently in the public debate than considered arguments based on objective analysis. All these factors have adversely affected modern Burma studies and restricted understanding of this deeply

troubled country by both scholars and the wider community. All that is said here is only an introduction to a subject so vast that, if you became re-incarnate in Burma for twenty lives, you would still be only upon the threshold of greater discoveries. The increasing interest would still lure you irresistably forward to further research. Burma has never been a popular subject for research and analysis among scholars outside the country. Compared to the collections found on many other places, the literature on Burma is relatively small. Nor has Burma enjoyed a high profile in broader works devoted to the major academic disciplines, like economics or political science. Yet, over the past century, Burma studies has slowly but firmly established itself as a discreet field of enquiry, mainly in the United States (US), Europe, Russia and Japan. Since the political turmoil of 1988, it has attracted a new generation of scholars, not only from these countries but also from Australia and Southeast Asia, including from Burma itself. (ด้านการพัฒนาประเทศ)

13. The objectives of this independent study were 1) to study meditation techniques and ways to practice Dhamma and 2) to analyze the character of people from myanmar on daily life. The method of the study was qualitative study consisted of documentary study and in-depth interview. The key informants of this study were meditation, mindfulness and wisdom and were selected by purposive sampling. Interview form was used for data collection and data was analyzed by using analytic induction. Results showed that meditation elucidating and making explicit the concepts, theory, and practice of the dhamma teachings, and the results of following his instructions. It was found in the research that dhamma Meditation is consistent with satipaṇṇihāna meditation and, indeed, can be considered a variation of that type of meditation, including the four foundations of mindfulness: the contemplation of the body, of feeling, of mind, and of dhammas. That conclusion holds in spite of the fact that the deliberate hand and arm movements at the stage of contemplation of the body seems to be an innovation not found in the Sutta exposition, and the fact that it is not always obvious how the progress of Dynamic Meditation correlates with the four foundations, for example, when contemplation of mind ends and contemplation of dhammas begins. A detailed examination reveals the correlations and finds that the hand and arm movements are entirely within the spirit of the Sutta. The movements accelerate the process of developing and strengthening mindfulness and full comprehension, leading quickly to achievement of sâla, samâdhi, and paṇḍa. Moreover, reports of results of the practice, from both published reports and interviews, indicate that practitioners experience reductions of defilements (kilesas) and increased happiness, while those who pursue the highest goal, practicing properly and continuously come to see Dhamma in due order to practice Dhamma. (ด้านการปฏิบัติวิปัสสนา)

14. The objectives of this research were to study the model of the Sangha educational management, compare the Sangha educational management and analyze the approach of Sangha educational management for Buddhism propagation in the Greater Mekong Subregion countries. This study was a qualitative research by using interview guideline, focus group discussion and non-participant observation in Phayao province in Thailand, Luang Prabang in Laos PDR. and Chiang-Tung in Myanmar. The research findings were as follows: 1) The model of Sangha educational management was (1) The specific Sangha educational management. There was the independent education separate from government education (2) The Sangha educational management according to the government education which is the Buddhist scripture education, general level. (3) The non-formal education is the specific learning activities to provide the Buddhism propagation to community. 2) The similarities of Sangha education are the Buddhist scripture education, Dhamma-Pali level which is the specific model of Sangha education. In Laos PDR. and Thailand have the Buddhist scripture education, Dhamma-Pali level and general level. The Sangha educational has managed and budget providing by the government. But in Chiang- Tung has only the Buddhist scripture education, Dhamma-Pali level and budget providing from Chiang-Tung Sangha and

donation. 3) The approach of the Sangha educational management was (1) The philosophy and goal of educational management should follow the teaching philosophy of the Buddha (2) The curriculum and teaching content should set up the curriculum to match with the present situation by having the content of Dhammavinaya along with modern sciences (3) The teaching management methods was to support of the studying out of the class and manage the long distance education through the internet and manage the alternative education (4) The structured managerial administration to create the network of Dhamma educational management in the Greater Mekong Sub-region country focus on creation and development of knowledge content and (5) The Buddhism propagation have to relate the society change in the Greater Mekong Sub-region country through searching the cooperation with Dhamma school, Sangha university and other universities. (ด้านการศึกษาคณะสงฆ์)

15. Loving kindness in Theravada Buddhism. Loving kindness or Metta bhavana was describes widely in theravada Buddhist literatures and if Theravada Buddhist monks chanting at morning and evening at the end, they usually increase that loving kindness. In somewhere, monks practice it based on Buddha's teaching about either ten minutes or more than. In MCU, also doing like that. So I become to make a research about that how is useful and how is important for human beings and I also want to know the way to apply in our daily lives. According to texts of sending loving kindness at all around, above and below directions, Paritta Metta sutra, and that I have asked from three monks students in Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Ayutthaya, Wang Noi in February 2019, I had got some information from them and some from internet. I have been understood the major of making benefit for people and giving people peace to human beings is not other, it is only loving kindness truly. Even being a meditation master, without loving kindness, they cannot reside themselves. The happening conflict in the world we can say therefore people don't practice loving kindness meditation by body action, thought, speech. People just being worry about their career and so on. So, this my research can be useful for people who have not been practiced loving kindness any else and make they are strong, who has practiced before. Talking about loving kindness meditation, I do not mention barely send that loving kindness by voice or mouth less intention, but also have to proliferated it time to time until it gains in thinking, in speaking, and in doing very strong and no one cannot destroy it. Objectives 1) to study loving kindness in Theravada Buddhism and 2) to analyze loving kindness in Theravada Buddhism literatures and practical practicing. (ด้านการปฏิบัติวิปัสสนา)

16. Mindfulness Meditation plays a crucial role in practicing tranquillity and insight meditation. This paper aims to study the mindfulness meditation from Mahasatipatthanasutta taught by the Buddha. The objectives of this paper are: (1) to study the mindfulness meditation in the sutta. (2) to analyse the practice of mindfulness meditation. The methodology of this paper is a documentary research with participant observations and in-depth interviews. The result of the study shows how meditation practice taught by the Buddha and how practitioners have attained the benefits of practicing mindfulness meditation in the present life and here after life. The Buddha granted seven kinds of benefits through practicing mindfulness meditation to those who are practicing it. Mindfulness meditation is not only for overcoming suffering facing in this life but also reaching to liberation from circle of round. Observing every action in daily activities is the key in mindfulness meditation. In my mini research, I just focus on the daily life of Tai Villagers, their economy and their education. According to interviewee's in formations, in daily life of Tai villagers are very difficult because they face so many fighting between government soldiers and their own national soldiers. For their economies, most of them are farmers. They grow corn, peanut, soybeans and oranges. For their education, they have so many problems because the government doesn't support them. (ด้านการปฏิบัติวิปัสสนา)

17. As an undergraduate student of International Program studying in English Medium I observed many difficulties during these four years. Therefore I choose the topic “Independent Study of Education Quality in International Program of B. A. at MCU. This study gave me an opportunity to interview other students in International Program. And I go to realize but even other students has been facing to difficulties as foreign students. According to my study Language barrier is biggest problem which must be develop within International Program in MCU. To contribute High quality Education and to distribute quality education to the students department must conduct strict interviews to get Experienced and Good English speaking teachers rather than having teachers who are very poor in English. Study also confirmed that Department should manage effective curriculum and valuable subjects according to the Major they are giving. Overall if International Programs does survey and learn the present situation deeply they could find out right solutions and make this University as a Biggest platform for universal knowledge seekers around the world. I study of participation of Burmese monks to the gold rock pagoda in Myanmar. The result shows that most of them feel connection to the pagoda because he get merit and do meditation practice. They want to improve transportation, cleanliness of the environment. The summary of my independent study project is that its part of my report paper. I studied the history of Theravada Buddhism in Myanmar and the history of Myanmar because if one want to present the history of Theravada Buddhism in Myanmar, he must to express the history of Myanmar as well because it was very connected to each other along the history. (ด้านการศึกษา)

18. To mummeries on Thai Yai (Shan) traditional and culturaes in twelve months. It's been an interesting culture on being an activity which has been there in Shan State monthly there are some advantages thats are such at the culture can bring the people into the community and be united and disadvantage such as some of the culture can destroy the environment or some other but not at all for the people there however based on this study its shown that the culture can lead the people to be united one. (ด้านประเพณีวัฒนธรรม)

19. THE CULTURE OF SHAN-NI PEOPLE IN MYANMAR

Shan-Ni (Tai Laing) is a Tai (Thai Yai) language spoken in northern Myanmar. They live in Sagaing division and Kachin state. Their language is similar to Thai Yai in Shan state and Thai. They have traditionally been rice cultivators and lived in tropical and semitropical monsoon forests along river valleys and in pockets of level land in the hill country of northeast Burma and to a lesser extent in southern China. Most Shan-Ni are Theravada Buddhists. They are maybe over one million in Myanmar. There are two objectives in this research: the first one is to study the background of Shan-Ni people, the second objective is to study Shan-NI People Culture in Myanmar. The first is to know background of Shan-Ni people and the second one is to study the role of traditional Culture of Shan-ni people. The Shan-Ni celebrate a number of Buddhist holiday and conduct a number of Buddhist ceremonies and rituals, which often involve making offerings of food and flowers to Buddha at both temples and family altars in people's homes. The Shan-Ni follow the Buddhist lunar calendar. There are four holy days each month, falling on full, new and half moons. There are festivals celebrating events in Buddha's life and important dates relating to agriculture and the beginning and end of the rainy season. Men have traditionally done the heavy work like plowing, irrigating the fields, hunting. Women have traditionally done much of the agriculture work, domestic chores men, and sold stuff in the markets. The Shan-Ni have traditionally settled disputes among themselves with the guidance of village elders rather through the local judicial system. Gossip and maintaining a god reputation help keep people in line. Judgments and punishments are often made based on Buddhist beliefs and scriptures. We understand the doctrine of cause and effect in a clear way, especially the life of every human being is not a

destiny arranged as many people believe. The doctrine of cause and effect teaches us a valuable lesson to build for each individual a happy and happy life based on the wholesome. Once you have a deep understanding of the law of cause and effect, people will become generous, peaceful and pleasant. Now people are ready to encourage sharing for each other in all living conditions. They understand that giving people unfortunate things will themselves receive suffering. By the contrary, giving people happiness and peaceful will be beneficial for themselves. The doctrine of cause and effect teaches us to control all unhappiness, prevent malevolence from arising, dispel the unrighteous karma, and bring peacefulness to ourselves, others and society. In the family to the outside of the social community if everyone believes deeply in the cause and effect of humanity, how much people in society will become kindly. A society where people always take on humanity, honestly treat each other properly in the spirit of fellow people and fellow human beings. Living for the happiness of others and the collective is the most advanced lifestyle of a Buddhist learner. Seeing the value of the law of cause and effect, being a Buddha learner, we need to apply it to life in the most practical and meaningful way. In every gesture speaking or acting, things come from good thoughts. It also means that before doing something we have to think about its consequences that will bring others happiness or suffering. If happiness should be promoted, if suffering should be finished. The act of promotion and the end is also to purify the mind which is always pure and pure under the illumination of causal doctrine. (ด้านประเพณี วัฒนธรรม)

20. Buddhism and Buddhist education institutions have deeply influenced the tangible and intangible aspects of Myanmar monastic education in general learning about Buddha's teaching daily life from temple to grave in particular. Buddhist thoughts on living within one's own means and enjoying deathlessness, on protection of environment providing drinking water on the road-sides, digging wells and ponds for public use etc. as meritorious deeds, establishment of peaceful and prosperous world etc. are invaluable teaching for mankind. (ด้านการศึกษา)

21. A Study of Education of Children in Myam Aung City, Myanmar. In this article aim about education, The most important of our life in the world. Education is usually understood as a course of study to acquire a body of knowledge or skills undertaken to enhance one's ability to do a particular job and be able to earn more money. Education of children include Buddhism and social work; Social workers also work with children who are in stable home environments. They respond to crises in the classroom and assess and counsel school children who are experiencing stress, acting out, and or being targeted by bullies; some conduct groups targeted toward prevention. Education is the study of teaching and learning in school, college, university in country. The most important of our life in the world. Education is usually understood as a course of study to acquire a body of knowledge or skills undertaken to enhance one's ability to do a particular job and be able to earn more money. The more liberal definitions of education, where it is understood as development and refinement of one's personality, without necessarily an eye to economic advantage, have been out of use for long, and one finds only scattered instances of the practice of education with such aims. Education is the study of teaching and learning in school, college, university in country. The most important of our life in the world. Education is usually understood as a course of study to acquire a body of knowledge or skills undertaken to enhance one's ability to do a particular job and be able to earn more money. The more liberal definitions of education, where it is understood as development and refinement of one's personality, without necessarily an eye to economic advantage, have been out of use for long, and one finds only scattered instances of the practice of education with such aims. (ด้านการศึกษา)

22. Who is Karen people? The Karen people are an ethnic group living in South East-Asia. The Karen people are ethnically and linguistically diverse. Within the Karen there are different sub-groups with different languages, customs and religions. The Karen are unique in that it is not necessary to have Karen parents to be Karen. Many Karen say that to be Karen a person must identify as Karen; know Karen culture and customs; and speak a Karen language. Many people whose parents come from other ethnic groups but who have grown up in Karen villages chose to identify as Karen, and are regarded as being Karen by their communities. An example is a refugee who said, “My mother is ethnic Shan, my father is ethnic Burman, I was born in a Karen village and I am Karen.” Karen people like to describe themselves as honest, hard working, friendly and hospitable. They admit however that not all Karen fit this ideal model. Karens who grow up in Burmese or Thai cities may not speak a Karen language, and culturally may be closer to Burmese or Thai people than to other Karens. However the friendship and hospitality of Karen people is famous, and people who make friends with the Karen often find they have friends for life. (ด้านความเป็นชาติพันธุ์)

23. Where do the Karen people live? Most Karen people in Burma live in Karen State and Tenasserim (Mergui-Tavoy) Division in eastern Burma. There are also large Karen populations in the Irrawaddy Delta and Pegu Division in central Burma. There are small Karen communities in Shan State and other areas in Burma. There are more than a quarter of a million “Thai-Karen” living in western Thailand. These are Karen whose ancestral villages are in Thailand, and who have legal status there. Not all Thai-Karen are Thai citizens. Some hold “white cards” which allow them to remain in Thailand but give them the status of second-class citizens. There are also 140,000 Burmese refugees in Thailand registered with the United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR). Most of these refugees are Karen. A much larger number of Karen live in Thailand as migrant workers, most of them illegally. Since 2005 more than 50,000 Karen refugees have been resettled in Western countries – most going to America, with smaller numbers going to Australia, Canada, New Zealand, and some European countries. (ด้านความเป็นชาติพันธุ์)

24. In preparation of my assignment, I had to take the help and guidance of some respected persons, who deserve my deepest gratitude. As the completion of this assignment gave me much pleasure, I would like to show my gratitude Dr.Lampong Klomkul, Course Instructor, on MCU University for giving me a good guidelines for assignment throughout numerous consultations. I would also like to expand my gratitude to all those who have directly and indirectly guided me in writing this assignment. In addition, a thank you to Miss.Yu Nanbai, who introduced me to the Methodology of work, and whose passion for the “underlying structures” had lasting effect? I also thank the University of MCU for consent to include copyrighted MCU logo as a part of my paper. (ด้านการศึกษา)

25. A Study of Puzzlement in English Sentences Writing Of the Myanmar Students in Mahachulalongkornrajavidyalaya University. The objectives of a study of puzzlement in English sentences writing are that most of foreign students cannot write down correctly in grammatical ways, and the English grammar is very confused not only for foreign students but native students. In English, grammar which is very important thing, mean an art to write correct English and to speak correctly. This grammar includes the structure of words, phrases, clauses, sentences, right up the structure of whole texts. The meaning of grammar is the set of rules describing how words and groups of words, which can be arranged to formal form of sentences in particular language is powered by grammatical energy. If we write English sentences without understanding grammatical rules, our writing will be imperfect, informal, and unprofessional therefore we have to learn precisely grammatical rules English sentences writing is one of the most important part of English grammar There are mostly four kinds of

sentences, which are simple sentence, compound sentences, complex sentence, and mixed sentences (compound and complex). These sentences concern every part of English grammar and from these four kinds of sentence diverge all kinds of English grammatical rules. These four kinds of sentence clasp mostly phrases, clauses, sentence transfer usage, subject and narration-direct and indirect speech, which is very important to write professional paragraphs and academic writing. Actually they correlate absolutely because all kinds of phrase, sentence transfer usage, and subject transfer usage include into the simple sentence. According to both modern and old grammatical theory simple sentence is very useful in English. Moreover narration-direct and indirect speeches include into clauses which are complex and compound sentences. If you combine the complex and compound sentences, you can get automatically the mixed sentence or complex-compound sentence. Therefore, the four kinds of sentence are the key of English grammar. (ด้านการศึกษา)

26. The Meditator reflects that he has often found himself to be mistaken with regard to matters that he formerly thought were certain, and resolves to sweep away all his pre-conceptions, rebuilding his knowledge from the ground up, and accepting as true only those claims, which are certain. All he had previously thought he knew came to him through the senses. Through a process of methodological doubt, he withdraws completely from the senses. At any moment, he could be dreaming, or his senses could be deceived either by God or by some evil demon, so he concludes that he cannot trust his senses about anything. Ultimately, however, he realizes that he cannot doubt his own existence. In order to doubt or to think, there must be someone doing the doubting or thinking. Deceived as he may be about other things, he cannot help but conclude that he exists. Since his existence follows from the fact that he is thinking, he concludes that he knows at least that he is a thing that thinks. He further reasons that he comes to know this fact by means of his intellect, and that the mind is far better known to him than the body. The Meditator's certainty as to his own existence comes through a clear and distinct perception. He wonders what else he might be able to know by means of this sure method. In order to be certain that his clear and distinct perceptions are indubitable, however, he first needs to assure himself that God exists and is not deceiving him. He reasons that the idea of God in his mind cannot be created by him since it is far more perfect than he is. Only a being as perfect as God could cause an idea so perfect. Thus, the Meditator concludes, God does exist. And because he is perfect, he would not deceive the Meditator about anything. Error arises not because the Meditator is deceived but because the will often passes judgment on matters that the limited intellect does not understand clearly and distinctly. Secure in the knowledge that his clear and distinct perceptions are guaranteed by God, the Meditator investigates material things. He clearly and distinctly perceives that the primary attribute of body is extension and that the primary qualities of body are size, shape, breadth, etc. He also derives a second proof for the existence of God from the fact that, while bodies are essentially extended, God is essentially existent. A God that does not exist is as inconceivable as a body that is not extended. Because the essence of body is extension and the essence of mind is thought, the Meditator concludes that the two are completely distinct. He decides also that while he can clearly and distinctly perceive the primary qualities of material things, he has only a confused and obscure perception of secondary qualities. This is because the senses are meant to help him get around in the world, not to lead him to the truth. (ด้านศาสนาและปรัชญา)

27. In sum, this paper provides an overview of the Palaung language classification, their movement into Thailand, locations and demography of the Daraang (Palaung) in Thailand. Daraang ethnic identity is also discussed, in the last section. First, Royal permission to settle in Thailand and being devout Buddhists, on the one hand, helped make it easy for the Daraang people to blend in with the Thai. On the other hand however, it made them different from the other ethnic groups living in Thailand. Moreover, women dressed up with rattan or

bamboo waist hoops make their ethnic identity very distinctive. All this can be explained by Barth's "ethnic boundary" on how to identify a member of the group and how to differentiate themselves from others. Second, the "Roi Ngoen" legend and the Dara-ang ethnic Roi Ngoen dance are good examples of Hobsbawm's "invented tradition" which '...is the use of ancient materials to construct invented traditions of a novel type for quite novel purposes. Even so, in the case of the Dara-ang people, this invented tradition of ethnic dance functions at a local level, not at a national level as described by Hobsbawm. This traditional dance is also a strategy for facilitating Dara-ang relations with Thai society and those with various other ethnic groups. Third, the closing of the gate to make offerings to the village guardian "Entailed in ethnic boundary maintenance are also situations of social contact between persons of different cultures: ethnic groups only persist as significant units if they imply marked difference in behavior, i.e. persisting cultural differences". Finally, this ethnic identity section moves from grand opening and Royal consent to the small family matter of naming. In order to both maintain their ethnic identity and adapt to Thai custom, the Dara-ang continue to name their children using proper initial consonants according to the day they were born, as well as bestowing Thai names in accordance with Thai traditions and law. The summary of my independent study is that the newly elected government in Myanmar is seeking to end more than 60 years of conflict with various ethnic armed organisations in the country. The government is working towards building a stronger democratic system through the strengthening of the rule of law. (ด้านความเป็นชาติพันธุ์)

28. The SLM system in each period of Myanmar's history has been heavily influenced by the political and economic climate of the day. The changes between these periods have often been characterized by pendulum-like shifts in policy as successive governments have attempted to alleviate the land issues they inherited. The complexity, inefficiency and weakness of the pre-colonial SLM system was replaced by a rationalized, capitalist colonial regime with expansive reach. The issues of landlessness and extensive foreign control through the colonial period were countered by post-independence nationalistic socialism, which promoted more egalitarian distribution of natural resources as well as economic and political isolation. However, when this economic system failed, the SLORC re-established a more liberalised economy although still heavily controlled by the military. As these periods have passed, some aspects of the SLM system have altered dramatically. However, others remained leaving Myanmar with a complex and fragmented system. (ด้านประวัติศาสตร์)

29. Loving-kindness, the novel focuses on the relationship between Annie Johnson, a feminist writer and teacher, and her daughter, Andrea, who as the story begins has just decided to live as part of an Orthodox religious community in Israel. Annie is accustomed to getting desperate letters and phone calls from Andrea, and for years has helped her (although not altogether approvingly) through a continuing series of troubles (abortions, a suicide attempt) and phases (punk hairdos, tattoos). She is unprepared, though, to find that Andrea now is thoroughly immersed in a culture that demands humble obedience to God and the rabbis, diligent spiritual study, and almost complete self-denial, to the extent that even a marriage is arranged for her so that she can serve God by bearing children. Annie especially resents her daughter's new life-style because it not only excludes her but also directly repudiates the feminist values on which she has centered her life. Even as she plots one more time to interfere and drag Andrea back to the modern world, however, Annie begins to analyze her own motives and beliefs and gains a new perspective on exactly what life in the modern world entails. Instead of joining with the parents of the intended husband of the arranged marriage to kidnap the couple from what seems like a strange cult, Annie finds her visit to Israel culminating in a deeper knowledge of and respect for her daughter's needs and desires, which are so unlike her own. (ด้านศาสนาและปรัชญา)

30. Improvement Inle Lake in Myanmar Summary. Active participation of local communities and support of different line departments are necessary to implement the identified practices, systems and technologies. There must be awareness raising campaign to implement agroforestry, reforestation, access to safe drinking water and improved sanitation. In the past decades, farmers did shifting agriculture very easily due to large space available. Farmers in Inle Lake have no more land area to move and occupy now. Less erosive, soil fertility restoring and conserving farming practices must be promoted and be adopted by the farmers. Burning crop/weed residues is a common practice in the upland and lowland area. This should be stopped and residues should be allowed to decompose or used as much as source of nutrients, to control weed growth, minimize soil erosion, and to conserve moisture. A law to stop burning in the farm should be legislated. Awareness built-up through education of farmers is the key to success. Starting from primary school, children (future leader) should be motivated plant trees. They need to understand that the productivity of land, choice of crop cycles, supplementary nutrient loading to compensate for crop nutrients uptake all contribute to soil rebuilding. Soil erosion rate exceeds soil formation. Reforestation and agroforestry system jointly will reduce soil erosion to tolerable soil loss. Inle Lake should be declared as 'Catchment areas, a "Chemical Free, Organic Farming Area". Farmers and various stakeholders should be convinced on the multiple benefits of not using chemical fertilizers and pesticides in the Catchment areas and within the Lake. The shrinking size of water area of Inle Lake, water pollution, and land degradation surrounding the areas need no further emphasis. The use of bio-specific tank or community based compost toilet can arrest further pollution of Inle lake water. Construction of these facilities is expensive. The community residents should be financially supported. This qualitative research includes three objectives. They are as follow: 1)to study of the origin and development of Kathina robe in Theravada Buddhism,2)to study of the concept and practice of Kathina in Theravada Buddhism, 3)to analyze of Kathina in Theravada Buddhism (ด้านวิถีชีวิตและความเป็นอยู่)

31. The summary of Architectural Aspects Of Stupas During The Reign Of King Narapatisithu In Bagan, Myanmar. The summary of study on architectural aspects of temples and stupas during the reign of King Narapatisithu, three main factors can be viewed as follows; 1) the reflections of the historical background in the reign of Kin Narapatisithu (2) the special features and ideas of creative ability during the reign of study (3) the developments and changes in architectural typology of temples and stupas at Bagan. During the reign of King Narapatisithu who built the most monuments than the other reigns. And then, early Bagan monuments were built in the city and nearby. In the reign of King Narapatisithu, monuments were built the new places beyond the city. According to stone inscriptions, they were built at Myinkaba, Minnanthu, east and west Pwasaw especially towards the Tuyintaung. King Narapatisithu also built many temples and stupas in the other places such as Kyaukse, Monywa, Shwebo, Thayet, Taloke, Aneint, Kale, Kyankhin, Kanbalu, Sidoktaya, Kyanhnyat, Singu, Samoon, Sagaing and Amyint. It can imagine that King Narapatisithu purposed to spread out his power in these places. Although the architectural aspects in early Bagan were conserved, there were many inventiveness during the reign of study. They built the temples not only one or two storeys but also three and four storeys. After that, they built the temples and stupas on the platform which showed the distinctive features of the philosophy of Buddhism and their powers. And then, not only rectangular plan - shaped but also pentagonal and circular plan - shaped were Myanmar Arts and Architecture passed through a golden age. In early Bagan period, they built mostly stupas and one storeyed temples with curvilinear roof. And then, they provided with perforated windows to admit light into the temples. In the later Bagan period, they built temples as high as possible with two or three or four storeys with flat terraces. During the reign of King

Narapatisithu, the architectural aspects were changed and underdeveloped. This research paper hopes to convey the architectural and technological achievements of Myanmar Religious Architecture that reached its peak during the reign of King Narapatisithu. (ด้านประวัติศาสตร์)

32. The summary of religious monuments in ancient Bagan

The results of this research are somewhat inconclusive. Although this paper serves as a reasonable summary of what are the general theories that have been written about the topic of Myanmar Architectural antecedents, in some aspects, a definitive conclusion is lacking to be able to confidently discuss irrefutable details about the development of religious architecture across the ancient Myanmar landscape. Although there are many examples of literature that cover the subject, many accounts of specific monument details were briefly described by the authors, and some sources seemed to lack any solid background to how certain monuments were connected with their respective antecedents. Many examples of Myanmar monuments that could show clear linearity between their construction and earlier prototypical designs come much later in the chronology of Myanmar, placing them in the Bagan era of monument construction, leaving details about previous monuments built from the 1st century CE up to the 9th century CE to be based on scientific theory. One thing to be said about the early Myanmar architects is that they were incredibly creative in adapting the religious and architectural concepts of previous civilizations into their own form of indigenous architecture. This can clearly be seen in the development of the Cinquefoil Torana, otherwise known as the Flame Pediment which could potentially be an adaptation of the common Lotus bud, and the adoption of Mount Poppa as their own form of religious mountain, taken most likely from the concept of Mount Meru which belonged to Buddhist, Hindu and Brahman mythology. Another point that is clear, is that architectural and religious influence in ancient Southeast Asia appeared to travel East. Many authors refer to this as 'the Indianization of Southeast Asia'. The full extent of how Myanmar was Indianized in their culture and Architecture is briefly discussed throughout this thesis. (ด้านประวัติศาสตร์)

33. "The Diversity of Cultures in the South of Thailand" South of Thailand is typically a golden peninsula in Southeast Asia it rich with natural resources and vivid opportunities that attracted various group of people to settle down in this area in ancient time. If we could traced back the time to find out how life of people really were we should go through this area and study on historical evidences but if we want to know how life of multi cultures adapted and survived throughout the time we can easily look up to modern on-going life of Thai southerners. Among Thai nationality, thai southerners might probably be the most distinctive group that have their characteristics on their own. For Instance: Figure expression of them is quite different from other parts of Thai people, Languages as well as religions and folk believes in this place. there are hundreds of SIVALUNG buried beneath the old religious sites, revealing its golden time of maritime trading and immigration of South Indian to the south of Thailand especially Nakhon Sri Thammarat and Suratthani provinces, It took place around 2000 years ago when many cultures and people were poured over in this region. Another group of people that can not be missed to mention is Chinese, There is a proverb says that Along the coast of South China Ocean there is no any a place without Chinese immigration. Chinese come across the ocean to trading with Southeast Asian countries/Kingdoms for along time, their trading skill is incredibly fascinating. So wherever that could make they rich they would settle down there automatically. There are the solid cultural evidences that stay still and living on, that is Chinese decendents. Multi cultures exists harmonously in every kinds of lives of people here. Some of the main cultures in this region are Thai and Malayu (Malaysian). Malayu Islamic cultures is a big outstanding particle in the South especially in those three Southernmost provinces Pattani, Yala and Narathiwat. Being on their own way to lights up the diversified cultures in the south Of course it surrounded by

majority Thai Buddhist culture which are the mainly group in the south. Anyway The diversity of Cultures in south of Thailand has been determined the sympathy and build up significantly characters. (ด้านพระพุทธศาสนา)

34. The reconstruction of Myanmar's eleventh- to fourteenth-century ceca loyal, Bagan, has been perhaps the most radical heritage management project in modern time. At least 1,299 Buddhist temples, monasteries and stupas have been speculatively rebuilt from mounds of rubble since 1995. Afurter 688 damaged buildings have received major repairs. (ด้านประวัติศาสตร์)

35. This article is about Myanmar festivals and events so If someone who need to learn them, this will aid who need to it completely. And this report is going to convey Myanmar people is friendly and helpful and then hospitality for everyone who suffer . Myanmar is more hippest and satisfied than other countries that is in the world I suppose because of Myanmar holds festivals in the every months annually. If someone ask me where is interest in the world ,I will point my country because Myanmar is full of convenience and sightseeing is good looking . Myanmar is well-known as the land of temples and festivals. Every month of the Burmese calendar (Lunar calendar) has its own beauty, its own seasonal festivals which celebrate and pay homage to protect spirits. Like most festivals in Asia countries, Myanmar festivals play a significant role in the culture, customs, and spirituality of Burmese people. Although some of them are large and nationwide, some are small and local-scale, they all symbolize the vibrant life and rich culture of Myanmar. Check out the list of the most popular festivals by months with Go Myanmar Tours and get essential tips for traveling in the festival season with our list of sufficient articles below to gain an insight into Myanmar festivals. Myanmar is a land of festivals. There is a festival for each month of the year. Then there are state festivals at national level, local festivals, pagoda festivals and sports festivals. Festivals are for merry-making, for preserving the traditions, for religious observance, for competition and for commerce. The merriest festival takes place in April at the turn of the Myanmar year when the whole country gets wet in the Thingyan Water Festival. The holiest festival is in May to commemorate the birthday, Enlightenment and Parinibbana of the Most Exalted Buddha. The most somber festival is in July when Warso robes are offered to monks who go into retreat for the three months of the rainy. The happiest festival is that of lights in October when young couples are allowed to marry after a moratorium of three months. The rowdiest festival takes place at Taungbyone, north of Mandalay, when certain sections of the populace celebrate the festival of the spirit . The most strenuous festival is in November at the annual Mayor's Marathon in Yangon when people from 8 to 80 run the whole course or part of it. (ด้านประเพณีวัฒนธรรม)

36. The Myanmar's must have become Buddhists soon after they entered the central plains of Myanmar in about the 9th century AD. Pagan Buddhism, although primarily Theravada, was influenced by Mahayanism was also mixed up with Brahmanism. In addition, the Myanmar's did you not forsake their earlier beliefs. Although Pagan had contacted with India before establishing relations with Sri Lanka and throughout the Pagan period, we cannot attribute all the unorthodox practices to India. For instance, the monks recitation of the parittas, acceptance of the slaves donated to them, and their possession of money most likely came from Sri Lanka. The existence of Brahmanism and of Mahayana influence in Sri Lanka undoubtedly was the reason why Myanmar Buddhism did not become more orthodox in spite of its continued contacts with Sri Lanka. (ด้านพระพุทธศาสนา)

37. In this study a corpus-based comparative analysis of discourse marking systems in Burmese and in English has been presented. defined the main objectives of the study, namely identifying functions typically associated with a set of lexical items in Burmese which belong to a particular word class called particles and to find their equivalent realizations in English, which does not make use of the same English, and their semantic values are highly context-dependent that Burmese is significantly different from English, presented a linguistic sketch of Burmese, including its historical and cultural backgrounds. Unlike many studies which tend to describe a less commonly studied language in the framework of well-established linguistic systems such as English, this study made an attempt to outline a linguistic sketch of Burmese on its own terms, which I hope may serve as a starting point for new models of discourse grammars of Burmese. For example, particles are simply defined as bound and presented in three categories primarily in terms of their positions in the utterance 112. and they also receive a separate category of description in terms of their discourse functions. spoken Burmese which reflect the greater differences. (ด้านการศึกษา)

38. The summary of my independent study is that the newly elected government in Myanmar is seeking to end more than 60 years of conflict with various ethnic armed organisations in the country. The government is working towards building a stronger democratic system through the strengthening of the rule of law. (ด้านการเมืองการปกครอง)

39. In my mini research, I just focus on the daily life of Tai Villagers, their economy and their education. According to interviewees's in formations, in daily life of Tai villagers are very difficult because they face so many fightings between government soldiers and their own national soldiers. For their economies, most of them are farmers. They grow corn, peanut, soybeans and oranges. For their education, they have so many problems because the government doesn't support them. (ด้านการศึกษาและการดำเนินชีวิต)

40. This is an analytical study of the insight meditation (*Vīpassanā Bhāvanā*) in Theravada Buddhism and the techniques *Mahāsī Sayādaw* is in *Mahāsī Meditation Center*. On the ground of the knowledge of meditation practices in Pālī canon, *Mahasi Sayādaw* meditation techniques prevalent in Myanmar, Thailand, China, and all around the world. This research is to find the systemic methods in way to organize meditation practice, the theoretical basis for meditation techniques. It is same techniques meditation methods in Theravada Buddhist traditions. For all Buddhists, *vīpassanā* has been emphasized to attaining self-liberation through one's own efforts. It is one of the main tools of central Buddhist teaching. A practitioner who want transform themselves for inner change and to achieves liberation from Life Cycle. This research finds that *Mahāsī* meditation masters try to bring inside meditation (*Vīpassanā Bhāvanā*), understanding the importance of studying scriptures, and leading meditators' being confidence in a path of *Nibbāna*. However, there are also some differences between the meditation techniques in Myanmar Buddhist Traditions. In Myanmar, meditation courses are normally organized by meditation centers in where the temples are organizing meditation practices. What are more important things and special inside meditation techniques in *Mahāsī* traditions and its centers? It is such as contemplation on arising and falling as well as continuously of Nature. The Methods are from same Buddhist texts and belonging to different style of meditation subjects. The practice that is the most famous due to the teaching of *Mahāsī Sayādaw* known as new Myanmar method life in the fact that it uses the rising and following movement of the abdomen as one breathe as the main object for

beginner. However, stages other objects are also used, There are teachers or the system employed while practicing Vipassanā meditation. These variations arise from the experience of one or the other teacher. (ด้านการปฏิบัติวิปัสสนา)

41. Is mindfulness Buddhist? (and why it matters) Summary. Modern exponents of mindfulness meditation promote the therapeutic effects of “bare attention” a sort of non-judgmental, non-discursive attending to the moment-to moment flow of consciousness. This approach to Buddhist meditation can be traced to Burmese Buddhist reform movements of the first half of the 20th century and is arguably at odds with more traditional Theravada Buddhist doctrine and meditative practices. But the cultivation of present-centered awareness is not without precedent in Buddhist history; similar innovations arose in medieval Chinese Zen (Chan) and Tibetan Dzogchen. These movements have several things in common. In each case the reforms were, in part, attempts to render Buddhist practice and insight accessible to laypersons unfamiliar with Buddhist philosophy and/or unwilling to adopt a denunciatory lifestyle. In addition, these movements all promised astonishingly quick results. And finally, the innovations in practice were met with suspicion and criticism from traditional Buddhist quarters. Those interested in the therapeutic effects of mindfulness and bare attention are often not aware of the existence, much less the content, of the controversies surrounding these practices in Asian Buddhist history. (ด้านพระพุทธศาสนา)

42. Transportation, this reviews the regulation framework and reports the current practices of urban bus operation in Yangon. The main actors such as the local bus regulators, bus control committees, bus companies, individual bus owners, and bus driver/conductors, were interviewed in 2006 for collecting the data. First, information regarding the urban bus regulation system, including the permission system for bus operations and fares, control of service frequency, presentation of service information to the public, regulation of importing bus vehicles, and regulation of fuel consumption, is reported. Further, the activities of bus operators and owners are surveyed. The types of bus vehicles, operating facilities, bus network, service frequency, salary system, process of purchasing the bus vehicles, and business conditions in the bus industry comprising bus companies, bus control committees, and bus owners are summarized. Finally, we present the problems in urban bus transportation in Yangon. These problems include the poor condition of bus vehicles, inadequate bus network, unsatisfactory provision of service information, lack of financial support system, and deficiencies in the bus regulation system. Yangon is the former capital of the Union of Myanmar. It is the country’s largest city and the most important commercial center. Four main types of transportation modes are available in Yangon: private car, rail, taxi, and bus. indicates that the modal share of bus transport is 84 percent, while only six percent is by rail and two percent by private cars. According to the local government’s data the car ownership per capital in Yangon is about 0.050 in 2006. The low car ownership in Yangon is mainly because most local people cannot afford to purchase a private car owing to their low income. Even though most motor vehicles in the city are secondhand, their price substantially exceeds the income level of most local people. This means that the local people cannot use motorcycle taxis or para-transit services, including cycle rickshaws, in the central business district. Because of the difficulties in car ownership, poor quality of rail services, regulations constraining motorbikes and para-transit services in the central business district, and high taxi fares, most people who commute from suburban areas to the central business district use the bus transport service. (ด้านเศรษฐกิจและสังคม)

43.The specific aims of the proposed research are to evaluate the efficacy of Vipassana meditation as a correctional intervention (a) to reduce alcohol and other drug use, and its concomitant problems, (b) to reduce recidivism, and (c) to enhance the opportunity for a more balanced lifestyle, including increased self-awareness, self-efficacy, and hopefulness. Vipassana means "to see clearly" and is a non-sectarian practice. Vipassana is described as ordinary experience plus mindfulness plus equanimity yielding insight and purification and is initiated within a highly structured ten-day course. In non-inmate populations, the practice of Vipassana has been shown to be effective in reducing impulsiveness and increasing tolerance of common stressors. Preliminary results with inmate populations also show promise for its effectiveness in reducing alcohol and substance abuse, reducing recidivism, reducing psychopathological symptoms, and increasing more positive behaviors such as cooperation with prison authorities. To date, studies of Vipassana as an intervention in correctional facilities have been conducted primarily in India. Vipassana meditation, in particular, is being evaluated as an intervention technique with this King County Jail inmate population because the ten-day course is an ongoing program at the facility and because there is interest in implementing Vipassana meditation courses in other jurisdictions nationwide. (ด้านการปฏิบัติวิปัสสนา)

44.Tourism of the Ancient City Mrauk U In Arakan State. Many Southeast Asian countries such as Thailand and Cambodia have encouraged tourism business as an important economic growth generator and have gained profits. Endowed with many physical, historical and cultural resources, Myanmar has also promoted tourism. Apart from well-known places like Bagan and Inlay Lake, Mrauk-U, an ancient capital of Arakan so called Rakhine right now in Myanmar, is one of the most interesting tourist attractions because of its ancient pagodas and old palace ruin. Through tourism, the local economic development of Mrauk-U can surely be promoted. Thus the transportation is very important to develop tourism in ancient city of Mrauk U. The aim to this study is to understand the actual situation of tourism in Mrauk-U , to provide valuable suggestions for tourism development and to understand the present situation of tourism business in Mrauk-U. (ด้านเศรษฐกิจและสังคม)

45.Title: Buddhism in Myanmar. This is article of concerned with Buddhism in Myanmar which is more interested in in Myanmar of Buddhism for the people of the teaching of the Buddha. Because all Myanmar people deeply to follow of the Buddha's Dharma that is essential of daily life for the people. That is Thaton of Mon dynasty Arakan Chandrathuriya king of Mraung U and Anawratha of Burmese in Myanmar. So there was dynasty of the three in Myanmar in the 6 BC of centuries of the India Buddha Period time. Buddhism in Myanmar is essential in the daily life to the people so Buddhist monks also important need study of three Tipitaka of the Buddhist Pali Language as soon as arriving to Pitaka in Myanmar. This is complete of assignment of Proposal in this semester of fourth year student which is the best way to follow the literature of Mcu of teacher that is experience of learning in Faculty of Humanity of English Program. (ด้านพระพุทธศาสนา)

46. In sum, this paper provides an overview of the Palaung language classification, their movement into Thailand, locations and demography of the Daraang (Palaung) in Thailand. Daraang ethnic identity is also discussed, in the last section. First, Royal permission to settle in Thailand and being devout Buddhists, on the one hand, helped make it easy for the Daraang people to blend in with the Thai. On the other hand however, it made them different from the other ethnic groups living in Thailand. Moreover, women dressed up with rattan or

bamboo waist hoops make their ethnic identity very distinctive. All this can be explained by Barth's "ethnic boundary" on how to identify a member of the group and how to differentiate themselves from others. (ด้านความเป็นชาติพันธุ์)

47. The name is Gender and culture in Myanmar Myanmar is giving increasing attention to gender inequality as an impediment to the development and attainment of human rights especially women's rights. Realizing the close inter-relationship between gender equality and cultural norms, a qualitative research study, "Raising the Curtain: Cultural Norms, Social Practices and Gender Equality in Myanmar" was undertaken with the objective of furthering the understanding of social and cultural norms in Myanmar and their impact for men and women in relation to family and community life, work, health and education. Through the National Strategic Plan for the Advancement of Women, the Government has signaled its commitment to promoting and protecting the rights of women in Myanmar through the creation of enabling systems, structures and practices. There is increasing momentum within civil society networks and organisations to promote programming and advocacy for women's rights and gender equality. Realizing the close inter-relationship between gender equality and cultural norms, a qualitative research study on "Raising the Curtain: Cultural Norms, Social Practices and Gender Equality in Myanmar" was conceived and coordinated by the Gender Equality Network (GEN), an active inter-agency network, comprising over 100 national and international non-government organizations, civil society organizations and networks, and technical resource persons. This study finds that education is a powerful vehicle for perpetuating gender norms, and recommends increased engagement with teachers to break down inequitable stereotypes. Such initiatives need to be practical and take into consideration that social and cultural norms and values are deeply embedded within a person. Efforts directed at changing norms need to go hand-in-hand with opportunities for girls and boys to have different study/occupational choices in the everyday school environment. Give teachers the chance to make a difference. With fewer tasks, more teachers, different training materials, sufficient time, and autonomy, The forceful clamping down on the few voices that do speak up against such a development is further testament to the strength of the patriarchal culture that claims its mission is women's protection. (ด้านการศึกษาและวัฒนธรรม)

48. This paper will explain about Vinaya, (the discipline basket) Sutta (the discourses basket) and Abhidhamma-pitaka (the third basket) in the 84,000- the teachings of the Buddha. Why the Buddha preached these three kinds of dhamma during 45-years before his death? (his parinirvana) All sermons that the Buddha preached, are just the ways teaching how to live human life and how to die as a human, and also the doctrines for the benefits of the world. If saving of these three kinds of doctrine, in 84,000 –sermons it can gain only the three kinds, morality, (sila) concentration (samadi) and wisdom (panna) needed entirely for improving the human-world. Morality (sila) means good habits or neediness the benefits of others. Even one is so rich or handsome, if he has not enough morality he is only a foolish, valueless man. All human not having morality are able to destroy firstly themselves and then also others. Morality (sila) therefore is very important for all human beings and if one has not morality basically, it is not possible to be concentration (samadi) and also wisdom (panna) distinguishable what is good or bad. In the teachings of Buddha, all kinds of them are explained, how to live and how to die as a human. The saving of all three kinds of sermons, Vinaya, Sutta and Abhidhamma for this reason are called morality, concentration and wisdom (sila, samadi and panna). I want to talk as a conclusion, is that all kinds of the teachings of the Buddha are the ways teaching how to live in the human society as a human and how to die for his final life. The human who lack these three kinds of these doctrines improving human-world therefore is just the same as an animal. (ด้านพระพุทธศาสนา)

49. The purpose of this to critically analyze the Bodhisatta is conduct in the Jataka Stories in relation to his compassion as it appears in those stories. The first part of this study discusses the origin, development, popularity and the importance of the concept of the Bodhisatta in Theravada Buddhism. The study also pays attention to its influence on Buddhist culture in general. Buddhists follow teachings that will help to relieve the suffering of others. Karuna is the word for compassion . This is the understanding of, and the desire to help remove, harm and suffering from others. ... Buddhists might imagine a golden light flooding their body. The second part of the study relates ten selected Jataka stories and points out their purpose or aim. Then the discussion proceeds to look onto the importance of the virtue of compassion and the fulfillment of the ten Paramis by the Bodhisatta in the hope of attaining supreme enlightenment. The study also shows how compassion enhanced by wisdom leads to Buddhahood. Suffering is a key part of life. Buddhists follow teachings that will help to relieve the suffering of others. Karuna is the word for compassion. This is the understanding of, and the desire to help remove, harm and suffering from others. Then the study examines and evaluates the extent to which the Bodhisatta was able to maintain compassion or a degree of sympathy on the occasions cited in the study. In Theravāda Buddhism, karuṇā is one of the four "divine abodes" (brahmavihāra), along with loving kindness (Pāli: mettā), sympathetic joy (mudita) and equanimity (upekkha). In the Pali canon, the Buddha recommends cultivating these four virtuous mental states to both householders and monastics. When one develops these four states, the Buddha counsels radiating them in all directions, as in the following stock canonical phrase regarding karuṇā: It has been found that he has failed to display compassion in those situations. Such conduct is analyzed in this study to be ethically inappropriate because a great person like the Bodhisatta is expected to behave more wisely than ordinary human beings. (ด้านพระพุทธศาสนา)

50. From Stonehenge and Tower Bridge to Eton and Oxford, England is loaded with cherished icons of past eras. But it also does modernity with a confidence and panache left over from its days in the never-setting sun. Fashion, fine dining, clubbing, shopping – England’s rates with the world’s best. As a visitor, you can pick your favorite slice of “Englishness” and indulge yourself in a country with a notorious taste for nostalgia. The tales of King Arthur; the works of Shakespeare; the exploits of Drake the intellect of Johnson; the invention of Brunel; the leadership of Churchill; the cult of Diana – all are endlessly recycled in England, providing a cultural backdrop to an unparalleled range of historic buildings, monuments, and landscapes. Of course, this isn’t anything like the whole story of England. For every tourist who wants to stand outside the gates of Buckingham Palace or visit Stratford-upon-Avon, there’s another who makes a beeline for the latest show at Tate Modern or the cityscape of downtown Manchester. Contemporary England has a richly multi-ethnic culture. Famously, fish and chips gave way some years ago to chicken tikka masala as the country’s favorite dish showing how the English increasingly embrace a continental lifestyle. Enjoy a fried English breakfast or a Devonshire cream tea by all means, but notice the locals at the next-door café-bar tucking into a croissant and a cappuccino. API offers summer high school programs in England cosmopolitan and historic London, as well as at a historic English countryside manor called Harlaxton - the perfect blend of Hogwarts and Downton Abbey at which to learn!. (ด้านประวัติศาสตร์)

51. Representation of Males and Females in Myanmar Culture through a Selection of Myanmar Literary Works in English. Summary of my independent study project. The results show that gender roles arising from Myanmar culture prevent women from enjoying their rights to personal safety, education, employment, freedom of movement, and participation in leadership, recreation and community activities. In the occupation, it is found that the occupations assigned to females are lower than that of males and most of the occupations that refer to females have low status compared to the men. However they, of course, have to take

more activities as men. Women are major roles in doing social roles and religion. Chit (2006) states that Myanmar women are independent and are not subject to control. They feel satisfied in doing like that they give more favour to their husband and their son. Chit continues that most of the women are raised to think that their greatest wish is to become dutiful wives of their husbands and that they have the duty to do the housework and to look after their children. The results show that women are subordinate and inferior comparing with men although there is law that men and women can enjoy equal right. It is found that women have to carry out the primary position in doing many activities although they are always placed in the second position. Therefore, from studying Myanmar literary works, it can be known that women are in breast with the men although there is discrimination in some cases because of Myanmar tradition and culture. However, the results provide some insight as to the representation of males and females in Myanmar culture through only short stories. So it cannot be certain that the findings are generalizable to reflect Myanmar authentic culture. Therefore, to get exact information of male and female representation to reflect Myanmar culture, it is needed to analyze other medias such as Myanmar movies and Myanmar novels as further studies. Moreover, another study should be considered to conduct contrastive analysis of gender representation in fictions written by Myanmar writers and foreign writers.

(ด้านประเพณีวัฒนธรรม)

52. A survey of method of practice meditation. The method of this study is to survey practice meditation in Buddhism. We need to know the method to practice meditation. Meditation is for everyone. We tend to make meditation more complicated and challenging than necessary. Take it easy Start by taking a comfortable seat. If we are flexible sit cross- legged on the floor, on a meditation cushion, bolster or blanket-with your knees resting slightly below your hips. If we are not, sit in a chair with your feet on the floor. If only we know the method of meditation we can easily practice meditation. the basic principal of practice meditation is to clarify the discourse on the four foundations of mindfulness (Mahasatipatthana Sutta) There are two kind of meditation as Samatha meditation and Vipassana meditation, the purpose of the Samatha meditation is to attain higher concentration of the mind It is very important to get concentration when we practice Samatha meditation. mind has the ability to know things. That is how mind is defined: something that is conscious and know an objects. After practicing we can attain the higher concentration of mind. The purpose of Vipassana meditation is to realize the mental and physical Phenomena as they really are with some degree of concentration. The mind itself has to be observed and realize. it in its true nature. Even unpleasant. The purpose of the observation is to realize sensation of pain, aching, stiffening, itching and the like must be mindful of as they really are. This is very important to understand for practice meditation. In concentrative meditation, you focus all of your attention on a specific object while tuning out everything else around you. Mindfulness can target different issues, such as depression, which means that its focus may be different from practice to practice. Overall, it involves the state of being aware of and involved in the present moment and making yourself open, aware and accepting. So we need to practice meditation meditation will gain more benefit out of the types of meditation. Meditation is a practice when an individual use a technique-such as mindfulness, or focusing their mind on a particular object for meditators. (ด้านการปฏิบัติวิปัสสนา)

53. Buddhism in Myanmar is predominantly of the Theravada tradition, practiced by 89% of the country's population[1][2] It is the most religious Buddhist country in terms of the proportion of monks in the population and proportion of income spent on religion.[3]

Adherents are most likely found among the dominant Bamar people, Shan, Rakhine, Mon, Karen, Zo, and Chinese who are well integrated into Burmese society. Monks, collectively known as the Sangha, are venerated members of Burmese society. Among many ethnic groups in Myanmar, including the Bamar and Shan, Theravada Buddhism is practiced in conjunction with nat worship, which involves the placation of spirits who can intercede in worldly affairs. With regard to the daily routines of Buddhists in Myanmar, there are two most popular practices: merit-making and vipassanā. The whizzer path is the least popular; it is an esoteric form somewhat linked to Buddhist aspiration that involves the occult.[4] Merit-making is the most common path undertaken by Burmese Buddhists. This path involves the observance of the Five Precepts and accumulation of good merit through charity and good deeds (Dana) to obtain a favorable rebirth. The vipassana path, which has gained ground since the early 1900s, is a form of insight meditation believed to lead to enlightenment. The whizzer path is an esoteric system of occult practices (such as recitation of spells, Samanatha and alchemy) believed to lead to life as a whizzer, a semi-immortal and supernatural being who awaits the appearance of the future Buddha, Maitreya (Arimeitaya). (ด้านพระพุทธศาสนา)

54. Myanmar's education system is in a weakened state. The physical condition and human resource capacity of the system is poor by any standard, and teachers, whether in schools, colleges or universities, have few opportunities and little incentive for professional development. A process of recovery is getting underway, but it will take years before significant improvements are evident. Major cultural change is required in the style of leadership and management at all levels of government, and there is also a desperate need for more financial resources. To mention about the current state of the education system in Myanmar and advances three priority areas for immediate attention. Myanmar is transitioning to democracy after five decades of military rule. The government plans to strengthen the national capacity for social welfare and social work training. Drawing on their experiences in developing and teaching Post-Graduate Diploma in Social Work in Yangon since 2006, the authors consider what forms of social work are relevant to Myanmar in its context as an emerging democracy in the Asia-Pacific region. The authors contend that, grounded in principles of human rights and social justice, Myanmar social workers have key roles to play in determining the future of social work and development in Myanmar. We need more and more human resources of intellectuals and intelligentsia in building a modern, developed democratic nation. In this regard, a fundamental requirement is development of human resources including new generations who will take over State duties. Therefore, we will promote the nation's education standard to meet the international level and encourage human resource development. Regarding the education sector, the 24 regions for special development have been established with universities and colleges so that local youths can pursue higher education in their regions of states. Rural areas have seen a massive number of basic education schools. (ด้านการศึกษา)

55. Though education in Myanmar is entering a major transition period, the current Moe's organizational structure is not conducive to accelerate the education reform. In addition, though District Education Offices (DEOs) are being created between State/Regional Education Offices (SEO/REO) and TEOs according to the decentralization policy of the Go M, the current decentralization measures e.g. establishment of DEO are not accompanied by review and delegation of authorities among SEO/REO, TEO and schools. Therefore, it causes difficulty to cope with local educational needs and specific issues in rural, urban and disadvantaged areas, which makes it difficult for schools to manage efficiently and effectively. And for education finance, the existing education budget structure makes it difficult to clearly identify the actual spending and necessary budget for improvement at each level of education. It is suggested to re-examine the roles and authorities of education administration and budget system to get better management of schools. Simultaneously, it is

highly recommended to look into the education budget to achieve goals of education reform. The authors contend that, grounded in principles of human rights and social justice, Myanmar social workers have key roles to play in determining the future of social work and development in Myanmar. Myanmar is transitioning to democracy after five decades of military rule. The government plans to strengthen the national capacity for social welfare and social work training. (ด้านการศึกษา)

56.The purpose of this study is to examine the Mahastipatthana sutta in tipitaka. I began my investigation by examining understanding of meditation from the sutta. It was found in the research that meditation is consistent with satipatthana meditation and, indeed, can be considered a variation of that type of meditation, including the four foundations of mindfulness: the contemplation of the body, of feeling, of mind, and of dhammas. That conclusion holds in spite of the fact that the deliberate hand and arm movements at the stage of contemplation of the body seems to be an innovation not found in the Sutta exposition, and the fact that it is not always obvious how the progress of mahasatipattha meditation correlates with the four foundations, for example, when contemplation of mind ends and contemplation of dhammas begins. A detailed examination reveals the correlations and finds that the hand and arm movements are entirely within the spirit of the Sutta. The movements accelerate the process of developing and strengthening mindfulness and full comprehension, leading quickly to achievement of sila, samàdhi, and panna. Moreover, reports of results of the practice, from both published reports and interviews, indicate that practitioners experience reductions of defilements (kilesas) and increased happiness, while those who pursue the highest goal, practicing properly and continuously come to see Dhamma in due order. The researcher will discover the teaching method and theories of Buddhist meditation from the Buddhist text, the teaching from Phra Pyutto who is expert in Buddhist meditation in Thailand. Phra Pyutto mentioned that meditation is about to develop mental and physical factor. Furthermore, the method from Mahasi Sayadaw, Mogote vipassa meditation method which is meditation in everyday life will be included in my research study. Finally, the similarities meditation method and dissimilarities meditation method will be described in the project in order to deeply understand about meditation from Mahastipatthana sutta in tipitaka. Keywords: Meditation, physical body, mental factors, wisdom. (ด้านการปฏิบัติวิปัสสนา)

57.Venerable Issariya ID 5801203126 A STUDY OF A MORPHOLOGICAL STUDY OF PA-O DIALECT SPOKEN IN SHAN STATE OF MYANMAR There are many ethnic groups who lived in Myanmar. The Pa-O is one of Burma's ethnic. They live primarily in Southern Shan State and live in the Tha-thong area of Mon State in lower Myanmar. They are the second largest ethnic in Shan State They are not only called Pa-O but also Toung-tu as other calls them. Myanmar are called "Taung-tu" which means hill man or "Tong-Su" by the Shan in Myanmar. They do not like the name of Tong-su from Shan. The term Taung-tu has a double meaning in Burmese. It is mean Southern people" when referring to those Pa-O living in the Tha-tong area of lower Myanmar. In Myanmar can divided into two parts that are upper Myanmar and lower Myanmar. In this language, "Pa" means crack or break and "O" means to pick out or peel. The meaning is according to their belief that the Pa-O legend of Vijjar and Nagar (dragon). The Pa-O ethnic attributed comes incubation from Naga themselves. Their father was Zawgy wizard and mother was a female dragon. One day Naga came down from the naga kingdom to the human world as an attractive young woman. She met Vijjar and fell in love. They lived together in a cave. Soon Naga became pregnant. One day when Vijar was out Naga fell asleep. When he returned he found a dragon sleeping where he had left his beautiful wife. He left the cave and flew up into the sky never to return. When her time came, Naga laid two eggs. She waited for Vijjar to return, and when he didn't, she gave the eggs to two religious hermits to take care of. She then returned to the naga kingdom. Eventually the

two eggs started to crack open. The religious hermits peeled the two eggs to reveal a human boy in one and a girl in the other. (ด้านการศึกษาและชาตพันธุ์)

58.Education in Myanmar is now entering education reform period. This can be viewed after 2011 as the response by the education sector to various rapid reforms being undertaken by the new administration after the shift in power from the military regime over 50 years toward a democratic one. In the education sector, there are various discussions such as the preparation of Education Development Plan for the inclusion of the next phase of the National Development Plan, the restructuring of the current 11-year education system into 12-year one, decentralization of basic education administration, as well as the expansion of the autonomy of universities and promotion of private universities. In parallel, Development Partners (DPs) in Myanmar are rapidly increasing their movement. The Multi-Donor Education Fund has entered its second phase of support, in addition to the existing partners including UNICEF, EU, Aus AID, DFID, Denmark and Norway, the Asian Development Bank (ADB) and the World Bank have also planned to participate in the process of CESR which is aimed at providing inputs into the mid-term education development plan. The pace of the reform being initiated by the government has been accelerating so much that proper care needs to be taken to ensure that the process of establishing DPs' support frameworks based on careful sector planning will not be left behind. Moreover, the movement to democratization and marketization in expectation of the 2015 ASEAN integration, coupled with an expected rush of foreign investors, seems to be bringing a structural change in demand for human resources. (ด้านการศึกษา)

59.Project- Architecture of ancient of Bagan, Buddhism in Myanmar. The summary of architecture of the ancient Bagan, Buddhism in Myanmar. It is very popular in Myanmar because Bagan is an ancient city that was the capital of the first Burmese empire. It is located in the dry central plains of the country, on the eastern bank of the Irrawaddy River. As the heart of Burma during ancient times, Bagan serves as home to temples and buildings built from the 11th century to the 13th century. There are more than 2,000 pagodas and temples or monasteries to be found, most of which were built by the ancient kings and leaders of Burma. Among all the cities in Myanmar, Bagan is the most ideal destination for not only tourists but also native people to be attractive place to visit there. Because there are so many interesting to see scenery of interesting views so that it is an ancient architecture building, culture, ancient of social system and religious things there. Bagan or Burmese people believed in ajigyí who they are member of a deviant sect of Buddhism prevalent in Bagan, before the advent of Theravada Buddhism. After later, when Ashin Arahán arrived in Bagan city, King Anoyadha and the people of a country respected him who bring the Theravada Buddhism from come down the Buddha teaching in India. At the times, King Anoyadha counteracted the ajigyí's belief. After destroy the ajigyí's religious faiths, Ashin Arahán and King Anoyadha revered the Theravada Buddhism, the found of the Buddha. Until now, the Theravada Buddhism spread not only Bagan but all the round Myanmar. There are very thank Ashin Arahán and King Anoyadha. They were benefactor of all Myanmar people. That is why, if you want to see the ancient architecture, culture, economic, religious faiths and how the ancient Burmese or Myanmar people lived, how they were career, and how they communicated each other, I will point of the ancient city Bagan which is the central of Myanmar. (ด้านประวัติศาสตร์)

60.This thematic paper studies the impact of suitable abode on meditation retreats. The objectives of this research are to study suitable abodes for Buddhist meditation practice in Theravada Buddhism and to analyze the impact of a suitable abode on the practice of Buddhist meditation. The study shows that a suitable abode and location are very important for practice meditation. They can help the practitioners' minds to concentrate easily. The study recommends that meditators select nine types of places for habitation such as a remote

lodging in a forest, the roots of a tree, a mountain, a hillside, a rock cave, a cemetery, the depth of a jungle, an open field, or a heap of straw. Additionally, the five factors of the resting place or the suitable abodes for meditation should be: 1) a lodging is not too far, not too near, and has a path for going and coming; 2) a place little frequented by day with little sound and few voices by night; 3) a place with little contact with gadflies, flies, wind, burning (sun) and creeping things; 4) a place at which meditators can easily obtain lodging, robes or cloth, food, lodging, and medicine; 5) a place that has a meditation master who understands the Dhamma, meditation teaching and is ready to answer the practitioner's questions. In addition, the suitable abode should be free of the eighteen faults of a monastery that Buddha ghosa lists. Additionally, there are many factors that affect a meditation retreat. For example, the practitioners should sever their impediments (palibodhas). They, then should find a good friend (kalyanamitta), who is experienced in meditation. A suitable abode or suitable dwelling with a natural environment can enable people to feel comfortable and relax. For example, forests, streams, mountains and waterfalls create a peaceful environment and help people relax their bodies and minds. (ด้านการปฏิบัติวิปัสสนา)

61.The Management team is willing and very enthusiastic to start this business venture in less than 36 months from December 2007 by transforming this opportunity into action and make it successful venture and a force to reckon at. The Cameroonian Tax law also allows individuals to own a business only at the age of 21years while the Swedish law allows it at 18 years, therefore business deals from the legal point of view by us is very ethical in both countries. In the same line of reasoning, importing and selling used cars into the Cameroonian market is allowed because they are already 17 companies already offering a similar service, of which SUMOCA (Summit Motto Cars), SOFRECA SARL, MITCAM, AGRIC Motors SA, DAN & DAVY SARL and POLLA AUTO are the major competitors industry but are located in Douala, Yaoundé and Garoua of Cameroon. Furthermore the business idea has been tested through the prime analysis and findings have shown that the business has a strong potential for success because the management team is strong and experience, the market is a niche, and the financial analysis show that the business will be profitable by the end of the first year, if just 25 cars are sold at CFA 4,000,000francs each. More so , the second-hand cars shall continue to be available in the Swedish Market in the long run and the economic growth rate of Cameroon is expected to remain on about grow from 4.5% to something higher there the window of opportunity shall continue to remain open and therefore the business is expected to be a going concern. Furthermore, it is obvious that no gainful venture can survive let alone prosper in a state of war and insecurity. The internal peaceful atmosphere that has been made possible by the understanding of various political leaders in Cameroon provides a positive environment for the business ventures to spring up. This would not have been possible in an atmosphere of war, unrest and uncertainty. Furthermore, good neighbourliness and the tactful diplomacy of the government (e.g. the resolution of the Bakassi crisis) brings peace and stability which intend increases the scope of the market for entrepreneurs within Cameroon facilitating potential to start ups , growth and expansion of business ventures. (ด้านเศรษฐกิจและสังคม)

62.Throughout British decadent literature, authors creatively experiment with religion. While part of this experimentation is a matter of how authors represent religious subjects or syncretized religious traditions, a much more foundational level of this experimentation seeks to redefine “the religious” altogether. Collectively, the authors in this study seek to redefine “religion” as focused around community, ritual, and aestheticism over creed or dogma. This new definition resonates with the way many twentieth-century sociologist, theologians, and psychoanalytic theorists have discussed the nature and role of religion in Western society, and I rely on these thinkers throughout my methodology. Also central to my methodology is my suggestion that the primary lens through which critics often read British decadence is the lens

of experimentation and redefinition. It has been well established that British decadents creatively experimented with their representations of gender and sexuality, their use of genre, and their incorporation of Western philosophy, yet their treatment of religion—specifically the Western religious traditions which appear in their works—has been largely unexamined. This project argues that the British decadent authors' creative treatment of religion is central to their works and to their broader experimental project. I claim that her position on the fringes of British, male, decadent society allowed her a unique vantage point, from which she repeatedly examined the decadent religious project even as she valued a secular, moral humanism over that project. (ด้านประวัติศาสตร์)

63.The method of the study was qualitative study consisted of documentary study and in-depth interview. The key informants of this study were to study the history of Arakan kingdom and were selected by purposive sampling. Interview form was used for data collection and data was analyzed by using analytic induction. Results showed that the result of interviewing with friends come from different places in Arakan state Studying at MCU. This article aims to study the Study of Buddhism in Arakan tradition and history of that's people in Myanmar for who study at the faculty of humanity in Mahachulalongkorn Rajavidyalaya University Thailand. There has a lot of interesting Heritage places and historical background in Arakan state. This project has written in order to learn as an Independent study project for foreign students. This is purposing of development of self-knowledge and studies the new environment. (ด้านพระพุทธศาสนา)

64.Education is the key to our nation's prosperity. Education is the most important to build a nation. This article is about Educational Situation in Shan State. The objectives of this research article are twofold: 1) to study Educational Situation in Shan State and 2) to analyze the way to develop the Education in Shan State. 3) to know how much people pay attention on education in Shan State. The methodology of this research article is documentary, with a focus on Education history, concept and situation. The key Data were collected by using related research papers, observations and taking interviews with different student that study at MCU and were selected by purposive sampling. Interview form was used for data collection. The data analysis involves books and journal data as the prime source. The Shan State miss Education by many ways, from government, understanding, giving a chance, economic, war, and salary. In the passing time was loss chance by no one give the benefice of education. Education in Shan State support by government 40 percent Buddhist monastery 35 percent and no one support are 25 percent. After you read this article you may know the answer what, why, how is begin and go on. In the other part they have nothing for learning even place, teacher, school, and suggestion from any one. (ด้านการศึกษา)

65.The study of Educational Situation in Shan State has achieved without any limitation. Education is the key to our nation's prosperity. Education is the most important to build a nation. It cannot development without good Education. Therefore, the aim of this research work is to know the way to good rebirth. Here in, I would like to strongly give recommendation to study about defilement, fetters, mental proliferation to know the way to solve about the problem of Education in Shan state. My research work, which has been presented, is very small. It looks like a tiny spot compare with the wealth of knowledge. As for suggestions of further studies, this field of research still has room for some interested researchers to continue their research. (ด้านการศึกษา)

66. The main purpose of this study was to investigate the influence of cultural values and social identity on the preferences of Myanmar consumers in Yangon. It aimed to understand the role Myanmar identity plays on consumers' perceptions of products based on country of origin and attitudes towards globalisation. As more and more United States companies are

conducting business with Myanmar and establishing facilities in the country, it has become what Myanmar consumers' cultural values are based on Hofstede's dimensions of national cultures. Descriptive statistics revealed that Myanmar consumers who took part in this study reported leaning towards a high power distance ($M = 3.40$, $SD = 1.10$), suggesting that they accept and expect that power is distributed (ด้านประเพณีวัฒนธรรม)

67.The purpose of this study was to investigate comparative study on English writing proficiency of the 4th year Myanmar students of Faculty of Humanities and Buddhism at Mahachulalongkornrajavidyalaya University. This study has three objectives : (1) To study English writing proficiency of The 4th year Myanmar students of Faculty of Humanities and Buddhism at Mahachulalongkornrajavidyalaya University (2) To compare English writing proficiency of the 4th year Myanmar students of Faculty of Humanities and Buddhism at Mahachulalongkornrajavidyalaya University and (3) To purpose the improvement of English writing proficiency of the 4th year Myanmar students of Faculty of Humanities and Buddhism at Mahachulalongkornrajavidyalaya University. This study was conducted by the mean of questionnaire were 49 questions for the 50 students and interview for ten students. Statistical devices used in the data analysis were frequencies, percentages, means and standard deviations. The result of the study indicate that most students from two faculties, Humanities think that writing is the most difficult to learn. Their most serious problem is Grammar. But they also find problem in vocabulary and punctuation. It also shows that students often follow what they have learnt from the teachers, especially the organization of the essays when being process of writing. To be skillful in writing, students from these two faculties should learn syntax, Grammar, process of writing vocabulary and should practice more and more. The students could also benefit by being aware of their own problems and applying the findings to help them improve their writing skill. Finally, the findings could be used in the future to develop a more effective and appropriate writing that suits the students who can communicate orally, but cannot communicate through writing. (ด้านการศึกษา)

68.I would like to show Arakan (Rakhine) culture, and I hope you all know about our culture. Arakan was kingdom about 5000 year in the world, but today we are losing everything in Burma control. It is a common place to state that Arakan's history and culture cannot be ... Indeed, Arakanese cultural studies have never been defined as an ... of diplomatic exchange in Arakan and poets writing in sophisticated . My paper will be an attempt to map the field of Arakanese studies from an academic point of view. I will also argue that it is time to move beyond out-dated accounts and particularly the "engaged", culturally exclusive writing of history towards a more mature, academic-minded approach. The aims of such an approach are clear: construct a common ground among those who share an interest in Arakan's past and culture, setting apart political agendas from the level field of academic discussion, collecting and editing sources, sharing information, defining an agenda of cultural and historical research issues. Rakhine people, Rakhine pronunciation ; Burmese pronunciation; formerly Arakanese) are an ethnic group in Myanmar (Burma) forming the majority along the coastal region of present-day Rakhine State (formerly officially called Arakan). They possibly constitute 5.53% or more of Myanmar's total population, but no accurate census figures exist. Arakanese people also live in the southeastern parts of Bangladesh, especially in Chittagong Division and Barisal Division. A group of Arakanese descendants, living in the Chittagong Hill Tracts of Bangladesh at least since the 16th century, are known as the Marma people or Mog people. Arakanese descendants spread as far north as Tripura state in India, where their presence dates back to the ascent of the Arakanese kingdom when Tripura was ruled by Arakanese kings. In northeast India, these Arakanese people are referred to as the Mog. (ด้านความเป็นชาติพันธุ์)

69. The purpose of this project is to promote more sufficient education for generation to help get out of cycle of backward education system. We inquire education system in Rakhine state and collect data, information as much as we could get in order to help better in our project. We will build a good education center. We have exact method, plans, and organizational work to fulfill this project. There will so many of interviews, article written by international organizations in this report. Some of interviews are doing face-to face and some are doing from online. The main target of our project is to help people those who have less opportunities for university education. Most of people are struggling with high school. In this project, we will focusing mainly on the youths because youths are the targets who will be working with us when we are implementing the project. In fact, most of young people have strong desire to get out of poor situation and help improve societies. But we must be doing sophisticated education method keeping abreast of the world. Something like our institute are not following other's system or methods after but we keep going breast to breast with world. One thing for sure, to become famous and successful institute, we must investigate time to some decades. There will be many classes and sections according to timetables. On weekends, there will be weekend sections too but these will be the classes for free choices. Mainly we will focus on the talented students, if a student is willing to try with the best of effort, there will be more opportunities in our institute. Our educational institution will train to have insurance of the students of future whether they finished high school or not they must able to work with their ability. (ด้านการศึกษา)

70. My topic is (The landscape of Angkor Wat redefined) Angkor Wat is an enormous Buddhist temple complex located in northern Cambodia. It was originally built in the first half of the 12th century as a Hindu temple. Spread across more than 400 acres, Angkor Wat is said to be the largest religious monument in the world. Its name, which translates to "temple city" in the Khmer language of the region, references the fact it was built by Emperor Suryavarman II, who ruled the region from 1113 to 1150, as the state temple and political center of his empire. Originally dedicated to the Hindu god Vishnu, Angkor Wat became a Buddhist temple by the end of the 12th century. Although it is no longer an active temple, it serves as an important tourist attraction in Cambodia, despite the fact it sustained significant damage during the autocratic rule of the Khmer Rouge regime in the 1970s and in earlier regional conflicts. Angkor Wat is located roughly five miles north of the modern Cambodian city of Siem Reap, which has a population of more than 200,000 people. However, when it was built, it served as the capital of the Khmer empire, which ruled the region at the time. The word "Angkor" means "capital city" in the Khmer language, while the word "Wat" means "temple." Initially, Angkor Wat was designed as a Hindu temple, as that was the religion of the region's ruler at the time, Suryavarman II. However, by the end of the 12th century, it was considered a Buddhist site. Unfortunately, by then, Angkor Wat had been sacked by a rival tribe to the Khmer, who in turn, at the direction of the new emperor, Jayavarman VII, moved their capital to Angkor Thom and their state temple to Bayon, both of which are a few miles to the north of the historic site. (ด้านประวัติศาสตร์)

71. Myanmar, also called Burma, is a country where magnificent and ancient Buddhist temples gaze out serenely. It is a Southeast Asian nation of more than 100 ethnic groups, bordering India, Bangladesh, China, Laos and Thailand. Yangon (formerly Rangoon), the country's largest city, is home to bustling markets, numerous parks and lakes, and the towering, aspects of Burmese culture are most apparent at religious sites. The country has been called the "Land of Pagodas" as the landscape is dominated by Buddhist pagodas or stupas. The four most important Burmese Buddhist pilgrimage sites are Shwedagon Pagoda in Yangon, , which contains Buddhist relics and dates to the 6th century over a nation restless for change. Myanmar's food and drinks are varied and, generally, very good. Savoury dishes

can tend to be slightly too oily or sweet for foreign tastes, but they smell and taste extremely delicious. Among all the foods in Myanmar, two items are particularly special to the Burmese people. The diversity of Myanmar's cuisine has also been contributed to by the myriad local ethnic minorities. Although there are many religions and ethnics present in Myanmar, more than 80% of people identify as Buddhist. In Buddhism, there are five main precepts that should be practiced daily by believers: not to kill, steal, lie, drink alcohol, and commit adultery. The ultimate aim in life according to Buddhist belief is to escape the cycle of rebirth and reach Nirvana. Moreover, astrology, palmistry and clairvoyance still play a major part in the lives of Myanmar people. They play a vital role, especially during decision making for marriage, business, naming babies and other important issues. Myanmar's religious system is one of the most devout in the world. (ด้านพระพุทธศาสนาและประวัติศาสตร์)

72.The mindfulness for addressing difficult emotions, but claims of enduring changes far exceed the available evidence. In this exploratory study, I begin the systematic evaluation of the possible long-term effects of mindfulness on emotional development in normal adult life. This study establishes a comprehensive developmental framework for research and teaching on mindfulness and adult emotional development, and reports the results of a pilot study of mindfulness and emotional. Taking an interdisciplinary perspective, I argue that a developmental approach requires linking biology, behavior, and subjective experience to understand mindfulness practices and their effects. Drawing from Buddhist and Western psychological research, theory, and practice, I present a three-tiered framework for understanding what mindfulness is and how it catalyzes change. First, mindfulness is defined as a cognitive skill that operates in three mindful mental states: mindful attention, mindful absorption, and mindful awareness. Practices that develop each state are explored, focusing on Buddhist calming and insight meditation practices. Second, incorporating evidence from neurobiology, I argue that mindful awareness catalyzes transformational change through optimally integrating conceptual and pre-conceptual ways of knowing. Third, the potential of mindfulness to catalyze adult emotional development is explored via the distinctions between state and trait change from personality psychology, and content and structure change from adult development theory. I argue that mindful awareness catalyzes development of a radical simplicity for working with emotions, in contrast to the development of complexity that is the focus of adult development theory. Results of an empirical pilot study using the framework of trait change documented higher Mindfulness scores associated with lower Neuroticism, especially Angry Hostility, from the Five Factor Model; and higher Emotional Intelligence, especially Emotional Self-Awareness. Type of practice comparisons documented higher Mindfulness scores only in association with an Integral meditation practice. Qualitative data from profiles of three leaders representing the strongest associations were analyzed to identify themes for future follow-up interviews exploring how mindfulness may have helped them with negative emotions. (ด้านการปฏิบัติวิปัสสนา)

73.The main objective of this study is to find the relationship between teachers' perceptions about organizational culture and work stress in secondary schools, basic education 2 in Insein, Myanmar in the academic year 2015-2016, including 91 teachers from Secondary school, basic education 2 in Insein, Myanmar, has been surveyed for this study. For the survey, awareness of teachers about the corporate culture and work stress. Data were analyzed using mean, standard deviation and Pearson's product moment correlation coefficient. From the study, it was found that teachers' perceptions about organizational culture were at a moderate level and that the perceived stress of teachers was low for schools. Teachers about corporate culture and work stress are available in secondary school, basic education 2 in Insein, Myanmar. so this my report is conveyed that Myanmar younger people and elder virtue people are how to appreciate ,how to respect each other. In my country, most of people are polite, religious , but some people are cruel. nevertheless they are truth in Buddhism, since when

they were born. why are cruel is not to teach for polite and maintain own culture, custom, religious events on join their where are educated. so childhood is vital basic foundation to improve their lives and neighborhood. As the teachers, must teach their adherences . My article is combined by the various estimation . The content of this independent study was the relationship between teachers' perception towards organizational culture, and occupational stress at no.2 basic education high school, in Insein Township, Myanmar and the key informants at no.2 basic education high school, in Insein Township, Myanmar, the Area of in Myanmar, and Time for 2015 to 2016. Teacher's Perception, Organizational , Occupational stress is importance for adherences. If one want to learn Myanmar' custom, he can read this report. I also write as much as I can. This is my overview about Myanmar' culture. (ด้านการศึกษา)

74.Vipassana Meditation is considered to be the quintessence of the teachings from 2600 years back. It is non-sectarian and scientific technique of self-observation and truth-realization which leads to progressive better insight and positive mental health attributes, as also, inculcation of universal human values like love and goodwill, tolerance and compassion, peace and harmony, and spirituality. It's practical applications are discussed in this article. The main goal of this research was to study the effects of Vipassana on psychological well-being of people. Much of the current practice in developing leaders is limited in the extent to which deep personal renewal which is sustainable can be affected. Two enduring approaches to leadership development include values based leadership and servant leadership; both of which are comprised of certain timeless qualities which lend themselves to more in-depth, transformational development experiences. Vipassana meditation is a technique which has been found to provide those willing to make the effort with just such an opportunity to transform themselves and become more effective as values based/servant leaders. The present study examines the effects of intensive mindfulness (Vipassana) meditation training on executive function, particularly the ability to control the focus of attention. Of particular interest are the benefits such practice may have for increasing control over the internal focus of attention, and therefore its effects on key symptoms of mental distress such as depression, anxiety, negative affect, and rumination. In sum, executive control of attention has implications for self-regulation, and thus psychological wellbeing. It may therefore provide a key to understanding one of the mechanisms that underlie the observed benefits of mindfulness meditation for mental health and wellbeing. Keywords; Vipassana meditation, values based leadership, mindfulness. (ด้านการปฏิบัติวิปัสสนา)

75.Summary of my title about the vipassana technique of Mahasi Sayadaw. It has been emphasized during this brief outline of the training that must contemplate on each mental occurrence, good or bad; on each bodily movement large or small; on every sensation (bodily or mental feeling) pleasant or unpleasant; and so on. If, during the course of training, occasions arise when there is nothing special to contemplate upon, be fully occupied with attention to the rising and falling of the abdomen. When we have to attend to any kind of activity that necessitates walking, then, in complete awareness, each step should be briefly noted as walking, walking or left, right. But when you are taking a walking exercise, contemplate on each step in three sections; up, forward, down. The student who thus dedicates himself or herself to the training day and night, will be able in not too long a time, to develop concentration to the initial stage of the fourth degree of insight (knowledge of arising and passing away) and onward to higher stages of insight meditation (vipassana bhavana). (ด้านการปฏิบัติวิปัสสนา)

76.This Article explores how language and education have featured in half a century of armed ethnic conflict in Myanmar (Burma), how these issues feature in the on-going peace process, and how an exploration of key actors' positions in relation to language and education can help to better understand the underlying dynamics of conflict, and the still highly contested peace

process. Given the salience of ethno-linguistic diversity in Myanmar (Smith 1999, South 2008), studies of the politics of language are surprisingly thin on the ground. (Important exceptions include Callahan 2003, Salem-Gervais & Metro 2012, Lall and South 2013). While the complex and fastchanging peace process in Myanmar, which emerged in late 2011, has yet to generate much scholarly analysis, commentary and policy literatures have largely bypassed the relationship between language, education and state-society and armed conflicts, and their resolution. Thus far, those engaged in the broader movement of political reform in Myanmar have largely addressed education and peace-building as separate issues; likewise, state, international (donor) and other actors in the peace process have mostly ignored issues of language and education. (ด้านการศึกษา)

77. This article explores the relationships between education and language policy and practice, and armed conflict and - more recently - the peace process in Myanmar. We focus on the state education system, and education regimes under the authority of three major Ethnic Armed Groups (EAGs) - one of which (the New Mon State Party: NMSP) has maintained a ceasefire with the government since 1995, one (the Kachin Independence Organisation: KIO) which saw its 17 year ceasefire collapse in 2011, and the third (the Karen National Union: KNU), which in early 2012 agreed a preliminary ceasefire, following more than half-a-century of armed conflict. Analysing these two contrasted case studies (and addressing the situation of other ethnic communities, as necessary and in order to provide context) allows us to draw out questions regarding the relationship between ethnic nationality communities and the state, concluding that a sustainable resolution to Myanmar's long-standing ethnic conflicts will be difficult to achieve without education reform that addresses the right language policies. The article is based on background data collected over a period of 9 months of fieldwork in 2011.¹ The results of this research were published (Lall and South 2014) and as the peace process gathered pace and increased in complexity the team decide to return to the field in 2015.² Data was collected in Mon, Karen and Kachin States, and the team spoke to 55 people and conducted 21 focus groups and larger meetings with stakeholders from EAGs, EAG education departments, ethnic political parties and local civil society groups (including ethnic NGOs). In addition teachers, parents and students at ethnic schools were either interviewed or took part in focus groups. (ด้านการศึกษา)

78. The aim of this research was to investigate the patterns of University students' motivation for learning English in private schools in Yangon, Myanmar. The research method for the study was both qualitative and quantitative. The population of the study was sixty University students who were studying English in private schools which are Royal Rose English Learning Center, All in One English class and U Myat Kyaing English Learning Center, in Yangon Myanmar. Research tools for this study were the questionnaires, open-ended interview and additional comments. Overall data from the sixty University students were analyzed by SPSS version. Frequency, percentage, mean, and standard deviation were used for evaluation the findings of the research. After analyzing the data collections, the results appeared that forty of the respondents were female students and remain twenty respondents were male university students. Most of them were attending the Government University and private schools. Majority of the respondents are 21 to 24 years old age. Levels of their study were intermediate classes in private schools. Eighty six percent of the respondents enrolled the English private school with their own decision. Furthermore, in finding results of the patterns of motivation for learning English in private schools in Yangon, Myanmar, almost of the university students have two types of motivation which was instrumental and integrative motivation. But, the level of instrumental motivation was higher than integrative motivation. In addition, there were many reasons why University students were learning English in private schools. Many respondents have problems in learning English in the state University such as traditional teaching methods, teacher-center approach, inadequate lecturers, class

room, educational system, multimedia aid, class room atmosphere and unqualified teachers and so forth. However, overall results which are the results of questionnaires, open-ended interview and additional comments also revealed that most of the respondents keen on instrumental motivation in learning English in private schools in Yangon, Myanmar. After conducting the research, the questions arise out of finding results that, “Which curriculums and teaching methods should the state University apply to cultivate the University students’ motivation in learning in the class rooms?” Which new educational policy should policy makers draw up for the progress of education systems? These points are to be considered for the educational transformation in the future in Myanmar. (ด้านการศึกษา)

79. Though education in Myanmar is entering a major transition period, the current Moe’s organizational structure is not conducive to accelerate the education reform. In addition, though District Education Offices (DEOs) are being created between State/Regional Education Offices (SEO/REO) and TEOs according to the decentralization policy of the Go M, the current decentralization measures e.g. establishment of DEO are not accompanied by review and delegation of authorities among SEO/REO, TEO and schools. Therefore, it causes difficulty to cope with local educational needs and specific issues in rural, urban and disadvantaged areas, which makes it difficult for schools to manage efficiently and effectively. And for education finance, the existing education budget structure makes it difficult to clearly identify the actual spending and necessary budget for improvement at each level of education. It is suggested to re-examine the roles and authorities of education administration and budget system to get better management of schools. Simultaneously, it is highly recommended to look into the education budget to achieve goals of education reform. The authors contend that, grounded in principles of human rights and social justice, Myanmar social workers have key roles to play in determining the future of social work and development in Myanmar. Myanmar is transitioning to democracy after five decades of military rule. The government plans to strengthen the national capacity for social welfare and social work training. (ด้านการศึกษา)

80. To effectuate three pillars of the ASEAN Economic Community, the improvement of human resource is crucial as human power can achieve everything. In building up this improvement for the good of many otherwise capable and useful citizens, education is the essential key which opens the door to a better and well-disciplined community. From this, it cannot be denied that everyone needs education. Making education free and accessible for everyone based on compassion is the theme of all Buddhist Monastic Schools. They provide not only free education together with ethical improvement but also food and shelter at no cost especially for children from needy families and orphans. These benefits are not available in government schools and private schools, therefore, Buddhist Monastic schools stand as great an expectation of poor and indigent families. Hence, this work has endeavored to highlight the theory and practice of Buddhist monastic schools in Myanmar as one of the Buddhist contributions to society. It takes three steps to elaborate this topic: the first is an elaboration on the phases of Buddhist Monastic schools, the second is the theory and practice in Buddhist Monastic Schools in Myanmar and the third is their effectiveness and advantages to contemporary society. The monks’ pupils not only become acquainted with stories of the Buddha’s astounding deeds, but also gain the practical means to verify for themselves the value of the Buddha’s ethics in the world. Through awareness of the material body, feelings, consciousness, and other mental objects, they learn to gauge for themselves the wholesome or unwholesome quality of conducts and motives, their own and that of others. By helping to transform the “conscience collective (Durkheim 1933)” of the Buddha in the larger society into an ethical “conscience” of the individual, the meditation monk teachers help to prevent notions of the Buddha’s greatness from becoming a mere nationalist symbol or propaganda tool of the state. (ด้านการศึกษา)

81.The increased demand for and proliferation of mindfulness based interventions (MBIs) within clinical treatment programs underscores the need for MBI clinicians to better understand the Buddhist psychological and theoretical underpinnings of such treatments. Of particular importance is familiarity with the stages of insight, the predictable developmental sequence of the Theravada Buddhist practices from which MBIs derive their core curricular components. This paper outlines the primary reasons why MBI clinicians need to be aware of the stages of insight, including: 1) some MBI participants appear to progress through the initial stages of the stages of insight, even during a relatively short period of time, such as an 8 week program; 2) knowledgeable clinicians may be better able to recognize the stages of insight and adjust practice instructions to facilitate participants' navigation of these stages; 3) clinically significant symptoms that may be encountered during progress through the stages of insight need to be recognized by clinicians and appropriately addressed. Modifications to standards for clinician competency are suggested, and areas for future clinical and neurobiological research related to the stages of insight are explored. The risks and ethical issues associated with delivering MBIs in a health care setting, and informed consent regarding potential progress along the stages of insight, are discussed. (ด้านการปฏิบัติวิปัสสนา)

82. For a nation state, education has been seen as a fundamental and effective approach to maintain a sense of national identity for a long time. For most nation states, multi-ethnicity is recognized as the main character; due to this, many scholars begin to show their concern about how to promote the civic consciousness and national identity through education. Myanmar is a multi-ethnic state, which has long been abused by ethnic issues. Therefore, education may play an important role in conciliating ethnic conflicts and strengthening the national cohesion and finally, maintaining the governmental legitimacy. This article will briefly review Myanmar's educational history in three historical periods and discuss the influences on national identity among the people of Myanmar. Furthermore, this article will analyze the Myanmar's recent education reform and accordingly, some suggestions are given. The study significantly found that Burmese schools have predominantly performed teacher-centered and subject-oriented teaching and learning with a lack of teacher training and a weak curriculum. Furthermore, indigenous people have little chance to promote their language and culture given the supremacy of the Burmese language. Although Burma has been on the wave of democratization since 1988, the education system does not appear to be leading to a democracy. (ด้านการศึกษา)

83. Myanmar's education system is in a much weakened state. The physical condition and human resource capacity of the system is poor by any standard, and teachers, whether in schools, colleges or universities, have few opportunities and little incentive for professional development. A process of recovery is getting underway, but it will take years before significant improvements are evident. Major cultural change is required in the style of leadership and management at all levels of government, and there is also a desperate need for more financial resources. This paper documents the current state of the education system in Myanmar and advances three priority areas for immediate attention. (ด้านการศึกษา)

84.Resistance to the antimalarial drug artemisinin is established in Myanmar and has reached within 25km of the Indian border, a new study reports. Artemisinin resistance threatens to follow the same historical trajectory from Southeast Asia to the Indian subcontinent as seen in the past with other antimalarial medicines.Resistance to the antimalarial drug artemisinin is established in Myanmar and has reached within 25 km of the Indian border. Artemisinin resistance threatens to follow the same historical trajectory from South-east Asia to the Indian subcontinent seen in the past with other antimalarial medicines.The spread of malaria

parasites that are resistant to the drug artemisinin -- the frontline treatment against malaria infection -- into neighbouring India would pose a serious threat to the global control and eradication of malaria. If drug resistance spreads from Asia to the African sub-continent, or emerges in Africa independently as we've seen several times before, millions of lives will be at risk. The collection of samples from across Myanmar and its border regions was led by Dr Kyaw Myo Tun of the Defence Services Medical Research Centre, Napyitaw, Myanmar, and coordinated by the Mahidol-Oxford Tropical Medicine Research Unit (MORU) in Bangkok, Thailand -- a collaboration between Mahidol University in Thailand and Oxford University and the Wellcome Trust in the UK. The researchers examined whether parasite samples collected at 55 malaria treatment centres across Myanmar carried mutations in specific regions of the parasite's kelch gene (K13), a known genetic marker of artemisinin drug resistance. The team confirmed resistant parasites in Homalin, Sagaing Region, located only 25 km from the Indian border. "Myanmar is considered the frontline in the battle against artemisinin resistance as it forms a gateway for resistance to spread to the rest of the world," says Dr Charles Woodrow from the Mahidol-Oxford Tropical Medicine Research Unit and senior author of the study at Oxford University. "With artemisinins we are in the unusual position of having molecular markers for resistance before resistance has spread globally. The more we understand about the current situation in the border regions, the better prepared we are to adapt and implement strategies to overcome the spread of further drug resistance." The team obtained the DNA sequences of 940 samples of malaria infections (known as *Plasmodium falciparum* malaria parasites) from across Myanmar and neighbouring border regions in Thailand and Bangladesh between 2013 and 2014. Of those 940 samples, 371 (39 per cent) carried a resistance-conferring K13 mutation. (ด้านการดูแลสุขภาพ)

85. The Development of Education Mandalay in Myanmar. The main objective was to provide an overview of Education in Myanmar. It dealt with the country setting, a brief historical background and a description of the way in which the system of education had evolved. The roles played by the stakeholders in education were highlighted for the success or failure of the whole education process depend on the interaction and the changing roles they play or are assigned to by the society in which they live. The importance of and follow up to by the Education sector for it is essential for human resources development and is viewed as a key for national development. In recent years, many reforms in education have been undertaken in Myanmar. However there still remain areas of concern that will have to be addressed. The seminar was in the form of a power point presentation. Here, a shortened version of the paper precedes the power point slides. The major stakeholders in the education of any country are the teachers, the parents and the students. The success or failure of the process depends on the interaction of these three groups and the changing roles they play or are assigned by the society in which they live. In a society which regards teachers as one of the "five gems" the Myanmar teacher is regarded to be on the same plane of the reverence as the Buddha, the scriptures the monks and parents. The teachers are usually role models in their communities. They are traditionally regarded as community leaders in rural as well as urban communities; but more so in rural ones. Because of this role in the community they are often regarded as key players in any social mobilization effort, is it at the community level or national level. Teachers, therefore, have great potential to act as agents of change. (ด้านการศึกษา)

86. A STUDY OF THE WAY TO GOOD REBIRTH IN BUDDHISM

Rebirth, although difficult to understand, is a doctrine taught by round religious schools of thought in the Eastern world over two and a half millennia. However, there was no any religious school discussed the ways to good rebirth until the enlightenment of the Buddha, since then this secret has been revealed. This thesis is, therefore, an attempt to study the way to good rebirth under three major objectives: 1) to explore the origin of rebirth concept, 2) to explain the doctrine of rebirth in Buddhism, and 3) to analyze the way to good rebirth in

Buddhism. This research is about analyzing the way to good rebirth from the view point of Theravāda Buddhism. It is found that why were we born? We were born for not to be reborn again. Normally, we may hope for the next life. But according to the Buddha, we should try the way not to be born again. (ด้านพระพุทธศาสนา)

87. Banyang community of Manvku and Baiyendang Family of Upperion, South West province, in neroon.nyu Di Many individuals played a significant role towards the realisation of this thesis, some gave moral support and provided the facilities for me to study in an international environment, others gave financial support while some others transferred knowledge both inmplicit and tacit knowledge and they all deserve my Special cognition Firstly, I express my deepest love and gratitude to my parents for their constant support and encouragement through out my educational career. Special thanks also go to my uncle Mr. Abange William, General Manager of MeMillan Ltd Cameroon, for serving as a role model and for his encouragement towards my acceptance of the offer based on how significant it would be to have someone with entrepreneurial knowledge in the family. (ด้านวิถีชีวิตและความเป็นอยู่)

ร่องรอยการจัดกิจกรรมเชิงปฏิบัติการการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม
 ในชั้นเรียนวิชา Independent Study ภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๑
 นิสิตชั้นปีที่ ๔ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ตัวอย่างผลงานนิสิต

INDEPENDENT STUDY

Entitled

A STUDY OF TAI CULTURE AND TRADITION

By

Venerable Panna Nandha

Present

Dr.Lampong Klomkul

**An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of
the Requirements for the Degree of Bachelor
Major in English (English Program)**

**Faculty of Humanities
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Ayutthaya, Thailand
C.E. 2019**

A study of Tai History and Culture

Panna Nandha

ID: 5801203181

Subject: Independent Study

Abstract

The objectives of this study were 1) To study Tai History and Culture, and 2) To analyze Tai History and culture. The method of the study was qualitative study consisted of documentary study and in-depth interview. The key informants of this study were 4 Tai students and were selected by purposive sampling. Interview form was use for data collection and data was analyzed by using analytic induction.

Results showed that Tai people have come from a long history and their unique culture also very admirable. Most of Tai culture is similar to Thai and Laos. Most of their culture and tradition also related to Buddhism. For example, it has twelve months according to Tai calendar and they have the festivals in each month. All the festivals were related to Buddhist tradition. Tai speak Shan language and there is some different pronunciation among Tai people and it is different because of the location they live. On the other hand, the study showed that Tai family usually living together in the same house and everyone has there on their own positions. Everyone pays respect to each other. The grandparents and parents are the head of the family. The study also showed about the opinion of Tai people on their culture how they love and very proud of their own culture and how they try to maintain it by following it. Moreover, wherever they live, Tai people will dare to show their culture to the other people.

Keywords: *Tai, Culture, tradition, Buddhism, history*

Introduction

Tai people are one of largest ethnic group in Myanmar and they live in different part of Asia and share their value culture and tradition in wide. The Tai-Shan people are believed to have migrated from Yunnan in

China. The Shan are descendants of the oldest branch of the Tai-Shan, known as *Tai Luang* (Great Tai) or *Tai Yai* (Big Tai). The Tai-Shan who migrated to the south and now inhabit modern-day Laos and Thailand are known as *Tai Noi* (or *Tai Nyai*), while those in parts of northern Thailand and Laos are commonly known as *Tai Noi* (Little Tai - Lao spoken). The Shan have inhabited the Shan Plateau and other parts of modern-day Burma as far back as the 10th century AD. The Shan kingdom of Mong Mao (Muang Mao) existed as early as the 10th century CE but became a Burmese vassal state during the reign of King Anawrahta of Pagan (1044–1077).¹

As the Tai have come from a long history, they have a very wonderful culture and tradition. Most of Tai people about 94% are Theravada Buddhist. Why their culture and tradition are so unique and wonderful? Because Tai culture and tradition are related to Buddhist tradition. For example, according to Tai calendar, Tai people also have twelve months and they have the celebration of the festival for each month. All the festivals are arranged at the Buddhist temple. Tai culture has been following by passing it to one generation to one generation.

However, there are some missing knowledge about the Tai and history and culture. It is hardly to do the research about Tai culture by using documentary research because just only a few research papers have done on this culture. Hence, in order to understand more about Tai culture, in this research paper, you are going to learn about Tai culture and history both from documentary and interview.

Objectives

1. To study Tai culture and tradition
2. To analyze Tai culture and tradition

Scope of the Study

The content of this independent study was Tai culture and tradition, and the key informants were 4 Tai students who are studying in Mahapajapadi Khodami Buddhist College in Kholat. The area of the study was in MCU, and took 1 month for the study.

¹ https://en.wikipedia.org/wiki/Shan_people#Culture

Related Research and Literature Review

The focus on this study is on Tai culture and tradition. This chapter study is based on the documentary research that the numbers of literature review already exist.

This study divides into two sections:

The first section will explain about the history and background of Tai people. The second section will be about the culture and tradition of Tai people.

1. Historical and background of Tai people

YU YU THWIN (2008) has explained about the historical and background of Tai people that “Tai people inhabiting the eastern plateau of present day Myanmar are ethnically Tai. Throughout history and in neighboring South-East Asia region, they have been known by several names. Myanmar and British called them “Shan”, Thai and Laos called them “Tai Yai” or “Ngio” and they called themselves “Tai” or “Khun Tai”.

In 1234 AD, the Nan-Chao Empire was destroyed by Mongols. Defeated Tai people moved further south. One group of the Tai people descended down the Red River and Black River to settle in North Vietnam. The second group went down the Mekong River to settle in Laos, Thailand and Cambodia. The third group went down the Brahmaputra River to set up an Ahom dynasty in Assam. The last group chose to live in the valley of the Shweli (Nam-Mao) River to establish the kingdom of Muang Mao Long. During this period, the Tais slipped through the mountain passes, journeyed along the Chindwin, Ayeyarwady, Shweli, Taping, Myit Nge (Namtu) and Thanlwin (Salween) rivers and settled along the Myanmar-China border areas. In Myanmar, the migrated Tais are well known as “Shan”.²

Tai People and Buddhism

The population of Tai people about 95% are Buddhist. Most of Tai people believe in Theravada Buddhism. Tai people started to believe in Buddhism around 206 B.C. It is said that Sao Khun Hawng, The son of

² YU YU THWIN (2008) COMPARATIVE STUDY ON THE ARCHITECTURAL CHARACTERISTICS OF 19TH AND 20TH CENTURY SHAN MONASTERIES IN SOUTHERN SHAN STATE OF MYANMAR AND NORTHERN THAILAND P-11

King Udinna went to learn and bring the Tipitaka from King Asoka in India to Yunnan in 450 B.E.³

According to Manich Jumsai claimed, He said that Tai people began to believe in Buddhism during the Great Khun Luang Mao of Ailao dynasty in A.D. 68. His people around 553,711 accept and announced that they believe in Buddhism.⁴

Tai Culture and Identity

Tai maintain their distinct identity from other fellow ethnic groups of the Union of Myanmar in terms of language, culture and tradition. Like Thai food being famous in worldwide, Tai food is the most popular flavor in Burma. Typical Tai Temples are mainly found in Yunnan province of Southern China and its architecture is very much similar to those of temples in Thailand. Tai traditional long drum, sheep dance, sword dance, material arts dance and Kinnara and Kinnari (female and male mythical birds whose face look like human or said to be half human-half bird creature) dances are very unique cultural materials of every Shan celebration events. Shan have its own flag which was one of the outcomes of Panglong Agreement in February 1947, which served as the most important stepping stones to independent Union of Myanmar today. On Shan flag, Yellow represents the religion of the people of Shan states (Buddhism), Green represents the good agriculture the people of Shan land dwell on, Red represents Bravery of Shan State people and White represent peace and stability for the future Shan State.⁵

Language

Most Shan speak the Shan language and are bilingual in Burmese. The Shan language, spoken by about 5 or 6 million, is closely related to Thai and Lao, and is part of the family of Tai languages. It is spoken in Shan State, some parts of Kachin State, some parts of Sagaing Division in Burma, parts of Yunnan, and in parts of northwestern Thailand, including Mae Hong Son Province and Chiang Mai Province. The two major

³ A short history of Tai Buddhism, PP- 53

⁴ Popular History of Thailand, pp-55

⁵ <http://shanculture.blogspot.com/2011/08/shan-culture.html>

dialects differ in number of tones: Hsenwi Shan has six tones, while Mongnai Shan has five. The Shan script is an adaptation of the Mon script via the Burmese script. However, few Shan are literate in their own language.⁶

The relationship of Tai family

Tai people usually living together in the same family. There is no system that father or mother hold the power in their hand. They have the power on their own position. In the family, grandparents are appointed to be the advisors of the family. In the house, Tai people prepare the seat for the head of the family such as grandparents and father. No one is not allowing to sit in that place if they get no permission. The seat is for father to take a rest when he comes back from work. If someone sit in that place without the permission, they have to apologize the head of the family.⁷

In the house, Tai people also point the seat for women and men. Men have to sit in the higher place which is near to the Buddha statue temple in the house. Women have to sit lower than men. However, according to human right, men and women are equal. There is no divided between son and daughter. The elder brother has the power in his own position. Younger brother and younger sister have to pay respect and listen to him.⁸

Twelve months and Tai festivals

According to Tai calendar, it has twelve months for year. The first month start around the end of December. Every month, Tai people celebrate their festival. For example, in the first month, they have new year celebration and offering fresh rice or offering new rice that just harvested from the farm. Tai people around the world celebrate their new year on that day and many hard works put in this new year event. Moreover, all the festivals are related to Buddhism. The widely well-known festival among Tai people are novice ordination ceremony and Poi

⁶ https://en.wikipedia.org/wiki/Shan_people

⁷ &Srf;wkdfif;&if;om;rsm;\,kH<unfudk;uG,frSkESif."av.xkH;pHrsm; pp-356-366

⁸ &Srf;wkdfif;&if;om;rsm;\,kH<unfudk;uG,frSkESif."av.xkH;pHrsm; pp-366

Awk Wa (In Thai- Awk Phan Sha) or the end of rain retreat celebration. During the Awk Phan Hsa, Tai people go from home to home to pay respect to the respectable old people. They ask for apologizing from their parents and grandparents. On the full moon day of the eleven month, Tai people prepare the ceremony to welcome the Buddha when he came down from Tusida heaven. They have the dear, kinnara and kinnari dancing on this day.⁹

Conceptual Framework

From related literature review, conceptual framework was developed as the below figure.

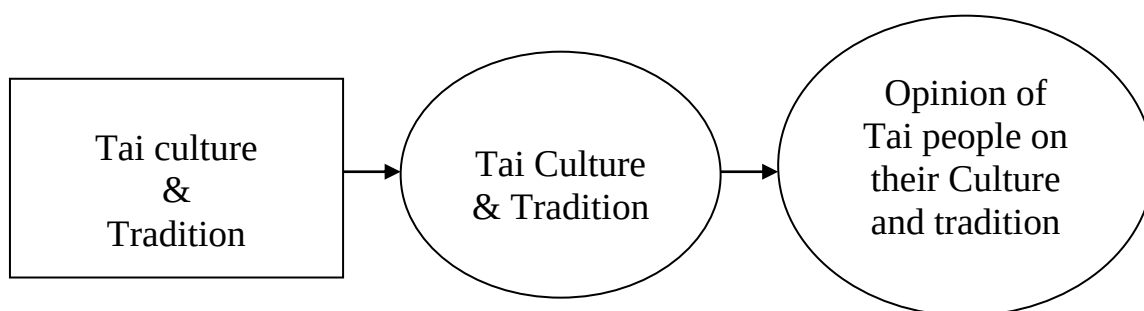

Figure 1 Conceptual Framework

Methodology

The design of this independent study was qualitative study consisted of documentary study and in-depth interview. The key informants of this study were 3 venerable from Shan State, and they were selected by using purposive sampling. Tools for data collection were interview form. Searching data internet, in-depth interview and related books were used for data collection. Qualitative data were analyzed by using analytic induction.

Expected Benefits

1. To be known about Tai culture and tradition from documentary study.
2. To be known the opinion of Tai people related to their culture and tradition.

⁹ &Srf;wkdfif;&if;om;rsm;\,kH<unfudk;uG,frSkESif."av.xkH;pHrsm; pp-368

Results

1. This study showed that Tai people have come from a long history and their unique culture also very admirable. Most of Tai culture are similar to Thai and lao. Most of their culture and tradition also related to Buddhism.

2. The study showed about the opinion of Tai people on their culture how they love and very proud of their own culture and how they try to maintain it by following it. Moreover, Tai people are not shy to share their culture to the other people.

Interview

For the study of this paper, I interviewed with 4 Tai students who are studying at Mahapajapadi Buddhist College in Korat. The questions and answers are as the following:

Question 1. What do you think about Tai culture and tradition?

“ I think my culture is the best culture in the world. I am very proud of my culture. We have a long history and many wonderful cultures. All the culture also related to Buddhist tradition. It is showing that we Tai people are following the teaching of the Buddha. I think Tai culture is very beautiful and unique” (Student 1- Ying Noun Lao- MBC, Kholat)

“In this world, we live with people who are coming from different background, history, culture and tradition and we share it to each other. We Tai people also have our own culture and tradition and I am very proud to have Tai culture and I can share it with my classmates in the class as well as outside the class. I think I am so lucky to have a beautiful culture like this” (Student 2- Nang Awm Kham, MBC, Kholat)

Question 2: How can you share your culture and tradition to the world?

“Well, wherever we live, we have to practice and following our culture and tradition and show it up instead of hiding. We have to show it when we have a chance. Tai people also shouldn’t be shy to show their culture. The best way to share it to the world is just to show up” (Student 3- Ying Ying Kham, MBC, Kholat)

Question 3- How can you maintain and develop your culture & tradition?

Ying Kham Awng, Tai student from MBC, Korat, share her opinion that “To maintain and develop our culture, we have to teach it to the young people. For example, when we have the celebration of our culture in the village, parents should bring their children to participate in the events. We also have to practice the culture and tradition that are following in daily routine to show it to the young people.” (Student 4- Ying Kham Awng, MBC, Kholat)

Ying Awm Kham, Tai student at MBC, Korat, also expressed her opinion on this question that “To maintain and develop our culture, we need to dress our traditional clothing, teaching young people our instrument, language and learn our own history and pass it to our young generations” (student-5)

Conclusion

Tai people live in the different part of southeast Asia and their origin home land was in china. They have a very unique and beautiful culture. Tai people include in the Siamese family. Their language is similar to Thai and Lao. The result show that, Tai culture are related to Buddhist tradition.

Finally, I would like suggest if anyone want to study about Tai people, they should take more time to visit around the place where the Tai people are living. Asking and participating in their tradition ceremony. Why I say so? Because there are not so many documentary research has done on this culture. It hard to find the information by gathering on the internet as well as in the book. By visiting the local area of Tai people,

you will know how the lifestyle of Tai people look like, how they believe in Buddhism and how their culture and tradition is related to Buddhist tradition. I suggest to visit Tai people in northern part of Thailand and in Shan State, the union of Myanmar. It will be easy to do the research on Tai culture and tradition.

Acknowledgement

This study is for the subject of Independent Study at the Faculty of Humanities of Mahachularajavidyalaya University. This lecture was instructed by Ajahn Dr.Lampong Klomkul. So here, may I firstly acknowledge to Dr. Lampong Klomkul for her kindly guide me to do this study. Secondly, may my thanks go to the authors of the reference books and website that I gathered the information. Last but not least, I would like to say thank you to all my classmates and roommates that we have shared our experiences to each other since from first year to final year. Finally, I really would like to say thanks to my parents for financial support and always support and encourage me.

References

- Naw Kham La Dhammasami, Dr. (2018) ပိုဆန်းစိတ်ပိုတ်ထသကသဆကတို့၊ *A short history of Tai Buddhism*
- Charles S. Brant. (1856). *The Shans, Burma, London.*
- Shan People (online), source: https://en.wikipedia.org/wiki/Shan_people (Viewed - 20 March, 2019).
- Shan Culture. (online),
source: <http://shanculture.blogspot.com/2011/08/shan-culture.html> (Viewed 20 March,2019)
- Yu Yu Thwin (2008). *Comparatives study on the Architectural Characteristics of 19th and 20th Century Shan Monasteries in Southern Shan State of Myanmar and Northern Thailand, Chiang Mai University.*

ภาคผนวก ค

บทความวิจัยที่ได้นำเสนอในเวทีวิชาการนานาชาติ

International Conference on

“ASIAN Values in the Process of Integration and Development”

On 25th October 2019

At University of Social Sciences and Humanities (USSH), Vietnam

และ ICMCER-2020

ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการวิจัย

Myanmar: Different Ethnicities in Thai Buddhist University of Mahachulalongkornrajavidyalaya University in Ayutthaya Province¹

Asst. Prof. Dr. Phra Raphin Buddhisarō

Asst.Prof.Dr.Phichet Thangto

Dr.Lampong Klomkul

Faculty of Social Sciences & ASEAN Studies Centre
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Abstract

This article aims to study the diversity of local groups that are native who come from Myanmar and was known as “Ethnic group”. This study focuses on studying the idea to help each other when they are living together in the same community. How do they learn and live together peacefully under the difference of historical consciousness? Documentary study, area studies and participatory observation of actual conditions in Buddhist monastic universities were used for data collection. The main variable of the study is the way of Myanmar students to coexist under the diversity. Results of the study indicated that Burmese students at Mahachulalongkornrajavidyalaya University have shown the largest group in the university. There are a number of students in many ethnicities such as Tai Yai, Mon, Pa-long, Pa-O, etc. These Myanmar students come together to Thai Buddhist University under the framework of Buddhist education, activity and learning together in the classroom. This phenomenon makes cross cultural learning, adaptation and learning each other under the similarities and differences of each other.

Keywords: Myanmar, Ethnic group, Thai Buddhist University

Introduction

This article is developed by the preparation of data documents and share for the lessons Learned together with students from Bodhi Vichalaya, Mae Sot district, on 30th November 2017 in the case study of multi-ethnic Burmese at Mahachulalongkornrajavidyalaya University. From the information that has seen by Myanmar students at the university can reflect that many foreign students come to study which reflects the differences or diversity, but there is the same of Buddhist respect such as students from Laos, Vietnam, Myanmar and Cambodia. There are 3-4 countries with having common characteristics of culture in many respects, but there are differences that become conflicts. However, when specific to Burmese students in the past, there were 3,585 students in total and more than 483 students in the current academic year. "Burmese nationality" of writing in this article will search for the

¹ International Conference on “ASIAN Values in the Process of Integration and Development”, on 25th October 2019, at University of Social Sciences and Humanities (USSH), Ho Chi Minh City, Vietnam.

understanding of the ethnicity that exists in the coexistence of students of ethnic groups. The image that was found when a student was asked "Burma", it indicated that those students will confirm ethnicity and vernacular. In other words, it reflects a difference in what is happening on those differences.

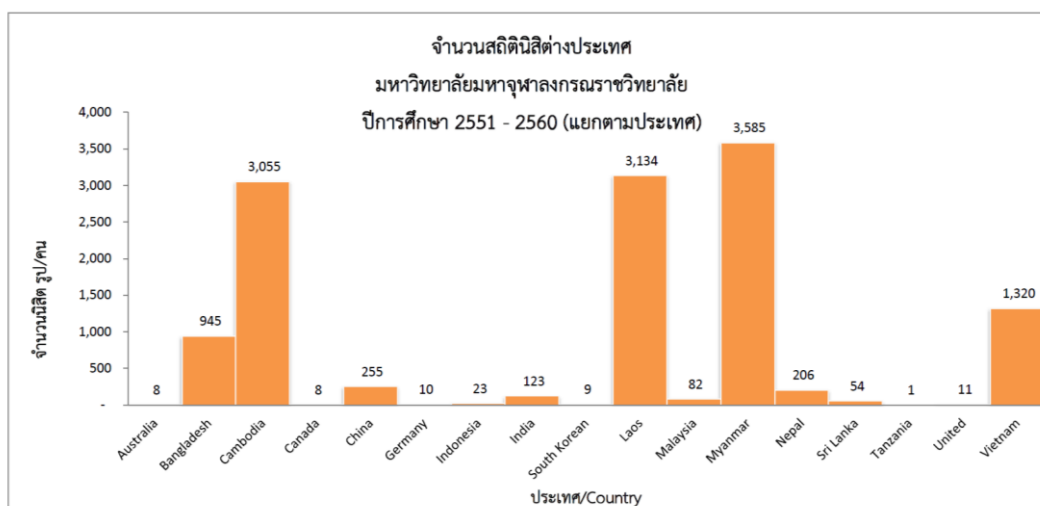

Figure 1 Statistics of foreign students in Buddhist University during 2008-2017
(Source: Registration and Evaluation Department,
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, 22nd October 2017)

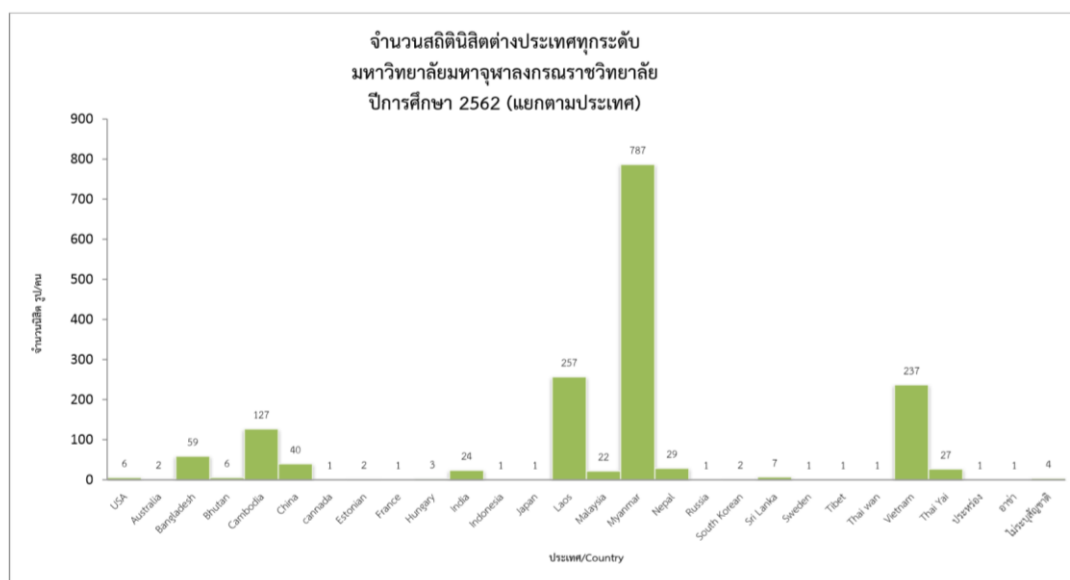

Figure 2 Statistics of foreign students in Buddhist University in 2019
(Source: Registration and Evaluation Department,
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, 25th August 2019)

From the figure 1-2, the number of students from different countries reflects that the number of students studying at the Buddhist University is increasing especially to students as the university perceives to be Burmese students. As a Burmese student, there is a growing number every year continuously with the conditions for education

hidden of migration to the third country where the empirical data are specific to the guidelines or methods for assimilating Burmese ethnicity. For coexistence under the concept of different learning and experiences including history and different historical realizations, this article will be conducted to study the specificity of Myanmar ethnicity with consciousness and many case studies. It is a framework for collaborative education and at the same time, those differences have driven and moved forward in terms of collaborative learning in the joint role between one ethnic and another ethnic and between people.

From the experience of the instructor, it was found that students usually live in separate groups and separate room. From the experience of teaching, it was a different living based on the main reason of them that having the purpose to come and study. Therefore, it was preventing dispute by using different methods to reduce the interaction in each other (Interview Instructor C, 22 October 2017)

Ethnicities in Myanmar

Myanmar is a country with has the borders connect to Thailand, Laos, China, India and Bangladesh with a population of 53.26 million people (The World Bank, 2015) and has a collaborative religious with a long history. When we meet students at Mahachulalongkornrajavidyalaya University, they always have questions about the origin and network of migrant workers who appear to be Burmese citizens all over Thailand. These students have networks or activities with ethnic groups that have networks throughout the country. When specific to ethnicity, there are information that has been studied to find that there are 135 ethnic groups that are commonly known, including Burma, Mon, Shan, Karen, Kachin, Chin, Kaya, and Rakhine. All 8 ethnic groups are important ethnic groups in the national history. The ethnic groups are designated as the 7 states, except for the Burmese ethnic groups that are identified as the main ethnic groups of the 7 districts namely Sagaing, Mandalay, Bago, Yangon, Ayeyarwady, and Tanaosri. There are many sub-ethnic groups such as Thanu, Tong Yo, Tae, Moramachi, Dai Naung, Ingta, Ravang, Leesu, Lahu, Kho, khakhu, Kasi, Khami, Naka, Miao, Wa, Pa long, Palay, Eng, Pa-O, Salong, Sayeng, Yingbo, Barae, Padong, Yingtalae, Kamti, Yo, Lam, Khmu, Lu and Khuen, etc. Most of these ethnic groups live in the high mountains in each region of the country. Most of them are not familiar even among the general Burmese that has received attention from the government because of drug trafficking problems, such as the Kokung Group and the Wa Group lives in Shan State near the Chinese border and after that Wa group has expanded to come near Thailand. Another group that the state is paying more attention to is Naka, which is near the border with India because of the ways of living close to nature and hunting of human heads. Another group that has received attention from the state because of their way of life and culture can attract tourists is the Padong or the long necked Karen and Engta people living in the Lake Engle in Shan State (Wirat Niyomtham and Oranuch Niyomtham, 2008: 2).

Ethnicities of Students

According to the study of "The way of coexistence among Burmese students under the various ethnicities in the Thai Buddhist University", it is found that Myanmar has a high ethnic with evidence found that there are more than 135 ethnic groups. Ethnic and all these populations have historical, ethnic, territorial development including religion and practice according to different religious principles. For the Burmese students in Sangha University from a research study found that students in Burmese nationality include both nuns and laymen of statistics in 2017 showed that there were more than 483 students and counting back 10 years, there are 3,500 students in total of statistics as Figure 1. The various monks found in the university are Myanmar, Tai Yai, Mon, and Rakhine, Palaung, Pa-O, Kaya and Karen. However, all of them have history, ethnic realization, and conflicts in the past which are the base of the origin. When having to live together as a student, they can study together, living together, resulting in interpersonal communication between groups including creating interaction between each other. In other words, learning cross-cultural awareness of history in the past can result in learning and coexistence under various ethnic differences in which the students studying at the monastic university found there are 8 ethnic groups as follows:

1. Burmese is the most ethnic group in the country and most of the Burmese live in the Irrawaddy River using Burmese language in their daily lives. Genetically, East Asian and Indian when specific to the Burmese students will wear the robes in the Myanmar style and use Burmese Language as the primary language. There are group activities in the name of Burmese students and it is only in Myanmar group rarely cross-ethnic interaction and can speak in Burmese and English. There is also rarely interaction between other ethnic groups that study in English programs organized by the university such as linguistics or Buddhism in international programs. When counting as a proportion of Burmese students, there will be more than 200 students within Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province. There are also joining in group to do activities in the name of the Myanmar Student Club and interacting with Burmese workers who come to work in Thailand through religious ceremonies such as Kathin or Bunpa Pa, etc. (Interview Students A, 24 November 2017).

Figure 3 Identity of Buddhist Ceremony of Burmese who work and live in Thailand.
They came and joined activities with Burmese at
Mahachualongkornrajavidyalaya University, Year 2017-2018

2. Tai Yai Ethnicity or Shan is an ethnic group in the Tai-Kadai language family which is the second largest ethnic group in Myanmar and most of them live in Shan State, Myanmar about 3 or 4 million people. However, there are hundreds of thousands of Tai people who have migrated to Thailand in order to escape from political problems and looking for work. There are many groups, such as Tai Khuen, Tai Laeng, Tai Kamti, Tai Lue, and Tai Mao, but the largest group is kidney Tai Luang or Tai Yai. Tai language and Thai language are similar and some are not the same. Tai Yai people consider February 7th as a national day and the capital of Shan State is Taunggyi with a population of around 150,000 people. Other important cities are Si Poh, La Siaw, Keng Tung and Tachilek (Nanthasingha, 1997).

The Tai Yai group at the Buddhist University can be divided into 2 groups, which are from Shan State in Myanmar and hold a passport from Myanmar by having knowledge and understanding of Thai language. They studied in 2 courses with experience go in and out and study in Thailand such as from Nan Sangha College, Chiang Mai Campus, Lamphun Campus, Lampang Sangha College, etc. For group 2, they have an immigrant background and a pink card and being a Buddhist monks who studying in Thailand. They study in Thai language course and hold a foreign card which is a hidden population in the Burmese ethnic group. When counting informal statistics, this group of students is up to 200 students and activities are conducted in the form of clubs as well as interacting with other Tai Yai groups that have settled and worked in Thailand (Interview Student B, 26 November 2017)

Figure 4 There are 4 monks students from 4 ethnic groups which are Burmar, Rakhine, Pa-O and Kaya from Myanmar. They are also two Vietnamese students who have different Buddhist sects. (Source: Author, 15th November 2017)

3. Ethnic Mon is people of ancient civilization in the land of Burma Speak the language of the Mon-Khmer family. A survey of the Mon population in 1931 found that there were only 300,000 people. Later in the year 1939, the Mon Society was established and the Mon population survey again showed that there are approximately over 600,000 people. At the beginning of the socialist period, it was found that there were about 1 million Mon people who still spoke Mon in their daily lives, most of them living in the Mon Stat. However, only Mon people who live in the urban areas would speak Burmese language. The Mon State borders connected the neighboring areas in a clockwise manner. The north is adjacent to Hongsawadi and Karen State to the east, the south is adjacent to Kanchanaburi (Thailand) and Tanaosri District, the west is adjacent to the Bay of Bengal.

Mon in the study will be divided into 2 groups which is a Mon who was born in Thailand (Suporn O-Charoen, 1998) and holds the rights of being Thai Like Tai Yai, where one part is close to Thai people speaking Thai. There are localities in Kanchanaburi and have good interaction with Mon who born in Thailand and do activities together, have a historical awareness about ethnicity like Tai Yai with historical and ethnic sense with a long history that have established a club and carry out activities Including interacting with the Mon Thai group. In addition, Mon from Burma who is also a laborer in Thailand (Interview Student C, 27 November 2017).

4. Rakhine, Arakan or Rakhine ethnic groups are another major ethnic group in Myanmar. They Live in Rakhine State and Rakhine people are considered a local group of Myanmar people in Rakhine State. The Rakhine language is considered an accent in the Burmese language and still have traces of ancient Burmese language. There are some voices in the Burmese language that are no longer used in the Burmese language such as the Rakhine language. If they want to spell words that contain letters, then

should look at the pronunciation of the Rakhine language. This is because Rakhine is far from the center of Myanmar with the Arakan Yoma Mountains blocking and Rakhine also had the independence of self-governing as a kingdom for hundreds of years. After the coming of England Rakhine is seen as different from the general Burmese. Rakhine State therefore is designated as a state like the minorities in Myanmar.

Rakhine ethnic students According to the survey, there are about 80 students who use Arakan language for internal communication. They use Burmese language to communicate between Burmese ethnic groups and use English for communication outside the group. The attitude and status of Arakan students with their own history have Buddhism in its own way as shown in the Ashon Nyanuttara (2014) called "A Study of Buddhism in Arakan" which reflects the unique identity of the language, religion, way of belief, as well as the history of one's own land. Since the past, when they come together, the office of history and nationality still exists including the shared history between Arakan and Myanmar. As a war-torn city in the past, it made these conscience clear and became an issue and attitude of interaction between groups (Interview Student D, 28 November 2017)

5. Pa-O is an ethnic group that resides in Pa-O Self-Administered Zone (PAZ) is located in Shan State. In the northeast region of Myanmar away from the Thai border of Chiang Rai about 570 kilometers north, located not far from "Tong Yi", the major city of Shan State. According to the year 2008, Myanmar Constitution, Pa-O has 3 cities, which are "Si Saeng, Ho Pong, Pang Long", but in reality, Pa-O ethnicities live in many different areas and have their own spoken language (Hammarström, Harald; Forkel, Robert; Haspelmath, Martin, eds., 2017). The average population is at least 600,000 people including the National Organization of Pa-O (PNO) has been the main bow since 1949 with one's own security "Pa-O National Army", about 400 people that changed their name to "Pa-O National Liberation Organization" (PNLO). Later, signed a ceasefire with the State Peace and Development Council in 1991 (Pa-O National Organization, 2010). The study consists of 12 monks and inquiring about ethnicity. There will be differences with Myanmar as well as having a different consciousness through language, way of life and locality, and being closer to Tai Yai for reasons of geography and similarity, speaking Tai Yai, speaking Burmese, and interacting well with all groups. (Interview Student E, 29 November 2017).

6. Palaung is one of the 135 tribes in Myanmar and one of the 56 ethnic groups in China. By immigrating to live in Myanmar and some parts migrated to Thailand on the border Near Doi Ang Khang, Fang District, Chiang Mai Province (Ashley, S., 2006). Palaung people speak Palaung language which is the language of the Mon-Khmer family calling oneself "Da-ang, Ra-ang, Ta-ang" (Sujaritlak Deepadung, 2008: 99-112). The word "Palaung" and the population of Palaung by survey of Human Rights Protection Agency estimates that there are 1 million people in dense habitat at the mountain range in Shan State. The areas of Tongpang, Nam San, Si Por, Muang Mit and the southern regions of Shan State are Muang Chiang Tung, Burmese ethnic students in Palaung which consist of 4 students who are native to Shan State by being a

minority without the history of the big nation state. Therefore, it causes Palaung have a more personality attitude and can speak Burmese, Palaung and Tai Yai languages. (Interview Students F, 30 November 2017).

7. Karen ethnicity or pronounced Karen, Kayin, or Yang are considered an ethnic group that has their own language and is called Karen language. It is in a Chinese-Tibetan family. The majority of this ethnic group lives in Karen State located in Southern and southeastern regions of Myanmar. Karen has a population of about 7 percent of the total Burmese population or about 5 million people. Many Karen migrate to Thailand and most of them live along the Thai-Burmese border. The Karen led by the Karen National Union (KNU) and has participated in the war against the Burmese government since the beginning of 1949. The KNU's first objective was to be independent. Since 1976, the armed groups have demanded more central government for autonomy to be independent. As for the students who study in the Buddhist university in the status of monks, there are 8 students and most of them are Karen from the Karen State area which has local areas on the Thai border, Mae Sot and across the border and they were persuaded from Karen's seniors (Interview Student F, 30 November 2017).

8. Ethnic Kaya is also known as the red Karen and it is an ethnic group that has its own language and identity, and has boundaries in the Kaya state State of Kaya in the area of 11,737 km² (4,530 miles²), divided into 2 districts, each district is divided into 7 sub-districts, each subdivision is divided into 106 villages respectively. The capital is Loi Ko in Loi Ko district and Boca Cae district in Kaya State. There are 56.12% of the Kayah people, 17.58% of Myanmar, 16.67% of Tai Yai, 6.45% of Karen, 2.08% of hybrids, and 1.1% of others. Karen group is often confused with the Mayan tribe and they are well known for collar rings worn by their women, but they are just one subgroup of the Red Karen (Karenni), one of the Kaya people in the Kaya state of Burma. As for the students who come to study at Buddhist University, there are 2 students who live the Kaya area near Mae Sot.

Diversity of ethnicities found and reflected that different ethnic groups who come to study and learn in the university, there are pluralistic ethics and beliefs in different origins. However, they can be assimilated with identity and religious beliefs. One of the reasons that caused people to study was a conflict, but in another it caused learning to adapt into choosing to learn, learn together and develop their living together.

The State of Students' Problem in the University

The differences of ethnic language and cultural have become important reasons for these students to have no different important characteristics. Due to the fact that those differences create different propulsion processes and identity mechanisms and can make us see that students actually appearing on a variety of ethnicities make a great difference among these students until now. It creates an overall drive towards what is happening under the mechanism of differences and alienation as seen by some students

that behave differently from all Thai monks. These values, behaviors, beliefs, and ideas are markedly different.

Figure 5 Burmese students live, study and do activities during studying at Buddhist University (Source: Author, 15 November 2017)

From the appearing state, most of the students are ethnic in Myanmar dimension. Most of them are different in culture and religion which is characteristic of ethnic groups related to food, history and beliefs. Therefore, the relationships between groups are different or not completely related including practices in the form of Buddhist monks in terms of conditions and differences that occur under conditions and possibilities until it becomes behavior and actions in a holistic manner.

1. Adaptation under different cultures means that students are different and create new behaviors, new actions including the expression of beliefs that are different. Therefore, it caused student behavior to be learning, but not adaptable by reason of Historical "hatred" which is a condition of the relationship between students.

2. A different historical bureau refers to the history of fighting that had actually occurred in relation to the history of Burma among the Burmese ethnic groups, Tai Yai, Arakan Mon, Karen, etc. These facts also affect the feeling, expression, attitude and interaction between ethnic students from Burma at the Buddhist University.

3. Not cooperating with the university means the awareness of ethnic Myanmar especially students who are genuine Burmese. They generally have the idea of religious identity that comes with dress and posing under the sense of belief and implies that Myanmar is superior to Thailand. It may have both in terms of history and the influence of Buddhism such as the practice of meditation and the management of Burmese Apidhamma. It make one meaning to be a superior consciousness and causing compliance and non-compliance with certain rules such as the blanket that has to be

wrapped in the chest as a university regulation. There are some practice that are not consistent with Thai culture such as eating betel nut, not wearing a robe in the university area. These images reflect conflicts under the university administration.

One way that the university can operates is the fusion of Buddhism in the meaning of ethnic language, but with a common religious nature and education. Therefore, to create the process of melting to achieve mutual learning can result in cross-cultural studies. The process of learning is together for the benefit of religious education and religious mechanisms together. The advantages of studying together and do activities together can cause students in the dimension of Myanmar that they came to live together on the basis of the common religious traditions of Buddhism. It is the incubation process of being a Thai Buddhism in learning diversity based on differences under one's own characteristics.

Buddhist culture related to the worldview and religious knowledge are the one that create that uniqueness like most monks who are Burmese students. It indicated that there is a similar religious foundation, but with a historical, political, and economic sense, the worldview towards expression is different on the basis of those differences.

The Concept of Burmese Students Coexistence under the Diversity

There is a Buddhist concept on ethnicity, wherein the conflict in the Buddhist evidence, the country that has the base and the origin of Buddhism has the concept of ethnicity and national origin. It became a violent conflict as shown in a Buddhist expression that says "... Na chaja wasalo hoti Na chaja hoti pramano kammuna waslo hoti kammuna hoti pramano...", the person is a bad person, because his life cannot be found. Being noble because the nation does not (but) be a bad person because of actions is a virtue because of actions ..." (Khu Su, 25/322). Buddhism gives importance to actions, not ethnic or national origin, or not giving importance to age or old experience. As a Buddhist concept, it is a concept that "... a person who forgets a great diligence lives only for one day is better than a lazy person and abandons perseverance to live for 100 years ... " (Scripture: Khutaka Nikaya Appatana [Thai], Book 33, Verse 231-240, page 486). Therefore, Buddhism gives importance to "Karma-Action" that is a summary of joint life living when students have to come together, but when everything changes, the situation changes, causing old behaviors and karma that would be punishable and will not cause any punishment at all. The studying of the concept of Thorndike who was an American (Edward L. Thorndike, 1874-1949), results of the study indicated that the concept of learning (Learning Theory), which suggests that human learning takes place by creating a link between stimuli and response that is appropriate and that effective learning must be based on 3 rules: (1) Law of Readiness (2) Law of Effect (3) Law of Exercise.

Table 1 Learning Theory of Edward L. Thorndike (1874 - 1949)

Law of Readiness			
ready	→	satisfaction	→ learning
ready	→	not satisfaction	→ not learning
not ready	→	not satisfaction	→ not learning

If the aforementioned concepts are created and viewed as a learning mechanism between the concept of "ethnic", karma or action according to Buddhism and the concept of learning students at Mahachulalongkornrajavidyalaya University was built by a melting mechanism building learning based on impermanence until leading to readiness and enabling learning under the concept of coexistence or mechanisms that lead to mutual understanding. Therefore, the concept under cultural diversity is naturally the concept of cross-cultural learning and coexistence on diversity which concluded the learning in that way is the readiness to learn to overcome some prejudices or truths in the past and not remembering history that doesn't mean letting it pass or passing by. However, when we look at the truth in an understanding of the context of the past, it is an important part of educational management which will be an extension of holistic educational system.

Guideline for Living Together in Buddhist University

When students come to study in the Buddhist University, they have to come and live together. However, there are problems in many cases of students who are from ethnic Burmese and some caused to serious conflicts, bullying, physical assaulted, etc. Due to the above reasons, the university has studied in detail the ways of managing with students through activities through the way of living together on diversity in order to enhance learning as experience together through religious activities (Interview Executive A, 25th December 2017). These activities are set in the form of learning, eating and sleeping in order to create learning, adaptation and understanding with the common goal is that students who have graduated in accordance with the framework set by each course. In this study, the study was conducted in a way that the university under the student affairs division collaborated with the education sector at the faculty and curriculum level with the goal of administration. Students are managed to live together according to the framework of multicultural learning, cross-cultural learning into learning, understanding and adaptation in order to accept the differences of ethnicities. The leaving of the monks in Buddhism and students in the Buddhist University of the Thai Sangha Council through a multicultural process, across cultural learning to create unity under the differences which can be classified as follows:

1. Joint study in a program specified by the university means students are carry out study activities with courses in the university requiring learning in each subject including ASEAN education. Students are asked to present body of knowledge in ethnic content on the basis of Buddhism (Figure 2). There are also activities in the group of

Burmese students including activities between groups of Burmese students and most of them come to study at various levels, including monks, nuns and laymen, studying undergraduate, master's and doctoral degree programs. There are two courses which are Thai and English language courses. According to the knowledge and ability of those students, in the case of Tai Yai people who are familiar with Thai or use Thai in daily life and will be able to study in a Thai language course. However, in the case of students who do not have experience in Thai language, they will study English language courses in the Faculty of Humanities majoring in English and with the Faculty of Buddhism in English language curriculum. The subject matter of study allows students of different ethnic backgrounds to live together as students in that course, resulting in interaction and communication among each other, with the teacher teaching as an intermediary in communication through joint learning activities throughout the course duration of 2-5 years approximately.

There are also activities designated by the university or course such as cultural exchange activities, demonstration of religious culture and Thai culture. In other words, students should know Thai culture or language as students in Thailand. There is also a demonstration culture for learning and accepting various differences under the mechanism of university administration. (Interview Executive A, 25th December 2017). It was organized in a holistic manner, but it could lead to learning differently and creatively as a base for mutual understanding.

[DRAFTED] ASEAN SEMINAR BY MCU ASEAN STUDENTS NETWORKS
TIMING: EVERY WEDNESDAY, SECOND AND FOURTH WEEK OF THE MONTH FROM 8/11/17-09/18
START TIME: 15:00-16:30 Room: Buddhametta, Floor 4, Zone D424, Disciplinary Learning Building

NO.	DATE	TOPIC	SPEAKERS/Group in Charge
1	15/11/17	Arakanese Buddhism and Multi-Culture in <u>Rakhine</u> State, Myanmar	<u>Rakhine</u> MCU students group
2	22/11/17	Malaysian Buddhism and Multi-Culture	Malaysian MCU students group
3	06/12/17	Mon Buddhism and Multi-Culture, Myanmar	Mon MCU students group
4	13/12/17	Khmer <u>Krom</u> Theravada Buddhism and Multi-Culture in Vietnam	Khmer <u>Krom</u> Theravada MCU students group
5	10/01/18	Shan Buddhism and Multi-Culture, Myanmar	Shan MCU students group
6	24/01/18	Pa-o Buddhism and Multi-Culture, Myanmar	Pa-o MCU students group
7	14/02/18	<u>Kayah</u> and Karen Buddhism and Multi-Culture in <u>Kayah</u> State, Myanmar	<u>Kayah</u> and Karen MCU students group
8	28/02/18	Buddhism and Multi-Culture in Laos	Laos MCU students group
9	08/03/18	Vietnamese Theravada Buddhism and Multi-Culture in Vietnam	Vietnamese Theravada MCU students group
10	13/06/18	Buddhism and Multi-Culture in Cambodia	Cambodian MCU students group
11	27/06/18	Mahayana Buddhism and Multi-Culture in Vietnam	Vietnamese MCU students group
12	11/07/18	Buddhism and Multi-Culture in Indonesia	Indonesian MCU students group
13	25/07/18	Buddhism and Multi-Culture in Singapore	Speaker.....
14	08/08/18	<u>Wa (Va)</u> /Palaung Buddhism and Multi-Culture, Myanmar	<u>Wa (Va)</u> / <u>Palaung</u> MCU students group
15	22/08/18	Buddhism and Multi-Culture in Brunei/Philippines	Speaker.....
16	05/09/18	Buddhism and Multi-Culture in Myanmar	Burmese MCU students group
17	19/09/18	Buddhism and Multi-Culture in Thailand	Thai MCU students group

NOTE: This Schedule can be modified as to the appropriateness - update 28-09-17

Figure 6 Instructional Model focus on Multicultural Learning in living together
(Source: ASEAN Studies Centre, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, 20 December 2017)

2. Living together of a student in the dormitory, for the foreign students will have 2 groups which are in temples in Bangkok or nearby in a dormitory provided by the university. Burmese students who can speak Thai will be at the temple in the area around Mahachulalongkornrajavidyalaya University or temples in which that monk can communicate with each other. However, in the case that cannot speak Thai at all, most of them are at the dormitory for the reason that they cannot communicate with the abbot in Thai temples and most of them can speak Thai as well (Interview Executive B, 27 December 2017) during staying in a dormitory. Therefore, there are activities due to living together such as praying, chanting, residential development, cleaning the place. For example, there will be a cleaning day to clean the accommodation, joint housing development every week that resulting in communication and joint activities which cause a positive interaction between students inside the university dormitory.

Figure 7 Students attended the activities related to Buddhist Ceremony

3. Eating in the university cafeteria, all students, both Thai and foreign students, will live and stay in the dormitory together for a total of more than 1 thousand lives together. Resulting in interaction through eating can make students to communicate from one day to one month, from the month to cause communication, learning and adaptation in a culture of sharing food. In particular, in the case of Burmese students, in the group of Burma, Tai Yai, Mon, Rakhine, most of them still socialize in groups, which mean to eat in the same group. However, there are sometimes moving across the group because of a sense of friendship by living in the same dormitory or near each other. These interactions are positive communication that leads to learning and adaptation under the consciousness of ethnicities as well (Interview Executive C, 24 December 2017).

Figure 8 Students activities during they lived together within the university area that caused them learn from other differences.

(Source by author on 12th November 2017)

4. Religious activities and coexistence activities, that is to say, most of the students are monks and novices. In the university, there are 2 main sects, Mahayana from China, Vietnam, Taiwan and Theravada from Laos, Myanmar, Vietnam, Cambodia, Thailand, Bangladesh, Sri Lanka. When they come together in the same religious culture, there are activities that follow religious principles such as Khao Phansa, Kathin, Pa Pha, or important Buddhist Day on Visakha Puja Day, or the prayer of students on this point is a religious practice. This can also leads to mutual learning on cultural differences. When it specifically goes down to Burmese students, the interaction between each other leads to the learning, acceptance, and adjustment of attitude to positive communication together including that the university has stipulated to conduct cultural demonstration activities, as in the case of orientation for new students to have knowledge about Thai culture or each other's culture, resulting in learning and understanding in each other including the students in the name of Burmese nationality participated in activities by learning to adjust positions to the historical and ethnic sense which is believed to be lighter and more positive interaction (Interview Executives D, 21 December 2017).

Figure 9 Students join together to do Buddhist ceremony and practice including help each other to clean and look after the area of their loving within the university.

(Source: MCU News, 30 September 2560)

Therefore, when processed in the overview of classroom activities interaction activities between groups in coexistence which the course operates or design universities, all with the goal of coexistence among students. This results in advantages for students to learn together under appropriate guidelines and mechanisms in living between foreign students and Thai students. Foreign students are living together including ethnic groups in the name of Burmese students with historical awareness, ethnic identities in the case of Burma, Tai Yai, Mon, Rakhine, Palaung Pa-O that appear in Thai Buddhist university.

The Empirical Effect on the Way of Coexistence in Thai Buddhist University

The empirical effect is the educational management of goals for multiculturalism or peaceful coexistence under various differences. If we look at the concept of the target, it expects to find multicultural education cross-cultural learning held in educational institutions. There are empirical results in many dimensions such as (1) helping to reduce racial discrimination or nationalities and religions, (2) help to promote fairness in society and look at everyone in equal status including rights, freedom and duties in the community, society and the Buddhist University, (3) be a mechanism to stimulate and encouraging members of foreign students especially in the name of Burma, (4) the faculty executives and personnel stimulate to learn to seek more knowledge about the dimension of diversity both teaching methods or knowledge are more integrated and more ingenious, and (5) help everyone in society understand each other. They do not apply the differences in culture, ethnicity and belief in the ways that cause conflicts into the point of conflict.

Lesson Learned of MCU Burmese Students to Bhodhivichalaya Students

After information about the ethnicities of Burmese students at the Buddhist University was collected, this knowledge can be transferred into 2 options. The first option was sharing it as a learning experience with students in the curriculum of Landscape Culture at Bodhiwitalaya (Mae Sot, Tak Province), Srinakharinwirot University on November 30, 2017. Another option was used as a transcript to remove the knowledge of learning through the form of an article for being knowledgeable cross universities including learning experiences that are not directly from the student's knowledge because the case study in each area will have a framework or different learning contexts. Resulting of comparisons to new knowledge and experiences from the case study was acquiring knowledge about ethnicity and diversity. Therefore, it leads to the transmission process and in the transmission, it creates a mechanism and the driving of knowledge that is coordinated because most of the students are people with experience and background in Burma especially about tribes. When useful information was received by citing case studies, it was seen that it would be very useful for studying Burmese sample groups in Buddhist University. Academic administration for students with different language backgrounds, fundamental beliefs and different language values show how these students should behave and express their beliefs.

Therefore, it is transferring experience through learning of sharing story, and it is expected that it is a collaboration of body of knowledge in order to learn together and lead to the development of various forms of knowledge until it was an experience of sharing and providing appropriate educational opportunities under feasibility.

Figure 10 Interview Lecturer from Bhodhivichalaya Srinakharinwirot University, Mae Sot District in Tak Province, on 12th October 2017

Conclusion

The diversity of members in the Sangha University society of ethnicity, Burma is diverse in itself which is an ethnic difference, cultural differences and beliefs political vernacular. When students have to come together through participation in the studies that has organized by the Buddhist University, students then have learned a culture of learning and adjusted themselves to live together under the views of politics, economy and language which are assimilated under religious culture and language culture with common English language used including most students speaking Burmese as a base for living in Myanmar. The learning on different customs and practices at the same time creates new behaviors, new actions under the differences until resulting in coexistence among students at Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

References

- Ashon Nyanuttara. (2014). *A Study of Buddhism in Arakan*. Oo Thein Maung.
- Ashley, S. (2006). *Exorcising with Buddha palaung Buddhism in northern Thailand*. Ottawa: Library and Archives Canada.
- Chotivaro, P. (2017). Director for Student Affair, Mahachulalongkornrajavidyalaya University. *Interview*, on 22 October 2017.
- Deepadung, S. (2008). Paluang. *Journal of Language and Culture*. 27(1): 99-112.
- Hammarström, Harald; Forkel, Robert; Haspelmath, Martin, eds. (2017). *"Pa'o Karen"*. Glottolog 3.0. Jena, Germany: Max Planck Institute for the Science of Human History.
- Khanokkamales, V. (2017). Head of Foreign Department. Faculty of Humanity, Mahachulalongkornrajavidyalaya University. *Interview*, on 22 October 2017.

- Khin May Aung.(2015). *Historical Perspective on Mon Settlements in Myanmar*. International Conference on Burma/Myanmar Studies Burma /Myanmar inTransition: Connectivity, Changes and Challenges University Academic Service Centre (UNISERV), Chiang Mai University, Thailand, 24-25 July 2015.
- Maung Htin Aung. (2013). *A History of Burma*. Translated by Pecharee Sumit. Bangkok: Foundation of Book Project of Society and Humanity.
- Michael W. Charney Buddhism in Arakan:Theories and Historiography of the Religious Basis of Ethnonyms School of Oriental and African Studies [SOAS], University of London.
- Michael W. Charney (2007). *Buddhism in Arakan:Theories and Historiography of the Religious Basis of Ethnonyms*. School of Oriental and African Studies [SOAS], University of London.
- Ministry of Social Development and Human Security. (2016). *Statistics of Migrant Workers*. Retrieved on 5th January 2018, from https://www.m-society.go.th/article_attach/18712/20429.pdf.
- Moonmek, A. (2505). *Shan State: History and Revolution*. Bangkok: Matichon.
- Nanthasingha. (1997). *Thai Yai History*. Sompong Taitumkaen and Chatthip Nartsupa (Translate from Tai Yai language). The Project of Tai Social and Culture: The Thailand Research Fund.
- Pa-Oh National Organization (2010). *Pyidaungzu De-Ga Pa-Oh: Union of Pa-Oh*. Pa-Oh National Organization.
- Ploysaeng, K. (2011). A Study of Problem of Thai Language used of foreign students in Mahachulalongkornrajavidyalaya University. *Research Report*. Buddhist Research Institute Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Sridee, N. (2017). Vice-Dean for Administration, Faculty of Buddhism. Mahachulalongkornrajavidyalaya University. *Interview*, on 20 October 2017.
- Tharathi, S. and Kovito, S. (2010). A Study of Foreigner Students' Opinion towards Educational Management in Mahachulalongkornrajavidyalaya University. *Research Report*. Buddhist Research Institute Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Trichot, P. (1999). *The Ethnic Groups and Burma Government*. Bangkok: The Thailand Research Fund.
- O-Charoen, S. (1998). *The Mons in Thailand*. Chanwit Kasetsiri and Kanchani Laongsri (Editors). Bangkok: Foundation of Book Project of Society and Humanity.

Curriculum Vitae (Presenter)

Asst.Prof.Dr.Phra Raphin Buddhiso, is a lecturer from Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Phra Nakhon Si Ayutthaya, Thailand. He graduated doctoral degree in Buddhist Studies from Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand. He interested in conducting research and writing academic papers that related to Buddhist Studies, Conflict management in Buddhist way, and how to apply Buddhist principles in Social Sciences.

Contact: E-mail: raphind@yahoo.com, Tel. +66 86 771 3638

Curriculum Vitae

Asst.Prof.Dr.Phichet Thangto is a Lecturer and Vice Dean of Faculty of Social Science Mahachulalongkornrajavidyalaya University. He Graduated in Doctor of Philosophy (Ph.D.) in Public Administration, Faculty of Political Science, Martharavada University, India. He interested in conducting research and writing academic papers that related to Buddhist Studies, Public Administration in Buddhist way, and how to apply Buddhist principles in Social Sciences.

Contact: E-mail: ptoto@mcu.ac.th, Tel. +66 86 048 6042

Curriculum Vitae

Dr.Lampong Klomkul is a researcher and director for research, information and academic services division, ASEAN Studies Centre, Mahachulalongkornrajavidyalaya University. She Graduated in Doctor of Philosophy (Ph.D.) in Educational Research Methodology, Faculty of Education, Chulalongkorn University, Thailand. She received award from National Research Council of Thailand: The best dissertation of year 2013 in Good Level (Education Field), received Graduate Scholar Award from The Nineteenth International Conference on Learning, The Institute of Education University of London, London, UK, August 14-16, 2012. She also received Golden Jubilee Scholarship to study in Canada for two years in Bachelor degree from 1997-1999. She interested in conducting classroom action research, and to conduct research on teacher's development. In addition, she interested in conducting research on applied Buddhist Studies into education and culture in ASEAN Community.

Contact: E-mail: research.mcu@gmail.com, Tel. +66 92 251 1212

ĐẠI HỌC QUỐC GIA THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KHOA HỌC XÃ HỘI VÀ NHÂN VĂN
KHOA ĐÔNG PHƯƠNG HỌC

HỘI THẢO KHOA HỌC QUỐC TẾ CÁC GIÁ TRỊ CỦA CHÂU Á TRONG QUÁ TRÌNH HỘI NHẬP VÀ PHÁT TRIỂN

**The International Conference
Asian values in the process of integration and development**

(TÓM TẮT THAM LUẬN)

THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH, NGÀY 25 THÁNG 10 NĂM 2019

VIETNAM NATIONAL UNIVERSITY – HOCHIMINH CITY
UNIVERSITY OF SOCIAL SCIENCES AND HUMANITIES

10 - 12 Dinh Tien Hoang St., District 1, HCMC Tel: (84 - 8) 38293828, FAX: (84 - 8) 38221903

Ref: /XHNV-ĐN&QLKH
Ho Chi Minh City, August 2nd, 2019

Asst.Prof.Dr.Phichet Thangto

Faculty of Social Sciences & ASEAN Studies Centre, Mahachulalongkornrajavidyalaya University
THAILAND

Dear Asst.Prof.Dr.Phichet Thangto,

The University of Social Sciences and Humanities (USSH), Vietnam National University Ho Chi Minh City would like to convey our warmest greetings to you.

By this letter, it would be a great honor for us to invite you to take part in the international conference “*Asian Values in the Process of Integration and Development*” that we are organizing in October, 2019. All of the travelling fare, accommodation and meals are at the participants’ expense. If you have any questions or concerns, please contact Ms. *Van Thi Hanh Dung* via email cacgiatrichaua2019@gmail.com

The conference and related activities will take place on October 25th 2019, at The University of Social Sciences and Humanities, 10-12 Dinh Tien Hoang, District 1, Ho Chi Minh City.

We look forward to welcoming you in Ho Chi Minh City.

Yours sincerely, *nh*

Prof. Dr. Ngo Thi Phuong Lan

President, University of Social Sciences and Humanities
Vietnam National University Ho Chi Minh City

VIETNAM NATIONAL UNIVERSITY – HOCHIMINH CITY
UNIVERSITY OF SOCIAL SCIENCES AND HUMANITIES

10 - 12 Dinh Tien Hoang St., District 1, HCMC Tel: (84 - 8) 38293828, FAX: (84 - 8) 38221903

Ref: /XHNV-ĐN&QLKH
Ho Chi Minh City, August 2nd, 2019

Asst. Prof. Dr. Phra Raphin Buddhiso

Faculty of Social Sciences & ASEAN Studies Centre, Mahachulalongkornrajavidyalaya
University
THAILAND

Dear Asst. Prof. Dr. Phra Raphin Buddhiso,

The University of Social Sciences and Humanities (USSH), Vietnam National University Ho Chi Minh City would like to convey our warmest greetings to you.

By this letter, it would be a great honor for us to invite you to take part in the international conference “*Asian Values in the Process of Integration and Development*” that we are organizing in October, 2019. All of the travelling fare, accommodation and meals are at the participants’ expense. If you have any questions or concerns, please contact Ms. *Van Thi Hanh Dung* via email cacgiatrichaua2019@gmail.com

The conference and related activities will take place on October 25th 2019, at The University of Social Sciences and Humanities, 10-12 Dinh Tien Hoang, District 1, Ho Chi Minh City.

We look forward to welcoming you in Ho Chi Minh City.

Yours sincerely,

Prof. Dr. Ngo Thi Phuong Lan

President, University of Social Sciences and Humanities
Vietnam National University Ho Chi Minh City

VIETNAM NATIONAL UNIVERSITY – HOCHIMINH CITY
UNIVERSITY OF SOCIAL SCIENCES AND HUMANITIES

10 - 12 Dinh Tien Hoang St., District 1, HCMC Tel: (84 - 8) 38293828, FAX: (84 - 8) 38221903

Ref: /XHNV-ĐN&QLKH
Ho Chi Minh City, August 2nd, 2019

Dr. Lampong Klomkul
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
THAILAND

Dear Dr. Lampong Klomkul,

The University of Social Sciences and Humanities (USSH), Vietnam National University Ho Chi Minh City would like to convey our warmest greetings to you.

By this letter, it would be a great honor for us to invite you to take part in the international conference “*Asian Values in the Process of Integration and Development*” that we are organizing in October, 2019. All of the travelling fare, accommodation and meals are at the participants’ expense. If you have any questions or concerns, please contact Ms. *Van Thi Hanh Dung* via email cacgiatrichaua2019@gmail.com

The conference and related activities will take place on October 25th 2019, at The University of Social Sciences and Humanities, 10-12 Dinh Tien Hoang, District 1, Ho Chi Minh City.

We look forward to welcoming you in Ho Chi Minh City.

Yours sincerely,

Prof. Dr. Ngo Thi Phuong Lan
President, University of Social Sciences and Humanities
Vietnam National University Ho Chi Minh City

Title: An Instructional Model of Thai-Myanmar Cross Culture of Higher Education Institutes in Thai Society

Name: Dr.Lampong Klomkul

Co-author Names: Asst. Prof. Dr. Phrapalad Raphin Buddhisaro,
Assoc. Prof. Dr. Phichet Thangto

University/Organization: Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Abstract: The purposes of this article were 1) to study the guidelines for Thai-Myanmar cross-cultural learning management of higher education institutions in Thai society, and 2) to develop and propose an instructional model of Thai-Myanmar cross culture by using research-based education for higher education institutions in Thai society. Qualitative research was used for research design which divided into 3 phases. The target groups were personnel of higher education institutions, Myanmar scholars in Thailand, and Myanmar students. The research instruments were interview guidelines, issues for group interviews, and the field record. Qualitative data were analyzed by using content analysis and analytic induction. Research results showed that (1) guidelines for Thai-Myanmar cross-cultural learning management of higher education institutions in Thai society under the promotion of learning about ASEAN, and there were cultural education in the universities. In Naresuan University, Burmese Education Center has been established for providing learning Burmese language. In Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Myanmar cultural activities using research-based education has been conducted activities and shared cultural experiences with Thai students. 2) An instructional model of Thai-Myanmar cross-cultural learning activities by using research-based education emphasis on learning Myanmar culture in order to gain their knowledge and understanding. There were 5 steps of cross-cultural learning process which consisted of (1) opening up to accept a new culture, (2) preparing mind to learn different things, (3) adjusting emotion to the situation, (4) understanding behavior of other groups, and (5) adjusting paradigm of cultures. Research-based education was also conducted, and the process was arisen from learning management in Naresuan University by organizing a project for students to learn about Myanmar using spatial experience in a factory where Myanmar people worked. Mahachulalongkornrajavidyalaya University has done a project to encourage students to conduct research-based learning activities on cross-cultural learning in Myanmar context organizing by ASEAN Studies Centre.

Keywords: Instructional Model, Thai-Myanmar Cross Culture, Higher Education Institutes

International Conference on
Multidisciplinary and Current Educational Research - 2020

30th - 31th July 2020 | Ayutthaya, Thailand

ICMCER - 2020

Ref.No: 138
30th March 2020
Conference Secretariat-Ayutthaya, Thailand

Letter of Acceptance

Abstract Id: ICMCER_46785

Paper Title: An Instructional Model of Thai-Myanmar Cross Culture of Higher Education
Institutes in Thai Society

Author: Dr.Lampong Klomkul

Co-Authors: Dr. Phrapalad Raphin Buddhiso, Dr. Phichet Thangto

Dear Dr.Lampong Klomkul,
Congratulations!!

The scientific abstract reviewing committee is pleased to inform your article "**An Instructional Model of Thai-Myanmar Cross Culture of Higher Education Institutes in Thai Society**" is accepted for oral/video presentation at "ICMCER -2020" On 30th – 31st July 2020 at Ayutthaya, Thailand. The abstract has been accepted after our double-blind peer review process and plagiarism check. Your paper will be published in relevant Scopus Indexed Journals as well as in the Conference Proceedings. Authors and speakers are recommended to proceed for registration to confirm their slots in relevant scientific sessions by following the link given.

<https://icmcer.com/conference-registration.php>

Delegates can write back to this email for Letter of invitation and confirmation for visa processing or institutional approvals.

Journal/Publication

The editorial board, ICMCER expects your research article for further review before submission to respective journals given below based on originality, uniqueness, quality and authors preferences. Authors can submit their full revised, updated or extended version of article for peer review and processing the link given below,

+91 90873 88723 (India)

info@icmcer.com

www.icmcer.com

International Conference on Multidisciplinary and Current Educational Research - 2020

30th - 31th July 2020 | Ayutthaya, Thailand

ICMCER - 2020

<https://icmcer.com/abstract-and-full-paper-submission.php>

Type of Presentation: Oral/Video

Acceptance Status: Yes

Name of the Journal	Indexing and ISSN
Test Engineering and Management	SCOPUS, ISSN:0193-4120
International Journal on Emerging Technologies	SCOPUS, ISSN: 0975-8364
International Journal of Psychosocial Rehabilitation	SCOPUS, ISSN: 1475-7192
Universal Journal of Educational Research	SCOPUS, ISSN:2332-3205

For furthermore details and other affiliated journals feel free to contact us to:

info@icmcer.com

Event Page: <https://icmcer.com/index.php>

Registration Guidelines: <https://icmcer.com/conference-registration-guidelines.php>

Note: Kindly send us the payment details and registration form to the official mailid of the event before last date of registration.

All the accepted scientific articles will be index in one of the following scientific metadata repository.

Thanks and Regards,

Nandhini.P,
Project Manager,
ICMCER-2020,
Ayutthaya,Thailand

+91 90873 88723 (India)

info@icmcer.com

www.icmcer.com

ภาคผนวก ง

การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์:

- ☒ ด้านวิชาการ
☐ ด้านเศรษฐกิจ/พาณิชย์/อุตสาหกรรม
☒ ด้านสังคม/ชุมชน
☐ ด้านนโยบาย

หน่วยงานร่วมดำเนินการและการบริหารจัดการ:

ประเภท	ชื่อหน่วยงาน	โทรศัพท์	หนังสือยินยอม	จัดการ
วิชาการ	วิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จ.นครปฐม			
วิชาการ	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขต นครศรีธรรมราช			
วิชาการ	กลุ่มชาติพันธุ์ปะโอ กิจกรรมวันชาติปะโอ ณ หอประชุม มวก ๔๘ พรรษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา			
วิชาการ	โรงเรียน SYI นครเขื่อนขันธ์กาบแก้วบัวบาน			

ประโยชน์ที่ได้จากการร่วมมือกับภาคเอกชน:

- ☐ พัฒนาบุคลากร
☒ ถ่ายทอดองค์ความรู้
☐ แลกเปลี่ยนประสบการณ์และถ่ายทอดเทคโนโลยี
☐ อื่น ๆ (กรุณาอธิบาย)

หน่วยงานที่นำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์:

- ๑) วิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดไร่ขิง จังหวัดนครปฐม
- ๒) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช จ.นครศรีธรรมราช
- ๓) กลุ่มชาติพันธุ์ปะโอ กิจกรรมวันชาติปะโอ ณ หอประชุม มวก ๔๘ พรรษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- ๔) โรงเรียน SYI นครเขื่อนขันธ์กาบแก้วบัวบาน สหภาพเมียนมาร์.

รายละเอียดการใช้ประโยชน์:

- ๑) วันพุธที่ ๑๒ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๑ นักวิจัยดำเนินกิจกรรมเชิงปฏิบัติการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-พม่า โดยความร่วมมือ กับวิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี ณ หอประชุม วิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดไร่ขิง จังหวัดนครปฐม
- ๒) วันพุธที่ ๒๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๑ คณะนักวิจัยดำเนินกิจกรรมเชิงปฏิบัติการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-พม่า โดยความร่วมมือ กับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช ณ หอประชุม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช จ.นครศรีธรรมราช
- ๓) บรรยายให้ความรู้กับกลุ่มชาติพันธุ์ปะโอ ในงานฉลองวันชาติของกลุ่มชาติพันธุ์ปะโอ ณ หอประชุม มวก ๔๘ พรรษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- ๔) จัดกิจกรรมเชิงปฏิบัติการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมให้กับนักเรียนโรงเรียน SYI นครเขื่อนขันธ์กาบแก้วบัวบาน สหภาพเมียนมาร์

(๑)การนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ วันพุธที่ ๑๒ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๑ นักวิจัยดำเนินกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-พม่า โดยความร่วมมือ กับวิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี ณ ห้องประชุม วิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดไร่ขิง จังหวัดนครปฐม

(๒) การนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์ วันพุธที่ ๒๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๑ คณะนักวิจัยดำเนินกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-พม่า โดยความร่วมมือ กับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช ณ ห้องประชุม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช จ.นครศรีธรรมราช

(๓) บรรยายให้ความรู้กับกลุ่มชาติพันธุ์ปะโอ

20 February 2019

Subject: An Invitation to Present How education is very Important for People in the World?**Dear: Dr.Lampong Klomkul, B.Ed. (Secondary Education), M.Ed.(Educational Research),
Ph.D (Educational Research Methodology)**

We feel very grateful and honorable to invite you, Dr.Lampong Klomkul,B.Ed.(Secondary Education), M.Ed.(Educational Research), Ph.D(Educational Research Methodology)to participate 70th Anniversary of Pa-O National Day (the full moon day of Den Se) on Sunday 17th March, 2019.

According to B.E. 2562, the auspicious occasion of the full moon day of Den Se, the Pa-O National Day is held annually and widely by the United Pa-O University Students (UPUS) who are studying at MCU together with Pa-O people for a remembrance of Pa-O ancestors and the ex-leaders of Pa-O such as King Suriyacandar in order to celebrate and make a merit for his birthday. To celebrate the auspicious occasion, we do present our traditions, cultures, types of food, clothes, music etc. In order to maintain and conserve our own identities of Pa-O Nation through respecting our leaders, elevating Pa-O educational level, progressing Pa-O ethnic and to succeed the Buddhism.

On this auspicious occasion of the Pa-O National Holiday, most of Pa-O people who strongly and highly love their own nation will come to join the activity of 70th Anniversary of Pa-O National Day mentioned above with encouragement.

May we take this special occasion to invite Dr.Lampong Klomkul, B.Ed.(Secondary Education), M.Ed.(Educational Research), Ph.D(Educational Research Methodology) to participate How education is very Important for People in the World? in 10:30 am at Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Lamsai, Wangnoi, Ayutthaya Thailand.

Finally, we are looking forward to hearing and receiving your mercy and presence for the coming ceremony.

Time: 8:00 to 17:00

Date: Sunday,17th March 2019

Location: Auditorium Hall, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Lamsai, Wangnoi, Ayutthaya, Thailand

Yours faithfully,

Ven. Vimalacara

President of the United Pa-O University Students
(UPUS)

Notice:

Contact: United Pa-O University Students (UPUS)

Phone: 084-103-5293 087-5429219 062-808-6968

Email: www.nyarkhamlayroung@gmail.com

70th Anniversary of Pa-O National Day
Auditorium Hall
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Lamsai, Wangnoi, Ayutthaya, Thailand
The Schedule of Pa-O National Day

No.	Time	Agenda	Notice
1.	8:00 AM	Opening by give respect to the anthem of Thailand flag.	
2.	9:00 AM	Observing the five precepts from Bwe.Cakkinda	
		Pa-O Cultural show by Kyauk Ta Lone Group	
3.	10:00 AM	Listening Speech from The Most Venerable Prof.Dr. Phra Rajapariyatikavi, A Rector of MCU to participate the Roles of MCU for Buddhist Academic Service to the World	
		Taking Group Photos with the Most Venerable Prof.Dr. Phra Rajapariyatikavi, A Rector of MCU together.	
4.	11:00 AM	Present Power Point about Pa-O People	
		Listening speech from Dr.Lampong Klomkul, B.Ed.(Secondary Education), M.Ed.,(Educational Research), Ph.D.(Educational Research Methodology) to participate How education is very Important for People in the World?	
		Pa-O Cultural show by Candarkham Group	
5.	12:00 PM	Reading the Special Latter From the leader of Pa-O People From Phrartan Aung Kham Hte etc.	
6.	1:00 PM	Pa-O Cultural Show	
7.	2:00 PM	Pa-O Famous Singers	
8.	3:00 PM	Talk Show	
9.	4:00 PM	Pa-O Cultural Show	
10.	5:00 PM	Closing the 70 th Anniversary of Pa-O National Day Ceremony and taking group photos all together	

Time: 8:00 to 17:00

Date: Sunday, 17th March 2019

Location: Auditorium Hall, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Lamsai, Wangnoi, Ayutthaya, Thailand

Contact: United Pa-O University Students (UPUS)

Phone: 084-103-5293 087-5429219 062-808-6968

Email: www.nyarkhamlayroung@gmail.com

Notice! The detail of Agenda can be changed!

ในงานฉลองวันชาติของกลุ่มชาติพันธุ์ปะโอ ณ หอประชุม มวก ๔๘ พรรษา
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

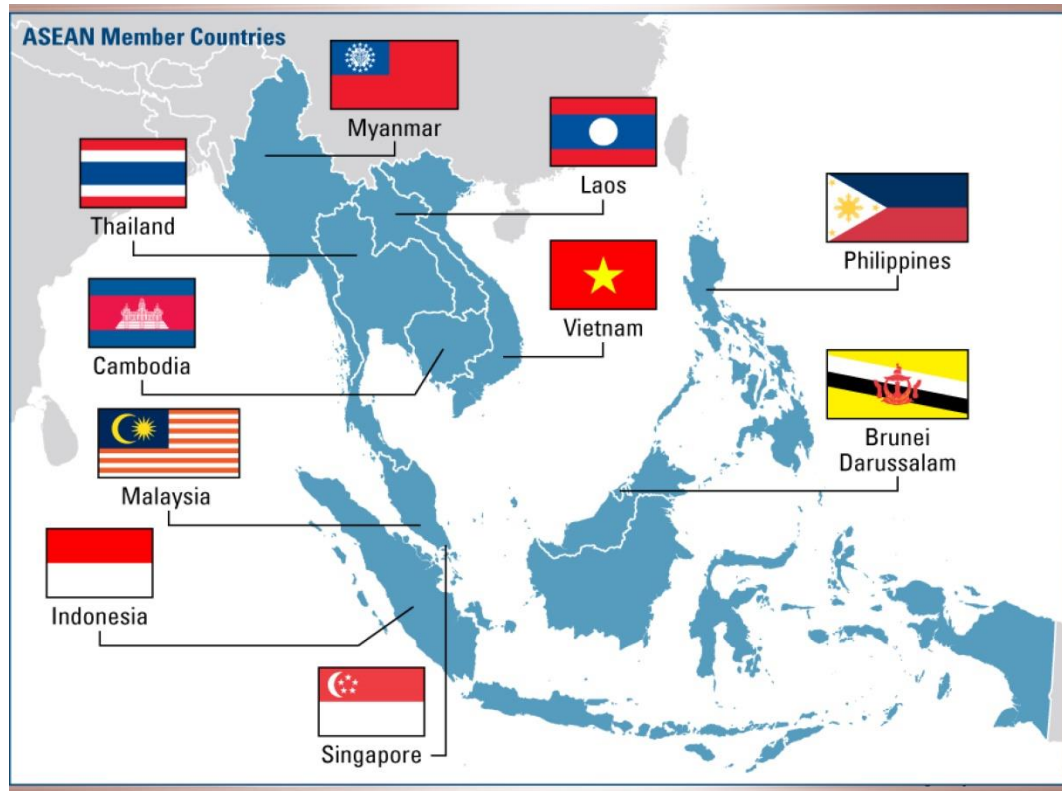

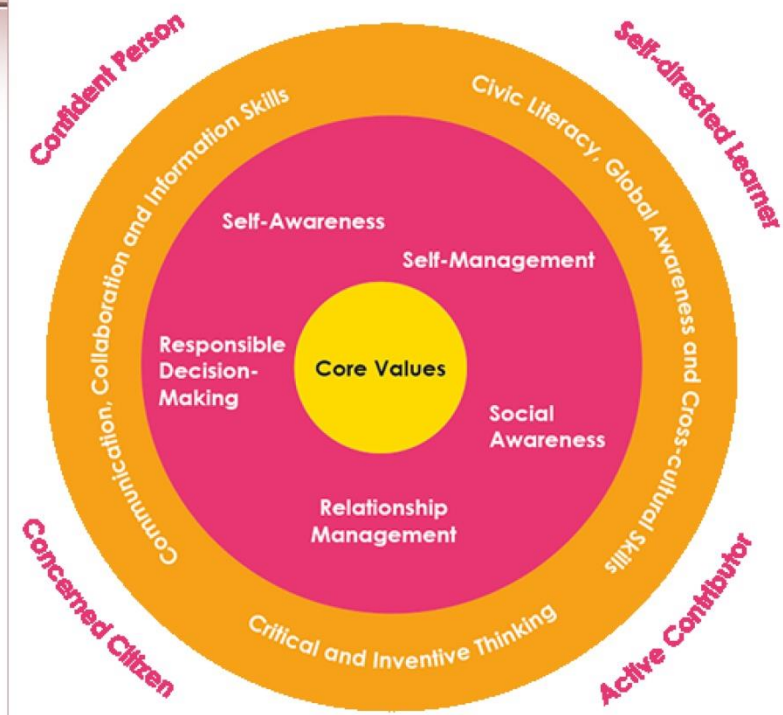
How Education is very Important for People in the World?

Dr. Lampong Klomkul
ASEAN Studies Centre
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
PA-O National Day, Year 2019

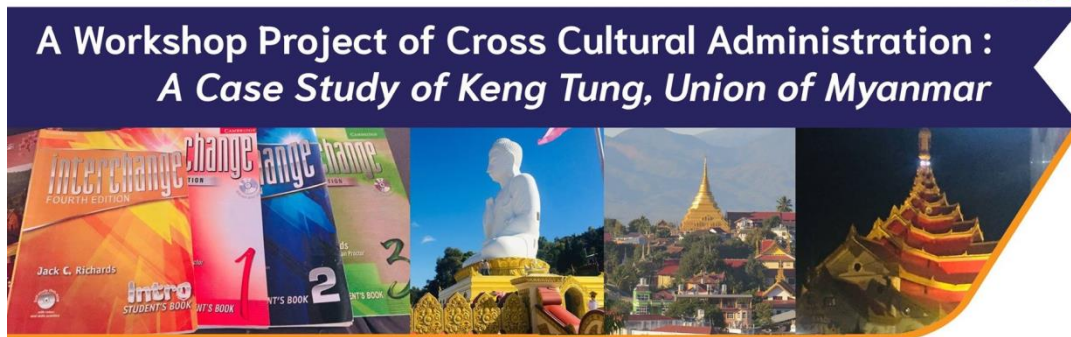
Education and religions were focused on the third pillar of ASEAN community which called the ASEAN SocioCultural Community. This pillar aimed to contribute and enhance living standard of people in the region with harmony, peace, unity and prosperity.

(๔) จัดกิจกรรมเชิงปฏิบัติการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมให้กับนักเรียนโรงเรียน SYI
นครเข็ญตุง รัฐฉาน สหภาพเมียนมาร์

ASEAN STUDIES CENTRE and
MAHACHULALONGKORNRAJVIDYALAYA

School for Youth Improvement (SYI)
Keng Tung, Shan State

19 – 23 March
2019

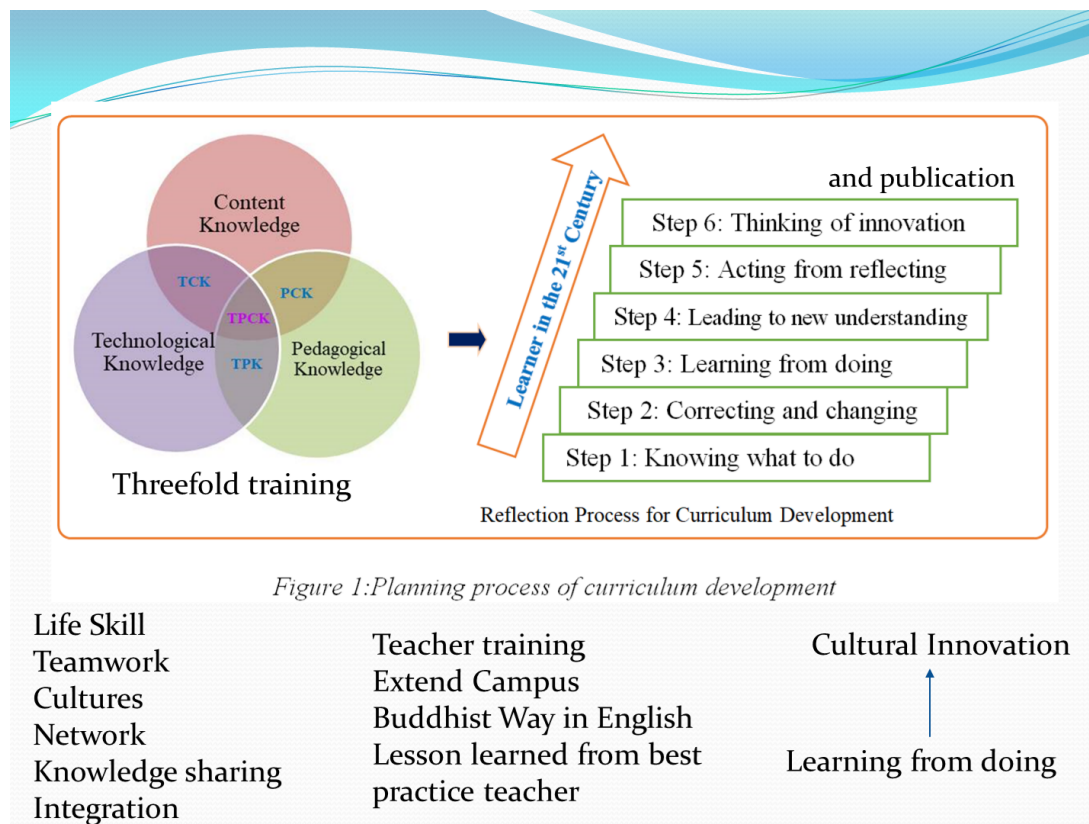

Figure 1: Planning process of curriculum development

นำเสนอและแลกเปลี่ยนเรียนรู้แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ภาคผนวก จ

ผลผลิต ผลลัพธ์และผลกระทบจากงานวิจัย

ผลผลิต (Output) จากงานวิจัย

ประเภทผลงานที่ได้รับ:

- ☐ ต้นแบบผลิตภัณฑ์
- ☐ ต้นแบบเทคโนโลยี
- ☒ กระบวนการใหม่
- ☒ องค์ความรู้
- ☐ การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์
- ☒ การใช้ประโยชน์เชิงสาธารณะ
- ☒ การพัฒนากำลังคน
- ☐ ทรัพย์สินทางปัญญา
- ☒ บทความทางวิชาการ
- ☒ การประชุม/สัมมนาในระดับนานาชาติ
- ☒ การประชุม/สัมมนาในระดับชาติ

ระดับของผลงานที่ได้รับ:

- ☐ ระดับอุตสาหกรรม
- ☐ ระดับกึ่งอุตสาหกรรม
- ☒ ระดับภาคสนาม
- ☐ ระดับห้องปฏิบัติการ

รายละเอียดผลงาน:

ผลงานทางวิชาการ (1) ผศ.ดร.พิเชฐ ทั้งโต และคณะ พระปลัดระพิน พุทธิสารโร. ดร. ลำพอง กลมกุล (2561). แนวทางการอยู่ร่วมกันของนิสิตพม่าภายใต้สำนึกของชาติพันธุ์ที่หลากหลายใน มหาวิทยาลัยสงฆ์ไทย **Process for coexistence of Myanmar students under variety ethnic identity In Thai Buddhist University**. “โครงการสัมมนาเครือข่ายนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา ครั้งที่ 17 ประจำปี 2560” 22-23 กุมภาพันธ์ 2561 ณ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

(2) Phrapalad Raphin Buddhisaro, Phichet Thangtoo and Lampong Klomkul (2019). Myanmar : Different Ethnicities in Thai Buddhist University of Mahachulalongkornrajavidyalaya, Ayutthaya Province. 25Th October 2019 International conference “ASIAN Values in the Process of Integration and Development” University of Social Sciences and Humanities, Vietnam

จำนวนผลงาน:.....2..... หน่วยนับ:.....2.....

ผลลัพธ์ (Outcome) ที่ได้ตลอดระยะเวลาโครงการ:

ชื่อผลลัพธ์: บทความทางวิชาการจำนวน 2 บทความ
การอบรมเชิงปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-พม่า 2 แห่ง

ประเภท:

- ☐ เชิงปริมาณ
- ☒ เชิงคุณภาพ
- ☐ เชิงเวลา
- ☐ เชิงต้นทุน

รายละเอียด:

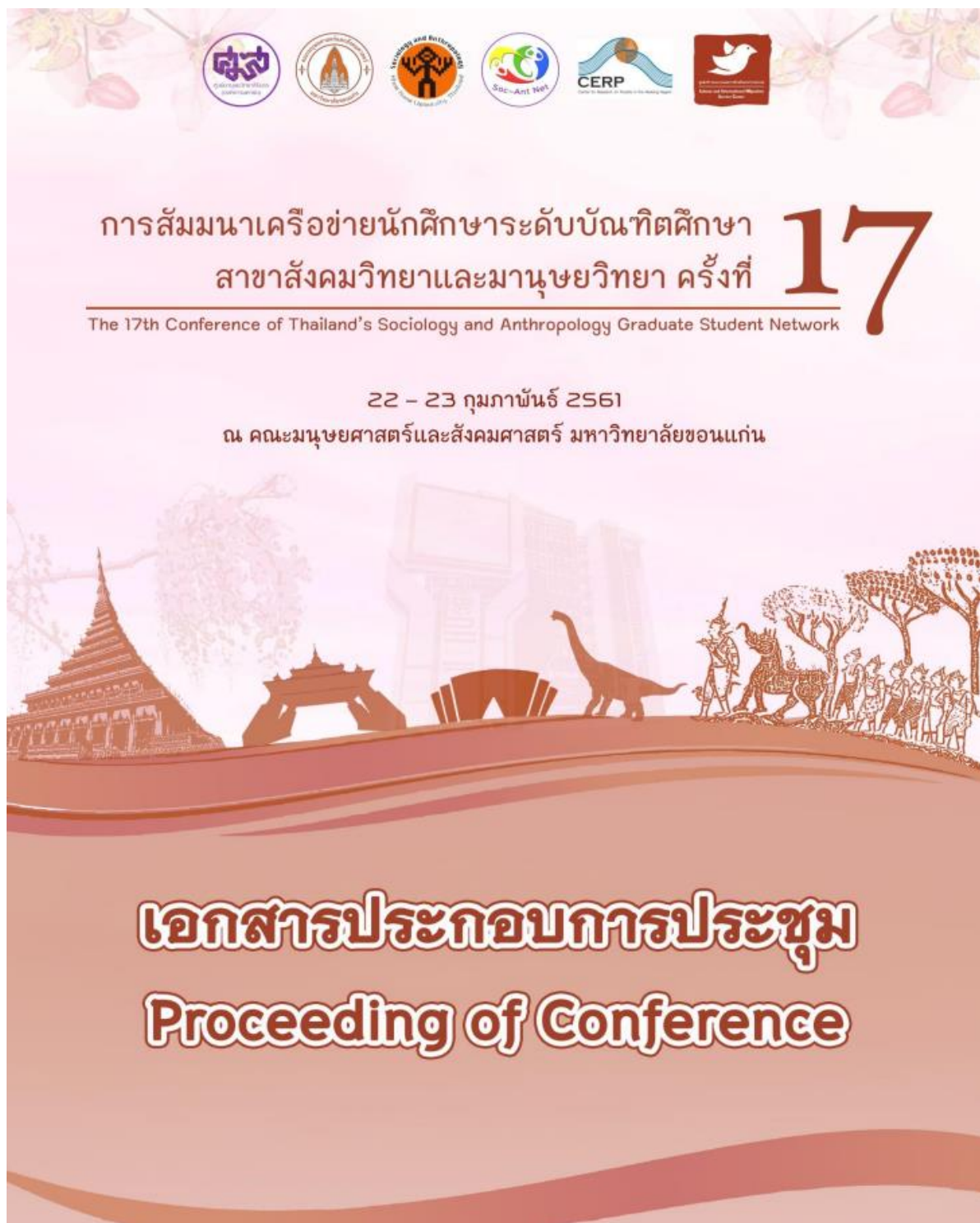
(1) การสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับพม่าและไทย ในส่วนของการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมระหว่างกันและกัน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และปรับตัวจนกระทั่งสามารถอยู่ร่วมกันได้ (2) การอบรมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-พม่า ให้กับนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อนำไปสู่การเข้าใจ ปฏิบัติได้ และวางท่าทีต่อวิถีทางวัฒนธรรมที่แตกต่างระหว่างกันและกัน (1) วิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทราวดี จ.นครปฐม (2) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จ.นครศรีธรรมราช โดยทั้ง 2 แห่ง มีชุมชนชาวเมียนมาร์ อยู่อาศัยและประกอบอาชีพในประเทศไทยจำนวนมาก

ผลกระทบจากการดำเนินโครงการ:

- ☐ ผลกระทบทางเศรษฐกิจของประเทศ
- ☐ ผลกระทบต่อภาคการผลิตและธุรกิจที่เกี่ยวข้อง
- ☐ ผลกระทบต่อขีดความสามารถทาง วทน.
- ☐ ผลกระทบต่อการจ้างงาน
- ☒ ผลกระทบต่อสังคม
- ☐ ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม
- ☐ เพิ่มความสามารถการแข่งขันของเอกชนที่ร่วมโปรแกรม
- ☐ เพิ่มความสามารถในการแข่งขันของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
- ☐ สนับสนุนให้เกิดวิสาหกิจเริ่มต้น (Startup)

รายละเอียด:

ผลกระทบต่อสังคม : นิสิตมีทั้งพระภิกษุสงฆ์อยู่ในชุมชน นครปฐม และนครศรีธรรมราช ที่มีชาวเมียนมาร์อยู่อาศัย ทำให้เกิดการเรียนรู้เพื่อการปรับตัวในการอยู่ร่วมกัน

การสัมมนาเครือข่ายนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาศาสาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา ครั้งที่ 17

แนวทางการอยู่ร่วมกันของนิสิตพม่าภายใต้สำนึกของชาติพันธุ์ ที่หลากหลายในมหาวิทยาลัยสงฆ์ไทย

Process for Coexistence of Myanmar Students under Various Ethnic Identity
in Thai Buddhist University

พระระพิน พุทธิสาร¹ พิเชฐ ทังโต² ลำพอง กลมกุล³

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาแนวทางการอยู่ร่วมกันของนิสิตพม่าภายใต้สำนึกต่างชาตินิธิในมหาวิทยาลัยสงฆ์ไทย โดยใช้วิธีการศึกษาจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ และการสังเกตอย่างมีส่วนร่วมในสถานที่จริงคือมหาวิทยาลัยสงฆ์ไทย โดยใช้แนวคิดในเรื่องพหุวัฒนธรรมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม กฎแห่งความพร้อมสู่การเรียนรู้และการปรับตัวในการอยู่ร่วมกัน ผลการศึกษาพบว่านิสิตสัญชาติพม่าที่มาศึกษาในมหาวิทยาลัยสงฆ์ไทย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จ.พระนครศรีอยุธยา มีทั้งพระ แม่ชี ขรवास สถิติในปี 2560 พบว่ามีกว่า 483 รูป/คน และนับย้อนหลังไป 10 ปี มีสถิติรวมกว่า 3,500 รูป/คน โดยจำนวนนิสิตที่อยู่ในชาติพันธุ์ต่าง ๆ อาทิ พม่า ไทใหญ่ มอญ ยะไข่ ปะหล่อง ปะโอ ทั้งหมดมีประวัติศาสตร์แห่งรัฐ สำนึกชาติพันธุ์ และความขัดแย้งร่วมกันในอดีต เมื่อต้องมาเรียนในสถานที่แห่งเดียวกัน มหาวิทยาลัยจึงได้กำหนดให้อยู่อาศัยในหอภายใน ทำกิจกรรมและเรียนรู้ร่วมกัน ทำให้เกิดการสื่อสารระหว่างบุคคล ระหว่างกลุ่ม เกิดการเรียนรู้ ยอมรับ ปรับตัวข้ามสำนึกทางชาติพันธุ์ ส่งผลให้อยู่ร่วมกันภายใต้ความแตกต่างหลากหลายทางชาติพันธุ์ได้ โดยผลการศึกษาที่มหาวิทยาลัยสงฆ์สามารถนำไปเป็นแนวทางในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของกลุ่มชาติพันธุ์ที่หลากหลายในอาณาบริเวณที่เนื่องด้วยความแตกต่างทางชาติพันธุ์ได้

คำสำคัญ : เมียนมาร์, ชาติพันธุ์, มหาวิทยาลัยสงฆ์ไทย

¹ หลักสูตรบัณฑิตศึกษา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Email: research.mcu@gmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Email: research.mcu@gmail.com

³ รศ.ผอ.ส่วนวิจัย ฯ ศูนย์อาเซียนศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Email: research.mcu@gmail.com

ASEAN Studies Centre of MCU, Thailand in collaborate with University of Social Sciences and Humanities, Vietnam

Attend the International Conference on

"ASIAN Values in the Process of Integration and Development

24 - 27 October 2019

at University of Social Sciences and Humanities
Ho Chi Minh city, Vietnam

Articles;

➤ Educational Management for Unity and Peace in ASEAN Community:
Research into Practice
Quản lý giáo dục cho sự thống nhất và hòa bình trong cộng đồng ASEAN:
Nghiên cứu thực tiễn

➤ Joining the World Vesak Festival in Vietnam,
what more it be than the idea: Buddhist Tourism Development
Perspectives with MICE Model
Tham gia lễ hội Vesak thế giới tại Việt Nam, còn gì tuyệt vời hơn ý tưởng:
Quan điểm phát triển du lịch Phật giáo với mô hình MICE

➤ The Role of Opinion Leaders of the Greater Mekong Region:
Phra Maha Rajchakru Phon Samek
Vai trò của các nhà lãnh đạo ý kiến của khu vực sông
Mê Kông mở rộng: Phra Maha Rajchakru Phon Samek

➤ Wat Nong Pah Pong:
The Model of Organization Administration According to the Buddhist Way
Chùa Nong Pah Pong: Mô hình quản trị tổ chức theo cách thức của Phật giáo

➤ Attitude of Life and Death of Indian Buddhists: A Case Study of
Vajrayāna Buddhists in Darjeeling City
Thái độ về sự sống và chết của Phật tử Ấn Độ:
Một trường hợp nghiên cứu về Phật tử Vajrayāna ở thành phố Darjeeling

➤ A Buddhist Psychological Process of Volunteer Monks for Social Development
Một quá trình tâm lý Phật giáo của các nhà sư tình nguyện để phát triển xã hội

Assoc.Prof.Dr.Phra Theppavaramethi		Phrasithawatchamethi	
Phrabaidikasuphot Ketnakorn	Ast.Prof.Dr.Phrahruthammathorn	Asst.Prof.Dr.Phrapaled Raphin Buddhiso	
Dr.Phramaha Prasit Nanappadipo	Phrakrupaladsampipattthanadhammajan	Dr.Thanarat Sa-ard-iam	Dr. Wilat Phothisan
Assoc.Prof.Dr.Wasana Kaeula	Asst.Prof.Dr.Thippavit Saichart	Charoonsri Klumklai	Silawat Chaiwong
Dr.Lampong Klomkul (Conference Coordinator)		Mukrawe Chimphanao (Graphic Design)	

Myanmar: Different Ethnicities in Thai Buddhist University of Mahachulalongkornrajavidyalaya University in Ayutthaya Province

Asst. Prof. Dr. Phra Raphin Buddhiso

Asst.Prof.Dr.Phichet Thangto

Dr.Lampong Klomkul

Faculty of Social Sciences & ASEAN Studies Centre
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Abstract

This article aims to study the diversity of local groups that are native who come from Myanmar and was known as “Ethnic group”. This study focuses on studying the idea to help each other when they are living together in the same community. How do they learn and live together peacefully under the difference of historical consciousness? Documentary study, area studies and participatory observation of actual conditions in Buddhist monastic universities were used for data collection. The main variable of the study is the way of Myanmar students to coexist under the diversity. Results of the study indicated that Burmese students at Mahachulalongkornrajavidyalaya University have shown the largest group in the university. There are a number of students in many ethnicities such as Tai Yai, Mon, Pa-long, Pa-O, etc. These Myanmar students come together to Thai Buddhist University under the framework of Buddhist education, activity and learning together in the classroom. This phenomenon makes cross cultural learning, adaptation and learning each other under the similarities and differences of each other.

Keywords: Myanmar, Ethnic group, Thai Buddhist University

Asst.Prof.Phichet Thangtoo* Phra Raphin Buddhiso* Lampong Klomkul. (2019). Burma: Different ethnicities in Thai Buddhist universities : ahachulalongkornrajavidyalaya University Ayuthaya Province. Proceeding on International conference “ASIAN Values in the Process of Integration and Development” University of Social Sciences and Humanities, Vietnam 25th October 2019.

ผลลัพธ์ (Outcome) วันพุธที่ ๑๒ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๑ นักวิจัยดำเนินการเชิงปฏิบัติการเรียนรู้
ข้ามวัฒนธรรมไทย-พม่า โดยความร่วมมือ กับวิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี ณ ห้องประชุม
วิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดไร่ขิง จังหวัดนครปฐม

ผลลัพธ์ (Outcome) วันพุธที่ ๒๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๑ คณะนักวิจัยดำเนินกิจกรรมเชิงปฏิบัติการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-พม่า โดยความร่วมมือ กับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขต นครศรีธรรมราช ณ ห้องประชุม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขต นครศรีธรรมราช จ.นครศรีธรรมราช

ประวัติคณะผู้วิจัย

รองศาสตราจารย์ ดร.พิเชฐ ทังโต เกิดเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๓ สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาเอกบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย สำหรับการศึกษาในระดับปริญญาโท (Master of Arts) ในสาขาวิชา Public Administration และระดับปริญญาเอก (Ph.D.) ในสาขา Public Administration จากมหาวิทยาลัย Dr. Babasaheb Ambedkar Marathwada University ประเทศอินเดีย เป็นนักวิจัยทุนวิจัยมุ่งเป้าปี ๒๕๕๘ สาขาการศึกษา และทุนวิจัยมุ่งเป้าปี ๒๕๖๐ สาขาการศึกษา จากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ปัจจุบันเป็นอาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และดำรงตำแหน่งทางการบริหารเป็นรองคณบดีฝ่ายวิชาการ คณะสังคมศาสตร์ และผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธเบอร์ติดต่อ ๐๘๖-๐๔๘๖๐๔๒ E-mail: ptoto@mcu.ac.th

พระปลัดระพิน พุทธิสารโ, ผศ.ดร. เกิดเมื่อวันที่ ๓๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๑๖ สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวิชาเอกการสอนสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย สำหรับการศึกษาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาประวัติศาสตร์เอเชีย จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา ๒๕๔๔ และจบการศึกษาระดับพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาพระพุทธศาสนา จากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปีการศึกษา ๒๕๕๔ เป็นนักวิจัยทุนวิจัยมุ่งเป้าปี ๒๕๕๘ สาขาการศึกษา และทุนวิจัยมุ่งเป้าปี ๒๕๖๐ สาขาการศึกษา จากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ปัจจุบันเป็นอาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เบอร์ติดต่อ ๐๘๖-๗๗๑๓๖๓๘ E-mail: raphind@yahoo.com

ดร.ลำพอง กลมกุล เกิดเมื่อวันที่ ๑๗ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๒๑ สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาการสอนมัธยมศึกษา วิชาเอกคณิตศาสตร์-ฟิสิกส์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น เมื่อปีการศึกษา ๒๕๔๔ และในขณะกำลังศึกษาระดับปริญญาตรีได้รับทุนกาญจนาภิเษก (Golden Jubilee Scholarship) ไปศึกษา ณ มหาวิทยาลัย Guelph ประเทศแคนาดา เป็นเวลา ๒ ปี สำเร็จการศึกษหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา ๒๕๔๘ และสำเร็จการศึกษหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา ๒๕๕๔ เคยได้รับรางวัลสภานักวิจัยแห่งชาติ รางวัลวิทยานิพนธ์ระดับดีประจำปี ๒๕๕๖ (สาขาการศึกษา) จากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ และรางวัล Graduate Scholar Award จากการเข้าร่วมนำเสนอผลงานวิจัยในการประชุมวิชาการระดับนานาชาติครั้งที่ ๑๙ ณ มหาวิทยาลัยลอนดอน ประเทศอังกฤษ เป็นนักวิจัยทุนวิจัยมุ่งเป้าปี ๒๕๕๘ สาขาการศึกษา และทุนวิจัยมุ่งเป้าปี ๒๕๖๐ สาขาการศึกษา จากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ปัจจุบันเป็นอาจารย์ประจำ ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ ตำแหน่งบริหารเป็นรักษาการผู้อำนวยการส่วนวิจัย สารสนเทศและบริการวิชาการ ศูนย์อาเซียนศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เบอร์ติดต่อ ๐๙๒-๒๕๑๑๒๑๒ E-mail: research.mcu@gmail.com